

ספר
ד'א
רעט'ב"י

פרד"ס בהלכות
ומנהגי ועניני יומא
קדישא ל"ג בעומר
כולל כל עניני
ההילולא קדישא
דרשב"י זי"ע

בסייעתא דשמיא

ספר

"ראה כל זכורך את את פני האדון ה"

"דא רשע ב"ל"

ביאורים בענין המנהג הקדוש לעלות לציון המצוינת בהר הקודש מירון, כולל כל ההלכות המנהגים והענינים במהות היום הקדוש ל"ג בעומר, מלוקט מדברי הרבנים בב' התלמודים, גם מדברי הזוהר והמדרש הדברים הצובים, הכל ערוך ומסודר על דעת רבותינו שבכל הדורות מראשוני הראשונים עד אחרוני האחרונים, הכל בעזרה"ת ובס"ד עצומה בשפה ברורה קלה ונעימה השווה לכל נפש.

נתחבר בס"ד ע"י הצב"י שמעון בן אאמו"ר הרה"ג ר' שמחה שליט"א פרידמן

בוודש אייר שנת ה' אלפים תשפ"ד לפ"ק פה ק"ק ירוזום יצ"ו

נודע מאמר החכם, שכשם שא"א לבר בלא תבן כך
א"א לספר בלי שגיאות, לכן בקשתי שטוחה לכל
אחי אהובי הלומדים והמעיינים בספר שיודיעוני
על כל הארה והערה שיהא להם, יישר כוח עצום.

מדינא דגמרא של אל
תמנע טוב מבעליו, מותר
להעתיק מהחידושי תורה.
ע"פ דין תורתנו הקדושה
זכויות הדפסת הספר הנני
שומר לעצמי ולבאי כוחי.

להארות והערות תרומות והנצחות וכן
להשיג את שאר ספרי המחבר נא לפנות
לשמעון פרידמן פלא' 055-6763389
כתובת המחבר: ההגנה 751/16 ירוחם

החידושים והליקוטים שבספר זה עלו לי ביגיעה עצומה מאוד מאוד, וכולי תחינה לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שספר זה יביא תועלת גדולה לכל המעיינים בו.

ויהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותי שספר זה שזיכת אותי לחבר יעלה לריח ניחוח לפניך כעולה וכקרוב ויותר מכך, ויעלה ויבוא לרצון מלפניך לייחד קובה"ו לייחדא שם הויה ב"ה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו שם י"ה בו"ה בייחודא שלים על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל.

ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

והנני מוסר מודעא שאם טעיתי באיזה מן החידושים ועלו לי שלא כהוגן, הרי הם בטלים ומבוטלים לא שרירין ולא קיימין, למען לא אהיה בכלל המגלה פנים בתורה שלא כהלכה ח"ו, ואקצץ בנטיעות ח"ו, וה' הטוב יכפר עוון.

כמה כללים בספר זה

ראשון לציון, הדפים בספר הזוהר, מצויין לפי דפוס מתוק בדבש, פעמים רבות כתבתי לשון הזוהר בתרגום בלי לצייין זאת. (ח"א של הזוהר הוא חומש בראשית, ח"ב הוא חומש שמות, ח"ג הוא מחומש ויקרא עד הסוף).

בהרבה מקומות כשהעתיקתי לשון הספר כתבתי בתחילת הקטע וז"ל ובסוף הקטע עכ"ל, והרבה פעמים עוד הוא מדבר לפני הקטע שהעתיקתי, ופעמים גם ממשיך אחרי זה, ואני לא העתיקתי אלא הקטע הנצרך לענין דידן.

השתדלתי שבכל מקום שמצוטט בספרים מאמר חז"ל, ולא מוזכר היכן המאמר, ורק כתוב כמו שדרשו רז"ל וכדו', השתדלתי עד היכן שידי הכהה מגעת לצייין המקומות שמוזכר זה בש"ס ומדרש זוהר וכו'. וכן כשמוזכר פסוק ולא מוזכר איה מקומו, השתדלתי לצייין איה מקום כבודו. (נעזרתי בענין זה גם בתוכנת בר אילן).

והנה כשכתבתי סתם רבינו ז"ל הכוונה למהר"ן מברסלב זי"ע, וכשכתבתי סתם מרן הכוונה לאר"י ז"ל (מלבד כשמצויין בשו"ע וכדו' שאז הכוונה למהר"י קארו).

תוכן ענינים

הסכמות לא

ברכת אמור'ר הגאון ר' שמחה פרידמן שליט"א לא

הסכמה ממור'ר הרה"צ הגאון הגדול ר' מנחם מנדל הלפרין שליט"א לב

הסכמה מהרב המקובל הרה"צ ר' דב קוק הכהן שליט"א לג

הסכמה ממור'ר הרה"ג מרבני הישיבה הק' 'תורה בתפארתה' הרב מרדכי הרשקוביץ

שליט"א לד

מכתב ברכה ממור'ר ראש הכולל הרה"ג הרב אורי מנחם אומן שליט"א לה

מכתב ברכה מהרה"ג הרב משה חליוה בעהמ"ח סדרת הספרים ענפי משה וש"א

ס לו

פתיחה לז

ענין שם הספר טל

על ההודאות מ

ענין השמחה ביום ל"ג בעומר מג

טעם שמרבין בל"ג בעומר קצת בשמחה הוא כיון שבו ביום פסקו תלמידי ר"ע

מלמות מג

השמחה היא על אותם תלמידים שנוספו לר"ע אח"כ שלא מתו כלל מג

השמחה היא על זה שר"ע בעצמו לא מת מג

ענין מנהג העליה לציון הקדוש מד

רשב"י עומד על קברו ומברך את הבאים למירון מה

ענין הישיבה ג' ימים על הציון הקדוש מו

ענין מה שנשארים ללון בציון הקדוש אחרי יום ל"ג בעומר מו

בל"ג בעומר אפשר לזכות ליראת ה' מו

בכח רשב"י אפשר לראות את פני האדון ה' מז

כל מי שיש לו אמונה ברשב"י יש לו חיזוק ברשב"י מז

מבשר"י ר"ת ר' שמעון בר יוחאי – אחזה אלוק מז

ענין השמחה הגדולה בציון הקדוש מז

טעם השמחה והעליה לציון של רשב"י הוא משום שר' עקיבא סמך בו ביום את

חמישה תלמידיו ורשב"י היה אחד מתלמידיו הגדולים מט

תוכן ענינים

רשב"י נפטר ביום ל"ג בעומר..... מט
מה שמבואר דל"ג בעומר הוא יום שמחתו של רשב"י י"ל הכוונה שהוא ג"כ יום פטירתו..... נא
איך שמחים ביום פטירת רשב"י והרי יום הפטירה הוא יום צער..... נב
השמחה היא משום שכך היה רצונו של צדיק שיהיה יום שמחה..... נב
יום פטירת רשב"י הוא יום שמחה כיון שהוא בעצמו נתרצה בזה וטעמו כיון שבו ביום נתקנו העולמות ואין לך שמחה גדולה כזאת..... נג
יום פטירת רשב"י נקרא הילולא מחמת שבשמים שמחים בבא אליהם נפש נקי וצדיק..... נג
יום פטירת רשב"י נקרא הילולא כי ע"י אותה הנשמה יהיה יקובה"ו חתן וכלה ומתעוררים כל התורה והמצוות שעסק בהן ועי"ז נהיה יחוד גדול למעלה..... נג
השמחה היא משום שרשב"י נפטר במיתת נשיקה ואתדבק בחיי עלמין ואין לנו השגה להתאבל עליהם לכן אדרבא יש לנו שמחה מגודל שעשוע הקב"ה..... נד
ביום שמת אדה"ר עשו בניו יום משתה ושמחה ורשב"י היה ניצוץ משה רבינו ואדה"ר..... נה
השמחה היא כי אז פסקו תלמידי ר"ע מלמות ורשב"י היה האחרון שבהם ואז נמתקו הדינים..... נה
רשב"י ציפה ליום פטירתו ושמח ביום זה ולכן אנו שמחים ביום זה משא"כ משה רבינו בכה על יום מותו ולא חפץ בו כי רצה לקיים מצות הארץ לכן הכל מתאבלים ביום פטירתו..... נה
בפטירת רשב"י שמחים שנכנסו ניצוצי נשמת משה רבינו שהיו ברשב"י לא"י..... נו
השמחה בפטירת רשב"י שהניח בן צדיק כמותו ממש..... נו
בפטירת רשב"י נתגלו סודות התורה ועי"ז היה שמחה וחדוה ביום ההוא משא"כ ביום פטירת משה נשתכחו ג' מאות הלכות ע"י אבלם על משה רבינו לכן קבעוהו ליום תענית..... נז
לא מתענים ביום פטירת רשב"י להורות רב כוחו שלא היה גוזר תענית על מה דשאל ובעי אלא היה גוזר ומקיים..... נז
על צדיקים משורש תורה שבע"פ יש שמחה ביום פטירתם כיון שאז נקבעים דברי תורתם לדורות..... נז
רשב"י נפטר בל"ג בעומר בספירת הוד שבהוד מידת אהרן שהיה משורש תורה שבע"פ..... נח

תוכן עינים

ביום פטירת ר"ע לא יכלו לקבוע הילולא מפני שנהרג ולכן קבעו ההילולא ביום פטירת רשב"י שהיה בו תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע.....נח

מן הסתם רשב"י ג"כ נולד ביום זה.....נט

רק הקב"ה ור"ע שהוא סוד תושבע"פ ידעו כוחו של רשב"י וביום ל"ג בעומר יכול כל אחד לזכות להשיג קביעת הדברי תושבע"פ ולכן קבעוהו למועד.....נט

השמחה ביום פטירת רשב"י כי הוא השלים כל שליחותו בעוה"ז.....נט

רמז נאה על זה שיום ל"ג בעומר הוא יום שמחת רשב"י.....נט

דברי החת"ס בענין העליה לציון הקדוש דאין לעשות יום מועד ביום שלא נעשה בו נס, וגם יש לפקפק האם מותר לעשות מציון רשב"י תל תלפיות שהכל נפנים לשם.....ס

טעם השמחה הוא על זה שנעשה לרשב"י נס שמת מיתה בידי שמים ולא בידי אדם וקבעוהו ביום פטירתו להורות שהאריך ימים ושנים אחר הגזירה עד שמת בידי שמים.....ס

אנו שמחים ביום שנעשה נס לרשב"י שהוא נס מסויים והוא רבן ומאורן של ישראל סא.....

טעם העליה לציון הקדוש כי ביום שמת אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומקבצים ת"ח מכל סביביו וקובעים שם ישיבה.....סב

דברי השדי חמד על הנ"ל.....סב

הטעם הוא כדברי השם אריה שהו"ד לעיל ובודאי כל המנהגים שנהגו ביום זה הם מצוה.....סב

ענין לימוד הזוהר ביומא דהילולא.....סג

ענין לימוד תורתו של רשב"י ביום ל"ג בעומר.....סג

מנהג הדלקת המדורות.....סו

טעם להדלקת מדורות ביום זה.....סו

טעם ההדלקה כי ל"ג בעומר הוא בשבוע חמישי שהוא כנגד קול ה' חוצב להבות אש.....סו

טעם ההדלקה לכבוד האור כי טו"ב שמתחיל להתנוצץ מל"ג בעומר שהוא טו"ב ימים קודם שבועות וזה ענין ג"ל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.....סו

טעם ההדלקה להורות על אורו של ספר הזוהר שמאיר בגלותינו עד כי יבוא משיח צדקיננו שהוא בחינת יה"י או"ר בגימטריא ד' שמות עסמ"ב.....סז

תוכן ענינים

מרבין באור ביום זה להורות כי הצדיקים מאירים באור הגנוז שכל האורות בטלים אליו ומשמשים אל האור כי טוב.....סז

מנהג שריפת הבגדים.....סח

מנהג שנהגו ישראל קדושים לשרוף הבגדים בהילולא דרשב"י.....סח

דברי הרבנים המיישבים כל הטענות הנ"ל.....סט

טעם לשריפת הבגדים לרמז כי רשב"י הגיע למדריגת אדה"ר שלא היה נצרך למלבוש עא.....

מנהג דריכת הקשת.....עב

דריכת הקשת בל"ג בעומר הוא סגולה לבנים.....עב

טעם למנהג ירי הקשת ביום זה כי בימי רשב"י לא נראית הקשת.....עב

סימן לביאת משיח צדקינו הוא הקשת ורשב"י חיבר ספר הזוהר שהוא מהארת אור הגנוז שע"ז יתגלה מלך המשיח ועל כן לסימן טוב יורו המורים בקשת.....עב

בחנוכה ובל"ג בעומר מתגלה אור התורה ולכן בשתייהם מדליקין נרות והנה כסליו מזלו קשת ולכן בל"ג בעומר שהוא התחלת התנוצצות התורה מורים בקשת כי אז הוא ההתחלה ובחנוכה הוא נעשה בפועל.....עב

בל"ג בעומר צריכין להיות התשובה במלחמה חזקה עם היצה"ר שמונע ממנו דרכי התשובה ולכן מורין בקשת להורות על המלחמה שזורקין חיצים וזהו דוקא בל"ג בעומר שהוא חצי מגלג"ל וחצי גלגל הוא הקשת.....עד

עיקר הכלי לנצח הוא התורה ולכן בל"ג בעומר נתגלה כח התורה בנגלה ובנסתר כי ל"ג בעמ"ר בגימטריא מש"ה שמסר תורת הנגלה וגם בגימטריא שי"ב נוטריקון ש'מעון ב'ר י'וחאי שגילה תורת הנסתר.....עד

ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד כי אז נתגלה אור התורה מפשטי וסתרי התורה ולכן משה רבינו זכה לקרני הוד.....עה

בל"ג בעומר ע"י שעמ"י יעשו תשובה ויקבלו עליהם לעסוק בפשטי וסתרי תורה ע"ז יתכללו הגבורות בחסדים ויצמחו ישועות על כלל ישראל ויבוא משיח בן דוד שהוא הישועה האמיתית.....עה

ענין הקשת להורות על הצדיקים שכמה שהם בשפלות יותר הם מיחדים יחודים גבוהים ורמים יותר כענין החץ שכמה שאוחזו למטה בארץ כן ירוץ אחרי כן ברום יותר.....עה

רשב"י בעת פטירתו היה מיחד יחוד גדול כזה שלא יכל ליחד כי אם בהתבטלות היותר גדולה עד שנעשה כעפר ממש.....עו

תוכן ענינים

עתה שאין לנו מי שיחד יחודים נצרך לרחמים ע"י התפילה וזה ענין הקשת שהיא ענין התפילה..... עו

מנהג התגלחת בציון הקדוש..... עז

ענין גילוח הראש על הציון הקדוש..... עז

דברים נפלאים שמצינו בהנהגת גדולי הדור ביום ל"ג בעומר..... עט

ענין שמבטלים התינוקות ביום זה..... עט

הטעם הוא כי ל"ג בעומר הוא קצת יו"ט וביו"ט הרי התינוקות בטלים..... עט

כיון שיורים בחיצים יוצאים לשדות כדרך היורים..... פ

מרמזין שאנו מתפללים שהי"ת יעשה בשביל תשב"ר שלא חטאו..... פ

להורות דרשב"י נתעלה במעלות התורה מחוץ לשוב..... פ

להורות שצריכין להשתדל ללמוד תורה אפילו כשיש לו רק מים וחרובים כרשב"י..... פ

אף שיש סמך למנהג אך מה טוב אם ילמדו לשמה כל היום..... פ

מהות יום ל"ג בעומר..... פא

ל"ג בעומר – הוד שבהוד..... פא

ענין מידת הוד..... פא

ל"ג בעומר הוא בספירת הוד שבהוד כי אז גומרים לתקן את המידות אשר על זה

באה עיקר תורת רשב"י ולכן נסתלק ביום זה ומהאי טעמא ג"כ פסקו תלמידי ר"ע

למות ביום זה..... פב

בספר הזוהר יפקון מן גלותא כי עי"ז הוא עיקר תיקון המידות..... פג

בל"ג בעומר שאנו שמחים בסיום עבודת תיקון המידות צריך האדם לקבל ע"ע

לעקור כל טינא מליבו ולאהוב כל אחד מישראל..... פג

הוד שבהוד מורה על ביטול להורות שמי שרוצה לדבק עצמו באור הגנוז שבתורה

צריך להכין ליבו להשראת השכינה ע"י ביטול היש ויעסוק בתורה בהכנעה ובענוה

הבעש"ט שבא לפרסם תורת רשב"י דיבר הרבה מענין ביטול היש..... פג

הילולת רשב"י חל בל"ג בעומר כי אז גמרנו לתקן את המידות ודייקא עי"ז מתגלה

אורו של רשב"י..... פד

זה מה שמצינו אצל הצדיקים שעלו לציון הקדוש בהכנעה רבה ובביטול היש.... פד

תוכן עינים

ענין ל"ג בעומר שחל במידת הוד שבהוד כי אז מתגלה הודאת בעל דין שהכל בהשגחת ה"ת פד

ענין ל"ג בעומר במידת הוד שבהוד להורות על ענין הביטול הגמור של האדם כלפי ה"ת פה

ענין נו"ה להורות על ענין הכנעת הרע פה
ענין תיקון נצח והוד ע"י האמונה פז

ענין הסימן שנתנו רז"ל – פל"ג פ'ורים ל"ג בעומר דביום שחל בו פורים חל בו ל"ג בעומר היינו כי שניהם במידת הוד פז

ענין ל"ג בעומר שחל במידת הוד שבהוד לגלות כי כל ההוד שיש לאדם הוא מה"ת פח

כאשר תלמידי ר"ע הגיעו לל"ג בעומר והבינו שכל החן שיש להם הוא מה"ת ואין סיבה שיהיה מחמת זה שנאה וקנאה על חבריו ע"ז פסקו מלמות פח

כ"א צריך שיהיה מעולם התיקון ולא מעולם התוהו והיינו שיהיה לו אחיזה וריעות איש ברעהו וזהו ע"י תיקון מידת הוד פח

נו"ה נקראים לימודי ה' להורות על האהבה הנצרכת להיות בין התלמידי חכמים פט

כשאינן יודעים שכל ההוד הוא מה"ת אז מתגאים זה על זה ולא שמים לב על דברי חבריהם וע"ז מיטפשינ ח"ו פט

ע"י לימוד התורה באמת ובענוה ממשיכים לומדיה חיות פט
בל"ג בעומר הופיע על תלמידי ר"ע אור פני מלך חיים והתעוררו לעשות תשובה וע"ז נהיו ג"כ שפלים זה לפני זה וע"ז המשיכו רפואה וחיים לעולם פט

ע"י ר"ע ששנה לרבותינו שבדרום בבחינת הרוצה להחכים ידרים והם אהבו זה לזה ע"ז נעשה עולם התיקון וקושטא קאי לכן העמידו את העולם צ

בל"ג בעומר בכל שנה מחדש מתעורר הכח לאהוב אחד את השני ולקבל אחד מהשני וע"ז זוכים לקבלת התורה צ

מידת ההוד הוא שמכיר שכל מה שיש לנו הוא מה"ת צ

ע"י ג"ל עיני היינו שמגיעים לל"ג בעומר ותיקנו מידת הוד ע"ז נתגלה נפלאות מתורתך והבינו שהכל מה"ת צ

אור זה נתגלה מכח קדושת התורה צא
ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד להורות שצריכין להעלות כל ההוד לה"ת צא

בל"ג בעומר התחיל להתנוצץ מידת הוד אור מתן תורה צא

תוכן עינים

- תלמידי ר"ע לא נהגו כבוד זה בזה ונענשו כיון שהיה בימי דין צא
- הוד והדר לפניו שצריך להחזיר ההוד לפני ה"ת צב
- הוד כנגד בורא רפואות כי אז הוא עולם התיקון צב
- הוד מורה על הכנעה וביטול שע"ז נתקן החטא צב
- תלמידי ר"ע לא נהגו כבוד זה בזה והיה בהם איזה חיסרון (לפום דרגתם) בביטחון
שהכל מה"ת צג
- המאמין זוכה לבטחון כי הוא ענף מאמונה צג
- בל"ג בעומר זוכין להמתקת הדינים ונתגלה הניצוצות ואורות הבהירות מאור מתן
תורה צג
- העולם היה שמם כי היה בחינת עולם התוהו שכל אחד אומר אנא אמלוך ור"ע
הגיע לרבותינו שבדרום בחינת דא רום שהכל מה"ת וע"ז היה העמדת התורה. צג
- ע"י תיקון מידת הוד זוכה לעינים פקוחות צד
- מידת הוד שבהוד היינו כנגד רופא רפואות שברופא רפואות היינו שה"ת בורא
רפואה שהאדם ידע שהוא צריך לרפואה צד
- יום ל"ג בעומר הוא בהוד להורות שהוא יום גדול ונאה מאוד צד
- ענין ל"ג בעומר הוד שבהוד כנגד משה רק שלמשה היה אור נוסף תפארת
שבתפארת צד
- הוד שבהוד – הודאה לשם שמים צה
- סוד ל"ג בעומר הוד שבהוד להורדת הניצוצות ותפארת שבתפארת להיורדים
להעלות בקודש צה
- בל"ג בעומר ירבה בצדקה בסוד פיזר נתן לאביונים הם נר"ה וע"ז מתקן פגה"ב צה
- בל"ג בעומר מכוונים תיבת נהל כי יום זה מסוגל שיבטל דעתו לה"ת צו
- טעמים שונים למהות יום ל"ג בעומר צט**
- בל"ג בעומר התחיל לרדת המן וראוי לעשות לזה זכר טוב צט
- ל"ג בעומר חל ביום שהתחיל המן לרדת כי ל"ג בעומר הוא כמו יום קבלת התורה
והמן הוא הכנה הנצרכת לקבלת התורה צט
- יום ל"ג בעומר היינו שאז נגמר הטהרה כמו הנשמה שמתחילה לכנוס בגוף הישראלי
ואינה מתיישבת על מקומה עד לאחר ל"ג יום כן עמ"י לא נתישבה בתוכם רה"ק
עד אחר ל"ב יום מיום שנימולו בער"פ צט

תוכן ענינים

ל"ג בעומר להורות על לעת"ל שיעלו כל י"ב שבטים מחו"ל ולכל אחד ד' ימים
בסה"כ מ"ח והוא מ"ח ניסן עד ח"י באייר ק

ל"ג בעומר מורה על ענין שלימות הג' עמודים שירדו כרוכים זה בזה תורה עבודה
וגמ"ח ק

בל"ג בעומר מתגלה הבחינה שעברו ל"ג שנים אחרי הכ' ימי בני הנעורים ועברו רוב
ימי האדם בלא חטא שיותר לא בא לידי חטא ק

ענין יום ל"ג בעומר שאז מתחיל ההארה של מעמד הר סיני שהוא קבלת התורה
קא.....

סוד יום ל"ג בעומר שאז כבר עברו שני שלישי מהימים ומתחיל שלישי העליון ... קב
ענין ל"ג בעומר כי אז מתגלה האור כי טוב של סודות התורה והוא טו"ב ימים קודם
קבלת התורה קג

ביום ל"ג בעומר נולד רשב"י שגילה האור כי טוב שבתורה קו

ביר"ם ל"ג בעומר הוא עת רצון קו

ל"ג בעמ"ר בגימטריא מש"ה ומשה ור"ע בחד דרגא וכן רשב"י בחינת משה רבינו
ע"ה קז

מעשה יעקב עם לבן סימן לבנים שיהיה להם כח לברוח עכ"פ מכוחות החיצונים
קז.....

גם במצרים עמ"י יצאו בחיפזון כעין בריחה קח

כמו ביעקב שתחילה ברח ואח"כ נושע מלבן ונעשה מחיצה בינו ללבן כן עמ"י
כשיצאו ממצרים עדיין היה להם קצת שייכות עד אחר ג' ימים של ירידת המן
שהחזקו בהשגחת ה' ונתפרדו ממצרים לגמרי קח

עמ"י קיבלו את התורה בחודש השלישי כענין ג' ימי הבחנה בגיורת שיהיה פירוד
לגמרי והפירוד נעשה בעיקר בחודש השלישי קט

יעקב היה גם בבחינת בריחה וגם בבחינת צדיק שיכול להלחם ברע קט

יעקב ברח מלבן כדי שיהיה מזה דוגמא לעמ"י בבריחתם ממצרים קט

יעקב קיים שתי הבחינות והבחינה של בריחה עמדה לישראל במצרים והבחינה של
כי שרית כו' היא שתעמוד לבנ"י לעת"ל וכמו שמורה שם ישראל קי

בל"ג בעומר נתפרד חלק הרע לגמרי אחרי הבריחה מהרע קי

מל"ג בעומר שאז מתחיל השליש השלישי מהספירה יש להתעורר מפאת האור
החוזר של חג השבועות קי

תוכן ענינים

יום שחל בו ל"ג בעומר אז חל בו באותו יום אח"כ בימי הסוכות יום ד' אושפיזא
דמשה רבינו..... קיא

פל"ג פורים ל"ג בעומר..... קיג

ענין הקשר בין פורים לל"ג בעומר..... קיג

ענין הסימן שנתנו רז"ל – פל"ג פורים ל"ג בעומר דביום שחל בו פורים חל בו ל"ג
בעומר היינו כי שניהם במידת הוד..... קיג

בפורים ובל"ג בעומר היה גילוי אור תורה שבע"פ..... קיג

בפורים קיבלו את התורה באהבה והיינו תורה שבע"פ..... קיד

בל"ג בעומר יש גילוי האור דתורה שבע"פ..... קטו

ר"ע היה שורש תורה שבע"פ..... קטו

ר"ע הוסיף תלמידים ביום ל"ג בעומר ועי"ז נתפשטה התורה שבע"פ..... קיז

רשב"י היה התלמיד שבירר ביותר תורת רבי עקיבא רבו..... קיז

יום פורים הוא יום מתן תורה ולכן לא יתבטל לעולם כמו התורה שלא תיבטל
לעולם..... קיז

עפי"ז י"ל דגם ל"ג בעומר לא יבטל לעולם כיון שאז היה התגלות תורה שבע"פ שלא
תיבטל לעולם..... קיט

ענין ההתאחדות שיש בעמ"י ביום הקדוש ל"ג בעומר..... קיט

תנאי בסיסי לקבלת התורה הוא האחדות..... קיט

רפידים שרפו מן התורה ע"י שנפרדו מהאחדות..... קכב

אין השכינה שורה אלא באחדות..... קכג

בזמן מרדכי ואסתר עיקר ההצלה היה ע"י האחדות ועי"ז קיבלו את התורה מאהבה
קכג.....

ביום ל"ג בעומר פסקו תלמידי ר"ע מלמות כי אז שנה ר"ע לתלמידיו בגודל החובה
להיות באחדות ועי"ז נתקן הפגם..... קכד

עיקר קנין התורה הוא ע"י המידות הטובות..... קכד

ענין ספירת העומר – נושא בעול עם חבירו שהוא מאחד קניני התורה הקדושה
קכח.....

מ"ח קניני התורה בכח אחדות עמ"י..... קכט

בל"ג בעומר הוא קנין אוהב את הבריות כי עיקר ענין ל"ג בעומר מורה על ענין
אחדות עמ"י..... קכט

תוכן ענינים

ענין האחדות ביום ל"ג בעומר כי אז נתגלו סודות התורה והתלמידי חכמים העוסקים ברזין דאורייתא צריכין להזהר מאוד להיות באחדות..... קל

ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד כנגד מידת הודאה..... קלא

הבא להודות למלך נכנס בלי שום מניעות ומעכבים..... קלא

קרבן תודה אינו בטל לעת"ל כיון שענינו להודות לה"ת וההודאה לא תיבטל לעולם..... קלב

ל"ג בעומר אינו בטל לעולם כיון שהוא בהוד שבהוד שהוא כנגד ההודאה..... קלב

ל"ג בעומר הוא זמן שלפני נעילת שערים ויש בחינת אתה נותן יד לפושעים... קלב

ענין היד הוא הכח להלחם בעמלק שהיה ע"י משה ורשב"י הוא בחינת משה... קלב

בפורים ובל"ג בעומר בשניהם יש בחינת נתינת יד לפושעים..... קלב

ענין הקשר בין פורים לל"ג בעומר שבשניהם מתגלים רזין דאורייתא..... קלג

ענין הקשר בין פורים לל"ג בעומר כי בשניהם היה צדיק שלא היה שליטת האומות עליו ולא היה במעשיהם פחד מצד התגרות באומות..... קלג

אין אנו מרימים ידים בתפילה כיון שהאומות עשו חוק זה לעכו"ם..... קלג

רשב"י הרים ידיו בתפילה..... קלד

ענין הרמת הידים מורה על שליטת ישראל על האומות ובגלות אין לנו השליטה הזאת וניתנה דוקא לאומות ולכן אין להתגרות בהם..... קלד

רשב"י היה מעל שליטת האומות..... קלד

מרדכי הצדיק לא היה שליטת האומות עליו ולכן לא יכרע ולא ישתחוה להמן הרשע..... קלה

ענין הקשר בין פורים לל"ג בעומר כי השגת הספירה הוא ע"י פורים, ול"ג בעומר הוא ג"כ יום השגת התורה כי הוא יום הילולא דרשב"י שהשיג אז מה שהשיג.. קלו

ענין ל"ג בעומר שהוא גמר החיתום מפורים כמו זאת חנוכה שהוא גמר החיתום מיוה"כ..... קלז

ענין מיתת תלמידי ר"ע..... קלט

ענין מיתת תלמידי ר"ע שלא יכלו לקבל שער הנו"ן..... קלט

בל"ג בעומר פסקו מלמות ונתעורר עליהם תפילת דוד המלך ג"ל עיני כו' ועי"ז יוכלו לקבל תורת ר"ע שהיא משער הנו"ן..... קלט

ביום ל"ג בעומר פסקו תלמידי ר"ע מלמות כי אז נתגלה ענין בילע המות לנצח קמ

תוכן ענינים

ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד כיון שיש בו הארה מעולם התיקון שהוא כולו טוב ומלא הודאות קמ

ענין ר' עקיבא סתימאה קמ

מצינו בדברי רז"ל לשון שהתנא פתח והיינו שמורה שפתחו פתח מקור החכמה והמשיכו לגלות סודות התורה שלמעלה בסתום חכמה קמ

מל"ג בעומר נפתח פתח החכמה סתימאה קמא

לכן תלמידי ר"ע פסקו למות ביום זה קמא

מחמת שהח"ס נפתחת לכן השערים התחתונים ננעלים כי פותחים הארה מבחינה הגבוה מהם קמא

תכלית ספיה"ע לזכך נפש האדם קמא

בל"ג בעומר שאז הוא השליש האחרון של הספירה מתחיל להתנוצץ האור דשבועות ועל כן עיקר הספירה היא רק עד ל"ג בעומר קמב

תלמידי ר"ע מתו מחמת שהיו נחשבים ליש בפני עצמם קמב

בקבלת התורה יתאחדו עמ"י כאיש אחד בלב אחד מחמת שראו מראה כבוד ה' ונתפעלו ונתבטלו בעיני עצמם והשיגו הכנעה שלימה קמב

מל"ג בעומר מאיר אור החוזר משבועות ותלמידי ר"ע הרגישו זה ותיקנו את החטא הקדום על כן פסקו למות קמב

תלמידי ר"ע לא חלקו כבוד זה לזה מחמת שהרגישו כאחד ממש שלא שייך שאיבר אחד יחלוק כבוד לשני קמג

באמת כל צדיק יש לו מדור בפנ"ע ונידון בנקודת לבבו לבד קמג

מזל ניסן הוא מצד הריצוי מצד כלל ישראל מזל אייר הוא זמן ריצוי מצד כל פרט ופרט לעצמו ומזל סיון כולל את שני הצדדים קמג

בסיון עמ"י נעשו כאיש אחד ועי"ז יכלו לקבל את התורה ואז קיבלו מצד הכלל ומצד הפרט קמד

רוב ימי הספירה בחודש אייר להורות על הגילוי שמצד הפרט קמד

בל"ג בעומר שאז עברו שני שלישי מהספירה מתנוצץ האור של חג השבועות ששם כל אחד קיבל את התורה בפרטות ותלמידי ר"ע הרגישו בזה ושוב עשו כמו שראוי ולכך פסקו מלמות קמד

שער הדרושים על פי משנת רבינו הקדוש ז"ל קמה

ענין פסח ואח"כ ספיה"ע ואח"כ שבועות – לעלות מדרגא לדרגא, וענין פסח שני, וענין ל"ג בעומר קמה

תוכן ענינים

- ע"י הירידה עולים לדרגת נעשה ונשמע גבוה יותר קמה
- בכל דרגא ובכל עולם יש בחינת נעשה ונשמע קמו
- העיקר להפוך את דברי התורה שזה בחינת נשמע לבחינת נעשה קמו
- כשרוצים לעלות מדרגא לדרגא צריך להיות ירידה קודם העליה קמו
- אין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נכשל בהם קמז
- לעת"ל יהיה נעשה מעבירות של ישראל תורה קמז
- קודם שעולה מדרגא לדרגא יש דמיונות בבחינת הקליפות שקודמים לפרי קמז
- קודם בריאה חדשה חייבים צמצום קמח
- מכל המקומות אפשר לחזור אליו יתברך קמט
- גם במדריגות תחתונות מאוד מאיר אור הא"ס ב"ה קמט
- קודם הבריאה צריך ירידה קמט
- זה בחינת יום ל"ג בעומר שהוא בהוד שבהוד קנ
- עיקר שבירת עזות הגוף הוא ע"י שמחה וחדוה קנ
- זהו ענין השמחה הגדולה בל"ג בעומר קנ
- ע"י הניסיונות מתגלה אוצרות גדולים קנ
- הנפילות הם מן ההכרח קודם שנכנסים בשערי הקדושה קנא
- צריך להתחזק שלא להתייאש קנא
- כל ההתרחקות הוא כולו התקרבות ובהכרח לעבור זה קודם שנכנס לשערי הקדושה קנא
- כל זה הוא מדרכי התשובה קנא
- זה בחינת מה שבימים האחרונים של פסח יש תוספת אור קנב
- משל נאה על זה שקודם שאדם זוכה להתקרבות יש לו בחינת התרחקות קנב
- באמת הירידה היא תכלית העליה כי אז מקבלים מהקדושה העליונה ביותר קנג
- המניעות הם בשביל החשק קנג
- כשיש מניעות גדולות צריך להבין שהדבר שהולך לזכות בו הוא דבר גדול מאוד קנד
- מה שהאדם יותר רחוק יש לו יותר חשק להתקרב קנד
- לפי"ז ביאור ענין ספיה"ע קודם מתן תורה קנד
- זה בחינת ענין החיות רצוא ושוב קנה

תוכן ענינים

זה בחינת חטא המתאווים קנה

ע"י הירידה מתגבר הרצון מאוד קנו

ע"י שהאדם מחפש ומבקש איה מקום כבודו ע"ז עלייתו ותיקונו קנז

כל זה דייקא ע"י שאינו חושש לכבוד עצמו רק לכבוד ה"ת קנז

כל הדברים האלו שייכים בכל אדם ובכל זמן קנח

עליה מדרגא לדרגא הוא בחינת התחדשות הנשמה שזה א"א כי אם ע"י שחזור לתכלית השורש שהוא בחינה קדושת איה קנח

העיקר שיאמין שאין שום דבר טוב שנאבד וסוף כל סוף יזכה לצאת מחשיכה לאור גדול וע"ז דייקא יזכה בבחינת יתרון האור מן החושך קנט

הכלל כי אסור לייאש את עצמו בשום אופן קס

כשאדם נמצא במקומות נמוכים הוא מקבל מהקדושה העליונה ביותר, דהיינו קדושת איה מקום כבודו קסא

איה מקום כבודו זה בחינת הכבוד העליון של המאמר העליון קסא

קרבן עולה מכפר על הרהור הלב בחינת ואיה השה לעולה קסב

בראשית בר"א תי"ש קסב

בכל זה יש עוד הרבה דברים קסב

בזה יובן ענין ספיה"ע בין פסח לשבועות קסג

בזה מבואר ענין פסח שני קסג

בזה מבואר ענין ל"ג בעומר קסד

רשב"י חיבר ספר התיקונים כי זה בחינת המאמר סתום שע"ז יש לנו את הכח לחפש ולבקש את ה"ת ע"י בחינת איה כו' וזה דייקא ע"י כח הצדיקים בחינת רשב"י שזכה לרזין סתימין קסד

לולי הצדיקים לא היינו יכולים לזכות לכלום ודייקא ע"י הצדיקים שכבר השיגו בחינת איה ע"ז יש כח לכל הנופלים לעלות בתכלית העליה לבחינת איה קסה

עיקר השירה הוא שמודיע דגם באחרית הימים לא תשכח מפי זרעו קסה

תלמידי ר"ע מתו בימי הספירה כי ר"ע היה דורש סתרי אותיות כי היה מבחינת איה כו' ותלמידיו היו נמשכים אחריו ומחמת זה לא נהגו כבוד זה בזה ופגמו באיה מקום כבודו שלא המשיכו בחינה זו לבחינת מלוא כל הארץ כבודו קסה

רשב"י וחביריו היה התיקון שלהם וע"י שגילו סודות התורה המשיכו בחינת איה לבחינת מלוא כו' וזה היה ע"י שרשב"י נסתלק ומחמת שהתיקון היה בל"ג בעומר לכן פסקו למות בל"ג בעומר קסו

תוכן עינים

הצדיק כמה שעולה יותר לבחינת איה כך יותר ממשיך לבחינת מלוא כל הארץ
כבודו קסז

זה בחינת הלולא דרשב"י שבכל שנה שאז יותר נסתלק למעלה כך ממשיך גילויים
יותר גדולים ועי"ז אנו זוכים שלא תשכח מפי זרעו קסז

בל"ג בעומר זוכין לגל עיני ואביטה נפלאות מתורתך היינו סתרי תורה בחינת איה
ועי"ז זוכין לתשובה שלימה קסז

עי" שרואין פני הצדיק מתנוצץ מוחו ומקבל גדולה קסז

עי" שמקבל הגדולה מהצדיק כל אחד לפי בחינתו אז יכול כל אחד לחדש חידושי
וביאורי התורה כפי מדריגתו קסז

צריך להיות בעונה ובושה ועי"ז זוכה לתשובה שע"ז זוכה לחיים קסח

עי" הסתכלות פני הצדיק מתעורר בו יראה ובושה כמו בשעת מתן תורה קסח

ל"ג בעומר היינו בחינת עד הגל הזה שצריך לעשות מחיצות בפני המחשבות הרעות
שבאות מהסט"א בחינת לבן הארמי קסח

יעקב ברח מלבן ולא הגיד ללבן כי בורח הוא כי צריכין ללכת בערמה לברוח
מהסט"א לחשוב מחשבות כשירות ולא להסתכל לאחוריו כלל קסט

לפעמים אפילו לברוח א"א וצריכין לעשות מילי דשטותא כדי לפקח דעתו לפי שעה
קסט

בסוף הי"ת עוזר לו ומזהיר את הסט"א שלא יתגבר קע

ענין לקיטת האבנים אצל יעקב כי צריכין לעסוק בתורה ובמצוות עד שבסוף הכל
יתקבץ ויוכל לנצח את הסט"א קע

בל"ג בעומר מתקבצין כל המעשים עד שנעשה בחינת עד הג"ל הזה ונהיה מחיצה
בין האדם לסט"א קעא

עיקר המידות עד הוד ובל"ג בעומר מסיימים לברר את עיקר הבירורים קעא

כל זה נעשה בזכות כח הצדיקים שזה בחינת רשב"י שזכה להסתלק אז קעא

פורים ול"ג בעומר בבחינה אחת מצד שמורין על ענין המחשבות שהעצה להנצל
ממחשבות רעות הוא ע"י שיחשוב מחשבות טובות וממילא א"א לשתי מחשבות
במח אחד קעא

עי" המחיצה שעושים בין יעקב ללבן זוכין לשבועות לקבל את התורה קעב

עי" דיבורי תורה ותפילה הוא העלאת הניצוצות שע"ז נעשה שלום שמתחברים
יחד קעג

תוכן ענינים

צריכין לדבר בתורה ובתפילה עד שיבטל הגוף לגמרי שיעבוד את ה' בכל טיפי דמיו
קעג.....

תלמידי ר"ע מתו ע"י פגם השלום ובימי הספירה אנו מתקנים את השלום לכן מתו
בימי הספירה קעד

בל"ג בעומר פסקו מלמות ואז הוא הילולא דרשב"י כי אז נגמרו להתתקן הרגלין
קעד.....

עיקר ההילולא שאז נסתלק רשב"י ואז היה עיקר עליית הניצוצות ונתקן השלום
קעה.....

תלמידי ר"ע מתו בין פסח לעצרת כי היו צדיקים גדולים והיו צריכים להמשיך תורת
ר"ע רבם שהיה כמו משה רבינו וע"י שלא היה ביניהם אהבה לא המשיכו התורה
בשלימות קעו

חמישה תלמידי ר"ע תיקנו הפגם ע"י שעסקו בתיקונים להמשיך חמישה חומשי
תורה לעולם קעז

עיקר התיקון היה ע"י רשב"י כי רשב"י עסק ביותר בענין הצמצומים להמשיך התורה
לעולם קעח

ע"י הזוהר יצאו מהגלות כי ע"י תיקון הצמצומים ע"ז עיקר התשובה שע"ז עיקר
הגאולה קעח

רשב"י נסתלק בל"ג בעומר ואנו שמחים ביום זה על מה שזכינו בצדיק גדול כזה
שביום הסתלוקותו גמר לתקן התיקונים עד שע"ז אנו בטוחים שלא תשתכח
התורה קעח

עכשיו כל תקותינו הוא ע"י גדולי הצדיקים שנסתלקו קעט

רשב"י וחבריו היו התיקון לתלמידי ר"ע שתיקנו כלים וצמצומים נפלאים לתקן
בחינת שבירת הכלים קעט

להכניע כסילות השכל הוא ע"י אכילה בקדושה קעט

תיקון המזבח שהוא תיקון האכילה הוא ע"י עשיית גרים וזה זוכים ע"י צדקה כי
ע"ז נמשך שלום שע"ז נתקן האויר עד שאפשר לשמוע הדיבורי אמונה למרחוק
וע"ז נעשים גרים קפ

אצל האומות יש טוב כבוש ששכח את מעלתו וע"י דיבורי האמונה של איש
הישראלי מתעורר הטוב הכבוש אצלם קפ

ע"י הגרים ובעלי תשובה ע"ז הוא תיקון המזבח וכו' וזוכין לראות אור הצדיק
המאיר בכל העולמות קפ

בימי ספיה"ע אנו צריכין לצאת מטומאה לטהרה כדי לזכות לקבל את התורה. קפא

תוכן ענינים

עיקר הטהרה הוא ע"י שמשדלין להשמיע להטוב הכבוש את מעלתו.....קפא
עומר שעורים היינו בחינת הדיבור שע"ז מטהרים האויר שע"ז נשמע דיבורי
האמונה להטוב הכבוש.....קפא
בחינת הנפת העומר לטהר ולזכך את האויר..... קפב
ע"י הקרבנות שבביהמ"ק שהם בחינת צדקה ע"ז נטהר ונזדכך האויר..... קפב
אורא דא"י מחכים כי מביהמ"ק וירושלים נמשך האויר הזך לכל א"י והוא מחכים
כי ע"ז שומעין הדיבורי אמונה וזה ענין הנפת העומר..... קפב
ביום הנפת העומר היה גדולת מרדכי ומפלת המן כי אז נטהר האויר ונשמעו
הדיבורים הקדושים של מרדכי הצדיק..... קפג
ע"י השקלים שהם בחינת צדקה נטהר האויר ונשמעו הדיבורי אמונה למרחוק ויצא
הטוב הכבוש וע"ז עיקר מפלת המן עמלק..... קפג
סופרים הימים בספיה"ע כדי לקשר כל הימים לקדושת הנפת העומר ובכל יום
יוצאים דיבורים קדושים מצדיקי אמת ונשמע להטוב הכבוש..... קפג
ע"י הרוח סערה לא נשמעים הדיבורים והתיקון לזה הוא ע"י הצדקה..... קפד
משה רבינו האריך בתפילה והמשיך דיבורי אמונה בכל העולם בכח הצדקה וע"ז
שמע הטוב הכבוש וממילא היה מפלת עמלק..... קפד
ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד כי צריכין להמשיך הדיבורי אמונה עד שיגיע לבחינת
הרגלין להעלות הטוב משם..... קפד
בל"ג בעומר נתפשט הדיבור ונמשך למרחקים בכח ימי הספירה של כל הימים עד
שנשמע הדיבור לתכלית הרגלין וע"ז נמתקין כל הדינים ואז הוא יום שמחה כי זה
עיקר התיקון..... קפה
הילולא דרשב"י בל"ג בעומר כי הוא היה התיקון לתלמידי ר"ע ע"י שתיקנו מידת
השלום שע"ז נשמעים הדיבורי אמונה למרחוק..... קפה
רשב"י נסתלק בל"ג בעומר ואז הוא יום הילולא דיליה כי גדולים צדיקים במיתתם
יותר מבחייהם..... קפה
אף שנדמה שהרוח סערה והמחלוקת גדול בשעתו מ"מ סוף כל סוף שפת אמת
תיכון לעד..... קפו
בשעת הסתלקות הצדיק מתקדש העולם ונהיה שלום בעולם וע"ז מתקבלים
הדיבורי אמונה על לב העולם..... קפו
מה שהולכים על קברי צדיקים כי שם האויר נקי וזך וכן נותנים צדקה כי ע"ז נהיה
אויר הזך וע"ז זוכה לשמוע קול דברי הצדיק שכל דיבוריו היו להמשיך אמונה
בעולם..... קפז

תוכן ענינים

טוב ללמוד דברי הצדיק על קברו כי שם יזכה לשמוע יותר הדיבורים הקדושים ויתיישבו על ליבו.....קפז

בכל ימי הספירה עוסקין להשמיע להטוב הכבוש את דברי הצדיקיםקפז

ענין דריכת הקשת בל"ג בעומר זה בחינת התפילה שע"ז נשמע הדיבורי אמונה להטוב הכבוש עד שישמע הטוב ויפלח חץ כבידו של הסט"א ויצא הטוב משם בשלוםקפז

העיקר לשמור דעתו וחכמתו מאוד לבלי להכניס שם חכמות חיצוניותקפח

גם כששומר מחשבתו צריך ג"כ לחדש מוחו בכל עת וזה בחינת שינהקפח

יש כמה בחינות בשינהקפח

רשב"י הוא בחינת התעוררות השינה ועל כן גילה ביותר כל רזין דאורייתא.....קפט

רשב"י נסתלק בל"ג בעומר כי אז מתחיל להתנוצץ ההארה של קבלת התורה אחר ימי הספירה שהם בחינת שינה דקדושה שע"ז מתעורר וזוכין לקבלת התורה.קפט

ענין פסח ואח"כ ימי הספירה ואח"כ שבועות הכל בשביל תיקון הדעת והמוחין וכן הוא בכל זמן ובכל אדםקפט

גאולת מצרים לא התחילה עד שנולד משה שהוא היה בבחינת הדעתקצ

כיון שאז התחיל הדעת להתקן חזרה בת פרעה אל הקדושהקצ

אע"פ שכבר התחיל הדעת להתקן מ"מ אין הדעת בשלימות עד שמחדשין אותו בבחינת עיבור וזה בחינת ספיה"ע שהוא בחינת שינה שע"ז זוכין לקבלת התורה ע"י התחדשות המח ע"י השינהקצ

ימי הספירה הם ימי דין זה בחינת השינה בחינת לילה וחושך ועל כן בליל שבועות ניעורין בלילה כי אז הוא התעוררות השינה ואז מקבלין שכל חדש.....קצא

קול השופר של מתן תורה הוא בחינת התעוררות השינהקצא

בל"ג בעומר נסתלק רשב"י ואז מתחיל להתנוצץ ההארה של שבועות שהוא בחינת התעוררות השינה ועל כן אז הילולא דרשב"י שהוא בחינת התעוררות השינה ובימיו לא נראית הקשת שזה בחינת תקיעה שברים תרועה שמורים על התעוררות השינה ועל כן דורכין הקשת ביום זהקצא

רשב"י לא יכל לסבול כשראה בני אדם שעוסקים בדרך ארץ כי סבר שמי שאינו עוסק בתורה אינו פועל כלום בשינהקצב

ה"ת הקפיד על רשב"י כיון שגם מי שעוסק במו"מ הוא עושה טובה לחבירו שנתחדש מוחו של חבירו ע"י המו"מ של חבירוקצב

בל"ג בעומר עושין שמחה גדולה כיון שביום הסתלקות הצדיק נעשה תיקון גדול קצג.....

תוכן ענינים

המיתה היא בחינת שינה ארוכה ואז הצדיק פועל ביותר לתקן נשמות ישראל..קצג
ע"י שיחת חולין של ת"ח שזה בחינת שינה מקרבין הצדיק את נשמות ישראל להי"ת
קצג.....

עיקר העסק שהצדיק עוסק לקרב בני אדם להי"ת הוא בשעת בחינת השינה... קצד
גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם כיון שבשעת השינה הצדיק מקרב יותר
ויותר את נשמות ישראל לאביהם שבשמים..... קצד

יש חילוק בין שינה של הצדיק שהיא אחת משישים במיתה לשעת מיתה ממש שאז
היחוד גדול הרבה מאוד..... קצד

בשעת המיתה עלתה נשמת הצדיק לגמרי אל האמונה ואז נתגדל היחוד מאוד ועי"ז
מתעלים הניצוצות ביותר וחוזרים בתשובה רשעים רבים ביותר..... קצה

בחינת השתטחות על קברי צדיקים שאז מעורר עצמו בתשובה ואז יש כח להצדיק
לבררו בכוחו ולהוציאו ממקום שנפל ולתקנו אע"פ שלא יכל להתקן מצד עצמו
בשום אופן..... קצה

בחינת הילולא דרשב"י כי ע"י מיתת הצדיק מתקן ומחזיר בתשובה נפשות רבות
יותר שע"ז נתרבה השמחה ביותר בחינת השמחה שלעתיד בעת התחיה..... קצו

לעתי"ל יתקע בשופר גדול שזה בחינת התעוררות השינה ואז יתעוררו כל הנידחים
וכו' ואז תגדל השמחה מאוד..... קצו

זה בחינת השמחה של שבועות שאז הוא ג"כ התעוררות השינה ולכן במתן תורה
היה תחיית המתים..... קצו

זה בחינת השמחה בהילולא דרשב"י כי אז מתחיל להתמתק הדין של הספירה
ומתחיל להתנוצץ התעוררות השינה ואז השמחה גדולה מאוד..... קצז

עיקר השמחה של הי"ת הוא בעת שמחזירים אליו את הנידחים כמו מלך שמחזירים
לו את בנו שגירשו מחמת עוונותיו..... קצז

השמחה הגדולה בל"ג בעומר כי אז חוזרים בתשובה כל הרחוקים..... קצז

סוד ימי העומר וענין ל"ג בעומר..... קצט

ימי העומר הם ימי דין כי עדיין ז"א הוא בבחינת קטנות..... קצט

שורש נשמת ר"ע מן הה"ג בשורשם בדעת דז"א..... קצט

הדעת דקטנות כלול מחו"ג והם מילויי אלקים במילוי אלפי"ן אלא שזה בציור יו"י
וזה בציור יו"ד..... קצט

עקיבא היינו כי עקב בגימטריא ב' שמות אלקים דחו"ג וי"א מעקיבא היינו בחינת
שני ציורי האלפין..... קצט

תוכן עינים

ר"ע הוא אב לכל הנשמות הנמשכות מהה"ג המתפשטים בגופא דז"א ותלמידי ר"ע הם מבחינת הגבורות המתפשטות הנ"ל.....קצט

כ"ד תלמידים היו מבחינת כ"ד צירופי שם אלקים המתחילים באות א'.....ר

שם אלקים במילוי הה"ן בריבועו עולה אלף.....ר

תלמידי ר"ע היו ממוחין דקטנות לכן היו מבחינת דינין הקשין והיו שונאים זה את זה ובימי העומר שהם ימי הקטנות דז"א אז זמן יניקת החיצונים ואז פגעה בהם מידת הדין.....ר

בל"ג בעומר נתגלה קטנות ב' של אימא שהוא שם אכדט"ם באימא והוא חילוף שם אלקים והוא סוד ה"ג דגדלות.....ר

שם אכדט"ם נתחלק לב' בחינות - כד"ט והוא בגימטריא ג"ל והם מתחלפים באותיות לה"י וב' אותיות א"ם אינן מתחלפות וא"כ אכדט"ם נחלק לג"ל שהוא התהפכות שם אלקים לרחמים וא"ם שאינו מתחלף לרחמים.....רא

עד הגל הזה הוא רמז לשם הנ"ל שהוא בגימטריא ע"ד וע"י התגלות הרחמים אז פסקו מלמות.....רא

אחר זמן הקטנות בא זמן הגדלות ומתבטלים דיני הקטנות ולכן אז סמך ר"ע את ה' תלמידיו שהם מבחינת ה"ג דגדלות כנגד שם אכדט"ם שהם רחמים ואלו נתקיימו בעולם.....רא

ר"ע אינו כולל כי אם בחינת הגבורה הנקרא הוד האחרון שבדעת עצמו שבהם ותלמידיו מבחינת ה"ג המתפשטות בגופא דז"א.....רא

אחר שהגדילו תלמידי ר"ע עלו והגדילו כל אחד כפי מציאותו ובחינתו.....רב

לשון הפרי עץ חיים.....רב

דברי השל"ה.....רג

כד"ט נוטריקון כ"י ט'ובים ד'ודיך מיין.....רד

מיין מורה שורש השם הזה ברחמי הבינה ששם יין משומר בענביו ובכל יום ממשיכים מיתוק מן האם העליונה שמתפשטת בכ' ימים ראשונים לאות כ' ובד' ימים נוספים לאות ד' ובט' ימים אחרונים לאות ט' ואז הוא ל"ג בעומר שמתגלים הרחמים ופסקה המיתה.....רד

חותמו של הקב"ה אמ"ת רומז על אה"ה אשר אה"ה.....רד

התורה נחלקת לג' חלקים תורה שבכתב, תורה שבע"פ, תורת הנסתר.....רד

אמ"ת במס' קטן הוא ט' שענין אות זו שבכל כפל שנכפילו נשאר במס' קטן ט'. רה

תוכן ענינים

שני החלקים של תורת האדם דהיינו תורה שבכתב ותורה שבע"פ זה ב"פ אמ"ת ומס' קטן שלהם יוצא ח"י זהו וחי בהם ועם תורת ה' תורת הנסתר זה ג"פ אמ"ת במס' קטן ז"ך כמנין אותיות התורה עם הכפולות רה

בין לומדי התורה צריך להיות שלום ואחוה מס' שלם והיינו כענין שש סדרי משנה כי שש הוא מס' שלם שבכל אופן שנחלק את מס' שש יצא מס' שש רה

נרגן מפריד אלוף דהיינו מי שמפריד אות א' מאמ"ת נהיה מ"ת ומתעורר אלף מן אלקים שמורה על מידת הדין וזה קרה לתלמידי ר"ע רו

ב' פעמים שם אלקים עולה כמנין עק"ב וזה מורה על מידת הדין הקשה ומידת הדין הרפה וי"א וי"ה מעקיבא/ה עולה כמנין הוי"ה וצריכין לכלול אותיות י"ה למידת הדין הקשה ואותיות וי"ה למידת הדין הרפה כדי למזגם ברחמים רו

תלמידי ר"ע פסקו למות בל"ג בעומר כי אז חזר מידת הדין לאחוריו בסוד שם אכדט"ם שהוא חילוף שם אלקים וכד"ט עולה ל"ג וכן חילוף אותיות הוי"ה שאותיותיו הם ג' אותיות יה"ו עולה כוז"ו כמנין ל"ג רו

ג"פ אמ"ת עולה במס' קטן כ"ז ואם נכניס ו' שהוא מס' שלם עולה ל"ג כי אז עשו שלום ופסקה מהם מידת הדין ונתדבקו באלקים חיים ונתקיים בהם וחי בהם... רז

ג"ל מרמז על המיתה גלגל החוזר בעולם ונעשה גילה ושם אלקים שהוא דיין נעשה עד הוא העד הוא הדיין שניהם בגימטריא שווה והיינו בסוד שם אכדט"ם בגימטריא ע"ד וזה נעשה בל"ג בעומר ולבן שהיה רודף את יעקב במידת הדין נהפך לרחמים רז

ביאורים מרבוה"ק בדברי מרן האר"י ז"ל רט

תלמידי ר"ע היו בבחינת כ"ד הנקרא בלשון הש"ס עיגול שלא יצוייר בו החיבור והוא כעין שבירת הכלים רט

מש"כ בכתבי האר"י ז"ל ששורש תלמידי ר"ע מאות א' והוא שם המיתוק היינו כי תכלית שבירת הכלים היה לצורך קיום והעמדת עולמות חדשים רט

רשב"י וחביריו העלו את תלמידי ר"ע ותיקנו אותם והם היו מבחינת גבורות דגדלות כי האהבה צריכה להיות בהתחזקות גדול שלא יוכל שום קטרוג לבטלה רט

בל"ג בעומר נמתקים הדינים ע"י השם כד"ט רט

כל ימי הספירה אנו מצפים ליום ל"ג בעומר שבו הרחמים גוברים ע"י שם אכדט"ם שנתגלה בו רי

תלמידי ר"י היו משורש צירופי אלקים וכיון שבימי הספירה נכנסים כל המוחין דקטנות עי"ז פגעה בהם מידת הדין רי

תוכן ענינים

בל"ג בעומר נתגלה הרחמים ע"י חילוף שם אלקים באכדט"ם שמורה על חילוף הדין
ברחמים רי

ביום נראה כבחור כי אז היה בחינת מוחין דקטנות עד יום מתן תורה שאז נראה
כזקן מלא רחמים כי אז הוא מוחין דגדלות ריא

מה ענין לקיטת האבנים ועשיית הגל וגם צריך להבין החילוק בין יגר שהדותא
שקרא לבן לבין גלעד שקרא לו יעקב ריא

צריך להבין מדוע בל"ג בעומר פסקו תלמידי ר"ע מלמות גם צריך להבין ענין עשיית
הקשתות ביום ל"ג בעומר וכן צריך להבין הקשר בין פורים לל"ג בעומר שחלים
ביום אחד וכן צריך להבין ענין רבי נטע נטיעה בפורים וביקש לעקור ת"ב כו'..ריא
עיקר עבודת ה' להמתיק הגבורות בשורשן ולהמשיך חסדים מגולים על עמ"י והכל
ע"י תשובה ריא

יש ה"ג וה"ח והקשה שבגבורות הוא הוד וכל ספירה כלול מעשר נמצא הוד שבהוד
הוא הקשה שבגבורות וע"י תשובה שהיא בינה מעלה הגבורות לשורשן למקורן
וממשיך ה"ח על כנס"י ריב

בשבוע חמישי מאירין יחד כל הה"ח על הה"ג ונמתקו כל הגבורות בשורשן ריב
בשבוע חמישי הוא יו"ט דהיינו פסח שני ול"ג בעומר שאז נמתקו כל הגבורות
בשורשן וביום ל"ג בעומר שהוא הוד שבהוד נמשכו כל הה"ח להה"ג ונמתקו כל
הגבורות בשורשן וכל זה היה בכוחו של רשב"י להעלות כל הגבורות שבשורשן
ולהמשיך חסדים מגולים על כנס"י ריב

להמתיק שמות אלקים הוא ע"י חילופי האותיות שלפניו ריב

יש מיתוק יותר גדול והוא שלא ליקח אותיות החילוף רק מספרם שהם בגימטריא
ל"ג ויחד עם אותיות אם יוצא שם אמג"ל שבזה נמתקו גם אותיות כד"ט ומאירין
ההויות על שם אמג"ל ונמתקו הה"ג בשורשן ריג

מילת הוד יש לה שני פירושים דהיינו מלשון שמודה על האמת ומלשון הודאה
ושבח ריג

ביום ל"ג בעומר שהוא הוד שבהוד נמתקו הגבורות בשורשן לכן פסקו למות ביום
זה לכן עושין ביום הילולא דיליה יו"ט שאז נמתקו אפילו האותיות כד"ט במיתוק
של המס' ג"ל ריג

בל"ג בעומר נתגלה שם אמג"ל שהוא שם של ההמתקה ריג

רבי נטע נטיעה בפורים שהוא בהוד ואז שותים יין בחינת בינה לרמז שע"י התשובה
נמתקו הגבורות בשורשן ונתגלה שם אמג"ל ועי"ז רצה לעקור ת"ב ע"י שביטל
הגבורות ע"י המתקה של שם אמג"ל וזה הקשר בין פורים לל"ג בעומר ששניהם זה
בחינת הוד ריג

תוכן עינים

ענין הקשת להורות שלא נמתקו הגבורות וע"י ג' אבות שזה בחינת ג' צבעי הקשת מעלים הגבורות לשורשן וכוללים את כל הגוונים בגוון הלבן..... ריד

כשיתראה הקשת אז הוא רמז לביאת משיח שאז הגבורות נכללים בחסדים..... ריד

קשת הוא חצי גלגל דהיינו ג"ל שצריכין להמתיק הגבורות שיתגלה שם אמג"ל וזה צריך להיות בחג"ת ובנה"י וזהו גלגל ב' פעמים ג"ל..... רטו

בימי רשב"י לא נראית הקשת כיון שאז לא נצרכו לזכות אבות כיון שרשב"י היה מעלה הגבורות לשורשן בהמתקה של שם אמג"ל..... רטו

ענין עשיית הגל היה להעלות הגבורות הקשות שלבן רצה לעורר על כנס"י וכנגד זה אמר לבניו ללקוט את האותיות שלפני אותיות שם אלקים ובזה יהיה ההמתקה..... רטו

בני יעקב לקחו אבנים היינו שלקחו אותיות כד"ט ויעשו ג"ל גימטריא כד"ט.... רטו

לבן קרא לגל יגר שהדוּתא שהודה על החסדים שיתגלו על כנס"י אך לא הודה לגמרי לכן קרא בלשון תרגום אך יעקב קרא לו גלעד כי הודה לגמרי על שני ההמתקות המתקת ג"ל והמתקת ע"ד..... רטו

יצירת הזכר נגמר בל"ג ימים ושל הנקבה בס"ו ימים..... רטז

כשהאב מרגיל את בנו ללכת קודם מרחיקו וע"ז בנו מתקרב אליו וע"י התענוג שבהתקרבות זו חוזר על פעולה זו שוב ושוב..... רטז

ענין עמ"י במצרים בחג הפסח הוא התקרבות ואחרי זה התרחקות בשביל ההתקרבות..... רטז

אחר ה' שבועות של הספירה השערים ננעלים כי עד ל"ג בעומר הוא ענין אתערותא דלעילא כענין לידת הזכר שהוא בחינת אתעדל"ע בל"ג ימים..... רטז

בל"ג בעומר מתחיל ההמתקה דבן יולד לנו והוא ע"י גילוי שם כד"ט שהוא חילוף אותיות לה"י מאלקים כ"י ט'זבים ד'ודיך מייך וכד"ט בגימטריא ל"ג ולכן אז הוא ההמתקה..... ריז

ההמתקה היא ע"י בחינת יעקב"ב גימטריא ב"פ אלקים עם האותיות וגימטריא אלקים כדט"ם כו'..... ריז

בל"ג בעומר הכוונה לתיבת נהל ונהל עם הכולל גימטריא אלקים וכן מכוונים לאות ו' מולאומים והוא בחינת יעקב..... ריז

ברכת קדושה בשמו"ע כנגד יעקב כי ממנו נמשכה הקדושה ויעקב ר"ת ע'דת ב'ני יעקב ק'דושים..... ריח

תוכן ענינים

אחר שבוע ה' תרעין סתימין כי נגמר ההמתקה של לידת הזכר בל"ג בעומר ול"ד ול"ה בעומר הוא סוף ההמתקה בבחינת י"ם בחינת הכללות מה' ימים הקודמים ריח.....

זה בחינת עם עברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא כי ע"י שני שליש אפשר להגיע בקלות לשליש העליון..... ריח.....

ל"ג בעומר בחינת א"ם ג"ל שהאם מגלה עצמה בחסדים שלה..... ריח.....

ע"י השפלות זוכים החכמים לפשט אמיתי בתורה..... ריח.....

בל"ג בעומר שנתגלה שם כד"ט בגימטריא ל"ג אז זכו תלמידי ר"ע לתשובה שלימה והמשיכו חיים לגוף ונפש וחיים הרוחניים לדברי תורה שלהם..... ריט.....

קונטרס יזהירו כזוהר..... רכא.....

מעלת לימוד ספר הזוהר ועונש המתרשלים מלעסוק בו..... רכא.....

עיקר הגאולה תלויה בענין לימוד סודות התורה..... רכז.....

כיון שבענין זה תלויה גאולתנו ראוי להאריך בזה הדיבור וכמה כללים בענין החיבור רכח.....

ה"ת כפה על עמ"י את התורה כגיגית ועיקר הכוונה על תורת הקבלה..... רל.....

אחד מקניני התורה הוא ההסתכלות בסוד הצפון בחוקות התורה..... רל.....

כל סיפורי התורה הם לבושים לסודות עליונים מאוד..... רל.....

בתורה יש סודות רבים ואם היינו יודעים לצרף אותיות התורה היה יכול האדם לברוא עולמות ולהחיות מתים..... רלא.....

כל התורה שמותיו של הקב"ה..... רלב.....

מאוד צריכין להזהיר הטיפשים ואטומי להב המלעיגים על סודות התורה שהם בבחינת פר"ד..... רלד.....

ארורים הרשעים הכופרים בתורת ה'..... רלה.....

חכמת האמת היתה נגלית לגאונים ולראשונים..... רלו.....

ספר הזוהר נכתב ע"י רשב"י..... רלו.....

מי חיבר את הספר רעיא מהימנא..... רלז.....

מתי רשב"י למד סודות התורה..... רלז.....

מי סידר ספר הזוהר על סדר הפרשיות..... רלז.....

איך יתכן שנזכר בזוהר שמות אמוראים..... רלח.....

דברי היעב"ץ שמחבר הזוהר לא היה רשב"י לא היה כי אם לצורך שעה..... רלט.....

תוכן ענינים

תכלית חכמת האמת לד' ענינים..... רלט

סוגי הכתות שהרחיקו עצמם מלימוד הקבלה ותועליות הנובעות מלימוד קדוש זה
רמ.....

הצורך הגדול בלימוד חכמה זו ותשובות לכל המונעים עצמם מלימוד חכמה זו
מחמת טענות מטענות שונות.....רמא

אחר שלמד בש"ס ופוסקים שיעור ניכר חובה רבה לעסוק בחכמת הקבלה.....רמד
מאמר נפלא בענין ספר הזוהר וכל המסתעף.....רמז

פיוטים לל"ג בעומר..... שיא

פיוט בר יוחאי להרב המקובל האלקי מוהר"ר אברהם אזולאי זצוק"ל בעל חסד
לאברהם..... שיא

שיר בר יוחאי להרב המקובל האלהי הרב רבי שמעון לביא זיע"א בעהמח"ס כתם
פז [מוגה הדק היטב, כמו שנדפס בספר ביאור השיר בר יוחאי]..... שיב

עוד שיר לכבוד אדוננו התנ"א הצדיק רשב"י זיע"א מרבינו יוסף חיים, על סדר
אבג"ד..... שיג

עוד פזמון אחר לכבוד אדוננו רשב"י זיע"א והוא לחן "בר יוחאי נמשחת". סימן
שמעון חזק (מתוך ספר הילולא רבא לצי"ע הרי"ח זצוק"ל זיע"א)..... שיד

נוהגים לשיר המאמר אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל כו'..... שטו

נעשה אדם נאמר בעבורך..... שיט

על רשב"י שרים נעשה אדם נאמר בעבורך כיון שהוא גילה סודות התורה ועי"ז זכה
להשלים תכלית הבריאה..... שיט

מה ששרים על רשב"י נעשה אדם נאמר בעבורך כי הגיע לדרגת אדה"ר קודם החטא
שכ.....

רשב"י זכה להגיע למדרגת אדם הישר שאינו נצרך להשתדלות שזה היה תכלית
הבריאה..... שכ

בעבור רשב"י נברא העולם ועי"ז הסכימו המלאכים ל'נעשה אדם'..... שכא

רשב"י גילה סודות אדם העליון לכן ראוי לומר עליו מה שנאמר בבריאת האדם
נעשה אדם..... שכב

רשב"י גילה סודות היחודים ותיקוני העולמות לכן בפרט נאמר עליו נעשה אדם –
שמורכב מכל העולמות ומייחדם..... שכב

רשב"י חיבר ביותר את סוד א-דם היינו חיבור הגוף והנפש לכן נאמר עליו נעשה
אדם..... שכב

תוכן ענינים

כל אמא רוצה שבנה יהיה כמו רשב"י ועל כן בפרט על רשב"י אנו אומרים נעשה
אדם נאמר בעבורך כי כל המטרה של יצירת האדם היתה שיהיו כמו רשב"י.... שכד
רשב"י זכה ביותר להבדל מבחינת בהמה ולהגיע למדרגת האדם השלם לכן עליו
ביותר שייך לומר נעשה אדם נאמר בעבורך..... שכח
גלות מצרים היא גלות בבחינת בהמה..... שכח
בהמה בדמות אדם..... שכח
ענין ספיה"ע לעלות מדרגת בהמה לדרגת אדם..... שכח
רשב"י דרש שרק עמ"י בבחינת אדם הנבדל מן הבהמה לכן עליו אומרים נעשה אדם
נאמר בעבורך..... שכח
בהוי"ה של ברכת ספיה"ע מכוונים לשם מ"ה בגימטריא אד"ם כי אז זוכין להגיע
למדרגת אדם..... שכח
עיקר מה שזוכין לצאת מקליפת חמור הוא ע"י התורה..... שכח
מתן תורה אחרי ספיה"ע כי אז זוכין לעלות מבחינת בהמה לדרגת אדם..... של
סוד אד"ם הוא סוד שם מ"ה..... של
ע"י התורה זוכין לאות אל"ף ועולה מבחינת ד"ם לבחינת אד"ם ועי"ז זוכה ג"כ
לעלות ממ"ת לבחינת אמ"ת..... של
רק עמ"י זוכין לדרגת אד"ם ולבחינת אמ"ת וזה דוקא ע"י עסק התורה שניתנה
לעמ"י..... שלא
מי שלא עוסק בתורה הוא בבחינת בהמה ממש ואינו בגדר אדם כלל..... שלא
רשב"י זכה להגיע למדרגת אדם ע"י שעסק בתורה הקדושה מתוך יסורים לכן עליו
בפרט אנו אומרים נעשה אדם נאמר בעבורך..... שלג
רשב"י הוא בעל המימרא דעיקר קנין התורה הוא ע"י היסורין..... שלד

בס"ד

ברכת אמו"ר הגאון ר' שמחה פרידמן שליט"א

אין לתאר גודל שמחתי בראותי פרי עמלו של בני בכורי שמעון נ"י – ספרו 'אמרי שפ"ר', שמלא וגדוש בעיון עמוק ורעיונות שיסודם בהררי קודש, ומן הכל רואים את דביקותו בתורת ה' ואהבתו אותה. ודאי שאין זכותי גרמה לכל זה, ואני תודה לה' יתברך על כל הטובה שגמלני.

והנה, רואים הנה זה פלא: אברך צלל במים אדירים של דברי קודשם של רבותינו גדולי הדורות והעלה נופת צופים בלולה בכל מכמני התורה, אשר המגמה בכל זה בולטת אף כי סמויה – להצטרף ביראת ה' צרופה ולגלות דרכים בעבודת ה'.

אנו בדור עקבתא דמשיחא זוכים לניסים ונפלאות מאת ה' יתברך, ובפרט נס קיומינו ופתיחת מעיינות התורה לכל אחד ששואף לה בכל לב ונפש. ומי שרק רוצה – ה' פותח לו כידו הרחבה ונעשה כמעייץ המתגבר. אזי אין פלא שנמצאים כיום אברכים צעירים שעקף ידיעתם ועומק הבנתם בתורה, וכן עוז נפשם להעניק לככל הציבור ממה שה' חנן אותם, מתקרב לזה של ישישי דעת שבדורות הקודמים.

כל זה הינו כקרן אור שה' יתברך מאיר בחסדו אליו, כדי שנתחזק ונמשיך במסירות נפש מול המפריעים הרבים בעבודת ה' ובלימוד התורה, לקראת היעודים העתידיים בביאת גואל בקרוב בימינו.

כאן המקום להודות לרעייתי תחי' שמגדלת את בנינו ובנותינו מתוך אהבה רבה, ואין ספק שספר זה הוא גם פרי תפילותיה ומסירות נפשה.

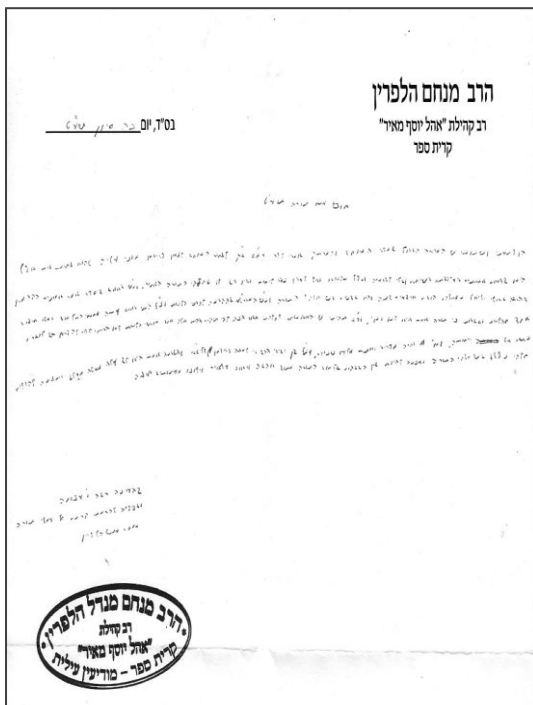
ואין לי אלא לברך את המחבר, ואל תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך, שתזכה כל ימך לשבת באוהלה של תורה, מתוך הרחבת הדעת ומנוחת הנפש, ולהמשיך לזכות את עם ישראל בחידושיך הנפלאים.

הסכמה ממור"ר הרה"צ הגאון הגדול ר' מנחם מנדל הלפרין שליט"א

כ"ה סיון תשע"ט

חודש מתן תורה תשע"ט

הופתעתי ונשתוממתי על המראה הגדול בספר המיוחד והמרתק 'אמרי שפ"ר' על מסכת בבא קמא לבחור המיוחד שמעון פרידמן מבני עליה, שהוא בחינת בית אפל, היינו בדורות האחרונים דעקבתא דמשיחא, וגליא לדרעיה ונפל נהורא, ואף שעדיין צעיר בשנים, ידיו רב לו בחלקי התורה השונים, וכמו שכתב באורך בספר 'שומרי אמונים' הקדמון, דהרבה גדולי ישראל נסתלקו קודם 40 שנים והיו גדולים בכל חלקי התורה. וכמו שכתב המהרש"א בהקדמה לחידושי הלכות בזה"ל: "הנני רואה עתה מחכמי התלמוד שעשו חיבור אחד מהלכות ואגדות, כי תורה אחת היא לנו וכו', ועל כן תהיתי על הראשונות שחילקתי חיבור הזה לשתי חלקים,

דהיינו חלק אחד בחידושי אגדות, שמן הראוי שלא להפרידן אך לחברן אשה אל אחותה וכו', לא יהיה מפריד אותן מלעיין בשניהן" עכ"ל.

הנ"ל בן לידידי הרב ר' שמחה פרידמן שליט"א, והברכה אחת היא לי: עלה מעלה מעלה ותזכה להשלים נפשך בכל חלקי התורה, ותזכה להיות בין הדבקים בלימוד התורה מתוך אהבה ויראה עילאיים ויפוצו מעיינותך חוצה!

בהערכה רבה ועצומה ובציפיה להרמת קרנה של עמלי תורה,

מנחם מנדל הלפרין

הסכמה מהרב המקובל הגה"צ ר' דב קוק הכהן שליט"א

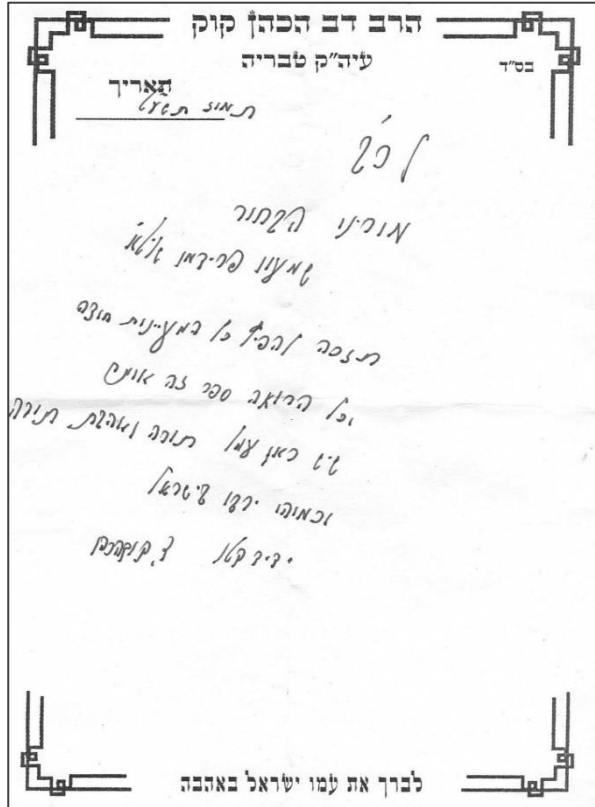
תמוז תשע"ט

לכב' מורינו הבחור שמעון פרידמן שליט"א תזכה להפיץ כל המעיינות חוצה וכל הרואה ספר זה אומר שיש כאן עמל תורה ואהבת תורה וכמוהו ירבו בישראל.

ידיד קטן

ד. קוק הכהן

והוסיף הרב שליט"א בע"פ:
"שיחבר כל יום ספר".

הסכמה ממור"ר הרה"ג מרבני הישיבה הק' תורה בתפארתה' הרב מרדכי הרשקוביץ שליט"א

בחודש השביעי ה' תש"פ

ליקירי ורב חביבי המופלג
יקר שבערכין כמר שמעון
ני"ו פרידמן,

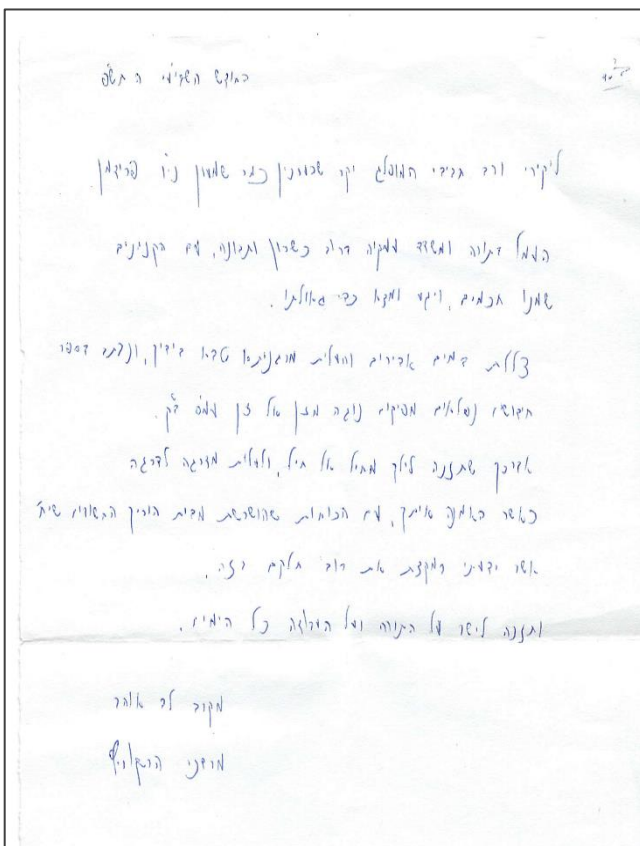
העמל בתורה ומשדד עמקיה
ברוב כשרון ותבונה, עם
הקנינים שמנו חכמים, ויגע
ומצא כדי גאולתו.

צללת במים אדירים והעלית
מרגניתא טבא בידיך, ונכתב
בספר חידושים מפיקים נוגה
מזן אל זן עמ"ס ב"ק.

אברכך שתזכה לילך מחיל
אל חיל, ולעלות מדרגה
לדרגה כאשר באמנה איתך,
עם הכוחות שהושרשת מבית
הורייך החשובים שיה' אשר
ידעתי במקצת את רוב חלקם
בזה.

ותזכה לישב על התורה ועל
העבודה כל הימים.

מקרב לב אוהב
מרדכי הרשקוביץ

מכתב ברכה ממור"ר ראש הכולל הרה"ג הרב אורי מנחם אומן שליט"א

בס"ד א' במרחשון תשפ"ג

מכתב ברכה

לכבוד ידידי ורעי מעמודי התווך של בית מדרשינו חו"ב הרב שמעון פרידמן שליט"א

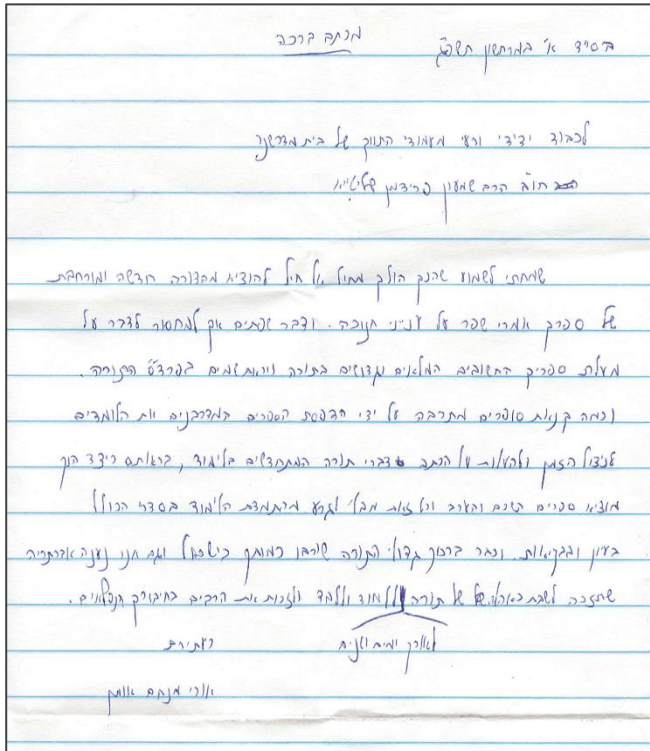
שמחתי לשמוע שהנך הולך מחיל אל חיל להוציא מהדורה חדשה ומורחבת של ספרך אמרי שפר על עניני חנוכה. ודבר שפתים אך למחסור לדבר על מעלת ספריך החשובים המלאים וגדושים בתורה ויראת שמים בפרד"ס התורה.

וכמה קנאת סופרים מתרבה על ידי הדפסת הספרים המדרבנים את הלומדים לניצול הזמן ולהעלות על הכתב דברי תורה

המתחדשים בלימוד, בראותם כיצד הנך מוציא ספרים השכם והערב וכל זאת מבלי לגרע מהתמדת הלימוד בסדרי הכולל בעיון ובבקיאות. וכבר ברכוך גדולי הדור שירבו כמותך בישראל, וגם אנו נענה אבתריה שתזכה לשבת באוהלה של תורה לאורך ימים ושנים, ללמוד וללמד ולזכות את הרבים בחיבוריך הנפלאים.

כעתירת

אורי מנחם אומן

מכתב ברכה מהרה"ג הרב משה חליוה בעהמ"ח סדרת הספרים ענפי משה

ושא"ס

ב"ה, יום שלהי אד"א
תשפ"ב לפ"ק

ליקר וחביב האברך
המופלג בתורה וביר"ש
טהורה צנא מלא ספרא
וכו' וכו' כש"ת מוה"ר
שמעון פרידמן שליט"א,

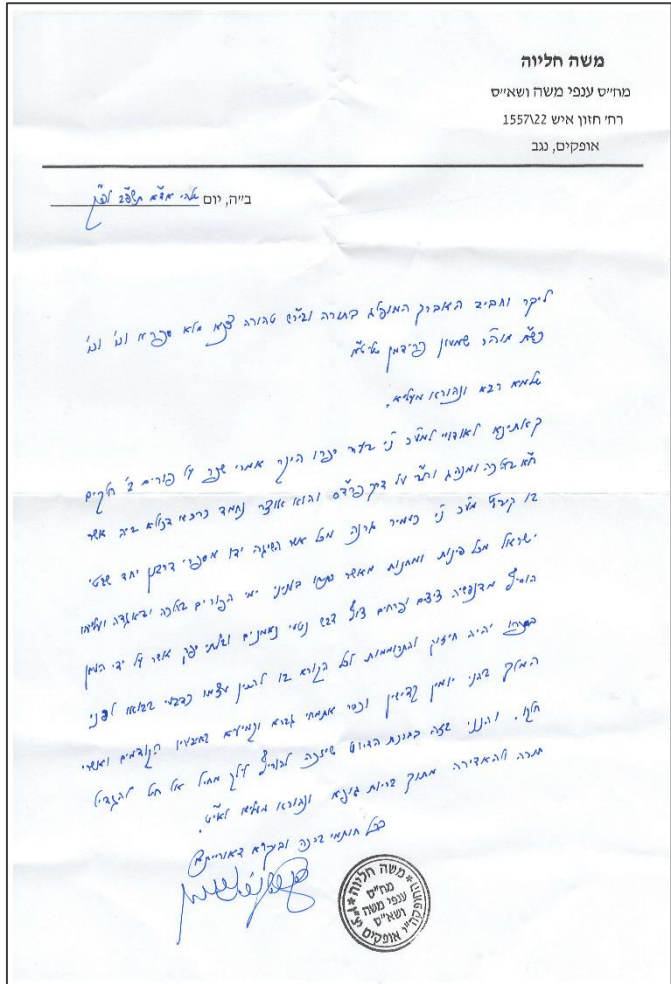
שלמא רבא ונהורא
מעליא,

קאתינא לאודווי למע"כ
נ"י בעד ספרו היקר אמרי
שפר על פורים ב' חלקים
ח"א בהלכה ומנהג וח"ב
על דרך פרד"ס, והוא
אוצר נחמד כרכא דכולא
ביה, אשר בו קיבץ מע"כ
נ"י כעמיר גרנה מכל אשר
השיגה ידו מספרי דרבנן
יחד שבטי ישראל מכל
פינות ומחנות מאשר כתבו
בעניני ימי הפורים בהלכה
ובאגדה, ועלייהו הוסיף
מדנפשיה ציצים ופרחים
צוף דבש נטעי נאמנים,
ובלתי ספק אשר על ידי
העיון בספרו יהיה חיזוק

והתרוממות לכל הקורא בו להכין עצמו כדבעי בבואו לפני המלך בהני יומין קדישין,
וכבר אתמחי גברא וקמיעי בחיבוריו הקודמים ואשרי חלקו. והנני לברכו בברכת הדיוט
שיזכה להוסיף לילך מחיל אל חיל להגדיל תורה ולהאדירה מתוך בריות גופא ונהורא
מעליא לאוי"ט.

בכל חותמי ברכה וביקרא דאורייתא

משה חליוה

פתיחה

ישתבח הבורא ויתעלה היוצר, טוב להודות לה' לזמר לשמך עליון, אודה את ה' ובתוך רבים אהללנו, על כל הטוב אשר גמלני, מעודי ועד עתה, אהללה את ה' על שזיכני לראות בצאת ספרי זה לאור, המדבר מענין יומא דהילולא רבה דרשב"י זי"ע, טוב שם משמן טוב, ושמעו הולך בכך המדינות, אדונינו רבי שמעון, עיר וקדיש מן שמיא נחית (ר"ת שמעון), כי לא תשכח מפי זרעו (ר"ת יוחאי), מה רב טובך אשר צפנך ליראיך, אור הגנוז בתורה, הזה"ר ביה הו"ה ר"ז (יש בו מילת רז), דאיהו או"ר דפורקנא בתרייתא, ביה יפקון מן גלותא ברחמי, אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו לאורו של רשב"י הקדוש, אשר לאורו ניסע ונלך, ובזכותו נחיה ונתקיים בזמן הגאולה האחרונה.

והנה בקונטרס זה אדבר בס"ד על מהות היום הקדוש ל"ג בעומר, שהוא יומא דהילולא רבה דרשב"י, ואבאר בס"ד הטעמים למהות השמחה ביומא רבה הדין, בין על פי דברי הגמרא דהיינו מחמת שפסקו תלמידי ר"ע מלמות, ובין על פי דברי הזוהר ומרן האר"י ז"ל דהיינו ג"כ משום שהוא יומא דהילולא רבה, גם אבאר מדוע יום פטירת משה ושאר צדיקים נקבע ליום צער, משא"כ יום פטירת רשב"י נקבע ליום שמחה רבה, גם אביא המנהגים שנהגו בית ישראל לעשות ביום הקדוש הזה, החל מהעליה לציון המצוינת בהר הקודש מירון, וכלה בשאר מנהגי היום, כמו השאת משואות והדלקת מדורות, הריקודים בציון הקדוש, דריכת הקשת וכו', גזיזת שערות הראש לילדי החלאקה, וכן סדר העבודה ביום זה, כמו לימוד הזוהר ביום זה וכו', גם אביא דברי המפקקים בענין העליה לציון הקדוש, ואצדיק דברי הצדיקים מעיקרא בדברי טעם המתיישבים על המח והלב, גם אביא הנהגות מיוחדות שנהגו גדולי ישראל ביומא רבה הדין.

גם אסדר בס"ד מאמרים יפים בס"ד בענין מהות היום על פי פרד"ס התורה, ויבואר ג"כ מדוע יום ל"ג בעומר חל במידת הוד שבהוד, ומדוע מכוונים תיבת נהל, ואות ו' דולאומים, וכן ענין הקשר בין פורים לל"ג בעומר, כפי הסימן שנתנו הקדמונים ע"פ (בראשית י) שם האחד פל"ג, והיינו שביום שחל בו פורים חל בו ל"ג בעומר, וזה פל"ג ר"ת פורים ל"ג בעומר.

גם אבאר בס"ד באורך ענין ר' עקיבא ותלמידיו, וענין מיתתם, וכן ענין שר"ע שנה לרבתינו שבדרום כו', שעי"ז המשיכה מסורת תורה שבע"פ.

גם תמכתי הרבה מהמאמרים על מאמרי הרב הגדול איש חי רב פעלים מסר נפשו לקרב ביותר הנפשות החלושות והכניסם לקדושה ופעולתו עד היום הזה, ה"ה הרב הכולל הגאון הקדוש בוצינא קדישא וכו' אור האורות אור נפלא צח ומצוחצח מו"ה ר' נחמן ב"ר שמחה

בעל ספרי ליקוטי מוהר"ן הקדושים ושאר ספרים הקדושים (שחלקם לא נתגלו עדיין) זצוק"ל זי"ע.

גם ליקטתי הרבה מדברי תלמידו המובהק איש חי רב פעלים מסר נפשו על תורת רבו וקירוב הנפשות כנ"ל ה"ה מו"ה ר' נתן בעל ספרי ליקוטי הלכות הקדושים ושאר ספרים זצוק"ל זי"ע.

וכידוע כי נשמת משה נתגלגלה ברשב"י ואחרי זה בקדוש מרן רבינו האר"י ז"ל ואחרי זה בנשמת אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש ואחרי זה בנשמת רבינו הקדוש ר' נחמן ב"ר שמחה זכרם יגן עלינו ועל כל עמו בית ישראל, ובאמת רבינו ז"ל התחיל את ספרו הקדוש ליקוטי מוהר"ן בענין הרמז של רבי שמעון בפסוק (דניאל ד) **עיר וקדיש מן שמיא נחית** (ר"ת שמעון), וכן רמז את אביו של רבי שמעון בפסוק (דברים לא) **כי לא תשכח מפי זרעו** (ר"ת יוחאי), והרבה נתבאר בדברי תלמידו מוהרנ"ת ז"ל מענין פסח ושבעות ובאמצע ספיה"ע ששם חל יום ל"ג בעומר וכו', והבאתי בס"ד מדבריו המפורזים בכל ספריו.

גם יסדתי אמרי על דרושי הרב המאיר לעולם כולו בכבודו ואין כבוד אלא תורה, הוא ניהו האשל הגדול חכם הרזים וחכם חרשים, גאון עולם משוש כל הארץ, המקובל האמיתי האלקי איש קדוש יאמר לו מוהר"ר חיים ויטאל זצ"ל, אשר כבר ראו כל העולם אמרותיו כי נעמו ואת האור כי טוב, בחיבורי ספריו הקדושים עץ חיים ופרי עץ חיים ושמונה שערים ושאר ספרים הקדושים, נחל נובע, דמי פומיה כמעין המתגבר, וישת לו הדרים מהני מילי מעלייתא בהדי כבשי דרחמנא, הותיר לנו מקור חיים סתום ועשאו פתוח, וחילק אותם לשערים, ופתח לנו שערי אורה למאן דעאל ונפק בדברות קדשו.

ע"פ מה שקיבל מפי רבו בוצינא קדישא עיר וקדיש מן שמיא נחית, אור בהיר נהירו דאורייתא, מילין לצד עילאה ימלל, דברים שעומדים ברומו של עולם, הוא גלא עמיקתא ומסתרתא, אמרותיו אמרות טהורות נועם שיח שפתי קודש, הוא האור המופלא רבינו הקדוש האר"י דבי עילאי זצוק"ל, בהיר הוא בשחקים, הכא תרגימו נהוריתא, אשר כל קבלתו מפי אליהו זכור לטוב. ישתו כל העדרים בצמא דברים עתיקים, דבר דבור על אופנו, שפתותיהם ברור מללו, אמירה נעימתא.

ובסוף הספר צירפתי קונטרס יכונה בשם "יזהירו כזוהר" אשר בו הארכתי במעלת לימוד ספר הזוהר, והבאתי הקדמות יקרות בענין הזוהר, ובמהות סתרי התורה, מה ביאורם והיכן נרמזים, גם הבאתי בס"ד דברים נוראים ואזהרות גדולות במזלזלים בחכמת הנסתר, וביותר על הכופרים הארורים באמיתות ספר הזוהר, וביארתי בס"ד ענין השתלשלותו, מי חיברו ערכו וסידרו, וכן הבאתי בס"ד ביאורים לשם מה נתגלה לנו תורת הנסתר, וגם תשובות לכל הטענות שיש לכל מיני סוגי אנשים המשתמטים מלימוד קדוש זה. וכן ביארתי הצורך בלימוד חכמה זו.

ואחרי כל זה כתבתי מאמר ארוך במעלת ספר הזוהר וענינו ומעלת העוסקים בו וכו', והמאמר מסודר באופן שלמעלה הבאתי כל הענינים בקיצור, ומתחת בהערות הארכתי במקורות הדברים, וקראתי להערות בשם באר מים חיים, כי היא הבאר אשר ישקו ממנה העדרים, וכן הבאתי לשון הרבנים עם כל ההוספות ותוכן הדברים בשלימות.

בסוף הספר הבאתי פיוטים לל"ג בעומר מגדולי הרבנים.

ענין שם הספר

הנה קראתי לספרי זה בשם "דא רשב"י", והכוונה לדברי הזוהר (פר' בא דף לח.) וז"ל: וכתוב (שמות לד) יראה כל זכורך את פני האדון ה', מאן פני האדון ה', דא רשב"י, דמאן דאיהו דכורא מן דכרניא בעי לאתחזאה קמיה. ע"כ.

ועיין בזהרי יעב"ץ שהגיה דצ"ל **את** פני האדון ה', וע"ד שדרשו חז"ל (פסחים דף כב: קידושין דף נז. ב"ק דף מא: בכורות דף ו: ע"פ (דברים ו) את ה' אלקיך תירא, את לרבות תלמידי חכמים. ע"כ. עכ"פ מבואר דהי"ת השוה כבודו בכחינה מסוימת לתלמידי חכמים.

ואיתא בב"ב (דף עה: וז"ל: א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן ג' נקראו על שמו של הקב"ה, ואלו הן, צדיקים כו'. ע"כ. הרי שהצדיקים נקראים על שמו של הקב"ה.

עוד איתא במגילה (דף יח.) וז"ל: ואמר רבי אחא אמר רבי אלעזר, מנין שקראו הקב"ה ליעקב אל, שנאמר (בראשית לג) ויקרא לו אל אלהי ישראל, דאי סלקא דעתך למזבח קרא ליה יעקב אל, ויקרא לו יעקב מיבעי ליה, אלא ויקרא לו ליעקב אל, ומי קראו אל, אלהי ישראל. ע"כ. הרי שהי"ת קרא ליעקב אל.

ועיין בתלמוד ירושלמי (ביכורים פ"ג ה"ג) וז"ל: וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב), הא ר' יצחק בר לעזר בכנישתא מדרתא דקיסרין. ע"כ. וביאר בפני משה (שם) וז"ל: הוי אומר בעיתון ממנייה, והוי על זה שאתם מתרצים למנות לזה שהרי וה' בהיכל קדשו, זה ר' יצחק בר' אלעזר בכנסת דשער קיסרין לזה היה ראוי למנותו עליכם. ע"כ. הרי שדרש הירושלמי דוה' בהיכל קודשו היינו האמורא ר' יצחק בר"א, והכי נמי כאן דרשינן בזוהר דהאדון ה' דא רשב"י.

וכ"כ הגר"י ענגיל בגליוני הש"ס (ירושלמי כאן) וז"ל: נ"ב דוגמת זה בספר הזוהר יראה כל זכורך את פני האדון ה', דא ר' שמעון בן יוחאי, ולחינם תמהו על הזוהר, כי גם בירושלמי כאן הוא ממש כזה. ע"כ. הרי שהגר"י ענגיל קישר את הירושלמי לדברי הזוהר כנ"ל בס"ד.

וע"ע בזוהר (פר' תרומה דף קסג:) וז"ל: רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא הוו אזלי באורחא, פגע בהו ר' אלעזר, עד דחמו ליה, נחתו מן חמרי כולהו, אמר רבי אלעזר ודאי אנפי שכינתא חמינא, דהא כד חמי בן נשא צדיקיא או זכאין די בדרא, ואערע בהו, ודאי אינון אנפי שכינתא, ואמאי אקרון אנפי שכינתא בגין דשכינתא אסתרת בגווייהו, איהו בסתימו ואינון באתגליא, בגין דשכינתא אינון דקרבין לה אקרון פנים דילה, ומאן אינון, אינון דאיהו

אתתקנת בהדייהו לאתחזאה לגבי מלכא עלאה, והואיל ואתון הכא ודאי שכינתא אתתקנת עלייכו ואתון פנים דילה. ע"כ. הרי שדעת הזוהר דכאשר פוגשים פני הצדיק הוא כעין קבלת פני השכינה, והשכינה מסתרת אצל הצדיקים, כי הקרובים אל השכינה נקראים פני השכינה.

וע"ע בזוהר (בהקדמה דף ט.) וז"ל: עד דהוו יתבי עאלו רבי אלעזר בריה ור' אבא, אמר לון ודאי אנפי שכינתא אתיין. ע"כ. והיינו כדברי הזוהר הנ"ל.

ועיין בזוהר (סתרי תורה פר' וירא דף צט:) וז"ל: לגבי שכינתא אמר בשמא אדנ"י, ולגבי צדיק אדו"ן, דהא כדין אקרי אדון כל הארץ כד אתנהרא מצדיק ואתנהרא בגוונהא. ע"כ. הרי שהצדיק נקרא אדון, והוא כדברי הזוהר דמאן האדון ה' דא רשב"י.

וכיון שהספר מדבר מענין הילולא רבה דרשב"י, שהוא בודאי מהצדיקים שהושוו לכבודו של ה"ת, כמבואר בגמ' מענין את ה' אלקיך תירא כו', וכמבואר בזוהר דמאן פני האדון ה' דא רשב"י, על כן קראתי לספרי זה בשם "דא רשב"י", להורות על ענין הצדיק ובפרט צדיק גדול כמו רשב"י, שבבחינה מסוימת הושווה לכבוד הי"ת.

ועוד טעם והוא העיקר, כי הנה הארכתי הרבה בספר זה מענין העליה לציון המצוינת בהר הקודש מירון, והוא כעין עליה לרגל, לכן קראתי בשם זה, להורות ולרמז על דברי הזוהר הקדוש שדורש בענין העליה לרגל דאת פני האדון ה' דא רשב"י, וזה רמז שהעליה לציון הוא בבחינה מסוימת כעין עליה לרגל, לראות את פני האדון דא רשב"י.

על ההודאות

בראשונה אזכיר בזאת את הורי היקרים והחשובים ה"ה אבי מורי הרה"ג ר' שמחה פרידמן שליט"א ואימי מורתי מנב"ת מרת תמרה תליט"א, אשר הביאו אותי לעולם, וגידלו אותי במסירות נפש, ודאגו לכל מחסורי ברוחניות ובגשמיות, וגם כעת כל הזמן דואגים לי ומשפיעים לי רק טובות וחסדים גדולים, ואין ספק כלל וכלל כי בודאי ובודאי שספר זה יוצא בזכותם, ובלעדיהם ודאי שספר זה ושאר ספרי לא היה רואים אור, אין מילים שיוכלו להודות על כל הטובות ועל כל הדאגה התמידית, כל הזמן. ובפרט אזכיר את אימי מורתי שבודאי רק בזכות תפילותיה ודמעותיה זכיתי לעלות בתורה וירא"ש.

גם אזכיר בזאת את מו"ח הרה"ג ר' עוזיאל נוימן שליט"א ורעייתו תליט"א, אשר לב רחב להם לעזרה תמידית ודאגה כנה, ועוזרים לנו בכל מה שאנו צריכים, ותמיד חשוב להם שיהיה לנו הכי טוב שאפשר, ומהם אפשר ללמוד חסד מהו, שברוחב ליבם עוזרים לכל מי שצריך, ואף למי שלא צריך תמיד מציעים ונותנים את ליבם לכל (ולמפורסם אין צריך להביא ראיה), ולא חוסכים כלום בעדינו, ודאי שחלקם בספר זה רב הוא, אין מילים שיוכלו להכיל את ההודאה על כל מה שאתם נותנים לנו ומשפיעים לנו כ"כ הרבה.

גם אודה את אשתי היקרה והחשובה ה"ה מנב"ת רחל לאה תליט"א, אשר עומדת לימיני לסמכני ולחזקני בכל אשר אלך, ומסייעת לי בכל נפשה שאזכה לגדול תלמיד חכם אמיתי, חריצותה ומסירותה עולה על כולם, בבחינת שלי ושלכם – שלה הוא כפשוטו ממש, ובלעדיה לא יתכן שספר זה היה רואה אור, אין מילים מתאימות להודות על כל הדאגה והמסירות בכל הענינים ממש, ודאי בזכות נשים צדקניות כמוה נגאל במהרה.

ואודה בזאת לסבי היקר מצד אימי ר' גדליה זיגרמן שליט"א ורעייתו מנב"ת תליט"א, שתמיד דואגים לי ולכל המשפחה ותמיד נותנים בלב רחב ובשמחה, תודה רבה על כל הדברים שא"א לפרט כי רבו מאוד. בודאי ובודאי חלקם בספר זה הוא רב ועצום.

וכאן אזכיר את נשמת סבי היקר ר' משה מקסים בן יעקב ז"ל, והנני מקדיש ספר זה לעילוי נשמתו, תהא נפשו צרורה בצרור החיים אמן.

גם אזכיר בזאת את מוח"ז ה"ה סבי הרב דוד נתן נוימן שליט"א, וכן את מוח"ז הרב בנימין טל שליט"א ורעייתו מנב"ת תליט"א, שזכיתי להכירם וללמוד מהם הרבה מושגים בעבודת ה' אמיתית, מה זה אהבת תורה אמיתית, ואהבת ישראל וחסד ללא גבול, בהזדמנות זו אודה על כל מה שהם נותנים לנו, ועוזרים לנו בהרבה מישורים.

גם אזכיר את רבני ראש הכולל מקדשי שמך בעיר דימונה יצ"ו, ה"ה הרה"ג ר' קלמן לויין שליט"א והרה"ג ר' יניב דהאן שליט"א שאני זוכה לקבל מהם הרבה בתורה וירא"ש, בעזרה"ת שהכולל ימשיך לפרוח ולהצליח.

וכן אזכיר את האיש רב הפעלים ר' תומר אלמליח ה' ישמרהו ויחיהו שעוזר לאברכים היקרים לעסוק בתורה מתוך מנוחה והרחבת הדעת, ה' יעזרהו להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה.

כמוכן אזכיר לשבח את כל האברכים היקרים, שמתוך האוירה הנפלאה שהם עושים זכיתי להוציא חיבור זה לאור.

ע"כ ההודאות, ובצאתי מן הקודש אודה לאבי שבשמים שעזרני וסייעני עד כה, ואתפלל מלפניו שיזכני להמשיך ללמוד את תורתו בשלוות הנפש ומתוך בריאות ושמחה, ויזכני בתוך שאר אחי בני ישראל לזכות לראות משיח צדקינו, ולראות בכנין ביהמ"ק ובשוב ה' את ציון, במהרה בימינו אמן נצח סלה ועד.

וענית ואמרת אל מסתתר בשפירר חביון, השכל הנעלם מכל רעיון, עילת העילות מוכתר בכתר עליון, כתר יתנו לך יהוה, לאדיר ונאור נעלה ברוב חביון, אין לו שני ואין לו ראשון ולא דמיון, אפתח פי באמרי שפר, בזכות נשמת אדונינו רבי שמעון.

ע"כ דברי פי הממלל הצעיר באלפי ישראל **אעצון כריזאן**

ענין השמחה ביום ל"ג בעומר

טעם שמרבין בל"ג בעומר קצת בשמחה הוא כיון שבו ביום פסקו תלמידי ר"ע מלמות

הנה בל"ג בעומר מרבים קצת בשמחה ואין אומרים בו תחנון, כמבואר במהרי"ל (דיני הימים שבין פסח לשבועות סימן ז) ובמנהגים ר"א טירנא (הל' חודש אייר עמוד סו) ובספר המנהגים קלויזנר (סימן עו וסימן קל) ובמנהגי ר' זלמן יענט (חודש אייר) וכ"פ הרמ"א בדרכי משה (סימן קלא סק"ז ובסימן תצג סק"ג) ובהג"ה שו"ע (סימן קלא ס"ו ובסימן תצג ס"ב) ובלבוש (סימן קלא ס"ו ובסימן תצג ס"א) ובערוך השולחן (סימן קלא ס"ב).

והוא משום שאומרים שאז פסקו מלמות, וכמבואר ביבמות (דף סב:) שתלמידי ר"ע מתו מפסח עד פרוס העצרת, ופרוס הוא חצי חודש והיינו ט"ו יום קודם הפסח. וכ"ה בטור (שם) וכ"כ בדרשות ר' יהושע אבן שועיב (דרשת יו"ט ראשון של פסח דף מא:) וכ"ה באבודרהם (עמוד רמה) בשם אבן הירחי (ספר המנהיג הל' אירוסין סוס"י קו) משמו של הרז"ה, וכ"כ באורחות חיים (הל' קידושין אות כא) בשם הרז"ה, וכ"כ רבינו ירוחם (נתיב ה ח"ד דף מד:): ובשו"ת התשב"ץ (ח"א סימן קעח) ובספר מנהגים דבי מהר"ם (הל' תחינה) ובספר המנהגים חילדיק (מנהגי חודש אייר וימי ספיה"ע) וכ"פ בשו"ע הרב (סימן תצג ס"ה) ובמטה משה (סימן תרפח) ובאורחות חיים בוכנר (סימן ז) ובדרך החיים (סימן לח ס"י ובסימן קכז ס"ג) ובקיצור שו"ע (סימן כב ס"ח ובסימן קכ ס"ו) ובערוך השולחן (סימן תצג ס"ה).

השמחה היא על אותם תלמידים שנוספו לר"ע אח"כ שלא מתו כלל

והקשה הרב פרי חדש (ס"ה ד"ה ומ"ש ומרבים בו קצת שמחה) דיש לדקדק בשמחה זו למה, ואי משום שפסקו מלמות מה בכך, הרי לא נשאר אחד מהם וכולם מתו, ומה טיבה של שמחה זו?

ותירץ הרב פרי חדש, דאפשר דהשמחה היא על אותם תלמידים שהוסיף אח"כ ר"ע שלא מתו כשאר התלמידים. ע"כ.

השמחה היא על זה שר"ע בעצמו לא מת

ובמעין גנים (לספיה"ע ליל ל"ג בעומר) ביאר, כי הנה באמת גם רבי עקיבא היה צריך למות, וכיון שניצול ממיתה יש שמחה גדולה.

ענין מנהג העליה לציון הקדוש

והנה איתא בשער הכוונות (ענין ספירת העומר דרוש יב) וז"ל: ענין מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג לעומר על קברי רשב"י ור"א בנו אשר קבורים בעיר מירון כנודע, ואוכלים ושותים ושמחים שם, אני ראיתי למורי ז"ל שהלך לשם פ"א ביום ל"ג לעומר, הוא וכל אנשי ביתו, וישב שם שלושה ימים ראשונים של השבוע ההוא, וזה היה פעם הא' שבא ממצרים, אבל אין אני יודע אם אז היה בקי ויודע בחכמה הזו הנפלאה שהשיג אח"כ.

והר"ר יונתן שאגיי"ש העיד לי שבשנה הא' קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל, שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילחו את ראשו כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמחה.

גם העיד הה"ר אברהם הלוי כי בשנה הנזכרת הלך גם הוא שם והיה נוהג לומר בכל יום בברכת תשכון נחם ה' אלקינו את אבלי ציון כו', וגם בהיותו שם אמר נחם כו', ואחר שגמר העמידה אמר לי מורי ז"ל, כי ראה בהקיץ את רשב"י ע"ה עומד על קברו ואמר לו, אמור אל האיש הזה אברהם הלוי, כי למה אומר נחם ביום שמחתינו? והנה לכן הוא יהיה בנחמה בקרוב, ולא יצא חודש ימים עד שמת לו בן אחד, וקיבל עליו תנחומין.

ו**כתבתי** כל זה להורות כי יש שורש במנהג הזה הנזכר. ובפרט כי רשב"י ע"ה הוא מחמישה תלמידיו הגדולים של ר"ע, ולכן זמן שמחתו ביום ל"ג לעומר, כפי מה שביארתי לעיל ביום ל"ג לעומר. ע"כ.

וב**פרי עץ חיים** (שער כב פ"ז) כתב וז"ל: בזמן הזה בענין ההולכים על הקבר רשב"י ור"א בנו במירון בל"ג בעומר, אני ראיתי למורי ז"ל זה שמונה שנים, שהלך עם אשתו ועם ביתו, והיה שם ג' ימים ההם. גם העיד לי הרי"ס ששנה אחד קודם שהכרתי אותו, שהלך שם לגלח את בנו במשתה ושמחה בימים ההם. גם העיד לי הר"א הלוי, כי הוא היה נוהג לומר נחם בברכת תשכון, וכשמסיים אחר התפילה, אמר מורי ז"ל בשם ר' שמעון בן יוחאי הקבור שם, שאמר לי, אמור לאיש הזה, למה הוא אומר נחם ביום שמחתי, לכן הוא יהיה בנחמה בזמן קרוב, וכן לא יצא חודש עד שמת בנו הגדול, וקיבל כוס נחמה עליו, נראה מכל זה, שיש שורש ליציאה זו. והטעם שמת רשב"י ביום ל"ג בעומר, כי הוא מתלמידי רבי עקיבא הנ"ל, שמתו בספירת העומר הנ"ל. עכ"ל.

וא**יתא** במשנת חסידים (מסכת אייר סיון פ"א משנה ו-ז) וז"ל: וביום ל"ג לעומר אין להתאבל ביום כלל על החורבן, שלא יענש, אלא מצוה לשמוח שמחת רשב"י, ואם דר בא"י ילך לשמוח על קברו ושם ישמח שמחה גדולה, וכל שכן אם הוא פעם ראשונה שמגלח ראש בנו ומניח הפאות שהיא מצוה, ויזהר שאפילו בהיות שם החכמים הלומדים שלא ילך על הציון שלו או של בנו לבדו אם לא יהיה צדיק גמור, כי השד ששמו תנ"י (עיין בשער המצוות פר' ואתחנן דף לו.) יכול לכופו ולהחטיאו. עכ"ל.

ומנהג זה כבר הוזכר בהרבה ספרים, מהם בקמח סולת (דף קכב :) וכ"כ בספר זכר דוד (פרק לח) וז"ל: ובבא יום ל"ג בעומר אז סמך ר' עקיבא את ה' תלמידיו הגדולים, ואולי נתקיימו בעולם והרביצו תורה ברבים וכו'. ע"כ. והביא שם מה שנהגו לילך בל"ג בעומר על קבר רשב"י ושותים ושמחים וכו'. ע"כ.

ובסידור האר"י ז"ל לרבי שבתי מראשקוב זיע"א (סדר ספירת העומר) כתב וז"ל: מצוה לילך על קבר של רשב"י ובנו ר"א בל"ג לעומר, ואין לומר אז נחם בברכת תשכון. והרב זלה"ה הלך שם עם אשתו ובני ביתו, וישב שם ג' ימים. עכ"ל.

וכ"כ בעטרת זקנים על שו"ע (סימן תצג) וז"ל: מנהג א"י שנוהגין לילך על קברי רשב"י ז"ל ובנו ר"א ז"ל ביום ל"ג לעומר וכו'. עכ"ל.

והנה האור החיים הקדוש זי"ע קיים את המנהג הקדמון של העליה לציון הק' בהר הקודש מירון, וכמש"כ הגאון רבי שמואל העליר זצוק"ל בסוף ספרו כבוד מלכים, וז"ל: ואעיד אני באמת כי בילדותי שמעתי פה מרבני קשישאי רבני הספרדים, אשר אבותם ראו וסיפרו להם, כי הרה"ק ר' חיים בן עטר זי"ע היה פעם אחת בהילולא פעה"ק צפת"ו, וכשעלה למירון והגיע לתחתית ההר שעולים משם אל המקדש, ירד מהחמור, והיה עולה על ידיו ועל רגליו וכל הדרך היה גועה כבהמה וצועק, היכן אני השפל נכנס, למקום אש להבת שלהבת קוב"ה, וכל פמליא של מעלה הכא, וכל נשמות הצדיקים שמה, ובעת ההילולא היה שמח שמחה גדולה. ע"כ.

ואיתא בהנהגות ופסקים (הל' ספירת העומר וחג השבועות אות ה) דרבינו הגרי"ח זוננפלד זי"ע היה עולה לציון הרשב"י זיע"א במירון בל"ג בעומר. ע"כ.

ועיין בדברי השדי חמד (ח"ו אסיפת דינים מערכת א"י אות ו בד"ה וע"פ האמור) שכתב, דמה שנהגו לעשות הילולא לרשב"י בל"ג בעומר הוא מפני שנסמך ביום זה ונתגלו סתרי תורה על ידו, ועל כן עשו הילולא ביום ל"ג בעומר לכבוד הרשב"י שנסמך ביום זה, ושמחת התורה הקדושה שנתגלו סתרי תורה על ידו, והוא היה רבן ומאורן של ישראל שהאיר להם במאור תורתו, והשמחה היא על שנסמך ביום ההוא, וכתב שכן כתבו גאוני טבריא בדורו.

וכן מה שקבעו י"ד באייר לשמחה הילולא של רבי מאיר בעל הנס, זה מחמת הטעם כי נסמך אז, והוא היה אור המאיר לעולם ומאיר עיני חכמים בהלכה, ועל כן נקבע לכבודו יום פסח שני שהוא יו"ט מדבריהם וכו'. (לכאורה כוונתו שיו"ט זה הוא יו"ט מדרבנן שהוא יום זבח פסח, וכמבואר במגילת תענית).

רשב"י עומד על קברו ומברך את הבאים למירון

והנה מש"כ בשער הכוונות דהאר"י ז"ל ראה בהקיץ את ר' שמעון בר יוחאי ע"ה עומד על קברו, מכאן סמך לקול המון כקול שדי שאומרים בשם האר"י ז"ל אשר ביום ל"ג לעומר עומד התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי על ציונו הקדוש, ומברך לכל אחד ואחד הבאים

שמה למירון לכבוד שם קדשו לשמוח שם בשמחת ההילולא רבתי שלו (ספר הילולא דרשב"י).

ענין הישיבה ג' ימים על הציון הקדוש

הנה מה שמבואר בשער הכוונות ובפרע"ח שהאר"י ז"ל הלך לשם פ"א ביום ל"ג לעומר הוא וכל אנשי ביתו וישב שם שלושה ימים ראשונים של השבוע ההוא, הנה בדברי תורה (ח"ג סימן מו) כתב שלא ידע מקורו.

אך רמז לדבר מצינו בזוהר (פר' בלק דף רה.) בענין הינוקא וכו', כתוב ששמחו שם תלתא יומין.

ונראה בס"ד, דהיינו כענין ג' ימי הגבלה קודם מתן תורה, דהרי בל"ג בעומר נתחדש קבלת תורה שבע"פ וקבלת סודות התורה, ולכן כמו שלפני מתן תורה, היה ג' ימי הגבלה, כן הוא קודם ל"ג בעומר. (ובאמת שגם בפורים יש ענין ג' ימי הגבלה, והם י"א י"ב י"ג דמקדימין בני הכפרים ליום הכניסה).

ועיין במדרש פנחס (אות כז) שכתב וז"ל: אמר טעם למה היה יום מתן תורה גדול ג' ימים, כי כשבא לעולם אור חדש – אי אפשר להתיישב בזה העולם עד אחר ג' ימים, וזהו שאמרו בזוהר (פר' בלק דף רה.) חדי תמן תלתא יומין, והבן. עכ"ל.

והכי נמי י"ל דבל"ג בעומר שהוא אור חדש, אי אפשר להתיישב בו בזה העולם רק עד אחר ג' ימים.

ענין מה שנשארים ללון בציון הקדוש אחרי יום ל"ג בעומר

בספר דברי תורה (ח"ג סימן מה) כתב, דיש לו סמך למה שעושים שם במירון לינה עד יום שלאחר ל"ג לעומר, דהיינו שטעון לינה כמו עולי רגל בחג שטעונים לינה, כדאמרו חז"ל בחגיגה (דף יז:): מפסוק (דברים טז) ופנית בבוקר והלכת לאוהליך, וכדדריש בזוה"ק (פר' בא דף לח.) ע"פ (שמות לד) שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה', דא ר' שמעון בר יוחאי, דהוי כמקבל אנפי שכינתא ברגל, וזהו הילולא דרשב"י, על כן טעון לינה. עיין שם.

בל"ג בעומר אפשר לזכות ליראת ה'

כתב בשפת אמת (פר' אמור שנה תרנ"ב) דמידתו של אהרן הוא שורש הטהרה ועיקרה, לכן עיקר הטהרה היא במידה זו ובל"ג בעומר, ושאר הטהרה נגמרה ממילא, וכל טהרת העומר היא ג"כ ע"י הכהן שהניף העומר, ושמעתי מפי מו"ז ז"ל כי בל"ג בעומר יכולין לזכות ליראת ה', ואפשר שהוא מטעם הנ"ל שאהרן הכהן מסייע במידת יראת ה' טהורה כמו שנתבאר. עכ"ד.

בכח רשב"י אפשר לראות את פני האדון ה'

כתב בברכת אברהם (סלונים, ל"ג בעומר) דאיתא בזוה"ק (ח"ב דף לח.) מאן פני האדון ה' דא רשב"י, היינו שבכח רשב"י ובכח ספר הזוהר הקדוש שמזהיר לכל הדורות עד ביאת המשיח, יכול כל אחד ואחד לראות פני האדון ה'. ע"כ.

כל מי שיש לו אמונה ברשב"י יש לו חיזוק ברשב"י

איתא בבית אהרן (ל"ג בעומר) דכל מי שיש לו אמונה ברשב"י יש לו חיזוק בר' שמעון בן יוחאי, כשם שהשי"ת הוא ה' לכל, כך רשב"י הוא רשב"י לכל, אפילו לפחותים. ע"כ.

מבשר"י ר"ת ר' שמעון בר יוחאי – אחזה אלוק

עוד איתא בבית אהרן (ל"ג בעומר בסופו) דכתיב (איוב יט) ומבשרי אחזה אלוק, הנה מבשר"י ר"ת מ'תורת ר'בי ש'מעון ב'ן י'וחאי, והיינו דמתורתו אחזה אלוק, שהוא המקשר את ישראל תמיד לחי החיים לאביהם שבשמים. ע"כ.

ענין השמחה הגדולה בציון הקדוש

מובא בספרים כי נוהגין בכפר הקדוש מירון שעם התקדש ליל ל"ג בעומר עולים על גג מערת רשב"י, ששם נמצא עמוד של חומה ועליו כמין ספל גדול ששופכים לתוכו שמן ומטילין לתוכו בגדים יקרים וזהב ומדליקין אותו על ידי כלונס של עץ ארוך, ועליו אבוקה של אור עד ששלהבת עולה מאליה שנעשה מדורת אש גדולה, [וכן נוהגין בכל ערי ומושבי ארה"ק שמשיאיין משואות], ומזמרים שירות ותשבחות להשי"ת בעת ההדלקה, ובעלי השיר יוצאים בשירים ובזמרים, שירי המעלות, שירי מזמור, שירי הוד והדר לכבוד התנא רשב"י, והעולה על כולם שיר השירים 'בר יוחאי נמשחת אשריך, שמן ששון מחברריך', וכן 'ואמרתם כה לחי, אדוננו בר יוחאי' וכו', 'קול רינה וישועה באהלי צדיקים', ועוד ניגוני ששון ושמחה בריקודי קודש. ע"כ.

והנה השמחה בל"ג בעומר על הציון הקדוש, היא שמחה מעל דרך הטבע, כמבואר בבני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ג אות ג) אשר נתאמת לנו מאנשי אמת אשר השמחה ביום הזה על ציון רשב"י היא שלא בטבע, דכתיב (משלי יג) אור צדיקים ישמח. עיין שם.

וכתב בספר הילולא דרשב"י דעל שמחה רבה שנוהגים ביום ל"ג בעומר, יכולים לומר באמת (ע"פ סוכה פ"ה מ"א) מי שלא ראה שמחה זו, לא ראה שמחה מימיו. אשרי העם שככה לו (תהילים קמד).

ואם שכתוב (תהילים קיח) קול רינה וישועה באהלי צדיקים, ורבים נושעים שם בכל ימות השנה, אבל ביום ל"ג בעומר יום המתקת הדינים הוא בכוחו ורשותו דרשב"י, וצדיק ונושע הוא, כמש"כ מפורש בסוף אד"ז (דף רצו:) בת קלא דאמר כמה פטרין ברקיעיא משתכחין ביומא דין בגינך, פטרין הוא מלשון מקטרגים, כמש"כ באדרא רבא (דף קלג.) כולהו מארי

דיכבה ויללה ומאריהון דדינא סתימין ושתיקין ולית דיפתח פטרא לאבאשא, וגם רשב"י הוא שאמר באד"ז (דף רצא:): דהא כל יומא ברשותי קיימא, והנה הגם דשם נאמר ביום פטירתו אז, אבל מדכתיב הלשון סתם "ביומא דין", כל יומא דא, יש סברא לומר, כי בזה היום מדי שנה בשנה מתעוררים כוחות עליונים של רשב"י בשיטתו שאמר (סוכה דף מה:): יכולני לפטור את העולם כולו מן הדין. עכ"ל.

וכתב בעבודת ישראל (ליקוטים) דהנה אומרים העולם בענין גלימא דעמריה ושחקה (שבועות דף ו:), אומרים שהוא רמז ל"ג בעומר, והוא נרמז בג"ל ימ"א דעמריה ושחקה, היינו שראוי לשחוק בו. עכ"ד.

והובא בקובץ ישורון (חלק טו שנת תשס"ה עמוד תתעא) בשם כת"י של מרן החיד"א (וכן הובא בספר החיד"א ח"ג עמוד צו), וז"ל: בימי מרן הסכימו שלא יעשו ישראל הערביים (היינו המוסתערביים – התושבים הותיקים בא"י) מחול בל"ג לעומר על ציון רשב"י, ונראה למרן ובית דינו שח"ו זלזול שאוכלים ומרקדים, ונכתבה הסכמה ולא נחתמה, בלילה חלם מרן (בשבחי האר"י ז"ל המאוחרים כתוב דרשב"י בא בחלום לאר"י ז"ל שיאמר לב"י, אך לא בא לב"י עצמו) עם הרשב"י ואמר לו שתבוא מגיפה גדולה בעבור זה ההסכמה, כי רצונו שישמחו בהילולא, ולמחר קרע ההסכמה. ע"כ. חזינן מכאן גודל מעלת השמחה ביום קדוש זה.

שו"ר מעשה הנ"ל בנוסח אחר לגמרי, והוא בספר האר"י וגוריו (עמוד ריח) שאיתא בזה"ל: מעשה שהיה יום אחד כשהיו יושבים תלמידי האר"י סביב רבם ולומדים, אמר הרב לחברים שהרבנים נתקבצו במעמד ורוצים לבטל הילולא דרשב"י, באמור שלא ילכו נשים מקושטות למירון, ואם ילכו בבגדי חול לא ילכו שם זולת זקנות, ואם ככה יעשו (היינו להוציא לפועל ההסכמה הנ"ל), ח"ו יבוא מגיפה גדולה, ויכלה רעים וטובים.

והשיב הרח"ו, ולמה מר לא יודיע להם להציל את ישראל? אמר לו הרב אינם מאמינים בי, אמר הרח"ו אני אלך והודיע להם, מהם לא האמינו, ומהם אמרו יבוא הרב פה ונראה דבריו, ושלחו אחריו ובא, ודיברו עימו שמה שהם רוצים לעשות כן, לפי שבימים ההם יש שמחות וגילות במאכל ובמשתה, ואם מידי עבירה יצאנו, מידי הרהור לא יצאנו, ואין ראוי במקום הקדוש הזה לעשותו.

והשיב להם, האמת עמכם, ומה נעשה שהרשב"י מרוצה בזה, וכמה שנים שנוהגים כן, וח"ו יקפיד עלינו ויבוא הנגף בעם.

אבל אני אומר לכם הדבר, אם תאמינו לי שבאלו הימים במירון לא יש ערבות (להיות אחריות דבר זה תלוי על צוארם של החכמים), אלא החוטא ימות לבדו. ואז בשמעם דבריו, נמנו וגמרו לבטל הסכמה זו, ונתבטלה. עכ"ל.

והנה מבואר דרשב"י ניחא ליה מאוד בשמחה השוררת בציונו הק', ואולם אע"פ שלא עשו ההסכמה הנ"ל שלא יבואו נשים למירון, דניחא ליה לרשב"י בזה, עכ"פ בודאי חייבים

לשמור על גדרי הצניעות, רק דאין הקולר תלוי בחכמי הדור, ואין ערבות ביום זה, והחוטא ימות לבדו.

עוד הובא בקובץ ישורון (שם) בשם ספר טל ירושלים (עמוד לז) לר' ליבוש אורנשטיין מפלטישין, שלמדן אחד רצה לבטל את מחולות הנשים בל"ג בעומר בקבר רשב"י, ונענש שמת בנו בחתונתו. ע"כ.

ובאמת שאין הדברים ראויים להאמר וקשה להאמין לבדותות מעין אלו, דלא יתכן לעבור איסור משום איזה סיבה שיהיה. וי"ל דמיירי שהיה להם מקום מיוחד לרקוד, רק דהלמדן ס"ל דבכל אופן אין זה מן הראוי, ואולם כיון שרצון רשב"י הוא שכן יהיה מחולות אלו, על כן נענש ל"ע. עכ"פ חזינן מכאן מעלת השמחה על הציון הקדוש, וחומרת הזהירות במי שמזלזל בה.

ואולם עיין בספר זכר דוד (בנדמ"ח עמוד רמה) שהביא מהקדמת ספר הילולא רבא שכתב וז"ל: כי בו (היינו ביומא קדישא ל"ג בעומר) אין שטן ואין פגע רע, כנודע, לעיילי למערתיה אנשים ונשים בחורים ובתולות, ואמר רשב"י הנח להם לישראל שאין יצר הרע שולט במקומו. עכ"ל.

והנה הדברים מרפסן איגרי, ואף שכתוב ע"ג הספר – עפי"ז בודאי לא נעשה מעשה. (לאפוקי ממנהג השוטים שכל דבר שכתוב בספר – לוקחים דבר זה כבר לאמת מוחלטת). והכל צריך להעשות על דעת גדולי הדור. בפרט שהדברים עצמם צריכים ביאור וישוב ועיון גדול.

טעם השמחה והעליה לציון של רשב"י הוא משום שר' עקיבא סמך בו ביום את חמישה תלמידיו ורשב"י היה אחד מתלמידיו הגדולים

הנה מדברי שער הכוונות ומדברי הפרע"ח נראה שהשמחה ביום ל"ג בעומר היא משום שבאותו יום סמך ר"ע את חמישה תלמידיו, ורשב"י ע"ה היה אחד מתלמידיו הגדולים. וכ"כ ג"ע הרב חיד"א בטוב עין (סימן חי אות פז) ובמראית עין (ליקוטים שבסוה"ס סימן ז אות ח) והביאו מרן הבא"ח בדעת ותבונה (דף ד). ובשו"ת רב פעלים (ח"א האו"ח סימן יא) ועיין בפרי חדש (ס"ה ד"ה ומ"ש ומרבים בו קצת שמחה) והו"ד לעיל.

רשב"י נפטר ביום ל"ג בעומר

הנה בפרי עץ חיים (שער כב פ"ז) כתב וז"ל: והטעם שמת רשב"י ביום ל"ג בעומר, כי הוא מתלמידי רבי עקיבא הנ"ל, שמתו בספירת העומר הנ"ל. עכ"ל.

והנה מה שמבואר בפרע"ח שיום זה הוא יום פטירת רשב"י, הנה כן כתב ג"כ בעל התניא בסידורו (ענין ל"ג בעומר) וכ"כ הרב בני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ג אות ב ואות ו) וכ"כ בפרי צדיק (דרוש לל"ג בעומר וסיום הש"ס) וכ"כ הרב חיי אדם (סימן קלא אות

יא) דיום ל"ג בעומר הא יום הילולא דרשב"י, ולכבודו נוהגים בו קצת שמחה. וכ"כ בערוך השולחן (סימן תצג ס"ז) שרגילין לקרות לל"ג בעומר יום הילולא דרשב"י, ובא"י מרבין בתפילה ובהדלקת נרות על קברו הקדוש, ואומרים שנסתלק ביום זה, וגם יצא מהמערה ביום זה. עכ"ד.

וכן דעת רבינו נתן זי"ע בליקוטי הלכות (הל' תפילין ה"ו אות סוף אות לה הל' ביהכ"נ ה"ד אות ה הל' תפילת המנחה ה"ז אות סא הל' סימני בהמה וחייה טהורה ה"ד אות ג הל' נזיקין ה"ג אות ד).

וכ"כ הרבה רבנים, עיין בדברי הגר"י ביערות דבש (ח"ב דרוש יא) ובדברי ר' אברהם אזולאי באור החמה (פר' בא) ובדברי רא"ג בספרו קינת סתרים (איכה ה ב) ובדברי הרב שואל ומשיב (מהדורא תליתאה סימן טל ס"ו ד"ה הנה בשו"ע) ועיין עוד בשדי חמד (ח"ו אסיפת דינים מערכת א"י דף ע:) ובטעמי המנהגים (קו"א סימן תרד אות עה ובהערות) ובדברי ר' יעקב אנהורי בספר הילולא רבא (דף כב.) ובשו"ת מים חיים (רפאפורט, סוף חאו"ח) ובשער יששכר (מאמרי חודש אייר, מאמר ג"ל עיני, אות כג) ובשו"ת שם אריה (סימן יד) ובשו"ת דברי יציב (ליקוטים והשמטות סימן סד) ועיין בדברי רבי אברהם אשכנזי ז"ל בהסכמתו לקונטרס כבוד מלכים להגאון מהר"ש העליר ז"ל.

ועיין בדברי החמ"י (לספיה"ע פ"ב אות מו) שכתב וז"ל: ונמצא כתוב בספרי הקדמונים שיום ל"ג בעומר הוא יומא דאתפטר רשב"י ע"ה מן עלמא, ונוהגים לקבוע בליל זה לימוד ברזין דחכמתא דיליה ובאדרא זוטא, וששים ושמחים בהילולא דיליה, אשרי אנוש יעשה זאת. עכ"ל.

וכתב בשדי חמד (מערכת הא' פאת השדה אות א) בשם הרב המפורסם שמואל לוריא מעיר קריעצו יצ"ו, וז"ל: ויען כת"ר כתב מכתבו בל"ג בעומר, על כן אמרתי לכתוב מה שנראה לעניות דעתי סמך נכון מהזוה"ק שאז היה הילולא דרשב"י (לא כמו שראיתי בספר גאון אחד שכתב שלא מצא סמך בזה), והוא כי בזוה"ק (פר' במדבר דף קית. ועיין בפר' ויקרא דף יא. ודוק) איתא, שעל חודש אייר נאמר (תהילים קלג) כי שם ציוה ה' את הברכה, ובפסוק הזה סיים בוצינא קדישא האידרא, ולא סיים למימר חיים (משמע דאמר ח"י), וזה סמך דבח"י אייר היה ההילולא. עכ"ד יצ"ו.

וכתב החיד"א בטוב עין (סימן חי אות פז) ובמורה באצבע (אות רכג) יום ל"ג בעומר ירבה שמחה לכבוד רשב"י זי"ע, כי הוא יומא דהילולא דיליה, ונודע שרצונו הוא שישמחו ביום זה, כידוע ממעשה מה"ר אברהם הלוי ז"ל ומעשים אחרים אשר שמענו ונדעם מפום רבנן קדישי, ויש מי שנהג לעשות לימוד בליל ל"ג בעומר בי עשרה ללמוד שבחי רשב"י המפוררים בזוהר ואד"ז, והוא מנהג יפה. עכ"ד.

ואפשר דהא והא איתא, גם יום הילולא דיליה, וגם נסמך ביום זה, כמבואר בכה"ח (סימן תצג סקכ"ו) וצ"י לעיין בספרו חפץ בחיים (דרוש לל"ג בעומר). עיין שם.

אך כתב ג"ע הרב חיד"א בספר מראית עין (בליקוטים סו"ס ז) וז"ל: מש"כ בברכ"י דיש מי שכתב דפטירת רשב"י זיע"א בל"ג בעומר, כ"כ בפרי עץ חיים, אך נודע בדנוסחאות כתבי האר"י היה ערובב וט"ס, והנוסחא האמיתית היא נוסחת ח' שערים שסידר הרב מוהרש"ו ז"ל בן רבינו מהרח"ו ז"ל, ובשער הכוונות האריך בסוד ימי העומר וטעם שמתו כ"ד אלף, ואח"כ למדו ה' אצל ר"ע ר"ש ור"מ וכו', והיינו שמחת רשב"י וכו', ויש שורש בשמחה זו שעושים בזה, עיין שם שהאריך, ולא בא בפיו לומר שהוא פטירת רשב"י, ואפשר כמש"כ אני בטוב עין (סימן חי אות פז, הו"ד לעיל) דביום ל"ג התחיל ללמוד ר"ע לרשב"י וחביריו. עכ"ד. והביאו מרן הב"ח בדעת ותבונה (דף ד.) ובשו"ת רב פעלים (ח"א חאו"ח סימן יא).

מה שמבואר דל"ג בעומר הוא יום שמחתו של רשב"י י"ל הכוונה שהוא ג"כ

יום פטירתו

והנה בהרבה ספרים איתא שיום ל"ג בעומר הוא יום שמחתו, והיינו יום פטירתו, וכמבואר בזוה"ק (פר' ויחי דף ריח. אדרא רבא פר' נשא דף קמד: אד"ו פר' האזינו דף רצא.) דיום פטירתו של שרשב"י נקרא הילולא רבא דרבי שמעון.

ובטעם הדבר שיום פטירתו של רשב"י נקרא בשם הילולא, מפני שאיתא במו"ק (דף כה:): רוכב ערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק.

והנה איתא באדרא זוטא (דף רצו:): וז"ל: אמר רבי אבא, לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים, עד דאשתכחו מלוי, ואנא כתבנא, סברנא למכתב טפי, ולא שמענא, ולא זקיפנא רישא, דנהורא הוה סגי, ולא הוה יכילנא לאסתכלא, אדהכי אזדעזענא, שמענא קלא דקארי ואמר (משלי ג) אורך ימים ושנות חיים וגו', שמענא קלא אחרא (תהלים כא) חיים שאל ממך וגו'.

כל ההוא יומא, לא אפסיק אשא מן ביתא, ולא הוה מאן דמטי לגביה, דלא יכילו דנהורא ואשא הוה בסוחרניה, כל ההוא יומא נפילנא על ארעא וגעינא, בתר דאזיל אשא, חמינא לבוצינא קדישא קודש הקודשים, דאסתלק מן עלמא, אתעטף שכיב על ימיניה, ואנפוי חייכין.

קם רבי אלעזר בריה, ונטיל ידוי ונשיק לון, ואנא לחיכנא עפרא דתחות רגלוי, בעו חברייא למבכי, ולא יכילו למללא, שארו חברייא בבכיה, ורבי אלעזר בריה נפיל תלת זמנין, ולא יכיל למפתח פומיה, לבתר פתח ואמר, אבא אבא, תלת הוו, חד אתחזרו, השתא תנוד חיותא, צפראן טאסין, משתקען בנוקבאן דימא רבא, וחברייא כלהו שתיין דמא.

קם רבי חייא על רגלוי ואמר, עד השתא בוצינא קדישא מסתכל עלן, השתא לאו הוא עדן אלא לאשתדלא ביקריה, קם רבי אלעזר ורבי אבא, נטלו ליה בטיקרא דסיקלא, מאן חמא ערוביאי דחברייא, וכל ביתא הוה סליק ריחין סליקו ביה בפורייה, ולא אשתמש ביה, אלא רבי אלעזר ורבי אבא.

אתו טריקין, ומארי תריסין דכפר ציפורי וטרדאן בהו בני מרוניא, צווחין בקטירין, דחשיבו דלא יתקבר תמן, בתר דנפק פורייא, הוה סליק באוירא, ואשא הוה להיט קמיה, שמעו קלא, עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון, (ישעיה נז) יבוא שלום ינוחו על משכבותם.

כד עאל למערתא שמעו קלא במערתא, זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות, כמה פטרין ברקיעא משתככינ ביומא דין בגינך, דנא רשב"י, דמאריה משתבח ביה בכל יומא, זכאה חולקיה לעילא ותתא, כמה גניזין עלאין מסתמרן ליה, עליה אתמר (דניאל יב) ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין. עכ"ד.

והנה חזינן מהאדרא זוטא, דיום פטירת רשב"י נקרא יומא דהילולא, וכמו דמסיים לבסוף בזה"ל: שמעו קלא, עולו ואתו, ואתכנשו להילולא דרבי שמעון. וא"כ י"ל דכל מאן דאמר דיום ל"ג בעומר הוא יום שמחתו של רשב"י ס"ל דבו ביום נפטר. ואף בשער הכוונות שכתב דהוא יום שמחת רשב"י, ה"נ ס"ל דבו ביום נפטר.

איך שמחים ביום פטירת רשב"י והרי יום הפטירה הוא יום צער

והנה הרב שואל ומשיב (מהדורא תליתאה סימן טל ס"ו ד"ה הנה בשו"ע) תמה על מה שעושים שמחה ביום ל"ג בעומר, והרי על מיתת הצדיקים מתענים, ואיך נעשה יו"ט במות רבינו הגדול רשב"י זיע"א, ואם הזוהר קראו הילולא דרשב"י, היינו לו, ששמחה הוא לו שהלך למנוחות, אך אותנו עזב לאנחות. ומה שנוהגים שם לשרוף בגדים, עוברים בזה על כל תשחית, ויש בו משום דרכי אמורי, ויש לדבר הרבה, וכבר אמרו כשם שמצוה לומר וכו', ובפרט בדבר שנהגו וחושבים שמצוה הם עושים, וישראל קדושים ורוצים לזכות במצוה.

ופשיטא שבימי האר"י ושאר קדושים לא היו עושים רק לימוד על קברו ותחנונים ותפילות. ופשיטא שמרן הב"י וסייעתו לא היו מניחים לעשות כזאת, ורק אח"כ נתפשט המנהג, ואח"כ חשבו למנהג קדום, ומייראים שלא יענשו ח"ו, ואני ערב להם שאם היו לוקחים אותו ממון והיו מפרנסים עניי א"י, בזה יותר היה ניח"ל לרשב"י והנאה לו והנאה לעולם. עכ"ד.

השמחה היא משום שכך היה רצונו של צדיק שיהיה יום שמחה

והנה על מה שפקפק על שעושים הילולא ביום פטירת רשב"י, ואילו על שאר צדיקים מתענים כמש"פ מרן (סימן תקפ), הנה דבריו לכאורה אינם קשים כלל, כיון דביום זה רצונו של רשב"י עצמו שיהיה יום שמחה וכמבואר לעיל. ועיין מש"כ בזה הגאון מוהרח"ך ראפאפורט בשו"ת מים חיים (חאו"ח סוף סימן כב).

ועיין עוד בשדי חמד (ח"ו אסיפת דינים מערכת א"י דף ע:): שהאריך בענין זה, ומסיק דהילולא דרשב"י היא לו ולכל ישראל, ולא כדברי השואל ומשיב דאותנו עזב לאנחות וכו', וגם מה שהקשה דבמיתת הצדיק אדרבא יש להתענות ולהתאבל, הכא שאני דאין להתאבל

ולהתענות בו, כי זהו רצון צדיק רשב"י זיע"א שמחה יעמוד ליהודים ונסו יגון ואנחה, ותו דלא מרעא מילתא שמת ביום ל"ג בעומר. עכ"ד.

יום פטירת רשב"י הוא יום שמחה כיון שהוא בעצמו נתרצה בזה וטעמו כיון

שבו ביום נתקנו העולמות ואין לך שמחה גדולה כזאת

ועיין בדברי רבי אברהם אשכנזי ז"ל בהסכמתו לקונטרס כבוד מלכים להגאון מהר"ש העליר ז"ל וז"ל: המגמגם הראשון היה גאון עוזנו מוה"ר מה"ד והדרו בעל חקרי לב ז"ל, ונדפסו דבריו במחזיק ברכה (חיו"ד סימן א סוף הפרק) קרא ערער ברתת וזיע, עיין שם. ואני מאז קראתי דבריו הייתי אומר הנח להם לישראל, שאפילו יסוד המנהג היה ממה שלא ראינו שום תנא ואמורא דקרי ליה יום המיתה יום הילולא, ואדרבה בכולם ראוי להתאבל כיום גדליהו בן אחיקם.

אבל לגבי רשב"י ראוי לעשות הילולא ביום הסתלקותו מן העולם, שכך הוא בעצמו נתרצה בזה, וטעמו ידוע להקורא באדרות שבו ביום נתקנו העולמות, ואין לך שמחה גדולה כזאת דעיקר תפילותינו ולימודינו על זה באנו לתקן הניצוצין שנפלו, ולהביא המוחין ממקום עליון, הגם שאיני כדאי בדברים העומדים ברומו של עולם, ואיני מאנשיה, מ"מ המקום גורם, כי רשב"י זלה"ה גילה עמיקתא ומסתרתא, ובלי ספק שבכל שנה ושנה בו ביום הילולא עשה רושם למעלה ביום הסתלקותו כנודע מנס פורים וכו', ואין ספק דביה בליליא בקוראם את האדרות ורואין כיצד נתקנו העולמות שהארת אותה הלילה היא גבוהה למעלה, ראוי ליקרא בכל שנה ושנה יום הילולא וכו'. עכ"ד.

יום פטירת רשב"י נקרא הילולא מחמת שבשמים שמחים בבא אליהם נפש

נקי וצדיק

כתב ביערות דבש (ח"ב דרוש יא) וז"ל: ידוע כי במיתת הצדיקים מלאכי השרת רוצים שימות צדיק, וים ל"ג בעומר הוא הילולא דרשב"י כי מת אז, והיה למעלה הילולא – הנערה באה אל המלך (אסתר ב), וראוי לכל איש הירא וחרד לשום אל ליבו יום ההוא לשוב בתשובה, כי זכות רשב"י מסייעת להבא להטהר, ולא לבלות זמן בעוה"ר בהבלי עולם אשר הוא לצדיק לצער, עכ"פ מלאכי השרת רוצים במיתת הצדיק, כמבואר בגמרא (כתובות דף קד.) אראלים ומצוקים תפסו בארון הקודש. עכ"ד.

יום פטירת רשב"י נקרא הילולא כי ע"י אותה הנשמה יהיה יקובה"ו חתן

וכלה ומתעוררים כל התורה והמצוות שעסק בהן ועי"ז נהיה יחוד גדול

למעלה

וכתב ר' אברהם אזולאי באור החמה (פר' בא) בשם הרמ"ק דמה שיום פטירתו נקרא הילולא, הוא מפני שע"י אותה הנשמה יהיה יחוד קוב"ה ושכינתיה, חתן וכלה. עכ"ל.

עוד כתב שם בשם ר' אברהם גלאנטי וז"ל: ונקרא הילולא, כי ביום פטירתו יתנוצצו ויתעוררו כל התורה והמצוות שעסק בהן, ועל ידם נעשה יחוד גדול למעלה. ע"כ.

ועיין בדברי רא"ג הנ"ל בספרו קינת סתרים (איכה ה ב) עה"פ נחלתנו נהפכה לזרים, וז"ל: והוא כי בשעת פטירת הצדיק מתעוררים כל מעשיו שעשה בעולם, וכל התורה שעסק בה וכל הייחודים שייחד בתורתו ובמעשיו, כולם חוזרים ומתחדשים, והוא בסוד (זוהר פר' ויחי דף ריח). בהילולא רבה דרבי שמעון תהא מתקן פתוריה שנאמר לר' יצחק, כי בודאי הוא הילולא רבה.

וכן איתא במדרש רות (זו"ח רות דף מא.) כשנפטר ר' חסדאי הלך ר' יוסי בריה ובת תמן כבי קבריה ההוא ליליא, שמע מגו חדוון דכתות דמתכנפי והוו אמרין ניזיל בחדוותא דהילולא דאורייתא דר' חסדאי. עד כאן המדרש.

ושמעתי משמו של האלהי מההר"י אשכנזי זלה"ה שבכל אותה ההילולא אין מי שידרוש כי אם הנפטר ההוא, וזה אומרו ניזיל לחדוותא דהילולא דאורייתא. וזה לדעתי שרמזו ז"ל בדבריהם (ברכות דף ו:) אגרא דבי הילולא מילי, כלומר שכר דבי הילולא בההוא עלמא הוא מילי, כל אותן מילין דעביד ועסק בההוא עלמא. עכ"ל.

השמחה היא משום שרשב"י נפטר במיתת נשיקה ואתדבק בחיי עלמין ואין לנו השגה להתאבל עליהם לכן אדרבא יש לנו שמחה מגודל שעשוע הקב"ה

עוד כתב בשדי חמד (מערכת הא' פאת השדה אות א) בשם הגאון מוהר"ר יוסף לווינשטיין יצ"ו אבד"ק סעראצק יע"א, וז"ל: וכעת עלה בדעתי על פי הנודע ליודעי חן שלכל דבר יש אורות וכלים, ויש אורות שיש להם מקום בהכלים ונקראו אורות פנימיים, ויש אורות מקיפים שאין להם מקום בהכלים, ובאורות לא יתכן שבירה כי אם על הכלים, ואותן הקרובים שיש להם אחיזה גם בכלים יתכן אבילות.

והצדיקים שאורן גדול קשה לנו להאחז בהכלים לקוצר המשיג ועומק המושג מגדלות נשמתן, כי אם ליהנות מאור החמה, לזאת אין לנו שייכות בהאבילות, כי אם לאותן הגדולים, שזכו לירש הכלים שלו, ולזאת אמרו בני הנביאים לאלישע (מ"ב ב) הידעת כי לוקח היום אדוניך מעל ראשך, כי הם הרגישו לירושת הכלים מקודם.

וזהו (תהילים קד) אשירה לה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי, זמר הוא על ידי הכלים לאותן הדור שזכו לכלים שלו אף אחר שנסתלק לאור החיים כאילו היא בעודו, אבל לנו אין לנו אחיזה בכלים כי אם באותן הצדיקים שהשאירו אחריהם בנגלה גם כן, כמו משה רבינו עליו השלום, יש לנו שייכות להתאבל עליהם או על אותן שנסתלקו רח"ל על יד שלוחי מלאך המוות, אבל בשמת על ידי נשיקה ואתדבק בחיי עלמין כרשב"י וחביריו, אדרבא יש לנו שמחה מגודל שעשוע הקב"ה. עכ"ד יצ"ו.

ביום שמת אדה"ר עשו בניו יום משתה ושמחה ורשב"י היה ניצוץ משה

רבינו ואדה"ר

עוד הביא בשדי חמד בשם הרה"ג מוהר"ר שמעון צבי ווייגער אבד"ק קריפטש יצ"ו, וז"ל: בענין שמחת ל"ג בעומר, עיין תד"א (פרק טז) ביום שמת אדם הראשון, עשו בניו יום טוב משתה ושמחה. עכ"ד יצ"ו. (א.ה וכידוע כי רשב"י היה ניצוץ משה רבינו ואדם הראשון).

ובספר הילולא דרשב"י כתב ג"כ, כי מקור לעשות יום משתה ושמחה ביומא דהילולא דר"ש נובע מדברי התנא דבי אליהו (פרק טז) שהנהיגו על אדם הראשון ביום פטירתו לעשות יום משתה ושמחה, ורשב"י הוא ניצוץ נשמת משה רבינו שהוא היה שושילתות של נשמת אדה"ר, ואיתא בזוה"ק (ח"ג דף ריט.) דלית אפרשותא בין אלין צדיקייא לאבהן ואדם דאינון נשמתין דלהון, ופירש שם באור החמה בשם הרמ"ק זלה"ה בין אלין צדיקייא שנשמתם מתנוצצת בנשמות אלו. עכ"ל. וגם מובא ביבמות (דף קכב.) שקוראין זאת ריגלי דאמוראי.

ומה גם עוד שהאר"י ז"ל כתב שזהו מנהג קדמון, ויש שורש במנהג הזה. וגם הוא בעצמו עלה ממצרים לקיים את המנהג הקדמוני, ומה יש לנו עוד להסתפק ולדבר אחרי המלך רבינו האר"י ז"ל.

ואיתא בזוה"ק (ח"ג דף קנט:) להוון חדאן כד אסתלק צדיקא מהאי עלמא, דהצדיק שכיח הוא בעלמין טבין עילאין ויקירין. ועיין המשל הנאה על זה שאמר רשב"י בעצמו בשם ספרא דרב המנונא סבא בזוה"ק (ח"א דף רמה:) ותבין כל השמחה במעונו שם, מה שהקב"ה משתעשע בנשמותיהן דצדיקייא ושמח עמהם. ע"כ.

השמחה היא כי אז פסקו תלמידי ר"ע מלמות ורשב"י היה האחרון שבהם ואז

נמתקו הדינים

בטעמי המנהגים (קו"א סימן תרד אות עה) הביא בשם ספר נופת צופים שכתב בטעם השמחה שמרבין בל"ג בעומר, דהנה תלמידי ר"ע מתו בל"ב ימי הספירה, עד שמת רשב"י בל"ג בעומר שהיה האחרון שבהם, ונמתקו הדינים, ול"ג בעומר הוא יום שמחתו עד היום, כידוע. ע"כ.

רשב"י ציפה ליום פטירתו ושמח ביום זה ולכן אנו שמחים ביום זה משא"כ

משה רבינו בכה על יום מותו ולא חפץ בו כי רצה לקיים מצות הארץ לכן

הכל מתאבלים ביום פטירתו

בטעמי המנהגים (קו"א סימן תרד בהערות) הביא בשם ספר דבר יום ביומו שכתב, הטעם שבז' אדר יום פטירת משה רבינו ע"ה הוא יום אבל וצום, וביום ל"ג בעומר יום פטירת

רשב"י הלולא חדוה ושמחה גדולה, לפי שמשה רבינו ע"ה בכה על יום מותו ולא חפץ בו, מטעם שרצה לקיים מצות הארץ, הכל בוכין על מותו ומתאבלין עליו, ורשב"י שמח ביום מותו, ועמד ומצפה עליו, כמש"כ באדרא זוטא (פר' האזינו דף רלא:): שאמר האידנא אסהדנא עלי דכל יומין דקאימנא תאיבנא למחמי יומא דא, הנה שמח וצפה עליו, עבדינן רעותיה, והיא הלולא רבא לכל. ע"כ.

בפטירת רשב"י שמחים שנכנסו ניצוצי נשמת משה רבינו שהיו ברשב"י לא"י

כתב בספר הלולא רבא (דף כב.) להרב יעקב אנהורי, דבישראל מתאבלים בפטירת משה על שלא נכנס לארץ, ובל"ג לעומר אנו עושים משתה ושמחה, ששמחים שניצוצי נשמת משה שנכנסו ברשב"י שנכנסו לארץ. עכ"ד.

השמחה בפטירת רשב"י שהניח בן צדיק כמותו ממש

איתא בשו"ת מים חיים (רפארפורט, סוף חאו"ח) טעם לשבח על ענין ל"ג בעומר, דהנה איתא בשו"ע (או"ח סימן תצג בהג"ה) שמרבין בו קצת שמחה. ובמג"א הביא בשם הכוונות שגדול אחד וכו', והאי יומא נקרא הלולא דר' שמעון, והוא יומא דאסתלקותא כנודע, והלא מצינו להיפוך, ומי לנו גדול ממשה רבינו ע"ה, עכ"ז איקבע האי יומא באינון יומי דתעניתא, כמבואר בשו"ע (סימן תקפ).

ונראה ע"פ מאמרם (יומא דף לח:): אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו, שנאמר (קהלת א) וזרח השמש ובא השמש, עד שלא כתבה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי, וזהו שאמרו כמותו היינו רק לפי דורו, שאי אפשר שיהיו אחרונים כראשונים, ולזאת אמרו צדיק אבד לדורו אבד, והיינו לדורו, כי גם שנולד צדיק כמותו, היינו לדור הבא אחריהם וכנ"ל, ולזאת אמרו (איכ"ר פר' א אות לז) קשה סילוקן של צדיקים ממאה חסר שתיים תוכחות שבמשנה תורה, ומחורבן ביהמ"ק, אם כי שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק, כדאיתא במו"ק, אמנם לדורו אבד, ולזאת הוקבע במגילת תענית לקרות צום.

אולם בימי רשב"י היה ממש צדיק כמותו והוא ר"א בר"ש, שאמר עליו (סוכה דף מה:): אם שנים הם, אני ובני הם, מלמד ששניהם שוים, על כן גם לדורו לא היה שום עצב ביום זה והעדר, כיון שהניח בן כמותו ממש וכו', ולזאת הוקבע יום זה ככה לעולם דלא להתענאה ומרבין בו קצת שמחה, כי לזכר עולם יהיה צדיק וצדקתו עומדת לעד.

והנה מה שכתב בשו"ת מים חיים שרבי שמעון ורבי אלעזר בנו היו שוין, כן מבואר בדברי רבינו חננאל (סוכה דף מה:): הא דעיילי בבר הא דלא עיילי בבר, פירוש יש מי שאומר עיילי בבר הצדיקים העולין בגן עדן בבניהן שהיה הוא צדיק ובנו צדיק כמותו, כגון ר' שמעון ובנו ר' אלעזר, זהו שאמר מועטין הן בדור זה. עכ"ל.

וכן פירש הערוך (ערך בר) בר בלשון תרגום בן, כלומר שיהא צדיק ובנו כמותו כמו ר"ש ובנו ר"א וכו'. והיינו כנ"ל.

**בפטירת רשב"י נתגלו סודות התורה ועי"ז היה שמחה וחדוה ביום ההוא
משא"כ ביום פטירת משה נשתכחו ג' מאות הלכות ע"י אבלם על משה
רבינו לכן קבעוהו ליום תענית**

בשער יששכר (מאמרי חודש אייר, מאמר ג"ל עיני, אות כג) הביא בשם גדול אחד, כי ביום פטירת משה רבינו נשתכחו ג' מאות הלכות על ידי אבלם אחר משה רבינו, על כן הוא תענית, משא"כ בפטירת רשב"י, שגילה הסודות וכל האד"ז ביום פטירתו, ועי"ז השמחה והחדוה ביום ההוא שנתגלו הני רזין עילאין, על כן ל"ג לעומר הוא יום שמחות. עכ"ד.

**לא מתענים ביום פטירת רשב"י להורות רב כוחו שלא היה גוזר תענית על
מה דשאל ובעי אלא היה גוזר ומקיים**

בספר הילולא דרשב"י (דף יד:) ביאר הטעם למה אין מתענין בל"ג לעומר, שהוא להראות ולהבליט בו ביום כוחו וגבורתו של רשב"י שאמר עליו רשב"ג אבוי דרבי בזוה"ק (ח"ב דף טו.) דרשב"י הוא גברא דלא גזר תעניתא על מה דשאל ובעי, אלא גוזר ומקיים, וכה אמר רשב"י בעצמו בזוה"ק (ח"ב דף רפח:) ואפילו ביומי אחריני לא אצטריכנא לתענית, עיין שם.

ולכן נגילה ונשמחה בישועתו ביום חתונתו וביום שמחת ליבו, כמו שאמר אבוהי דרבי יצחק מעולם העליון לרבי יצחק בנו (זוה"ק ח"א דף ריח.) בהילולא רבא דרבי שמעון תהא מתקן פתוריה [בשמחתו הגדולה שתהיה לרשב"י בעוה"ב בגן עדן תהיה מתקן שולחנו להתענג בזיו השכינה (דרך אמת)] כד"א (שיה"ש ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת ליבו. עכ"ד.

**על צדיקים משורש תורה שבע"פ יש שמחה ביום פטירתם כיון שאז נקבעים
דברי תורתם לדורות**

ובפרי צדיק (דרוש לל"ג בעומר וסיום הש"ס) ביאר, דיום זה נקרא הילולא דרשב"י מפני שבו ביום נסתלק, אף שמצינו שקבעו תענית ביום מיתת צדיקים כמו בז' אדר פטירת משה רבינו ע"ה, וכן ר"ח אב דאף שהוא ר"ח מותר להתענות בו מפני שהוא יום פטירת אהרן הכהן (כדאיתא במגילת תענית, וטושו"ע או"ח סימן תקפ), ולמה בפטירת רשב"י עשו יום טוב, אך מה שקבעו תענית ביום מיתת צדיקים דוקא בצדיקים שהיו משורש תורה שבכתב, ומה שמצינו תענית צדיקים במיתת הרוגי מלכות, הוא מפני שנהרגו ולא מתו על מיסתן, ומשה רבינו ע"ה היה שורש תורה שבכתב, ור"ע היה שורש תורה שבעל פה (כדאיתא בכתבי האריז"ל).

ואיתא במדרש (במדב"ר פר' יד אות ד ובתנחומא סדר בהעלותך אות טו) ע"פ (קהלת יב) דברי חכמים כדרבנות וכמשמרות נטועים, בעלי אסופות ניתנו מרועה אחד, מהו בעלי אסופות? אימתי הן נטועים באדם, בזמן שבעליהן נאספין מהם, כל זמן שרבו קיים, הוא היה שואלו, מת רבו, הרי יגע ביום ובלילה לקיים תלמודו, שאין לו למי הוא שואל, לכך נאמר בעלי אסופות. ע"כ.

וביום שנסתלק אז נקבעו הדברי תורה בלבב ישראל תלמידיו, ורשב"י היה תלמיד ר"ע ואמר (גיטין דף טז). שנו מידותי שמידותי תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע, והיינו שורש לימודי ר"ע.

רשב"י נפטר בל"ג בעומר בספירת הוד שבהוד מידת אהרן שהיה משורש

תורה שבע"פ

והיה זה בל"ג בעומר בספירת הוד שבהוד, דהוד הוא מידת אהרן הכהן, דז' רועים נגד ז' מידות (כמו שחשב בזוה"ח פר' תולדות), והוא היה גם כן שורש תורה שבעל פה, דמשה רבינו ע"ה היה שורש תורה שבכתב, ואהרן שורש תורה שבעל פה, כמש"נ (מלאכי ב) כי שפתי כהן וגו' ותורה יבקשו מפיהו, וכמש"נ (שמות ד) והוא יהיה לך לפה, וספירת הוד שבהוד הוא שורש תורה שבעל פה כמו תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע, וביום הסתלקותו נקרא הלולא דרשב"י, דכל ישראל שבדורו קיבלו ונקבע בליבם אז הדברי תורה שלו, כמש"כ במדרש בזמן שבעליהם נאספין מהם.

ובי"ד באייר פסח שני מתחיל ספירת הוד, דאיתא בזוה"ק (ח"ג דף קנב:) פסח ראשון מימינא פסח שני משמאלא וכו' ובימינא דתמן תורה שבכתב כו', ואח"כ בל"ג בעומר שהיא הוד שבהוד הוא שורש מידת אהרן שהוא אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות פ"א מי"ב), ובר"ע שהיה שורש תורה שבעל פה שהיה דורש כתרי אותיות (מנחות דף כט:), ואיתא במדרש (תנחומא סדר חוקת אות ח) דברים שלא נגלו למשה נגלו לר"ע וחביריו, וכל יקר ראתה עינו זה ר"ע וחביריו, והיינו כתר, דדרשו בגמרא (מגילה דף טז:) יקר אלו תפילין שבראש שהם למעלה כמו כתר.

ביום פטירת ר"ע לא יכלו לקבוע הלולא מפני שנהרג ולכן קבעו ההלולא

ביום פטירת רשב"י שהיה בו תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע

ולא יכלו לקבוע יום הלולא ביום פטירת ר"ע מפני שנהרג, ועל זה אמרו (מנחות שם) כך עלה במחשבה לפני דהיינו שהיה משורש מחשבה, והיה נקרא עקיבא בן יוסף שהיה כמו משיח בן יוסף דאיתא בגמרא (סוכה דף נב). שיהרג, ומן הסתם היה נצרך להיות כן לטובת ישראל, וכן היה נצרך בר"ע, ולכן קבעו ההלולא ביום פטירת רשב"י שהיה בו תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע.

מן הסתם רשב"י ג"כ נולד ביום זה

ומן הסתם נולד רשב"י גם כן ביום זה, כמו שהוכיחו בגמרא (קידושין דף לח.) ומנין שבז' באדר נולד משה כו', שהקב"ה יושב וממלא שנותיהן של צדיקים מיום ליום וכו', ולכן ביום זה ירדה נפש זה שהיה שורש תורה שבעל פה.

רק הקב"ה ור"ע שהוא סוד תושבע"פ ידעו כוחו של רשב"י וביום ל"ג בעומר יכול כל אחד לזכות להשיג קביעת הדברי תושבע"פ ולכן קבעוהו למועד

ולכן איתא בירושלמי (סנהדרין פ"א ה"ב) דאמר לו ר"ע לרשב"י דייך שאני ובוראך מכירין כוחך, שלא היה שום אדם מכיר כוחו רק הקב"ה ור"ע שהיה שורש תורה שבעל פה, ובכל שנה כשבא יום זה יכול כל אדם לזכות לפי כוחו להשיג קביעת הדברי תורה שירד ביום זה בתורה שבעל פה, ולכן קבעוהו למועד. עכ"ד.

השמחה ביום פטירת רשב"י כי הוא השלים כל שליחותו בעוה"ז

ואיתא בשו"ת דברי יציב (ליקוטים והשמטות סימן סד) בשם א"ז מצאנו זי"ע שאמר למה ביום פטירת משה רבינו הוא תענית צדיקים וביום פטירת רשב"י בל"ג בעומר הוא יום שמחה, והיינו לפי שמשה רבינו ע"ה לא השלים כל הראוי לפי גודל נשמתו בעוונות הדור, שלא נכנס לארץ, ולזה יום פטירתו הוא יום אבילות, משא"כ רשב"י השלים כל שליחותו בעוה"ז.

וזה שנאמר עליו דייקא (בפיוט בר יוחאי) נעשה אדם נאמר בעבורך. ולהרא"ש י"ל דכיון דהקב"ה ממלא שנותיהן של צדיקים מיום ליום (ר"ה דף יא.), והיינו שהימים קצובים מיום ליום לבוא לתכלית השלימות, ובמשה רבינו שנסתלק בז' אדר ג"כ מזה שהשלים חוקו בעוה"ז, ומזה ידעו שהוא יום משתה ושמחה על שנולד דנוח לו שנברא, ואז קבעוהו. וז"ש הרא"ש או דלמא לא שהרי גם בז' באדר נולד, שאחר שמת בז' אדר הוי זה היום יום משתה ושמחה, כמו ברשב"י יום הילולא. ודו"ק. ועיין שם עוד שפלפל בזה ותלה ענין זה בפלוגתא, האם ביומא דהילולא עושים תענית או יום משתה ושמחה. עש"ב.

רמז נאה על זה שיום ל"ג בעומר הוא יום שמחת רשב"י

כתב במשנה שכיר (ל"ג בעומר ד"ה רמז נפלא בדף ל"ד שבמס' שבועות ששייך לל"ג בעומר) בשם הרב וילקט יוסף (אות קפב) שכתב, שמעתי דבר נכון בשם הגה"ק בעל חת"ס זי"ע, שמנהג ישראל ללמוד בימי הספירה מס' שבועות, ובמס' זו יש מ"ט דפין כמנין ימי העומר, ונמצא שדף ל"ד שייך ליום ל"ג בעומר (שהמסכת מתחלת מדף ב') ושם נאמר רבי שמעון אומר מחכו עלה במערבא, מאי חוכא וכו', עיין שם, וזה החוכא דמחכו במערבא שהיה הילולא דרשב"י בל"ג בעומר, ע"כ שמעתי ודפח"ח. עכ"ד.

דברי החת"ס בענין העליה לציון הקדוש דאין לעשות יום מועד ביום שלא נעשה בו נס, וגם יש לפקפק האם מותר לעשות מציון רשב"י תל תלפיות שהכל נפנים לשם

הנה עיין בשו"ת חת"ס (יו"ד סימן רלג) שפקפק קצת על מנהג ישראל לעלות לציון רשב"י ולעשות שם שמחה, וז"ל: אמנם ידעתי כי שמעתי שעכשיו אכשיר דרי ומרחק יבואו ידרושו את ה' ביום ל"ג בעומר בהילולא דרשב"י ז"ל, ואם כי כל כוונתם לשם שמים ושכרם רב בלי ספק, ע"ד ודיגול"ו ודלוקן עלי אהבה, כמש"כ תוס' ר"פ אין מעמידין [כוונת החת"ס ז"ל לתוס' בע"ז (דף כב: ד"ה רגלא בחבריה ידע) דהביא מהמדרש (עיין שיהש"ר פ"ב ע"פ ודגלו עלי אהבה) דמנין לקורא בתורה שקרא אהרן הרן שיוצא, פירוש שלא יקרא האלף, שנאמר ודגלו עלי אהבה וכו'. עיין שם].

אבל מטעם זה בעצמו הייתי אני מן הפרושים ככן דרוסאי, שלא אצטרך להיות יושב שם ומשנה מנהגם בפניהם, ושלא ארצה להתחבר עמהם בזה, כי כבר כמה כירכורים כרכר בפר"ח (או"ח סימן תצו) בקונטרס מנהגי איסור שלו (אות יד) על המקומות שעושים יו"ט ביום שנעשה להם נס, מהא דאמרינן בפ"ק דר"ה, קמייתא בטיל אחרנייתא מוספינן, בתמיה, עיין שם שמאריך.

וסיים בזה"ל: מ"מ לעשותו יום שמחה והדלקה ובמקום ידוע דווקא שיהיה תל תלפיות שהכל נפנים לשם, לא ידעתי אם רשאים לעשות כן, והוא כעין מש"כ רלב"ח במי שנדר לקבר שמואל הנביא יעו"ש, וכבר עלה בליבי לומר לפי מש"כ רמב"ן באגרת הנפלא שלו שכל מקום המקודש יותר מחבירו חרב ושמש יותר מחבירו, על כן הואיל ובעוה"ר לא הגיע עד עתה זמן בנינו, על כן הרי זאת כדי שלא יתיישב ירושלים ביתר עז כי לא זכינו לכך, מי יתן ויזכני הי"ת להיות ממיישבים של ירושלים, ועכ"פ לא ממהרסים ומחריבים ח"ו להאריך גלות ישראל. עכ"ד.

ועיין בפתחי תשובה (יו"ד סימן רנא סק"ד) שהביא בשם החת"ס בענין ל"ג בעומר שהמנהג בין יושבי א"י אשר ממרחק יבואו לעיה"ק צפת ועושים יום שמחה להדלקה, אין דעתו נוחה בזה. עיין שם.

**טעם השמחה הוא על זה שנעשה לרשב"י נס שמת מיתה בידי שמים ולא
בידי אדם וקבעוהו ביום פטירתו להורות שהאריך ימים ושנים אחר הגזירה
עד שמת בידי שמים**

ועיין בשו"ת שם אריה (סימן יד) שאחר שהביא דברי החת"ס הנ"ל, כתב וז"ל: הנה הגאון הנ"ל רב גובריה ומפורסם בצדקתו וחסידותו נוסף על גדולתו בתורה, לכן הגיד כאשר בלבבו ולא נשא פני גדולים ורבים הנוהגים כן, אחרי שלא מצא טעם למנהג זה.

אבל אנכי יגעתי ומצאתי טעם נכון למנהג זה שמרבים בשמחה על קבר הצדיק רשב"י ביום ל"ג בעומר, וזה הוא, הנה ידוע מה שאיתא בשבת (דף לג): שגזרו מהמלכות על רשב"י שיהרג, ולכן ברח וישב במערה י"ב שנים עד דמית קיסר וניטלה הגזירה, עיש"ב, ואמר שם שהואיל ואיתרחיש לי ניסא איזל ואיתקן מילתא, דכתיב (בראשית לג) ויבא יעקב שלם, עיין שם, הרי שנעשה לו נס שניצול מחרב המלכות, כמש"כ רש"י (שם) וז"ל: ליתקן מילתא כדרך שעשה יעקב כשניצול מיד עשו.

ולכן לזכר הנס שניצול רשב"י מחרב רעה ולא נהרג בידי אדם, קבעו יום מיתתו ליום שמחה שמת מיתה בידי שמים ולא בידי אדם, ולכן בחרו ביום זה הוא יום המיתה שמת כדרך כל הארץ ולא נהרג בידי אדם, ועשו יום זה יום משתה ושמחה על מה שנעשה לו שהצילו ה' מחרב מלכות, והאריך ימים ושנים אחר הגזירה עד שמת בידי שמים.

וא"כ סרה תלונת החת"ס איך קובעים מועד שלא נעשה בו נס וכו', דבאמת נקבע מועד זה על הנס שנעשה לרשב"י, ובפרטות על קבר אותו צדיק ששים ושמחים, כי הרוגי מלכות לא היו ניתנים לקבורה, לכן מי שזוכה להיות על קברו ביום זה, ודאי ראוי לשמוח לזכר הנס שנעשה לו, וקברו מוכיח עליו שניצול מחרב מלכות, כי הרוגי מלכות לא ניתנו לקבורה, ועל קברו יודעים ומכירים בניסו. ועיין בשו"ע (סימן ריח ס"ו) דעל נס רבו צריך לברך.

אנו שמחים ביום שנעשה נס לרשב"י שהוא נס מסויים והוא רבן ומאורן של ישראל

עוד ביאר שם (בס"ז) שעל נס של אדם מסויים כיואב בן צרויה וחביריו מברך, ועיין שם במג"א דיש דעות דבעינן תרווייהו, לכך שפיר אנו מודים ומהללים להי"ת על נס של רשב"י ז"ל באותו יום שקבעו הוא ל"ג בעומר, כי הוא רבן ומאורן של ישראל, ובפרט לפי משנת לעיל בשם רש"י ביבמות (דף קכב. ד"ה תלתא ריגלי) מתשובת הגאונים דאותו יום שמת אדם גדול מתאספים חכמים מכל סביביו ומושיבים ישיבה על קברו.

לכן ביום זה שהוא זמן קהילה לכל על קברו בכפר מירון, קבעו כיום שמחה לזכר מה שנעשה לרשב"י, ושם הם ששים ושמחים, ושם יתנו צדקות ה' אשר עשה נס להתנא הקדוש הזה, ויצילהו מחרב רעה, ובחרו לזה יום המיתה לזכרון מה שמת מיתת עצמו ולא בידי אדם.

ומסיים הרב שם אריה בזה"ל: זה נ"ל אמת וברור ליישב המנהג הקדום והקדוש הזה, ונתייחס מנהג זה מקדושים גאונים קדמונים, והאר"י ז"ל הלך לשם ביום ל"ג בעומר לגלח בנו, (כי מנהג א"י כשמגלחים בניהם פעם ראשון ומניחים פאת ראשם עושים משתה ושמחה גדולה), והוא מילתא בטעמא לכבוד התנא הקדוש זיע"א, ונתיישב תמיהת הגאון החסיד חת"ס על מנהג זה. עכ"ד.

טעם העליה לציון הקדוש כי ביום שמת אדם גדול קובעים אותו לכבודו ומקבצים ת"ח מכל סביביו וקובעים שם ישיבה

וכתב בשדי חמד (מערכת הא' פאת השדה אות א) בשם חכם אחד בשם הגאון מלובלין מחבר ספר תורת חסד שאמר שנעלם מהגאון חתם סופר (אשר קרא ערער על הילולא דרשב"י) דברי רש"י בפרק בתרא דיבמות (דף קכב.) והוא שכתב שם שמצא בתשובות הגאונים כל הנך ריגלי דאמוראי, היינו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו, ומידי שנה בשנה כשיגיע אותו היום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם. עכ"ד.

א.ה. וכן ראיתי בכתובות (דף ק:) דאיתא וז"ל: רב כהנא הוה בדיה שכרא דרב משרשיא בר חילקאי יתמא, שהייה עד ריגלא. ע"כ. וכתב בשיטה מקובצת (שם) וז"ל: א"נ ריגלא קרי נמי כי הוה מיית להו צורבא מרבנן הוו מכנשי כולי עלמא יומא חד בשתא, וספדי עליה, וכיומא דשוקא הוה. ע"כ]. (הנה טעם זה הביא ג"כ בספר טעמי המנהגים בקונטרס הילולא דרשב"י בתחילתו).

דברי השדי חמד על הנ"ל

וכתב על זה הרב שדי חמד, דהנה דברי רש"י הללו כבר הובאו בנדפס (בסוף דף ג:) ע"ש, ואני איני מאמין לקול השמועה הלזו איך פה קדוש יאמר זאת, ומה ענין דברי רש"י לתלונת הגאון חתם סופר על שעושים אותו היום יום משתה ושמחה ויום טוב, ומזה אין זכר בתשובת הגאונים, ולשמחה מה זו עושה, ואף אם היה כתוב בדברי הגאונים שהיו עושים שמחה, אכתי למודעי אנו צריכים מאי שנא שעושים כן רק על קבר רשב"י ביום פטירתו, ולא יעשו על קברי שאר תנאים וצדיקים שקדמוהו.

הטעם הוא כדברי השם אריה שהו"ד לעיל ובודאי כל המנהגים שנהגו ביום

זה הם מצוה

וכבר כתבתי בנדפס טעם לשבח בשם הגאון שם אריה ותו לא מידי, ומפי עוברים ושבים מעיר הקודש צפת שמעתי שהרה"ג מוהר"ש העלר בעל החוברת טהרת הקודש, חיבר ספר על הילולת רשב"י ובשם יקראהו כבוד מלכים ולא זכיתי לראותו, אך מצאתי שהגאון מוהר"ם תאומים בספרו אוריין תליתאי (סימן בן) כתב להרה"ג מוהרש"ה הנ"ל נתכבדתי בקונטרסו כבוד מלכים די שדר לן מר, והוא תשובה לחכם אחד שקרא תיגר על מה שנוהגים לשרוף בגדים יקרים בהילולת רשב"י, והאיכא משום בל תשחית, ומעכ"ת יצא לישע לקיים מנהגם של ישראל, שאין בזה שום פקפוק איסור, ואדרבה מצוה איכא, וכל דבריו אהובים ובוררים, וקראתי עליהם שפתים ישק משיב דברים נכוחים, ומרוב הטרדות לא אוכל כעת לטייל עמו בהלכה זו וכו'. עכ"ד.

ענין לימוד הזוהר ביומא דהילולא

ענין לימוד תורתו של רשב"י ביום ל"ג בעומר

הנה איתא בגמ' (יבמות דף צו: ז-ז). וז"ל: דאמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (תהילים סא) אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה ריבונו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובכות בקבר. אמר ר' יצחק בן זעירא, ואיתימא שמעון נזירא מאי קראה (שיה"ש ז) וחיכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובכ שפתי ישנים, ככומר של ענבים, מה כומר של ענבים, כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובכ, אף תלמידי חכמים, כיון שאומרים דבר שמועה מפיהם בעוה"ז, שפתותיהם דובכות בקבר. ע"כ. וכן איתא בסנהדרין (דף צ: ז) ובבכורות (דף לא: ז) ובמדרש תהילים (מזמור ל אות ג).

ואיתא במסכתות קטנות (מס' שמחות פ"ד הי"ב) וז"ל: והמלוין אותו אומרין לו לך בשלום, שנאמר (בראשית טו) ואתה תבוא אל אבותיך בשלום, ומציינין את כל בית הקברות, ובונין נפש על הקבר, והצדיקים אין בונים להם נפש על קברותיהם שדבריהם הם זכרונם. ע"כ. וכן איתא בירושלמי (שקלים פ"ב ה"ה דף ז). וכן איתא במדרש (ב"ר פר' פב אות י).

הרי מבואר שעיקר הזכרון והנחת רוח שנעשה לצדיקים הוא דוקא ע"י העסק והלימוד בדברי תורתם, לכן יזהר כל בר דעת שעולה לציון הק' שלא יעשה מהטפל עיקר ומהעיקר טפל, דהעיקר הוא לימוד דברי תורתו של הצדיק, ולא לבלות את הזמן בדברים של מה בכך. בפרט שרשב"י הוא בעל המאמר במס' יבמות שכל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובכות בקבר. (ואין זה סתירה שצריכין להקדיש ג"כ זמן לריקודים של מצוה, שהרי גם זה חלק מהתיקונים הנפלאים הנעשים ביום הק' הזה).

והנה איתא בליקוטי הש"ס להאר"י ז"ל (ברכות דף ו: ז) על מה דאיתא, אגרא דבי הילולא מילי, ופירש מרן ז"ל, דהנה סוד הילולא דצדיקיא שאמרו רז"ל בו ביום פטירת הצדיק מן העולם, אין העסק כי אם בתורה ומעש"ט אשר חידש הוא, וזהו סוד אגרא דבי הילולא מילי, פירוש מילוליו ודבריו אשר חידש הוא. עכ"ל. וע"ע בקב הישר (פרק עט).

ואיתא בליקוטי אמרים למגיד ממזריטש (דף ב: ודף ד). וז"ל: כשלומד בגמרא א"ר שמעון – תיבת שמעון הוא חיות התנא, וכן שם כל האדם הוא החיות שלו, ושם הוי"ה הוא מחיה ומקשר החיות עם המוחין, והדין שאומר הוא השכל שלו דהיינו המוחין, נמצא כשלומד בדחילו ורחימו, הוא מקשר עצמו לר' שמעון ולומד אצלו. עכ"ל.

עוד איתא בליקוטים יקרים (דף ד. וז"ל: הכוונה של הלימוד הוא כשלומד למשל מימרא אמר רבא, יחשוב שרבא בעצמו עומד לנגדו והוא אומר דבר זה, ואז כשיתנהג כן ימשוך על עצמו החיות מהדיבור שהם האותיות, ואח"כ כשאומר את הדין שאמר רבא, אז הוא ממשיך עליו החיות מהבינה שהוא אומר הדין בשכלו ובהבנתו, לכך יתקשר עצמו וימשיך אליו החיות, וגם שפתותיו דובכות בקבר (יבמות דף צז.), וגם מביא גאולה לעולם (מגילה דף טו.), שהוא הגוף שלו שנקרא עולם קטן והגאולה הוא החיות. עכ"ל.

וכן איתא במאור עינים (ליקוטים למס' שבת) וז"ל: ובדורות האחרונים כשלומדים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים שהדבר ההוא הוא חיות ומוחין שלו, והאדם הלומד ומדבר דבריו, מדבק ומכניס חיות ומוחין שלו לתוך הדיבורים ונקרא אתדבקות רוחא ברוחא, ולכך מחיה אותו שמכניס החיות בהדברים, שלכך אמרו (יבמות דף צז.) שפתותיו דובכות בקבר.

ואפש"ל כי זהו בחינת ההשתטחות על קברי צדיקים, כי דיבור הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו כאמור, וזה הלומד בהכנסו עם החיות ומוחין שלו לתוך החיות ומוחין של הצדיק שטמן בדבריו, נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפתותיו דובכות בקבר, כנודע זה מדברי הבעש"ט נשמתו בגנזי מרומים, ונקרא בחינה זו השתטחות על קברי הצדיקים שהן דבריהם שלומד ומזכיר היום הלומד, ולכך מחיה מוחין של אותו הצדיק, והבן. עכ"ל.

וכתב ר' חיים פלאגי במועד לכל חי (סימן ז אות ז) וז"ל: ל"ג לעומר בכל תפוצות ישראל עושים הילולא רבה על הקדוש התנא האלוקי רשב"י זיע"א, ובמדרשים יתנו דעתם החכם שלהם והגזברים, לבל יעשו קלות ראש ח"ו בלילה הקדושה הלזו, כי יהיה להם לפוקה ולמכשול, ובדוק ומנוסה דלא יתקיים המדרש ההוא ובמהרה ינתק וספו תמו ר"ל, והירא לנפשו יהיה במורא ויראה ופחד כל הלילה, כדי שתהא זכות רשב"י וחביריו חופף עליו כל היום, וזכור לטוב להגביר מסגני לוייה דעשה הקודש, והתקין לדורות ללמוד הזוה"ק שלם בביתו ביום הזה בכנופיא כל התלמידי חכמים שבעיר ה' עליהם יחיו אמן, אין ספק שקנה שם טוב קנה לעצמו, קנה לו חיי העולם הבא. עכ"ל.

עוד כתב שם (באות ח) וז"ל: אשרי שיאחז בספר שבחי רשב"י או בספר הילולא רבה להגות לילו ויומו, וצדיק יבחן התלהבות גדול בנפשו בקריאתו, ומה טוב אם יוסיף לקרות במאמרים אשר אסף וקיבץ בספר קמח סולת כאשר יעויין שם, וגם התלמידי חכמים לקרות באיזה מאמרים מהספרי (שר' שמעון היה מחברו) בזה היום. עכ"ל.

וכתב החיד"א בטוב עין (סימן חי אות פז) ובמורה באצבע (אות רכג) דיש מי שנהג לעשות לימוד בליל ל"ג לעומר בי עשרה ללמוד שבחי רשב"י המפוזרים בזוהר ואד"ו והוא מנהג יפה. עכ"ד.

ועיין בדברי החמ"י (לספיה"ע פ"ב אות מו) שכתב וז"ל: ונמצא כתוב בספרי הקדמונים שיום ל"ג לעומר הוא יומא דאתפטר רשב"י ע"ה מן עלמא, ונוהגים לקבוע בליל זה לימוד

ברזין דחכמתא דיליה ובאדרא זוטא, וששים ושמחים בהילולא דיליה, אשרי אנוש יעשה זאת. עכ"ל.

ואיתא בעבודת עבודה (שיחות קודש ח"א ל"ג בעומר) דהרה"ק ר' ברוך ממעזיבוז זי"ע היה מרקד ביום ל"ג בעומר, בהחזיקו בידיו הקדושים את ספר הזוה"ק, ואמרו עליו שלמד את הזוהר עם אותם הכוונות שחיבר רשב"י בעצמו, ופעם נתן הזוה"ק על ליבו ואמר "איך בין דיין, און דו ביסט מייך". ע"כ.

מנהג הדלקת המדורות

טעם להדלקת מדורות ביום זה

הנה בענין מנהג ישראל להרבות באורים גדולים היום הזה, הנה כבר נזכר מנהג זה בדברי הרע"ב ז"ל בספר דרכי ציון – הוא אגרת ששלח הרע"ב לאביו ואחיו שבו הוא מספר כל אשר מצא בנסיעתו לארץ הקדושה (במכתבו של הרע"ב אל אחיו משנת רמ"ט) וז"ל: בי"ח אייר יום מיתתו, באים מכל הסביבות ומדליקים אבוקות גדולות מלבד מה שמדליקין עליה נר תמיד וכו', שהרבה עקרונות נפקדו וחולים נתרפאו, בנדר ונדבה שהתנדבו למקום ההוא. עכ"ל.

א.ה יש לציין שיש חוקרים שמציינים כי הגירסא המקורית היה בכ"ח אייר ומוכח שם דמיירי על קברו של שמואל הנביא. וצל"ע במקור).

טעם ההדלקה כי ל"ג בעומר הוא בשבוע חמישי שהוא כנגד קול ה' חוצב

להבות אש

והנה יש להדלקה זו טעם לשבח, וכמו שביאר בספר טעמי המנהגים (סימן תרז) בשם הרב הגדול מו"ה משה זאב ני"ו, דלפי שהז' שבועות של ספירה הם כנגד הז' קולות, והספירה החמישית הוא כנגד קול ה' חוצב להבות אש.

על כן בל"ג בעומר שהספירה היא הו"ד שבהו"ד, והוא ג"כ הילולא דרשב"י, על כן מרבין באור ביום ההוא. עכ"ד.

טעם ההדלקה לכבוד האור כי טו"ב שמתחיל להתנוצץ מל"ג בעומר שהוא

טו"ב ימים קודם שבועות וזה ענין ג"ל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

ובבני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ג אות ג) כתב, כי מנהג ישראל תורה להדליק נרות ומאורות ביום זה, הוא לכבוד האור כי טוב שמתחיל להתנוצץ ביום זה היקר ל"ג בעומר, טו"ב ימים קודם מתן תורה. ע"כ.

עוד כתב (שם אות ז) דהנה האור הגנוז שגנוז הקב"ה הנה הוא נגנוז בתורה, ואותו האור נקרא טוב, כמש"כ וירא אלקים את האור, בגימטריא תרי"ג וג"כ גימטריא בתור"ה, והנה האור הזה הוא כי טוב, על כן טו"ב ימים קודם ליום נתינת התורה מתחיל להתנוצץ אור מן התורה, וזהו שיש רמז בדברי נעים זמירות ישראל (תהילים קיט) ג"ל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, היינו ביום ל"ג בעומר, אז ואביטה נפלאות מתורתך. ע"כ.

טעם ההדלקה להורות על אורו של ספר הזוהר שמאיר בגלותינו עד כי יבוא משיח צדקינו שהוא בחינת יה"י או"ר בגימטריא ד' שמות עסמ"ב

עוד כתב (שם) דטעם ההדלקה היא לכבוד נשמת מאור התורה בוצינא קדישא אשר נתגלה ביום הזה, וביום הזה עלה לשמי מרומים והוא יומא דהילולא דיליה, לאורו ניסע ונלך, לכבוד ספרו הקדוש זוהר – המאיר ומבהיק מסוף העולם ועד סופו אשר כתב רבי אבא ביום זה, כמובא בזוהר (ח"ג דף רפו:) והוא מאיר לנו בגלותינו עד כי יבוא משיח צדקינו, דאתמר ביה (בראשית א) ויאמר אלהים יה"י או"ר בגימטריא ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן זה אורו של מלך המשיח יבוא במהרה בימינו, ויגלה לנו האור הגנוז, (דניאל יב) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, ותבין לפי"ז אשר נתאמת לנו מאנשי אמת אשר השמחה ביום הזה על ציון רשב"י היא שלא בטבע, דכתיב (משלי יג) אור צדיקים ישמח. ע"כ.

מרבין באור ביום זה להורות כי הצדיקים מאירים באור הגנוז שכל האורות בטלים אליו ומשמשים אל האור כי טוב

עוד ביאר הרב בני יששכר (שם אות ו) דהנה ר' שמעון כשהיה מגלה רזין ביום ההוא באדרא קדישא אמר (זח"ג דף רצא:) וז"ל: והשתא בעינא לגלאה רזין קמיה דקוב"ה וכו', והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה כיומא אחרא, דהא כל יומא דא ברשותי קיימא, ע"כ, ורצ"ל שהיה היום מתארך באורו ולא היה רשות לאור היום להתחשך, היינו שיתפנה מן העולם, עד שנתן לו ר' שמעון רשות, וזה יורה כי כל האורות בטלים ומשמשים אל האור כי טוב, היינו רזין סתימין דאורייתא אשר גנוז בה אור הגנוז לצדיקים, והצדיקים המבינים ברזין דאורייתא הנה מאירים באור הגנוז בה, על כן אור היום ההוא היה מתארך, ושמר פקודתו של ר' שמעון הבן, הנה לבעבור זה מרבין אור ביום הזה. עכ"ד. וטעם זה הביא ג"כ בספר טעמי המנהגים (סימן תרו).

מנהג שריפת הבגדים

מנהג שנהגו ישראל קדושים לשרוף הבגדים בהילולא דרשב"י

הנה מנהג ישראל קדושים, לשרוף בגדים יקרים לכבוד התנא האלוקי רשב"י, והנה הרבה פקפקו בענין מנהג זה, והעירו שיש בזה בל תשחית ומדרכי האמורי כו', ואביא בס"ד דבריהם, והיישוב לטענותיהם, ועי"ז אזכה להצדיק בס"ד את הצדיקים מעיקרא.

עיינ בדברי הרב שואל ומשיב (מהדורא תליתאה סימן טל ס"ו) שכתב, דבאמת הרבה יש לדבר בזה על מה שנהגו לשרוף בגדים על רשב"י בל"ג בעומר, והם עוברים על בל תשחית, וגם על מלכים ונשיאים לא התירו, רק בגדי מיטתו וכלי תשמישיו, כמבואר ביו"ד (סימן שמח ס"א), ובחידושי שם כתבתי, דהטעם משום דבלא"ה הם אסורים לאחר, דאין משתמשין בשרביטו ובכלי תשמישו שזה מכבוד המלך, וא"כ לא שייך בל תשחית, דאינו תועלת עוה. ועיינ בש"ך (שם) שאולי כיון לזה. וגם שייך עשה דכבוד המלך שהוא כבוד כל ישראל, כמש"כ התוס' בע"ז (דף יא. ד"ה עוקרין), אבל כאן מה כבוד יש.

וגם הוא דרכי האמורי, וכמבואר בע"ז (שם) ובשו"ע (שם) דשורפין על המלכים ולא משום דרכי האמורי, מכלל דלשאר אנשים מלבד הנשיא ומלך, יש בו משום דרכי האמורי, ואף הנביאים והחסידים ותלמידי חכמים בכלל.

ובאמת שכן עד היום המנהג ביניהם כן, והרבה יש לדבר בזה, ומה אעשה כי בעוונותינו הרבים לא ישמעו בזה לקול המורים, וכבר אמרו כשם שמצוה לומר דבר הנשמע וכו', ובפרט בדבר שנהגו וחושבין ההמון שמצוה הם עושין שקשה לפרוש, וישראל קדושים ורוצים לזכות במצוה.

ופשיטא שבימי האר"י ושאר קדושים אשר בארץ, לא היו עושים רק לימוד על קברו ותפילות ותחנונים, שבמותו וביום זה יתעורר רחמים על ישראל, ופשיטא שהב"י וסייעתו לא היו מניחים לעשות כזאת, ורק אח"כ נתפשט המנהג, ואח"כ חשבו למנהג קדום ומתייראים שלא יענשו ח"ו, ואני ערב להם שאם היו לוקחים אותו ממון והיו מפרנסים עניי א"י בזה, שיותר היה ניחא לרשב"י והנאה לו והנאה לעולם. ע"כ.

ועיינ ג"כ בדברי החקרי לב (מהדו"ב יו"ד סימן יא) שכתב, המנהג ששמעתי דבעיה"ק צפת ת"ו מדליקים דברים יקרים ששויים ג' מאות או ת"ק כו' בהילולא דרשב"י ז"ל, שכורכין אותם בשמן ומדליקין, ואיני מוצא בה צד היתר, דנראה דאיכא איסור בל תשחית דרבנן.

ואיני מאמין שהראשונים נהגו כן, אם לא שנשתרבו המנהג מחדש, דאפילו בשמחת בית השואבה לא היו מדליקין כי אם מבלאי מכנסי כהנים ומהמינייהם. ואי משום דשורפין על המלכים, אין זה כי אם במלכים ובעת מיתה וכו'.

ועם שידעתי גדולת רשב"י ז"ל בשמים ממעל ועל הארץ, ומי אני לדבר בדבר הנוגע קצת לכבודו ז"ל, אך ידעתי כי לא לפניו חנף יבוא, וליבי אומר לי דאין רצונו בכך. עכ"ד.

דברי הרבנים המיישבים כל הטענות הנ"ל

הנה רבה של צפת ר' שמואל העליר חיבר קונטרס יכונה בשם כבוד מלכים, והוא פסק דין בענין ששורפים בגדים יקרים בהילולא דרשב"י זיע"א (כמש"כ בדף השער), ותוכן דבריו הוא, שלא אסרה תורה אלא בעושה דרך השחתה, ואין לו שום טעם והנאה אלא גוף ההשחתה, אבל אם אינו עושה דרך השחתה ויש לו תועלת מזה, אין שום איסור בדבר כלל וכלל. עיין שם שמאריך להביא סימוכין רבים ליסוד זה.

ומסיים בזה"ל: כל תלמיד חכם המבין ומכיר גודל קדושת המקום והיום בהילולא בל"ג לעומר, ידע כי השנים כאחד (היינו הצער והשמחה) טובים ומצומדים כאשה אל אחותה, כי אי אפשר בעולם להגיע אפילו אפס קצהו לשמחה אמיתית השופעת ביום הזה, אם לא כי יתבונן וילבוש חרדה ורעדה וישפיל עצמו וכו', ולפי ערך הביטול והאין וביטול המסך המבדיל – החומר הגס, כן לעומת זה ממילא יבוא ויושפע אור השמחה, שמחה אלוקית וכו', כל מה שעושים לכבודו שכרו הרבה מאוד, וחוששני מעונש מי שמערער על זה.

ומעיד אני באמת, כי בילדותי שמעתי פה מרבני קשישאי הספרדים, אשר אבותם ראו וסיפרו להם, כי הרב הקדוש ר' חיים בן עטר זיע"א היה פעם אחת בהילולא פה בעיה"ק צפת ת"ו, וכשעלה למירון והגיע לתחתית ההר שעולים משם אל המקדש, ירד מהחמור והיה עולה על ידיו ועל רגליו וכל הדרך היה גועה כבהמה וצועק, היכן אני השפל נכנס, למקום אש להבת שלהבת וכו', ובעת ההילולא היה שמח שמחה גדולה, והוא בעצמו שרף כמה בגדים יקרים לכבוד הרשב"י זיע"א, וגם הזקנים הספרדים פה ידעו ושמעו זה. עכתו"ד.

ואיתא בשו"ת תורה לשמה (סימן ת) שכתב ג"כ כיסוד הנ"ל, ובסו"ד מסיים, הנה בזה תדע כי מנהג ישראל שהולכים בליל ל"ג לעומר למירון, ושם מדליקים חתיכות בגדים חשובים לכבוד הרשב"י זיע"א, אין לפקפק על זה, מאחר שהם מתכוונים לשם מצוה, אין כאן חשש בל תשחית, ומנהג ישראל תורה הוא.

ועוד תדע שהרי נוהגים להדליק כמה נרות בבית הכנסת גם ביום, ואע"פ שאין המקום מאיר באורם, דשרגא בטיהרא מאי אהני, ובפרט מקום שאינו מקורה ואורו רב ביממא, ואור השמש זורח בתוכו, ועכ"ז אין בזה חשש משום בל תשחית, מפני שהם מדליקים לכבוד בית הכנסת, או לכבוד הצדיקים זיע"א, ועושים לשם מצוה, להכי שרי, וה"ה הכא.

ודע כי מעיקרא אין כאן איסור בל תשחית מן התורה, אלא הוא מדרבנן, דהכי איתא בהרמב"ם ז"ל (פ"ו מהל' מלכים הלכה ח-י) דאיסור לאו בל תשחית מן התורה אינו אלא בהשחתת אילנות, ולא במשבר כלים וקורע בגדים. עיין שם.

ועיין בשדי חמד (אסיפת דינים מערכת ארץ ישראל אות ו) שכתב ששלח מכתב לרבנן קדישי גאוני דורינו שבעיה"ק טבריה, ובו שאלה מה ראו לעשות על ככה ששורפין בגדים וכו', והרי יש בזה כל תשחית ומדרכי האמורי כו'.

ובתשובה מאהבה שם האריכו רבנן הנ"ל, וכתבו, שהשואל ומשיב הפריז על המידה, והאריכו עוד במעלת ענין העליה לציון רשב"י וכו', ולגוף הענין של שריפת הבגדים, העידו חכמי טבריה שבאמת לא שורפים שם סתם בגדים יקרים, אלא רק חלוק לבן שאין לו אימרא, וכן יש מביאים בגדי רקמה אשר לא יצליחו למלאכתן, ושריפתן היא תקנתן וכו', וכל המביא בגדים נודר מתנת ידו לקופה של צדקה ותופשי התורה, וכל הנידר ונידב ביד הממונים עביד מסירה, ושאר העם ג"כ נודרים ונודבים ושמים בספל כו', ואח"כ נמכר ונמסר לממונים העומדים בעזרה, לחלק יצא להחיות לב נדכאים וכו'.

ואדרבא אם מי שהוא ירצה להעלות על המוקד בגד יקר, הממונים מודיעים לו, כי לא נכון לשורפו במדורה, ומקדישו, ומוכרים אותו, ומחלקים ממונו לעניים לכבוד הצדיק סגי נהורא כו'.

וביאר שם במכתב הנ"ל, דהיכא דיש הנאת עצמו ורצונו בהדלקה ליכא כל תשחית, והיעלה על הדעת שהיו עוברים ח"ו כל תשחית בריבוי השמן שהיו נותנים להרבות אורה, דבר זה מעולם אדם לא אמרה, אלא כל מה שאדם עושה להנאת גופו או ממונו או הנאת רצונו, אין בו משום כל תשחית.

ואין ראייה ממה שהדליקו בשמחת בית השואבה מבלאי מכנסי כהנים דוקא, דזה רק להשמיע רבותא דאע"פ שמועלי מבגדי כהונה ישנים, כמבואר ברמב"ם (סופ"ה מהל' מעילה), אעפ"כ הותר לצורך שמחת בית השואבה, וכבוד ציבור לצורך קרבן חשיבו, וניתן להנות מהן, ולא אתא לאפוקי חדשים שיהיה אסור, דאדרבא בודאי שזה מותר דאין בהם מעילה, כמבואר ברמב"ם (שם).

ומש"כ בחקרי לב שאינו מאמין שהראשונים נהגו כן, הנה באמת שגם האחרונים לא נהגו לשרוף בגדים יקרים כנ"ל, והמגיד לו טעה בדמיונו, ואולי ראה המגיד ביד איזה אדם בגד יקר ואומר שמוליכו לשורפו במדורה, אך לא ראה שהממונים על זה עיכבו בידו מלשורפו, או שאף אם באמת שרפו אולי לא שמע בזה לדברי הממונים, או ששרפו בלתי ידיעתם, ולמיעוטא כי האי דלא עבדי כשורה – לא חיישינן.

ומש"כ השו"מ שבזמן הבית יוסף והאר"י ז"ל לא היו מניחים לעשות כן, ושגם בימי האר"י לא היו עושים על קברו כי אם לימוד ותפילות, כל זה הוא היפוך המקובל אשר שמענו ונדעם, שמרן הבית יוסף וגדולי דורו היו עולין למירון מקום קבורת רשב"י, וששים ושמיים ביומא דהילולא דיליה, והאריכו שם בראיות עצומות לזה וכו'.

אלו תו"ד הרבנים הגאונים רבני הספרדים בעיה"ק טבריא, הלא המה הרב מוהר"ר אברהם כלפון והרב מוהר"ר שמעון עבאדי והרב מוהר"ר יוסף דוד אבואלפיא והרב מוהר"ר שלמה

מאמאן והרב מוהר"ר דוד סיתהון יצ"ו אשר באו על החתום בתשובה הנ"ל, והאריכו בדברי קודשם בפרפראות לחכמה ורמזים נמרצים, הלא הוא כמוס עימדי. עכ"ד.

והנה בענין הטענה שיש בזה מדרכי האמורי, לא ראיתי התייחסות מפורשת בהנ"ל, אולם יש להבין הביאור מתוך דבריהם, די"ל דדוקא היכא שעושים בלי סיבה ומטרה, אז יש בו משום דרכי האמורי, כמו לשרוף בגדים על מת סתמא, שאין בזה טעם הגיוני (ורק על המלכים התירו אף בכה"ג, דבין כך אין מה לעשות עם בגדיו, ומחמת שיש בזה חשיבות למלך התירו, וכיון שמבואר בירמיה (לד) שעושים כן למלכים, ממילא לא נחשב דרכי האמורי, דלאו מינייהו קא גמרינן, עיין סנהדרין דף נב: וע"ז דף יא.), אבל אם עושים לכבוד הצדיק וכדו', שוב יש בזה צורך, ואין בזה משום דרכי האמורי.

בפרט לפי מש"כ השדי חמד דבאמת לא שרפו שם בגדים יקרים, רק בגדים שבין כך עומדים להפסד וכילוי, ממילא קושיא מעיקרא ליתא, דכיון שבגדים אלו עומדים לשריפה, אין במעשה זה משום דרכי האמורי, שהם היו שורפים בגדים יקרים לכבוד המת לשם ע"ז.

טעם לשריפת הבגדים לרמז כי רשב"י הגיע למדריגת אדה"ר שלא היה נצרך למלבוש

והנה מצאתי טעם נחמד מאוד מדוע שורפים בגדים על ציון רשב"י, והוא כפי שביאר בספר ישועות מלכו (ליקו"ת בסוה"ס) וז"ל: מנהג בא"י בל"ג בעומר על קברו של רשב"י לשרוף בגדים, וכבר עורר על זה החת"ס.

ויש להמליץ על זה, כמו שבאדם וחיה קודם החטא היו ערומים בלי לבוש, ורק לאחר החטא הלבישם הי"ת בכתונות עור וכו', כמו כן ברשב"י מצינו שישב במערה בלי לבוש, והיה מדריגתו כמו באדם הראשון קודם החטא, וזה מרמזים בשריפת הבגדים שצדיק זה לא היה צריך למלבוש. עכ"ד.

מנהג דריכת הקשת

דריכת הקשת בל"ג בעומר הוא סגולה לבנים

הנה מנהג ישראל קדושים לירות בקשת בל"ג בעומר, וכתב בספר המידות למוהר"ן מברסלב זי"ע (אות סג) וז"ל: דריכת הקשת בל"ג בעומר, הוא סגולה לבנים. עכ"ל. (א.ה. הטעם לזה על פי הפשט, כי הקשת היא רמז לברי"ק כידוע ומפורסם בדברי חז"ל, ודריכת הקשת הוא כח ההולדה בברי"ק. הבן).

טעם למנהג ירי הקשת ביום זה כי בימי רשב"י לא נראית הקשת

וביאר הטעם בבני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ג אות ד) כי הנה מנהג ישראל אשר התלמידים בני בי רב יורו בקשת ביום הזה, והטעם אמר הרה"ק מהרמ"מ מרימנוב זי"ע כי בימי ר' שמעון לא נראתה הקשת, והנה ביום עלותו למרום עושין סימן הזה.

סימן לביאת משיח צדקינו הוא הקשת ורשב"י חיבר ספר הזוהר שהוא

מהארת אור הגנוז שעי"ז יתגלה מלך המשיח ועל כן לסימן טוב יורו המורים בקשת

והוא כעין (שמ"ב א) ללמד בני יהודא קשת, וי"ל עד"ז, דהנה אמר רשב"י לר' אלעזר בריה בזוהר (תיקו"ז דף לו): ברי לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דתתחזי קשתא בגוונין נהירין, ועיין עוד בזוהר (פר' נח דף עב: ובפר' וירא דף קיז.), היינו כי הקשת הוא סימן התגלות אורו של מלך המשיח אשר יגלה את האור כי טוב הגנוז.

והנה ביום הזה אשר נכתב הספר הקדוש הזוהר, שהוא מהארת האור כי טוב הגנוז מפי בוצינא קדישא, וזה מאיר לנו בגלות עד יתגלה בזכות זה משיח צדקינו יהי אור זה אורו של מלך המשיח, והסימן מסור בדינו בשעתא דתתחזי קשתא בגוונים נהורין, על כן ביום זה לסימן הטוב הלזה ויורו המורים בקשת. עכ"ד.

בחנוכה ובל"ג בעומר מתגלה אור התורה ולכן בשתייהם מדליקין נרות והנה

כסליו מזלו קשת ולכן בל"ג בעומר שהוא התחלת התנוצצות התורה מורים

בקשת כי אז הוא ההתחלה ובחנוכה הוא נעשה בפועל

עוד ביאר בבני יששכר (שם אות ה) דהנה נתבאר בדרושי חנוכה (כסליו טבת מאמר ה אות א) בפסוק (שיה"ש ז) הדודאים נתנו ריח וכו', דרשוהו חז"ל (שיה"ש"ר שם) על יששכר עמוד

התורה הנולד על ידי סיבת הדודאים, וזהו הדודאים נתנו ריח טוב בעולם, ויתר הפסוק אינו מתפרש לפי זה.

ופירשנו בזה, דהנה קיי"ל יום שנתעברה בו לאה אמנו – עיבור יששכר היה בליל חג השבועות, עיין באלשיך (בראשית ל יד) בפסוק וילך ראובן בימי קציר חטים, דהוא שבועות, וכך הוא בתרגום יונתן (שם) ואזל ראובן ביומי סיון, ועל כן נולד מזה יששכר עמוד התורה.

והנה קיי"ל בדברי חז"ל (פדר"א פל"ו) אשר כל השבטי ישראל נולדו לשבעה ולמקוטעין, כי יולדת לו' יולדת למקוטעין (ר"ה דף יא.), אם כן כיון שנתעברה לאה אמנו עיבורו של יששכר בחג השבועות, ממילא יוצא שנולד יששכר בכסליו.

ומסתמא בחנוכה שבו נעשה באחרית הימים נס באור המנורה הרמוזה לתורה שרצו היונים לבטל, ומזה נתקן לנו מצות נר חנוכה הרמוז לאור תורה אור הגנוז, שמזה האור נתהווה הנס כאשר הארכנו במקומו.

וזהו שפירשנו הדודאים נתנו ריח טוב בעולם, שנולד יששכר באמצעותם ובסיבתם, וע"י כך נתהווה, ועל פתחינו – היינו שנתהווה על פתחי בני ישראל, כל מגדים – כל מיני מתיקה, מזוזה נר חנוכה, חדשים וגם ישנים – היינו שיש לנו כעת לפי"ז מצוה חדשה נר חנוכה, עם ישנים – מצות מזוזה, דודי צפנתי לך – אעמיד לך את נר חנוכה בצפון שהוא שמאל, כי הלכתא מזוזה בימין ונר חנוכה בשמאל כדי שיהיה מסובב במצוות (שבת דף כב.), עיין באריכות בדרושי חנוכה (שם).

והנה לפי"ז תתבונן, כיון שזמן עיבור יששכר עמוד התורה היה בליל א' דחג השבועות זמן מתן תורתנו, הנה כבר נתבאר (באות ב' הובא בענין הדלקת המדורות בל"ג בעומר) הארת הטוב שבתורה מתחיל להתעורר טו"ב ימים קודם קבלת התורה, היינו ביום ל"ג בעומר, בו ביום מתחיל להתנוצץ אור הגנוז בתורה אור כי טוב.

על כן מנהג ישראל שמדליקין בו נרות וכו"ל, כי אז הוא התחלת התנוצצות אור התורה, ובחנוכה נולד יששכר עמוד התורה מדליקין בו נרות מצוה, כי הוא הזמן שנעשו ניסים לישראל הארת אור ניסי מן אור הגנוז אל המנורה הרמוזה לתורה, והוא הזמן שנתגלה אור התורה להאיר לישראל עד אשר יתגלה משיח צדקינו נאמר בו יהי אור, זה אורו של מלך המשיח.

נמצא לפי"ז ביום ל"ג בעומר הוא התחלת התנוצצות של האור כי טוב, ובחנוכה הוא נעשה בפועל הטבת המנורה בהיטיבו את הנרות, והנה חנוכה בכסליו מזלו קשת (ספר יצירה פ"ה), על כן בל"ג בעומר ויורו המורים בקשת (דהי"א י'), הבן. עכ"ד.

בל"ג בעומר צריכין להיות התשובה במלחמה חזקה עם היצה"ר שמונע ממנו דרכי התשובה ולכן מורין בקשת להורות על המלחמה שזורקין חיצים וזהו דוקא בל"ג בעומר שהוא חצי מגלג"ל וחצי גלגל הוא הקשת

כתב במגן אברהם למגיד מטריסק זי"ע (רמזי ל"ג בעומר) דהנה צריך להבין מדוע יום זה נקרא ל"ג בעומר, ולא כמו שסופרים בספיה"ע שלושה ושלושים לעומר, וגם יש להבין מה שעושים קשתות ביום הזה.

והענין הוא, כי בימי הספירה הוא זמן תשובה, וע"י התשובה נמתקים כל הדינים בשורשם ברחמים גמורים, ובפרט בל"ג בעומר שבו הוא ספירת הוד שבהוד, שהיא תחת קו הגבורה ותחת קו הבינה דמינה דינים מתערין, ואיתא בזה"ק (ח"ג דף רכג): אימא עד הוד אתפשטותה, ובינה שהיא בסוד אימא עילאה היא בסוד עולם התשובה, לכן ע"י שבנ"י שבים בתשובה, ממתיקים הדינים בשורשם, ונשפע עליהם כל החסדים והרחמים.

וזה מרומז בל"ג בעומר, כי תיבת בעמ"ר בגימטריא כמנין יש"ב, שהוא לשון תשובה, וגם הוא כמנין הי"ב צירופי הוי"ה ב"ה, שיש בהם צירופים של חסדים וצירופים של גבורות, וע"י התשובה נכללים ההויות דגבורות בהויות דחסדים.

והתשובה צריך להיות במלחמה גדולה שילחום האדם עם יצרו המונעו מדרכי התשובה, וצריך האדם להלביש את עצמו בכלי נצחי קרב, שיזרוק חיצים ובליסטראות לעומת יצרו, ולהתגבר עליו שיהיה דבוק בתשובה תמיד, וזה מרומז בל"ג בעומר כי ל"ג הוא אותיות ג"ל שהוא החצי מתיבת גלג"ל, וגלגל הוא מקיף בעיגול, וחצי גלגל הוא בציור קשת, ומלפנים היה המלחמה בקשת, וזה מרומז שהתשובה צריכה להיות במלחמה גדולה נגד היצה"ר.

עיקר הכלי לנצח הוא התורה ולכן בל"ג בעומר נתגלה כח התורה בנגלה ובנסתר כי ל"ג בעמ"ר בגימטריא מש"ה שמסר תורת הנגלה וגם בגימטריא שי"ב נוטריקון ש'מעון ב'ר יוחאי שגילה תורת הנסתר

ועיקר הכלי נצחי קרב לעומת היצה"ר הוא עסק התורה, כמש"כ (קידושין דף ל:): בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, ובהתוה"ק יש פשטי התורה, ויש סתרי תורה, וזה מרומז בל"ג בעמ"ר שבגימטריא כמנין מש"ה שעל ידו ניתנה התורה לישראל, ותיבת בעמ"ר בגימטריא שי"ב נוטריקון ר' ש'מעון ב'ן יוחאי, שעל ידו נתגלו הרזין דאורייתא, וזה מרומז במה שהתוה"ק מתחלת בתיבת בראשי"ת שיש בו אותיות יש"ב שהוא נוטריקון רשב"י, ועוד אותיות תר"א שעם המס' קטן וג' אותיות בגימטריא כמנין תור"ה, שמרומז לפשטי התורה, כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו.

**ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד כי אז נתגלה אור התורה מפשטי וסתרי התורה
ולכן משה רבינו זכה לקרני הוד**

ולכן ל"ג בעומר שמרומז בו משה רבינו ע"ה ורשב"י, נתגלה בו אור התורה מפשטי וסתרי התורה, ובו הוא ספירת הוד שבהוד, ומשה רבינו ע"ה זכה לקרני הוד (תנחומא סדר כי תשא סימן לז), והגם שהוא בחינת גבורה, עם כל זה הוא הכליל הוד בנצח שהיא מידתו של משה רבינו ע"ה, כמש"כ (ישעיה סג) מוליך לימין משה, שהיא בחינת (תהילים טז) נעשיות בימינך נצח, וכתוב גביה (במדבר כז) ונתת מהודך עליו, היינו על יהושע שהוא י"ה יושיעך.

כי נצח הוא תחת קו החכמה והוד תחת קו הבינה, וחוב"ב הם תרין ריעין דלא מתפרשין, והם בסוד י"ה שבשם, וזה ונתת מהודך עליו, כי הו"ד בגימטריא י"ה שהוא בחינת י"ה יושיעך שנכלל בינה בחכמה שהיא רחמים גמורים, שע"ז נצמח ישועות על כלל ישראל.

**בל"ג בעומר ע"י שעמ"י יעשו תשובה ויקבלו עליהם לעסוק בפשטי וסתרי
תורה ע"ז יתכללו הגבורות בחסדים ויצמחו ישועות על כלל ישראל ויבוא
משיח בן דוד שהוא הישועה האמיתית**

וכמו כן בל"ג בעמ"ר שהוא בסוד משה רבינו ע"ה ורשב"י ע"י שיעשו בני" תשובה ויקבלו עליהם לעסוק בפשטי התורה וסתרי התורה, ע"ז יגמרו שיתכללו הגבורות בחסדים, ושיצמחו ישועות על כלל ישראל, ושנזכה לישועה האמיתית בביאת משיח בן דוד במהרה בימינו אמן.

שעל זה מרמז בחינת הוד, שהיא בסוד שם החמישי משם מ"ב, שהוא חק"ב טנ"ע שבגימטריא כמנין גור"ל, שמרמז להכתוב (דניאל יב) ותעמוד לגורלך לקץ הימין ולגאולה שלימה בכו"פ ברו"ג במהרה בימינו אמן. ע"כ.

**ענין הקשת להורות על הצדיקים שכמה שהם בשפלות יותר הם מיחדים
יחודים גבוהים ורמים יותר כענין החץ שכמה שאוחזו למטה בארץ כן ירוץ
אחרי כן ברום יותר**

עוד ביאר בישמח ישראל (ל"ג בעומר אות ו) הנה מנהג ישראל הוא להחזיק קשת בימים האלו (מאור ושמש רמזי ל"ג בעומר, בני יששכר מאמר ג אות ד).

והענין הוא, דידוע הקשת כל מה שמושך אוחז למטה לארץ, אזי ירוץ אחרי כן החץ למעלה ברום יותר, וכמו"כ הצדיקים, כל מה שהם בשפלות יותר מיחדים יחודים גבוהים ורמים יותר ויותר, ותפילתם עולה למעלה מעלה, ולכן נקרא היחודים קשת (זוה"ק ח"ג דף ערב:).

רשב"י בעת פטירתו היה מיחד יחוד גדול כזה שלא יכל ליחד כי אם בהתבטלות היותר גדולה עד שנעשה כעפר ממש

והנה רשב"י בעת הסתלקותו היה מיחד יחוד גדול כזה, מה שאין יכולים לעשותו וליחדו כי אם בהתבטלות היותר גדולה, שנעשה בטל ומבוטל כעפר ממש, וזהו שאמרו באיזרא (זוה"ק ח"ג דף רפז:): והאי מלין טמירן הוו בלבאי, היינו שלא היה יכול לייחד יחוד כזה כי אם בעת פטירתו.

ולכן ביום הילולא שלו עושין יו"ט, מה שאין עושין בהילולא של תנא אחר, לפי שזכינו בעת פטירתו שגילה סודות עליונות ויחוד גדול ונורא, מה שלא היה יכול ליחד בעודו בחיים חיותו.

עתה שאין לנו מי שייחד יחודים נצרך לרחמים ע"י התפילה וזה ענין הקשת שהיא ענין התפילה

ועתה בעוה"ר שאין לנו מי לייחד יחודים, נצרך להגיע לרחמים ע"י התפילה, כמו שאמר הכתוב (ש"ב א) ללמד בני יהודה קשת, פירוש תפילה, ואיזהו תפילה, הנה כתובה על ספר הישר, ע"ד שאמרו חז"ל (ע"ז דף כה.). ספר הישר בתוה"ק, היינו כתרנום אונקלוס (בראשית מח) בחרבי ובקשתי, בצלותי ובבעותי, וכמו שאמרו חז"ל (ב"ב דף קכג.) חרבי זו תפילה קשתי זו בקשה, פירוש שיש ב' מיני תפילות, א' להכרית המקטרגים וזו נקראית חרב, וב' תפילה לצורכו ונקראת קשת, ומקודם היו הצדיקים מגינים על הדור, ובהעדר הצדיקים צריך להשתדל בתפילות ובקשות. ע"כ.

מנהג התגלחת בציון הקדוש

ענין גילוח הראש על הציון הקדוש

הנה איתא בשער הכוונות (ענין ספירת העומר דרוש יב) וז"ל: והר"ר יונתן שאגי"ש העיד לי שבשנה הא' קודם שהלכתי אני אצלו ללמוד עם מורי ז"ל, שהוליך את בנו הקטן שם עם כל אנשי ביתו, ושם גילחו את ראשו כמנהג הידוע, ועשה שם יום משתה ושמחה. עכ"ל.

ואיתא בפרי עץ חיים (שער כב פ"ז) וז"ל: גם העיד לי הרי"ס ששנה אחד קודם שהכרתי אותו, שהלך שם לגלח את בנו במשתה ושמחה בימים ההם. עכ"ל. מבואר שהאר"י ז"ל היה הולך לגלח את בנו בל"ג בעומר.

ואיתא בהנהגות ופסקים (הל' ספירת העומר וחג השבועות אות ד) דבל"ג בעומר היה רבינו הגרי"ח זוננפלד זי"ע עוסק בגזירת השיער ועשיית ה"פיאות" לילדי ירושלים, והיה לובש ביום זה את הקיטל של הימים הנוראים. ע"כ.

ועיין בספר שערי הלכה ומנהג (ליובאוויטש, ח"ב סימן רכב) דלכתחילה אין לספר שערותיהם של ילדים אלא בל"ג בעומר, אע"פ שיש למצוא היתר לספר ילדים בכל ימי הספירה וכדחזינן שהתירו בחוה"מ. עיין שם.

ועיין בשו"ת שבט הקהתי (ח"ד סימן קמג) כתב שאם התחילו לגזוז שערותיו של קטן בן הג' בל"ג בעומר, מותר לגמור התספורת אחר ל"ג בעומר.

ועיין בשו"ת דברי יציב (חיו"ד סימן קלג את ה) שהאריך בהאי ענינא, ומסיק שלפי פשטות וסתמות הדברים נראה שיש מקום לומר שגילוח הקטנים אז, משום שבקטן לא שייך כלל טעמא דהאר"י הק', ולהרבות שמחה לקחו האר"י הק' לבנו לגלח בל"ג בעומר למירון שאוכלין ושותין ושמחין שם כלשון ספר הכוונות הנ"ל, ובפרע"ח כתב במשתה ושמחה בימים ההם, עיין שם.

ועכ"פ חזינן שהמנהג פשוט שהנשים קודם טבילתן מסתפרות בימי הספירה לפי מנהגן המה, הרי דכשהכונה לשם מצוה ואפילו רק למנהג ישראל ליכא חשש, ואף בכה"ג אמרינן (קהלת ח) שומר מצוה לא ידע דבר רע, ואגוני מגנא ואצולי מצלא (סוטה דף כא.), והן לטעמא דאבילות והן לטעמים שע"פ קבלה ליכא קפידא, ואדרבא זריזין מקדימין למצוות, וזריזי נשכר ברוחניות וגשמיות לגדלו לתורה ולחופה ומעש"ט אכיה"ר. וע"ע בשפע חיים (מכתבי תורה ח"ה סימן שנח). עיין שם.

והנה מהא שגזז האר"י ז"ל את שערות בנו בל"ג בעומר, לכאורה יש להוכיח קצת שמותר להקדים או לאחר את התספורת של בנו כדי לגזוז בל"ג בעומר, דקשה לומר דבדיוק אז נולד בנו של האר"י ז"ל. וצ"ע.

ועיין בשו"ת ערוגת הבושם (סימן רי) שכתב דאין להקדים את התגלחת הראשונה לפני מלאות לילד ג' שנים, ואיתא במדרש (ב"ר פר' כא אות ז) ע"פ (ויקרא יט) שלוש שנים יהיה לכם ערלים ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש, דמרמוז לקטן שאביו מקדישו לתורה ולמצוות בשנה הרביעית דווקא, ולכן מניחים לו פאות ומלבישים לו ט"ק וכו' מגיל זה, ולפי"ז אם נעשה הילד בן שלוש לאחר ל"ג בעומר אין להקדים את תגלחתו לל"ג בעומר. [א.ה. ואולם לאחר את התגלחת לא מצינו ראייה לאסור איסור]. וע"ע בשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"א סימן קסא) ועיין עוד במה שהאריך בשו"ת וישב הים (ח"ג סימן כט).

רמז נאה מצינו בעטרת ישועה (לל"ג בעומר) שכתב, שיש רמז למנהג ישראל שנוהגים לגלח את הילד בהגיעו לג' שנים, ורבים וטובים נוהגים להמתין עם התגלחת ליום ל"ג בעומר, ומגלחים אותו על הציון הק'. והיינו ממש"כ (ויקרא יג) והתגלח, ואות ג' גדולה, לרמז שהתגלחת בהגיע הילד לג' שנים, והוא פסוק ל"ג, רמז שעושים התגלחת בל"ג בעומר, והוא מקור טהור למנהגם של ישראל. עכ"ד.

ועכ"פ כתב מרן הראשל"צ בחזונו (יו"ט עמוד עדר אות מג) דבזמן האחרון שאין הצניעות נשמרת במקום הקדוש אשר במירון בל"ג בעומר, שומר נפשו ירחק מהם, ושב ואל תעשה עדיף. וכ"כ בספרו יחווה דעת (ח"ה סימן לה).

מנהגים שונים ביום ל"ג בעומר

דברים נפלאים שמצינו בהנהגת גדולי הדור ביום ל"ג בעומר

כתב בשו"ת שיח יצחק (סימן רל) ששמע מהרב מהאוויאש נ"י נכד הבני יששכר זי"ע, שהרה"ק מו"ה משה מראזואדוב ז"ל כולי שתא לא ירד לפני התיבה, רק ביום ל"ג בעומר. והדברי חיים זי"ע התבודד עמו פ"א ביום ל"ג בעומר, בהיותו אורח גדול אצל מר אביו הגר"א מדז'יקוב, וגילה לו כמה שעות ענין הל"ג בעומר. וציוה לכל קרוביו שכל מנורות של כסף שיש להם יביאו לבית המדרש שלו להדליק בהם נרות להילולא דרשב"י ביום הק' הלזה, וגם הגיד לכל קרוביו ולהצריכים לישועה, שהם ונשיהם יבואו אליו ביום הלזה ויסדרו לפניו מבוקשיהם, ויוושעו בעזהי"ת. ע"כ.

ואיתא בהנהגות ופסקים (הל' ספירת העומר וחג השבועות אות ד) דבל"ג בעומר היה רבינו הגרי"ח זוננפלד זי"ע לובש את הקיטל של הימים הנוראים. ע"כ.

והנה בשו"ת שיח יצחק (סימן רצד) מתפלא מדוע אותן שזהירין למיעבד סעודתא ביום ל"ג בעומר בשביל הילולא דרשב"י, ובפרט בארץ ישראל, שלא הנהיגו לאכול חרובין ותמרים בסעודה זו, למען ספר הנס שהיה לרבי שמעון בן יוחאי במערה, שאילן החרוב נהפך להם לחרובין בכל ערב שבת, כמובא במדרש תלפיות (ערך חרובין), וכן מוכח בירושלמי דתרומות, וצ"ע. ע"כ.

ענין שמבטלים התינוקות ביום זה

כתב בשו"ת משנה הלכות (חי"ח סימן רצב) בדבר הנהוג בל"ג בעומר שמבטלים תינוקות של בית רבן, ויוצאים עמהם לשדות וכרמים גנות ופרדסים, ושם מתענגים התלמידים במיני שחוק, ותמה שם בן תורה אחד מן ההורים על המנהג הזה, ורוצה לדעת חוות דעת.

הנה פשוט, דלכטל תינוקות של בית רבן מתלמוד תורה, אפילו לבנין בית המקדש אין מבטלין (שבת דף קיט:), וכל שכן סתם לבטל ילדי בני ישראל מתורה, והצדק עם הבן תורה. אמנם לעצם הענין, הנה קשה לכתוב בזה דבר ברור, ונהירנא כד הוינא טליא שהיו יוצאין גם במדינתינו עם הילדים בל"ג בעומר, וליתן טעם לדבר קשה, והרבה נאמרו בו.

הטעם הוא כי ל"ג בעומר הוא קצת יו"ט וביו"ט הרי התינוקות בטלים

וקצת יש לומר, לפי דל"ג בעומר עושין קצת יום טוב (או"ח סימן תצג ס"ב ברמ"א), ועיין בחידושי אגדות להמהרש"א (מו"ק דף כח. ד"ה מת) וז"ל: וזכר לדבר שאנו מדקדקים לעשות יום טוב קצת בל"ג בעומר, לזכר שבו עברו רוב ימים שהן ב' חלקים ממ"ט ימי

ספירה יום לשנה, ששוב אין אדם חוטא. עיין שם. וביום טוב הרי התינוקות בטלים (רמב"ם הל' תלמוד תורה פ"ב ה"ב).

כיון שיורים בחיצים יוצאים לשדות כדרך היורים

ובספר בני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ג אות ד) כתב, מנהג ישראל אשר התלמידים בני בי רב יורו בקשת ביום הזה. והטעם הביא בשם הגה"ק מוהרמ"מ מרימנוב זצוק"ל, כי בימי רבי שמעון בר יוחאי לא נראה קשת (כתובות דף עז:), וביום עלותו למרום עושין הסימן לזה. עכ"ד. והוא כעין (ש"ב א) ללמד בני יהודה קשת, והאריך שם על דרך שאמר רשב"י לרבי אלעזר בנו (זוה"ק ח"א דף עב:): ברי לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דתתחזי קשתא כגוונין נהורין, והיא סימן להתגלות אורו של משיח וכו'. עיין שם. ולפי זה יש לומר דמהאי טעמא יוצאים גם בשדות כדרך היורים בחצים.

מרמזין שאנו מתפללים שהי"ת יעשה בשביל תשב"ר שלא חטאו

עוד יש לומר, דמרמזין שאנו מבקשים ומתפללים להי"ת עשה בשביל תינוקות של בית רבן שלא חטאו.

להורות דרשב"י נתעלה במעלות התורה מחוץ לישוב

ובדרך מוסר יש לומר, דרשב"י נתעלה במעלות התורה וגדולה במערה מחוץ לישוב (שבת דף לג:), וביומא דהילולא שלו יוצאין עם התינוקות לשדות לכבוד רשב"י.

להורות שצריכין להשתדל ללמוד תורה אפילו כשיש לו רק מים וחרובים

כרשב"י

גם להראות כי ישתדל אדם ללמוד תורה אפילו במקום שאין שם רק מים וחרובים כרשב"י (שם).

אף שיש סמך למנהג אך מה טוב אם ילמדו לשמה כל היום

על כל פנים המנהג היה כבר לצאת עם הילדים, ובודאי מה טוב היה אם לא יצאו אלא ילמדו לשמה כל היום, דוקא ביום כזה דהילולא דהאי צדיק, ולבקש שבזכותו נזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן. עכ"ד.

מהות יום ל"ג בעומר

ל"ג בעומר – הוד שבהוד

הנה בסדר הכוונות שאנו מכוונים בימי ספיה"ע, הנה בל"ג בעומר הכוונה היא הוד שבהוד, וצ"ב מה ענינה ליום ל"ג בעומר.

ענין מידת הוד

והנה בביאור ענין מידת הוד, יש לך לידע מש"כ השערי אורה (שער שלישי ורביעי מידת הוד) וז"ל: הסוד שנקראית הוד בהיותו מתלבש במידות הגבורה, והכח להשפיל האוייכים ולנצח מלחמות ולהציל אוהבי ה', והסוד (דניאל י) והודי נהפך למשחית ולא עצרתי כח, ולפי שזה הוא מקום ניצוח המלחמות ועשות הניסים והנפלאות – אצל מקום זה נאמרות ההודאות, וכל מיני הודאות שאמר דוד ע"ה בספר תהילים אצל שתי מידות הללו סמוכות.

וההודאות על הניסים והנפלאות במקום זה קבועות, בסוד (תהילים קז) יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, ובסוד (ברכות דף נד:) ארבעה צריכים להודות כגון חולה שנתרפא וחיבש שיצא מבית האסורים ופורשי הימים והולכי מדברות, במקום זה גומל לחייבים טובות (גירסת הרי"ף והרא"ש ברכות שם), כי בשתי מידות הללו יש מקומות שבהם מלאכים ממונים לקרוע גזר דינו של אדם אם נגזרה עליו מיתה או שאר עונשים.

וזהו סוד שאמרו חז"ל (ברכות דף לא:) קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, כי שבעים שנים שהם עומדים בבית דין העליון ואחד מכריעו, ואותו פסק דין שחותמין שם יש לו רפואה במקום זה, ולפיכך ארבעה צריכין להודות כי זה הוא מקום ההודאות, ובכאן הוא סוד גמילות חסדים, ולפיכך אנו אומרים הגומל לחייבים טובות.

וסוד קריעה ומודים אצל מקומות הללו קבועים, וסימן (ישעיה מה) כי לך תכרע כל ברך, וסוד מודים דרבנן במקום זה הוא קבוע, כי הוי"ה אלהי"ם צבאו"ת הם סוד מידת תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם (ברכות דף סד. יבמות דף קכב: נזיר דף סו: כריתות דף כח: תמיד דף לב: מדרש שוחר טוב מזמור קכב), וסודו ליי"ח, כי הם המרבים שלום, וכן הוא אומר (זכריה ח) כי זרע השלום הגפן תתן פריה והארץ תתן יבולה והשמים יתנו טלם, הם המרבים שלום, וכבר ידעת כי (תהילים קלג) טל חרמון יורד על הררי ציון שהם נצח והוד.

ולפי שהם מקום ההודאות והם סוד כי לך תכרע כל ברך, אמרו חז"ל (ברכות דף לד.) צריך לכרוע במודים, וכל ברכה הבאה לעולם על ידי אלו באה, ולפיכך מי שאינו כורע במודים

שדרו נעשה נחש לאחר שבעים שנה (ב"ק דף טז.), וסוד שבעים שנה הם שבעים שרים העומדים בשורה העגולה, והנחש מבחוץ עומד כאורב נגד נצח והוד.

וכל מי שאינו נזהר עם תלמידי חכמים, או עם נצח והוד, ראוי להכישו נחש. וזהו שאמרו (ברכות דף ד: סוטה דף ב. ע"ז דף כז: ועיין עירובין דף כג: ודף סג. וסוטה דף ד:) כל העובר על דברי חכמים חייב מיתה וראוי להכישו נחש, ולפיכך דע כי כשמתלבש השם הנקרא אדנ"י לבוש הוד – נוצח כל מלחמות ישראל ונפרע לנו מצרינו ומשלם גמול לכל אויבי נפשינו. ולפיכך צריכים אנו להודות למי שנתלבש לבוש הוד וניצוח מלחמה, והסוד (תהילים קד) הוד והדר לבשת, וזהו (ברכת ישתבח) אל ההודאות אדון הנפלאות, ולפיכך התבונן בכל מקום שנמצא לשון הודאה שהוא כנגד מקום זה. עכ"ל.

מבואר שמידת ההוד הוא ענין ההודאה להי"ת, וכן מבואר בגמ' (ברכות דף נח.). ע"פ (דהי"א כט) לך ה' הגדולה הגבורה כו', דוההוד זו מלחמת נחלי ארנון, שנאמר (במדבר כא) על כן יאמר בספר מלחמת ה' את והב בסופה וגו'. וביאר הגר"א באמרי נועם (שם) כי ההוד הוא לשון הודאה, ובמלחמת נחלי ארנון הודו לה', כמש"כ (במדבר כא) עלי באר ענו לה' כו', וההוד זו ביהמ"ק, שבמקדש אומרים שירות ותשבחות. עכ"ד.

ל"ג בעומר הוא בספירת הוד שבהוד כי אז גומרים לתקן את המידות אשר על זה באה עיקר תורת רשב"י ולכן נסתלק ביום זה ומהאי טעמא ג"כ פסקו תלמידי ר"ע למות ביום זה

והנה ל"ג בעומר הוא ביום שאנו מכוונים למידת הוד שבהוד, וזה מורה על ענין ההודאה להי"ת שהגענו ליום שבו אנו מסיימים לתקן המידות, וכמבואר בעבודת עבודה לאדמו"ר מטאהש זי"ע (שיחות קודש ח"ג פר' אח"ק אות ג) לבאר הענין מה שהילולא דרשב"י חל בספירת הוד שבהוד, כי עיקר תורתו של רשב"י בספר הזוהר, באה ללמד את האדם היאך יזכה לתקן את העשר ספירות, דהיינו תלת מוחין ושבע מידות שבלב, וימי הספירה מיוחדים לעבודה זו, לתקן כל העשר ספירות, ובפרטיות לטהר שבע המידות שבלב, ובספירת הוד שבהוד נגמר עיקר עבודה זו, כי עיקר המידות הם חמישה, חסד גבורה תפארת נצח הוד, והמידות שאחר הוד הם מידות כוללות, מידת יסוד כוללת את חמשת המידות, ומידת המלכות מקבלת את השפע מששת המידות ומחלקת אותן אל העולמות.

נמצא כי בספירת הוד שבהוד נגמר עיקר עבודת תיקון המידות, אשר על זה באה עיקר תורת רשב"י, וזה ענין הסתלקות רשב"י ביום הזה, שזה רומז כי ביום הזה נשלמה עבודתו בעלמא הדין, וזאת היא השמחה ביום הילולא דיליה, כענין שמחת סיום על עבודת תיקון המידות של ימי הספירה.

ולכן ביום הזה פסקו תלמידי רבי עקיבא למות, כיון שביום הזה נגמר תיקון המידות שבזה היה פגמם, כמו שאמרו חז"ל (יבמות דף סב:) שלא נהגו כבוד זה בזה.

בספר הזוהר יפקון מן גלותא כי עי"ז הוא עיקר תיקון המידות

וז'הו הענין מה דאיתא בזוה"ק (ח"ג דף קכד:) כי ע"י ספרא דא דאיהו האי ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא, כי עיקר עיכוב הגאולה היא מפני המידות הרעות שבליבות בני אדם, וספר הזוהר מלמדינו היאך יזכה האדם לתקן המידות שבליבו, לכן ע"י ספרא דא יפקון מן גלותא. ע"כ.

בל"ג בעומר שאנו שמחים בסיום עבודת תיקון המידות צריך האדם לקבל ע"ע לעקור כל טינא מליבו ולאהוב כל אחד מישראל

וכתב שם עוד (באות ד) דביום הילולא דרשב"י, ל"ג בעומר, כאשר אנו זוכים לשמוח בסיום עבודת תיקון המידות, הזמן גרמא, שכל אחד יבדוק את נפשו אם כבר עקר כל טינא ושנאה מליבו, ואם כבר טיהר את ליבו מכל כעס והקפדה על חברו, ויקבל על עצמו לאהוב כל אחד מישראל, לא במידה בלבד, אלא לאהוב בפועל את כל אחד אהבה עזה, לשמוח בשמחתו של כל אחד, ולהצטער בצערו של כל אחד.

וכמו שאמר הקה"ק ר' משה לייב מסאסוב זי"ע, כי למד מידת אהבת ישראל מגוי, כי שמע פעם אחת היאך גוי אחד אומר לחבירו, אני אוהב אותך מאוד, שאל חבירו, א"כ האם תוכל להגיד לי מה חסר לי, הבין ר' משה לייב, כי הזמינו לו מן השמים שישמע את זאת, כדי ללמדו בזה כי אהבת ישראל פירושה, שירגיש מה שחסר לחבירו. ע"כ.

הוד שבהוד מורה על ביטול להורות שמי שרוצה לדבק עצמו באור הגנוז שבתורה צריך להכין ליבו להשראת השכינה ע"י ביטול היש ועסוק בתורה בהכנעה ובענוה

עוד כתב בעבודת עבודה לאדמו"ר מטאהש זי"ע (פתגמי קודש לל"ג בעומר אות ד) לבאר מדוע ל"ג בעומר הוא דוקא בספירת הוד שבהוד, והיינו כי כדי לזכות לזכות לדבק נפשו באור ה' הגנוז בתורה, צריך להכין את ליבו להיות מקום משכן להשראת ה', והיינו ע"י שיכניע תאות גופו ויטהר עצמו ממידותיו הרעות, ויעסוק בתורה בביטול היש בהכנעה וענוה, עי"ז נעשה ליבו מקום משכן להשיג פנימיות התורה, אבל כאשר האדם נמשך אחר תאוות גופו, ולומד התורה בגאווה וגסות רוח, אין מקום לאור התורה לחול עליו.

הבעש"ט שבא לפרסם תורת רשב"י דיבר הרבה מענין ביטול היש

לכן הבעש"ט הק' אשר בא לפרסם תורת רשב"י, כמעט בכל דיבור מדברות קודשו, הוא מזכיר מענין ביטול היש וטהרת המידות ובגנות מידת הגאווה, כי רק בכך זה יכול האדם להתדבק אל אבינו שבשמים הנעלם בתורה ומצוותיה.

הילולת רשב"י חל בל"ג בעומר כי אז גמרנו לתקן את המידות ודייקא עי"ז מתגלה אורו של רשב"י

וזהו הענין מה שהילולת רשב"י חל ביום ל"ג בעומר, אשר בו מתקנים ספירת הוד שבהוד, כי בימי הספירה עבודתינו בכל יום לזכך ולטהר את נפשותינו מכל סיג ופגם, ולטהר המידות שבלב, ועיקרן של המידות הן חסד גבורה תפארת נצח הוד, כי ספירת יסוד אינה אלא ספירה כוללת של חמשת המידות (תיקו"ז דף סז:), וכן ספירת המלכות היא ספירה כוללת, כי היא מקבלת מששת המידות, ומשפעת ומחלקת לעולמות שלמטה הימנה, נמצא דבספירת הוד שבהוד נגמרה עבודת טהרת המידות, לכן ביום של ספירה זו, מתגלה אורו של רשב"י, כי אור תורת רשב"י מתגלה במקום שיש זיכוך המידות וביטול היש.

זה מה שמצינו אצל הצדיקים שעלו לציון הקדוש בהכנעה רבה ובביטול

היש

וביאר שם עוד באריכות שזה הענין שראינו אצל צדיקים זי"ע שכאשר עלו אל מערת הציון הקדוש היו עולים בהכנעה גדולה והשתטחו על הציון בביטול גמור, ועי"ז זכו שיתגלה עליהם אורו של רשב"י, ואף זכו לראות בחוש את רשב"י וחבריא דיליה שנתגלו אליהם. ע"כ.

ענין ל"ג בעומר שחל במידת הוד שבהוד כי אז מתגלה הודאת בעל דין

שהכל בהשגחת הי"ת

והנה מה שהוד נקרא לשון הודאה, היינו כי הודאה שבשירות ותשבחות, הוא מאותו שורש של הודאת בעל דין, ועומק ההודאה של השירות ותשבחות הם הודאת בעל דין שאין כאן הסתר ומקרה, אלא הכל מושגח בהשגחת הי"ת, וההוד מלשון הודאת בעל דין שהכל מהי"ת, וגם בשבת שמתגלה אורו יתברך וקדשותו אומרים טוב להודות לה'. (עיין בזה בפחד יצחק לחנוכה מאמר ב).

והנה אף כי בגלות נתקלקל ההוד, כמש"כ (דניאל י) והודי נהפך למשחית, וזהו כשנהפך ההו"ד ונהיה דוה, כמש"כ (איכה א) כל היום דוה ליבנו, ועל כן בגלות לא מתגלה לעינים ההודאת בעל דין, שהכל מושגח מאת הי"ת, דעל פי הטבע נראה כביכול שאין השגחת הי"ת ח"ו, אבל לעת"ל הנה (דהי"א טז) הוד והדר לפנינו עוז וחדוה במקומו, היינו בין הוד ובין הדר, היינו שחוזר ההוד לדוה (הדר מלשון חוזר לאחור) – הכל לפנינו יתברך הוא עוז וחדוה, ומתגלה לעין כל כי הרע לתכלית הטוב, וממילא מתגלה שהכל נעשה בהשגחה מכוונת לגלות את האור כי טוב. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

והנה בל"ג בעומר מתגלה אור הגנוז, ומתגלה הבחינה שלעתי"ל, והיינו הגילוי שהכל נעשה בהשגחת הי"ת, לתכלית התיקון, שכל המעשים מסובבים להגיע לתכלית השלימה, ועל כן ל"ג בעומר חל במידת הוד שבהוד דיומא קא גרים.

וזה ענין גילוי סודות התורה ביום זה, כי ענין סודות התורה הוא לגלות איך שהכל בפנימיות מוסב לתכלית השלימה, ואף מה שנראה לעינים שאינו לפי השגחת הי"ת, באמת הכל בהשגחה שלימה מאיתו יתברך שמו ויתעלה.

ענין ל"ג בעומר במידת הוד שבהוד להורות על ענין הביטול הגמור של האדם כלפי הי"ת

כתב ביסוד העבודה (ח"ב מכתב טל) דהנה ידוע מאמר חז"ל (עיינן שער מאמרי רשב"י פרי משפטים) על (בראשית לב) ויגע בכף יריכו, שנפגם בחינת נצח והוד, עד ששמואל תיקן בחינת נצח, כמאמר הכתוב (ש"א טו) וגם נצח ישראל לא ישקר (עיינן זוהר ח"א דף כא:), ובחינת ההוד לבטל כל רצונו וכל גופו וכוחות נפשו, ובזה ממשיך אור משער הפלא, אחר שמבטל את עצמו בא לשער האין, ונורא תהילות עושה פלא, וממקור המידות מתפשט אור עליון – עד שתיקן מידת ההוד שיהיה כח בידינו לקבל תמיד עלינו בבחינת מסיר"נ מצד יראה אמיתית, ואהבה המקלקלת את השורה המתפשטות משער הפלא דרך חדרי חכמה ומידות, עד בחינת ההוד מידה שמינית, ונתעלה אז הנצח וההוד בבחינת הדעת, ע"ד (ע"ז דף ח.). שור שהקריב אדם הראשון קרנותיו קודמות לפרסותיו. עיינן שם.

ועיינן בישמח ישראל (לפסח שני סוף אות א) שכתב, דהוד הוא הכנעה, ע"ד שכתוב (דהיי"ב ז) וכל בני ישראל רואים וגו' וישתחוו והודות לה'. עיינן שם.

ולכן ל"ג בעומר חל במידת הוד שבהוד, והוד הוא הכנעה כנודע (של"ה מס' תמיד תורה אור אות א), וכמאמרם ז"ל (עיינן ברכות דף לד:) כל הכריעות במודים, ונוכל לזכות בל"ג בעומר להכנעה האמיתית ולבטל את עצמינו בתכלית הביטול, ולהשים אל לבינו מצבינו השפל, שהמה מגודל צדקתם וידיעתם ברוממות השי"ת היו רואים שפלות עצמם, אבל אנחנו באמת לא נדע עד מה, בבחינת עני ממש, עכ"ז הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו לא בזה ולא שיקץ ענות עני (תהילים כב), עני ממש, כי רב חסד הוא ושומע תפילת כל פה, ולב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה (תהילים נא), וכמאמרם ז"ל (סוטה דף ה:), ועיינן בזוהר (ח"ב דף פו:) שהקב"ה משתמש בכלים שבורים. (עיינן ישמח ישראל לחנוכה ליל ו סוף אות מ).

ענין נו"ה להורות על ענין הכנעת הרע

וכתב ביסוד העבודה (ח"ב מכתבי קודש מכתב ט) לבאר הענין דנו"ה, דהנה הכליות הם קרובים אל הטבעיות, שהם מדריגות הנמוכות שבנפש, וזה שנאמר גבי יותרת הכבוד (ויקרא ג) לעומת העצה יסירנה, והיותרת והמרות הם טבעיות גמור שליטת הנפש הבהמיות, ועיקר

הכנעתם הוא על ידי הכליות שהם סוף המידות (דהיינו נצח והוד) שבהם השכל והתחלת הטבעיות, ונקרא בלשון חכמי אמת (תיקו"ז תיקון מח דף פה.) נצח והוד.

והענין הוא, כי כאשר אדם רוצה לפעול אצל עצמו ענין הנצרך למעשה, והוא הדבר השייך לשבירת גוף ונפש הבהמית, אז יורד הענין אצלו ונצרך למלחמה שיתגבר בו יראת ה' או אהבתו, ועי"ז ינצח את היצר ונפש תשוקת הבהמיות שלו, והנה אח"כ כשבא אל המעשה עצמו – אז נתעורר שוב יותר כח הטבעי והגוף, וצריכין שנית לעשות מלחמה, ובאופן אחד מלחמה זו היא יותר כבידה, והוא מחמת שרוב ריבוי התאוה והטבעיות – מתמעט ממילא יותר כח השכל והדעת, וצריכין הרבה יותר אתערותא דלתתא.

משום שקודם זה ע"י מלחמתו הראשונה טרם בא המעשה לידו, אז היה נקל לו יותר לנצח המלחמה שעדיין האיר בו הדעת, אשר עיקר אתערותא דלעילא מהקב"ה הוא ע"י הנשמה, והדעת הואיל לו אז ע"י מידת הנצח, ע"ד מאמר הכתוב (תהילים לז) ה' לא יעזבנו בידו, על כן אפילו כשבא ליד מעשה, הגם שנתמעט הדעת ומתגברת נפש הטבעית, בכל זאת ע"י הרשימה דקבלת המלכות שמים ויראת ה' מתחילה, מועיל לו להיות גומר הטוב ולעמוד איתן בקשרי המלחמה, ע"ד מאמר הכתוב (תהילים מה) חגור חרבך על ירך והוא הודך והדרך, רצ"ל מידה זו נקראית הוד, ע"ד מאמר חז"ל (חגיגה דף יד:) נאה דורש ונאה מקיים, וזה ענין השתי כליות.

והנה ביעקב אירע (בראשית לב) ויאבק איש עמו וכו' ויגע בכף ירכו, והיה עי"ז פגם בנו"ה, שהיה קשה עי"ז להמשיך אתערותא דלעילא במידות הנמוכות הנדרשים למעשה בעת ריבוי התאוה ותשוקות הטבעיות, והגם דכתיב (שם) ויזרח לו השמש ויבוא יעקב שלם, ואמרו חז"ל (שבת דף לג:) שלם בגופו, מ"מ אם כל זה נשאר הפגם, עד שתיקן שמואל מידת הנצח ע"י גודל עבודתו שהיה מחזור תמיד בכל העיירות ללמדם תורה (עיין שבת דף נו.) וכל בניך לימודי ה' (ישעיה נד עיין נזיר דף סו: ובמהרש"א) שהוא בחינת שתיקן נצח והוד (זוהר ח"א דף כא:).

ולכן חידש הלכה בעבודה חיצונית שהוא מקום הניצוח וחרב השחיטה שמותר בזר, ובהיפך עלי הכהן הצדיק שע"י שתיקתו לבניו פגם במידת נו"ה, עכ"פ שמואל תיקן מידת הנצח, כי (ש"א טו) נצח ישראל לא ישקר, ולכן עיקר עזרתינו של כנסת ישראל הוא ע"י מידת הנצח, וע"י גמר קבלת עול מלכות שמים בלבבו טרם המעשה – הרשום על דבר אמת, נעשה שמור לבעליו, ונתקיים עי"ז (תהילים קכא) אל יתן למוט רגליך אל ינום שומריך וכו'.

והנה השפתיים ג"כ נקראים נו"ה, מפני שהדיבור של אמת פועל, על דרך (ב"מ דף צ:) עקימת שפתיו הוי מעשה, ובפרט ע"י הכנעה גדולה כמו כריעה, הרי מראה שמבטל כל ראשו ודעתו ושכלו ותשוקת ליבו, כאומרם ז"ל (ברכות דף כח:) עד שיראה איסור כנגד ליבו, ונשאר בו רק בחינת עבד, ורגליו רגלי אמונה להי"ת, ולכן תיקנו לומר על הניסים בהודאה. עכ"ד.

ענין תיקון נצח והוד ע"י האמונה

והנה איתא בזוהר הקדוש (ח"ג דף רצז.) וז"ל: אל אמונה, דא נצח, ואין עוול, דא הוד. ע"כ. וכתב בספר ישמח ישראל (פר' אמור אות א) שתיקון נצח והוד הוא על ידי אמונה שלימה, כי נצח הוא ענף מחכמה, והוד מבינה, כמו שאמרו בזוהר (זוהר ח"ג דף רכג:) כי אמא עילאה עד הוד אתפשטת, וכמאמרם ז"ל (ברכות דף סא.) כליות יועצות, כי הם נמשכים מהמוח ומוציאים טיפי המוח ההולכים על ידי חוט השדרה, ושניהם יתקונו על ידי האמונה שהוא במקום אחד עם החכמה.

והענין הוא, כי בטבעים היינו עולם העשיה עולם הטבע, שם עובדים ע"י אמונה שאנו מאמינים שהוא הבורא והיוצר והמנהיג את כל העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים, ואין בטבעים התגלות מהבו"ת רק על ידי האמונה. ע"כ.

ועיין בתורת המגיד (שבת ומועדים לחנוכה בסופו) דהנה נצח והוד נקרא רגלים, על שם כל מי שאין לו אמונה בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני, כי פעמים יכולין להתקשר בלא חסד גבורה תפארת, בלא אהבה ויראה ותפארת, ונצח הוד יסוד נקרא אמונה, כמו מי שמאמין דבר בלא אהבה ויראה אלא מצד אמונה.

ויש יכולת להאמין בלא חב"ד, כמו שהאדם יכול לעמוד על רגליו בלי מחשבה והבנה ודעת, ואהבה ויראה והתפארת, אלא בנצח הוד יסוד לבד הוא עומד על רגליו מכח הרגילות שהרגיל עצמו לעמוד, והוי העמדה אצלו כמו דבר הרגילות, אבל עמידה הראשונה לזה היה צריך להיות אהבה ויראה ותפארת, ומכח שהיה לו הג' מדות חג"ת בעמידה ראשונה יכול לעמוד אח"כ מכח הרגילות.

ולכן נקרא חג"ת אבות, כי הם המוליכים נה"י, דהיינו הרגילות והאמונה, וכן האמונה היה צריך לקבל תחילת אהבה ויראה ותפארת, וזה מי שאין לו אמונה בידוע שלא עמדו אבותיו, היינו חג"ת על הר סיני, רצ"ל שלא היתה לו שום אהבה ויראה מעולם וכו'. ע"כ.

ענין הסימן שנתנו רז"ל – פל"ג פורים ל"ג בעומר דביום שחל בו פורים חל

בו ל"ג בעומר היינו כי שניהם במידת הוד

ובזה נבין הרמז שכתבו הפוסקים שביום שיחול בו פורים יחול בו ל"ג בעומר, והסימן הוא פל"ג פורים ל"ג בעומר, כי ל"ג בעומר הוא בחינת הוד, כי הוא חל בהוד שבהוד כנ"ל, וכן פורים הוא בחינת הוד, כדאיתא בשער הכוונות (דרושי חג הפורים דרוש א) וז"ל: פורים סוד הוד, ולזה במגילה יש הרבה ווי"ן. עכ"ל. היינו שפורים יש בו בחינה כנגד ההוד.

וכתב בחמדת ימים (לפורים פרק ג אות לה) וז"ל: ואשר איתו דבר ה' ישכיל כי מפני כי עיקר הפורים נאדר בהוד, ובימי הפורים גם כן הוא ככל השנה כי הוא עומד בנצח והיא בהוד, ובה תתגלה עתה הארת מרדכי הנ"ל, על כן אומרים על הניסים בהודאה, כלומר כי מה שחשב לעשות עץ גבוה חמשים אמה לתלות את מרדכי בביטול הארתו למעלה, הופר

עצתו ולא נתבטלה ההארה ההיא של מרדכי, ועתה הארץ האירה מכבודו ויהי כזית הוד"ה. עכ"ל. מבואר שפורים הוא בהוד.

ענין ל"ג בעומר שחל במידת הוד שבהוד לגלות כי כל ההוד שיש לאדם הוא מהי"ת

כתב בישמח ישראל (לל"ג בעומר אות א) ענין ל"ג בעומר, שמעתי מכ"ק אדמו"ר זצלה"ה זי"ע מביאלא, הוא, כי אז הוא הוד שבהוד (פרע"ח שער ספיה"ע פ"ד), ותיקון מידת הוד הוא לידע ולהעלות ולהחזיר כל ההוד להקב"ה, ולידע כי הוד והדר לפניו (תהילים צו), היינו שכל ההוד שיש לאדם הוא מה', וממילא לא יעלה לו שום שנאה וקנאה על חבירו, שיש לו ההוד וההדר ולא לו, כי הכל הוא מה', ולו ההוד וההדר.

כאשר תלמידי ר"ע הגיעו לל"ג בעומר והבינו שכל החן שיש להם הוא מהי"ת ואין סיבה שיהיה מחמת זה שנאה וקנאה על חבירו עי"ז פסקו מלמות

ומבואר בגמ' (יבמות דף סב:) שתלמידי ר"ע לא נהגו כבוד זה בזה והיה עיניהם צרה זה לזה, ומוכן כי פגמו במידת הוד כנ"ל, וכאשר הגיעו לל"ג בעומר למידת הוד שבהוד, שזהו נשמת ופנימיות הוד, תיקנו מידת הוד, ולכך פסקו מלמות (טור ושו"ע או"ח סימן תצג ס"ב).

ולפי שבל"ג בעומר התחיל להתנוצץ אור מתן תורה שזכו ישראל ע"י (שמות יט) ויחן שם ישראל (ויק"ר פר' ט אות ט), היינו שכל אחד ואחד היה לו חן בעיני חבירו, ועי"ז נעשו כאיש אחד בלב אחד, יען כי ידעו כי החן וההוד והדר הוא מה', לפיכך היה לאחד חן בעיני חבירו ולא להיפוך ח"ו, וכאשר הופיע על תלמידי ר"ע מאור הזה עי"ז תיקנו גם המה מידת הוד.

כ"א צריך שיהיה מעולם התיקון ולא מעולם התוהו והיינו שיהיה לו אחיזה וריעות איש ברעהו וזהו עי"ז תיקון מידת הוד

והוסיף לגלות בלשונו הק' עוד מעין זה, כי איתא בהמגיד זצלה"ה (עבודת ישראל פר' בהר ד"ה הנה, פר' שלח ד"ה ועתה) שעולם התוהו הוא נקודות שאין להם אחיזה זה בזה, ועולם התיקון הוא גוון.

ואמר בלשונו הק' בזה"ל, הגם כי הדבר הוא מסודות העליונים (עיין ע"ח שער יא פ"ה), אעפ"כ יוכל כל אחד ואחד ליקח לעצמו לימוד ודרך לעבודה, שיראה שיהיה מעולם התיקון ולא מעולם התוהו, שיהיה לו אחיזה וריעות איש ברעהו, ועי"ז מה, עי"ז תיקון מידת הוד ימצא כל אחד ואחד חן בעיני חבירו, ויראה מעלת חבירו ולא חסרונו, עכלה"ק, ודבריו הקדושים יקרים מפנינים.

נו"ה נקראים לימודי ה' להורות על האהבה הנצרכת להיות בין התלמידי

חכמים

ובדבריו הקדושים נתפרש הנודע, כי נצח והוד (ישעיה נד) נקראים לימודי ה', שהלומדים בתורת ה' נחוצים להם לתקן מידת ההוד, ולהבין כי הכל הוא מה', וכידוע שנצח והוד הם תרי פלגי גופא (זוהר ח"ג דף רלו.), גם זה מרומז לאהבה ואחווה שצריך להיות בין הת"ח, ולידע שאחד תלוי בחבירו, ועי"ז לומדים זה מזה ונוהגים כבוד זה בזה, כב"ש וב"ה, כמאמר חז"ל (יבמות דף יד): ללמדך שחיבה וריעות נהגו זה בזה, לקיים מה שנאמר (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו.

כשאינ יודעים שכל ההוד הוא מהי"ת אז מתגאים זה על זה ולא שמים לב

על דברי חבריהם ועי"ז מיטפשינ ח"ו

ולהיפוך ח"ו, אם אינם מבינים כי הכל הוא מה' והוד והדר לפניו, אז המה מתגאים זה על זה, ואינם שמים ליבם לדברי חבירו, וכדרשת חז"ל (ברכות דף סג): עה"פ (ירמיה נ) חרב אל הבדים ונאלו, היינו שכל אחד מדמה בדעתו כי הוא יחיד בדורו, וזהו בד בבד, אף אמנם אם ילמדו שנים יחד, ורק כל אחד מדמה בנפשו כי הוא המשפיע, וכן חבירו מדמה בנפשו, ממילא לא יחכמו מלימוד הזה, ויפגמו בזה בקדושת יקרת התורה הקדושה אשר מחכמה עילאה נפקת (זוהר ח"ב דף סב.), וממילא נוגע הפגם בחכמה מוחא (זוהר ח"ג דף רלה:), ומזה המה מטפשינ ולא יחכמו.

ע"י לימוד התורה באמת ובענוה ממשיכים לומדיה חיות

והתורה הקדושה היא עץ חיים (משלי ג), ונותנת חיים לעושיה (אבות פ"ו מ"ז), ועי"י הלימוד באמת ובענוה צדק ממשיכים לומדיה חיות, כד"א (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה, ולהיפוך ח"ו אם לומדים התורה הקדושה בגיאות ושטותים והבלים, יפגמו ח"ו במקור החיים, חכמ"ה בגימטריא החי"ים (עיין ע"ח שער ו פ"ה).

בל"ג בעומר הופיע על תלמידי ר"ע אור פני מלך חיים והתעוררו לעשות

תשובה ועי"ז נהיו ג"כ שפלים זה לפני זה ועי"ז המשיכו רפואה וחיים לעולם

וכאשר תלמידי ר"ע לא נהגו כבוד זה בזה, נפגם מקור החיים ר"ל, וכשהגיע ל"ג בעומר הוד שבהוד, ואימא עילאה עד הוד אתפשטת (זוהר ח"ג דף רכג:), הופיע עליהם אור פני מלך חיים, והתעורר בהם רוח התשובה מבחינת בינה (מגילה דף יז: זוהר ח"א דף עט:), ולבבו ביין ושב ורפא לו (ישעיה ו), והמשיכו רפואה לעולם, וגם ע"י התשובה נעשו שפלים זה לפני זה, והרוצה לחיות ימית את עצמו (תמיד דף לב.), היינו יבטל את עצמו (רש"י שם), ועי"ז המשיכו רפואה וחיים לעולם.

ע"י ר"ע ששנה לרבותינו שבדרום בבחינת הרוצה להחכים ידרים והם אהבו זה לזה עי"ז נעשה עולם התיקון וקושטא קאי לכן העמידו את העולם

ובדברי כ"ק מרן זצ"ל הנ"ל יתפרש לנו דברי הגמרא (יבמות דף סב:) והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם והם הם העמידו העולם, היינו שהתלמידים הראשונים לא היה להם אהבה זה לזה, והיו מעולם התוהו כנ"ל, וזה פירוש והיה העולם שמם, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, בחינת הרוצה שיחכים ידרים (ב"ב דף כה:), והם אהבו זה לזה, ונעשה על ידם עולם התיקון, וקושטא קאי (שבת דף קד.), וזה הוא פירוש והם העמידו העולם.

בל"ג בעומר בכל שנה מחדש מתעורר הכח לאהוב אחד את השני ולקבל אחד מהשני ועי"ז זוכים לקבלת התורה

ותמיד בכל עת ובכל שנה כשיגיע יום הזה מתעורר ע"י מידת הוד שבהוד לזכות לתקן מידת הוד ושלומדי תורה יאהבו זה את זה, ולבטל את עצמו זה בפני זה, וע"י ונפשי כעפר לכל תהיה, זוכים לפתח ליבי בתורתך (ברכות דף יז.), להכין את עצמינו בהכנה אמיתית לקבלת התורה, ומתנוצץ עי"ז רפואה וחיים לעולם. עכ"ד.

מידת ההוד הוא שמכיר שכל מה שיש לנו הוא מהי"ת

כתב עוד בישמח ישראל (לל"ג בעומר אות ג) דכתיב (תהילים קז) יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם, ומבואר בשל"ה הקדוש (מס' תמיד תורה אור אות א) שזה מרומז על הוד, וכפי דברינו לעיל, בשם מרן הקדוש מביאלא זצלה"ה זי"ע, הפירוש כאשר זוכין לתקן מידת הוד, ולידע כי הוד והדר לפניו (תהילים צו), שהכל ממנו ית' ולא מצידינו, אז נודה לה' על חסדו הגדול שגילה לנו סודות התורה הרחוקים ונפלאים מאתנו מאוד, וכמאמרם ז"ל (חגיגה דף יג.) במופלא ממך אל תדרוש, היינו שאל תדמה בנפשך שמצידך אתה יודע אפס מה, כי המה דברים נפלאים ממך, ורק מצידו ית' חונן אותנו בבינה ודעת, ומלביש ומכסה הדברים בלבושין וכיסוין, עד אשר יהיה יכולת בנו לקבל ולהבין אפס מה, אבל לא מצידינו, רק מצד המשפיע נתן לנו אור יקר כזה, ונפלאותיו לבני אדם כמונו.

ע"י ג"ל עיני היינו שמגיעים לל"ג בעומר ותיקנו מידת הוד עי"ז נתגלה נפלאות מתורתך והבינו שהכל מהי"ת

וכפי המבואר בספה"ק (עבודת ישראל פר' בהר, בני יששכר מאמרי חודש אייר מאמר ג אות ז) וכן שמעתי מכ"ק אאמ"ר זצלה"ה זי"ע שנרמז קדושת היום ל"ג בעומר בפסוק (תהילים קיט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, יוכל להיות שהרמז הוא, כאשר באו לל"ג בעומר ותיקנו מידת הוד (פרע"ח שער ספיה"ע פ"ד), נתגלה עליהם והבינו שאין ההוד מצידם רק מצד השי"ת.

אור זה נתגלה מכח קדושת התורה

וע"י מה תיקנו זאת, שהופיע עליהם אור התורה הקדושה מהחג הבעל"ט, ומכח קדושת התורה"ק דנפקת מחכמה (זוהר ח"ב דף סב.), יוכל כל הלומד אותה בקדושה ובטהרה לבוא לדעת זה, כי הכל מה' ובחסדו הרשה לנו להתבונן בתורתו הקדושה, ומופיע עלינו אור חכמה ובינה להבין ולהשכיל בתורתו.

וע"ז התפלל דוד המלך ע"ה גל עיני ואביטה נפלאות, שיתגלו ויפקחו עיני ואביטה נפלאות, כי הדבר נפלא הוא מאתנו, ורק השי"ת חונן אותנו בחכמה ובינה להבין ולהשכיל, וע"י מה נזכה לזה, הוא מתורתך, ע"י התורה הקדושה שיוורנו דעת לידע זאת תמיד. ע"כ.

ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד להורות שצריכין להעלות כל ההוד להי"ת

כתב עוד בישמח ישראל (ל"ג בעומר אות ה) הנה אמרו חז"ל (יבמות דף סב:) י"ב אלף זוגים תלמידים היו לו לר"ע מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם וכו', והם הם העמידו תורה.

הנה שמענו מכ"ק אדמו"ר מביאלא ענין ל"ג בעומר, כי אז הוא מידת הוד שבהוד (פרע"ח שער ספיה"ע פ"ד), וכמש"כ בספה"ק (סידור האר"י ז"ל, מאור ושמשי רמזי ל"ג בעומר) הוא נשמת ופנימיות הוד, ותיקון מידת הוד הוא לידע ולהעלות כל ההוד להקב"ה, וכמו שאמר הכתוב (תהילים צו) הוד והדר לפניו, כל ההוד שיש להאדם אינו שלו, רק הכל הוא מה', למעלה מהעולם, [האף שכל המידות ג"כ הם למעלה מהעולם (תיקוני זו"ח דף קע:)], והוא בקדושתו אמר על מידת הוד, כי ההוד והיופי הוא מה', וא"כ במה יתגאה האדם על חבירו כי הכל הוא מה', ולהיפוך אם פוגם – הוא פוגם בכח העליון.

בל"ג בעומר התחיל להתנוצץ מידת הוד אור מתן תורה

ותלמידי ר"ע כאשר לא נהגו כבוד זה לזה, מוכן שפגמו במידת הוד, וכאשר הגיעו לל"ג בעומר למידת הוד שבהוד, והתחיל להתנוצץ אור מתן תורה, כאומרם ז"ל (שקלים פ"ג מ"א) בפרוס העצרת (אבודרהם סדר ימי העומר ד"ה ונוהגין), שמתנוצץ ומאיר אור קדושת קבלת התורה"ק שזכו ע"י ויחן (שמות ט), וכמאמר חז"ל (ויק"ר פר' ט אות ט) כיון שבאו כולם לפני הר סיני נעשו כולם חניה אחת, אמר הקב"ה הרי השעה שאני נותן תורה לבני, וכמו שאמר אדמו"ר הזקן מווארקא זצלה"ה זי"ע שכל אחד ואחד היה לו חן בעיני חבירו, וכאשר הופיע על תלמידי ר"ע מאור הזה, עי"ז תיקנו גם המה מידת הוד, עכדה"ק.

תלמידי ר"ע לא נהגו כבוד זה בזה ונענשו כיון שהיה בימי דין

והנה באמת בהחטא הזה שלא נהגו כבוד זה לזה, לא היו נענשים בזמן אחר, רק בימים האלו שהם ימי דין, כמש"כ בספר צרור המור (ויקרא כג טו), ואז הקב"ה מדקדק עם

הצדיקים כחוט השערה (עיין ב"ק דף נ.). ולכן פגעה בהם מידת הדין (עיין מנחות דף מא.), ולכן מלבד הטעם שמתו תלמידי ר"ע ג"כ אסור לשמוח בהם.

וזהו שבע שבתות תמימות, ואמרו חז"ל (ויק"ר פר' כח אות ג) אימתי הם תמימות, בזמן שעושיין רצונו של מקום, היינו שעושיין רצון ופיוס למידת הדין ומהפכים לרחמים, וכמו שאמר היהודי הקדוש עה"פ (תהילים עו) משמים השמעת דין, שדין אינו הנהגה עצמית רק ליראות בהשבט שיש דין, ארץ יראה, שמפחדים וזוחלים ורועדים מאימת הדין, ושקטה, נשקט ונמחק הדין לרחמים (עיין מאור ושמש פר' בהעלותך).

הוד והדר לפניו שצריך להחזיר ההוד לפני הי"ת

והענין הוא עדה"כ הנ"ל, הוד והדר לפניו, שצריך להחזיר ההוד לפניו, כי הוא ממליך מלכים ולו המלוכה (פיוט וכל מאמינים), וכמו שכתב הזוה"ק (עיין ח"ג דף קלה. ודף קמב.) דמיתת ז' מלכין קדמאין היה שכל אחד ואחד אמר אנא אמלוך, ולא ידעו כי כל כח המלוכה הוא מהשי"ת אין סוף ואין חקר, והמלך השמיני מלך הדר (בראשית לו), שמהדר ומחזיר המלוכה למרי שמיא, התחיל ממנו החיות (עיין מאור ושמש פר' מסעי).

הוד כנגד בורא רפואות כי אז הוא עולם התיקון

וזה שאמרו (פרע"ח שער ק"ש פ"א) הוד הוא כנגד בורא רפואות (ברכת יוצר), כי עד עתה היה עולם התוהו. וזה שאמר הזוה"ק (ח"ב דף קפו:) מאן איהו הדר דא צדיק, כי הצדיק יסוד עולם יודע שכל ההשפעה הוא מהאין סוף, וכמו שאמר יוסף הצדיק לפרעה (בראשית מא) בלעדי אלקים יענה, כי הכל הוא מאת הקב"ה ולא רצוני, וזהו בלעדי, היינו דבר שחוץ ממני, ובמדרש (ב"ר פר' פט אות ט) שהחזיר המלוכה לבעליה.

הוד מורה על הכנעה וביטול שעי"ז נתקן החטא

וזהו שמידת הוד הוא קודם יסוד (זוה"ק ח"ב דף קנח.), דנודע שהוא בחינת כליות (תיקו"ז דף פה.), והפגם הוא ע"י כליות היועצות (ברכות דף סא.), ופוגם אח"כ במוחו, ועי"ז נעקרה הטיפה מהמוח דרך ח"י חוליות שבשדרה (ראשית חכמה שער הקדושה פי"ז אות יט), ועי"ז שמתגאה פוגם במוח (שער רוח"ק תיקון ז), ולא כרע במודים (ב"ק דף טז.).

ולזאת צריך להיות התיקון ג"כ בתחילה במידת הוד, הוד הוא ביטול ממש, בחינת (דניאל י) והודי נהפך עלי, וכמאמרם ז"ל (ברכות דף לד:) מאן דכרע כרע במודים, ועי"ז הביטול והענוה נתקן החטא (עיין של"ה מס' תמיד תורה אור אות א).

וזהו שהשם הויה ב"ה בברכת מקבץ נדחי עמו ישראל, שהוא כנגד מידת יסוד (פרע"ח שער העמידה פי"ט), הוא בניקוד הוד (שם פ"ו ובתיקו"ז דף קכט:).

תלמידי ר"ע לא נהגו כבוד זה בזה והיה בהם איזה חיסרון (לפום דרגתם) בביטחון שהכל מהי"ת

וזה שאמרו (יבמות שם) לא נהגו כבוד זה בזה, כי עיקר צריך להאמין שהוא משגיח על כל בהשגחה פרטית, ואפילו המחקרים מודים שתנועות בני אדם הם בהשגחה פרטית (מו"נ ח"ג פי"ז, ספר העיקרים מאמר ד פ"ח), כי עיני ה' משוטטות בכל (זכריה ד), וכמו שנאמר (ירמיה לב) גדול העצה וגו' אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם וגו', ולך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש (דהי"א כט), כי הוא הממליך ומנשא לכל לראש, ומי שמאמין בזה אין עינו צרה בחבירו, כי הוא מאמין כי לו יאתה הכבוד והמלוכה, אף שבשכלו לא ידע ולא יבין את זאת, ולא יקשה לו שום קושיא על ה', כי הוא בוחן ובודק גנוי נסתרות (פיוט וכל המאמינים).

המאמין זוכה לבטחון כי הוא ענף מאמונה

והמאמין זוכה לבטחון, כי הוא ענף מאמונה, כמש"כ הרמב"ן ז"ל (בס' האמונה והבטחון פ"א), והבוטח בה' חסד יסובבנהו (תהילים לב), שממתיק כל הדינים ומהפכם לחסדים. וזה שמבואר בספה"ק (שער הכוונות דרושי הפסח דרוש יב, פרע"ח שער ספיה"ע פ"ז) שם הבטחון הוא שם ע"ד, שם המיתוק מאלקים (זוה"ק ח"ב דף רסא.), שבבטחון הוא ממתיק הדינים. וזהו הרמז (בראשית לא) ויעקב קרא לו גל עד, כי לבן קרא לו יגר שהדוּתא (שם), לשון מורא, מלשון הכתוב (ישעיה נד) הן גור יגור, שרצה שיתנהג העולם במידת הדין, ויעקב קרא לו גל עד המתקת שם אלקים.

בל"ג בעומר זוכין להמתקת הדינים ונתגלה הניצוצות ואורות הבהירות מאור מתן תורה

וזה הוא ענין הרמז תיבה מהשם מ"ב הוא נהל, ותיבה מלמנצח (תהילים סז) הוא אלקים (פרע"ח שם), ע"ד (אנא בכח) ברוב טובך נהל עדתך, שזוכה להמתקת הדינים ולהפכם לטוב, וע"י התוה"ק שהיא עץ חיים (משלי ג), ונותנת חיים לעושיה (אבות פ"ו מ"ז), זוכה לתקן מידת הוד, וזהו גל עד, שנתגלה הניצוצות ואורות הבהירות מאור מתן תורה.

העולם היה שמם כי היה בחינת עולם התוהו שכל אחד אומר אנא אמלוך ור"ע הגיע לרבותינו שבדרום בחינת דא רום שהכל מהי"ת ועי"ז היה

העמדת התורה

ובדברינו מובן דברי חז"ל (יבמות שם) והיה העולם שמם, ע"ד שאמרו חז"ל (ב"ר פר' ג אות ז) הקב"ה בורא עולמות ומחריבן אמר דין הניין לי, היינו שכל אחד ואחד אמר אנא אמלוך, והיו מעולם התוהו ולא מעולם התיקון, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ע"ד אומרם ז"ל (ב"ב דף כה:) הרוצה שיחכים ידרים, היינו דא רום, כי הכל הוא מאיתו

ומרוממותו ית"ש, ומצידו הוא בחינת סיהרא דלית ליה מגרמיה כלום (זוה"ק ח"ב דף ריח:), וזה צירוף חכמה כח מה (זוהר ח"ג דף רלה:), וזה שאמרו הם הם העמידו התורה, הם אותיות מה, ובזה היה תיקון לפגמם (עיין עבודת ישראל פר' וישלח ד"ה ואלה).

ע"י תיקון מידת הוד זוכה לעינים פקוחות

וזה (תהילים קיט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, דידוע דע"י החטאים ניטל מאור עיניו של אדם (עיין רמב"ם פ"ד מהל' דעות הי"ט), וכמו שנאמר (שם מ) השיגוני עוונותי ולא יכולתי לראות, כי המתגאה פוגם במוחין עליונים, והחמישה חושים נאצלים מהמות, ובהם גם חוש הראיה (ע"ח שער נ פ"י), וע"י תיקון מידת הוד כהנ"ל זוכה לעינים פקוחות, וזהו גל עיני ואביטה נפלאות וגו'.

מידת הוד שבהוד היינו כנגד רופא רפואות שברופא רפואות היינו שהי"ת

בורא רפואה שהאדם ידע שהוא צריך לרפואה

ונודע מש"כ האר"י הקדוש (פרע"ח שער ק"ש פ"א) מידת הוד הוא כנגד בורא רפואות, והיום שהוא מידת הוד שבהוד הוא בורא רפואות שבבורא רפואות, ופירוש הענין כמו שאמרו המחקרים (מבחר הפנינים ש"א אות נט) שטוב יותר שאינו יודע – מאינו יודע שאינו יודע, כי היודע שהוא חולה ר"ל, דורש עכ"פ מזור וארוכה ומרפא לתחלואיו, ולזה עצמו צריך רפואה, וזהו בורא רפואות שבבורא רפואות, שבורא לו רפואה שידע שנצרך להרפואה. עכ"ד.

יום ל"ג בעומר הוא בהוד להורות שהוא יום גדול ונאה מאוד

והנה כתיב (תהילים קמה) הד"ר כבוד הוד"ך, הד"ר הוא לשון נוי, והוד הוא נוי יותר, לכן כתוב קודם הדר ואחרי זה הודך, הנה זה להורות על גדולת יום הקדוש הזה ל"ג בעומר שהוא הוד שבהוד, כי היום נאה מאוד, יום הילולא רבה דרשב"י, וישתדל האדם לחטוף מה שיכול ביום הק' הזה.

ענין ל"ג בעומר הוד שבהוד כנגד משה רק שלמשה היה אור נוסף תפארת

שבתפארת

כתב בליקוטי מהרי"ל (פר' תזריע) דהנה יש להבין, שספירת הוד הוא שמיני מכתר, ועיקר הספירה שאסור בתספורת הוא עד ל"ג יום, כמו שאיתא בשו"ע (או"ח סימן תצג) מי שנוהג באיסור עד ראש חודש מותר אחר ל"ג בעומר, וכל מי שנוהג וכו', וכל הספירה בגימטריא ל"ב טו"ב, שהוא בגימטריא מ"ט, היינו שיהיה לנו לב טוב לקבלת התורה, ובל"ג בעומר הסוד של ספירה הוד שבהוד, והוא הילולא דרבי שמעון בר יוחאי, כי איתא בזוהר (עיין שער הגלגולים הקדמה לו) רבי שמעון בר יוחאי הוה ליה אותו אור שהיה למשה רבינו ע"ה

בלוחות אחרונות, היינו הוד שבהוד, ונתת מהודך עליו (במדבר כז), אבל למשה רבינו ע"ה היה עוד אור בלוחות ראשונות, תפארת שבתפארת, והוד ותפארת הם לשון יפה ונאה.

וזה שאיתא בתיקון"ז (תיקון יג דף כט.) משה מלגיו יעקב מלבר, רצ"ל כי יעקב היה לו גם בחינת תפארת, אבל למשה היה לו בחינת תפארת שבתפארת, היינו מלגיו, וזהו כליל תפארת בראשו נתת לו בעמדו על הר סיני, רצ"ל כל התפארת, ובשבעה עשר בספירה הוא תפארת שבתפארת, האור שהיה למשה במתן תורה, וזהו (שמות ב) ותרא אותו כי טוב, ודר"ק.

הוד שבהוד – הודאה לשם שמים

והנה יש להבין, הוד הרי הוא לשון שבח והודאה, ויוצא לנו מזה, כי אף שהאדם צריך כל היום להיות שפל בעיניו, אולם כשבא להתפלל מותר להיות לו מעט גבהות, להודות לה' בשמחה באמת, ולא להתפאר ח"ו, וזה הוד שבהוד, היינו הודאה באמת לשם שמים.

וזהו רימז לנו בגמרא (סוטה דף ה.). תלמיד חכם מותר להיות לו שמיני שבשמינית גיאות, רצ"ל בכל המצוות ומידות טובות צריך להיות שפל בעיניו, אבל במידה שמיני שבשמינית, היינו הוד שבהוד, כשצריך להודות לה' באמת, מותר להיות מעט גבהות כנ"ל. עכ"ד.

סוד ל"ג בעומר הוד שבהוד להורדת הניצוצות ותפארת שבתפארת להיורדים להעלות בקודש

הנה בכת"ס (חיו"ד סימן רלג) ביאר סוד יום ל"ג בעומר, כי הנה כשם שסופרים דרך ירידה ממעלה למטה, ויהיה יום הראשון חסד שבחסד, לעומת מ"ן עולים ביום הראשון מלכות שבמלכות, וכן לעולם חתן וכלה יוצאים זה לקראת זה ופוגשים זה בזה בנצח שבנצח, ויום כ"ה לספירה הוא י' באייר יום ביקור פסח שני, ולפי"ז ביום ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד להורדת הניצוצות, ולעומת זה הוא תפארת שבתפארת להיורדים להעלות בקודש, וביום ב' אייר רגילים להתחיל מנהג קצת אבילות, כי הוא ממש ההיפך מיום ל"ג, כי אז הוא הוד שבהוד להעולים, ותפארת שבתפארת להיורדים, ולכן אז מתחילים להתאבל, וביום ח"י באייר הוא היפך מיום ב' באייר, כי אז הוא הוד שבהוד להעולים ושמחים בו מהעלאה ממטה למעלה, כי כן הוא, כי כל ימי הספירה מונחים בין יום שבת ליום נו"ן, כי ממחרת השבת תספרו עד יום נו"ן, וידוע מידת שבת התחתונה ונו"ן אמה עילאה, הרי שעולים בו וכנ"ל. עכ"ד.

בל"ג בעומר ירבה בצדקה בסוד פיזור נתן לאביונים הם נו"ה ועי"ז מתקן

פגה"ב

הדברים שלהלן מיוסדים על דברי הישמח ישראל (לחנוכה ליל ב אות טז) שביאר כן לענין חנוכה, ואפשר שהכי נמי לענין ל"ג בעומר.

הנה ידוע דברי התיקו"ז (דף יז). נצח והוד תרין סמכין קשוט, ואיהו אמת ואיהי אמונה (זוה"ק ח"ג דף רל.), ואיהו בנצח ואיהי בהוד (פרע"ח שער חנוכה פ"ד), נצח איהו אמת (עיינן זוהר ח"ב דף קלב. ובסידור האר"י ז"ל ברכת ישתבח), ע"ד (ש"א טו) נצח ישראל לא ישקר, הוד איהו אמונה (עיינן דגמ"א לפורים), וכמו שכתב המגיד מקאזניץ (עבו"י לחנוכה ד"ה בתהילים), וכן נקרא הוד מלשון מודים – מכלל דפליגי (כריתות דף יז.), כי במקום שאין פלוגתא לא שייך לשון הודאה, רק במקום דפליגי אז מכוון לשון הודאה, כלומר אע"ג דפליגי יש מי שמודה בדבר מחמת נקודת האמת שנטוע ונשרש בליבו.

וידוע שנקודת חירי"ק ושורו"ק היא ספירת נצח והוד (תיקו"ז דף קכט.), ועדה"כ (ירמיה ב) ואנכי נטעתך שורק כולו זרע אמת, שורק מלשון נקודת שורו"ק, כולו זרע אמת, ע"י נקודת אמת הנטוע בליבו יוכל לראות את עצמו ומצבו.

וזה (תהילים קיב) פיזר נתן לאביונים, אביונים הוא נצח והוד כנודע (פרע"ח שער פורים פ"ו), ור"ת נפ"ל, היינו אף מי שהוא בבחינת נפל שפגם בחטא המר, שחושב שלא מהני תשובה על זה וכמש"כ בספה"ק (זוהר ח"א דף סב.), עם כל זה עצתו אמונה, כמאמר חז"ל (פסחים דף עז). טומאה דחוויה בציבור, רצוני ע"י הקיבוץ שמחבר את עצמו בהתחברות אמיתי בכלל ישראל, וכאחים נאמנים נחשבים שצערו וחטאו נוגע להכלל ישראל, כמו התאומים שמרגיש צער תאומתו שכגוף אחד המה, הטומאה דחוויה מהם, כי הכלל ישראל לא היו חוטאים ופוגמים בחטא הזה, והכלל ישראל איננו נדחה ח"ו, כי אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם (מלאכי ג).

וכל זה הוא ע"י אמונתו החזקה שמאמין שהתכללות בכלל ישראל יוכלו להועיל לו מה, ולעשות לו טובה להציל נפשו משחת, וכמאה"כ (חבקוק ב) וצדיק באמונתו יחיה, והמאמין באותו רגע שמאמין נקרא צדיק, כמו שאמר הרבי מלובלין זצלה"ה (סור מרע ד"ה רביעית) והדברים עתיקין.

וזה שאם פיזר נתן לאביונים, בל"ג בעומר דאיהו בהוד, לתמכי אורייתא ומרחם עליהם, ואוהב את ישראל חבירו ומקרב אותם, ממילא מתקן מה שפגם בהחטא הנ"ל, והרשע יראה וכעס (תהילים שם), כאשר הרשע יראה למי שפגם עמו ביחד בחטא המר, שקרנו תרום בכבוד, שעלה במדריגתו למעלה כועס על זה, ושיניו יחרוק, הלא חטאנו שנינו ביחד ולמה זכית לזה ולקרב את עצמו לאור פני מלך חיים, ובאמת חבירו היה דורש עצות ותחבולה וארוכה ומרפא לתחלואי נפשו, שהיה מבטל את עצמו להכלל ישראל, והיה מאמין שהכלל ישראל יוכלו להיטיב לו, כי איש את רעהו יעזורו, שניו יחרוק, מלשון ויחרקו שן (איכה ב) היפוך מחירי"ק, רשע יראה וכעס, על נפש ישראל. עכ"ד.

בל"ג בעומר מכוונים תיבת נהל כי יום זה מסוגל שיבטל דעתו להי"ת

איתא בעבודת עבודה (שיחות קודש ח"ג פר' אח"ק אות ב) דהנה בסדר הספירה של ליל ל"ג בעומר, סידרו לכוין בכוונת אנא בכח את תיבת נהל, והכוונה בזה שאנו מבקשים מאת

הקב"ה שינה לנו וינחנו רוב טוב שלו, היינו כפי שהוא יודע מה שטוב לנו, לא כפי מה שנראה לעינינו.

וכמו למשל ילד קטן חושב שטוב לו ללכת במקום סכנה, או לשחק בשברי זכוכית, בא האב ומלמדו מה שטוב לו באמת, והקטן צריך לבטל את דעתו אל דעת האב, לעשות כמו מה שאביו מבין שטוב לו.

וזהו ברוב טובך נהל, היינו שתנה לנו ברוב טובך, כפי מה שאתה יודע מה שטוב לנו. וכיון שביום ההילולא של רשב"י הכוונה תיבת נהל, הרי יום הזה מסוגל לבחינה זו, שהאדם יבטל שכלו ודעתו אל ה', וימסור את עצמו אל הנהגת ה', שינהלו ברוב טובו. ע"כ.

טעמים שונים למהות יום ל"ג בעומר

בל"ג בעומר התחיל לרדת המן וראוי לעשות לזה זכר טוב

הנה בחת"ס (חיו"ד סימן רלג) ביאר טעם לענין השמחה בל"ג בעומר, כי איתא במדרש שמיום שכלה החררה שהוציאו ממצרים הלכו ג' ימים בלא לחם ואח"כ ירד המן, א"כ היה הורדת המן ביום ל"ג בעומר, וראוי לעשות לזה זכר טוב, אך כתב החת"ס שהוא נגד ש"ס (שבת דף פז:) עיין שם. וכטעם זה ביאר ג"כ הרב עורה שחר (מערכת ל' אות יג) עיין שם.

ל"ג בעומר חל ביום שהתחיל המן לרדת כי ל"ג בעומר הוא כמו יום קבלת התורה והמן הוא הכנה הנצרכת לקבלת התורה

והענין בזה שדוקא ביום שהתחיל המן לרדת, אז חל יום ל"ג בעומר, שהוא יום קבלת התורה, הוא, כי המן הוא מאכל קדוש ורוחני, ועל ידו דייקא זכו עמ"י לקבל את התורה ולהבינה על בוריה, והנה ל"ג בעומר הוא יום קבלת התורה (כפי שיתבאר להלן בענין הרמז פל"ג – פ'ורים ל"ג בעומר, שביום שחל בו פורים, בו יחול ל"ג בעומר), וכיון שירידת המן הוא הכנה לתורה, לכן נקבע יום ל"ג בעומר ליום השגת התורה וכו', כי דייקא מתוך הכנה זו נזכה לקבל תורתו של רשב"י.

יום ל"ג בעומר היינו שאז נגמר הטהרה כמו הנשמה שמתחילה לכנוס בגוף הישראלי ואינה מתיישבת על מקומה עד לאחר ל"ג יום כן עמ"י לא נתיישרה בתוכם רוח"ק עד אחר ל"ב יום מיום שנימולו בער"פ

וכתב עוד החת"ס בתורת משה (פר' תזריע יב ב) דכתיב אשה כי תזריע וגו', אף על גב דהענין כפשוטו, ובטבע אשה מזרעת תחילה ילדה זכר, עוד בו רמז אם המקבלים המכונים אשה מזריעים תחילה, היינו התעוררות למטה לעבודת ה' הנקרא מייין נוקבין, אז ישלח עזרתו מקודש בשפע רב ויזכה להיות זכר להשפיע מתורתו לאחרים, והיינו וילדה זכר.

ובזהוהר (פר' תזריע דף מג:) איתא, מיום המילה שמתחיל הנשמה הקדושה לכנוס בתוך הגוף הישראלי, אינה מתיישבת על מקומה הראוי עד לאחר ל"ג יום.

ובזה יש להבין אחד מהטעמים של ל"ג בעומר, אחר שנימולו ערב פסח במצרים אז לא נתיישר בתוכם רוח"ק עד שמצאה מנוח אחר ל"ב בעומר, וביום ל"ג הוא כמו מ' ליולדת שהוא גמר טהרה. ע"כ.

ל"ג בעומר להורות על לעתני"ל שיעלו כל י"ב שבטים מחו"ל ולכל אחד ד' ימים בסה"כ מ"ח והוא מר"ח ניסן עד ח"י באייר

וכתב עוד החת"ס בתורת משה (פר' נשא ז פד) בחינוך המשכן עשו י"ב ימים יום אחד לכל שבט ושבט, ואמנם עולי גולה שכבר גלו לחו"ל ועלו מחו"ל לא"י, וחד מינייהו כתרי מינן וחד מינן דסליק להתם עדיף כתרי מינייהו (כתובות דף עה.), נמצא אחד העולה מחו"ל לא"י נחשב לארבעה, ונמצא שבט יהודה ובנימין שהם לבדם עלו עם עזרא הסופר מבבל לא"י, נחשבים לשמונה, על כן עשו ח' ימים, ולעתיד לבוא בב"א יעלו כל י"ב שבטים, ולכל א' ד' ימים הרי מ"ח יום, והוא מר"ח ניסן (שיבנה בהמ"ק במהרה בימינו) עד ח"י אייר שהוא ל"ג בעומר. והבן. ע"כ.

ל"ג בעומר מורה על ענין שלימות הג' עמודים שירדו כרוכים זה בזה תורה עבודה וגמ"ח

וכתב עוד החת"ס בתורת משה (פר' וזאת הברכה דרוש ביום ל"ב לעומר) דאיתא במדרש (עיין ויק"ר פר' לה אות ו) הכיכר והספר ירדו כרוכין מן השמים, ויש לפרש דאיתא בספרים דל"ג בעומר הוא מלמד על גמ"ח, אות ג' היינו גמול דלים (שבת דף קד.), ואות ל' היינו לימוד התורה, ל"ג בעמ"ר בגימטריא מש"ה שהוא עמוד התורה, ואהרן עמוד עבודה, ומרים היא עמוד הגמ"ח, שעליה נאמר (שמות א) ותחיין את הילדים.

והם נרמזים בבני לאה שירדו למצרים דמנה הכתוב שלושים ושלוש, ובפרטן אי אתה מוצא אלא ל"ב, אלא מרמז על יוכבד שהשלימה מספר ל"ג (בראשית מו ורש"י), ובה נכללים ג' העמודים שירדו כרוכים זה תלוי בזה הכיכר והספר, והמן ירד ג"כ בי"ח אייר שהוא ל"ג בעומר, שעד ט"ו אייר היה להם ממה שהוציאו ממצרים (שמות טז ורש"י), ואין הקב"ה משהה לצדיקים בצרה יותר מג' ימים (ב"ר פר' צא אות ז), וירד המן בי"ח שהוא ל"ג בעומר, וירדו הכיכר והספר כרוכים, ושוב אמר (ויקרא כו) ונתתי שלום בארץ כולל שלום של תורה, ת"ח מרבים שלום (שלהי ברכות שלהי יבמות שלהי נזיר שלהי כריתות שלהי תמיד ירושלמי שלהי ברכות אבות דרבי נתן פרק מח איכ"ר פר' ה אות כב תדא"ז פר' יז), ועי"ז ושכתם ואין מחריד אפילו לאחר מיתה, בשכבך תשמור עליך (משלי ו), וה' יברך את עמו בשלום (תהילים כט), ובילע המות לנצח (ישעיה כה) במהרה בימינו אמן. ע"כ.

בל"ג בעומר מתגלה הבחינה שעברו ל"ג שנים אחרי הכ' ימי בני הנעורים ועברו רוב ימי האדם בלא חטא שיותר לא בא לידי חטא

כתב המהרש"א (ח"א מוע"ק דף כח. ד"ה מת בחמישים) על מאמר הש"ס (שם) מת בחמישים שנה זו היא מיתת כרת, חמישים ושתים שנה זו היא מיתתו של שמואל הרמתי. וכתב המהרש"א וז"ל: והוא מבואר לפי שיש לאדם נ' שנים אחר עשרים שנים שהם ימי

הנעורים, ונ' שנים אלו הם כדמיון היובל שהם מ"ט שנים, והם אחר כ' שני הנעורים הם ימי ספירה וחשבון של אדם על מעשיו, ושנת הנ' שהוא שנת שביעית של אדם הוא תכליתו של אדם, דמיון היובל שישוב אל אחוזתו.

ועד"ז אמר נ"ב זו מיתת שמואל הרמתי הוא למעלתו, וע"פ מש"כ ביומא (דף לח:): שאמרה חנה (ש"א ב) רגלי חסידיו ישמור, כיון שעברו רוב שנותיו של אדם (בלא חטא) שוב אינו חוטא, שניבאה כן על בנה שמואל שמת לנ"ב שנים, שאז לו רוב שנותיו שאחר שני הנעורים שהם ב' חלקים ממ"ט שנים שאחר ימי הנעורים, דב' חלקים ממ"ט הם ל"ב, הרי נ"ב עם שני הנעורים שהם כ' שנים, ובודאי גם אם היה חי שמואל יותר, לא היה בא לידי חטא שהרי עברו לו רוב שנים של אדם שאחר ימי הנעורים.

ועד"ז יש לכיון הספירה מ"ט ימים יום לשנה, ויום הנ' הוא קודש חג השבועות כשתחשוב למ"ד בניסן נברא עולם היה תחילת הבריאה בכ"ה באדר, הרי כ' יום עד יום ראשון של פסח שהן חשובין כימי שנות נעורים דלא איענש עלייהו שהיו ישראל עדיין במצרים, ועד"ז אמר (ירמיה ב) זכרתי לך חסד נעוריך וגו', ואח"כ מיום שיצאו ממצרים ימי הספירה מ"ט יום, יום לשנה עד חג השבועות שהוא ביום חמישים דמיון היובל.

וזכר לדבר שאנו מדקדקים לעשות יו"ט קצת בל"ג בעומר, לזכר שבו עברו רוב ימים שהן ב' חלקים ממ"ט ימי ספירה יום לשנה, ששוב אין אדם חוטא, שהם ל"ב שנים אחר כ' שנים של שני הנעורים כאמור שזו מיתת שמואל הרמתי, ואותיות יובל רמז לזה, י"ו מצד זה ול"ב מצד זה, שהם ל"ב רוב שנותיו הראשונים, ושנת י"ג אינו מן המנין כי א' לא יבוא לחלוקה, ולפי"ז כשיצאו ממצרים אותן שנמנו מבני כ' והיו רק בני עשרים, אזי כשהיו סופרים מ"ט שנים מבאי ארץ שהם ימי חשבון מצוות של אדם, עד שהיו בני שבעים וקידשו שם החמישים שהוא בסוף שנים למות, לשוב איש אל אחוזתו כמו ביובל. עכ"ל. הרי שביאר לן המהרש"א ג"כ סוד וטעם השמחה שנוהגים להרבות קצת בל"ג בעומר.

ענין יום ל"ג בעומר שאז מתחיל ההארה של מעמד הר סיני שהוא קבלת

התורה

עוד טעם מצאתי בקדושת לוי (סו"פ ויצא) ע"פ (בראשית לא) ויקרא לו יעקב גלעד, כי הפסוק הזה מרמז על ל"ג בעומר, כי גל הוא אותיות ל"ג. ויבואר הענין על ידי מאמר חז"ל (מכילתא דר' ישמעאל פר' טו אות ג ובפר' כ אות ב) בים סוף נדמה להם כבחור במתן תורה נדמה כזקן, המשל בזה לתינוק שמרגילין אותו לילך לבית הספר ומרגיל אותו אביו על ידי דבר שהתינוק מתאוה לו, דהיינו שאומר לו ששם בבית הספר יש דבר שהתינוק מתאוה לו, ועי"ז מרגילו לילך לבית הספר, וכיון שמרגילו אז לומד עמו הרבה תורה, כך הקב"ה הראה לנו בים סוף ניסים ונפלאות, ולא היה עיקר הטעם של הניסים והנפלאות עצמם, רק הניסים והנפלאות עשה והראה לנו כדי שנדע שיש אלוה בעולם ונתאוה לו לעבדו, ולכך עשה לנו ניסים ונפלאות בים סוף, כדי שעי"ז נתאוה לקבל התורה ביום מתן תורה ולעבדו בלבב

שלם, ונמצא עיקר הניסים והנפלאות היה בים סוף כדי שנקבל התורה במעמד הר סיני ונתאוה לו לעבדו ולקבל התורה.

והבחינה הזאת של יציאת מצרים מאירה עד ל"ג בעומר, ומל"ג בעומר מתחיל ההארה של מעמד הר סיני שהיא קבלת התורה. וכבר כתבנו שההארה של יציאת מצרים היה הכנה למתן תורה, והניסים והנפלאות היה כדי שנתאוה למתן תורה על ידי הניסים.

וזהו ויקרא לו יעקב גל עד, כלומר כיון שמגיע ג"ל שהוא מרומז על ל"ג בעומר – אז מתחילין להאיר בחינות הארה קבלת התורה, ומילת ע"ד הוא מלשון (יחזקאל טז) עד"י עדיים, (שמות לג) הורד עדייך, כלומר שעד ל"ג בעומר היה ההארה של יציאת מצרים ומל"ג בעומר מאיר ההארה של קבלת התורה שמרומז במילת ע"ד שרומז על התורה. עכ"ד.

מבואר מכאן שענין יום ל"ג בעומר, הוא שמאותו היום מתחיל ההארה של קבלת התורה, ומובן מאוד טעם השמחה ביום זה, כי אז אנו מתחילין לטעום ולהנות מהארת קבלת התורה.

סוד יום ל"ג בעומר שאז כבר עברו שני שליש מהימים ומתחיל שלישי

העליון

כתב במראה יחזקאל (פר' אמור) ע"פ (ויקרא כג) וספרתם לכם ממחרת השבת כו', ידוע מה שהצריכו חז"ל לתקן כמה תקנות להוציא מליבן של צדוקים, ועל כן צריך להבין למה באמת כתב בקרא ממחרת השבת הוה ליה למימר ממחרת הפסח ולא היה מקום לטעות, גם קשה, שיום מחר שהוא ל"ג בעומר שאמרו עליו שנוהגין בו קצת יו"ט, וצריך להבין לשמחה מה זה עושה, ואם מה שאמרו שתלמידי ר"ע הפסיקו מלמות לא אוכל להבין, דהרי לא נותר מהם איש, וכן הקשה התוס' בב"ב (דף קכא. ד"ה יום שכלו מתי מדבר) על ט"ו באב, גבי מה שמבואר בגמ' שט"ו באב הוא יו"ט מחמת שכלו בו מתי מדבר, דמה שמחה היא זו, והא לא נותר מהם איש ר"ל.

ולבאר כל זה נקדים מה שיש לבעל דין להקשות, למה הוצרך הקב"ה להרבות במכות במצרים הלא בהסירו פניו מהם כרגע ספו תמו כאשר עשה לחיל מלכי אשור, האמנם שקושיא זה כבר כתובה בהדיא בקרא (שמות ט) כי עתה שלחתי את ידי, רק התירוץ אינו מובן, דמ"מ מה נפקא לנו בכך שנתחייבנו במצוות רבות הללו בחודש ניסן, ובוזה יבואר ג"כ מה שנוהגין לומר בתפילה אחר ספירת עומר יתוקן מה שפגמתי בספירה פלוני, ואומרים דברים ככתבן, ואין יודע מהו ענין הקלקול או התיקון.

והענין הוא, כבר ביארתי במ"א למה דוד קרא לעצמו עני אע"פ שהיה מלך גדול, והיינו שהקב"ה הטביע באדם שבע מידות, והיינו שכל פעולת האדם בעוה"ז ועסקיו הם על אחד ממידות הללו או שעושה בשביל איזה אהבה או להשמר מדבר שירא ממנו וכדומה, ואמת נכון הדבר, כי כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כו', שכל המידות הללו שהטביע הקב"ה

באדם הכל ברא לכבודו, דהיינו מידת אהבה הוא רק לאהבה את השם, וכן היראה שלא ליראה משום דבר אחר רק מהקב"ה, וכן כל המידות.

ועל כן כל מי שמתנהג בדרך זה, הוא בפני עצמו עני ואביון, שכל שיש לו אינו שלו רק שנתן לו לעבוד את הקב"ה, וכמש"כ (דהיי"א כט) כי ממך הכל ומידך נתנו לך, ועל כן קרא דוד לעצמו עני, והנה שבע מידות הללו הם במעשה, ועוד ג' יש במחשבה כידוע.

והנה זה לעומת זה כמו שיש עשר מדריגות הללו בקדושה, כמו כן יש עשרה כתרין דמסאבותא בקליפה וחיותם מתמצית הקדושה של המידות הקדושות, ותמיד יחפצו לעלות בגרם המעלות להתגבר על הקדושה, ולזה הוצרכו עשר מכות במצרים שכל מכה יצאה ממידה קדושה והכתה מידה רעה להתגבר עליה ולכופה תחתם להוציא את בלעם מפייהם, כי בעת ההוא היו ישראל בדיוטא התחתונה שכל עשר מידותיהם היו משוקעים בקליפה, וכבר ביארתי במ"א שגם שמות של השבע ארצות מורין על זה, ומתחילה הבטיחנו בעשר ארצות, רק שלא זכינו לתקן רק שבעה, והשלוש ראשונות יתוקנו לעתיד לבוא.

והנה ידוע שהמידות מסודרין בג' חלקים, דהיינו בדרך סגול וסגולתא, וכל שלישי למעלה מתחתיו, וזהו שאמר הכתוב (שמות טו) מרכבות פרעה וחילו ירה בים, דהיינו המרכבה טמאה, ומבחר שלישי דהיינו שלישי העליון המובחר גם כן נטבע ב"ס בנוקבא דתהום רבה, ועל כן נצטוינו אח"כ לספור שבעה שבועות כדי שיטהרו נפשות ישראל מזוהמתן כאשה המטהרת לבעלה, כמש"כ בזוה"ק (ח"ג דף צז:) והיינו משום דהדבר יקשה על האדם לתקן בפעם אחת כל מידותיו, על כן ניתן לנו זמן הזה הנמשך כמו כן לתקן בכל יום מידה אחת, דהיינו שכל מידה כלולה מכולם, והיינו לתקן בכל יום מה שפגם באותה מידה ונשתמש בה לעצמו.

וזהו השמחה יתירה שנוהגין בל"ג בעומר שכבר עברו שני שלישים ומתחיל שלישי העליון, ומשכיל על דבר יהיו עיניו וליבו כל הימים הללו מה שתיקן בכל יום, והנה בכל ימות החול אין להאשים כמו כן שבני אדם עסוקין בענייני עובדין דחול, אמנם בבוא יום השבת שכל אדם מרגיש בנפשו קדושה יתירה מקבל על עצמו להיטיב מכאן ואילך, וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת לשון ספיר וזיכוכך כנודע. ע"כ.

ענין ל"ג בעומר כי אז מתגלה האור כי טוב של סודות התורה והוא טו"ב

ימים קודם קבלת התורה

כתב בבני יששכר (מאמרי חודש אייר מאמר ג אות א-ב) ענין ל"ג בעומר שנוהגין בו שמחה ושלא לומר תחינה, אומר לך את אשר עם לבבי, ואקדים את אשר כתבתי במשנה מסכת אבות (פ"ב מ"ח) חמישה תלמידים היו לו לר' יוחנן בן זכאי וכו', אמר להם צאו וראו איזהו דרך טובה שידבק בה האדם (על כרחך צריך לומר, דשאל להם איזהו טוב כללי שיהיה כולל כל הטובות דאי לא תימא הכי מהו השאלה, תורה ומצוות המה הטוב, כמד"א (דברים ל) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וכו'), ר' אליעזר אומר עין טובה ר' יהושע אומר

חבר טוב ר' יוסי אומר שכן טוב ר' שמעון אומר הרואה את הנולד, ר' אלעזר אומר לב טוב, אמר להן רואה אני את דברי ר' אלעזר בן ערך מדבריכם שבכלל דבריו דבריכם. ע"כ.

הנה מה שיש להתבונן, א' אמר להם צאו וראו היכן ציוה להם לראות, ב' כל דבריהם שאמר כל אחד ואחד מהיכן למדו, ג' מה שאמר להם ר' יוחנן בן זכאי רואה אני וכו' שבכלל דבריו כו', האיך יוכלל בכלל לב טוב חבר טוב ושכן טוב ורואה את הנולד וגם עין טובה, הלא פעולת העין קודם ללב, כענין שאמרו (במדבר רבה פר' יז אות ז) העין רואה והלב חומד.

ונראה דהנה אין לך שום שכל מושכל שלא יהיה נשמע מן התורה, והנה ציוה להם ר' יוחנן בן זכאי שיהיו מתבוננים מן התורה איזה דבר הוא טוב כללי, והתלמידים החכמים הבינו בדברי רבם אשר הדעת הזה נלמד מן הטוב הראשון הנזכר בתורה, הוא הטוב הכללי הכולל לכל דרכי התורה.

והוא ע"פ דרך שאמרו רז"ל (ב"ק דף נה.). הרואה ט' בחלום סימן יפה לו הואיל ופתחה בו התורה בתיבת טוב תחילה, כי מן בראשית עד תיבת טוב אין אות ט', נשמע מזה שיש ללמוד מהאות והתיבה שנכתב בתורה בראשיתה, היינו שאותו האות והתיבה שנזכר בתחילה בתורה אותו הדבר הוא דבר כללי לכל הנאמר אחריו, והנה התורה היא טוב אין טוב אלא תורה, שנאמר (משלי ד) כי לקח טוב וכו' (אבות פ"ו מ"ג) ממילא כל דרכי התורה היא טוב, אבל כללות טובות התורה בודאי יש ללמוד מן הטוב הראשון הנכתב בתורה וכו"ל.

והנה יצאו התלמידים, ודקדק כל אחד מן הטוב הראשון הנאמר בתורה שהוא בודאי טוב כללי, הנה למד ר' אליעזר הנה טוב הראשון הנזכר בתורה הוא וירא אלקים את האור כי טוב (בראשית א), הנה תלוי הטוב הראשון בתורה בראיה, מזה נלמד הדרך הטוב הכללי הוא עין טובה, ור' יהושע למד מדכתיב שהיה חושך על פני תהום ויאמר אלקים יהי אור, ונעשה האור חבר להחושך, וירא אלקים כי טוב, נשמע דרך הטוב הכללי הוא חבר טוב.

ר' יוסי אומר שכן טוב, דהרי כתיב וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל וכו', ודרשו בזה חז"ל (כמו שפירש רש"י בזה) ראה שאין נאה שיהיה האור משתמש בערבוביא עם החושך וקבע לזה תחומו ביום ולזה תחומו בלילה, היינו סמיכות בשכינות זה לזה, ועל זה נאמר וירא וכו', כי טוב הנה נשמע שכן טוב הוא הדרך הטוב הכללי.

ר' שמעון אומר הרואה את הנולד, כי וירא אלקים את האור כי טוב, דרשו חז"ל (וכפירוש רש"י אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה) שצפה הקב"ה במעשיהן של רשעים וראה כי טוב לגנוז את האור, הנה נשמע הטוב הכללי הוא הרואה את הנולד.

ר' אלעזר בן ערך אומר לב טוב, כי מהתחלת התורה בראשית עד תיבת טוב ל"ב תיבות, יורה על לב טוב הוא הטוב הכללי, על כן אמר ר' יוחנן בן זכאי רואה אני וכו' שבכלל דבריו דבריכם, כי הן אמת שגם דבריכם נשמעים מן התורה הלזו שכל אלה הם טובות כוללים, אבל הטוב שלמד ר' אלעזר בן ערך נשמע מן התורה שהוא כולל גם כל אלה טובות שאמרתם, דהנה לימוד כל אחד הוא רק מהפסוקים המיוחדים המוסמך אל הטוב, והנה הוא

למד מכל הכלל דהיינו מהתחלת התורה עד הטוב, א"כ נשמע שהטוב ההוא כולל כל הטובות שאמרתם, והם אינם כוללים דבריו, והוא דבר נחמד להבין וישר למוצאי דעת.

והנה עיין בדברינו בדרושים לחג הפסח (ניסן מאמר ד דרוש ג ע"ד הסוד) בכוונות ליל א' שהוא הכל בחפזון נעשים כל האורות והשפעות המוחין (לקבלת התורה) באיתערותא דלעילא שלא על ידי מעשינו (כמו שהיה במצרים שלא יכלו להתמהמה עד שיתהווה הדבר על ידי מעשינו).

והנה להיות הארה שלא ע"י מעשינו – ממילא אין לזה קיום, על כן ציונו השי"ת, אח"כ מצות ספירת העומר מ"ט יום, ואנו סופרין יום אחר יום דרגא בתר דרגא ומאירין האורות (הנצרכין לקבלת התורה) ע"י מעשינו ויש לזה קיום, ואז הוא יום קבלת התורה.

והנה ימי הספירה הם מ"ט ימים מנין ל"ב טו"ב הנלמד על הטוב הכללי מן תיבת בראשית עד וירא אלקים כי טוב (והנה ענין כונות הליל"ה הז"ה (מ"ה ב"ן) מצ"ה (ע"ב ס"ג) בגימטריא יה"י אור"ר סוד אור הגנוז, הבן מאוד) הוא הטוב הכללי אל התורה אשר בה גנוז האור הטוב.

על כן ציונו השי"ת לספור קודם מתן תורה מ"ט ימים מנין ל"ב טו"ב, אין טוב אלא תורה, כמו שנאמר (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורת, ועל כן נקרא התורה טוב מפני שבה נגנז האור כי טוב, ויש בתורה ל"ב נתיבות חכמה (ספר יצירה פ"א מ"א) בראשית תירגם יונתן בחוכמתא (בראשית א), סוד ראשית חכמה כידוע, הרי לך בתורה לב (היינו ל"ב נתיבות חכמה) טוב (היינו אור הגנוז אור כי טוב), על כן להבנת התורה ציונו השי"ת לספור מ"ט ימים (מנין ל"ב טו"ב), ואח"כ הוא יום קבלת התורה.

ומעתה הקורא נעים תנה ליבך הטוב ותראה רמיזת ל"ב בתורה, הוא רק בחשבון ל"ב תיבות מן בראשית עד תיבת טוב, כי בראשית התורה הקדומה רשומה חכמתך הסתומה (ל"ב נתיבות חכמה) מאין תמצא והיא נעלמה (זמר אל מסתתר), על כן נרמז הלב רק בחשבון התיבות מן בראשית (חכמה) ל"ב תיבין עד תיבת טוב (רמז ל"ב נתיבותיה הנעלמים), אורייתא מחכמה נפקת (זוה"ק ח"ב דף קכא), ותיבת טוב היא בפירוש בתורה, מזה נשמע בהגיע עתותינו עת דודים במצות ספירתנו להכנעת לב טוב לקבלת התורה בהשלים בספירה מספר ל"ב, אז מתגלה הטוב אור הגנוז שנגנז בתורה, על כן עושין היום הזה יום שמחה אור צדיקים, הבן כי אי אפשר לפרש.

ועתה אתה ברוך ה' קורא נעים, תשכיל ותבין אשר ביום זה התחלת התגלות הטוב של התורה שנגנז בה האור כי טוב, הוא האור שהאדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו (ב"ר פר' יא אות ב), בזה האור רואין מסטורין של יוצר בראשית, הנה ר' שמעון בן יוחאי קראהו בוצינא קדישא, כי על ידו נתגלו באיתגליא סודות התורה הוא סוד האור כי טוב הגנוז בתורה, על כן נקרא ספרו הקדוש זוהר אור המבהיק מסוף העולם ועד סופו אור הטוב הגנוז בתורה, על כן יומא הדין טו"ב ימים למתן תורה אשר מתחיל להתנוצץ האור כי טוב בתורה.

ביום ל"ג בעומר נולד רשב"י שגילה האור כי טוב שבתורה

הנה יום הזה ל"ג בעומר יומא דהילולא דרבי שמעון בן יוחאי, בו ביום עלה לשמי מרומים, ומסתמא ביום זה נולד גם כן, כי הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום אל יום (ר"ה דף יא.), הנה בו ביום שמתחיל האור כי טוב להאיר מן התורה, היינו טו"ב ימים קודם מתן תורה, בו ביום נתגלית הנשמה הקדושה בעולם אשר תגלה דרך אור כי טוב בתורה, על כן נקרא הקדוש ההוא בוצינא קדישא (היינו נר הקדוש), בו ביום עלה לשמי מרומים וציוה לר' אבא לכתוב כל הגנוזי נסתרות אשר נתגלו להשאיר ברכה מהארת האור הגנוז (כי טוב, כד"א (תהילים לא) מה רב טובך אשר צפנת כו') שמור לנו ולבנינו עד יתגלה במהרה אור משיח צדקיננו, כמו שאמרו רז"ל (ב"ר פר' ב אות ה) ע"פ (בראשית א) ויאמר אלקים יהי אור, זה אורו של מלך המשיח בזכות התעסקות בהאור כי טוב אשר השאיר בוצינא קדישא לברכה ולחיים ולאור לכל ישראל. ע"כ.

ביום ל"ג בעומר הוא עת רצון

כתב בכרכת אברהם (סלונים, לל"ג בעומר) דכתיב (תהילים סט) ואני תפילתי לך ה' עת רצון, בשם מרן אדמו"ר מוהר"ש זי"ע, דהנה אהרן הכהן מידתו הוד, והיא גם מידת רשב"י ביום ל"ג בעומר הוד שבהוד, כי מידת הוד היא המידה הנמוכה ביותר, וע"י אורם כי רב ממשיכים אור עד למטה במידות התחתונות.

והנה באהרן נאמר שהיה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ועי"ז מקרבן לתורה אפילו לבריות שפלות, בחינת הוד היא הכנעה ושפלות, שמתבונן בנפשו שפלותו, ויודע שאם מצד זכותו הרי אינו ראוי ליכנס אפילו לביהכ"נ, אלא הכל הוא רק מחסדי הי"ת שכוללו בכנס"י, מתוך הכרה זו יכול להתרומם ולהתקרב לתורה.

וכמו שאמר מרן מוהר"ש זי"ע, אבינו אב הרחמן המרחם, הלא כל מה שזכיתי שאני נכנס לביהכ"נ ומתפלל ומניח תפילין אינו מזכותי, אלא רק מרחמנותך, וא"כ רחם עלינו ותן בליבנו בינה וכו'.

וכאשר יהודי מתבונן ויודע מצבו השפל ומתבטל לכנסת ישראל זוכה להיות מתלמידיו של אהרן שמידתו הוד ולהתקרב לתורה. והילולא דרשב"י היא הוד שבהוד, שמסייע אפילו לפחות שבפחותים להתקרב לתורה.

ואיתא במדרש (ב"ר פר' לה אות ב) אמר רשב"י אי בעי אברהם למקריבי מן גביה ועד גבי, ואנא מקרב מגבי עד מלכא משיחא, היינו כי רשב"י מידתו הוד שבהוד שמכוחה יכול אפילו פחות שבפחותים להתקרב לתורה, ואברהם מידתו אהבה שקיבל עול מלכות שמים באהבה, כדכתיב (בראשית כד) וה' בירך את אברהם בכל, ואמרו חז"ל (תוספתא קידושין פ"ה ה"כ ב"ב דף טז: דף קמא.) בת היתה ובכל שמה, בת היא בחינת עול מלכות שמים [כדכתיב

(משלי לא) אשה יראת ה' היא תתהלל, ועיין בהקדמת התיקונים (דף י.) ובדברי הדלים בספרי הק' אמרי שפר על חנוכה בפתיחה ובהערות שם].

ברך בגימטריא ב"פ אלף, מרומז לאלף חכמה לאלף בינה (שבת דף קד.), שמרום דרגתו בחו"ב ומרוב אהבה קיבל עליו עול מלכות שמים, ובכוחם של אברהם אבינו ורשב"י יכולים להתקרב לכולם מהגדול שבגדולים ועד הפחות שבפחותים, ועתה בהילולא דרשב"י הוא עת רצון, שעליו מבקשים ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלקים ברוב חסדיך ענני באמת ישעך. ע"כ.

ל"ג בעמ"ר בגימטריא מש"ה ומשה ור"ע בחד דרגא וכן רשב"י בחינת משה רבינו ע"ה

עוד איתא במגן אברהם למגיד מטריסק זי"ע (רמזי ל"ג בעומר) דהנה נודע כי ל"ג בעמ"ר בגימטריא כמנין מש"ה, ומשה ור' עקיבא בחדא דרגא, וכמו שאיתא בגמ' (מנחות דף כט:): שאמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה על ר' עקיבא שתוק כך עלה במחשבה, שהוא בסוד חכמה עילאה בסוד חכמה מוחא איהי מחשבה, וחכמה נקרא חכמה סתימאה שסתום ונעלם מכל רעיון רזא דמחשבה סתימא, וזה שאיתא (מגילה דף ב. מכות דף יז. בכורות דף ל.) זו דברי ר' עקיבא סתימתאה, על שם שהוא בסוד חכמה סתימא שהיא מקור התורה שניתנה ע"י משה רבינו ע"ה, כי אורייתא מחכמה נפקית, וזה מרומז בר"ת ח'כמה ס'תימאה, שבגימטריא כמנין חיים, כי התוה"ק נקרא עץ החיים שהיא בסוד החכמה תחיה – מקורא דחיי, ולכן בל"ג בעומר פסקה המיתה מתלמידי ר' עקיבא, מחמת שנגלה בו אור התורה שמחכמה נפקית, דמחשבה סוד חכמה סתימא מקור החיים.

וכמו כן רשב"י הוא ג"כ בבחינת משה רבינו ע"ה, כי ש"ם משמעו"ן הם שני אותיות ממש"ה, ואותיות הנשארים (עון – 226) המה כמנין השם אדנ"י בריבועו (א' א"ד אד"נ אדנ"י) שהוא בסוד ה' אחרונה שבשם, שמרמז על אות ה' ממש, ובל"ג בעומר הוא הילולא דרשב"י, והלול"א בגימטריא כמנין השם ע"ב שהוא בחכמה שהיא מקור החיים, כמש"כ (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה, והילולא היא בחינת שמחה שנשפע שמחה וחיים וחסד על כלל ישראל, וכל זה הוא ע"י התגלות התורה דמחכמה נפקית, סוד ח'כמה ס'תימאה שהר"ת בגימטריא חיים, סוד תורת חיים ואהבת חסד, שע"י התגלות אור התורה תורת חיים סוד עץ חיים, עי"ז נתעורר האהבה שבין הקב"ה לבנ"י להשפיע כל החסדים והרחמים בכור"פ ברו"ג בחומ"ר במהרה בימינו אמן. ע"כ.

מעשה יעקב עם לבן סימן לבנים שיהיה להם כח לברוח עכ"פ מכוחות

החיצונים

כתב בשם משמואל (פר' בחוקותי שנה תרע"ג לל"ג בעומר) דהנה כתיב ביעקב ביציאתו מבית לבן (בראשית לא) ויברח הוא וכל אשר לו, ויש להבין אחר שהי"ת אמר לו שוב אל

ארץ אבותיך למה לא יצא בפרהסיא, ולכאורה יש לומר דכל כמה דאפשר למעט בנס לא רצה להשתמש בניסים, אך גם אחר הבריחה היה מוכרח לנס שבא אלקים אל לבן הארמי בחלום הלילה, ואמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע, ובודאי יעקב השכיל מראש שלבן ירדוף אחריו להחזירו ויצטרך לניסים, ואחת היא אם בא ללבן הדיבור בחרן שאל ימנע את יעקב מלשוב לארץ אבותיו, כמו שבא אליו הדיבור בגלעד, ובכן מה בצע לו בכרחו הלוא סוף יצטרך לשמש בניסים.

ונראה דכל מעשי אבות סימן לבנים, ועשה זה לפועל דמיוני לבניו אחריו, שיהיה להם כח זה לברוח עכ"פ מפני הכוחות החיצונים הרודפין אחריהם אפילו במקום שא"א להם לעמוד בקשרי מלחמה, והבריחה היינו להסיח דעתו מדברים חיצונים אלו ולהטמין עצמו בדברי תורה, הגם כי יש בחינה גדולה מזו, וכאמרם ז"ל בש"ס (ע"ז דף יז.). ר' חנינא ור' יונתן הוו קאזלי באורחא מטו להנהו תרי שבילי חד פצי אפיתחא דע"ז וחד פצי אפיתחא דבי זונות, א"ל חד לחבריה ניזיל אפיתחא דע"ז דנכיס יצריה, אמר ליה איך ניזיל אפיתחא דבי זונות ונכפייא ליצרין ונקבל אגרא, והיינו להכניע את צד הרע, וכמו שאיתא התם איתכנעו מקמייהו, אבל לאו כל אדם זוכה לזה ולאו בכל זמן, רק לאנשי המעלה שהם מזוככים בתכלית הזיכוך, ובזמנים מיוחדים שאין לצד הרע כ"כ שליטה.

ועל כן יעקב אף שכוחו היה יפה להכניע את כח לבן, וכשפיו אחז צדיק דרכו לברוח, ומטעם שיהיה מסלול ודרך לבניו אחריו אף כשלא יהיה כוחם יפה כר"ח ור' יונתן דש"ס ע"ז הנ"ל, עכ"פ יהיה יכולת בידם לברוח, וכמו שם כשיעקב עשה מקודם כל מה שהיתה יכולת בידו לברוח, ואח"כ כשלא היה לו עוד דרך הצלה הצילו הי"ת ע"י הזהירו את לבן הארמי, כן נשאר לדורות כשאדם עושה כל מה שבידו וכל טצדקי דאפשר למעבד בכדי להנצל מכוחות רעים הרודפין אותו, אח"כ נעזר בסיוע אלוקי.

גם במצרים עמ"י יצאו בחיפזון כעין בריחה

וזה הענין היה נמי במצרים, כי בחפזון יצאת מארץ מצרים, שישראל לא היה עוד כוחם יפה להכניע את כוחות מצרים, הוצרכו לצאת בחפזון כעין בריחה, כמש"כ במדרש (שמו"ר פר' יט אות ו), וכן אמר פרעה (שמות יד) כי ברח העם, אבל לעתיד שישראל יהיו במעלה העליונה בתכלית השלימות, כתיב (ישעיה נב) כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו וגו'.

כמו ביעקב שתחילה ברח ואח"כ נושע מלבן ונעשה מחיצה בינו ללבן כן

עמ"י כשיצאו ממצרים עדיין היה להם קצת שייכות עד אחר ג' ימים של

ירידת המן שהוחזקו בהשגחת ה' ונתפרדו ממצרים לגמרי

והנה כמו ביעקב שתחילה ברח ואח"כ נושע מלבן, ונעשתה אח"כ מחיצה המבדלת בינו לבינו עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבור אליך את הגל הזה וגו' ואת המצבה הזאת לרעה, כן נמי במצרים עדיין היו כוחות פרעה ומצרים רודפין אחריהם עד שנשתקעו

בים, ובחמישה עשר באייר ירד להם המן, וכאשר הוחזקו שלשה ימים בירידת המן בתלת זימני הוה חזקה, והיו רואים במזונותיהם ששיגו דרך נס, נתפרדה מהם לגמרי המחשבה של שר מצרים שהכניס בהם עדיין מחשבות רעות מאין ישיגו לחם לאכול במדבר, כי ח"ו לומר שהתלונה היתה מצד עצמם, כי ישראל מאמינים בני מאמינים, וכמאמר הכתוב זכרתי לך חסד נעוריך וגו', ובודאי כל התלונה נצמחה משירי שיריים ממצרים.

ועוד יש לומר שבעוד אכלו ישראל מלחם מצרים שנשפע ע"י שר של מצרים, היינו החררה שהוציאו ממצרים שניזונו ממנה עד ט"ו לחודש אייר, אף שטעמו בה טעם מן (כבש"ס קידושין דף לח.), מ"מ מאחר ששורש השפעתו היה ע"י שר של מצרים, היה לכוחות מצרים קצת קירוב להם, אך כשעברו שלשה ימים משכלתה החררה שהוציאו ממצרים והיו ניזונים ממן, בזה נפרד מהם כח מצרים לגמרי.

עמ"י קיבלו את התורה בחודש השלישי כענין ג' ימי הבחנה בגיורת שיהיה פירוד לגמרי והפירוד נעשה בעיקר בחודש השלישי

וידועין דברי מהר"ל בפירוש דברי המדרש, שלכן המתין במתן תורה עד החודש השלישי לצאת בני ישראל ממצרים, כמו הגיורת שצריכה שלשה ירחי הבחנה, וכתב מהר"ל כדי שיהיה פירוד לגמרי ממה שהיה מקודם, והפירוד נעשה בעיקר בשלישי, כי הראשון מתייחס אחר הקדום, והשלישי אחר החידוש, והאמצעי מפריד ביניהם לגמרי, כן נאמר לדרכנו שאחר שלושה ימים נפרדו לגמרי מכוחות של מצרים ולא היה להם עוד שום שייכות כלל, וא"כ כשהגיע ח"י אייר הוא ל'ג בעומר – נפרד מהם לגמרי כח רע של מצרים.

יעקב היה גם בבחינת בריחה וגם בבחינת צדיק שיכול להלחם ברע

וכאשר נסתכל בענין יעקב אבינו ע"ה כמו שהוא היה כלול בתרין, כן נמי היו לו צרת לבן וצרת עשו, וצרת לבן והצלתו ממנו היו בעוד שמו יעקב לבד, וההצלה מעשו היתה אחר שבשרהו המלאך שנקרא שמו ישראל, והצלתו מלבן היה ע"י בריחה, אבל ההצלה מעשו היה ע"י שהוא שלח לו מלאכים, ובמדרש (ב"ר פר' עה אות ג) תפסו עליו מחזיק באזני כלב לדרכו היה מהלך וכו'.

יעקב ברח מלבן כדי שיהיה מזה דוגמא לעמ"י בבריחתם ממצרים

ויש לומר שגם יעקב ידע מזה שלדרכו הוא מהלך, אבל באשר כל מעשיו היו פועל דמיוני לזרעו אחריו, ההצלה מלבן היתה לדוגמא ליציאת מצרים, כי ידוע שמראה לבן הוא מקו הימין חסד, ולבן היה חסד דקליפה ומראות נגעים ע"ב גימטריא חסד, והיא קליפה מושכת לגילוי עריות, והיא כענין קליפת מצרים ערות הארץ מעשה ארץ מצרים, אך ההצלה מעשו היא דוגמא על לעתיד שלא יהיה שריד לבית עשו, והמלחמה האחרונה שתהיה לנו היא עם בני עשו, על כן עשה לפועל דמיוני שהוא לדרכו היה מהלך ודמיך הוה ועוררתיה, וכן יהיה

לעתיד כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו (ישעיה נב), והוא לדרכו ילך, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו (עובדיה א), ועל כן היה מחזיק באזני כלב זה לדוגמא.

יעקב קיים שתי הבחינות והבחינה של בריחה עמדה לישראל במצרים והבחינה של כי שרית כו' היא שתעמוד לבנ"י לעת"ל וכמו שמורה שם ישראל

והנה קיים שתי הבחינות כר' חנינא ור' יונתן, וכמו שאמרנו שאנשים שאינם כ"כ מזוככים מוטב להיות בבחינת בריחה, ורק השלמים לגמרי ומזוככים בתכלית להם נאות כמו שאמר אידך כי היכי דנכפייא, האומנם היה יעקב אבינו ע"ה בעודו בבית לבן נמי מהשלמים ומזוככים בתכלית, מ"מ בעוד שמו יעקב לבד היה בעצמו בבחינת עקב, והיה דרכו דרך הקודש בבחינת בריחה, והיא שעמדה לבניו במצרים, אבל הצלתו מעשו שלא היתה בבחינת בריחה, והיה שמו ישראל לאמור כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל, היא שתעמוד לבניו לעתיד וכמו שמורה שם ישראל.

בל"ג בעומר נתפרד חלק הרע לגמרי אחרי הבריחה מהרע

והנה כמו ביעקב בבריחתו מבית לבן כשניצל עשו גל ונאמר עד הגל הזה, ואיתא בספרים שהוא רמז על ל"ג בעומר, והוא מטעם שאמרנו, וזה נשאר לדורות שבפסח הוא בבחינת בריחה כנ"ל, וכשמגיעין לל"ג בעומר נתפרד חלק הרע לגמרי. ומובן שזה הוא רק לאיש אשר היה עד כאן בבחינת בריחה, אז כשהגיע לל"ג בעומר זוכין כנ"ל, אבל מי שלא התחיל בבחינת בריחה איך יזכה שיתפרד ממנו חלק הרע.

מל"ג בעומר שאז מתחיל השליש השלישי מהספירה יש להתעורר מפאת האור החוזר של חג השבועות

אך כבר אמרנו שכמו (ברכות דף ג.) ששלוש משמרות הוה הלילה, ובאשמורה האחרונה תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה, פירש"י מפני שהוא קרוב לאור דרכן של בני אדם להתעורר, הרי שבשליש האחרון מתנוצץ אור החוזר מאור היום, כן בשליש האחרון של ימי הספירה שהוא מל"ג בעומר ואילך מתנוצץ אור חג השבועות, שהוא בערך ימי הספירה כערך אור היום להחושך של לילה, ובימי הספירה ישראל מקיימין (מיכה ז) כי אשב בחושך ה' אור לי, וכן (ישעיה ט) העם ההולכים בחושך – בימי הספירה, ראו אור גדול – בחג השבועות, והיינו שהולכים ולא כשישבו בטל, וכמו שמסיים הכתוב יושבי בארץ צלמות אור נגה עליהם, היינו שהיושבים ואינם בבחינת הולכים, לא זוכין לאור גדול רק הארה בעלמא להאיר את החושך.

ועל כן כמו שבשליש האחרון מהלילה דרכן של בני אדם להתעורר מפאת אור החוזר, כן הוא בשליש האחרון מהספירה דרכן של בני אדם הקרויין אדם להתעורר מפאת האור החוזר

של חג השבועות, ובכך אפילו אנשים שהיו עד הנה בבחינת יושבים או אפילו בבחינת ישנים, עתה הזמן להתעורר ולהיות עכ"פ מעתה ולהלאה עד החג בבחינת הליכה, כדי שבחג יראו אור גדול, אמן. עכ"ד.

יום שחל בו ל"ג בעומר אז חל בו באותו יום אח"כ בימי הסוכות יום ד' אושפיזא דמשה רבינו

איתא בשער יששכר (מאמרי חודש תשרי מאמר ימי החג ליום ג' דסוכות) שמעתי בשם הגאון הקדוש מו"ה מרדכי דוד זצ"ל מדאמבראווא עה"כ (דברים לב) ומות בהר והאסף אל עמך כאשר מת אהרן אחיך בהור ההר ויאסף אל עמיו, ופירש רש"י שם שחמד משה ואמר אשרי מי שמת במיתה זו, והנה קשה אריכת הלשון מות בהר והאסף אל עמך, וגם באהרן כפול כאשר מת ויאסף אל עמיו.

אמנם יש רמז בזה, כי הנה לפלא מכוון, שביום שחל בו ר"ח אב שהוא יום מיתת אהרן הכהן (כמש"כ בתורה) אותו יום בשבוע חל בכל שנה שלאחריו יום האושפיזא דיליה (ה' סוכות), על כן נתאוה גם משה וחמד לאותו מיתה, שסימן טוב שיום מיתתו הוא חל ביומא דאושפיזא דיליה בחג האסיף זמן שמחתנו, והבטיח לו הקב"ה שגם יום פטירתו ז' אדר יהיה באותו יום בשבוע שחל בו אושפיזא דיליה בחג הסוכות (הוא יום ד' דסוכות), וזהו רמז ומות בהר (באותו יום) והאסף אל עמך (שבא לעמך חג האסיף ביומא דאושפיזא דיליה) כאשר מת אהרן בהור ההר ויאסף אל עמיו (כמו שמיתת אהרן הוא ג"כ ביום שלו בחג האסיף כנז').

ומזה הרמז סעד וסמך למנהגנו, כי משה ביום ד' ואהרן ביום ה' ויוסף ביום ו' כסדר המידות וכו'. וגם תראה לפלא כי גם ל"ג בעומר (בגימטריא משה) שהוא יום פטירת רשב"י שהיה שורש נשמת משה רבינו, על כן לעולם אותו יום בשבוע שחל בו ל"ג בעומר, אז חל בו באותו יום אח"כ בימי הסוכות יום ד' אושפיזא דמשה רבינו. עכ"ל.

פל"ג פ'ורים ל"ג ב'עומר

ענין הקשר בין פורים ל"ג בעומר

הנה מבואר במחזור ויטרי (סימן רסא) וז"ל: וביום פורים הוא ל"ג בעומר, וזכר לדבר (בראשית י) שם האחד פל"ג, פ'ורים ל"ג בעומר. עכ"ל. וכ"כ בספר המנהגים חילדיק (מנהגי חודש אייר וימי ספיה"ע) וז"ל: י"ח אייר הוא ל"ג בעומר, וביום שנופל בו פורים יהיה ל"ג בעומר, וסימן פל"ג. עכ"ל. וכ"ה בשו"ע (סימן תכח ס"א) ובלבוש (סימן תכח ס"א).

ענין הסימן שנתנו רז"ל – פל"ג פ'ורים ל"ג ב'עומר דביום שחל בו פורים חל בו ל"ג בעומר היינו כי שניהם במידת הוד

ויש לבאר בזה, כי ל"ג בעומר הוא בחינת הוד, כי הוא חל בהוד שבהוד כנ"ל באורך, וכן פורים הוא בחינת הוד, כדאיתא בשער הכוונות (דרושי חג הפורים דרוש א) וז"ל: פורים סוד הוד, ולזה במגילה יש הרבה ווי"ן. עכ"ל. היינו שפורים יש בו בחינה כנגד ההוד.

וכתב בחמדת ימים (לפורים פרק ג אות לה) וז"ל: ואשר איתו דבר ה' ישכיל כי מפני כי עיקר הפורים נאדר בהוד, ובימי הפורים גם כן הוא ככל השנה כי הוא עומד בנצח והיא בהוד, ובה תתגלה עתה הארת מרדכי הנ"ל, על כן אומרים על הניסים בהודאה, כלומר כי מה שחשב לעשות עץ גבוה חמשים אמה לתלות את מרדכי בכיטול הארתו למעלה, הופר עצתו ולא נתבטלה ההארה ההיא של מרדכי, ועתה הארץ האירה מכבודו ויהי כזית הוד"ה. עכ"ל. מבואר שפורים הוא בהוד.

על כן כיון ששניהם בהוד, שפיר יתכן הרמז שחלים באותו יום, כי הם בבחינה אחת. הבן.

בפורים ובל"ג בעומר היה גילוי אור תורה שבע"פ

עוד יש לבאר בזה על פי מה דאיתא בשבת (דף פח. ע"פ (שמות יט) ויתייצבו בתחתית ההר מלמד שכפה עליהם ההר, ומכאן מודעה רבה לאורייתא, אמר רבא אעפ"כ הדר קיבלוהו בימי אחשורוש, דכתיב (אסתר ט) קיימו וקיבלו קיימו מה שקיבלו כבר וכו'. ע"כ. והיינו שבפורים זכו וקיבלו את התורה מחדש.

ואיתא במרדכי (מגילה סימן תשפט ובכ"מ סימן שצח) וז"ל: ועדיף יומא דפוריא כיום שניתנה בו תורה, כי הא דמר בריה דרבינא הוה יתיב בתעניתא כולה שתא לבר מתרי יומי, יומא דעצרתא משום שניתנה בו התורה, ויומא דפוריא משום ניסא. עכ"ל.

וכ"כ בשאילתות (סדר ויקהל שאילתא סז) שאילתא דמחייבין דבית ישראל למיכל ולמשתי בפוריא, ואודויי ושבוחי קמי שמיא על כל ניסיא דעביד להון קוב"ה, דכתיב (אסתר ט) לעשות אותם ימי משתה ושמחה, ועדיף יומא דפוריאי כיום שניתנה בו תורה, כי הא דמר בריה דרבינא הוה יתיב בתעניתא כולה שתא, לבר מן תרי יומי דעצרתא יום שניתנה בו תורה, ולבר מן תרי יומי דפוריאי משום ניסא. ע"כ. הרי שיש דמיון בין יום פורים ליום שבועות, כי בבחינה מסוימת גם בפורים עמ"י קיבלו את התורה.

בפורים קיבלו את התורה באהבה והיינו תורה שבע"פ

והנה התורה שקיבלו מחדש, היה התורה שבע"פ, כדאיתא בתנחומא (סדר נח סימן ג) וז"ל: יתברך שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, שבחר בישראל משבעים אומות, כמש"כ (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, ונתן לנו את התורה בכתב, רישומו ברמו צפונות וסתומות ופירושו בתורה שבעל פה, וגילה אותם לישראל, ולא עוד אלא שהתורה שבכתב כללות, ותורה שבעל פה פרטות, ותורה שבעל פה הרבה, ותורה שבכתב מעט, ועל שבעל פה נאמר (איוב יא) ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים.

וכתיב (שם כח) ולא תמצא בארץ החיים, ומאי לא תמצא בארץ החיים, וכי בארץ המתים תמצא? אלא שלא תמצא תורה שבעל פה אצל מי שיבקש עונג העולם, תאוה וכבוד וגדולה בעולם הזה, אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר (במדבר יט) זאת התורה אדם כי ימות באוהל, וכך דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ובתורה אתה עמל, לפי שלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על התורה שבעל פה, שנאמר (שמות לד) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית.

ואמרו חז"ל לא כתב הקב"ה בתורה, למען הדברים האלה, ולא בעבור הדברים האלה, ולא בגלל הדברים, אלא על פי הדברים, וזו היא תורה שבעל פה, שהיא קשה ללמד ויש בה צער גדול שהיא משולה לחושך, שנאמר (ישעיה ט) העם ההולכים בחושך ראו אור גדול, אלו בעלי התלמוד שראו אור גדול, שהקב"ה מאיר עיניהם באיסור והיתר, בטמא ובטהור, ולעתיד לבוא, ואוהביו כצאת השמש בגבורתו (שופטים ה).

ולא קיבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית, שנאמר (שמות יט) וייתיצבו בתחתית ההר, ואמר רב דימי בר חמא אמר להם הקב"ה לישראל, אם מקבלים אתם את התורה, מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם.

ואם תאמר, על התורה שבכתב כפה עליהם את ההר, והלא משעה שאמר להם מקבלין אתם את התורה, ענו כולם ואמרו נעשה ונשמע, מפני שאין בה יגיעה וצער והיא מעט, אלא אמר להן על התורה שבעל פה, שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות, והיא עזה כמוות וקשה כשאול קנאתה, לפי שאין לומד אותה אלא מי שאוהב הקב"ה בכל ליבו ובכל נפשו ובכל מאודו, שנאמר (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך.

ומנין אתה למד שאין אהבה זו אלא לשון תלמוד, ראה מה כתיב אחריו, והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך (דברים ו), ואי זה, זה תלמוד שהוא על הלב, הוי אומר, ושננתם לבניך, זו תלמוד שצריך שינון, ללמדך, שפרשה ראשונה שבקריאת שמע אין בה פירוש מתן שכרה בעולם הזה, כמש"כ בפרשה שניה, והיה אם שמע תשמעו וגו' ונתתי מטר ארצכם, זה מתן שכר עוסקי מצוות (תורה שבכתב) שאין עוסקין בתלמוד, ובפרשה שניה כתיב בה (שם) בכל לבבכם ובכל נפשכם, ולא כתב בכל מאודכם.

ללמדך, שכל מי שאוהב עושר ותענוג, אינו יכול ללמד תורה שבעל פה, לפי שיש בה צער גדול ונדוד שנה, ויש מבלה ומנבל עצמו עליה, לפיכך מתן שכרה לעולם הבא, שנאמר (ישעיה ט) העם ההולכים בחושך ראו אור גדול, אור גדול, אור שנברא ביום ראשון, שגנוז הקב"ה לעמלי תורה שבעל פה ביום ובליילה, שבזכותן העולם עומד, שנאמר (ירמיה לג) כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, אי זה הוא ברית שנוהג ביום ובליילה, זו תלמוד וכו'. עיין שם עוד.

הנה מבואר דמה שקיבלו ישראל בכפיה במתן תורה, זהו תורה שבכתב, וא"כ מה שקיבלו בפורים מאהבה, זהו תורה שבע"פ. ועל תורה שבע"פ נאמר העם ההולכים בחושך ראו אור גדול, כמבואר במדרש תנחומא הנ"ל, וכן מבואר בש"ס (סנהדרין דף כד). וז"ל: במחשכים הושיבני כמתי עולם, אמר ר' ירמיה זה תלמודה של בבל. ע"כ. והיינו שע"י קבלת תורה שבע"פ, נזכה בס"ד לאור גדול.

בל"ג בעומר יש גילוי האור דתורה שבע"פ

והנה ל"ג בעומר הוא ג"כ גילוי האור תורה שבע"פ, כי הנה השמחה בל"ג בעומר הוא משום שאומרים שאז פסקו תלמידי ר"ע מלמות, וכמבואר ביבמות (דף סב): שתלמידי ר"ע מתו מפסח עד פרוס העצרת, ופרוס הוא חצי חודש והיינו ט"ו יום קודם הפסח. וכ"ה בטור (שם) ובעוד. והקשה הרב פרי חדש (ס"ה ד"ה ומ"ש ומרבים בו קצת שמחה) דיש לדקדק בשמחה זו למה, ואי משום שפסקו מלמות מה בכך, הרי לא נשאר אחד מהם וכולם מתו, ומה טיבה של שמחה זו? ותירץ הרב פרי חדש דאפשר דהשמחה היא על אותם תלמידים שהוסיף אח"כ ר"ע שלא מתו כלל.

ר"ע היה שורש תורה שבע"פ

והנה ר"ע היה שורש תורה שבע"פ, וכמו שאמרו במדרש (במדב"ר יט אות ו) דכתיב (ישעיה מב) אלה הדברים עשיתים ולא עזבתים, אעשה אין כתיב כאן, אלא עשיתים, שכבר עשיתי לרבי עקיבא וחביריו, דברים שלא נגלו למשה נגלו לר"ע וחביריו, וכל יקר ראתה עינו (איוב כח), זה רבי עקיבא וחביריו, אמר רבי יוסי ברבי חנינא רמז שכל הפרות בטלות ושלך קיימת. ע"כ. וכן איתא בפסיקתא רבתי (פיסקא יד, פר' פרה) ובמדרש תנחומא (סדר חוקת סימן כד). הרי שרבי עקיבא נגלה לו דברים שלא נגלו למשה רבינו, והיינו אור תורה שבע"פ.

וכן מבואר בגמ' (סנהדרין דף פו.) דאמר רבי יוחנן סתם מתניתין רבי מאיר, סתם תוספתא רבי נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון, וכולהו אליבא דרבי עקיבא. ע"כ. הרי שר' עקיבא היה השורש לכל דברי התנאים.

וזה הביאור במה שמבואר בגמ' (מנחות דף כט:) וז"ל: אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו רבש"ע, מי מעכב על ידך? אמר לו אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות, אמר לפניו, רבש"ע, הראהו לי, אמר לו חזור לאחורך, הלך וישב בסוף שמונה שורות, ולא היה יודע מה הן אומרים, תשש כוחו, כיון שהגיע לדבר אחד, אמרו לו תלמידיו רבי, מנין לך, אמר להן, הלכה למשה מסיני, נתישבה דעתו, חזר ובא לפני הקב"ה, אמר לפניו, ריבוננו של עולם, יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה על ידי, אמר לו שתוק, כך עלה במחשבה לפני. ע"כ. והיינו שכוחו של ר"ע היה שדרש תילי תילים של הלכות על כל קוץ וקוץ שבתורה, והיינו תורה שבע"פ.

והנה איתא (כתובות דף מ.) א"ר זירא אמר רבה בר שילא אמר רב המנונא סבא א"ר אדא בר אהבה אמר רב, הלכה כר' אלעזר, קרי רב עליה דרבי אלעזר טובינא דחכימי. ע"כ. ופירש רש"י (שם ד"ה טובינא דחכימי) וז"ל: מאושר שבחכמים, אשרי מתרגמינן טובאי, ר' אלעזר הוא ר' אלעזר בן שמוע ותלמידו של ר"ע היה, כדאמרינן ביבמות בהבא על יבמתו (דף סב:) והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ור"ש ורבי אלעזר בן שמוע. ע"כ.

והקשה השיטה מקובצת (כתובות דף מ.) דאטו משום דכיון לדעת רבו ואזיל בשיטתיה קרו עליה טובינא דחכימי, פירוש מאושר שבכל החכמים, והרי רבו גופיה דאמרה שמעתא ופליג עליה רבי יוסי הגלילי לא קרינן עליה טובינא דחכימי.

ותירץ, דיש לומר משום שהיה העולם שמם, עד שבא ר' עקיבא ושנאה להם וכו', וכמו שכתב רש"י ז"ל, הלכך כל אחד מתלמידיו שהיה מכוין לדעתו הרי הסכים להלכה, ורבי עקיבא היה להם במקום משה רבינו אדון הנביאים ע"ה, לפי שהיה כבר נשתכח תורה שבעל פה, עד שבא הוא ושנאה, ומשום הכי כל מי שהיה מסכים לדעתו שפיר קרינן עליה טובינא דחכימי כנ"ל. עכ"ד.

הרי שכתב השיטמ"ק דרבי עקיבא היה במקום משה רבינו ע"ה, לפי שנשתכח כבר תורה שבע"פ, עד שבא ר"ע ושנאה להם, הרי שר"ע בהכרח היה שורש תורה שבע"פ.

וכן מבואר במגלה עמוקות (אופן עב) דרבי עקיבא הוא סוד תורה שבע"פ.

והנה ר' צדוק הכהן מלולבין האריך בזה במקומות כמעט אין מספר, והביא מדברי מרן האר"י ז"ל שרבי עקיבא הוא שורש תורה שבע"פ, אציין באיזה מקומן, עיין בספרו פרי צדיק (פר' חיי שרה אות יא פר' שמות אות י לט"ו בשבט אות ב פר' יתרו אות א לפר' שקלים אות ד ל"ד אדר ראשון אות א לפר' זכור אות א שם אות יב לפר' פרה אות ב לחג הפסח

אות מט לל"ג בעומר אות א שם אות ח פר' בהעלותך אות ט לט"ו באב אות א שם אות ג שם אות ה פר' כי תצא אות טו שם אות טז פר' כי תבוא אות יא לר"ה אות יג לערב יו"כ אות א) ובספרו ישראל קדושים (פ"י) ובספרו ליקוטי מאמרים (עמוד יא) ובפוקד עקרים (אות ד אות ו) ולאהבת הקיצור ומאפס הפנאי אקצר.

ר"ע הוסיף תלמידים ביום ל"ג בעומר ועי"ז נתפשטה התורה שבע"פ

והנה מבואר שביום ל"ג בעומר ר"ע הוסיף תלמידים ומשם נתפשט כל התורה שבע"פ, וכמו שאמרו חז"ל (יבמות דף סב:) י"ב אלף זוגים תלמידים היו לו לר"ע מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם, ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. ע"כ.

וכן אמרו במדרש (ב"ר פר' סא אות א) וז"ל: שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לר' עקיבה מגבת ועד אנטיפטריס, וכולהון מתו בפרק אחד, למה, שהיתה עיניהם צרה אלו באלו, ובסוף העמיד שבעה, ר' מאיר ור' יהודה ר' יוסי ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע ור' יוחנן הסנדלר ור' אליעזר בן יעקב, ואית דאמר ר' יהודה ור' נחמיה ור' מאיר ור' יוסי ור' שמעון בן יוחי ור' חנניה בן חכינאי ור' יוחנן הסנדלר, אמר להם בני הראשונים לא מתו אלא שהיתה עיניהם צרה בתורה אלו באלו, אלא תנו דעתכם שלא תעשו כמעשיהם, עמדו ומילאו כל ארץ ישראל תורה. ע"כ.

והנה כיון שגם בפורים וגם בל"ג בעומר נתרבה אור תורה שבע"פ, על כן פורים ול"ג בעומר, הם בבחינה אחת כי בשתייהם הענין סובב על גילוי אור תורה שבע"פ.

רשב"י היה התלמיד שבירר ביותר תורת רבי עקיבא רבו

וכעת אומר בס"ד חידוש עצום, דהנה איתא בגמ' (גיטין דף סז.) דאמר ר"ש לתלמידיו, בניי, שנו מידותי, שמידותי תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע. ע"כ. ופירש רש"י (שם) שנו מדותי, למדו תורת. שמידותי תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע, בחרתים ותרמתים מתוך עיקרי משניותיו של ר"ע, והיינו ברירה אחר ברירה. עכ"ל. הרי שרבי שמעון העביר את התורה שבע"פ מרבי עקיבא באופן הכי מדויק, ועל כן בל"ג בעומר שאז עיקר התגלות תורה שבע"פ, אז הוא הילולא רבה דילה דרבי שמעון. והבן.

יום פורים הוא יום מתן תורה ולכן לא יתבטל לעולם כמו התורה שלא

תיבטל לעולם

והנה הרב עוללות אפרים (ח"ב מאמר שא-ד) כתב, כי הנה ימי הפורים הם ימי מתן תורה ולכן קבעום לימי משתה ושמחה, כי הנה ימי פורים לא יהיו נבטלים לעולם, והטעם הוא

כי כמו שהתורה לא תהא מוחלפת לעולם ולעולמי עולמים, כך ימי הפורים אין להם בטלה עולמית, להורות כי התורה לא תתבטל לעולם, ולכך יום פורים קבוע לעולם לא ימוש.

וזהו שמצינו הרבה מאמרים המורים שיום פורים הוא יום מתן תורה, וכמו שאמר ר' שמעון בן לקיש בירושלמי דמגילה (פ"א ה"ה דף ז.), ויליף ליה בגז"ש שכמו שבמתן תורה כתיב קול גדול ולא יסף, ומתרגמין לא פסק, כך פורים שכתוב ביה וזכרם לא יסוף לא יהיה נבטלים לעולם. ולכאורה צ"ב מה צרכינן לגז"ש, והא פסוק מפורש וזכרם לא יסוף שימי פורים לא יבטלו לעולם, אלא זה הוא טעם להורות למה ימי פורים לא יהיו נבטלים, משום שדומה ליום מתן תורה שהדר קיבלוהו מאהבה וביטלו המודעה, לכן אינן בטלין כנ"ל.

וזה שכתוב אחר הפסוק דאנוכי הסתר אסתיר את פני ביום הזה דאזיל על אסתר, וזהו נבואה על ימי הפורים, לכך כתיב מייד אחר"ז כי לא תשכח מפי זרעו, וכתב רבינו בחיי (פר' וילך) דמיירי על ימי הפורים, שימי פורים לא נבטלין לעולם.

וזהו שמצינו במדרש משלי (ט ב) בפסוק טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה – כל המועדים בטלים וימי הפורים אינן בטלין, שנאמר וזכרם לא יסוף מתוך זרעם, ואיתא שם א"כ אף יום הכיפור אינו בטל לעולם, שנאמר (ויקרא טז) והייתה זאת לכם לחוקת עולם. וצ"ב מה דמיון בין פורים ליוה"כ שלכאורה נראים הפכיים.

ועוד איתא בש"ס (פסחים סח:) מר בריה דרבינא כולי שתא יתיב בתעניתא לבר מעצרתא ופורים ומעלי יומא דכיפורי, עצרת יום שניתנה בו תורה, פורים מעיקרא להכי אתקין, מעלי יומי דכיפורי דתניא ר' חייא מדפתי וכו'. ע"כ. מבואר שפורים ויוה"כ ויום מתן תורה שורש אחד להם, וצ"ב.

והיינו כי כל המועדים הנ"ל יש להם ענין קבלת התורה, עצרת כפשוטו שהוא יום מתן תורה. יום כיפור כמו שאמרו (תענית כו:) ביום חתונתו זה מתן תורה, ופירש"י (שם) יום כיפור נקרא יום מתן תורה לפי שבו ניתנו לוחות אחרונות. ימי הפורים כדאמרן. לפיכך יתיב מר בריה דרבינא כולא שתא בתעניתא לבר מג' ימים הללו עצרת – יום שניתנה בו תורה, פורים – מעיקרא להכי אתקין, רצ"ל שמעיקרא לא ניתקנו אלא מטעם קבלת התורה וביטול המודעה כאמור, לאפוקי עצרת שלאו להכי אתקין מעיקרא, שהרי בתורה לא נאמר כי אם (במדבר כח) ביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה וגו', יום כיפור דתני רבי חייא וכו'.

ומה שדווקא פורים ויוה"כ לא נבטלים ולא עצרת, משום שבעצרת היה עדיין ב' חסרונות, א' חטא העגל שבגלל זה נשתברו לוחות ראשונות, ב' שעדיין היה להם המודעה וכו', אבל ביו"כ שנתכפר להם חטא העגל וירדו לוחות שניות, וכן בפורים שהיה ביטול המודעה ע"י שהדר קיבלוהו מאהבה, לכך לא יתבטלו, כי בשני זמנים אלו נשאר רושם התורה, וכשם שהתורה אינה בטילה עולמית, כך הימים האלו קיימים לעולם. ע"כ.

עפי"ז י"ל דגם ל"ג בעומר לא יבטל לעולם כיון שאז היה התגלות תורה שבע"פ שלא תיבטל לעולם

היינו שביאר לן העוללות אפרים, שמה שפורים לא יבטל לעת"ל היינו משום שאז נתגלה אור תורה שבע"פ, והתורה לא בטילה לעולם, וי"ל עפי"ז דגם ל"ג בעומר לא יבטל לעולם, כיון שגם בו נשאר הרושם של תורה שבע"פ לעולם, כי אז היה התגלות התורה שבע"פ היה ר"ע ור"ש כנ"ל, וממילא כמו שהתורה שבע"פ לא יבטל לעולם, כן ל"ג בעומר לא יבטל לעולם. והוא נפלא.

ענין ההתאחדות שיש בעמ"י ביום הקדוש ל"ג בעומר

הנה ביום הק' הזה ל"ג בעומר, מצינו שעמ"י מתאחדים באופן נפלא מאוד, וכאשר שנה בשנה מתאספים עמ"י מינים ממינים שונים כולם אהובים כולם ברורים כולם רוצים לעשות רצון קונם, גם בהדלקות ובריקודים, כולם בצוותא חדא (על פי רוב), וצ"ב מה מיוחד ביום זה שעמ"י מתאחדים באופן כה נפלא.

תנאי בסיסי לקבלת התורה הוא האחדות

וחשבתי בס"ד לבאר דהנה האחדות הייתה תנאי בסיסי במעמד הר סיני, שיהיה אחדות שלימה בישראל, וכמבואר במכילתא (מס' דבתודש א) ע"פ (שמות יט) ויחן שם ישראל נגד ההר – נעשו בלב אחד כאיש אחד, נגד ההר – לרמוז דכמו שהר סיני גוף אחד, גם הם נעשו הר אחד, גוף אחד וקדושה אחת ואחדות אחת, וזהו נגד ההר. ע"כ.

והנה איתא במדרש (ויק"ר פר' ט אות ט) וז"ל: כתיב (במדבר לג ו) ויסע ויחנו – נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת, כיון שבאו כולם לפני הר סיני נעשו כולם חניה אחת, הדא דכתיב (שמות יט) ויחן שם ישראל, ויחנו שם ישראל אין כתיב כאן, אלא ויחן שם ישראל, אמר הקב"ה הרי שעה שאני נותן תורה לבני. עכ"ל.

וכתב על זה בכאר יוסף (ויקרא א א) שרק משום שנעשו כולם אגודה אחת היה אפשר ליתן להם את התורה, ויתכן שהטעם בזה הוא, דהנה הקשו איך זכו עמ"י לכאלה גילויים נוראים וכו', וי"ל שהוא משום שכל ישראל התאחדו אז באיחוד גמור שלם עד שנעשו כאיש אחד בלב אחד, א"כ כל השישים ריבוא נשללו ונעשו כאיש אחד הכלול בשישים ריבוא נשמות, ונשמת כל אחד ואחד מהם נתעלה למדריגת נשמה גבוהה ורמה כזו, שמתוך כך היו יכולים להגיע למעלת נבואה להשיג ההשגה הגדולה הזאת, וזהו שאמרו במדרש הנ"ל, אמר הקב"ה הרי שעה שאני נותן תורה לבני, היינו שע"י כללותם ואיחודם במדריגה הזאת, התעלו ועלו למדריגה שהם ראויים ומוכשרים שאתגלה לפניהם, ויכלו לשמוע דברי אלקים חיים וליתן להם את התורה בפומבי. עכ"ד.

וכתב ג"ע הרב חיד"א בכסא דוד (דרוש יט ד"ה וטעם) וז"ל: טעם שני לזכירת מעמד הר סיני הוא, כי ישראל זכו שהיו בלב אחד במעמד הר סיני, כמש"כ (שמות יט) ויחן שם ישראל נגד ההר, ואמרו רז"ל (ויק"ר פר' ט אות ט) שנעשו כולם כאיש אחד, ובזה זכינו לקבלת התורה, דאין אשה מתקדשת לחצאין, כמבואר בקידושין (דף ז.), וכשהיינו כגוף אחד סלקי שפיר הקידושין כמש"כ במקומו, וגם לכך הוצרך משה רבינו ע"ה שנשמתו הייתה כלולה משישים ריבוא ישראל, וזה שאמר הכתוב ויחן שם ישראל נגד ההר באחדות גמור כאיש אחד, ומשה עלה אל האלהים שנשמתו כלולה מכולם. עכ"ל.

וכתב האור החיים (שמות יט ב) וז"ל: וענין ג' הוא בחינת ייעוד חכמים בהתחברות בלב שלם ותמים, לא שיהיו בד בבד, שעליהם אמר הכתוב (ידמיה נ) חרב אל הבדים (ברכות דף סג.), אלא יתוועדו יחד ויחדדו זה לזה ויסבירו פנים זה לזה, וכנגד זה אמר ויחן שם ישראל לשון יחיד, שנעשו כולן יחד כאיש אחד, והן עתה הם ראויים לקבלת התורה. עכ"ל.

וכתב בישמח ישראל (לימי הגבלה) כי ע"י האחדות כמש"כ ויחן שם ישראל כנגד ההר, והיו כאיש אחד ובלב אחד, שנעשו באמת בטל ומבוטל כעפר וכאין ממש אחד לחבירו, וכל אחד ראה מעלת חבירו, ממילא זכו אח"כ לקבלת התורה, וכנוסח התפילה (תפילת אלקי נצור) ונפשי כעפר לכל תהיה, ועי"ז פתח ליבי בתורתך. עכ"ד.

וכתב בספר הכתב הקבלה בשם ספר מנחה כלולה (פר' יתרו) וז"ל: והטיב במנחה ברורה לאמור שהוא כינוי לתיקון המידות, ע"ד שאמר הכתוב (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים, וזהו ששינה אונקלוס לתרגם ויחורון, ואצל המצורע ופרה אדומה תרגם ויצבע.

וזהו שכתוב (שמות יט) ויחן שם ישראל נגד ההר – נעשו בלב אחד כאיש אחד, וכמו שדרשו רז"ל (מכילתא מס' דבחודש א), נגד ההר – לרמוז דכמו שהר סיני גוף אחד, גם הם נעשו הר אחד, גוף אחד וקדושה אחת ואחדות אחת, וזהו נגד ההר. עכ"ד.

והנה במתן תורה כתוב (שמות יט) ויתייצבו בתחתית ההר, ואיתא בגמרא (שבת דף פח.) מלמד שכפה עליהם הר כגיגית ואמר להם אם אתה מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם. וצ"ב מאי שם תהא קבורתכם, דטפי הו"ל פה תהא קבורתכם.

ומבארים דאז עמדו ישראל באחדות כולם כאיש אחד בלב אחד, ואמר להם הקב"ה אם אתה מקבלים את התורה, היינו שאם תמשיכו להיות מוכנים להיות באחדות ולהיות מוכשרים לקבל את התורה מוטב, ואם לאו שתתפרדו מהאחדות, שם תהיה קבורתכם, היינו שהיחידים שיוציאו עצמם מן הכלל בזה עצמו יהיה קבורתו, כענין המהלך בדרך יחידי חייב מיתה, כמבואר במדרש (קה"ר פ"ג אות ב) ועיין במשנה (אבות פ"ג מ"ה) ועיין ליקוטי מוהר"ן (ח"א סימן בן) שביאר בטוב טעם ודעת בסוד המאמר.

דורשי רשומות אמרו שתיבת ויקהל עולה בגימטריא כמנין מקו"ה, כי כח האחדות מטהר ומקדש כטבילה במקוה, וכן סגולתו לעורר רחמים רבים, ורמז לדבר כי צבו"ר עולה

בגימטריא רחמי"ם, כמבואר במגלה עמוקות עה"ת (פר' ויצא), היינו כח כח הציבור מעורר רחמים וכל טוב בס"ד.

וזהו רמז (מגילה דף ב.) זמן קהילה לכל הוא ול"צ לרבווי, היינו שאין צורך לרבות מלישנא דקרא שאפשר לקרוא ב"ג את המגילה, כיון שהכל נקהלו בו להלחם באוייביהם והיה בו את עיקר הנס. והרמז שכיון שזמן קהילה הוא ומתאחדים באהבה ואחוה, שוב אין צריך פסוק לרבות שאפשר לקרוא בו את המגילה שהיא עסק התורה, כי עצם האחדות הרי הוא כמו התורה בעצמה, וכמש"כ בחידושי הרי"ם (לפורים ד"ה איתא י"ג וכו') דכיון שזמן קהילה לכל הוא ל"צ קרא לרבווי, דכשישראל נקבצין למקום אחד זה עצמו הוא תורה, ולא צריכים אז קרא שילמדם, הבן.

וכתב הרב צרור המור (ויחי מט א) וז"ל: ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם, האספו ובואו כולכם באגודה אחת בלי שנאה וקנאה וכו', האספו כולכם ואגידה לכם דברי סתר וחכמה וכו', ואחר שמהיום הזה היה רוצה לומר להם הדברים שיהיו באחרית הימים, אין לך חכמה גדולה מזאת, והיאך תזכו לאלו הדברים? כשתהיו כולכם באגודה אחת, ולא יהיה פירוד ביניכם אלא שתהיו באחדות אחד וכו', ומכאן למדו לומר במתן תורה נעשה ונשמע, ולכן אמרו שם ויחן שם ישראל כאיש אחד בקיבוץ אחד, כמו שאמר כאן הקבצו ושמעו. עכ"ל.

וכתב בפיתוחי חותם (פר' יתרו) שדוקא ע"י ההתאחדות של עמ"י שנתקדשו ונטהרו ונעשו אהובים זה לזה בלב אחד כאיש אחד, עי"ז זכה משה רבינו ע"ה לעלות אל האלקים ולהוריד להם את התורה, וזהו שכתוב (שמות יט) ויחן שם ישראל – נעשו בלב אחד כאיש אחד, כמו שדרשו רז"ל (מכילתא מס' דבחודש א), נגד ההר – לרמוז דכמו שהר סיני גוף אחד, גם הם נעשו הר אחד, גוף אחד וקדושה אחת ואחדות אחת, וזהו נגד ההר. עכ"ד.

והמהר"ם אלשיך (שמות יט א) כתב וז"ל: בחודש השלישי למה שהיה לצאת וכו', על כן ביום הזה באו מדבר סיני ולא מקודם, ועם כל זה גדלה קדושת היום ההוא לפני יתברך כי קדוש היום לאלקינו, כי על כן יאות נאמר (שם) ביום הזה באו מדבר סיני, ולא נאמר ביום ההוא, עם היות יום שעבר ואין בו ממש, והוא, כי הנה למדנו מספר הזוהר (פר' ויחי דף ר"ז): כי הימים שנעשה בהם מצוות, ומה גם מצוה כוללת מכל ישראל, היום ההוא קונה שלימות ואיכות רוחני וקיים לעד, כאילו היום עצמו קיים והווה תמיד, כאשר דרשו ע"פ (בראשית מז כט) ויקרבו ימי ישראל וכו', שהימים מתקרבים ממש להעיד על המצוות הנעשות פה בהם, וזה הורה פה כי על ידי צדקת ישראל קנה היום שלימות גדול שיצדק בו לאמור היום הזה, כאילו הוא קיים לפנינו, והוא על האחדות והשלימות שקנו בו. עכ"ל.

מכל זה מבואר שעיקר קבלת התורה הוא על ידי האחדות, ועל כן בפורים שזכו לתקן את האחדות, עי"ז זכו וקיבלו את התורה מאהבה, וכמבואר בגמ' (שבת דף פח.) וז"ל: ויתייצבו בתחתית ההר (שמות יט), אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם.

אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא. אמר רבא אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשוורוש, דכתיב (אסתר ט) קיימו וקיבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר. ע"כ. והיינו שזכו לקבלת את התורה מאהבה מחמת התאחדותם. וזה אפשר לכוין במה שפירש"י (שם) דהדור קיבלו את התורה מאהבה – מאהבת הנס שנעשה להם, דהיינו מאהבת הנס שנעשה ע"י התאחדות עמ"י בתפילה וכו'. הבן.

רפידים שרפו מן התורה ע"י שנפרדו מהאחדות

והנה אמרו חז"ל (סנהדרין דף קו.) וז"ל: מאי לשון רפידים רבי אליעזר אומר רפידים שמה, רבי יהושע אומר שריפו עצמן מדברי תורה, שנאמר (ירמיה מז) לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים. ע"כ. ופירש"י וז"ל: מפני רפיון ידים, של תורה ומצוות והכי נמי רפידים רפיון ידים הוא, כלומר מפני שרפו ידים מן התורה בא עליהם עמלק. עכ"ל.

וכן אמרו במס' בכורות (דף ה:) וז"ל: ועוד שאלתיו מאי לשון רפידים ואמר לי רפידים שמה כו', ר' יהושע אומר שריפו עצמן מדברי תורה, וכן הוא אומר (ירמיה מז) לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים. ופירש רש"י וז"ל: שריפו ידיהם כו', לפיכך בא עליהם עמלק, לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים, מכאן שריפו ידיהם מן התורה. עכ"ל.

והנה צ"ב דהא ברפידים עדיין לא קיבלו את התורה, ואף שנצטוו איזה מצוות במרה, סו"ס לכאורה עדיין לא מובן איך שייך לומר על זה שרפו ידיהם מן התורה.

אך ע"פ הנ"ל יבואר, כי הנה עיקר מה שקיבלנו את התורה היה על ידי האחדות כנ"ל, על כן כיון שנפרדו מהאחדות זה היה פגם שמנע מהם לקבל את התורה, כי נתבטל מהם ההכנה, לכך יצדק לומר על זה שרפו ידיהם מן התורה.

וכן מבואר בדברי הרב כלי יקר (שמות יט ב) שכתב וז"ל: ואח"כ אמר ויסעו מרפידים, היינו מן המקום אשר היו שם בריב ומחלוקת, כי המקום ההוא נקרא מסה ומריבה, ורפידים אותיות פרידים כמו כשב כבש על שם הפירוד שהיה ביניהם, ורז"ל (סנהדרין דף קו.) דרשוהו מלשון רף ידים, כי זה תלוי בזה כי ע"י הפירוד שהיה ביניהם רפו ידיהם מן התורה, ועכשיו נסעו מרפידים מן המקום ההוא, רצ"ל הסיעו עצמם מן הפירוד ויבואו מדבר סיני, כי מקום זה גרם להם שהיו באגודה אחת.

כי בקשת הכבוד והשררה סיבה לכל ריב ולכל נגע, וע"י שראו שהר סיני הנמוך שבהרים הוא ההר חמד אלהים לשבתו, אז ראו שהקב"ה בוחר בענוים, ועי"ז בחרו במידת ההכנעה, וזהו סיבת השלום, לכך הוא מזכירם בלשון רבים ויבואו מדבר סיני ויחננו במדבר, להורות שמצד המדבר עדיין היו חלוקים בדעתם ולא היו בלב אחד כאיש אחד עדיין, אך בבואם נגד ההר והוגד להם כי על הר זה ירד ה', אז ויחן ישראל – היו בלב אחד כאיש אחד, אבל מתחילה קודם שבאו להר הזה, בין בבואם אל תוך המדבר בין בחנייתם במדבר, עדיין לא סרו ממחלוקתם עד שבאו נגד ההר כאמור, לפי ששמו מורה על ההיפך דהיינו שנאה,

כאמרם רז"ל (שבת דף פט:) סיני שממש ירדה שנאה לאומות כו', לכך אמר ויחן שם ישראל נגד ההר, כי מהות ההר גרם השלום ולא שמו. עכ"ל.

אין השכינה שורה אלא באחדות

והדבר יובן יותר עם המבואר כי אין השכינה שורה אלא באחדות, כמאמר החסיד (חרדים פ"ז) ע"פ (איוב כג) והוא באחד, שהשכינה שורה כשעמ"י בבחינת אחד. ע"כ.

וזהו שאמרו חז"ל (מגילה דף יג:) ע"פ ישנו עם אחד, ישנו מן המצוות, היינו כי כשיש אחדות אזי כשאחד מקיים מצוה אז כאילו חשוב כאילו כולם קיימו מצוה זו, אך מתי שעמ"י מפורד ולא מאוחד אזי לא חשיב כן ונתמעט כח המצוות מאוד מאוד, ובנוסף גם מתווסף להם עוונות של ביטול מ"ע (ויקרא יט) ואהבת לרעך כמוך, ועל (שם) לא תשנא את אחיך בלבבך, ועל (שם) לא תיקום ולא תיטור.

בזמן מרדכי ואסתר עיקר ההצלה היה ע"י האחדות ועי"ז קיבלו את התורה

מאהבה

ועל כן אמרה אסתר למרדכי לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי, דהיינו שיהיו כולם באחדות אחד, יען שידעה אסתר דערעור המן היה על זה, וצומו עלי, כי על ידי התענית יכנעו והיו לאחדים.

ושו"מ בבית ישראל (תליתאה, לפורים) שביאר, דהנה במתן תורה היה נצרך שיהיה שלום בין ישראל ולא פירוד, כמש"כ (שמות יט) ויחן שם ישראל נגד ההר, ופירש"י כאיש אחד בלב אחד, ופורים שהוא מתן תורה דהדר קבלוה בימי אחשורוש מאהבה, אזי תיקנו מרדכי ואסתר משלוח מנות שזה יהיה הגורם לאחדות בין ישראל.

וכמו שמצינו בענין פיוס אדם לחבירו קודם יוה"כ, דמי שיודע שאם יבקש מחילה בעצמו אינו ימחל לו, אזי ישלח שליח, כי כמה פעמים הוא כך שמוחלין יותר קל ע"י שליח, ולהכי תיקנו מצות משלוח מנות ע"י שליח, שמתוך כך ביותר קל יבואו לידי אחדות גמור, וכיון שבפורים באים לידי אחדות גמור, מזה ניתן הכח לפורים שיכפר בין אדם לחבירו, כמו יוה"כ שמכפר על בין אדם למקום. עכ"ד.

וע"ע בדברי בספרי הק' על שבועות ובספרי הק' על פורים ובספרי הק' על תשעה באב, שהארכתי בהאי ענינא טובא.

והנה בל"ג בעומר היום שנתחדש בו ענין התורה שבע"פ, על כן אנו מתאחדים כדי שנוכח לקבל את התורה בשלימות.

והנה יש להוסיף בזה עוד, כי הנה בפורים קיבלו את התורה מאהבה, וכן רשב"י העיד על עצמו (זוהר פר' נשא דף קכח.) אנן בחביבותא תליא. והוא נפלא.

ביום ל"ג בעומר פסקו תלמידי ר"ע מלמות כי אז שנה ר"ע לתלמידי בגודל החובה להיות באחדות ועי"ז נתקן הפגם

ולפי כל הנתבאר יובן בס"ד, מדוע פסקו תלמידי ר"ע מלמות ביום ל"ג בעומר, כיון שאז ר"ע שנה לתלמידי גודל החובה להיות באחדות, וכמבואר במדרש (ב"ר פר' סא אות א) וז"ל: שנים עשר אלף זוגות תלמידים היו לו לר' עקיבה מגבת ועד אנטיפטריס, וכולהון מתו בפרק אחד, למה, שהיתה עיניהם צרה אלו באלו, ובסוף העמיד שבעה, ר' מאיר ור' יהודה ר' יוסי ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע ור' יוחנן הסנדלר ור' אליעזר בן יעקב, ואית דאמר ר' יהודה ור' נחמיה ור' מאיר ור' יוסי ור' שמעון בן יוחי ור' חנניה בן חכינאי ור' יוחנן הסנדלר, אמר להם בניי הראשונים לא מתו אלא שהיתה עיניהם צרה בתורה אלו באלו, אלא תנו דעתכם שלא תעשו כמעשיהם, עמדו ומילאו כל ארץ ישראל תורה. ע"כ.

וכיון שאז תלמידי ר"ע נתחברו להיות באחדות, אזי נתקן החטא ופסקו מלמות, ועל כן אז זכה ר"ע להמשיך מסורת התורה, כי ע"י התאחדות עמ"י זוכים לבחינת מתן תורה, ועל כן ל"ג בעומר הוא יום התחדשות מסירת התורה, שזה שייך דוקא ע"י האחדות.

ואיתא בש"ס (סוטה דף יד.) תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים. וזהו שאמר ר' עקיבא (ב"ר פר' כד אות ז תו"כ סדר קדושים פ"ד פסוק יב ירושלמי נדרים פ"ט ה"ד) ע"פ (ויקרא יט) ואהבת לרעך כמוך – שזהו כלל גדול בתורה. היינו שעיקר התורה זה גמילות חסדים ואהבת הבריות, ודייקא ר"ע אמר את זה, כי רצה לתקן חטא תלמידי שלא נהגו כבוד זה בזה. ואמרו חז"ל (שבת דף לא.) דעלך סני לחברך לא תעביד, זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא זיל גמור. ע"כ.

עיקר קנין התורה הוא ע"י המידות הטובות

והנה עיקר הכלל קנין התורה הוא המידות הטובות, וכדאיתא במשנה (אבות פ"ג מ"ז) אם אין דרך ארץ אין תורה. וכן איתא בתד"א (סא"ר פרק א) דדרך ארץ קדמה לתורה, כי קדמה לעץ החיים, ואין עץ החיים אלא התורה.

וכן איתא במדרש (ויק"ר פר' ט אות ג) וז"ל: דאמר רבי ישמעאל בר רב נחמן עשרים וששה דורות קדמה דרך ארץ את התורה, הה"ד (בראשית ג) לשמור את דרך עץ החיים, דרך, זו דרך ארץ, ואחר כך עץ החיים, זו תורה. ע"כ.

ואיתא בעירובין (דף נד.) וז"ל: א"ר אליעזר מאי דכתיב (משלי א) וענקים לגרורותיך, אם משים אדם עצמו כענק זה שרף על הצואר ונראה ואינו נראה, תלמודו מתקיים בידו, ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו. ופירש רש"י, שרף לצואר, שאינו מצומצם בדוחק סביב הצואר אלא רפוי ברווח, כך הוא נעים ומרוצה לבריות. עכ"ל.

וכתב רבינו יונה (אבות שם) וז"ל: שצריך תחילה לתקן את עצמו במידות, ובזה תשכון התורה עליו שאיננה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מידות טובות. עכ"ל. וכ"כ ברוח חיים (שם) וז"ל: ואם אין דרך ארץ, התורה יהיה לו ללא הועיל מיותרת. עכ"ל.

וכן איתא מאדונינו הגר"א ז"ל באבן שלמה (פ"א אות יא) וז"ל: ענין התורה לנפש, דוגמת המטר לארץ שמצמיח מה שנזרע בה, סם חיים או סם מוות, כן בתורה מצמיח מה שבליבו, אם ליבו טוב – תגדיל יראתו, ואם בליבו שורש פורה ראש ולענה – יגדל הטינא בליבו וכו', על כן צריך לפנות ליבו בכל יום קודם הלימוד ואחריו מעיפוש הדיעות והמידות ביראת חטא ומעשים טובים. עכ"ל.

ואיתא במעלות התורה לרבי אברהם אחי אדונינו הגר"א ז"ל וז"ל: איתא בילקוט האזינו (רמז תתקמב) יערוף כמטר לקחי תיזל כטל אמרתי (דברים לב), אם תלמיד חכם הגון הוא – תיזל כטל, ואם לאו ערפהו כמטר. ע"כ. ואמר אחי הגאון ז"ל הטעם שמדמה אותו למטר, שהטל יורה ומשקה שמגדל עשבים רעים וטובים, וביותר מתגדלים הרעים מהטובים, כך על ידי התורה, במי שאינו הגון, מתגדלים תכונות רעות בליבו. עכ"ל.

וכתב המבי"ט בבית אלקים (שער התפילה פ"ה) וז"ל: וחיבת האל בזרע אברהם יצחק ויעקב, רצה לצוותם שיהיו לו לעם והוא יהיה להם לאלקים, ולכן הכין אותם בתחילה שיהיו נקיים וזכים מהחטא כדי שיהיו ראויים לקבל התורה ומצוותיה על הר סיני, וזה היה בציווי האל יתברך למשה רבינו במעמד הר סיני (שמות יט) לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכיבסו שמלותם, כי ענין וקדשתם היום ומחר הוא קידוש הנפש וטהרתה מהמידות הגופניות, ואח"כ יכבסו שמלותם שהוא דבר חיצוני לגוף אחר שנטהר מה שבתוך הגוף, וזה ענין התבודדותם בעזיבת המידות אשר הורגלו בהם עד עתה. עכ"ל.

וכ"כ כע"ז בספר הכתב הקבלה בשם ספר מנחה בלולה (פר' יתרו) וז"ל: והטיב במנחה ברורה לאמור שהוא כינוי לתיקון המידות, ע"ד שאמר הכתוב (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים, וזהו ששינה אונקלוס לתרגם ויחורוון, ואצל המצורע ופרה אדומה תרגם ויצבע. עכ"ד.

וזה רמז למש"כ (שמות יט) בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני. ופירש רש"י: לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה? – שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו. עכ"ל. וצ"ב דהרי התורה עדיין לא ניתנה? אלא זה בא לרמז על המידות טובות שהם עיקר התורה, וזה נרמז בפסוק שבאו בלב אחד וכו' כנ"ל, היינו מידות טובות שהם התורה בעצמה.

וכתב בספר המידות למגיד מדובנא (פתיחה עמוד לו-ז) וז"ל: ומה יפה אף נעים רמזו חז"ל במאמרם הנכבד (יומא דף עב:) זכה – זר, לא זכה – זר, רצ"ל זכה אדם ונתלבש במלבושים נאים, היינו במידות טובות, ואח"כ למד תורה, הנה הוא כאותו שהוא לבוש בבגדי כבוד ממני משי ורקמה, וגם עטרה בראש, ענק על צווארו, אבל מי שהוא בעל מידות רעות

ומושחתות ועוסק בתורה, הנה הוא כאותו שהולך בבגדים מטולאים, נקוד וטלוא, ותכשיטין בראשו, הוא עצמו כזר אל התכשיטים, וזהו לא זכה – זר. עכ"ל.

וכתב המאירי (גיטין דף לא:) וז"ל: תלמיד חכם כל שאינו מצויין במידותיו וטכסיו, אין שאר חכמים חייבים לנהוג בו כבוד של תלמידי חכמים. עכ"ל. מבואר שתלמיד חכם שאינו בעל מידות טובות, אין חובה לנהוג בו כבוד כשאר תלמידי חכמים, והיינו כי באמת אינו תלמיד חכם, ואין תוכו כבדו ר"ל.

והנה כבר היטיב דבר רבינו מרן החזו"א בספרו אמונה ובטחון (פ"א אות יב) וז"ל: אבל האדם הנמשל לעיר פרא, אשר אסור בזיקי התאוה כיום הולדו, רדוף ממתקים, רעב תענוגים, רגזן תמידי, מלא גאווה, גם אם חונן בכישרון החכמה בתכונת נשמתו, ומנה אחת אפים הוכן לפניו על שולחן התבונה, לא תמצא ידו לעשות חיל בלימודים, כי מידות מגוננות ערלת לב ואטום המוח סוגרות דלתי החכמה ונועלות שערי הבינה, כי בסוד החכמה נימין דקין שרירים עדינים לא יראום עין בשר, רק עין עדינה של לב עדין. עכ"ל.

וכתב היעב"ץ בלחם שמים (רפ"ו דאבות) וז"ל: וז"ל החסיד, התורה לא תשכון כי אם בריקן ממידות הרעות ומלא ממידות החשובות, ולזה כוון השי"ת ואמר (שמות יט) היו נכונים לשלושת ימים, וכן כיבוס הבגדים שיזהרו מן הטומאה, ולכלוכים המונעים הנפש מהשגתה, וכל הפרקים הקודמים מלאים מדברים החשובים, מקדשים את הנפש לבוראה, ומעוררים אותה לעבודתו, ולזה נהגו לקראם באלה השבתות קודם למתן תורה, כדי שיתעוררו לאנשי קודש, רחמי האלהים אשר קרא לאבותינו בזמן הזה.

וזה הפרק כולו מעורר על חשק התורה ואהבתה, ואע"פ שבשאר הפרקים בא מזה הרבה, זה אין בו דבר אחר לידע ולהודיע כי הוא תכלית הפרקים הקודמים, ומתוך דבריו המסולאים בפז, נתעורר לקנות התורה מצורף אל הזמן, ואין ספק שבזה הזמן נהיה יותר מוכנים לקבל כל דבר עבודת ה' מזמן אחר, כי הרושם אשר קיבלו אבותינו אז יתנוצץ בנו עתה, ולזה נקרא זה הפרק קנין תורה, מה שילבש מהמידות החשובות קודם בואו בבית התורה ותבוא כמים בקרבו, ויהיה עוסק בתורה לשמה וכו', ולזה אנו קורין פרק זה קנין תורה סמוך לעצרת שהוא מתן תורה. ע"כ.

א.ה. וזהו כדברי רע"ב (אבות א א) וז"ל: שמסכת זו אינה מיוסדת על פירוש מצוה ממצוות התורה כשאר מסכתות שבמשנה, אלא כולה מוסרים ומידות. עכ"ל.

וכבר כתב מהרצ"ו בשערי קדושה (ח"א שער ב) דמה שלא נכתבו ענין המידות בתורה, הוא מפני שהמידות הם ההכנה והקדמה לקבלת התורה ולכן לא נכתבו בתורה, כי אדם שאין לו מידות טובות אינו יכול להתחיל ללמוד התורה. וז"ל הרב ז"ל: ולפיכך אין המידות מכלל התרי"ג מצוות, ואמנם הן הכנות עיקריות אל תרי"ג המצוות בקיומן או בביטולם, יען כי אין כח בנפש השכלית לקיים המצוות ע"י תרי"ג איברי הגוף, אלא באמצעות נפש היסודית המחוברת אל הגוף עצמו, בסוד (ויקרא יז) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וכו',

נמצא כי בהיות מידות הרעות קבועות באדם נמנע הוא מלקיים התורה והמצוות וכו', וכאשר יתגבר על יצרו וילחם בו ויסיר מעליו מידותיו הרעות ע"י טורח, ויקיים התורה והמצוות, יקרא צדיק גמור ירא שמים גיבור הכובש את יצרו. עכ"ל.

וכתב רבינו הרש"ש בנהר שלום (עמוד כג) וז"ל: ראשונה הוא, כי כל עוד שלא הפריד הרע דכתנות עור ממנו שהם המידות הרעות, נמנע הוא מלקיים התורה והמצוות בעוד טומאתו בו, ואם יקיים יהיה שלא לשם שמים ובטורח רב, ועליו נאמר (משלי יא) נזם זהב באף חזיר, ועליו אמרו ז"ל (יומא דף עב:): זכה נעשית לו תורתו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם המוות. עכ"ל.

וכתב רבינו בחיי (שמות יח כא) וז"ל: בא וראה כמה כח וגודל מעלת המידות, שלא נשתבחו הצדיקים והנביאים בתורה, כגון נח ואברהם ויעקב וזולתם בתוארי החכמה והתבונה והדעת, כי אם בתוארי המידות, נאמר בנח איש צדיק תמים היה (בראשית ו), ונאמר באברהם (שם יז) והיה תמים, וביעקב (שם כה) איש תם, וכן במשה (במדבר יב) עניו מאוד, וכל זה להורות כי אין עיקר החכמה אלא יושר המידות, כשם שאין האילן עיקר אלא הפרי. עכ"ל.

וזהו שאיתא (ב"ב דף קמז.) שלושה דברים ציוה אחיתופל את בניו, אל תהיו במחלוקת, ואל תמרדו במלכות בית דוד, ויום טוב של עצרת ברור זרעו חטיטם. וביאר שם המהרש"א שכוונתו במאמר ויום טוב של עצרת ברור וכו', היינו שאם תראו שביום שבועות הוא יום נעים, אזי תזרעו בו חטיטם, היינו תעסקו בתורה, כי שמעתא בעי צילותא (עירובין דף סה.), ואזי סימן טוב לזרוע חטיטם שהחטיטין מביאין לדעת וכו', עיין שם, והנה מה שנרמז בזה המאמר שההקדמה לתורה הוא ע"י מעשים טובים, שקודם אל תהיו במחלוקת וכו', ואזי אם יום טוב של עצרת ברור תוכלו ללמוד תורה. (עיין באר החיים לשבועות עמוד רנג-ד).

והנה זהו שכתוב (דברים טז) ועשית חג שבועות לה' אלקיך מסת נדבת ידך אשר תיתן וגו', ושמחת לפני ה' אלקיך אתה ובנך וביתך ועבדך ואמתך וגו', וכתב מהרח"ו בעץ הדעת טוב (פר' ראה) שממה שנאמר תחילה מסת נדבת ידך אשר תיתן, דהיינו שיתן מרכושו כפי יכולתו לעניים ואביונים, ואח"כ כתוב ושמחת לפני ה' אלקיך, ילפינן שקודם השמחה בשבועות על זה שקיבלנו את התורה, צריך קודם שידאג לזולת ורק אח"כ ישמח את עצמו ובני ביתו, כי מצות נתינת הצדקה לזולת וחג השבועות שבו מקבלים את התורה – הם תרי רעין דלא מתפרשין, והא בהא תליא. עכ"ד.

והיינו שעיקר הזכיה לתורה הוא דייקא בתיקון המידות ודאגה לזולת. וזהו שמצות צדקה נאמרה דוקא בשבועות ולא בשאר המועדים, אף שגם בשאר המועדים חובה לדאוג לעניים, אך זה להורות נתן שמצות צדקה קדמה לתורה והא בלא הוא לא סגי.

העולה מן האומ"ר כי ענין ספירת העומר להתחזק במידות טובות, ועי"ז נזכה לקבל את התורה, ויהיה התיקון על חטא תלמידי ר"ע שנפטרו בין פסח לעצרת, על שלא נהגו כבוד זה לזה (יבמות דף סב: כנ"ל).

ענין ספירת העומר – נושא בעול עם חבריו שהוא מאחד קניני התורה

הקדושה

הנה כתב האבודרהם (תפילות הפסח) וז"ל: והטעם שציוה הקב"ה לספור את העומר וכו', ויש אומרים טעם אחר מפני שעולם בצער מפסח עד שבועות על התבואות ועל האילנות, כדאיתא פ"ק דר"ה (דף טז). תניא אמר רבי יהודא מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח מפני שהפסח זמן תבואה הוא, אמר הקב"ה הקריבו לפני עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות, ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת, מפני שעצרת זמן פירות אילן הוא, אמר הקב"ה הקריבו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות אילן, ולפיכך ציוה הקב"ה לספור ימים אלו כדי שנזכור צער העולם, ולשוב לו בלבב שלם ולהתחנן לפניו לרחם עלינו ועל הבריות ועל הארץ, שיהיו התבואות כתיקונן שהם סיבת חיינו, שאם אין קמח אין תורה. עכ"ל.

ו**הנה** גם לפי טעם זה, יש בספירת העומר ענין עם שבועות יום מתן תורה, כלומר דאף לפי הטעם שענין ספירת העומר לזכור צער העולם זה קשור למתן תורה, כי איתא באבות (פ"ו מ"ה) דאחד מקניני התורה הוא שיהיה האדם נושא בעול עם חבריו.

ו**הנה** קודם כל דבר הוא להבין הקשר בין נשיאת העול אם חבריו אל קניני התורה. והענין כמו שביאר המהר"ל בדרך חיים (שם) וז"ל: ועוד מורה דבר זה שאינו נבדל מן הכלל כאשר נושא בעול עם חבריו, וראוי אל התורה שהיא אל הכלל. עכ"ל. ועיין עוד בדברי המהר"ל שם על קנין התורה אהוב על הבריות, וז"ל: כי גם בזה קרוב אל התורה וכו' שצריך שיהיה תוך הכלל, ובזה שהוא אהוב הוא תוך הכלל וכו'. עיין שם.

וכ"כ שם על קנין אוהב את הבריות, וז"ל: כי כאשר הוא אוהב את הבריות הוא תוך כלל הבריות, וראוי אל התורה שניתנה אל הכלל, אבל אם אינו אוהב את הבריות, הנה נבדל מן הכלל, ואיך יזכה אל התורה שהתורה היא אל הכלל, שהרי הוא יחיד בעצמו, ולא ניתנה התורה אל היחיד. עכ"ל.

ו**הנה** גם כל עיקר השראת השכינה הוא דייקא בענין נושא בעול אם חבריו, כמש"כ (שמות ג) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל. ופירש רש"י: מתוך הסנה, ולא אילן אחר משום עימו אנכי בצרה (תהילים צא). עכ"ל.

ו**איתא** בתנחומא (סדר שמות סימן יד) וז"ל: ולמה מתוך הסנה ולא אילן גדול ולא מתוך תמרה, אמר הקב"ה כתבתי בתורה (תהילים צא) עימו אנכי בצרה – הם נתונים בשעבוד

ואף אני במקום צר, לפיכך מתוך הסנה שכולו קוצים. ע"כ. היינו שהשכינה שורה דוקא כשמתקיים הענין של עימו אנכי בצרה, היינו ענין נושא בעול אם חברו.

מ"ח קניני התורה בכח אחדות עמ"י

והנה בדרך כלל א"א להאדם שיהיה כל המ"ח קניני התורה, וא"כ היאך יזכה לתורה? אלא שע"י האחדות כנ"ל יזכה לכל המ"ח, כי אז לו יהיה איזה מהקנינים, ולחברו יהיה איזה קנינים אחרים החסרים לו, ועי"ז יהיה בידו כל המ"ח.

וכדברי אדונינו הגר"א ז"ל בביאור משלי (לא כט) וז"ל: רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה, שהתורה נקנית במ"ח דברים וכו' (כמנין חי"ל), וכל מי שיש לו מידות מן אלו המ"ח יותר – יש לו תורה יותר, אבל אי אפשר שיהיה לאדם כל המ"ח, רק שיש לאחד איזה מהם ולהשני מידות אחרים, עד שבין כולם יהיה כל המ"ח, וזהו רבות בנות – שהם התלמידי חכמים, עשו חי"ל – שהם המ"ח, וא"ת – שהוא כלל התורה כולה (מאות א' עד אות ת'), עלית על כולנה – על ידי כולם. עכ"ל.

בל"ג בעומר הוא קנין אוהב את הבריות כי עיקר ענין ל"ג בעומר מורה על ענין אחדות עמ"י

הנה כתב הסבא מקלם בחכמה ומוסר (ח"א מאמר רלו) וז"ל: ולדעתי זה ענין הספירה מ"ט יום קודם מתן תורה, כי הם הקדמות לקניית התורה בטבע, ויהיה הוא ותורתו אחד, כענין שאמרו חז"ל (ע"ז דף יט). מתחילה בתורת ה' חפצו (תהילים א), ואח"כ ובתורתו יהגה (שם), וכל יום מ"ח היו עסוקים בשער אחד ליום, וביום מ"ט היו מחברים כל המ"ח מידות לאחת, פירוש היו מתבוננים להפשיט מכולם צורה אחת אשר עי"ז יחד אז יהיה נקל להם לבוא בחדרי התורה פנימה. עכ"ד.

וכדברים אלו איתא בלב אליהו (פר' אמור עמוד סא) בשם בעלי המוסר תלמידי הגאון ר' ישראל סלנטר זי"ע.

וכ"כ במשנת ר' אהרן (ח"ג עמוד יג) וז"ל: ימי הספירה הם ימי ההכנה למתן תורה וכו', וכיון שקנין התורה תלוי במ"ח דברים שהתורה נקנית בהם (אבות פ"ו מ"ה-ו), הרי הוא כשאר דברים הנקנים רק בקנינים המועילים להם, וכמו שהאריך בזה הגר"ח זצוק"ל, וא"כ מובן שמדרכי ההכנה להתאמן במ"ח דברים אלה וכו', והמ"ח ימים הם כנגד מ"ח הדברים שהתורה נקנית בהם, ויום המ"ט הוא יום שלם לקדושה בהכנה לקבלת התורה וכו', והנה ישראל הכינו את עצמם בזמן ההוא לקבלת התורה, וכן לדורות אנו מחוייבים לספור הימים עד זמן מתן תורה, ולהכשיר עצמינו בחילוק המעלות הללו, ואחרי שנקבעה ההכרה ביסודות האמונה וההשגחה בגילויים של יציאת מצרים, מתחילה הספירה לקנין והתחזקות במעלות התורה, ואמרו שהמ"ט ימים מכוונים כנגד מעלות התורה, מ"ח ימים כנגד מ"ח מעלות, ויום המ"ט לחזרה עליהם. עכ"ל.

ומקור הדברים גבוה בדברי המהר"ל בדרוש עה"ת (עמוד כב) וז"ל: ובאולי ראוי לומר בגבול הספירה במספר הזה דווקא, מפני כי הדבר הראשון וקודם כל הצריך אל התורה, בעצם וראשונה הוא החדש (מצות חדש) שהוא הפרנסה, ואחרי זה ידועים לנו מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם ממאמרם ז"ל באבות (פ"ו מ"ה-ו), לכן הוגבלה הספירה במ"ט יום שיספרו ביום הראשון הוא יום החדש בעצמו נגד היתר החדש והפרנסה, שהוא דבר ראשון הכרחי ועצמי לתורה קודם כל, נוסף עליו יספרו אחריו מ"ח יום נגד מ"ח דברים, להכין את עצמם בכל הדברים שהתורה נקנית בהם, ואזי יקבלוה ביום מתן תורה. עכ"ל.

מבואר בדבריו היסוד הנזכר, כי ימי הספירה הם להכין עצמינו לקנות בנפשינו קניני התורה, הלא הם מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, וכל יום מכוון כנגד קנין אחד מהמ"ח, רק זאת מבואר בדבריו שהיום הראשון כנגד הפרנסה, ושאר הימים כנגד מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, ובדברי הרבנים הנ"ל מבואר אחרת, שמ"ח ימים הראשונים כנגד המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, ויום המ"ט כנגד כל המ"ח קנינים גם יחד.

והנה לפי דברי המהר"ל שמ"ח הקנינים מתחילים מיום ב' לעומר, יוצא שבל"ג בעומר הוא קנין אוהב את הבריות, ומה מבואר הענין לפי כל הדברים שנתבארו לעיל, שענין יום ל"ג בעומר הוא יום מתן תורה, שלזה זוכים דוקא ע"י אחדות עמ"י, על כן הקנין ביום זה הוא אוהב את הבריות, והיינו ענין האחדות שע"ז אנו זוכים לבחינת מתן תורה, וכמו שר"ע המשיך מסורת התורה ביום זה, ע"י ששנה לחמשת תלמידיו תנו דעתכם כו' כנ"ל.

וכדברי המהר"ל בדרך חיים (אבות פ"ו מ"ו) על קנין אוהב את הבריות, וז"ל: כי כאשר הוא אוהב את הבריות הוא תוך כלל הבריות, וראוי אל התורה שניתנה אל הכלל, אבל אם אינו אוהב את הבריות, הנה נבדל מן הכלל, ואיך יזכה אל התורה שהתורה היא אל הכלל, שהרי הוא יחיד בעצמו, ולא ניתנה התורה אל היחיד. עכ"ל.

ענין האחדות ביום ל"ג בעומר כי אז נתגלו סודות התורה והתלמידי חכמים

העוסקים ברזין דאורייתא צריכין להזהר מאוד להיות באחדות

עוד חשבתי לומר בס"ד, ע"פ דברי מרן האר"י ז"ל בשער הכוונות (דרושי ברכות השחר, הקדמה אחת קטנה, דף א:) וז"ל: ובפרט אהבת החברים העוסקים בתורה ביחד, צריך כל אחד ואחד לכלול עצמו כאילו הוא איבר אחד מן החברים שלו, ובפרט אם יש להאדם ידיעה והשגה לדעת ולהכיר לחבירו בבחינת הנשמה, ואם יש איזה חבר מהם בצרה, צריכים כולם לשתף עצמם בצערו או מחמת חולי או מחמת בני ח"ו, ויתפללו עליו, וכן בכל תפילותיו וצרכיו ודבריו ישתף את חבירו עמו, ומאוד הזהירני מורי ז"ל בענין אהבת החברים שלנו של חברתינו. עכ"ל. וכ"כ בשער הגלגולים (הקדמה לח).

והנה דבריו נסובים על החברה הקדושה שיסדו תלמידי האר"י ז"ל בין היתר ללימוד תורת הנסתר, מבואר שבין לומדי תורת הנסתר צריכין להיות באחדות יתירה, והנה כיון שביום ל"ג בעומר הוא יום גילוי סודות התורה, על כן אנו מרביץ באחדות, כפי אזהרת האר"י ז"ל.

וכתב רבינו הגר"ח פלאג"י במועד לכל חי (סימן ו אות יג) וז"ל: אהבת החברים בכל עת ובכל זמן צריכים שיהיו אהבת עולם מלב ומנפש, ולא מן השפה ולחוץ, כל שכן שצריכים להזהר ביותר בין פסח לעצרת להיות באהבה וחיבה יתירה מודעת.

ומעיד אני שמים וארץ דבכל מקום שמצינו קנאה ושנאה בין אחים או שותפים, ומה גם בתלמידים ומשרתי הקהל הקדוש דיש בהם קנאת איש מרעהו, וכל אחד רוצה להפיל לחבירו ולהתכבד בקלונו, לא יצאו נקיים ר"ל, ומרובה מידה טובה, בכל המקום אשר ביניהם אהבה וחיבה מלב ומנפש, האריכו ימים ושנים ובהצלחה מרובה ביניהם עדי עד. עכ"ל.

על כן מה מאוד יש להזהר באהבת ישראל, ולנהוג כבוד אחד בשני, ועיי' נזכה לקבל את התורה בשלימות כ"ר.

ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד כנגד מידת הודאה

ואיתא בברכת אברהם (סלונים, לל"ג בעומר) דהנה ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד, מידת הודאה, וכתיב (תהילים קיח) פתחו לי שערי צדק אבוא במ אודה י"ה, דהנה מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא (ברכות דף נח.).

הבא להודות למלך נכנס בלי שום מניעות ומעכבים

ובמלכותא דארעא כשבא אדם ומבקש לראות פני המלך שואלים אותו מה לך אצל המלך, אם אומר שאין לו פרנסה ובא ומבקש מהמלך שידאג לו לעבודה להתפרנס, שולחים אותו שיפנה לשר הממונה מטעם המלך על העבודה, ואם הוא חולה וזקוק לרופא שירפאהו שולחים אותו לשר הבריאות וכיוצא בזה, אך כשבא אדם ואומר שרוצה לראות פני המלך כדי להודות לו על הנהגת המלוכה, אז אין שולחים אותו לשום ממונה, אלא פותחים לפניו את שער המלך שיוכל לבוא אל המלך להודות לו.

כן במלכותא דרקיעא יש ממונים שונים על כל דבר בפני עצמו, אבל הבא להודות להי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, פותחים לו את שער המלך ונכנס לפני ולפנים לראות באור פני מלך חיים להודות ולהלל.

וזהו פירוש פתחו לי שערי צדק, ושואלים אותו על מה ולמה, ומשיב אבוא במ אודה י"ה, ואז עונים לו זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

קרבן תודה אינו בטל לעת"ל כיון שענינו להודות להי"ת והתודאה לא תיבטל לעולם

והנה אמרו חז"ל (ויק"ר פר' ט אות ז) לעתיד לבוא כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינו בטל, כל התפילות בטילות, ההודאה אינה בטילה, כי כל הקרבנות באים על ענין מסוים אם לכפרה על חטא במעשה או על הרהורי עבירה וכדו', שלעתיד לבוא לא יהיה שייך כל זה, אבל קרבן תודה שענינו להודות ולהלל לה' לא יבטל לעולם, וכן כל התפילות באות לבקש ענינים מסוימים, ולעת"ל הרי לא יחסר כלום בבית המלך, אבל ההודאה להי"ת לא תיבטל לעולם.

ל"ג בעומר אינו בטל לעולם כיון שהוא בהוד שבהוד שהוא כנגד ההודאה

וזהו ענין ל"ג בעומר שהוא הוד שבהוד שאינה בטילה לעולם, ונמצא שכח וזכות ל"ג בעומר לא יבטל לעולם גם לעת"ל, וזהו הסימן המקובל מקדמונים, פל"ג – פורים ל"ג בעומר, שפורים ול"ג בעומר חלים לעולם באותו יום בשבוע, כי גם בפורים מצינו שאמרו חז"ל (מדרש משלי פר' ט אות ב) שכל המועדים עתידים להיות בטלים וימי הפורים אינם בטלים לעולם, וזה השייכות בין פורים לל"ג בעומר, ששניהם לא יבטלו וישארו לעת"ל.

ל"ג בעומר הוא זמן שלפני נעילת שערים ויש בחינת אתה נותן יד לפושעים

ביום הכיפורים פתוחים השערים כל היום, ובערוב היום טרם נעילת השערים מתפללים תפילת נעילה אתה נותן יד לפושעים, וכן יום ל"ג בעומר הוא זמן שלפני נעילת שערים, כדאיתא בזוה"ק (רע"מ ח"ב דף קנב:): שעד השבוע הזה תרעין פתיחין ומכאן ואילך ינעלו השערים, ולפני נעילת שערים יש בחינת (תפילת נעילה) אתה נותן יד לפושעים.

ענין היד הוא הכח להלחם בעמלק שהיה ע"י משה ורשב"י הוא בחינת משה

וענין יד הוא כח להלחם בעמלק, כדכתיב (שמות יז) כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור, וכן מצינו בפורים שהוא יום מחיית עמלק, אמרו חז"ל (ירושלמי מגילה דף ה.) כל הפושט יד נותנים לו, וכתיב במלחמת עמלק (שם) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, שהכנעת עמלק היתה בכוחו של משה, ואיתא בספד"ק דרשב"י הוא בחינת משה, ועל כן גם בל"ג בעומר הילולא דרשב"י יש בחינת אתה נותן יד לפושעים, שבכוחו וזכותו דרשב"י יכולים לעקור את הרע בחינת עמלק, ולשוב אל ה'.

בפורים ובל"ג בעומר בשניהם יש בחינת נתינת יד לפושעים

וזהו הסימן פל"ג, פורים ל"ג בעומר, שבשניהם כל הפושט יד נותנים לו, בחינת יד לפושעים, שיוכל לעקור את עמלק וגבר ישראל. ע"כ.

ענין הקשר בין פורים לל"ג בעומר שבשניהם מתגלים רזין דאורייתא

עוד י"ל מהו הקשר בין פורים לל"ג בעומר, דהנה בפורים מתגלה אור הגנוז, היינו סודות התורה, ועיין בספרי הק' על פורים שהארכתי בזה בעזרהי"ת, וגם נתבאר שם ענין (מגילה דף ז.) מיחייב איניש לבסומי וכו', והיינו על פי מה דאיתא (סנהדרין דף לח.) נכנס יין יצא סו"ד, בחינת (ברכות דף לד: סנהדרין דף צט.) יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית.

ועיין בתיקו"ז (תכ"ח דף עב.) וז"ל: יין סתום וחתום, יינא דאורייתא סתים וחתים דלא יעול נוכראה תמן, ודא יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, ולא למגנא תקינו מארי מתניתין חתימת יין דלא יתנסך ויתערב בסטרא אחרא, ועל האי יין אתמר (תהילים קמז) לא עשה כן לכל גוי כל ידעום, כ"ן וודאי יי"ן שבעין אנפין דאורייתא, ועלייהו אתמר (תהילים כה) סו"ד ה' ליראיו. עש"ע. (ועיין ג"כ בחיבורי הק' בית היין – מעל 100 טעמים בס"ד למצות ההשתכרות בפורים). וכיון שבפורים מתגלים סודות התורה, לכן שותים יין, עש"ב.

והנה גם בל"ג בעומר הוא יום שבו מתגלים סודות התורה, וכידוע ומפורסם שזה כל ענין ל"ג בעומר הילולא דרשב"י, שאז גילה סודות נוראים ונפלאים מאוד.

א"כ מובן בס"ד מה הקשר בין פורים לל"ג בעומר, כי בשני ימים אלו נתגלו סודות התורה. ויש להאריך עוד, ועוד חזון למועד.

ענין הקשר בין פורים לל"ג בעומר כי בשניהם היה צדיק שלא היה שליטת האומות עליו ולא היה במעשיהם פחד מצד התגרות באומות

עוד אפשר לומר הקשר בין פורים לל"ג בעומר, דהנה ידוע מה שדנו הפוסקים מדוע אין אנו מרימים ידינו בתפילה, והרי כן מצינו באברהם אבינו (בראשית יד) ובמשה רבינו (שמות יז שם ל).

ובזוהר (עיינן בפר' יתרו דף סז. והלאה) הפליג במעלת הענין הזה הרבה מאוד. וכן מבואר במדרש (ב"ר פר' ס אות טו) שיש מעלה בהרמת הידים בתפילה. ועיין בפרקי דר"א (פרק מד).

אין אנו מרימים ידים בתפילה כיון שהאומות עשו חוק זה לעכו"ם

ובשו"ת באר שבע (סימן עא) האריך בזה, והסיק דשמא י"ל, דמאחר שנמצאו נוהגים אומות העולם עכו"ם להתפלל כך בזקיפת ידים למעלה כמפורסם, לכן אין אנו נוהגים עכשיו להתפלל כך.

וכה"ג אמרו רז"ל (רש"י דברים טז כב) בפסוק (שם) לא תקים לך מצבה אשר שנה ה' אלהיך, אע"פ שהיתה אהובה לפני הקב"ה בימי האבות, עכשיו שנאה מאחר שעשאוהו אלו כנעניים חוק לעבודת אלילים. עכ"ד. והביאו הגאון רעק"א (גליון שו"ע סימן פט ס"א).

רשב"י הרים ידיו בתפילה

והנה רשב"י הרי כן הרים ידיו בתפילה, וכמבואר בזוהר, וצ"ב בזה, וביאר בזה ר' משה שפירא זצ"ל, כי הנה צריך להבין מה הענין שדוקא להרים ידים אין אנו מרימים, כיון שעשו את זה חוק לעבודת אלילים, והרי הרבה דברים מצינו שהעכו"ם עשו להם חוק לע"ז, ולא חוששים לא לעשות כמותם כמו להשתחוות בתפילה וכדו'.

ענין הרמת הידים מורה על שליטת ישראל על האומות ובגלות אין לנו השליטה הזאת וניתנה דוקא לאומות ולכן אין להתגרות בהם

וביאר הגרמ"ש זצ"ל, כי יש ענין מיוחד בענין הרמת הידים, כי עשו נתברך בידיים, כמש"כ (בראשית כז) הקול קול יעקב והידיים ידי עשו, וגם כי ידוע שעשו מלשון מעשה, כי שליטתו בפרט על מעשה ידיו, וכמו שבירכו יצחק אבינו ע"ה (שם) ועל חרבך תחיה, והנה כיון שכוחו של עשו בידיו, אנו אין לנו אפשרות להלחם נגדו, וכיון שתפסו את הידיים כחוק לע"ז, יש סכנה במעשה זה, דאין להתגרות באומות בעוה"ז כאשר הי"ת נתן להם הכת.

וכמבואר בש"ס (ע"ז דף יח.). וז"ל: תנו רבנן כשחלה רבי יוסי בן קיסמא, הלך רבי חנינא בן תרדיון לבקרו, אמר לו חנינא אחי, אי אתה יודע שאומה זו מן השמים המליכוה, שהחריבה את ביתו ושרפה את היכלו, והרגה את חסידיו ואבדה את טוביו, ועדיין היא קיימת, ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהילות ברבים, וספר מונח לך בחיקך, אמר לו מן השמים ירחמו, אמר לו אני אומר לך דברים של טעם, ואתה אומר לי מן השמים ירחמו, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש וכו'.

אמרו לא היו ימים מועטים עד שנפטר רבי יוסי בן קיסמא, והלכו כל גדולי רומי לקוברו והספידוהו הספד גדול, ובחזרתן מצאוהו לרבי חנינא בן תרדיון שהיה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהילות ברבים וס"ת מונח לו בחיקו, הביאוהו וכרכוהו בס"ת, והקיפוהו בחבילי זמורות והציתו בהן את האור, והביאו ספוגין של צמר ושראום במים והניחום על ליבו, כדי שלא תצא נשמתו מהרה, אמרה לו בתו, אבא אראך בכך, אמר לה אילמלי אני נשרפתי לבדי היה הדבר קשה לי, עכשיו שאני נשרף וס"ת עמי, מי שמבקש עלבונה של ס"ת הוא יבקש עלבוני וכו'. עיין שם.

הרי מבואר דסכנה גדולה להתגרות באומות בזמן שהי"ת נתן להם את כח השליטה.

רשב"י היה מעל שליטת האומות

והנה רשב"י ע"ה היה מעל שליטת האומות, שלכן לא פחד לדבר על המלכות, כמבואר בש"ס (שבת דף לג.): דנענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר כל מה שתקנו, לא תיקנו אלא לצורך עצמן, תיקנו שווקין להושיב בהן זונות, מרחצאות לעדן בהן עצמן, גשרים ליטול

מהן מכס, הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם, ונשמעו למלכות, אמרו כו' שמעון שגינה יהרג.

אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא, כל יומא הוה מייתי להו דביתהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי, כי תקיף גזירתא, אמר ליה לבריה נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן, אזלו טשו במערתא, איתרחיש ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא, והוו משלחי מנייהו, והוו יתבי עד צוארייהו בחלא, כולי יומא גרסי, בעידן צלויי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו, איתבו תריסר שני במערתא, אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה, נפקו כו'. ע"כ.

הרי שרשב"י לא פיחד מהמלכות, כי שליטת האומות לא היתה עליו, ולבסוף ניצל מהקיסר וכמבואר בגמ' הנ"ל, ועל כן כיון שהיה מעל שליטת האומות, על כן הרים ידיו בתפילה, דלא מסתכן בזה.

מרדכי הצדיק לא היה שליטת האומות עליו ולכן לא יכרע ולא ישתחוה להמן הרשע

וכעין זה מצינו גם במרדכי הצדיק, שכתוב (אסתר ג) ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, וצ"ב מדוע לא השתחוה, והא כיון שהמן היה קרוב למלכות והשעה משחקת לו, וממילא אין להתגרות בו?

ועיין מגילה (דף ו:): והנה לב' התירוצים שם בדמילי דשמיא או בצדיק גמור אין בעיה להתגרות אף ברשע שהשעה משחקת לו, לק"מ, אך לתירוץ בתרא דכשהשעה משחקת לעכו"ם אין להתגרות בכל אופן, קשה, ועיין שם במפרשים שביארו תירוץ בתרא דצדיק גמור ובמילי דשמיא שאני, ולפי"ז שוב לק"מ, ודוק.

והרב בני יששכר (מאמרי אדר מאמר ו אות ג) ביאר, ע"פ מה דאיתא (פרע"ח שער יט פ"ה) דבחינת נשמת מרדכי הצדיק היה מהארת יסוד דאבא, והנה איתא בזוהר (ח"ב דף ר:): בהגיע המתפלל לתהילות לאל עליון גואלם צריכין למיקם קדם מלכא עילאה, ואיתא (פרע"ח שער ז פכ"ט) דהיינו מחמת הארת יסוד אבא המתגלה. הנה כיון שמרדכי היה מהתנוצצות הקדושה – ממילא צריכין לקום מלפניו, והנה המן הרשע היה הניגוד וחלילה לקום מלפניו, הבן.

עוד יש לכאר ע"פ האמור בזוהר הקדוש (פר' וישלח דף עא:): וז"ל: והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו, רבי אלעזר פתח ואמר (שמות לה) כי לא תשתחוה לאל אחר כי ה' קנא שמו, וכי יעקב דאיהו שלימא דאבהן דאתבריר חולקא שלימתא לקוב"ה, ואיהו אתקריב לגביה יתיר, היך סגיד ליה לההוא רשע דעשו, דאיהו בסטרא דאל אחר, ומאן דסגיד ליה סגיד לאל אחר, אי תימא בגין דאמרו תעלא בעדניה

סגיד ליה, לאו הכי, דהא עשו כאל אחר הוה, ויעקב לא יסגוד לההוא סטרא ולההוא חולקא כלל.

פתח רבי אבא ואמר, אלא כתיב (ש"א כה) ואמרתם כה לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום, והא אתמר דאסיר לאקדומי להו שלם לרשיעיא, וכיון דאסיר היכי אשכחנא דדוד אמר האי קרא לנבל, אלא הא אוקמוה (שמות כג) דלקוב"ה קאמר, בגין לקשרא ליה לחי, וחשיב נבל דעליה קאמר.

כגוונא דא (בראשית יב) וישתחו ישראל על ראש המיטה, וכי לגבי דבריה סגיד, אלא לאתריה דשכינתא קא כרע וסגיד, אוף הכא, והוא עבר לפניהם, מאי והוא, דא שכינתא עלאה דהוה אזלא קמיה, ודא הוא נטירו עלאה, כיון דחמא יעקב, אמר הא עידן לסגדא לגביה דקוב"ה דהוה אזיל קמיה.

כרע וסגיד שבע זמנין עד גשתו עד אחיו, ולא כתיב וישתחו לעשו, אלא כיון דחמא דהא קוב"ה אזל קמיה, כדין סגיד לקבליה, בגין דלא למיהב יקר למסגד לאחרא בר מניה, וכולא איהו כדקא יאות, זכאין אינון צדיקיא דכל עובדיהון דקא עבדי, בגין יקרא דמאריהון איהו, ובגין דלא יסטון לימינא ולשמאלא. ע"כ.

הנה מבואר שיעקב אבינו נזדמה לו השכינה לפניו והוא השתחוה לשכינה, ועפי"ז י"ל דכיון שמרדכי שהיה גלגול יעקב ראה שכעת לפני המן לא נזדמנה לו השכינה, הבין שאין רצון הי"ת שישתחוה להמן, לכך לא השתחוה.

עוד י"ל כמו שביאר הרב מנות הלוי (דף קא). דמרדכי רצה למסור עצמו על קידוש ה', לכפר על ישראל שהשתחוה לצלם בימי נבוכדנצר, וכוונתו הייתה שיתגרה המן רק בו, ולא עלה על ליבו שיתגרה על הכלל. עיין שם.

הנה לפי כל הביאורים יתבאר לנו כי מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, ולא היה נחשב כהתגרות באומות, כי מרדכי היה מבחינה גבוהה שאין שליטה לאומות עליו, ובאמת כמו שאירע לבסוף שגברה ידו, ומרדכי יצא בלבוש מלכות כו' (אסתר ח).

מענתה מובן באר היטב הקשר בין פורים לל"ג בעומר, כי בשניהם מצינו ענין הצדיקים שהם מעל שליטת האומות, ולא היה במעשיהם פחד מצד התגרות באומות.

ענין הקשר בין פורים לל"ג בעומר כי השגת הספירה הוא ע"י פורים, ול"ג בעומר הוא ג"כ יום השגת התורה כי הוא יום הילולא דרשב"י שהשיג אז

מה שהשיג

כתב בליקוטי הלכות (הל' ר"ח סוף ה"ג) דהנה הפוסקים נתנו סימן פל"ג שביום שחל פורים חל ל"ג בעומר, כמש"כ בשו"ע (סימן תכח ס"א), כי פורים וספירת העומר הם בחינה אחת, והשגת התורה שביום החמישים שהוא שבועות הוא ע"י בחינת פורים, דהינו ע"י מפלת

המן עמלק כנ"ל, ול"ג בעומר היא גם כן יום השגת התורה של ימי הספירה, כי הוא יום הילולא רבא דרבי שמעון בר יוחאי שהשיג אז מה שהשיג.

ועל כן הוא חל ביום שחל פורים, כי השגת הספירה הוא ע"י בחינת פורים כנ"ל, וזה ל"ג בעומר, בחינת (תהילים קיט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, בחינת השגה שמשגיגין אז כנ"ל.

ועל כן המן מרמז בפרשת המן, כמש"כ (שמות טז) את המן אכלו, היינו כי המן נעשה מבחינת הכנעת מלכות המן עמלק כנ"ל, ועל כן אתון דדין כאתון דדין, כי נעשה מהמן – המן כנ"ל. עכ"ד.

ענין ל"ג בעומר שהוא גמר החיתום מפורים כמו זאת חנוכה שהוא גמר

החיתום מיוה"כ

והנה כעת עלה בדעתי חידוש נפלא, ויהי רצון שלא יאמר פינו דבר שלא כרצונו ית', דאיתא בטעמי המנהגים (קו"א אות תתמ בהערה) בשם ספר בני בנימין שכתב בשם מוהר"ר דב מדינוב זי"ע ששמע מאביו המהרצ"א מדינוב זי"ע שאמר בשם צדיקים אשר מראש חודש אלול עד חנוכה מאיר ברקיע כעין תבנית יד הפשוטה לקבל אותם בעלי תשובה אשר מאיזו סיבה נדחו מלשוב בעשי"ת, ומתקבלת תשובתם עד חנוכה, וסיים על זה הרה"צ מוהר"ר דב מדינוב זי"ע שלדעתו אין היד הזאת עוברת עד זאת חנוכה.

וכתב לזה רמז מהכתוב (ישעיה כב) בזאת יכופר עוון יעקב, היינו בזאת חנוכה שאנו קורין זאת חנוכת המזבח, עד אז הוא גמר כפרת עוון יעקב. עיין שם.

וכתב באור ישע (לחנוכה) שמה שהצדיקים אומרים שגמר החתימה מראש השנה נמשך עד חנוכה, רמז לזה בראשית נ"ח ל"ך סופי תיבות השם של פרנסה, ור"ת ת'שרי ח'שון כ'סליו הוא ראשי תיבות השם של פרנסה, רמז שנמשך עד גמר חנוכה. ע"כ.

וכ"כ בשארית ישראל (שער הזמנים דרוש לחנוכה) דבחנוכה הוא גמר דגמר הכתיבה והחתימה חותמו אמת. עיין שם.

וכתב האדמו"ר מטאהש זי"ע בספר עבודת עבודה (פתגמי קודש פר' וישב סוף אות ב) כי אף שהחתימה כבר נגמרה בהושענה רבה ושמיני עצרת, מ"מ יש בכוחנו לפעול בחנוכה שאותן ענינים עצמם שנכתבו ונחתמו עלינו כבר, יושפע עלינו בשפע מרובה ותיכנס בהם כח הברכה, בבחינת (ספרא סדר בחוקותי פרשה א פרק א ז) אוכל קימעא ומתברך במעיו, אכ"ר. עכ"ד.

וכתב בתולדות אהרן (לחנוכה) דהנה השפע והבהירות שמוריד הבהירות לישראל מתחלת מחנוכה, כי עד חנוכה הוא הושענה רבה שהוא גמר החתימה, הלכך ערב חנוכה הוא גמר חתימה, ובחנוכה מתחלת השפע ובהירות חדשה להוריד על נשמת ישראל, ולכך מדליקין נרות בחנוכה שהם אור – לרמז על אורות הבהירות שמתחילין באותן הימים. עכ"ד.

וכתב בברכת אברהם (מכתבי קודש מכתב טו) דהנה ימי חנוכה קודש הם לראותם בלבד, כדי להודות ולהלל לשמו הגדול, ואנו מברכים בימים ההם ובזמן הזה, ואז מתברך כד השמן חתום בחותמו של כהן גדול להאיר לנו מתוך חשיכה, ככתוב (תהילים יח) כי אתה תאיר נרי ה' אלקי יגיה חשכי, ועל כן בזמן קדוש זה מתקבץ כל עבודת הימים הנוראים והטובים וגמר חתימה טובה, כמקובל מרבתינו הקדושים זיע"א. עכ"ד.

הנה מבואר כי גמר החתימה של הדין הנעשה ביו"כ, הוא בזאת חנוכה, והנה ידוע כי פורים הוא כיום הכיפורים, כמבואר בתיקו"ז (תיקון כ-כא דף נז:): דפורים אתקריאת על שם יום הכיפורים, וא"כ כמו ביו"כ יש דין על האדם, כן גם בפורים, וכמו שחנוכה הוא גמר החיתום, כן ל"ג בעומר הוא גמר החיתום.

ולפי"ז אולי אפש"ל שזה הקשר בין פורים לל"ג בעומר, כי בל"ג בעומר הוא גמר החיתום של יום הפורים.

ענין מיתת תלמידי ר"ע

ענין מיתת תלמידי ר"ע שלא יכלו לקבל שער הנו"ן

כתב בישמח ישראל (ל"ג בעומר אות ד) הנה ידוע מאמרם ז"ל (עיין טור ב"י ושו"ע או"ח סימן תצג ס"ב בשם המדרש) בל"ג בעומר פסקו תלמידי ר"ע למות, והענין הוא ע"פ מש"כ המהר"ל מפראג בתפא"י (פרק סג) על מאמר חז"ל (מנחות דף כט:) בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שהיה יושב וקושר קשרים לאותיות, אמר לפניו רבש"ע מי מעכב, א"ל אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש וכו', הלך וישב לסוף י"ח שורות ולא היה יודע מה הם אומרים, תשש כוחו וכו'.

והנה המאמר תמוה, דאיך יתכן שיהיה ר"ע גדול יותר במדרגה מן משה רבינו ע"ה, ולא היה יודע משה להבין מה שאמר ר"ע ותלמידיו, ומפרש המהר"ל דמשה לא נתגלה לו שער הנו"ן מן שערי קדושה (ר"ה דף כא:), יען שהיה צריך ללמוד תורה, ולר"ע נתגלה אותה השער וכו', עיין שם. ולפי"ז לפיכך מתו תלמידי ר"ע שלא היו יכולים לקבל שער הנו"ן.

ובזה"ק (ח"א דף קלב. דף רסא:) ובתיקו"ז (דף נ. זו"ח דף ד.) איתא, גל עיני ואביטה נפלאות (תהילים קיט) נו"ן פלאות, והוא ג"כ כהנ"ל שתפילת דוד המלך ע"ה היה שיתגלה לו שער הנו"ן, ומהתימה שהתפלל על דבר גדול כזה שלא נתגלה למשה רבינו ע"ה, אך הענין שלאחר קבלת התורה נגנו באור התורה ג"כ שער החמשים (אוה"ח פר' שמות ג ח), וזה תפילת דוד המלך ע"ה ואביטה נפלאות, נו"ן פלאות, מתורתך, ע"י תורתך, ובתפילת דוד המלך ע"ה היה כל תיבה ותיבה ואות ואות לכוונה מיוחדת.

וזה הענין שביציאת מצרים נצטוו לספור חמישים יום, כנגד מ"ט שערי טומאה ר"ל, ושער הנו"ן להתגבר (זו"ח דף טל.). אבל קודם יציאת מצרים עוד לא נתגלה להם שער הנו"ן, ולפיכך אלמלא רגע היו חלילה משוקעים בקליפת מצרים לעולם (סידור האר"י ז"ל הגש"פ ד"ה מצוה זו), וזה ענין הספירה נ' יום כנגד מ"ט שערי טומאה, ושער הנו"ן דקדושה להתגבר על כוחות הטומאה ר"ל.

בל"ג בעומר פסקו מלמות ונתעורר עליהם תפילת דוד המלך ג"ל עיני כו'

ועי"ז יוכלו לקבל תורת ר"ע שהיא משער הנו"ן

וכשהגיעו תלמידי ר"ע לל"ג בעומר נתעורר עליהם תפילת דוד המלך עליו השלום שהתפלל (בחינת) גל עיני, היינו שיזכה לשער הנו"ן, ועל ידי זה יכלו לקבל תורת ר' עקיבא שהיה משער הנו"ן, ור"ל. ע"כ.

ביום ל"ג בעומר פסקו תלמידי ר"ע מלמות כי אז נתגלה ענין בילע המות לנצח

כתב במשנה שכיר (ל"ג בעומר ד"ה ספירת הוד שבהוד בל"ג בעומר) שראה בספר אמרי נועם למרן מדז"קוב בדברי בן המחבר ז"ל (בסוף ח"ג) שכתב רמז על מה שפסקה המיתה מתלמידי ר"ע ביום ל"ג, מפני ששלש"ה שלשי"ם יו"ם (1371) עולה כמנין (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה אדני הוי"ה דמעה מעל כל פנים (1370), עיין שם שיום זה מסוגל לדחות רע שנקרא מיתה ולהשפיע חיים וחסד.

ל"ג בעומר הוא הוד שבהוד כיון שיש בו הארה מעולם התיקון שהוא כולו טוב ומלא הודאות

ועפי"ז ביאר הענין של סוד הספירה בל"ג בעומר הוא הוד שבהוד, כיון דיש בו הארה מעולם התיקון, אשר על זמן זה נאמר קרא הנ"ל, ומבואר בפסחים (דף נ:): דעולם הבא כולו הטוב והמטיב, ועל כן סוד הספירה הוא הוד שבהוד שהוא כולו טוב ומלא הודאות. וא"ש. עכ"ד.

ענין ר' עקיבא סתימאה

כתב בתפארת שלמה (לספירת העומר) הנה איתא בגמרא (מגילה דף ב. מכות דף יז. בכורות דף ל.) זהו דברי ר"ע סתימאה, ויש להבין ענין השם התואר הזה של סתימאה מה שכינוהו לר"ע.

אמנם הביאור הוא, כי הנה כתיב (תהילים נא) ובסתום חכמה תודיעני, והרמז שם זה הוא על בחינת חכמה סתימאה כיל"ח. והנה ר"ע היה מאותו הבחינה הגבוהה, כמו שאמרו עליו כך עלה במחשבה לפני, וזהו ר"ת של ח'כמה ס'תימאה הוא ח"ס גימטריא חיי"ם, שהוא תורת חיים ואהבת חסד, מלא חסדים טובים, כמש"כ (משלי לא) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, והלשון פתחה בחכמה, היינו שצריך לפתוח פתח החכמה להמשיך החסדים עליונים ע"י התורה והעבודה.

מצינו בדברי רז"ל לשון שהתנא פתח והיינו שמורה שפתחו פתח מקור

החכמה והמשיכו לגלות סודות התורה שלמעלה בסתום חכמה

וזהו שמצינו בכמה מקומות בדברי רז"ל בזהר הקדוש ובמדרש זה הלשון ר' שמעון פתח או ר' יצחק פתח וכדומה, שהלשון פתח הוא מורה שדבריהם הקדושים הנה פתחו פתח מקור החכמה דלעילא, והמשיכו להם להגלות סודות התורה שלמעלה בסתום חכמה כנ"ל. ועל שם זה נקראו כולם חכמים, על שם החכמה העליונה אשר עליהם נגלה, ונפתח מה שהיה סתום זולתם.

מל"ג בעומר נפתח פתח החכמה סתימאה

וזהו המובא בזוהר הקדוש (רע"מ ח"ב דף קנב:) כי עד פסח שני תרעין פתיחין ומכאן ואילך ינעלון תרעין, שהדבר תמוה הלא נהפוך הוא כל מה שיותר סמוך לשבועות ולקבלת התורה, היה ראוי להיות להם פתוח שערי צדק לישראל יותר. כאשר עמד בזה הרה"מ מקאזניץ זלה"ה. אך הדבר הוא כמש"כ כי מל"ג בעומר ואילך נפתח פתח החכמה סתימאה, שהוא בחינת ר"ע ח"ס גימטריא חיים, החכמה תחיה את בעליה (קהלת ז), ונמשך תורת חיים לעולם.

לכן תלמידי ר"ע פסקו למות ביום זה

לכך פסקו תלמידי ר"ע למות מל"ג בעומר ואילך, והנה זה שאמרו לר"ע (קידושין דף סו: זבחים דף יג.) כל הפורש ממך כאילו פורש מן החיים, כי ר"ע היה בבחינת חיים כנ"ל.

מחמת שהח"ס נפתחת לכן השערים התחתונים ננעלים כי פותחים הארה

מבחינה הגבוה מהם

והנה אחר כי החכמה סתימאה היא הנפתחת סמוך לחג השבועות להופיע להם לישראל תורת חיים ואהבת חסד בחג השבועות וקבלת התורה, לכן אמר בזוהר הקדוש כי מפסח שני ואילך ינעלון תרעין, כי הנה כך הוא שנסתלק הארת המוחין מדרגין שלמטה, וצריך להמשיך ולפתוח להם הארה מבחינת הגבוה מהם, מבחינת חכמה סתימאה כנ"ל.

ועד"ז? הוא הרמז מה שברוב השנים קורין סדר בהר סיני בל"ג בעומר, כי כן בל"ג בעומר נפתח ההארה מחכמה סתימאה העליונה לחג השבועות לקבלת התורה בהר סיני, והבן. ע"כ.

תכלית ספיה"ע לזכך נפש האדם

כתב בשם משמואל (פר' אמור שנה תרע"א לל"ג בעומר) דאיתא בספרים שעיקר הספירה הוא עד ל"ג בעומר. ונראה ליתן טעם, דהנה ידוע דספירת העומר היא לזכך את הנפש הבהמית, היינו טבע האדם ומידותיו, להיות נמשך אחר הי"ת אף בעת זמן שאין השכל בהיר ומאיר, ועל כן התחלת הספירה היא ממחרת השבת, ולא ביום טוב א' של פסח, כי אז באין כל האורות העליונים, וממילא כל הרצונות והמידות בטלין להי"ת, ורק אחר עבור יום טוב הראשון והאורות הגדולים שהיו מאירים הסתלקו ושבו לקטנות הדעת כנודע, על כן רק אז הוא זמן הספירה, לקיים (מיכה ז) כי אשב בחושך ה' אור לי, היינו להיות נמשך אחר הי"ת בעודו בקטנות השכל והדעת.

וזוהי תכלית המבוקש מאת האדם שגם גופו יהיה קודש, אף מבלעדי הוראת השכל, וזוהי הכנה רבה לשבועות, שלעומת שהוא נמשך אחר הי"ת בבחינת גופו לבד, לעומתו שופעים עליו ביום השבועות אורות גדולים והשפעת התורה.

בל"ג בעומר שאז הוא השליש האחרון של הספירה מתחיל להתנוצץ האור דשבועות ועל כן עיקר הספירה היא רק עד ל"ג בעומר

והנה כמו ששלוש משמורות הוי הלילה ובאשמורה השלישית מתנוצץ אור החוזר מאור היום, כן ברוחניות בשליש האחרון של ימי הספירה שהם בכינוי ימי חושך ולילה, מתחיל להתנוצץ אור החוזר מחג השבועות והוא מל"ג בעומר ואילך, ועל כן שוב איננו נקרא כ"כ ימי חושך ולילה שיהיה כל כך בקטנות, ועל כן עיקר הספירה היא רק עד ל"ג בעומר.

תלמידי ר"ע מתו מחמת שהיו נחשבים ליש בפני עצמם

ולפי"ז יובן מה שפסקו תלמידי ר"ע למות בל"ג בעומר, ע"פ מה שכבר נתבאר בטעם שמתו בין פסח לעצרת מחמת שלא נהגו כבוד זה בזה, אף שאין זה מחייבי כריתות ומיתות ב"ד ולא מיתה בידי שמים.

והביאור הוא, מפני שעליהם היה לתקן החטא כ"ד אלף שנפלו בשטים, ונתבאר שהחטא נצמח ממה שהיו נחשבים ליש בעיני עצמם, ועל כן הם שלא נהגו כבוד זה בזה הוא מפאת חוסר ביטול עצמי, ושכל אחד נחשב ליש ומציאות בעיני עצמו, על כן נענשו אז על החטא הקדום.

בקבלת התורה יתאחדו עמ"י כאיש אחד בלב אחד מחמת שראו מראה כבוד ה' ונתפעלו ונתבטלו בעיני עצמם והשיגו הכנעה שלימה

והנה כתיב (שמות יט) ויחן שם ישראל נגד ההר, ואמרו חז"ל (ויק"ר פר' ט אות ט) כאיש אחד בלב אחד, והטעם יש לומר מפני ששכן כבוד ה' מר"ח וראו את מראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר, מחמת זה נתפעלו ונתבטלו בעיני עצמם והשיגו הכנעה שלימה, על כן היו כאיש אחד בלב אחד, ובודאי כן הוא בכל שנה וזכי הנפש מרגישים זה.

מל"ג בעומר מאיר אור החוזר משבועות ותלמידי ר"ע הרגישו זה ותיקנו את החטא הקדום על כן פסקו למות

וכבר אמרנו כי מל"ג בעומר ואילך מאיר אור החוזר משבועות, ועל כן הקדושים האלו תלמידי ר' עקיבא בודאי הרגישו את האור החוזר והשיגו ביטול בעצמם, ותיקנו את החטא הקדום, על כן פסקו למות. עכ"ד.

תלמידי ר"ע לא חלקו כבוד זה לזה מחמת שהרגישו כאחד ממש שלא שייך שאיבר אחד יחלוק כבוד לשני

כתב בשם משמואל (פר' אמור שנה תער"ב לל"ג בעומר) דהנה יש להתבונן במה שאמרו חז"ל (יבמות דף סב:) כ"ד אלף תלמידים היו לו לר' עקיבא, וכולם מתו מפסח ועד עצרת, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, ואמרו חז"ל (טור וב"י או"ח סימן תצג) בל"ג בעומר פסקו למות, איך הצדיקים הללו שהיה ליבם ברשותם להטות לכל אשר יחפצו, מדוע לא נהגו כבוד זה לזה, והעונש היה בזמן הזה דוקא.

ונראה דהנה ענין נהיגת כבוד זה בזה כבר נתבאר, שהוא מצד שרואה בחבירו מעלה שאין בו, על כן נוהג כבוד בו שהרי בפרט זה הוא גבוה ממנו, וכן זה בזה, שלא יתכן שלא יהיה אחד גבוה מחבירו בפרט אחד.

והנה באדם פרטי אף שיש בו אברים חלוקים במעלה, מ"מ אין שייך לומר שאיבר זה יחלוק כבוד לזה שהרי הכל אחד, וא"כ לכאורה חברים שהם כאיש אחד בלב אחד ממש יש מקום לומר שלא שייכת חלוקת כבוד זה לזה, שהרי כולם כאיש אחד ממש. ונראה שזה היה טעם תלמידי ר"ע.

באמת כל צדיק יש לו מדור בפנ"ע ונידון בנקודת לבבו לבד

אבל באמת אינו כן, שהרי כל צדיק וצדיק יש לו מדור בפני עצמו, ואינו דומה לאדם אחד, ואף שנרצים מצד הכלל, מ"מ נרצים ג"כ מצד הפרט, ונידון כל אחד ואחד בנקודת לבבו לבד, וכעין ששמעתי מכ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה פירוש דברי המדרש (שמו"ר פר' מח אות ב) כשהוא רוצה קורא את כולם כאחד, שנאמר (תהילים קמז) לכולם בשם יקרא, וכשהוא רוצה קורא את כל אחד ואחד בשמו, לכך נאמר לכולם שמות יקרא, היינו שיש שהם נרצים מצד הכלל, ויש שהם נרצים גם מצד הפרט.

מזל ניסן הוא מצד הריצוי מצד כלל ישראל מזל אייר הוא זמן ריצוי מצד

כל פרט ופרט לעצמו ומזל סיון כולל את שני הצדדים

והנה סדר החודשים ניסן אייר סיון הגיד כ"ק אבי אדומו"ר זצלה"ה שניסן מזלו טלה שאין להם אלא קול אחד, אז הוא זמן הריצוי מצד כלל ישראל, וזה מורה נמי מצות פסח שה לבית אבות, אייר מזלו שור הוא זמן ריצוי כל פרט ופרט לעצמו, ורמזו חז"ל בש"ס (ר"ה דף כו.) בקרן פרה דקאי גילדא גילדא מתחזי כשנים ושלושה שופרות, מורה על התחלקות הפרטים, וסיון מזלו תאומים אז היא זמן ריצוי משני הפנים יחדיו מצד הכלל ומצד הפרט.

בסיון עמ"י נעשו כאיש אחד ועי"ז יכלו לקבל את התורה ואז קיבלו מצד הכלל ומצד הפרט

ועל כן איתא במדרש (פתיחתא דאיכה אות כ) כיון שנעשו ישראל כאיש אחד בלב אחד, באותה שעה אמר הקב"ה הרי השעה שאתן תורה לבני, ועוד במדרש (דב"ר פר' ז אות ח) אילו היו ישראל חסרים אפילו אדם אחד לא היתה השכינה נגלית עליהן, הרי הריצוי מצד הכלל, ומ"מ כל אחד ואחד קיבל לפי מה שהוא, כאמרם ז"ל (מכילתא דרבי ישמעאל פר' יתרו מסכתא דבחודש פר' ד) אתה עושה מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו וכו', וכן אמרם ז"ל (שמו"ר פר' כט אות א) קטנים לפי כוחם וכו'.

רוב ימי הספירה בחודש אייר להורות על הגילוי שמצד הפרט

ויש לומר דהיינו מה שרוב ימי הספירה הם בחודש אייר, כידוע מענין הספירה שהוא זמן בירור לכל אחד ואחד בפני עצמו, כמו שאמרו חז"ל (מנחות דף סה:) וספרתם לכם שתהא ספירה לכל אחד ואחד, וכל אחד אינו יוצא בספירת חברו, ועם כל זה יש מענין הספירה התכללות כל הכלל כולו, זה יש לו מידה טובה זו ביותר, וזה את זה.

ויש לומר שרמזו יש לזה הענין שמצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי (שם דף סו.), יומי הוא הכנה לריצוי הפרט ושבועי לריצוי הכלל, וכל זה הוא הכנה לחג השבועות שהריצוי הוא בשניהם יחד. ועל כן הקדושים הללו תלמידי ר"ע שהיה להם לדייק מענין חודש אייר והספירה היפוך סברתם ולא דייקו, על כן נענשו, כדכתיב (תהילים נ) וסביביו נשערה מאוד, ובזמן ההוא דייקא.

בל"ג בעומר שאז עברו שני שלישי מהספירה מתנוצץ האור של חג השבועות ששם כל אחד קיבל את התורה בפרטות ותלמידי ר"ע הרגישו בזה ושוב עשו כמו שראוי ולכך פסקו מלמות

והנה כבר אמרנו שכמו ששלוש משמורות היו הלילה, ובמשמר השלישי נתנוצץ בו אור היום, והוא תגבורת החסדים, כנודע ממה שרמזו חז"ל (ברכות דף ג.) תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה, כן ל"ג בעומר שכבר עברו שני שלישי הספירה מתנוצץ אור של חג השבועות, ובו אף שהיו כולם כאיש אחד בלב אחד, מ"מ כל אחד ואחד קיבל בפרטות לפי מה שהוא אתה מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו, קטנים לפי כוחם, זקנים לפי כוחם כנ"ל, והקדושים הללו בודאי הרגישו זה, ומסתמא שוב עשו כמו שראוי, על כן פסקו אז למות. עכ"ד.

שער הדרושים על פי משנת רבינו הקדוש ז"ל

ענין פסח ואח"כ ספיה"ע ואח"כ שבועות – לעלות מדרגא לדרגא, וענין
פסח שני, וענין ל"ג בעומר

הנה כתב בליקוטי הלכות (הל' ר"ח ה"ג אות ג) שענין פסח וספיה"ע ואח"כ חג השבועות, כי קודם בא ההתעוררות לתשובה מלמעלה על ידי שמתגלה לו ההסתרה, ואח"כ מניחין אותו לילך מעצמו – שצריך לחזור ולשוב ולילך מדרגא לדרגא לטהר ולקדש עצמו מיום אל יום, שזה בחינת ספירת העומר שהיא תיכף אחר יציאת מצרים, שאז היה ההתעוררות מלמעלה, ואח"כ צריכין לספור שבעה שבועות כמו ספירת שבעה נקיים של הנדה, כדי לקדש ולטהר עצמו מיום אל יום מדרגא אל דרגא.

ולבסוף זוכין לשבועות שהוא דעת גדול ועליון וגבוה מאוד, בחינת מקוה של שבועות שהוא דעת עליון מאוד, שאז הוא עיקר התיקון של התשובה בשלימות כראוי, וזאת הבחינה שיש בהתחלה התעוררות לקדושה, ואח"כ יש ירידה, ואח"כ יש עליה, זה שייך בכל אדם ובכל זמן. עיין שם.

כי צריך אתה לדעת כי כן הוא הדרך בכל פעם, שקודם מאירין לו מן השמים, ואח"כ יש לו ירידה שהיא לצורך העליה שאחרי זה, בבחינת מה שמובא בספרי קודש ירידה צורך עליה, כמובא בדגל מחנה אפרים בשם הבעש"ט (פר' ויצא) וכ"כ בספר מאור עינים (בחידושו ל"מס' סוטה) ובספר פרי הארץ (פר' מטות).

ע"י הירידה עולים לדרגת נעשה ונשמע גבוה יותר

כי ע"י הירידה עולים מדרגת נעשה ונשמע זה למדרגת נעשה ונשמע גבוה יותר, וצריכין ירידה דייקא, בבחינת (שבת דף קכ. וגיטין דף מג.) אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם, כמש"כ בליקוטי מוהר"ן (ח"א סימן כב אות ט) וז"ל: ולכוא לעזות דקדושה הנ"ל הוא על ידי שמחה, בבחינת (נחמיה ח) כי חדות ה' היא מעוזכם, היינו על ידי בחינת נעשה ונשמע שהוא בחינת השמחה, כמו שאמרו רז"ל (שבת דף פח.) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, ירדו שישים ריבוא מלאכים ונתנו שני עטרות בראש כל אחד וכו', וכשחטאו נלקחו וכו', ועתיד הקב"ה להחזירם להם, שנאמר (ישעיה לה) ושמחת עולם על ראשם, נמצא שנעשה ונשמע הם בחינת שמחה, בחינת ושמחת עולם על ראשם כנ"ל. עיין שם באורך.

בכל דרגא ובכל עולם יש בחינת נעשה ונשמע

וכתב עוד מרן ז"ל (באות י) וז"ל: ויש בכל דרגא ודרגא וכן בכל עולם ועולם בחינת נעשה ונשמע, כי כל אחד לפי מדריגתו יש לו בחינת נעשה – בחינת תורה, היינו הנגלות לו, ובחינת נשמע, שהיא בחינת נסתרות, בחינת תפילה כנ"ל, כי מי שבא למדריגה גבוה מהראשונה, אזי נעשה מהנשמע שלו בחינת נעשה, ואזי יש לו בחינת נשמע אחרת, וכן מדרגא לדרגא, וכן כל אדם לפי מדריגתו יש לו בחינת נעשה ונשמע.

וכן בכל עולם יש בחינת נעשה ונשמע, כי מה שהוא להעולם הזה בחינת נשמע, הוא לעולם הגלגלים בחינת נעשה, ויש להם בחינת נשמע גבוה ממנו, וכן מעולם לעולם, וזה בחינת תורת ה' ותורתו (ע"ז דף ט.), מתחילה תורת ה' שהוא בחינת נסתר, הנסתרות לה' אלקינו, ואח"כ כשהוא במדריגה גבוה ממנה, נעשה תורתו שנעשה מהנשמע – נעשה, שהוא בחינת והנגלות לנו ולבנינו, וזה (דברים כט) הנסתרות לה' אלקינו – זה בחינת נשמע, והנגלות לנו ולבנינו – זה בחינת נעשה, עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת – שילך מדרגא לדרגא, שיבוא לעולם שיהיה מהנשמע נעשה.

העיקר להפוך את דברי התורה שזה בחינת נשמע לבחינת נעשה

וזה לעשות את כל דברי התורה, דברי התורה – הם דיבורי התורה שסביבות המצווה, כגון וידבר כנ"ל, שהם בחינת נשמע כנ"ל, יהיה נעשה מהם בחינת נעשה, וזהו עד עולם – שילך מדרגא לדרגא ומעולם לעולם, לעשות – לעשות דייקא בחינת נעשה, את כל דברי התורה הזאת, דברי התורה – הם בחינת דיבורי התורה שסביבות המצווה, שהם בחינת הנסתרות, בחינת נשמע כנ"ל, יהיה נעשה מהם בחינת נעשה בחינת נגלות כנ"ל.

וצריך כל אדם שילך מדרגא לדרגא ומעולם לעולם, עד שיזכה בכל פעם לבחינת נעשה ונשמע גבוה יותר, שיהיה נעשה אצלו בכל פעם מבחינת נשמע, בחינת נסתר, בחינת תפילה, בחינת דברי התורה שסביבות המצווה, בחינת תורת ה', יהיה נעשה מזה בחינת נעשה, בחינת נגלה, בחינת תורה, בחינת תורתו, ויהי לו בחינת נשמע וכו' גבוה יותר, וכן בכל פעם ילך מדרגא לדרגא וממעלה למעלה, עד שיבוא בראשית נקודת הבריאה, שהוא תחילת האצילות וכו'. עיין שם באורך.

כשרוצים לעלות מדרגא לדרגא צריך להיות ירידה קודם העליה

ודיבר עוד מרן ז"ל בקודשו (באות יא) וז"ל: אך כשרוצים לצאת ממדריגת נעשה ונשמע זה, למדריגת נעשה ונשמע גבוה ממנה – **צריך להיות ירידה קודם העליה, כי הירידה היא תכלית העליה**, כמו שאמרו רז"ל (ע"ז דף ד:) לא היה דוד ראוי לאותו מעשה וכו', לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה, אלא שנתן הי"ת להם מכשול לטובת העולם, כמו שאמרו רז"ל שם להורות תשובה.

אין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נכשל בהם

וזה (ישעיהו ג) והמכשלה הזאת תחת ירך, אלו דברי תורה, שאין אדם עומד עליהם אלא אם כן נכשל בהם (שבת דף קכ. וגיטין דף מג.), דברי תורה – הם בחינת הדיבורים שסביבות המצוה, שהם וידבר ה' אל משה וכו' כנ"ל, שהם בחינות נסתר בחינות נשמע בחינות תפילה כנ"ל, עומד עליהם – זה בחינות תפילה, כי אין עמידה אלא תפילה (ברכות דף ו:), ולעשות מהדברי תורה שהוא בחינות נשמע, יהיה נעשה ממנו בחינות נעשה, עד שיהיה העמידה שהיא בחינות התפילה יהיה עליהם, היינו שיהיה לו בחינות עמידה בחינות תפילה, בחינות נשמע גבוה יותר, כי כשהיה מהנשמע נעשה יהיה לו נשמע גבוה ממנו כנ"ל, וזה אי אפשר אלא אם כן נכשל בהם, **כי לעלות מדרגא לדרגא צריך ירידה תחילה** שהיא המכשול.

לעת"ל יהיה נעשה מעבירות של ישראל תורה

וזה (ירמיה נ) ביום ההוא יבקש עוון ישראל ואיננו, כי לעתיד יהיה כולו תשובה, ועל ידי התשובה – זדונות נעשין זכויות (עיין מס' יומא דף פו:), ויהיה נעשה מעבירות ישראל תורה, ועל כן יבקשו אז העוונות, כי יבקשו ויחפשו אז אחר עוונות ישראל, איך לוקחין עוד איזה עוון כדי לעשות ממנו תורה, וזהו (שם) ואיננו, כי יהיו כל העוונות נכללין באין, היינו באין סוף, ששם העוונות נתהפכין לזכויות על ידי התשובה, שזהו בחינות ירידה תכלית העליה הנ"ל. וזה (הושע יד) שובה ישראל וכו' כי כשלת בעוונך, היינו על ידי התשובה יהיה נעשה מהעבירות בחינת מכשלה, שהוא התורה כנ"ל. עכ"ל. (עיין שם עורד).

קודם שעולה מדרגא לדרגא יש דמיונות בבחינת הקליפות שקודמים לפרי

ויש לידע כי קודם שעולה ממדריגה זאת למדריגה גבוה יותר, אזי יש שם דמיונות שהם בחינת הקליפות שקודמין לפרי, וצריך לשבור ולהכניע הקליפות, ואז זוכה לפרי ועולה למדריגה גבוה יותר, וכמש"כ בזכרון שמואל (פר' לך לך ד"ה עוד נראה) וז"ל: זה הכלל הורתה לנו תורתנו הקדושה, **כשאדם התחיל לילך בדרך אמיתית בפנימיות, אין לו מנוחה מן השמים, ובא לו שבירה בגופנית או במחשבות זרות או איזה מעשה בשוגג, על זה הורתה לנו התורה** ק דרכי ה', שלא יתייאש אדם בזה שיגע לריק חס וחלילה, כי טובת ה' וחסדי ה' הוא בכדי שיתחזק יותר, כמו שאמרו בשם הזוה"ק (ח"ג דף קסת). אעא דלא דליק בטשין ביה – בכדי להאיר יותר, וזה צריך לכל בני ישראל שרוצים להחזיק בדרך אמת. עכ"ל.

ובבית יעקב (ליקוטים ד"ה גדולה) כתב וז"ל: כאשר רואה אדם באחד שבונה בנין ונוטל אבנים גדולות ומניחן בקרקע ליסוד, לכאורה מתמיה עליו למה מניחן תחת הארץ, אמנם זה ליסוד אשר כל הבנין עומד, כן אין אדם עומד על דבר תורה אא"כ נכשל בה (שבת דף קכ. וגיטין דף מג.), נמצא הכשלון הוא היסוד. עכ"ל.

וכבר כתב רבינו הק' ז"ל (ליקוטי מוהר"ן ח"א סימן כה אות ב) וז"ל: ודע שבכל עולם ועולם ובכל מדריגה ומדריגה, יש שם דמיונות אלו, והם הם הקליפות הקודמין לפרי וסובבים את הקדושה, בבחינת (תהלים יב) סביב רשעים יתהלכון, וכשאדם נעתק ממדריגה למדריגה, אז צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות כדי להגיע אל הקדושה.

ותיכף כשעולה להמדריגה, אזי נתעוררין הקליפות שבמדריגה ומסבבין אותו, וצריך להכניע אותם ולשבר אותם ולטהר אותו המקום מקליפות וכו'. עכ"ל.

ושם בהשלמה שבסוף התורה איתא וז"ל: מבואר שם, שכשאדם נעתק ממדריגה למדריגה, אז צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות כדי להגיע אל הקדושה, ותיכף כשעולה להמדריגה השניה, אזי נתעוררין הקליפות שבמדריגה ומסבבין אותו, וצריך להכניע אותם מחדש וכו'. עיין שם. ואע"פ שכבר נשבר הקליפה שבמדריגה העליונה וכו', אעפ"כ כשפנימיות של העליון נעתק משם, וחיצוניות (ופנימיות) התחתון עולה, אזי הקליפה חוזר וניעור וכו'. עיין שם.

ואמר אז בזה הלשון: ובזה טועין החסידים הרבה, שפתאום נדמה להם שנפלו מעבודת ה', ובאמת אין זה נפילה כלל, רק מחמת שצריכין לעלות ממדריגה למדריגה, ואז מתעוררין ומתגברין מחדש הקליפות, שהם התאוות והבלבולים והדמיונות והמחשבות והמניעות כנ"ל.

על כן צריכין להתגבר בכל פעם מחדש לחזור ולהכניע ולשבר הקליפות והמניעות וכו' שבכל מדריגה ומדריגה מחדש, אבל באמת אין זה נפילה כלל כנ"ל. עכ"ל.

קודם בריאה חדשה חייבים צמצום

וכתב מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות (הל' ערלה ה"ד אות יב) כי הנה קודם בריאה חדשה צריך צמצום וכו', כי זה כל עבודתינו כל ימינו לברר כל הדברים מהקליפות והפסולת שקדמו להם, ומחמת שהקליפה נתאחזה בהפרי מאוד ואף קדמה לה, על כן באמת קשה הברור מאוד, ומחמת זה רבים נכשלים בזה העולם ונופלים למקום שנופלים ר"ל.

רק הצדיקים האמיתיים גיבורי כוח שהם מתגברים על יצרם – הם מבררים הכל, ולא זו אף זו שהם בתוקף צדקתם מעוררים רחמי הי"ת עלינו שיחוס עלינו, ולא ידון אותנו כמעשינו, רק יסתכל על מקום של כל אחד ואחד דרך איזה מקומות נמשך לזה העולם.

והיינו כי המקום של כל אחד הוא בחינת הקליפה והפסולת שקדמה לפרי כנ"ל, ועי"ז מרחם הי"ת עלינו ודן אותנו לכף זכות, ועי"ז נתהפכין כל העוונות לזכויות.

וזה בחינת ירידה תכלית העליה, כי דייקא ע"י הקליפה והפסולת שקדמה לפרי שמשם כל העוונות ר"ל – עי"ז דייקא הוא יתברך מרחם עלינו ודן אותנו לכף זכות כנ"ל, על כן נעשה מהפסולת דייקא סכך קדוש שהוא עיקר הסוכה הקדושה. עכ"ד.

מכל המקומות אפשר לחזור אליו יתברך

על כן אין שום יאוש בעולם כלל, כי מכל המקומות הרעים והטמאים שבעולם יכולין לחזור אליו יתברך, כי אדרבא שם דייקא מלובש ונסתר ונעלם קדושה עליונה מאוד, ועל כן אם יזכור אדם זאת בתוקף ירידתו ונפילתו, ויאמין זאת באמונה שלימה, שדייקא במקומו מסתיר את עצמו הי"ת בעצמו להחיותו, ומרמז לו רמזים מרחוק לשוב אליו בנקל – בשב ואל תעשה לבד, אז בודאי יכול לזכות להתקרב אליו יתברך מכל מקום שהוא, ולהפוך את הירידה לעליה וכו'. ע"כ. ועיין עוד בהל' נדרים (אותיות יד טו טז) ובהל' אונאה (ה"ג אות א).

גם במדרגות תחתונות מאוד מאיר אור הא"ס ב"ה

ותדע כי אפילו במדרגות התחתונות מאוד, מאיר אור האין סוף ב"ה, כמבואר בדברי מהרח"ו ז"ל בעץ חיים (שער מז פ"ב, ובשער מג בהקדמה לדרוש), רק שהוא בהעלם גדול ולבושין רבים, אבל כל מי שרוצה לדבק את עצמו בהי"ת יכול לדבק את עצמו מכל מקום שהוא, כמש"כ בדגל מחנה אפרים (פר' חקת) בשם הבעש"ט. וכ"כ בליקוטי הלכות (הל' נט"י שחרית ה"ד אות א, וע"ע בהל' ציצית ה"ג אות ט, ובהל' עדות ה"ה אות ט), וכל ההעלם הוא רק בשביל הגילוי, וכמו שהיה בבריאת העולם, כמובא בדברי מהרח"ו ז"ל בעץ חיים (שער הכללים פ"א, שער מטי ולא מטי, שער עקודים פ"ג ופ"ה, שער שבירת הכלים, שער התיקון) ועיין בליקוטי הלכות (הל' תפילת המנחה ה"ז אותיות כג לב נב).

וכמו שקודם בריאת העולם היה צריך בחינת צמצום, כן בכל דבר שבקדושה שבוראים עולמות, צריך שיהיה צמצום קודם, וזה בחינת המניעות הקודמין לדבר שבקדושה, כמש"כ מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות (הל' תפילת המנחה ה"ד אות ה) כי כשאדם עולה מדרגא לדרגא זה כמו בריאה חדשה, כי נתחדש ממש, בבחינת (תהילים קג) תתחדש כנשר נעורייכי, ונעשה בריה חדשה ממש, בבחינת (שם ב) אני היום ילדתיך, הנאמר על האדם כשנעשה בר מצווה (זוהר פר' משפטים דף צח. דף קא.), או בכל עת שהוא מקדש ומטהר עצמו ומקבל על עצמו עול עבודתו ביותר.

קודם הבריאה צריך ירידה

ולכן קודם הבריאה חדשה צריך ירידה, שהוא בחינת הצמצום שצריך שיהיה קודם הבריאה, וזה בחינת (ב"ר פר' סו אות ד) צדיקים תחילתן יסורין וסופן שלוה, כי היסורים באים מהצמצום שקודם הבריאה.

וזה בחינת כל המניעות והעיכובים שיש להאדם קודם שזוכה לעשות איזה מצוה או דבר שבקדושה, כי בכל דבר שבקדושה בוראים עולמות כידוע, ועל כן צריך שיהיה צמצום קודם, שזה בחינת המניעות שקודמים לדבר שבקדושה כנ"ל. עכ"ד.

זה בחינת יום ל"ג בעומר שהוא בהוד שבהוד

וזה בחינת יום ל"ג בעומר שהוא בחינת הוד שבהוד, שביום זה דייקא נמשך תיקון גדול ופסקו תלמידי ר"ע מלמות, ונתגלו סודות התורה רזין דרוזין וכו', והיינו שדווקא מבחינת הדין שבדין נמשך תיקון גדול ממקום שנמשך, והיינו ככל הנ"ל שדייקא ממקום חושך ואפילה מתגלה האור הכי גדול, וכך העליתי בס"ד בספרי אמרי שפ"ר עמ"ס סנהדרין (דף כד. חלק הראשון של הדרוש בביאור הסוגיא ד"ה ואמנם תלמוד בבלי בהערה), ושוב האיר עיני הבחור המצוין הרב יעקב פרנקו נרו יאיר, שכן כתב בדרשות החת"ס (ח"ב לימי הספירה עמוד רפ בדפו"י), וכן איתא בליקוטי הלכות בדוכתינ טובא ובעוד.

עיקר שבירת עזות הגוף הוא ע"י שמחה וחדוה

וכתב מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות (הל' נשיאת כפים ה"ד אות ו) כי קודם שהאדם צריך לעלות מדרגא לדרגא – אזי צריך שיהיה לו ירידה קודם העליה, והירידה היא תכלית העליה, והיינו משום שקודם שהאדם צריך לעלות ממדריגה זאת למדריגה גבוה יותר, אזי מתגבר בחינת עזות הגוף שלא מרוצה ממה שרוצה לעלות מדרגא לדרגא.

ועיקר שבירת עזות הגוף, הוא על ידי שמחה וחדוה דייקא, ולשמחה זוכין על ידי תורה ותפילה, ועיקר השמחה ע"י תפילה והתבודדות, שע"ז שמתפלל להי"ת שיזכה לצאת ממדריגה זאת למדריגה גבוה יותר, אזי הי"ת עוזר לו לבוא לשמחה, שע"ז משברין עזות הגוף, ואזי זוכה להתחזק בשמחה, ולהתגבר בעזות ועקשנות גדול דקדושה, עד שמשברין עזות הגוף דסטרא אחרא, וזוכין לעלות מדרגא לדרגא, ומהפכין הירידה לעליה, שע"י הירידה זכה לשמחה, ולשבור עזות הגוף, שהוא בחינת עזות דסטרא אחרא, וזוכין להשיג המדריגה הגבוהה שהתפלל עליו וכו'. עיין שם.

זהו ענין השמחה הגדולה בל"ג בעומר

וחשבת בס"ד לומר, שזה טעם השמחה הגדולה בל"ג בעומר, כי דוקא על ידי השמחה הגדולה אנו זוכים לשבירת עזות הגוף, וממילא ע"ז דייקא זוכים לעלות מדרגא לדרגא ולהפוך את הירידה לעליה, שזה ענין ל"ג בעומר שהוא בהוד שבהוד כנ"ל.

ועל כן אנו משתדלים להרבות בשמחה הרבה מאוד ביום הקדוש הזה, כי ע"ז אנו מגיעים לתכלית היום הקדוש הזה בס"ד.

ע"י הניסיונות מתגלה אוצרות גדולים

ובבית אברהם (פר' בא ד"ה כי) כתב וז"ל: כמו מן מרגלית יקרה הנמצאת במעמקי הים, ועליה אבן כבידה מאוד, וצריך יגיעה מרובה ועבודה קשה מאוד לנפץ את האבן עד שמוצאים את המרגלית, כמו כן כשרואה ליבו קשה כאבן, זה סימן שבו טמון מרגלית ואוצר יקר. עכ"ל.

הנפילות הם מן ההכרח קודם שנכנסים בשערי הקדושה

ובאמת כל הנפילות והירידות והבלבולים וכו', מן ההכרח לעבור בהם קודם שנכנסים בשערי הקדושה, וגם הצדיקים האמיתיים עברו בכל זה, כמש"כ בליקוטי מוהר"ן (ח"ב סימן מח) וז"ל: כשאדם נכנס בעבודת השם, אזי הדרך שמראין לו התרחקות ונדמה לו שמרחיקן אותו מלמעלה, ואין מניחין אותו כלל לכנוס לעבודת השם, ובאמת כל ההתרחקות הוא רק כולו התקרבות.

צריך להתחזק שלא להתייאש

וצריך התחזקות גדול מאוד מאוד, לבלי ליפול בדעתו ח"ו, כשרואה שעוברים כמה וכמה ימים ושנים, שהוא מתייגע ביגיעות גדולות בשביל עבודת השם, ועדיין הוא רחוק מאוד, ולא התחיל כלל ליכנס לשערי הקדושה, כי רואה עצמו שהוא מלא עדיין עביות וגשמיות והרהורים ובלבולים גדולים, וכל מה שהוא רוצה לעשות בעבודת השם איזה דבר שבקדושה, אין מניחין אותו, ונדמה לו כאילו אין הי"ת מסתכל עליו כלל, ואין רוצה כלל בעבודתו, מחמת שהוא רואה שהוא צועק בכל פעם ומתחנן ומתנפל לפניו יתברך שיעזרהו בעבודתו, ואעפ"כ עדיין הוא רחוק מאוד מאוד, על כן נדמה לו כאילו אין הי"ת מסתכל עליו כלל, ואין פונה אליו כלל, כי הוא יתברך אין רוצה בו כלל, הן על כל אלה וכיוצא בזה צריך התחזקות גדול, לחזק עצמו מאוד מאוד, ולבלי להסתכל על כל זה כלל.

כל ההתרחקות הוא כולו התקרבות ובהכרח לעבור זה קודם שנכנס לשערי

הקדושה

כי באמת כל ההתרחקות הוא רק כולו התקרבות כנ"ל, וכל הנ"ל עבר על כל הצדיקים, כאשר שמענו מפיהם בפירוש, שנדמה להם שהי"ת אין מסתכל ופונה אליהם כלל, מחמת שראו שזה זמן רב שהם מבקשים ויגעים ועושים ועובדים עבודת הי"ת, ועדיין הם רחוקים מאוד מאוד, ואילו לא היו מחזקים עצמן מאוד לבלי להסתכל על זה, היו נשארים במקומם הראשון, ולא היו זוכים למה שזכו וכו', כי לפעמים יש שמפילין אחד מעבודת השם כידוע, אעפ"כ עליו לעשות את שלו, לעשות מה שיוכל בעבודת השם, ואל יניח עצמו ליפול לגמרי ח"ו, כי כל אלו הנפילות והירידות והבלבולים וכיוצא בזה, צריכים בהכרח לעבור בהם קודם שנכנסין בשערי הקדושה, וגם הצדיקים האמיתיים עברו בכל זה. עכ"ל.

כל זה הוא מדרכי התשובה

וכתב הר"ר נתן ז"ל בליקוטי הלכות (הל' חוה"מ ה"ב אות א) כי זה מדרכי התשובה, שבתחילה מקרבין אותו מלמעלה, ואח"כ מרחקים אותו ויש לו ירידה, ואזי צריך לחזק עצמו בכל מה שיוכל, ולא יניח עצמו ליפול לגמרי ח"ו, ואזי הירידה היא תכלית העליה, וזוכה לחזור ולעלות אל הקדושה במעלה יתירה.

זה בחינת מה שבימים האחרונים של פסח יש תוספת אור

וזה בחינת מה שבימים האחרונים של פסח היה קריעת ים סוף, וכיזת הים היה גדולה מביות מצרים, כמש"כ (שיה"ש א) תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף, כמו שאמרו רז"ל (מכילתא סדר בשלח סימן ג) ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, כי זה עיקר ביזת הים שנבקע להם ים החכמה וזכו להשגות גדולות, נמצא שימים האחרונים יש בהם תוספת אור, וזה רמז שאחר הירידה זוכין לקדושה יתירה ודעת גדול – כשחוזרין ועולין מן הירידה, בבחינת ירידה תכלית העליה כנ"ל.

משל נאה על זה שקודם שאדם זוכה להתקרבות יש לו בחינת התרחקות

וכתב בשיחות הר"ן (שיחה עט) וז"ל: מה שכשאדם מתחיל לכנוס בעבודת ה' ולהתקרב לצדיק האמת, באים עליו הרהורים ובלבולים גדולים, זה כמו למשל כלי מים שמתחילה נראה כאילו המים צלולים, ואח"כ כששופתין ומעמידין המים אצל האש ומתחיל להתבשל – אזי מתבלבל המים ומעלה הרתיחה כל הפסולת שהיה במים, ועולה כל הפסולת למעלה, וצריך שיעמוד אחד להסיר חלאת ופסולת המים בכל פעם, ומתחילה נדמה כאילו המים צלולים לגמרי, ואח"כ נראה הפסולת שבמים העולה בכל פעם למעלה, ואזי כשמסירין בכל פעם חלאת ופסולת המים, אזי אח"כ נשארין המים צלולים וזכים באמת כראוי.

כמו כן ממש קודם שמתחיל האדם לכנוס בעבודת ה', אזי הטוב והרע מעורבין בו, ומחמת שהם מעורבים מאוד אין נראה הפסולת והרע שבו כלל, כי הם מעורבים יחד לגמרי הרע עם הטוב, אך אח"כ כשמתחיל לכנוס בעבודת ה' ומתקרב לצדיק האמת, אזי מתחיל להזדכך ולהתברר, ואזי עולה הפסולת והרע בכל פעם למעלה כמשל הנ"ל, וצריך שיעמוד אחד שיסיר ממנו חלאתו ופסולתו בכל פעם, ואזי ישאר אח"כ זך וצלול לגמרי באמת כראוי, והיה אפשר להוציא הפסולת והרפש מייד מהאנשים שהיו בגשמיות מתחילה ונתקרבו להי"ת, אך מה יהיה, אם יהיה מוציא הרפש – יוציא הרפש עם המוח, מאחר שמעורב הכל יחד, על כן ההכרח להיות מתון מתוך עד שיזדכך מעט מעט. עכ"ל.

כי הנה זה כלל גדול בעבודת הי"ת לכל איש ואיש שרוצה יותר להכנס בעבודת ה', אזי מתגבר עליו הבעל דבר ביותר – כדרך ב' אנשים הנלחמים זה עם זה שכשרואה שהאחד מתגבר אזי הוא מתגבר כנגדו ביותר וכו', וצריך להיות משכיל על דבר זה ובתחבולות תעשה לך מלחמה, להתגבר על הרע בהתגברות גדול בכל פעם, אשרי הזוכה לנצח המלחמה.

וכדברי רבינו ז"ל (בשיחות הר"ן שיחה י) וז"ל: הרשעים הם מלאים חרטות והם אינם יודעים כלל מהו חרטה, כי זהו בעצמו שהם מתגברים בענין רשעתם, זהו בעצמו חרטה, כי מחמת שבא בדעתם חרטות, על כן הם מתגברים ביותר ברשעתם, כמו שני אנשים שנלחמים זה כנגד זה שכשאחד רואה שחבירו מתגבר נגדו – אזי הוא מתגבר ביותר כנגדו, כמו כן ממש כשהרע רואה שמתחיל איזה טוב להתעורר אצלו, אזי הוא מתגבר ביותר, והבן.

וזהו כלל גדול בעבודת ה' אפילו לשאר בני אדם לכל אחד לפי ערכו, שכל מה שרוצה יותר להכנס בעבודת ה' – מתגבר עליו הבעל דבר ביותר כו', וצריך להיות משכיל על דבר זה, ובתחבולות תעשה מלחמה – להתגבר על הרע בהתגברות גדול בכל פעם, אשרי הזוכה לנצח המלחמה. עכ"ל.

באמת הירידה היא תכלית העליה כי אז מקבלים מהקדושה העליונה ביותר

וכתב מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות (הל' גיטין ה"ג אות כב) כי באמת הירידה היא תכלית העליה, כי מאחר שעל כל פנים באמת מקבלין בעת הירידה והגלות – מהקדושה העליונה מאוד, בשביל להחיות את הקדושה שנפלה וכו', כי באמת אי אפשר לקבל חיות רק מקדושה פרטיית כדי שלא יתאחזו הקליפות יותר ח"ו וכו', וצריכים לקבל חיות דייקא מהקדושה העליונה בעצמה, מבחינת שכל הכולל בעצמו, בדרך העלם והסתרה בתכלית הצמצום, כי בגלות אז יורדת המלכות, ואז צריכה ה"בינה" שהיא בחינת "קודש קודשים" לרדת עמה, כדי להחיותה בנפילתה שלא תיפול לגמרי ח"ו וכו'. (בסוד אם הבנים כנודע מזוהר ותיקונים). עיין שם באריכות.

המניעות הם בשביל החשק

כי המניעות הוא בשביל החשק וההתחדשות שיהיה לו בעבודת ה', כמש"כ רבינו ז"ל (ליקו"מ ח"א סימן סו אות ד) וז"ל: ועיקר גודל החשק – נעשה על ידי המניעה שמזמינין לו, כי כשאיש ישראלי צריך לעשות דבר הצריך לו ליהדותו, בפרט כשצריך לו לעשות דבר גדול הצריך ליהדותו – שכל יהדותו תלוי בזה, כגון לנסוע לצדיק אמיתי, אזי מזמינין לו מניעה, וזאת המניעה היא בשביל החשק, כדי שעי"ז יהיה לו חשק יותר לעשות אותו הדבר.

כי על ידי המניעה שמונעין את האדם מן הדבר, עי"ז נעשה התגברות החשק מאוד, כמו למשל כשמראין לקטן דבר הנחמד לו, ותיכף ומייד חוטפין ממנו ומחביאין ממנו, אזי הוא רודף מאוד אחר האדם ומבקש וחושק מאוד לאותו הדבר, נמצא שעיקר החשק נעשה על ידי שחטפו ממנו והחביאו את הדבר.

כמו כן מונעין את האדם במניעות מהדבר הצריך לו, כדי שעי"ז יהיה לו חשק יותר, בבחינות (משלי ט) ולחם סתרים ינעם, שכל מה שהדבר נמנע ונסתר מן האדם ביותר, הוא חושק אליו ונעים לו ביותר, שמזה בא תאוות והתגברות החשק אל עבירה ח"ו ר"ל, כי מחמת שהעבירה נמנעת מאוד מן האדם, כי אנו מצווים ומוזהרים ומופקדים עליה שלא לעשותה, נמצא שהיא נמנעת מאוד מאיתנו, על כן יש התגברות החשק אליה כנ"ל, בבחינות ולחם סתרים ינעם.

כמו כן בקדושה, כשיש מניעה לאדם – החשק מתגבר ביותר, וכל מה שהדבר הנחשק גדול ביותר, המניעה יותר גדולה, כי יש חשק וחושק ונחשק, דהיינו האדם החושק, והדבר הנחשק, והחשק שחושקין לדבר הנחשק.

וכפי מעלת הנחשק כן צריך להיות גודל החשק, ועל כן כשהנחשק גדול מאוד, נמצא שצריך שיהיה לו חשק גדול מאוד, אזי יש לו מניעה גדולה ביותר שעי"ז החשק גדול ביותר, כי כל מה שהמניעה יותר גדול החשק מתגבר ביותר כנ"ל.

כשיש מניעות גדולות צריך להבין שהדבר שהולך לזכות בו הוא דבר גדול

מאוד

ועל כן ראוי לאדם לדעת כשיש לו מניעות גדולות מאוד מאיזה דבר שבקדושה, ידע ויבין מזה, שזה הדבר שרוצה לעשות הוא נחשק גדול מאוד ודבר יקר מאוד, שמחמת זה המניעה גדולה מאוד כנ"ל. ובפרט כשרוצה לנסוע לצדיק האמת, כי יש צדיקים הרבה, אבל יש בחינות נקודות האמת בין הצדיקים, שכשרוצים להתקרב אליו שבזה תלוי הכל, אזי יש להאדם מניעות גדולות רבות מאוד, ומזה בעצמו יבין האדם גודל מעלת הנחשק כנ"ל.

והנה הכלל, שכל המניעות הם רק בשביל החשק, כדי שעי"ז יהיה לו חשק גדול ביותר כנ"ל, ועל כן כשאדם חושק ביותר, בודאי יוכל לעשות הדבר ויוכל להוציאו מכח אל הפועל, כי על ידי החשק נעשין נקודות שעי"ז מוציאין מכח אל הפועל כנ"ל, כי החשק משבר המניעה, כי עיקר המניעה אינו אלא בשביל החשק כנ"ל, ועל כן כשאדם חושק ביותר כפי המניעה ממילא נשבר המניעה. עכ"ל.

מה שהאדם יותר רחוק יש לו יותר חשק להתקרב

וכתב בשפת אמת (פר' וישב תרל"ג) וז"ל: תולדות יעקב יוסף (בראשית לז), דכתיב (עובדיה א) בית יעקב אש ובית יוסף יוסף להבה כו'. יעקב הוא התורה כה דברי כאש (ירמיה כג), והוא למעלה מהטבע, רק העצה להיות נכנס אור התורה בנפש האדם הוא ע"י החשק וההתלהבות, והוא בחינת יוסף הצדיק, וזה שכתב רש"י (בראשית ל כה) ע"י להבה שולט למרחוק, כי מצד החשק, מה שאדם מרוחק יותר נתרבה החשק לו להתקרב, וז"ש תולדות יעקב יוסף, שע"י חשק הנ"ל נמשך תולדות מבחינת יעקב כנ"ל. עכ"ל

וע"ע בשם משמואל (פר' במדבר שנת תרעה) שביאר ענין מתן תורה על דרך זה, שקודם יש ריחוק ואח"כ התקרבות, וביאר שכן איתא בעוד מקומות. עיין שם.

לפי"ז ביאור ענין ספיה"ע קודם מתן תורה

וא"כ זה ענין ספירת העומר בשביל להגביר החשק ביותר, ועיקר ההתרחקות הוא בשביל התענוג, כמו משל שאם הבן תמיד אצל האב אז אין להאב תענוג, כמו אם יאכל אדם עופות מפותמים תמיד הרי שאין זה תענוג, לאפוקי אם פעמים מרחיק עצמו מהאב ואח"כ מתקרב, אזי יש תענוג גדול, וזה בחינת רצוא ושוב, ודי למבין. (כתבי קודש דף כד:).

ועוד י"ל כי תענוג תמידי נעשה טבע ואינו תענוג, לכך האדם עולה ויורד בעבודת הי"ת כדי שיהיה תענוג שהוא עיקר עבודת ה', כמו שאמר מרן הריב"ש זי"ע ודפח"ח. וזה ענין ספירת

העומר, שהוא בשביל שיהיה עונג מהתורה ולא יהפך לטבע ח"ו. (עיין בתולדות יעקב יוסף פ' תזריע דף צב: פ' שלח דף קלט:).

זה בחינת ענין החיות רצוא ושוב

ואיתא בספר בן פורת יוסף (פ' תולדות דף מד.) וז"ל: שמעתי ממורי זלה"ה והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א), לפי שכל דבר מתלהב לשוב לשורשו, ולכך ע"י אכילה ושתייה ועסק משא ומתן מעט שמבטל מלימוד ועבודת ה' – אז נחה הנשמה מהתלהבותה ונתחזקה וכו'. עכ"ל. עוד שם (פ' ויצא דף נד:) וז"ל: כי החיות רצוא ושוב (יחזקאל א), וע"י עסק בצרכי החומר בגשמי בענין אכילה ושתייה וכיוצא ב – אז יש נייחא ושכיטה להצורה, ונתחזק הצורה יותר להתלהב ע"י ברוחני בצרכי הנשמה והצורה, ואז נעשה עסק החומר ג"כ צורה. עכ"ל.

ובספרו צפנת פענח (פ' תרומה דף צב:) כתב וז"ל: כי החיות הוא הכוסף והחושק ומתלהב לדבק בשורשו של חי החיים, וכמש"כ (יחזקאל א) והחיות רצוא ושוב, ושמעתי ממורי שפירש כך, שהחיות רוצה לדבק בשורשו, וכן יתבטל ממציאות – לכך נתן הי"ת לאדם עניני עוה"ז, שלא יתלהב תמיד ויוכל לעמוד, ודפח"ח. עכ"ל.

וע"ע לו (פ' בא ד"ה וכעת נ"ל) דשמע ממורו זלה"ה ענין (יחזקאל א) החיות רצוא ושוב וגו', כי כל דבר חושק ומתלהב לחזור לשורשו לידבק שם, לכך הנשמה תתלהב תמיד לדבק בשורשה למעלה ע"י חשק בתורה ובעבודת ה', ואם מתלהב תמיד היה בטל ממציאותו כמו קודם עולם התיקון, וזהו סוד קברות התאוה שכתב בספר ברית מנוחה (ד"ה הדרך הראשונה) וכו', והוא סוד המבול ונפתחו ארובות השמים וכו', לכך תיקן הי"ת שיעסוק לפעמים זמן מה בצרכי הגוף אכילה ושתייה ומעט להתעסק בצרכי פרנסתו, גם שיש לו מידת הסתפקות, וע"י ביטולו מעבודת ה' בזמנים אלו ינוח הנשמה, וכח השכלי יתחזק לחזור ולעסוק בעבודת הי"ת אח"כ, וזהו החיות רצוא ושוב, ודפח"ח, אך דאין זה לשונו כי הוספתי למעט. עכ"ד.

זה בחינת חטא המתאווים

ועיין בספר נתיב מצוותיך (נתיב אמונה שביל ג אות טו) וז"ל: וזהו ענין (יחזקאל א) והחיות רצוא ושוב שביאר מרן, כי כל דבר חושק ומתלהב לחזור לשורשו לידבק שם, לכך הנשמה מתלהב תמיד לדבק בשורשו למעלה ע"י חשק ואור בתורת הי"ת ובעבודתו, ואם היה מתלהב תמיד לאור עליון, היה בטל ממציאותו כמו קודם עולם התיקון, כטעם (במדבר יא) כי שם קברו את העם המתאווים, כי גם זה טוב לעבוד ה' לצורך עצמו, מחמת שאין לך תענוג ושמחה והרחבת הדעת יותר גדול בעולם ממה שיש לצדיק בדביקות ה' ובתורתו, ולכך יש ביטול וקבועה וגנוזה עד שנשאר בחושך, אעפ"כ המתגבר ועושה עבודת בוראו לשם שמים.

ושלא יצטרך ליפול תמיד ממדריגתו בשביל המציאות, ובשביל שיהיה ליבו לשמים ולא בשביל תענוגים, תיקן הי"ת שיעסוק אדם לפעמים בצרכי הגוף מעט, אכילה ושתייה, ולדבר עם בני אדם, ולעשות מצוות מעשיות, ולכלל זה צריך שיהיה מעורב בין הבריות באהבה, וידבר עם העולם, וכל זה שלא ימשיך מאוד אור המוחין ויתבטל ממציאות וכו'. עכ"ל.

ומש"כ הרבנים הנ"ל מענין קברות התאוה, היינו שחטאם היה שרצו להשיג אור יותר גדול ממציאותם וכו', כמש"כ בברית מנוחה (שהאר"י הקדוש העיד שקבלתו אמיתית). וזה סוד חטא נדב ואביהו, וחטאו של קרח וכו'.

וע"ע בשל"ה (חלק תורה שבכתב פר' קרח תורה אור אות א) וז"ל: התורה נקראית אור (משלי ו), כי היא מאירה, וכן נקראית אש (ירמיה כג), וכמו האש שהוא מאיר, וכן נהנין ממנו להתחמם – בהתרחק ממנו, ובהתקרב אליו ישרף, כן בסודות התורה הנכנס חוץ למקומו לפני לפנים יותר ממדריגתו אזי מציץ ונפגע או מציץ ומת וכו', וזהו סוד קברות התאוה שמתו העם המתאווים לחזות את ה', וזהו סיבת מיתתם, כאשר ביאר בספר ברית מנוחה זה הסוד, על כן לא תעמוד במקום גדולים (ע"פ משלי כה), במקום שהוא גדול ממך, כי לא יהיה לך עמידה וקיום, ומקומך אל תנח. עכ"ל.

ע"י הירידה מתגבר הרצון מאוד

והנה כמובן לכל בר דעה, כי ע"י הירידה מתגבר הרצון מאוד, ואזי עולה בתכלית העליה, וזה הענין בספירת העומר להגביר הרצון, שע"ז יוכל לקבל את התורה בשלימות, וכמש"כ מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות (הל' ערב ה"ג אות ד) דהנה קשה ואינו מובן מדוע על ידי הירידה דייקא יזכה לעליה, וביאר, כי עיקר מה שבא האדם לעוה"ז הוא בשביל הרצון אשר בשביל זה הוכרחה הנשמה לירד לזה העולם הרחוק ביותר – כדי שיתגבר הרצון ביותר לשוב אל ה' לגודל ההתרחקות שנתרחק ממנו.

על כן כשיורד ונופל ח"ו לאיזה תאוה או עבירה ח"ו, אזי נתרחק יותר ויותר, ואז אם זוכה אח"כ להזכיר את עצמו ולשוב בתשובה להי"ת, אזי אח"כ בודאי מתגבר הרצון יותר ויותר, מחמת שידוע בעצמו גודל ריחוקו מהי"ת ע"י ריבוי עוונותיו, על כן בודאי רצונו חזק ותקיף ואמיץ מאוד מאוד להי"ת בלי שיעור וערך, ועל כן יכול לזכות ע"ז דייקא למעלה יתירה, כי (ברכות דף לד: סנהדרין דף צט.). במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כי הם זוכין לרצון חזק יותר, מחמת שנתרחקו יותר כנ"ל.

ועל כן, קודם שהאדם צריך לעלות לעליה גדולה יותר, צריך שיהיה לו ירידה מקודם, כי כל העליות והמדריגות הם בבחינת הרצון, ועל כן כשהאדם צריך לעלות לעליה גדולה יותר, היינו שצריך שיזכה לרצון יותר ויותר, בודאי צריך שיהיה לו ירידה קודם העליה כדי שיתגבר הרצון ביותר כנ"ל, שע"ז יזכה לעליה למדריגה גבוה יותר, כי התגברות הרצון יותר זה בעצמו העליה כנ"ל.

וכל המניעות והטרחות שיש לו בתחילת ההתקרבות הם טובה גדולה להאדם, כי עי"ז זוכה אח"כ לקבל הרבה קדושה וטהרה, כי ע"י היגיעות שבתחילה נעשה הכלי לקבל את הקדושה, וכל מה שיש לו יותר יגיעות וטרחות, אזי יש לו כלי גדול ביותר לקבל אח"כ בתוכו שפע קדושה וטהרה להתקרב להי"ת, וזה עוד טעם לענין ספירת העומר, שע"י"ז יוכל לקבל הרבה קדושה וטהרה, כי ע"י המניעה יש לו כלי גדול ביותר לקבל את הקדושה.

ע"י שהאדם מחפש ומבקש איה מקום כבודו עי"ז עלייתו ותיקונו

וכתב בליקוטי הלכות (הל' תערוכות ה"ב אות ב) שאפילו כשיש להאדם ירידה הוא יכול לעלות בתכלית העליה, כי כשאינו חושש על כבוד עצמו כלל רק על כבוד הי"ת, אזי גם כשנופל ח"ו אזי הוא מתחיל לחפש ולבקש איה מקום כבודו, ועי"ז עלייתו ותיקונו כנ"ל, וכל זה ע"י הענווה והביטול – כי כשמבטל כבוד עצמו, שהוא בחינת עבודה זרה שעל ידה נסתר ונעלם כבודו יותר, וכשמבטל זאת והוא מבקש כבודו יתברך, כי כשיש כבוד אחר ח"ו חוץ מכבודו יתברך שהוא בחינת עבודה זרה, אזי נסתר ונעלם כבודו יתברך בתכלית ההסתרה, עד שאין יכולין אפילו לבקש ולחפש איה מקום כבודו יתברך, כי אין יודעים כלל מכבודו יתברך, כי נסתר ונעלם בתכלית ההסתרה, על ידי התגברות כבוד אחר ח"ו כנ"ל.

אבל כשמבטלים כל מיני כבוד אחר, ואין משגיחין על כבוד עצמו כלל, רק רוצין בכבוד הי"ת, אזי אע"פ שעדיין הוא רחוק מכבודו יתברך, מחמת שנפל למקום שנפל, אעפ"כ ע"י שהוא מבקש ומחפש איה מקום כבודו, כי מאחר שאינו רוצה בכבוד אחר רק בכבודו יתברך, על כן אע"פ שהוא במדריגה התחתונה מאוד, אעפ"כ הוא מחפש איה מקום כבודו, ועי"ז עלייתו ותיקונו כנ"ל.

כל זה דייקא ע"י שאינו חושש לכבוד עצמו רק לכבוד הי"ת

ודייקא על ידי שאינו חושש לכבוד עצמו אלא על כבוד הי"ת, אז דייקא יכול לזכות לבחינת ירידה תכלית העליה, כי העליה היא על ידי בחינת "איה", ואי אפשר לזכות לזה אלא ע"י בחינת ביטול – שיבטל עצמו לגמרי ולא יחוש על כבודו כלל כנ"ל, וע"י שהאיסור בא בתוך סטרא דקדושה שהוא ההיתר, אזי יכול להתהפך להיתר ע"י בחינת ביטול, דהיינו כשאין האיסור ניכר כלל, כי כשאין האיסור ניכר כלל בתוך ההיתר שהוא סטרא דקדושה, אזי גם האיסור יכול להתהפך להיתר ע"י בחינת ביטול כנ"ל, כי ע"י בחינת ביטול, גם האיסור שהוא הקליפה והסטרא אחרא – יכולה להתהפך ולעלות הטוב ממנה ולהכלל בקדושה – ע"י בחינת איה כנ"ל.

והכלל שעיקר התיקון הוא ע"י שמבטלים כבוד אחר, ואזי יכולין לחפש ולבקש איה מקום כבודו, שע"י"ז חוזרין אל הקדושה מעמקי הקליפות, בבחינת ירידה תכלית העליה כנ"ל. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

כל הדברים האלו שייכים בכל אדם ובכל זמן

וכל הדברים האלו שייכים בכל אדם ובכל מקום שהוא, בכל מה שעובר עליו בכל חייו, כמש"כ מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות (הל' עירובי תחומין ה"ו אות ח) כי כל הדברים האלו שייכים בכל אדם ובכל מקום שהוא, בכל מה שעובר עליו בכל חייו, ומי שרוצים להכניסו בדרכי הקדושה באמת, אי אפשר לו לכנוס בשלימות, כי אם כשמנסים אותו בבחינה זאת שנופל למקומות אלו, וכשמחזק את עצמו ומתחנן לה' ומחפש אותו בבחינת איה מקום כבודו – אזי זוכה שתהיה הירידה תכלית העליה.

וצריך להיות חזק מאוד מאוד בדעתו, ועיקר ההתחזקות הוא שידע חיסרון דעת האנושי שבאמת אין לו שכל כלל וכו', ואנו מחוייבים להשליך ולבטל שכלו לגמרי, ולהאמין בדברי הצדיקי האמת שבאמת יש חיות אלוקות בכל המקומות הרחוקים מאוד מאוד, אפילו במקומות המטונפים שנאמר בהם (ישעיה מב ושם מח) וכבודי לא אחר לא אתן, רק שאי אפשר בשום שכל אנושי למצוא שם כבוד אלוקתו יתברך, מאחר ששם פנוי מאלוקתו יתברך, בבחינת וכבודי לא אחר לא אתן, רק צריכים שם לחפש ולבקש איה מקום כבודו וכו' וכנ"ל, ורק עי"ז יעלה בתכלית העליה וכנ"ל. עכ"ד.

ואפילו לאנשים כשרים באמת, ואפילו הגבוהים במעלה יתירה, צריכין לבחינת איה שמחפש הי"ת בבחינת ירידה צורך עליה, כמש"כ מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות (הל' גביית חוב מהיתומים ה"ג אות ב) שאפילו לאנשים כשרים באמת, ואפילו הגבוהים במעלה יתירה צריכין לבחינת איה שמחפש הי"ת, בבחינת ירידה צורך עליה וכו', כי כל אדם צריך לעלות תמיד מדרגא לדרגא, כי להאדם אסור לו להיות עומד, וכשצריך לעלות מדרגא לדרגא אזי בהכרח שיהיה לו ירידה קודם העליה, ואזי בעת שיש לו הירידה שקודם העליה והוא רחוק מהי"ת, וכבודו יתברך נסתר ממנו, וצריך לחפש ולבקש איה מקום כבודו – עי"ז זוכין לעלות בתכלית העליה בבחינת איה מאמר סתום וכו', ועי"ז הוא עולה למדריגה גבוה יותר, כי א"א לעלות מדרגא לדרגא גבוה יותר, כי אם ע"י בחינת איה שהוא המאמר העליון, בחינת מאמר סתום בראשית שכל העשרה מאמרות מקבלין ממנו.

עליה מדרגא לדרגא הוא בחינת התחדשות הנשמה שזה א"א כי אם ע"י

שחוזר לתכלית השורש שהוא בחינה קדושת איה

כי כשעולין מדרגא לדרגא, זהו בחינת התחדשות הנשמה, שמתחדש עכשיו ונעשה כאיש אחר, ע"י שיצא ממדריגה הראשונה ונכנס למדריגה השניה, ואי אפשר לחדש עצמו ולצאת ממדריגה למדריגה, כי אם ע"י שחוזר ועולה לתכלית השורש שהוא בחינת איה, שהוא השורש של כל העשרה מאמרות שבהם נברא העולם שהם כוללים כל העולמות וכל הנשמות וכל מדריגות שבעולם, ומחמת זה בעצמו – כשרוצין לעלות מדרגא לדרגא, צריכין שיהיה ירידה קודם העליה.

כי כשרוצין לעלות מדרגא לדרגא, בהכרח צריכין לחזור ולהכלל בתחילת השורש של ההתחדשות, שהוא בחינת איה שמשם נתחדש העולם, ושם כלולים כל המדרגות שבעולם, ושם יכולים לחדש נשמתו ולצאת מדרגא לדרגא, כי ע"י הירידה שיש לו, ע"י הוא מחפש ומבקש איה מקום כבודו, וע"י כשזוכה לחפש ולבקש היטב, אז זוכה לעלות בתכלית העליה לבחינת איה, שהוא שורש הכל וכו"ל, וממשיך משם חיות בבחינת מדרגיגה גבוה יותר ועולה למדרגיגה הגבוהה יותר. עכ"ד.

העיקר שיאמין שאין שום דבר טוב שנאבד וסוף כל סוף יזכה לצאת

מחשיכה לאור גדול וע"י דייקא יזכה בבחינת יתרון האור מן החושך

וכתב רבינו נתן ז"ל בליקוטי הלכות (חו"מ הל' גביית חוב מהיתומים ה"ג אות יז) כי בעת שהאדם רחוק מקדושתו יתברך, והוא נע ונד ומטולטל ודוחין אותו מקדושתו מדחי אל דחי ר"ל, אעפ"כ אם הוא חזק ואמיץ לבקש ולדרוש, ולחפש ולחזור בכל עת, ולהתגעגע ולכסוף ולבקש את שאהבה נפשו למצוא אותו יתברך.

אזי אע"פ שעדיין עוברים ימים ושנים ואינו זוכה למצאו יתברך ולהתקרב אליו, אעפ"כ ידע ויאמין כי בכל עת ועת ע"י כל בקשה ובקשה, וע"י כל דרישה ודרישה שדורש ומבקש ומחפש למצוא כבוד קדושתו יתברך, וע"י כל הבטה וגעגוע שמביט ותולה על רחמיו יתברך, וע"י כל תנועה ותנועה שפונה להקדושה, ע"י כל זה זוכה בכל פעם לשבר חומות ברזל ודלתות נחושת.

אע"פ שאח"כ מתגברין עליו בכל פעם ר"ל, אעפ"כ אין יגיעו לריק ח"ו, ואין שום תנועה שפונה להקדושה נאבדת ח"ו, ואם הוא חזק ואמיץ לבקש ולחפש יותר אף עם יעבור עליו מה, בודאי סוף כל סוף יזכה למצוא אותו יתברך וכו"ל.

וכמו כן בכל אדם ובכל זמן, שצריכין לעבור עידן ועידנים הרבה, וכמה ימים ונהרות ותהומות ומימות מחולפין צריכין לעבור עליו, ובכמה מדבריות המלאים נחשים ועקרבים גדולים ונוראים צריך לעבור בהם, עד אשר זוכה להכנס לשערי הקדושה באמת, וזה הדבר אי אפשר לבאר כלל עד היכן צריך האדם להתחזק, ולכל אחד נדמה שעליו אין הדברים אמורים, כי הוא יש לו מניעות כאלה ונתפס בתאוותו ובמצודתו כל כך, עד שלאיש כמותו א"א לשוב באמת להי"ת, כי כבר נלכד ימים ושנים במה שנלכד, עד אשר לא יאמין שוב מני חושך, כך נדמה לכל אחד,

אך רבינו ז"ל היה קורא תיגר על זה מאוד, ואמר בזה הלשון: **גיוואלד!!! זייט אייך ניט מיאש, ומשך מאוד תיבת גיוואלד**, כי באמת הכל יכולים לזכות להתקרב להי"ת באמת, אפילו על ידי מאמר זה הנ"ל לבד, דהיינו שעכ"פ יבקשו ויצטערו ויתגעגעו לשוב אליו יתברך כנ"ל, וסוף כל סוף יזכה להתקרב להי"ת, ואז יראה שאין שום תנועה נאבדת ח"ו, וע"י כל תנועה ובקשה שהא מבקש את כבודו יתברך, זכה לעשות איזה תיקון, עד שיזכה לעלות בתכלית העליה.

הכלל כי אסור לייאש את עצמו בשום אופן

ואיתא בליקוטי מוהר"ן (תנינא סימן עח) וז"ל: והכלל, כי אסור לייאש עצמו, כי אפילו מי שהוא איש פשוט ואינו יכול ללמוד כלל, או שהוא במקום שאי אפשר לו ללמוד וכיוצא בזה, אעפ"כ גם בעת פשיטותו צריך להחזיק עצמו ביראת ה' ובעבודה פשוטה לפי בחינתו, כי גם אז הוא מקבל חיות מהתורה כנ"ל, על ידי איש פשוט הגדול, היינו הצדיק הגדול שהוא לפעמים איש פשוט, שהוא מחיה את כולם כנ"ל.

ואפילו מי שהוא ח"ו במדרגה התחתונה לגמרי ח"ו ר"ל, אפילו אם מונח בשאול תחתיות ר"ל, אעפ"כ אל יתייאש עצמו, ויקיים (יונה ב) מבטן שאול שוועתי, ויחזק עצמו במה שיוכל, כי גם הוא יכול לחזור ולשוב ולקבל חיות מהתורה על ידי הצדיק הנ"ל. והעיקר לחזק עצמו בכל מה שאפשר, כי אין שום יאוש בעולם כלל.

ואמר אז בזה הלשון: קיין יאוש איז גאר ניט פאר האנדין, ומשך מאוד אלו התיבות קיין יאוש וכו' ואמרם בכח גדול ובעמקות נפלא ונורא מאוד, כדי להורות ולרמוז לכל אחד ואחד לדורות, שלא יתייאש בשום אופן בעולם, אפילו אם יעבור עליו מה. ואיך שהוא אפילו אם נפל למקום שנפל ר"ל, מאחר שמחזק עצמו במה שהוא, עדיין יש לו תקוה לשוב ולחזור אליו יתברך. וצריך לחזק עצמו ביראת שמים גם בעת פשיטותו בכל מה שיוכל, ויוכל לבוא לשמחה גדולה על ידי תמימותו ואמונתו. עכ"ל.

באר מים חיים

^א וע"ע בליקו"מ (בסימן ז אות ז ובסימן סח). וכתב בליקוטי הלכות (הל' תפילין ה"ה אות ו) כי באמת אין שום יאוש בעולם כלל, וכל הימים אשר הוא חי על פני האדמה, הוא צריך להתחזק להתחיל בכל פעם מחדש, ואל יפול לזקנה דסטרא אחרא כלל. עוד כתב (בהל' ראש השנה ה"ו בראשי פרקים אות ז) שכל נפש מישראל החס על תיקונו, אינו מניח להפיל את עצמו, ואינו מייאש את עצמו בשום אופן. וכתב עוד (בהל' ברכת הריח ה"ד אות א) שלכן אין שום יאוש בעולם כלל, כי מכל הנפילות והירידות יכולין לעלות והירידה תהיה תכלית העליה. וכשאדם אינו מייאש את עצמו בשום אופן בעולם, ומחזק את עצמו עדיין לצעוק ולבכות להי"ת תמיד, אזי נתעוררין רחמי הי"ת, ומאיר עליו הארה והתחזקות מלמעלה, ואין שום דיבור ושום צעקה שנאבדת, אפילו צעקה משאול תחתיות אינה נאבדת לעולם, כמש"כ בליקוטי הלכות (הל' פסח ה"ט אות יב).

והעיקר, שלא להתייאש מן הצעקה לעולם, כמבואר בליקוטי הלכות (הל' ערלה ה"ד אות טז) באריכות. ועל ידי בחינת הרצון שכוספים ומשתוקקים להתקרב להי"ת – עי"ז יכולים לעלות מתכלית דיוטא התחתונה עד רום המעלות, כמבואר בליקוטי הלכות (הל' אבידה ומציאה ה"ב אות ב). וזה עיקר התשובה, כשאינו מייאש עצמו בשום אופן בעולם כלל, ואף עם נפל למקום שנפל, צריך שידע כי מלא כל הארץ כבודו, ולקיים בחינת (תהילים קלט) ואציעה שאול הנך. וזה עצה טובה לכל אדם ואדם בכל מדרגה שנמצא, שלא להתייאש עצמו כלל, ולרצות ולכסוף להי"ת היכן שהוא נמצא, כמש"כ מוהרנ"ת ז"ל בליקוטי הלכות (הל' ערב ה"ג אות ה).

כי הכלל הוא שאין שום יאוש בעולם כלל, ואפילו אם האדם הוא כמו שהוא, כל זמן שעדיין הוא זוכר את הי"ת ויש לו רצון לשוב אליו יתברך – אעפ"כ שזה כמה אשר הוא כוסף לשוב אליו ית' ועדיין לא זכה

כשאדם נמצא במקומות נמוכים הוא מקבל מהקדושה העליונה ביותר,

דהיינו קדושת איה מקום כבודו

והנה בזמנים קשים שאדם נמצא במקומות נמוכים בשפל המדריגה ממש, היינו בדיוטא תחתונה ממש, אזי האדם מקבל מקדושה עליונה מאוד, מקדושת איה שהוא קדושת כתר שמתגלה ממנה בזמנים קשים, שהם ממש בשפל המדריגה, אזי מקבלים מקדושת כתר, היינו קדושת איה שהיא קדושה עליונה, וכמש"כ בליקוטי מוהר"ן (ח"ב סימן יב) וז"ל: ועל כן כשאדם נופל ח"ו לבחינת מקומות אלו, דהיינו לבחינת מקומות המטונפים, ונופל לספיקות והרהורים ובלבולים גדולים, ואזי מתחיל להסתכל על עצמו ורואה שרחוק מאוד מכבודו יתברך, ושואל ומבקש (יחזקאל ג) איה מקום כבודו, מאחר שרואה בעצמו שרחוק מכבודו יתברך, מאחר שנפל למקומות כאלו ר"ל, וזה עיקר תיקונו ועלייתו, בבחינת ירידה תכלית העליה, המובא בספרים.

איה מקום כבודו זה בחינת הכבוד העליון של המאמר העליון

באר מים חיים

לתשובה, ואדרבא פגם יותר והוסיף חטא על פשע חס ושלום, אעפ"כ יחזק עצמו בהרצון יותר ויותר, וירגיל עצמו בכל עת לכסוף ולהשתוקק להי"ת תמיד בכל עת, ועי"ז בודאי סוף כל סוף יזכה לצאת משטותיו, ויזכה בוודאי לתשובה בלי ספק.

ודרך זה הוא עצה טובה ונכונה לכל אדם שבעולם, מגדול ועד קטון, הן צדיק גדול מאוד, או איש כשר באמת הצריך לצאת ממדריגה למדריגה גבוה יותר, והן אנשים הקטנים במעלה מאוד, ואפילו המונחים בשאל תחתיות המלוכלכים במעשים רעים מאוד, אעפ"כ ע"י בחינת "רצון" – הכל יכולים לעלות מתכלית דיוטא התחתונה עד רום המעלות.

וזה דבר עצה שיכול בודאי כל אדם לקיים, אפילו הפחות שבפחותים, וא"א לקלקל ולסתור עצה הזאת בשום אופן למי שרוצה לקיימה וכו', כי יהיה איך שיהיה תמיד יאמר שרוצה לשוב אליו ית', ולכל איש ישראלי יש הרצון הזה, ואעפ"פ שקשה לו להתגבר על מה שצריך להתגבר וכו' – בכל זאת הרי רצון גדול לשוב אליו ית' יש לו, כי הרצון של כל ישראל המאמינים בהי"ת בודאי חזק מאוד מאוד לשוב אליו ית', רק מחמת שאין יודעים מעלת הרצון – שהרצון בעצמו טוב מאוד, על כן כשרואין שכמה פעמים רצו ברצון חזק להי"ת, ואעפ"כ עדיין לא זכו לעבודת הי"ת וגם קצת פגמו יותר, על כן הם מתייאשים בעצמן ושוכחים לכסוף יותר, עד שנחעלם הרצון אצלם.

ובאמת זה הפגם קשה יותר מן הכל, כי יהיה איך שיהיה, אך עכ"פ אל ירפה את הרצון ולא יטוש ולא יעזוב את הרצון, ואדרבא ירגיל עצמו לכסוף ולהשתוקק בכל פעם יותר ויותר ברצון חזק יותר ויותר להי"ת, וזה הרצון בעצמו טוב מאוד, ויכול לזכות עי"ז לתשובה שלימה באמת ולעלות לכל המעלות קדושות כנ"ל.

ועיין שם עוד מש"כ (באותו ו) שהרצון נמשך מבחינת רעוא דרעוין שהוא בחינת עתיקא קדישא ששם אין מגיע שום פגם, וזה בחינת אור האין סוף, ולכן בחינת הרצון אי אפשר לקלקל בשום אופן, כי אור הרצון הוא בחינת אור אין סוף שאינו פוסק לעולם, כי אין לו סוף ותכלית, כי אחר כל הקלקולים חס ושלום, סוף כל סוף אנו משתוקקים אליו ית' ברצון חזק, כי אור הרצון הוא בחינת אור אין סוף שאין לו סוף כנ"ל. ועי"ז בוודאי עמ"י לא יוכלו להתרחק מהי"ת לעולם, כי סוף כל סוף ישו בו כולם להי"ת, מאחר שלעולם הרצון חזק לשוב אליו יתברך כנ"ל.

כי איה מקום כבודו, זה בחינת הכבוד עליון של המאמר העליון, דהיינו המאמר סתום בראשית כנ"ל, שמשם נמשך חיות למקומות האלו, נמצא כשמבקש ומחפש איה מקום כבודו, בזה בעצמו הוא חוזר ועולה אל הכבוד העליון, שהוא בחינת איה, שמגודל הסתרתו והעלמו הוא מחיה מקומות הללו, ועכשיו על ידי שהוא נפל לשם ואזי מבקש איה מקום כבודו, ובזה חוזר ומדבק עצמו לשם ומחיה את נפילתו ועולה בתכלית העליה.

קרבן עולה מכפר על הרהור הלב בחינת ואיה השה לעולה

וזה בחינת קרבן עולה שמכפר על הרהור הלב, כמו שאמרו רז"ל (ויק"ר פר' ז אות ג), כמש"כ (יחזקאל כ) והעולה על רוחכם – שעולה מכפר הרהור, כי יש בחינת (תהילים לח) ליבי סחרחר, כי יש קליפה, שהיא מעקמת ומסבבת הלב בעיקומים וסיבובים ובלבולים הרבה, והיא בחינת קליפת נוגה.

ועל כן נקרא סחרחר, תרגום של סביב סחור סחור, בחינת (יחזקאל א) ונוגה לו סביב, כי היא בחינת תרגום כמובא (עיין בליקוטי מוהר"ן ח"א סימן ט), ועל כן כתיב בלשון תרגום.

וכשאדם נופל לשם שזה בחינת מקומות המטונפים, ואזי מבקש וצועק איה מקום כבודו, וזה בעצמו תיקונו – כי חוזר ושב אל הכבוד העליון, שהוא בחינת איה כנ"ל, וזהו בחינת עולה, בחינת (בראשית כב) ואיה השה לעולה, שבחינת איה היא בחינת שה לעולה, לתקן ולכפר הרהור הלב, שבא ממקומות המטונפים כנ"ל, כי על ידי בחינת איה נתתקן ועולה משם כנ"ל.

בראשית בר"א תי"ש

וזה בחינות מה שמובא בסוף תיקונים (תיקו"ז תיקון תנינא דף א.) בראשית – בר"א תי"ש, דהיינו השה לעולה, שנעשה על ידי בחינת איה, שהוא בחינות בראשית מאמר סתום כנ"ל.

וזה בחינות תשובה, כי זה עיקר התשובה, כשאדם מבקש ומחפש אחר כבודו יתברך, ורואה בעצמו שרחוק מכבודו יתברך, ומתגעגע ושואל ומצטער אי"ה מקום כבודו, וזהו בעצמו תשובתו ותיקונו כנ"ל, והבן היטב.

בכל זה יש עוד הרבה דברים

ויש בזה עוד הרבה דברים, כי כשאדם הולך בדרך או כשהולך בדרכים ברוחניות, אזי התורה הולכת לפניו, בבחינות (משלי ו) בהתהלךך תנחה אותך, כי יש בזה כמה בחינות, כי כל אחד לפי תורתו, ולפני כל תורה יש בחינות ספיקות הנ"ל, כגון בחידושי תורה, קודם שמחדשין יש כמה ספיקות ובלבולים, קודם שמברר ומלבן הדבר כראוי, ואלו הספיקות הם בחינת עץ הדעת טוב ורע שהוא בחינת נוגה, וכשמגיע אל התורה בעצמה זה בחינת עץ החיים וכו'. עכ"ל.

בוה יובן ענין ספיה"ע בין פסח לשבועות

ועתה תבין בס"ד ענין ימי ספיה"ע שהם בין פסח לשבועות, וכדברי רבינו נתן ז"ל בליקוטי הלכות (חור"מ הל' גביית חוב מהיתומים ה"ג אות יז) כי קודם קבלת התורה בשבועות צריכין לספור ספירת העומר מ"ט יום, כדי לצאת מטומאה לטהרה, שזה בחינת תשובה, ועיקר התשובה לצאת מטומאה לטהרה, הוא על ידי הבקשה והחיפוש שמחפשין ומבקשין איה מקום כבודו, שע"ז זוכין לתכלית העליה, שזה בחינת ספירת העומר שסופרין ומונין הימים מיום אל יום, שזה בחינת איה, בחינת (ישעיה לג) איה סופר, כי הספירה והמנין הוא כמי שמונה וסופר ומבקש ומחפש עד שיצמא ליגע לתכלית מבוקשו, ועל ידי הספירה של כל יום ויום מימי הספירה זוכין לצאת משער אחד של טומאה לשער אחד של קדושה, וממשיכין מוח ודעת דקדושה בכל יום ויום, והעיקר על ידי הספירה שהוא בחינת בקשה וחיפוש כנ"ל, עד שזוכין בשבועות לקבל התורה ע"ז וכנ"ל.

וזה בחינת עומר שעורים שסופרין להנפת העומר שעורים, כי שעורים הוא מאכל בהמה שהוא בחינת מנחת קנאות של הסוטה, כי היא עשתה מעשה בהמה, אף קרבנה מאכל בהמה, כמו שאמרו רז"ל (סוטה דף טו:), ועל ידי הנפת עומר שעורים מרמזין שיכולין לבקש ולמצוא כבודו יתברך אפילו בבחינת בהמיות, שהוא בחינת התגברות התאוות, בחינת מקומות המטונפים, וכל זה הוא ע"י הבקשה והחיפוש איה מקום כבודו, שזה בחינת ספירה כנ"ל.

בוה מבואר ענין פסח שני

וביאר שם רבינו נתן ז"ל (שם אות יח) לפי כל הנ"ל את ענין פסח שני, שמצוה זו לא ניתנה על ידי משה, עד ששאלו הטמאים (במדבר ט) למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' וכו', והיינו כנ"ל שבזה מרמזין שאין שום יאוש בעולם, כי אפילו מי שהוא טמא או בדרך רחוקה מאוד מהי"ת, ואינו יכול להקריב את קרבן ה' במועדו, היינו שאינו זוכה לעבוד עבודתו תמיד כסדר במועדו ובזמנו כראוי לאיש ישראל, אעפ"כ אם אינו מייאש עצמו מחמת זה, והולך אל הצדיק האמת, שהוא בחינת משה, לדרוש את ה', ושואל ומבקש למה נגרע להקריב את קרבן ה' וכו', כי אע"פ שטימאתי את נפשי ונתרחקתי מהי"ת, אעפ"כ אני שואל עצה ותחבולה איך להתקרב להי"ת, כי בודאי יש עצה גם בשבילי איך להתקרב להי"ת, אע"פ שהייתי טמא ובדרך רחוקה מהי"ת, ואזי הי"ת מלא רחמים עליו וזוכה ע"ז לתכלית העליה, וזוכה ע"ז להוסיף פרשה בתורה.

כי על ידי שמבקשין ומחפשין איה מקום כבודו, שע"ז זוכין לבחינת איה שהוא תכלית העליה כנ"ל, ע"ז זוכין אח"כ להמשיך משם חידושי תורה, שהוא בחינת קבלת התורה שנמשך משם מבחינת איה וכנ"ל, שזהו בחינת פרשת פסח שני שניתן דייקא על ידי שאלת הטמאים למה נגרע? שהוא בחינת שאלה ובקשה איה, איפה מוצאין עצה להתקרב לכבודו

יתברך שרחוק מאיתנו מאוד, שזהו בחינת איה מקום כבודו, שע"ז זוכין לתכלית העליה, שמשם מקבלין התורה וכו"ל.

בזה מבואר ענין ל"ג בעומר

ובזה ביאר (שם אות יט) שזה בחינת ל"ג בעומר, כי רשב"י הבטיח כי לא תשכח מפי זרעו (דברים לא), היינו שהתורה לא תשתכח מפי ישראל על ידו, כי בזוהר דא יפקון מן גלותא (זוהר פר' נשא דף קכד:), כי תנא אחד אמר, עתידה תורה שתשתכח מישראל, ורשב"י אמר שלא תשתכח וכו', כמו שאמרו רז"ל (שבת דף קלח:), ובאמת אלו ואלו דברי אלקים חיים ושניהם אמת על פי הנ"ל, כי אע"פ שתשכח – לא תשתכח, כי כשנפלין ח"ו לבחינת מקומות המטונפים הרחוקים מכבודו יתברך, זה בחינת שכחת התורה שהוא כבודו כנ"ל, אבל אעפ"כ על ידי שמחפשין ודורשין גם שם את הי"ת, ושואלין איה איפה כנ"ל, ע"ז זוכין לחזור להי"ת בתכלית העליה כנ"ל.

נמצא שהי"ת חמל עלינו והורנו עצות מרחוק, שגם בתוך עצם השכחה, אעפ"כ על ידי השכחה בעצמו שהיא בחינת איה, שאין יודעין מהתורה ומכבודו כלל, אעפ"כ ע"ז בעצמו יכולין לחזור להי"ת, על ידי הבקשה והחיפוש לבד כנ"ל, וכל זה בכח וזכות תורתו של רשב"י שהוא גילה סתרי תורה, וכל הסתרי תורה הם בבחינת המאמר סתום שהוא בראשית בחינת איה, ששם כל רזין וסתימין דאורייתא.

רשב"י חיבר ספר התיקונים כי זה בחינת המאמר סתום שע"ז יש לנו את הכח לחפש ולבקש את הי"ת ע"י בחינת איה כו' וזה דייקא ע"י כח הצדיקים בחינת רשב"י שזכה לרזין סתימין

ועל כן חיבר רשב"י את התיקונים שהוא שבעים אנפין על תיבת בראשית, שהוא המאמר סתום ששם כל הרזין סתימין כנ"ל, ועל ידי כח הזה יש לנו כח לחפש ולבקש אותו יתברך אפילו בתכלית גלות הנפש, אפילו אם נתרחקנו מכבודו מאוד, כי יכולין לחפש איה וכו' עד שזוכין לעלות בתכלית העליה כנ"ל, כי כל זה הוא בכח וזכות הצדיקי אמת שזכו על ידי קדושתם לעלות לשם – לבחינת איה בקדושה גדולה, עד שהשיגו שם רזין סתימין כנ"ל כמו רשב"י וחביריו, ובכוחם יש כח אפילו למי שנופל למקום שנופל לבחינת מקומות המטונפים, יש לו כח לחפש ולבקש איה מקום כבודו וכו', עד שעולה לבחינת איה כנ"ל, מאחר שכבר היו צדיקים אמיתיים שזכו לאור הזה, על כן יש כח להנפלים לחפש ולבקש עד שנתקנין גם כן, כי באמת עיקר כוחם הוא על ידי הצדיק האמת שזכה לבחינת איה בקדושה, שזהו בחינת רשב"י שזכה לרזין סתימין שהם בחינת איה כנ"ל.

לולי הצדיקים לא היינו יכולים לזכות לכלום ודייקא ע"י הצדיקים שכבר השיגו בחינת איה עי"ז יש כח לכל הנופלים לעלות בתכלית העליה לבחינת

איה

כי לולא זכות הצדיק אמת, לא היה לנו כח אפילו לחפש ולבקש כלל, וח"ו היו נטבעין, ולא היה תקומה ח"ו להנופלים ונתרחקו מן הקדושה, ובפרט עכשיו שיש בני אדם שנפלו מאוד לחטאים ועבירות גמורות ר"ל, ומהיכן היו מקבלין חיות וכח להתעורר עוד לבקש ולחפש כבודו יתברך ולשוב אליו, בודאי ח"ו היה אובר תקוותם חלילה, אך באמת על ידי כח הצדיק אמת רשב"י וחביריו שזכו לבחינת איה, עי"ז יש כח לכל הנופלים אפילו למקומות המטונפים שיחפשו איה וכו', עד שיעלו בתכלית העליה לבחינת איה, מאחר שכבר היו צדיקים אמיתיים שזכו לבחינת איה, שהוא סתרי תורה כנ"ל.

עיקר השירה הוא שמודיע דגם באחרית הימים לא תשכח מפי זרעו

וזה בחינת (דברים לא) וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו, כי עיקר השירה הוא שמודיע לישראל שבאחרית הימים יהיו רחוקים מהי"ת מאוד, כמש"כ (שם) כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב, ואז נאמר (שם) אי אלהימו וכו', זה בחינת איה שמחפשין ומבקשין איה הי"ת, ועי"ז לא תשכח מפי זרעו, כי עי"ז זוכין למוצאו יתברך כנ"ל.

תלמידי ר"ע מתו בימי הספירה כי ר"ע היה דורש סתרי אותיות כי היה

מבחינת איה כו' ותלמידיו היו נמשכים אחריו ומחמת זה לא נהגו כבוד זה

בזה ופגמו באיה מקום כבודו שלא המשיכו בחינה זו לבחינת מלוא כל

הארץ כבודו

וזה בחינת ל"ג בעומר, כי אז פסקו למות תלמידי רבי עקיבא, ואז נסתלק רשב"י והוא יום הילולא רבא דידיה, כי רבי עקיבא היה דורש סתרי אותיות שהם בחינת איה, בחינת מאמר סתום, בחינת סתרי תורה כנ"ל, ועל כן כל ענינו של רבי עקיבא סתום ונעלם ואי אפשר להבין, עד שגם משה רבינו ע"ה לא היה יכול להבין, ושאל זו תורה וזו שכרה וכו', והשיב לו הי"ת שתוק כך עלה במחשבה (מנחות דף כט:), שזהו בחינת הקושיות שאי אפשר להבין שם דרכי הי"ת שהם בבחינת איה, בחינת סתרין וגניזין דמלכא.

ומחמת זה לא היו תלמידיו נוהגין כבוד זה בזה, מחמת שנמשכו מרבי עקיבא שהוא בחינת איה מקום כבודו, על כן פגמו בהכבוד, כי באמת צריך כל אחד לנהוג כבוד גדול בחבירו, כמו שאמרו רז"ל כי כבוד ישראל היא כבוד הי"ת, וכשמכבדין את ישראל כאילו מכבדין להקב"ה, ועי"ז מגלין כבודו יתברך שבשביל זה היה עיקר הבריאה כנ"ל, אבל הם פגמו בזה ולא נהגו כבוד זה בזה.

וזה נמשך מחמת ששורשם היה מבחינת איה, כי באמת צריכין לגלות כבודו ולהמשיך מבחינת איה לבחינת מלא כל הארץ כבודו, כי העיקר לגלות כבודו, אך מחמת ששורשם היה ממקום גבוה מאוד מבחינת איה, פגמו בזה ולא השתדלו להמשיך הכבוד ולגלות מבחינת איה לבחינת מלא כל הארץ כבודו, ולא נהגו כבוד בחבריהם התלמידי חכמים, ומחמת זה נסתלקו בין פסח לעצרת, שאז עוסקין לצאת מטומאה לטהרה, לקבל את התורה ולגלותה מבחינת איה, שהוא בחינת סתרי תורה, לבחינת מלא כל הארץ כבודו, שהוא בחינת נגלות, לגלות התורה מהעלם אל הגלוי, על כן נסתלקו.

רשב"י וחביריו היה התיקון שלהם וע"י שגילו סודות התורה המשיכו בחינת איה לבחינת מלוא כו' וזה היה ע"י שרשב"י נסתלק ומחמת שהתיקון היה בל"ג בעומר לכן פסקו למות בל"ג בעומר

ורשב"י וחביריו היו התיקון שלהם, כמו שאמרו רז"ל, כי הם גילו לנו סתרי תורה והמשיכו והאירו תורה הרבה בעולם. ובל"ג בעומר נסתלק רשב"י, וההסתלקות הוא בחינת שנסתלק הנשמה מן הגוף למעלה, ואז נסתלק בחינת איה מבחינת מלא כל הארץ כבודו, כי בחינת מלא כל הארץ כבודו, מלובש בתוך הארץ הזאת שהוא בחינת גוף האדם, אבל בחינת איה זהו בחינת נשמה, שהיא נסתרת למעלה למעלה.

ועיקר החיים כששניהם מחוברים יחד, ובחינת איה מאיר בבחינת מלא כל הארץ כבודו, שזהו תיקון כל העולמות, והמיתה היא בחינת הסתלקות ופירוד ח"ו, בין שתי הבחינות הנ"ל, ואז לא נודע מקומו איה.

אבל הצדיקים במיתתן קרויים חיים (ברכות דף יח. קה"ר פר' ט אות ה), כמו שאמר רשב"י קודם הסתלקותו (אד"ז דף רפח:) ע"פ (תהילים קטו) לא המתים יהללו יה, דהכי הוא ודאי, אינון דאקרון מתים, דהא קוב"ה חי אקרי, והוא שארי בין אינון דאקרון חיים, ולא עם אינון דאקרון מתים, רק שאני הני דאקרון חיים וכנ"ל, היינו כי אעפ"כ הוא מאיר גם בזה העולם, ונחשב כאילו הוא חי ממש, ואדרבא עכשיו הוא מאיר יותר ויותר, כמו שאיתא בזוה"ק (פר' אחרי דף ע:) צדיקיא שכיחי יתיר בהאי עלמא בתר דאסתלקו וכו'.

הצדיק כמה שעולה יותר לבחינת איה כך יותר ממשיך לבחינת מלוא כל הארץ כבודו

כי הצדיק כל מה שעולה יותר ויותר לבחינת איה, הוא ממשיך משם הארה יותר ויותר לבחינת מלא כל הארץ כבודו, כי עיקר עבודת הצדיק בחייו ובמותו, הוא לגלות אלקותו יתברך תמיד, וכל מה שנסתלק ועולה למעלה למעלה יותר ויותר לבחינת איה, הוא ממשיך משם יותר ויותר הארה להתגלות אלקות שנתגלה, ויאיר יותר בחינת מלוא כל הארץ כבודו.

זה בחינת הילולא דרשב"י שבכל שנה שאז יותר נסתלק למעלה כך ממשיך גילויים יותר גדולים ועי"ז אנו זוכים שלא תשכח מפי זרעו

וזהו בחינת הילולא של רשב"י ביום ל"ג בעומר שנסתלק, כי בכל שנה ושנה שאז נסתלק – ביום הילולא דיליה עולה למעלה יותר ויותר, ועיקר כל העליות הם בחינת איה, כמו שאיתא בזוה"ק (תיקוני זו"ח תיקונא קדמאה דף קכט:): כד איהי סליקת מלאכי שאלין בגיניה איה מקום כבודו, וכל מה שנסתלק למעלה יותר הוא מאיר לנו אלקותו בהתגלות יותר, וממשיך הארה יתירה מבחינת איה לבחינת מלוא כל הארץ כבודו, שע"ז יש לנו כח יותר לחפשו ולבקשו תמיד, עד שגם אנחנו נזכה למוצאו ולא נשכח אותו ותורתו ומצוותיו לעולם, כמו שהבטיח לנו שבזוהר דא יפקון מן גלותא כנ"ל.

**בל"ג בעומר זוכין לגל עיני ואביטה נפלאות מתורתך היינו סתרי תורה
בחינת איה ועי"ז זוכין לתשובה שלימה**

וזהו ל"ג בעומר, בחינת (תהילים קיט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, בחינת סתרי תורה, בחינת איה, שע"ז זוכין לתשובה שלימה כנ"ל, אמן ואמן. עכ"ד.

ע"י שרואין פני הצדיק מתנוצץ מוחו ומקבל גדולה

איתא בליקוטי הלכות (הל' תפילין ה"ו אות לה-ז) ע"פ התורה חיים נצחיים בליקוטי תנינא (סימן עב) עיין שם היטב כל התורה כולה מראשה לסופה, והכלל, שע"י הראיה לבד שרואין פני הצדיק מתנוצץ מוחו, ועי"ז מקבל גדולה, בחינת מלכות, כל אחד לפי מדריגתו, בבחינת (שמות יח) שרי אלפים שרי מאות שרי חמישים שרי עשרות, כי הגדולה והמלכות תלויה בהתנוצצות המוחין, בבחינת (שיה"ש ז) מלך אסור ברהטים, ברהיטי מוחין, שבחינת המלכות והגדולה אסור ומקושר ברהיטי מוחין וכו'.

ע"י שמקבל הגדולה מהצדיק כל אחד לפי בחינתו אז יכול כל אחד לחדש

חידושי וביאורי התורה כפי מדריגתו

והתנוצצות המוחין זה בחינת בנין בית המקדש, שהוא הדעת, כמו שאמרו רז"ל (ברכות דף לג. וכו'). וזה בחינת (משלי כב) חזית איש מהיר במלאכתו וכו', ואזי כשמקבל כל אחד גדולה ומלכות כפי מדריגת מוחו ע"י המנהיג האמת בחינת משה וכו', ע"י בחינת (שמות יח) ואתה תחזה וכו' ושמת עליהם שרי אלפים וכו', אזי יודע כל אחד לחדש חידושי וביאורי התורה כפי מדריגתו, ע"י רוח אלקים שמקבל מבחינת משה, שהוא המנהיג הכולל, שהוא חכם הכולל רוח הכולל.

כי הוא איש אשר רוח אלקים בו וכו', שמאיר בכל אחד רוח אלקים, שהוא בחינת התנוצצות המוחין, בחינת (שמות לא) ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה וכדעת ובכל מלאכה וכו', שע"ז מחדשין בתורה, בבחינת (בראשית א) ורוח אלקים מרחפת וכו'.

אבל זה המנהיג צריך שיהיה פרוש וקדוש גדול בקדושת הברית וכו', ולהמשיך גם על כל אחד מישראל, בחינת קדושת הברית ופרישות וכו', ועי"ז נמשך יראה שהוא הבושה כמו בשעת מתן תורה וכו'.

צריך להיות בעונה ובושה ועי"ז זוכה לתשובה שע"ז זוכה לחיים

כי צריכין להתבייש אפילו לעשות מצוה וכו', והבושה הוא בחינת תשובה, וע"י תשובה זוכים לחיים, בחינת חיים נצחיים, היינו שנחיה וקם בתחיה הענוה והשפלות של משה רבינו ע"ה, שמלוּבש אצל כל אחד מישראל בכל איבר ואיבר, שזה עיקר תחית המתים שהשפלות והענוה של כל אחד יהיה נחיה ויקום בתחיה ויחיה חיים נצחיים, שהם כל שעשוע עולם הבא, בחינת עונג שבת, בחינת (תפילת מוסף שב"ק) טועמיה חיים זכו, בחינת (ישעיה נח שבת דף קיח.) נחלה בלי מצרים, כי תענוג עולם הבא הוא בלתי גבול, ואי אפשר לקבלו ולצירו בהגוף שהוא בגבול רק כשהוא אין ממש, דהיינו שזוכה לענוה אמתית של משה רבינו, שזה בחינת תחית המתים.

ע"י הסתכלות פני הצדיק מתעורר בו יראה ובושה כמו בשעת מתן תורה

כי השפלות והענוה של משה רבינו מלוּבש אצל כל אחד מישראל בכל איבר ואיבר, אבל זאת הענוה היא בבחינת מיתה אצלו, כי אינו מרגיש הענוה המלוּבשת אצלו, אבל ע"י הסתכלות פני הצדיק, שע"ז מתנוצץ מוחו וזוכה לקבל גדולה בחינת מלכות, ועי"ז זוכה לחדש בתורה כראוי לו לפי מדריגתו, ועי"ז נופל עליו יראה זו הבושה כמו בשעת מתן תורה.

והבושה היא תשובה, שהיא בחינת חיים, בחינת (יחזקאל יח) והשיבו וחיו, ועי"ז נחיה אצלו וקם בתחיה השפלות והענוה של משה רבינו שהיה אצלו בבחינת מיתה, ועכשיו נחיה וקם בבחינת תחית המתים, בבחינת (ישעיה כו) הקיצו ורננו שוכני עפר וכו', עיין שם כל זה היטב.

ל"ג בעומר היינו בחינת עד הגל הזה שצריך לעשות מחיצות בפני המחשבות

הרעות שבאות מהסט"א בחינת לבן הארמי

זה בחינת ל"ג בעומר, שהוא בחינת (בראשית לא) עד הגל הזה, כמובא בכוונות, היינו כי יעקב שהוא בחינת קדושת כלל ישראל, צריך לעשות ג"ל ומצבה, שיהיו מחיצות מפסיקות במוחו בפני המחשבות רעות והרהורים הבאים מהסטרא אחרא, מבחינת לבן הארמי.

כי הסטרא אחרא היא בחינת לבן הארמי, שבא ברמאות גדול ובתחבולות הרבה לתפסו במצודתם ח"ו, והעיקר בענין המחשבות שבמה שהם מתנכלים על האדם בכמה וכמה גניבות ורמאות וערמימיות, עד שפתאום יוצא מוחו חוץ לשיטין וחושב מחשבות חוץ מה שחושב ר"ל, כאשר יודע האדם בנפשו, בפרט מי שהוא בעל מחשבה, שהוא מידה רעה מאוד מאוד, כי הוא מהכ"ד דברים המעכבים את התשובה, כמובא בשו"ע (מג"א סימן תרג).

וכל אלו המחשבות רעות נקראים בחינת לבן הארמי שמלובן ברשע, כמש"כ במדרש (ב"ר פר' ס אות ז) שעל שם זה נקרא לבן, היינו שהוא מלבין הרשעות כל כך, כאילו כבר נקבע בזה, כאילו אין שום דרך להמלט משם ח"ו, כאשר נדמה ח"ו לבני הנעורים, בפרט להבעלי מחשבות שאי אפשר להם לעמוד כנגד המחשבות רעות והרהורים רעים, אבל באמת לא כן הוא, כי המחשבה ביד האדם תמיד, ובחוט השערה יכול להנצל בשב ואל תעשה מכל מיני מחשבות רעות והרהורים, ע"י שיטה דעתו למחשבה כשירה וכנ"ל.

יעקב ברח מלבן ולא הגיד ללבן כי בורח הוא כי צריכין ללכת בערמה לברוח מהסט"א לחשוב מחשבות כשירות ולא להסתכל לאחוריו כלל

וזה בחינת יעקב שהולך בערמה עם לבן הארמי, כי אחיו הוא ברמאות, כמו שאמרו רז"ל (מגילה דף יג:), היינו שבחינת יעקב, שהוא קדושת ישראל, בורח מלבן הארמי, דהיינו ממחשבות רעות רק בשב ואל תעשה בלי שום מלחמה.

וזה בחינת (בראשית לא) ויגנוב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי בורח הוא, וזהו בחינת מה שאמר רבינו ז"ל (ליקו"מ ח"א סימן עב) שכשבורחין מהמחשבות רעות ילך לדרכו במה שהוא חושב מחשבות כשירות ולא יסתכל לאחוריו כלל וכלל וכו', וזהו בחינת ויגנוב יעקב וכו' על בלי הגיד לו וכו', כי זה שטוען עם המחשבות זרות ונכנס עמהם בטוען ונטען ורוצה שיניחו אותו לצאת מהם, זהו כמו מי שמגיד להרודף שרוצה לברוח ממנו ואזי הוא רודפו יותר, אבל באמת עיקר העצה לברוח מהם ולילך לדרכו ולבלי להסתכל לאחוריו כלל, ולבלי לטעון עמהם כלל, שזהו בחינת ויברח יעקב וכו' ויגנוב יעקב את לב לבן הארמי, שהם המחשבות רעות על בלי הגיד לו כי בורח הוא שאינו מגיד להם שבורח מהם רק בורח לתומו לדרכו, ועי"ז דיקא ניצול מהם.

לפעמים אפילו לברוח א"א וצריכין לעשות מילי דשטותא כדי לפקח דעתו לפי שעה

גם ויגנוב וכו', מרמז שלפעמים מתגברים ההרהורים והמחשבות כל כך, עד שקשה לברוח מהם לתוך תורה ותפילה ודברים שבקדושה בשום אופן, וההכרח לעסוק במילי דשטותא בעניני צחוק וכיוצא, כדי לפקח דעתו לפי שעה עד יעבר זעם השטף של המחשבות, כי אין

היצר הרע מצוי אלא לשעתו, ואזי אין הסטרא אחרא מבינה כלל, שהוא בורח מהם מאחר שעוסק במילי דשטותא, וזהו בחינת ויגנוב וכו' על בלי הגיד לו וכו'.

בסוף הי"ת עוזר לו ומזהיר את הסט"א שלא יתגבר

אבל אחר כך רוצה הסטרא אחרא להתגבר עוד ולרדוף אחר בחינת יעקב, שהוא בחינת וירדוף אחריו הנאמר שם, ואז הי"ת עומד בעזרו ומזהיר את בחינת לבן (בראשית לא) השמר לך מדבר עם יעקב מטוב וכו', כי טובתן של רשעים רעה היא אצל הצדיקים (יבמות דף קג:), הינו שהי"ת מרחם עליו מאחר שכבר סבל כל כך, והוא מזהיר הסטרא אחרא שיסורו ממנו ולא ידברו עמו מטוב וכו'.

ענין לקיטת האבנים אצל יעקב כי צריכין לעסוק בתורה ובמצוות עד

שבסוף הכל יתקבץ ויוכל לנצח את הסט"א

וזה בחינת עשיית הג"ל שאמר יעקב לאחיו (שם) לקטו אבנים וכו' ויעשו ג"ל, זה בחינת מה ששמעתי מפי אדמו"ר ז"ל שכל מה שהאדם מנתק עצמו ממחשבות רעות למחשבות טובות, וכל העתקה והזזה ותנועה שהאדם מזיז ומניע ומעתיק עצמו מרע לטוב, הכל מתקבץ בעת הצרה והדחק ועוזר להאדם וכו', כמבואר בדבריו ז"ל (ליקוטי תנינא סימן מח).

וזה בחינת לקטו אבנים, בחינת אבני קודש, שהם בחינת הניצוצות הקדושים המתבררים ע"י כל הזזה ותנועה מה שמנתקים עצמן מרע לטוב, כי הניצוצות הקדושים שנפלו – הם בבחינת (איכה ד) תשפתכנה אבני קודש כידוע, וביורום הוא בבחינת לקטו אבנים, ועיקר ביורום ועלייתם הוא ע"י שמירת המחשבה בבחינה הנ"ל, ע"י שמנתק מחשבתו בכל פעם מרע לטוב.

ואע"פ שיש להאדם יסורים גדולים מזה, ונדמה לו שכבר קשה לו לעמוד כנגדם מחמת שזה ימים רבים שיש לו יסורים מהם, ועדיין לא נשקט מהם, אבל צריך לידע כי אין שום תנועה טובה נאבדת כנ"ל.

וזה בחינת מה שאמר יעקב לאחיו, לקטו אבנים, שיקבצו וילקטו יחדיו כל האבני קודש, שהם הניצוצות הקדושים שנתבררו ע"י כל מה שהיו מנתקים עצמן בכל פעם ממחשבות רעות לטובות, וע"י כל ההעלקות והזזות שניתקו עצמם מרע לטוב, ממחשבות רעות למחשבות טובות, שע"י נתבררו ניצוצות הקדושים נעשה מהם גל ומחיצה להפסיק בינו לבין לבן, שהוא בחינת המחשבות רעות כנ"ל, רק יעמוד על מקומו לעסוק בתורה ותפילה וכו', כי כולם מתקבצים ועוזרים להאדם בעת הדחק כנ"ל, היינו בתוקף התגברות הבעל דבר והסטרא אחרא ח"ו, וזה בחינת הגל שנעשה בין יעקב ללבן.

בל"ג בעומר מתקבצין כל המעשים עד שנעשה בחינת עד הג"ל הזה ונהיה מחיצה בין האדם לסט"א

זה בחינת ל"ג בעומר, כי כל ימי הספירה מבררין בירורים ע"י קדושת המחשבה בבחינה הנ"ל, שזה עיקר קדושת ימי הספירה שהוא הכנה לקבלת התורה לשמור מחשבתו אז ביותר מאוד מאוד, כי קדושת המחשבה היא עיקר הקדושה ועיקר ההכנה לקבלת התורה שתלויה בתיקון הברית, שתלויה במחשבה וכנ"ל, וביום ל"ג בעומר כבר זוכין כלל ישראל לברר בירורין הרבה עד שנעשה בחינת הגל הנ"ל, בחינת עד הגל הזה וכו' שמפסיק בין קדושת יעקב לבין טומאת המחשבות רעות של בחינת לבן הארמי וכנ"ל.

עיקר המידות עד הוד ובל"ג בעומר מסיימים לברר את עיקר הבירורים

כי עיקר הבירור הוא בבחינת הז' מידות שמהם כל המחשבות שבראש, שהם בחינת (שופטים טז) שבע מחלפות ראשו, כי המחשבות חולפין ועוברין על האדם כפי המידות, וכמבואר בליקו"מ (ח"א סו"ס כט), אך עיקר המידות הם ה' מחסד עד הוד, ויסוד ומלכות הם בחינת כלליות וכלליות דכלליות (א.ה. כי יסוד זה מידה שמקבצת את כל המידות, כדי שיוכלו להשפיע באופן מושלם, ומלכות זה מה שהמידות יוצאים בפועל), כמובא בכוונות (פרע"ח שער חג הסוכות פ"א), נמצא שביום ה' משבוע ה' שהוא ל"ג בעומר, כבר נגמר הבירור של בחינת הוד, הן בבחינת השבועות, הן בבחינת הימים, ועל כן אז הוא הוד שבהוד ששם חשב כאילו נגמר הבירור מאחר שעיקר המידות עד הוד כנ"ל, ועל כן אז נעשה בחינת הגל הנ"ל שהוא מפסיק במחשבה בין הקדושה והסטרא אחרא, שלא תקרב עוד בערמימותה ורמאותה להכניס מחשבות רעות ח"ו בהמת.

כל זה נעשה בזכות כח הצדיקים שזה בחינת רשב"י שזכה להסתלק אז

וכל זה בכוח הצדיקים הגדולים, שהם בחינת התנוצצות משיח, שזהו בחינת רבי שמעון בר יוחאי זצ"ל שזכה להסתלק אז, כי הוא התחיל להמשיך תיקוני דיקנא, שהם תיקוני השערות הקדושות שמהם נמשכין עצות קדושות בלב לעמוד כנגד המחשבות רעות, שהם בחינת שערות דסטרא אחרא, בחינת (בראשית כז) עשו איש שעיר, כי בחוט השערה ניצולין מהם כנ"ל.

פורים ול"ג בעומר בבחינה אחת מצד שמורין על ענין המחשבות שהעצה

להנצל ממחשבות רעות הוא ע"י שיחשוב מחשבות טובות וממילא א"א

לשתי מחשבות במח אחד

זה בחינת מה שהקדמונים נתנו סימן פל"ג שביום שחל פורים יהיה ל"ג בעומר (שו"ע או"ח סימן תכח ס"א), זה בחינת (איוב לח) מי פלג לשטף תעלה הנ"ל, כי המחשבות הם בחינת שערות ונקראים שטף, כמו שפירש רש"י (שם) שכל שערה יש לה גומא בפני עצמה

ואלמלי שתי שערות יוצאות מגומא אחת מחשיכין מאור עיניו של אדם (ב"ב דף טז. נדה דף נב:), וכמו כן הוא במחשבות שבמה, שאי אפשר שיכנסו שתי מחשבות בפעם אחת בשום אופן כנ"ל, כי אין המח מחזיק כי אם מחשבה אחת כנ"ל.

וזה בחינת פורים שנקרא על שם הפור, היינו שממשיכין אז בחינת תיקון הגורל של הכהן גדול ביום הכיפורים, כי פורים בבחינת יום כיפורים, כמש"כ בתיקונים (תכ"א דף נז:), כי פורים הוא הכנעת המן עמלק, שהוא בחינת פגם הברית, בחינת (דברים כה) אשר קרך בדרך, שעיקר אחיזתו ע"י פגם המחשבה שבראש ח"ו, בבחינת (במדבר כד) ראשית גויים עמלק, ובפורים מכניעין אותו, כי נמשך אז בחינת תיקון הפור שהוא הגורל של יום הכיפורים שנתן הכהן גדול על שני השעירים, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל (ויקרא טז) שמרמז על בחינה הנ"ל, שכל הקדושה, שהוא קדושת המחשבה תלויה בחוט השערה.

כי השעירים מרמזים על השערות, בחינת (בראשית כז) הן עשו אחי איש שער, אבל ביום הכיפורים מבררים אותם ע"י הגורל שמעלין שער אחד לה' ושער אחד מגרשין לעזאזל, ובוזה תלוי עיקר תיקון התשובה שצריכין להמשיך ביום הכיפורים, שצריכין להזהר מאוד במחשבתו כחוט השערה, כי המחשבות טובות ומחשבות רעות, שהם בחינת שערות, הם בבחינת שני השעירים שצריכין להעלות גורל אחד לה', שהם המחשבות טובות, וגורל אחד לעזאזל, שהם המחשבות רעות לגרשם ממנו לעזאזל ולא יבואו אליו עוד.

וזהו בחינת ל"ג בעומר, שאז הוא בחינת תיקון המחשבה שעוסקין בספירה כנ"ל, וזה בחינת פלג, בחינת מי פלג לשטף תעלה וכן"ל.

ועל כן נקראים השערות, שהם המחשבות שטף, כי מחמת רדיפת המחשבה נדמה כאילו הם שוטפים ואי אפשר לעמוד נגדם, אבל באמת כל מחשבה ומחשבה יוצאים בזה אחר זה מהמת, ואי אפשר לשני מחשבות שיהיו ביחד בשום אופן כנ"ל, ועל כן תיכף כשיתחיל כחוט השערה מחשבה אחרת, יהיה ניצול מהמחשבה רעה, רק שלא יטען עמה ולא יסתכל לאחוריו כלל, רק יעשה עצמו כלא ידע, בבחינת (בראשית לא) ויגנוב יעקב עד בלי הגיד לו וכן"ל.

ע"י המחיצה שעושיין בין יעקב ללבן זוכין לשבועות לקבל את התורה

ועי"ז זוכין לשבועות, שהוא יום הביכורים, שאז קורין בוידוי ביכורים (דברים כו) ארמי אוכד אבי וכו', שהוא לבן הארמי שביקש לעקור את הכל (רש"י דברים כו ה ועיין בהגש"פ) ע"י מחשבותיו הרעות, כי עיקר פגם הברית שהוא יסוד ועיקר כל התורה, הוא ע"י פגם המחשבות, ועי"ז מודין ומשבחין להי"ת שהכניסנו בגלות מצרים והוציאנו משם ע"י כח הצדיק, בחינת משה רבנו שנותן עצות ומחזק לב ישראל בכל פעם לברוח ולהמלט ממנו אף אם כבר עבר מה שעבר נמצא, ששבועות שהוא יום הביכורים, שהוא זמן מתן תורתנו, עיקר קדושתו ע"י הכנעת קליפת לבן הארמי, והארה זאת מתחיל בל"ג בעומר, בבחינת עד הג"ל הזה שנעשה בין יעקב ללבן וכן"ל. עכ"ד.

ע"י דיבורי תורה ותפילה הוא העלאת הניצוצות שע"ז נעשה שלום

שמתחברים יחד

כתב בליקוטי הלכות (הל' ביהכ"נ ה"ד אות ה) ע"פ התורה המתחלת יברכנו אלהים ויראו אותו כל אפסי ארץ (ליקוטי מוהר"ן ח"א סימן עה) עיין שם כל התורה. והכלל, שדיבורי תורה ותפילה הם בחינת העלאת מיין נוקבין שע"ז נעשה שלום, דהיינו שמעלין כל הניצוצות שנפלו ומחברין אותם יחד, שזהו בחינת שלום ובוראין מהם עולמות חדשים.

וקודם שמעלין הניצוצות, אזי הניצוצות הם בחינת דמים, אזי הם בבחינת (בראשית לב) צולע על יריכו, בחינת פגם הרגלים, ששם עיקר אחיזת הקליפות שנאחזין בהניצוצות שנפלו.

על כן צריכין להעלות הניצוצות להכניסם בתוך הדיבור, שיהיה נעשה מהדמים דיבור הקדושה של תורה ותפילה, ואז מעלין בחינת העלאת מיין נוקבין, שע"ז עולין ומתחברין הניצוצות ונעשה שלום וחיבור ביניהם, ואז נתתקן פגם הרגלין, בבחינת (בראשית ב) ויבן את הצלע וכו'.

צריכין לדבר בתורה ובתפילה עד שיבטל הגוף לגמרי שיעבוד את ה' בכל

טיפי דמיו

וצריכין לדבר בתורה ותפילה שיבטל הגוף לגמרי, שיהיה הגוף בטל ואפס, ואז נתבטלין כל הארציות וזוכין לשלום, כי עיקר המחלוקת והנצחון הוא מהדמים שעדיין לא עבד בהם את הי"ת, כי צריך האדם לעסוק כל כך בעבודתו אותו יתברך עד שיזכה שיעבוד את הי"ת בכל טיפי דמים שיש בו, ולא יהיה נשאר בו טיפת דם שלא עבד בה את הי"ת, היינו בחינה הנ"ל, שצריכין לדבר בתורה ותפילה כל כך, עד שיתבטל הגוף לגמרי, כי חיות הגוף הם הדמים.

וצריכין להכניס כל החיות של כל הדמים לתוך דיבורי התורה ותפילה, עד שיהיו נכללין כל הדמים עם החיות שבהם בתוך תורה ותפילה עד שיתבטל הגוף לגמרי כנ"ל, ואז זוכה לשלום כנ"ל, ולבטל הגוף לגמרי זוכין ע"י יראה וכו'.

וזהו בחינת (תהילים סז) ויראו אותו כל אפסי ארץ, שע"י היראה נתבטלין כל הארציות כאין וכאפס, ואז זוכה לשלום, בחינת (שם) יברכנו אלהים, כי לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום (עוקצין פ"ג מי"ב).

עיין שם בתורת רבינו הק', כי כל הנ"ל מבואר שם מתוך התורה הנ"ל, אע"פ שיש דברים שנתבארו כאן שאינם מבוארים שם כך בפירושו, אבל באמת כל הדברים נכללין שם.

תלמידי ר"ע מתו ע"י פגם השלום ובימי הספירה אנו מתקנים את השלום לכן מתו בימי הספירה

וזה בחינת ספירה ול"ג בעומר, שאז פסקו למות תלמידי רבי עקיבא, כי הם מתו ע"י פגם השלום, ע"י שלא נהגו כבוד זה בזה, ועל כן מתו בימי הספירה שאז עוסקין ע"י מצות ספירה לתקן הדמים, לטהר עצמנו מטומאת מצרים כאשה המטהרת לבעלה, כי עיקר טומאת מצרים הוא בחינת פגם הדמים כידוע, בבחינת (יחזקאל טז) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמין וכו', וכמבואר בפרי עץ חיים (שער חג המצות פ"א), שכל כוונת הספירה לזכך ולטהר בחינת הדמים כידוע, ועל כן צריכין לספור הימים בפה מלא דוקא, כי הימים הם המידות, שהם כלליות העולמות, שקודם התיקון הם בבחינת פגם הדמים, שהם בחינת החיות של העולמות, כי הדם הוא הנפש והחיות, ועל כן צריכין לספור הימים בפה, כדי להכניס הדמים לתוך הדיבור הקדוש, שיהיה נעשה מהם בחינת הדיבור של הספירה, שע"י עולה מייך נוקבין, וזוכין לחבר הניצוצות בבחינת שלום כנ"ל.

נמצא, שעיקר התיקון שאנו עוסקין בימי הספירה הוא לעשות שלום, שזהו עיקר בחינת עליית הניצוצות, בחינת תיקון כל העולמות שאנו עוסקים לתקנם ולקדשם, שיהיו כולם מוכנים לקבלת התורה בשבועות, כי עיקר קבלת התורה הוא ע"י השלום, כמש"כ (שמות יט) ויסעו מרפידים וכו' ויחן שם נגד ישראל נגד ההר, ודרשו שם רז"ל (ויק"ר פר' ט אות ט) ומובא בפירוש רש"י (שם) כולם כאחד בלב אחד, מה שאין כן שארי החניות שהיו במחלוקת וכו', נמצא, שעיקר קבלת התורה היה ע"י השלום, וזה אנו עוסקין בימי הספירה, שזהו בחינת תיקון הדמים כנ"ל.

ועל כן תלמידי רבי עקיבא שפגמו בשלום ולא נהגו כבוד זה בזה, על כן היה ענשם בימי הספירה דיקא, כי נאחז בהם הדין של ימי הספירה שעיקר הדין הוא מפגם הדמים של מצרים, שהם בחינת דינים, שאנו עוסקים לתקנם ולהמתיקם ע"י הספירה, שע"י עושין שלום כנ"ל, ומחמת שהם פגמו בשלום והיו ביניהם מחלוקת, על כן לא היו יכולים להמתיק הדין של ספירה, על כן נאחז בהם הדין אז דיקא ונענשו אז דיקא כנ"ל, ורבי שמעון וחבריו היו התיקון שלהם, על כן אמר (זוהר פר' נשא דף קכח.) אנן בחביבותא תליא, שהוא שלום, וכמבואר בדברי רבינו ז"ל בהתורה חדי רבי שמעון (בסימן סא).

בל"ג בעומר פסקו מלמות ואז הוא הילולא דרשב"י כי אז נגמרו להתקן

הרגלין

וזהו בחינת ל"ג בעומר שאז פסקו למות תלמידי רבי עקיבא, ואז הוא הילולא רבא דרבי שמעון בר יוחאי שהוא התיקון שלהם, כי עיקר תיקון הדמים והניצוצות הוא כשנתקנן בחינת הרגלין, שזה התיקון יהיה נגמר בשלימות כשיבוא משיח, שאז יתקיים (זכריה יד)

ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים, שזהו בחינת (זוהר פר' פיקודי דף רנת). עד דמטו רגלין ברגלין, כמובא בכתבים (שער מאמרי רשב"י פר' פקודי ושער הפסוקים ספר איוב).

ועל כן עיקר ההמתקה של ימי הספירה הוא בל"ג בעומר, כי אז כבר הגיע התיקון עד בחינת הוד שבהוד, שהוא בחינת רגלין דרגלין, כי נצח והוד הם בחינת רגלין כידוע (תיקון"ז הקדמה דף יז), ועיקר אחיזת הקליפות הוא בבחינת הוד, בבחינת (איכה א) כל היום דוה כמובא (ע"ח שער יח פ"ה), ושם עיקר התיקון כשזוכין לתקן בחינת הוד, זה עיקר שלימות התיקון.

ועל כן תיכף כשמגיע יום ל"ג בעומר שאז זוכין לתקן בחינת הוד שבהוד, שהוא עיקר התיקון בחינת רגלין שברגלין, על כן אז נתתקן בחינת (בראשית לב) צולע על ירכו, ואז עיקר ההמתקה, עיקר עליית הניצוצות ונעשה שלום ביניהם.

ועל כן אז נתתקן פגם תלמידי רבי עקיבא שפגמו בשלום, ועל כן אז הוא הילולא רבא דרבי שמעון בר יוחאי, שהוא בחינת שלום, כי הוא היה התיקון שלהם, כי עיקר בחינת השלום, שהוא בחינת תיקון הניצוצות, הוא כשנתתקנין בחינת הרגלין, שזה זוכין בל"ג בעומר כנ"ל.

עיקר ההילולא שאז נסתלק רשב"י ואז היה עיקר עליית הניצוצות ונתקן

השלום

ועיקר ההילולא הוא שאז נסתלק רבי שמעון בר יוחאי, כי בשעת הסתלקות נשמת הצדיק, אז הוא מעלה מיין נוקבין ביותר ויותר, כי אז עיקר ההתפארות שהשכינה מתפארת, חזי במה ברא קאתינא לגבך (זוהר פר' ויקרא דף יג.), שזה עיקר בחינת העלאת מיין נוקבין, ועי"ז עיקר עליות הניצוצות, עיקר תיקון השלום כנ"ל.

ועל כן בל"ג בעומר שאז צריכין לתקן הרגלין, שלזה צריכין העלאת מיין נוקבין מנשמה גדולה מאוד, בפרט שהיו צריכין לתקן הפגם של תלמידי רבי עקיבא שפגמו בשלום כנ"ל, על כן זכה התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי לתקן תיקון זה, כי נסתלק בשלום ביום ל"ג בעומר, וזכה להעלות נשמתו בסוד העלאת מיין נוקבין בשעת הסתלקותו למעלה למעלה, כמובן באדרא זוטא הקדושה (פר' האזינו דף רצו). על פסוק (תהלים קלג) כי שם ציוה ה' את הברכה חיים וכו'. עיין שם. שאז נסתלק נשמתו הקדושה, ועי"ז זכה להמשיך שלום ולתקן הפגם של תלמידי רבי עקיבא, שזהו בחינת המתקת הדין של ימי הספירה, שעיקר ההמתקה ע"י השלום כנ"ל.

כי בשעת הסתלקות הצדיק נתרבה השלום מאוד, בבחינת (ישעיה נז) יבוא שלום ינחו וכו', הנאמר על סילוק הצדיק, כמו שדרשו רז"ל (שבת דף קנב: כתובות דף קד.), וכן מבואר באדרא זוטא (שם) בפירוש על הסתלקות רבי שמעון בר יוחאי ששמעו קול שאמר יבוא שלום, והיינו כנ"ל, אשרי לו. עכ"ד.

תלמידי ר"ע מתו בין פסח לעצרת כי היו צדיקים גדולים והיו צריכים להמשיך תורת ר"ע רבם שהיה כמו משה רבינו וע"י שלא היה ביניהם אהבה לא המשיכו התורה בשלימות

כתב בליקוטי הלכות (הל' תפילת המנחה ה"ז אותיות נט-סא) דהנה תלמידי רבי עקיבא מתו בין פסח לעצרת בימי הספירה (יבמות דף סב:), כי הם היו צדיקים גדולים והיו צריכים להמשיך התורה לעולם שקיבלו מרבי עקיבא רבם שהיה כמו משה רבינו, כמובא בספרים (סוף ילקוט ראובני) על פסוק (דברים לד) ולא קם נביא עוד כמשה, נביא לא קם אבל חכם קם ומנו רבי עקיבא.

וגם במנחות (דף כט:) אמרו רז"ל עוצם גדולת רבי עקיבא, עד שמשה לא ידע להשיג תורתו וכו', עד ששאל ראוי שתנתן תורה על ידו וכו', ועיקר הפגם של תלמידי רבי עקיבא היה שלא היתה ביניהם אהבה והתחברות, כמו שאמרו רז"ל (יבמות שם), כי הם היו צריכים להמשיך תורה ולתקן צמצומים וכלים שיזכו כל ישראל לקבל אור האין סוף כראוי, כי ע"י כל אות ודיבור ופרשה של התורה הקדושה, וע"י כל הלכה והלכה נעשים כלים וצמצומים לקבל אור האין סוף לגלות מלכותו יתברך בעולם, כמובן בהתורה מישראל דסכינא (סימן ל) ובשאר מקומות.

ובשביל זה הוא חיוב גדול על בעלי תורה להתייגע לחדש חידושין דאורייתא אמיתיים, וכל הצדיקים וכשרים מתייגעים על זה מאוד, כי כל מה דאתחדש מילה באורייתא, נעשה בחינת כלי וצמצום לקבל ולהמשיך אורו יתברך, לגלות אמונתו ומלכותו ביותר, וזהו בחינת (ישעיה סה) שמים חדשים וארץ חדשה שנבראים ע"י חידושין דאורייתא, כמו שאיתא בזוהר הקדוש (בהקדמה דף ה.).

כי כל תכלית העולמות שהם בחינת שמים חדשים וארץ חדשה, הוא לגלות על ידם אור האין סוף ברוך הוא, בבחינת (ישעיה נא) לנטוע שמים וליסד ארץ, שנאמר על זה כמו שאיתא בזוהר הקדוש (שם), ומסיים שם בפסוק ולאמור לציון עמי אתה, כי ע"י אלו הצמצומים שנעשים ע"י חידושי תורה, שהם בחינת עולמות בחינת שמים וארץ חדשים, ע"י מתגלה אלקותו ומלכותו יתברך עד שכל ישראל שהם בני ציון יתקרבו וישבו אליה בשלימות, בחינת ולאמור לציון עמי אתה.

ועל כן אלו גדולי הצדיקים תלמידי רבי עקיבא היו צריכים להמשיך תורה לכל ישראל, שע"י היו מתקנים צמצומים נפלאים לגלות מלכותו יתברך, אבל הפגם שלהם היה שלא היה בהם אהבה וכו', כי לתקן הצמצומים הנזכרים לעיל להמשיך אור האין סוף בהדרגה כראוי, לזה צריכין שיתחברו באהבה כמה נפשות רבות מישראל יחד, כי צריכין לזה כלים רבים שאי אפשר שיתתקנו כי אם ע"י כמה וכמה אלפים נשמות שמתחברים יחד באהבה כאיש אחד, עד שיוכלו לקבל בהדרגה כראוי אור הגדול הזה.

ועל כן לא ניתנה תורה עד שנתקבצו שישים רבוא ישראל יחד באהבה, כמו שאמרו רז"ל (ויק"ר פר' ט אות ט) ומובא בפירושו רש"י על פסוק (שמות יט) ויחן שם ישראל נגד ההר, כולם כאיש אחד וכו'. וכן אמרו רז"ל (יבמות דף סג:--ד.) על פסוק (במדבר י) שובה ה' רבבות אלפי ישראל, ללמדך שאין השכינה שורה על פחות משני רבבות ושני אלפים מישראל, הרי שהיו ישראל חסרים וכו', כי אי אפשר להמשיך בחינת השראת השכינה שהוא התגלות אלקותו אלא ע"י קיבוץ נפשות רבות מישראל, שזהו בחינת המנין שנצטוו למנותם קדם מתן תורה, וכן אחר הקמת המשכן כדי להשרות שכינתו עליהם.

כי אי אפשר להמשיך קבלת התורה והשראת השכינה כי אם ע"י מספר כזה שהיה בישראל אז, שע"ז דיקא נתתקנו כלים וצמצומים כאלה לקבל אור האין סוף וכו', וכמו שמבואר לעיל (עיין שם באות יד) בענין שקלים שע"י המנין נמשך תיקון הצמצומים כנ"ל, ועל כן קורין קודם שבועות פרשת במדבר שמדבר ממנין בני ישראל, וכמו שאמרו רז"ל² מנו ועצרו, כי עיקר קדושת שבועות שהיא קבלת התורה, הוא ע"ז כנ"ל.

ועל כן נסתלקו תלמידי רבי עקיבא בימי הספירה, שאז צריכין לתקן הצמצומים בשביל קבלת התורה, ובהם היה תלוי לתקן כל זה ביותר, כי הם היו צריכים להמשיך חידושי תורה נפלאים של רבי עקיבא רבם לעולם, שהוא היה בחינת משה כנ"ל, והם פגמו בזה ע"י שלא היתה אהבה ביניהם, על כן מתו אז דיקא כנ"ל.

חמישה תלמידי ר"ע תיקנו הפגם ע"י שעסקו בתיקונים להמשיך חמישה חומשי תורה לעולם

והיה העולם שמם כיום שנשברו בו הלוחות, עד שבא רבי עקיבא ושנאה לרבתינו שבדרום שהם רבי שמעון בן יוחאי וכו' (יבמות שם), שהם חמישה תלמידים שהם קיימו התורה בישראל, ועל כן היו חמישה כי כל התיקון של המשכת התורה שהוא לתקן הצמצומים הנזכרים לעיל, עיקר התיקון לתקן בחינת ה"ה, כמו שמבואר בהתורה הנזכרת לעיל, שזהו בחינת חמישה חומשי תורה, ועל כן היו חמישה תלמידים, כי הם עסקו בתיקונים הנזכרים לעיל שהוא תיקון ה"ה כו'.

באר מים חיים

² הלכות פסוקות (סדר פרשיות ד"ה ואם מיקלעא) תשובות הגאונים החדשות – עמנואל (הוצאת אופק סימן כה) סידור רש"י (סימן תנא) ספר האורה (סימן עג) ספר ליקוטי הפרדס מרש"י (דף לד:) פסקי ריא"ז (מגילה פ"ד ה"ה אות ט) ראב"ן (מס' מגילה ד"ה ובשנה פשוטה) אוהל מועד (שער מוע"ק דרך ד נתיב א) ספר השולחן (הל' תפילה שער שישי ד"ה לעולם קורין) תניא רבתי (סימן לח) נמוקי"י (מגילה דף לא: ד"ה שתכלה שנה) האשכול (הל' קריאת התורה דף סה. ד"ה וסדר הסדרים) אבודרהם (סימני פרשיות ד"ה בשנה פשוטה) מנהג מרשלייאה (חודש סיון עמוד 165) ספר המנהגים קלוזנר (סימן צ) וכתוב ג"כ בטור ושור"ע (סימן תכה ס"ד).

עיקר התיקון היה ע"י רשב"י כי רשב"י עסק ביותר בענין הצמצומים להמשיך התורה לעולם

ועיקר התיקון היה ע"י רבי שמעון בן יוחאי וחיבריו שאמר (זוהר ח"ג דף קכח). תמן יאות הוי למדחל, אנן בחביבותא תליא, כמובא בדברי אדמו"ר ז"ל (ליקו"מ קמא סימן סא), כי רבי שמעון בן יוחאי עסק בזה ביותר לתקן הצמצומים הנזכרים לעיל, לתקן בחינת כלים להמשיך אור האין סוף לגלות אלקותו בעולם, שזהו בחינת כל ספר זוהר הקדוש בפרט האדרא רבא ואדרא זוטא, שע"ז המשיך ותיקן וגילה צמצומים נפלאים, שהם בחינת מצחא וענין ותיקוני דיקנא קדישא וכו', שכולם בחינת צמצומים נוראים, להשיג ע"ז אור האין סוף, כידוע ומובן לכל מחצדי חקלא (לומדי תורת הסוד נקראים מחצדי חקלא, כי הם כורתים את הקליפות והקוצים הסובבים את השושנה העליונה).

ע"י הזוהר יצאו מהגלות כי ע"י תיקון הצמצומים ע"ז עיקר התשובה שע"ז עיקר הגאולה

ועל כן אמר רשב"י (פר' נשא דף קכד): בזוהר דא יפקון מן גלותא, כי ע"י תיקון הצמצומים כנ"ל, ע"ז עיקר תיקון התשובה שע"ז עיקר הגאולה, כמו שאיתא בזוהר הקדוש (תיקו"ז ת"ו דף דף כב): לית מלתא דא תליא אלא בתיובתא.

ועל כן הבטיח רשב"י (שבת דף קלח): שהתורה לא תשתכח מישראל על ידו, כמש"כ (דברים לא) כי לא תשכח מפי זרעו, וכמו שגילה אדמו"ר ז"ל על זה, עיין בתחילת הספר ליקו"מ.

רשב"י נסתלק בל"ג בעומר ואנו שמחים ביום זה על מה שזכינו בצדיק גדול כזה שביום הסתלקותו גמר לתקן התיקונים עד שע"ז אנו בטוחים שלא

תשתכח התורה

ועל כן נסתלק רבי שמעון בן יוחאי בל"ג בעומר, ונוהגין בארץ ישראל לעשות שמחה גדולה בהילולא דיליה, מה שלכאורה היה ראוי לבכות ולהצטער מאוד על הסתלקותו, אך בודאי מנהג ישראל תורה, כי כל השמחה היא מה שזכינו שהיה צדיק וקדוש כזה שגילה תורה נוראה כזאת ותיקן תיקונים כאלה בתורתו הקדושה, עד שע"ז אנו בטוחים שלא תשכח התורה מפי זרענו.

וזה גמר דיקא ע"י הסתלקותו, שאז דיקא תיקן הפגם של תלמידי רבי עקיבא שמתו קודם זמנם, וגילה אז האדרא זוטא, מלבד מה שגילה כל ימי חייו האדרא רבא וספרא דצניעותא וכל ספר זוהר הקדוש, שע"ז כל זה המשיך תיקונים כאלה שבכל דור ודור עד הסוף, כל מי שירצה לשוב יוכל להתקרב לה' יתברך, מכל מקום שהוא ע"י תיקון הצמצומים שתיקן

בחייו, ובפרט ביום הסתלקותו הקדוש, כי (חולין דף ז:): גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם.

עכשיו כל תקותינו הוא ע"י גדולי הצדיקים שנסתלקו

כי עכשיו כל קיום התורה וכל תקותנו הוא ע"י גדולי הצדיקים שנסתלקו, וכמו שאיתא בזוהר הקדוש אלמלא תפילת הצדיקים המתים על החיים לא הוי עלמא מתקיים אפלו רגעא חדא, וכמבואר לעיל מזה שמאחר שכבר היו אלו הצדיקים בעולם וגמרו התיקון בשלימות.

אע"פ שהוכרחו להסתלק מחטא אדם הראשון ומחטאי הדורות, אבל מאחר שכבר היו ונסתלקו הם חוזרים וממשיכים אור האין סוף בתיקונים נפלאים ונוראים באופן שיוכלו הכל להתקן וכנ"ל.

רשב"י וחביריו היו התיקון לתלמידי ר"ע שתיקנו כלים וצמצומים נפלאים לתקן בחינת שבירת הכלים

ועל כן רבי שמעון בן יוחאי וחביריו היו התיקון של תלמידי רבי עקיבא שמתו אז, כי מיתת תלמידי רבי עקיבא זה בחינת מיתת המלכים, בחינת שבירת כלים שמשם גזירת המיתה וכנ"ל, ורבי שמעון בן יוחאי וחביריו שהיו התיקון שלהם פעלו שחזרו ותיקנו תיקונים נפלאים ונוראים ע"י נשמת הצדיקים תלמידי רבי עקיבא שמתו אז.

שזה סוד תיקון שבירת כלים ומיתת המלכים, שמאחר שהיו כבר אורות האלה ונסתלקו, אבל על כל פנים רשימו נשאר, ועי"ז יכולים ביותר לתקן כלים וצמצומים נפלאים ונוראים וכנ"ל.

ועיין בהאדרא רבא (דף קלה.) שמבואר על פסוק (בראשית לו) ואלה המלכים, ענין זה קצת, עיין שם מה שמבאר בענין מיתת המלכים ואתבטלו סלקא דעתך וכו', אלא אתבטלו ואסתלקו מההוא תיקונא עד דייתי תיקונא דאדם, וכד אתא האי דיוקנא אתגלפו כולהו ואתחזרו לקיומא אחרא וכו'. עיין שם. ע"כ.

להכניע כסילות השכל הוא ע"י אכילה בקדושה

כתב בליקוטי הלכות (הל' סימני בהמה וחייה טהורה ה"ד אותיות ב-ח) ע"פ התורה ויהי הם מריקים שקיהם (ליקו"מ קמא סימן יז) עיין שם כל התורה. והעיקר לעניננו הוא מה שמבואר בתורה זו באותיות ג, ד, ה, ו.

והכלל לעניננו, שלהכניע כסילות השכל, הוא ע"י בחינת מזבח שהוא בחינת אכילה קדושה, כי שולחן מכפר כמזבח וכו' (ברכות דף נה.).

תיקון המזבח שהוא תיקון האכילה הוא ע"י עשיית גרים וזה זוכים ע"י צדקה כי עי"ז נמשך שלום שע"ז נתקן האויר עד שאפשר לשמוע הדיבורי אמונה למרחוק ועי"ז נעשים גרים

ותיקון המזבח שהוא תיקון האכילה, הוא ע"י גרים וכו'. ולעשות גרים זוכין ע"י הצדקה שנותנין לעניים הגונים, ובפרט לצדיקי הדור שהם כלולים מכמה נפשות, כי ע"י צדקה נמשך אהבה ורעות ושלום, שע"ז נעשה אויר הנח והזך, ועי"ז נשמע למרחוק הדיבורי אמונה של הצדיק האמת, כי ע"י שהאויר נח וזך, אזי הולך הדיבור של הצדיק ונשמע למרחקים ונכתב ונחקק בספריהם, עד שהם מוצאים בספריהם היפך אמונתם, ועי"ז הם מתגיירים.

אצל האומות יש טוב כבוש ששכח את מעלתו וע"י דיבורי האמונה של אישי הישראלי מתעורר הטוב הכבוש אצלם

כי יש טוב כבוש אצלם בגלות גדול, והטוב הוא נשמות ישראל, שהכל נבראו בשבילם וכו', אבל מחמת שהטוב כבוש ומונח בשפל המדריגה במקום שמונח אצל העכו"ם או רשעים ובעלי תאוות, על כן הוא שוכח את מעלתו הגדולה שבא ממקום קדוש ועליון ונורא מאוד מאוד, ובתחילה היה זוכר מעלתו הנוראה, אך אחר כך הם מתגברין על זה הטוב וכובשים אותו תחת ידם עד שנתפס ונקשר אצלם, עד שהטוב בעצמו שוכח את מעלתו.

אבל ע"י דיבור הישראלי הנ"ל שהולך ונשמע ונכתב בספריהם ע"י כח הצדקה, שע"ז האויר נח וזך, אזי מוצא זה הטוב את הדיבור הקדוש הזה בספריהם ונשמע לאזניו ונכנס בליבו היטב, ואזי זוכר זה הטוב את מעלתו הגדולה, בבחינת (ב"ב דף עד. עז.) אנא בריה קלה שבים, והוינא שין פרסה, דהיינו שזה הטוב זוכר את מעלתו הגדולה שהוא מנשמות ישראל שהם למעלה מכל העולמות, כי ישראל עלה במחשבה תחילה (רש"י בראשית א א ובמדרשים שם), ובהם נמלך ונתייעץ ה' יתברך בכריאת עולמו, בבחינת (דהי"א ד) המה היוצרים ויושבי נטעים עם המלך במלאכתו וכו', ועתה הוא הולך לכליון והפסד ח"ו, ואזי מתחיל זה הטוב להצטער ולרחם על עצמו וחוזר בתשובה, ועי"ז מתגיירים גרים ונעשים בעלי תשובה.

ע"י הגרים ובעלי תשובה עי"ז הוא תיקון המזבח וכו' וזוכין לראות אור הצדיק המאיר בכל העולמות

וע"י הגרים ובעלי תשובה, עי"ז הוא תיקון המזבח שהוא בחינת תיקון האכילה דקדושה, ועי"ז נפתח אור השכל וזוכין לראות אור הצדיק הגדול המאיר בכל העולמות, מכל שכן בעולם הזה וכו', אבל מחמת עכירות המעשים וכסילות השכל נחשך אורו הגדול, ואפילו מי שהוא אצלו אינו יכול לטעום ולהנות מאורו, וכל זה מחמת עכירת המעשים וכסילות

השכל, אבל ע"י צדקה הנ"ל, שע"ז נעשה האויר נח וזך, ע"ז נשמע הדיבור הקדוש למרחוק, וע"ז נעשין גרים ובעלי תשובה, שע"ז נשלם המזבח שהוא בחינת תיקון האכילה בקדושה, ע"ז נכנע ונתבטל כסילות השכל, ואזי זוכין לראות אורו הגדול של הצדיק האמת, וע"ז זוכין ליראה ואהבה, כי עיקר היראה ואהבה אי אפשר לקבל כי אם ע"י צדיק הדור שמחפש אחר הרצונות וכו' וכו', ומוצא אותם ע"י ההתפארות שמוצא בישראל וכו'. (ע"ן שם כל זה היטב).

בימי ספיה"ע אנו צריכין לצאת מטומאה לטהרה כדי לזכות לקבל את

התורה

וזה בחינת ספירה ול"ג בעומר, כי בכל ימי הספירה אנו צריכין לצאת מטומאה לטהרה כדי לזכות לקבלת התורה בשבועות, דהיינו שאנו צריכין לצאת מטומאת וזוהמת מצרים שהיינו שם בגלות, ועיקר הגלות הוא מה שהטוב של נשמות ישראל כבוש בגלות אצלם, שמשם עיקר תוקף מרירות כל הגליות בגשמיות ורוחניות, ומשם נמשכין כל העבירות והתאוות, בבחינת (תהילים קו) ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם.

עיקר הטהרה הוא ע"י שמשתדלין להשמיע להטוב הכבוש את מעלתו

ובכל ימי הספירה אנו צריכין לטהר עצמנו מטומאתם וזוהמתם של העכו"ם בכל דור ודור, כי כל הגליות מכונים בשם גלות מצרים, כמו שאמרו במדרש (ב"ר פר' טז אות ד) וז"ל: אמר רבי יוסי בר רבי חלפתא כל המלכיות נקראו על שם מצרים, על שם שהם מצירות לישראל. ע"כ. מבואר שמצרים היא שורש כל הגליות. והובא מדרש זה בדברי רבינו (בסימן ד). (א.ה. וע"ן ג"כ בדברי מרן האר"י ז"ל (ליקוטי תורה פר' כי תצא) דגלות ראשון שהוא גלות מצרים היה כדבר שורשי לכל הד' גליות מן הד' מלכיות אשר הכבידו עולם על ישראל, כי ד' מלכיות כל אחד הוא מנגד לאחד מאותיות שם הוי"ה הקדוש, וגלות מצרים הוא מנגד כביכול לבחינה העליונה ביותר היא קוצו של יו"ד שהוא כולל בכח כל ד' אותיות (שבשם).

ועיקר הטהרה הוא ע"י שמשתדלין להשמיע להטוב הכבוש הנ"ל את מעלתו, דהיינו שישמע במקום שהוא שם את הדיבור של הצדיק וכו', ע"י האויר הנח והזך, שנעשה ע"י הצדקה שהוא בחינת שלום ואהבה כנ"ל.

עומר שעורים היינו בחינת הדיבור שע"ז מטהרים האויר שע"ז נשמע

דיבורי האמונה להטוב הכבוש

וזה בחינת עומר שעורים שמתיר אכילת הלחם שהוא עיקר האכילה, כי שעורים הם בחינת הדיבור ששורשו חמישה גבורות מנצפ"ך וכו' (כמובא בכתבים), הינו ע"י הנפת העומר שעורים שהוא בחינת שורש הדיבור, ע"ז אנו מטהרין ומזככין האויר שיהיה בבחינת אויר

הנח והזך, כדי שיהיה נשמע הדיבור הקדוש של הצדיק למרחקים, כדי שישמע הטוב הכבוש את הדיבור ויזכור מעלתו ויטהר עצמו מזוהמת הגלות וישוב לה' יתברך.

בחינת הנפת העומר לטהר ולזכך את האויר

וזהו בחינת התנופה של העומר שעורים, כי התנופה היא באויר שמוליך ומביא, מעלה ומוריד ומרחף עם העומר בתוך האויר לכל הצדדים, ובכח זה ממשיכין בחינת אויר הנח והזך, שע"ז הולך הדיבור ונשמע למרחוק, שזה בעצמו בחינת עומר שעורים שהוא כלליות הדיבור.

ע"י הקרבנות שבביהמ"ק שהם בחינת צדקה עי"ז נטהר ונזדכך האויר

כי כל הקרבנות שבבית המקדש הם בחינת צדקה, כי כולם באים בנדבת לב, שהוא בחינת צדקה, שהוא רוח נדיבה, וגם הבית המקדש בעצמו כולו נבנה מנדרים ונדבות של ישראל, ועל כן ע"י כל הקרבנות שבבית המקדש נמשך בחינת אויר הנח והזך שנמשך ע"י הצדקה, ועל שם זה נקרא הבית המקדש סוכת שלם (מדרש תהילים מזמור עו אות ג), וכן ירושלים על שם יראה שלם (ב"ר פר' נו אות י), כי שם בחינת שלום, שהוא בחינת אהבה וריעות, שהוא בחינת אויר הנח והזך.

אזירא דא"י מחכים כי מביהמ"ק וירושלים נמשך האויר הזך לכל א"י והוא

מחכים כי עי"ז שומעין הדיבורי אמונה וזה ענין הנפת העומר

ועל כן (ב"ב דף קנח): אזירא דארץ ישראל מחכים, כי בכל ארץ ישראל נמשך קדושת ירושלים ובית המקדש שעומדים שם, שהם בחינת שלום, שהוא בחינת אויר הקדוש, אויר הנח והזך, ועל כן זה האויר הקדוש של ארץ ישראל שהוא בחינת אויר הנח והזך הוא מחכים, כי בודאי הוא מחכים כל מי שנכנס בזה האויר הקדוש, כי שם שומעין בודאי כל הדיבורים הקדושים של הצדיקים והחכמים האמיתיים, שע"י דבריהם בודאי נתחכם האדם בחכמה האמיתית לשוב אל ה' יתברך, ולדעת ולהכיר את מי שאמר והיה העולם, שזה עיקר החכמה, כמו שנאמר (ירמיה ט) אל יתהלל חכם בחכמתו וכו' כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי.

ועל כן ע"י הנפת העומר שעורים שהוא קרבן מנחה עם שאר הקרבנות שמקריבין אז, עי"ז נמשך בחינת אויר הנח והזך, ועי"ז ממשיכין הדיבור הקדוש ששורשו בחינת עומר שעורים כנ"ל, ממשיכין אותו ומניפין אותו בתוך האויר הנח והזך, כדי שילך הדיבור ויהיה נשמע למרחוק, כדי לעורר את הטוב שיטהר עצמו מזוהמתו וישוב לה' יתברך, ועל כן מטהרין עצמן מזוהמת הגלות עי"ז כנ"ל, וזה שאיתא בזוהר (פר' בלק דף קפח): שתנופה הוא בחינת תנופה, תנופה דיקא, כי ע"י התנופה של העומר שעורים נותנין את הפה, שהוא הדיבור הקדוש לתוך האויר הנח והזך, כדי שיהיה נשמע למרחוק, כדי לעורר את הטוב, שע"ז עיקר הטהרה מזוהמת גלות מצרים ושאר הגליות כנ"ל.

ביום הנפת העומר היה גדולת מרדכי ומפלת המן כי אז נטהר האויר ונשמעו הדיבורים הקדושים של מרדכי הצדיק

ועל כן ביום הנפת העומר היה גדולת מרדכי ומפלת המן, וכמו שאמרו רז"ל (עיין בפיוט אומץ גבורותיך הפלאות בפסח המתאר מארועות אשר קרו בט"ז ניסן דאיתא בזה"ל: ראש מבית רשע מחצת בעץ חמישים בפסח), ועיקר מפלתו היה ע"י העומר, כי אמר אתי עומר דיככו ונצח אותו ואת בניו, כמו שאמרו רז"ל (מגילה דף טז.), כי מרדכי הוא בחינת הדיבור הקדוש של אמונה, כמו שאמר רביז"ל (שם) ע"פ (אסתר ו) וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי, שהוא בחינת מה שהם מוצאים בספריהם היפך אמונתם, שזה נעשה ע"י האויר הנח והזך כנ"ל.

ועל כן כל המעשה הזאת מה שנמצא כתוב אשר הגיד מרדכי וכל גדולת מרדכי, הכל היה ביום הנפת העומר, כי הנפת העומר הוא בחינה זו ממש, בחינת מה שממשיכין הדיבור למרחקים וכו', שזהו בחינת וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי וכו', שכל זה נעשה ביום זה דיקא של הנפת העומר, כי הם בחינה אחת כנ"ל.

ע"י השקלים שהם בחינת צדקה נטהר האויר ונשמעו הדיבורי אמונה למרחוק ויצא הטוב הכבוש ועי"ז עיקר מפלת המן עמלק

וזה בחינת מה שאמרו רז"ל (מגילה דף יג:): על פסוק (אסתר ג) ועשרת אלפים ככר כסף, שמפלת המן היה ע"י השקלים שנותנין ישראל, כמו שאמרו שם, רשע, כבר קדמו שקליהם לשקליך, כי השקלים הם נדיבות לב בחינת צדקה.

וזה שרמז התנא בלשונו הקדוש (שקלים פ"א מ"א) באחד באדר משמיעין על השקלים, משמיעין דיקא, כי ע"י השקלים שהם בחינת צדקה, עי"ז משמיעין למרחקים את דיבורי האמונה הקדושה, שהם בחינת דיבורי מרדכי, בבחינת וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי כנ"ל, שע"ז עיקר מפלת המן עמלק, שהוא זוהמת הנחש שנאחז בהטוב הנ"ל, כי ע"י השקלים בחינת צדקה, שע"ז נעשה אויר הנח והזך הנ"ל עד שמשמיעין להטוב את מעלתו, שע"ז יוצא מהם ושב בתשובה, עי"ז נופל ונתבטל זוהמת המן עמלק ומעבירין אותן מן העולם.

סופרים הימים בספיה"ע כדי לקשר כל הימים לקדושת הנפת העומר ובכל יום יוצאים דיבורים קדושים מצדיקי אמת ונשמע להטוב הכבוש

ועל כן סופרין הימים לעומר כדי לקשר כל הימים לקדושת הנפת העומר, כדי לזכות בכל יום ויום לשמוע את הדיבור הקדוש של הצדיק הנ"ל כדי לשוב לה' יתברך עי"ז, שזה עיקר בחינת ספירה כנ"ל.

כי לית יום דלית ביה טוב (זוהר פר' נשא דף קכב.), ובכל יום ויום יוצאין דיבורים קדושים מצדיקי אמת להשמיע את הטוב שיש בכל יום ויום שישוב ממקום שנכבש שם לה' יתברך.

וזהו בחינת (תהילים יט) יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחיה דעת, בחינת (איוב לב) ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה, וזה שסיים (שם) אכן רוח הוא באנוש וכו', רוח דיקא, כי אי אפשר לשמוע הדיבורים קדושים של הימים כי אם ע"י הרוח, היינו ע"י שמקדשין האויר שיהיה בבחינת אויר הנח והזך כנ"ל, שזה זוכין ע"י צדקה כנ"ל.

ע"י הרוח סערה לא נשמעים הדיבורים והתיקון לזה הוא ע"י הצדקה

וזהו יום ליום יביע אומר וכו', אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם, שאין שומעין כלל הדיבורים קדושים של הצדיקים של כל יום ויום, וזה מחמת הרוח סערה שמבלבל האויר, שע"י אין נשמע הדיבור כנ"ל בהתורה הנ"ל, והתיקון לזה הוא צדקה, שע"י נעשה אויר הנח והזך ואז נשמע הדיבור כנ"ל.

וזהו בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מליהם לשמש שם אהל בהם, שמש זה בחינת צדקה, כמו שנאמר (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה, הינו ע"י צדקה בחינת שמש, ע"י בקצה תבל מליהם, כי נשמע הדיבור למרחקים, אפילו בקצה תבל וכנ"ל.

משה רבינו האריך בתפילה והמשיך דיבורי אמונה בכל העולם בכח הצדקה וע"י שמע הטוב הכבוש וממילא היה מפלת עמלק

וזה שנאמר במלחמת עמלק (שמות יז) ויהי ידיו אמונה עד בא השמש, ותרגומו פרישן בצלו, שמשה רבינו ע"ה האריך בתפילה והמשיך דיבורי אמונה שיתפשטו בעולם והכל בכח הצדקה שהיא בחינת שמש, וזהו עד בא השמש, וע"י היה מפלת עמלק שהוא עיקר זוהמת הנחש שנאחז בהטוב הנ"ל, שמפלתו ע"י צדקה, שע"י נשמע הדיבור אמונה למרחוק ויוצא הטוב ממנו, ואז נשבר ונופל עמלק ונמחה מן העולם.

ל'ג בעומר הוא הוד שבהוד כי צריכין להמשיך הדיבורי אמונה עד שיגיע לבחינת הרגלין להעלות הטוב משם

וזהו בחינת ל'ג בעומר, שאז הוא בחינת הוד שבהוד בחינת רגלין שברגלין, שעיקר הארת הדיבור הקדוש הנ"ל צריכין להמשיך לשם לבחינת תכלית הרגלין, להעלות הטוב משם, מבחינת (רות ג) ותגל מרגלותיו ותשכב, שנאמר על הטוב שנפל למדריגות התחתונות, לבחינת רגלין כמובא.

וזה בחינת (ישעיה מא) צדק יקראהו לרגלו, בחינת הדיבור, בחינת (תהילים נח) צדק תדברון, צדק דיקא, שהדיבור הקדוש צריך שיתפשט למרחוק בכח הצדקה, עד שיהיה לו כח לקרוא את בחינת הרגלין להעלות הטוב משם, וזה בחינת צדק יקראהו לרגלו, צדק דיקא, שע"י הצדקה קוראין את הטוב הכבוש במדריגות התחתונות בבחינת רגלין כנ"ל, וזה בחינת צדק תדברון, כי עיקר כח הדיבור הוא ע"י צדקה, שאז האויר נח וזך, ואז הדיבור נשמע ונתקבל, שזה עיקר שלימות הדיבור (כמו שמבואר בליקו"מ קמא סימן כט).

בל"ג בעומר נתפשט הדיבור ונמשך למרחקים בכח ימי הספירה של כל הימים עד שנשמע הדיבור לתכלית הרגלין ועי"ז נמתקין כל הדינים ואז הוא יום שמחה כי זה עיקר התיקון

וזהו בחינת ל"ג בעומר, בחינת ותגל מרגלתיו, שעיקר שורש התיבה היא ג"ל, כי הו"ו והת"ו הם פעולה, היינו שבל"ג בעומר כבר נתפשט הדיבור ונמשך למרחקים בכח הספירה של כל אלו הימים, עד שנשמע הדיבור לתכלית הרגלין, עד שמתחיל להתעורר הטוב הכבוש בדיוטא התחתונה שהוא בבחינת ותגל מרגלתיו, בבחינת רגלין דרגלין, עד שגם הוא חוזר לה' יתברך, ועל כן אז נמתקין כל הדינים, ואז הוא יום שמחה וחדוה, כי זה עיקר התיקון כשעולה הטוב מבחינת רגלין וחוזר למעלתו.

הילולא דרשב"י בל"ג בעומר כי הוא היה התיקון לתלמידי ר"ע ע"י שתיקנו מידת השלום שע"ז נשמעים הדיבורי אמונה למרחוק

וזה בחינת הילולא דרבי שמעון בר יוחאי בל"ג בעומר, כי תלמידי רבי עקיבא נסתלקו עד ל"ג בעומר מחמת מחלוקת, שלא היה ביניהם שלום (יבמות דף סב:), שע"ז אין הדיבור נשמע למרחוק, ועל כן נסתלקו בימי הספירה דיקא, מחמת שאז עיקר התיקון ע"י בחינת האויר הנח והזך שהוא בחינת שלום כנ"ל, והם פגמו בזה על כן נסתלקו אז כנ"ל.

ורבי שמעון בר יוחאי וחביריו שהיו התיקון שלהם, על כן אמר רבי שמעון בר יוחאי (זוהר פר' נשא דף קכח.) אנן בחביבותא תליא, בחביבותא דיקא, בחינת אהבה ושלום, שצריכין החברים להזהר מאוד מאוד שיהיה ביניהם אהבה ושלום גדול, כדי שיוכלו להשמיע למרחוק הדיבורים קדושים שמקבלין מרבן בכל פעם שהם דיבורי אמונה.

ועל כן נסתלק רבי שמעון בר יוחאי בל"ג בעומר, שאז כבר נזדכך האויר הרבה ע"י קדושת המצוה של ספירת העומר כנ"ל, עד שעולה הטוב מהרגלין. ועל כן אז מאיר קדושת רבי שמעון בר יוחאי שהוא בחינת אהבה ושלום, שזה עיקר התיקון של הספירה שמתגלה ביותר בל"ג בעומר כנ"ל.

רשב"י נסתלק בל"ג בעומר ואז הוא יום הילולא דיליה כי גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם

ועל כן נסתלק אז רבי שמעון בר יוחאי, ואז הוא יום הילולא רבא דיליה, כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם (חולין דף ז:), כי ימי חייהם של הצדיקים כל יגיעתם וטרחתם לגלות האמונה הקדושה בעולם, להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו (תהילים קמה), אבל מעוצם המחלוקת שיש בכל דור ודור, ובפרט עוצם המחלוקת שיש על הצדיק בעצמו ואנשיו, עי"ז נתבלבל האויר של העולם, ואין שומעין ואין רואין כלל דבריו הקדושים

והנוראים והנפלאים של הצדיק האמת, רק זעירין אינון אשר נשמע לאזניהם מעט מנעימות דיבוריו הקדושים.

אבל הצדיק מתייגע בכמה יגיעות לטובת ישראל, ומתגלגל עמנו בכמה גלגולים ומשתדל בכמה עצות ותיקונים באופן שיזכו כל ישראל, וכל הטוב הנמשך מנשמת ישראל שנפל למקום שנפל, שכולם ישמעו דבריו הקדושים וישוכו לה' יתברך באמת, ואינם מסתלקים מן העולם עד שזוכין ביום הסתלקותם לקדש את אויר העולם בקדושה נפלאה כזאת, עד שלא יהיה כח לשום מחלוקת ולשום רוח סערה לבלבל האויר, רק דיבוריהם ילכו ויתפשטו בעולם למרחקים, בבחינת (משלי ה) יפוצו מעינותיך חוצה.

אף שנדמה שהרוח סערה והמחלוקת גדול בשעתו מ"מ סוף כל סוף שפת אמת תיכון לעד

ואע"פ שנדמה שהרוח סערה והמחלוקת גדול בשעתו, אבל הוא רק לפי שעה, וסוף כל סוף יתגלה האמת ושפת אמת תיכון לעד וכו' (משלי יב), וכמו שרואין קצת בחוש גם עתה, שאע"פ שיש חולקין על הצדיקים כמו שחולקין גם לאחר הסתלקותם, כי במדינת ליטא ובשאר מדינות נמצאים עדיין מתנגדים רבים על הבעל שם טוב זצ"ל בעצמו, מכל שכן על תלמידיו הקדושים, וכן עוצם המחלוקת שעל רבינו ז"ל שעדיין לא נשקט כלל, אבל אעפ"כ דבריו וכל דברי הצדיקים אמיתיים חיים וקיימים לעד, ויאבדו המתנגדים ואלף כיוצא בהם, ודבר אחד מדברי תורתו הקדושה לא יתבטל.

וגם עתה נמצאים בכל עת אנשים כשרים המכירים האמת, וקונים ספריו ומחפשים אחריהם כמטמונים, ושומעים דבריו דברי אלקים חיים, ורואים ומבינים מעט עוצם נפלאות קדושת תורתו הקדושה וכו' וכו'.

בשעת הסתלקות הצדיק מתקדש העולם ונהיה שלום בעולם ועי"ז מתקבלים הדיבורי אמונה על לב העולם

כי גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, כי בשעת הסתלקות הצדיק נאמר (ישעיה נז) יבוא שלום ינוחו על משכבותם, שלום דיקא, כי נשמתו בבחינת שלום, כי הנשמה הוא בחינת אויר ורוח קדוש, כמו שנאמר (בראשית ז) כל אשר נשמת רוח באפיו, בחינת (איוב לב) אכן רוח הוא באנוש ונשמת וכו', ועל כן ע"י הסתלקותו שיוצאת נפשו ורוחו ונשמתו, והנפש נשאר בזה העולם על קברו הקדוש (כמו שמבואר בכתבים), עי"ז נתקדש כל אויר העולם בקדושה גדולה, באופן שיהיו נשמעין דבריו הקדושים למרחקים תמיד כנ"ל.

רבי שמעון בן יוחאי שמא גרים, כי שמעון בחינת (אסתר ט) ושמעו הולך בכל המדינות, וכמו שמבואר בליקו"מ (סימן יז אות ט בסופו) על פסוק (בראשית מב) ושמעון איננו, עיין שם.

מה שהולכים על קברי צדיקים כי שם האויר נקי וזך וכן נותנים צדקה כי עי"ז נהיה אויר הזך ועי"ז זוכה לשמוע קול דברי הצדיק שכל דיבוריו היו להמשיך אמונה בעולם

וזהו בחינת מה שצריך לילך על קברי הצדיקים, כי במקום קבריהם הקדושים ששם מאיר רשימו של נפשם הקדושה, בודאי שם הוא בחינת אויר הנח והזך ביותר וכנ"ל, ועל כן ציוה רבינו ז"ל, לתן צדקה קודם שבאים על קברו, וכן נוהגין כל ישראל שמרבין בצדקה כשהולכין על קברי הצדיקים, כי צדקה מסוגל להמשיך אויר הנח והזך, ואז זוכין לכלל האויר הנח והזך שעל קברו, שנמשך מנפשו שהיא גם כן בחינת אויר רוחני ועליון מאוד, ועי"ז זוכה לשמוע קול דברי הצדיק האמת הזה כל מה שדיבר כל ימיו, שכל דיבוריו היה להמשיך אמונה בעולם, ועי"ז נזכר הטוב שבו וחוזר למעלתו.

טוב ללמוד דברי הצדיק על קברו כי שם יזכה לשמוע יותר הדיבורים הקדושים ויתיישבו על ליבו

ועל כן טוב ללמוד שם על קבר הצדיק מחידושי תורתו שחידש, וכן נוהגין בארץ ישראל שעל כל קבר של כל תנא או נביא אומרים איזה פסוקים או מאמרים של אותו הנביא או התנא, וכבר נדפס שם על זה ספר אחד מלקט ממאמרים של התנאים הקבורים לומר אותם על קברם, כי שם על ציון קברם הקדוש מסוגל מאוד ללמוד תורתם הקדושה, כי שם יזכה לשמוע דיבורים הקדושים, כי שם בחינת אויר הנח והזך, שע"ז יהיה נשמע דבריהם בליבו וישוב לה' יתברך.

בכל ימי הספירה עוסקין להשמיע להטוב הכבוש את דברי הצדיקים

נמצא, שבכל ימי הספירה עוסקין להשמיע להטוב הכבוש את דברי הצדיקים, כדי שיטהר עצמו מזהמת הגלות ולשוב לה' יתברך – שזהו בחינת גרים, שע"ז תיקון המזבח, שע"ז נתתקן השכל וזוכין לראות אור הצדיק, ועי"ז זוכין ליראה ואהבה שנמשך ע"י הצדיק, ע"י שמחפש אחר הרצונות של ה' יתברך וכו', ומוצא אותם ע"י ההתפארות וכו' (כמבואר שם בהתורה הנ"ל).

ענין דריכת הקשת בל"ג בעומר זה בחינת התפילה שע"ז נשמע הדיבורי אמונה להטוב הכבוש עד שישמע הטוב ויפלה חץ כבידו של הסט"א ויצא הטוב משם בשלום

וזה בחינת דריכת הקשת בל"ג בעומר, דהנה דיבורי לשון הרע שמשמין מחלוקת, הם בחינת (תהילים יא) כוננו חיצם על יתר וכו' כי השתות ירסון צדיק מה פעל, ולהיפוך דיבורים קדושים, דיבורי אמונה של הצדיק שהם בחינת תפילה, בחינת (שמות יז) ויהי ידיו

אמונה וכו', הם בחינת קשת וחיצים בחרבי ובקשתי וכו' (בראשית מח), זכאה מאן דידע לזרקא חיצים (תיקון יג דף כט:), כי זה עיקר השלימות שיזדכך האויר עד שיפרח הדיבור הקדוש להטוב הכבוש כמו חץ מהקשת, עד שישמע הטוב ויפלה חץ כבידו של הסטרא אחרא ויצא הטוב משם בשלום. עכ"ד.

העיקר לשמור דעתו וחכמתו מאוד לבלי להכניס שם חכמות חיצוניות

כתב בליקוטי הלכות (הל' נזיקין ה"ג אות ג-ט) על פי התורה אשרי העם זרקא וכו' (סימן לה), עיין שם כל התורה כולה. והכלל לענינו שצריכין לשמור את הדעת מאוד, כי החכמה הוא שורש הכל, כמש"כ (תהילים קד) כולם בחכמה עשית, ועיקר התשובה הוא בחינת שמחזירין את הדבר לשורשו למקום שנטל משם, בבחינת (עיי' תיקון יג דף כ"א): דף סא: תיקון סד דף צה: תיקונים שבסוף הזו"ח דף קכט: זרקא דאזדריקת לאתר דאתנטילת מתמן, והמקום שנטל משם כל הדברים שבעולם היא החכמה, שהוא שורש הכל כנ"ל.

על כן העיקר לשמור את דעתו וחכמתו ומחשבתו מאוד, לבלי להניח לכנוס בדעתו שום חכמות חיצוניות, ולא שום מחשבות זרות והרהורים, כי כשח"ו מכניס בדעתו מחשבות חיצוניות וחכמות חיצוניות, אזי זאת החכמה חיצונה היא נועצת קנה בים החכמה שלו, ומחסרת מקום הקדושה, ועל זה הקנה דסטרא אחרא נבנה כל הבנין של היצר הרע, שהוא בחינת כרך גדול של רומי, שהוא בחינת כל המידות רעות ומגונות, שכולם נמשכין ונבנין על ידי זה שלא שמר את מחשבתו, והניח לכנוס במחשבתו חכמות חיצוניות ומחשבות חיצוניות וכו'. וזהו בחינת (סנהדרין דף כא:): בשעה שנשא שלמה את בת פרעה וכו'.

גם כששומר מחשבתו צריך ג"כ לחדש מוחו בכל עת וזה בחינת שינה

ואפילו כששומר את מחשבתו ומקדש את דעתו מאוד, לא זו אף זו, שג"כ צריך לחדש את מוחו בכל עת, וחידוש המוח הוא על ידי שינה, שאז בא המח והחכמה בתוך אמונה, ונתחדש שם, בבחינת (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, ועל ידי זה זוכה לקבל שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים, שהוא בחינת שבעים פנים לתורה, או על ידי פני הצדיקים על ידי שמסבירין לו פנים וכו'.

יש כמה בחינות בשינה

ויש כמה בחינות בשינה, כי יש שינה בגשמיות כפשוטו, שצריכין לישון כפי ההכרח בשביל לשמור מוחו, כי השינה היא ניחא למוחין, ואז באה נשמתו שהוא שכלו בתוך אמונה ונתחדש שם, ומקבל שכל חדש שהוא נשמה חדשה מאור הפנים וכו'. ויש שינה שהיא פשטי אורייתא לגבי דביקות הבורא וכו'. ויש שינה שהיא בחינת משא ומתן, כשאדם עוסק במשא ומתן באמונה, אזי באה נשמתו ושכלו בתוך בחינת אמונה ונתחדש שם בבחינת חדשים לבקרים וכו', ומקבל שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים, וכנ"ל לענין שינה

בגשמיות וכו'. וזה בחינת תקיעת שופר, כי ראש השנה הוא בחינת שינה, ותקיעות שופר הם התעוררות השינה, ואז נמשכין אורות מפנים העליונים שהוא בחינת ש"ע נהורין של אור הפנים, שזהו בחינת התאדמות פני התוקע וכו', עיין שם כל זה היטב.

רשב"י הוא בחינת התעוררות השינה ועל כן גילה ביותר כל רזין דאורייתא

וזה בחינת ל"ג בעומר שהוא הילולא דרבי שמעון בר יוחאי, שנוהגין בו בארץ ישראל שמחה גדולה, כי רבי שמעון בר יוחאי הוא בבחינת התעוררות השינה, כי מבואר בדברי רבינו ז"ל (ריש הספה"ק ליקוטי מוהר"ן) שרבי שמעון הוא בחינת (דניאל ד) עיר וקדיש מ'ן ש'מיא נ'חית שהוא ראשי תיבות שמעון. עיר וקדיש דיקא, בחינת התעוררות השינה, כי עיר הוא היפך השינה.

ועל כן הוא גילה ביותר כל רזין דאורייתא וסתרי תורה, כי ליה יהבי רשותא וכו', כי סתרי תורה הם בבחינת התעוררות השינה, כי פשטי אורייתא הם בחינת שינה כנ"ל, וסתרי אורייתא הם בחינת התעוררות השינה שנתגלו על ידי רבי שמעון בר יוחאי שהוא עיר וקדיש, עיר (מלשון התעוררות) דיקא – היפך השינה כנ"ל.

רשב"י נסתלק בל"ג בעומר כי אז מתחיל להתנוצץ ההארה של קבלת התורה

אחר ימי הספירה שהם בחינת שינה דקדושה שע"ז מתעורר וזוכין לקבלת

התורה

ועל כן היה הסתלקותו בימי הספירה בל"ג בעומר, שאז מתחיל להתנוצץ ההארה של שבועות שהוא קבלת התורה, כי כל ימי הספירה הם בבחינת שינה דקדושה שהוא טובה גדולה להמוחין, שעל ידי זה בא המח בתוך האמונה ונתחדש שם, ומקבל שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים שהם שבעים פנים של תורה וכו' כנ"ל.

ענין פסח ואח"כ ימי הספירה ואח"כ שבועות הכל בשביל תיקון הדעת

והמוחין וכן הוא בכל זמן ובכל אדם

וזהו בחינת יציאת מצרים בפסח ואחר כך ימי הספירה ואחר כך שבועות שהוא קבלת התורה, כי הכל בשביל תיקון הדעת והמוחין, כמובא בכוונות שכל הכוונות של פסח וספירה"ע ושבועות הוא לחזור ולהמשיך ולתקן המוחין שנפגמו ונתקלקלו על ידי חטא אדם הראשון, ועל ידי חטאי כל הדורות שלאחריי שהם דור המבול ודור הפלגה, שכולם פגמו בהדעת על ידי תאות ניאוף, ועל ידי העבודה זרה שלהם שהוא פגם האמונה, שהוא גם כן פגם הדעת כנ"ל.

וכן בכל דור ודור צריכין לתקן אלו התיקונים, שהוא תיקון הדעת על ידי הבחינות המבוארים בהתורה הנ"ל, שזהו בחינת פסח וספירה ושבועות, כי בפסח הוא יציאת מצרים

ואז נמשכו כל המוחין בהתגלות נפלא ובהארה גדולה מאוד, כידוע שזהו עיקר יציאת מצרים, כי במצרים היו המח והדעת בגלות כידוע, כי אז עדיין לא נדרכך המח בשלימות.

וכן הוא בכל אדם שכל זמן שאינו זוכה לקדש את מוחו ממחשבות וחכמות חיצוניות וזרות, אזי הוא בחינת גלות מצרים, שמתגבר עליו פרעה, על ידי שלא שמר את מוחו מבחינת בת פרעה שהיא בחינת חכמות חיצוניות כנ"ל.

גאולת מצרים לא התחילה עד שנולד משה שהוא היה בבחינת הדעת

ועל כן לא התחילה גאולת מצרים עד שנולד משה שהוא היה הגואל, כי הוא היה בחינת הדעת כידוע, ותיכף כשנולד נתגלה אור הדעת והתחיל להתנוצץ גאולת ישראל, כמש"כ (שמות ב) ותרא אותו כי טוב הוא, אין טוב אלא דעת דקדושה, היינו דעת התורה הקדושה, כמש"כ (משלי יט) גם בלא דעת נפש לא טוב, וכמש"כ (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי וכו'.

כיון שאז התחיל הדעת להתקן חזרה בת פרעה אל הקדושה

ועל כן מחמת שאז התחיל הדעת להשתלם, על כן חזרה תיכף בת פרעה אל הקדושה, ובת פרעה דיקא הצילה את משה מן היאור, זה רמז שהדעת נשלם בשלימות גדול, עד שבת פרעה שהוא חכמות חיצוניות, חזרה אל הקדושה ואל הדעת דקדושה, שהוא בחינת משה שמסרה נפשה בשבילו, ועל ידי זה היה הגאולה, כי עיקר הגאולה של מצרים הוא על ידי שלימות הדעת כנ"ל, דהיינו כשנתבטלין החכמות החיצוניות בחינת בת פרעה וחזורין אל הקדושה, ומכירין ויודעין כולם (דברים ד) כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת וכו', שזה עיקר הדעת כמו שיהיה לעתיד, כמש"כ (צפניה ג) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' וכו'.

אע"פ שכבר התחיל הדעת להתקן מ"מ אין הדעת בשלימות עד שמחדשין

אותו בבחינת עיבור וזה בחינת ספיה"ע שהוא בחינת שינה שע"ז זוכין

לקבלת התורה ע"י התחדשות המח ע"י השינה

נמצא, שבפסח בשעת יציאת מצרים נשלם הדעת ונתבטלו החכמות חיצוניות שהוא בחינת בת פרעה וחזרו אל הקדושה כנ"ל, אבל אעפ"כ עדיין אין הדעת בשלימות עד שמחדשין אותו בבחינת עיבור על ידי השינה.

וזהו בחינת ספירת העומר שהוא בחינת שינה הסתלקות הדעת, כי אחר יום ראשון של פסח חזורין ונסתלקין כל המוחין והדעת כמובא, והסתלקות הדעת הוא בחינת שינה, וזה בחינת עומר שעורים שהוא מאכל בהמה שהוא העדר הדעת בחינת שינה, וכמובא בדברי רבינו ז"ל במקום אחר שמאכל בהמה הוא בחינת שינה, היינו שעכשיו אנו מסלקין דעתנו ומכניסין מוחנו לתוך האמונה לבד שהוא בחינת שינה כדי שיתחדש מוחנו, כדי שנזכה

לקבל שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים שהוא בחינת קבלת התורה, שהוא שבעים פנים לתורה שזוכין לקבל בשבועות, שזהו בחינת מה שחוזרין ומקבלין השכל חדש שהוא התורה על ידי ארבעים ותשעה ימי הספירה שהם בחינת שינה, שעל ידי זה נתחדש המח וכו' כנ"ל.

ימי הספירה הם ימי דין זה בחינת השינה בחינת לילה וחושך ועל כן בליל שבועות נייעורין בלילה כי אז הוא התעוררות השינה ואז מקבלין שכל חדש

ועל כן ימי הספירה הם ימי דין כידוע, זה בחינת שינה שהוא בחינת לילה, בחינת חושך, בחינת דינים, כמבואר בזהר הקדוש (בדוכתין טובא) שבלילה דינא שריא וכו'. ועל כן נוהגין להיות נייעורין כל הלילה כולה בשבועות, זהו בחינת התעוררות השינה, כי ספירה הוא בחינת שינה דקדושה שעל ידי זה דיקא נתחדש המח על ידי האמונה, ואז זוכין לשבועות שהוא התעוררות השינה שאז מקבלין שכל חדש ונשמה חדשה מאור הפנים, שהוא בחינת קבלת התורה, בחינת שבעים פנים לתורה כנ"ל, נמצא ששבועות הוא בחינת התעוררות השינה, ועל כן נייעורין כל הלילה כנ"ל.

קול השופר של מתן תורה הוא בחינת התעוררות השינה

וזהו בחינת קול השופר של מתן תורה, כמש"כ (שמות יט) ויהי ביום השלישי וכו' ויהי קולות וברקים כו' וקול שופר חזק מאוד וכו', כי שופר הוא בחינת התעוררות השינה, שזהו בחינת שופר של ראש השנה, כמבואר בהתורה הנ"ל כנ"ל, ועל כן מזכירין פסוקי שופר של מתן תורה בראש השנה ומזכירין כל הענין של מתן תורה בראש השנה, כמו שאומרים (מוסף לר"ה) אתה נגלית בענן כבודך על הר סיני וכו', כי מתן תורה בקול שופר ושופר של ראש השנה הם בחינה אחת, בחינת התעוררות השינה שהוא התחדשות המוחין והנשמה, שזהו בחינת קבלת התורה כנ"ל.

בל"ג בעומר נסתלק רשב"י ואז מתחיל להתנוצץ ההארה של שבועות שהוא בחינת התעוררות השינה ועל כן אז הילולא דרשב"י שהוא בחינת התעוררות השינה ובימיו לא נראית הקשת שזה בחינת תקיעה שברים תרועה שמורים על התעוררות השינה ועל כן דורכין הקשת ביום זה

ובל"ג בעומר נסתלק רבי שמעון בר יוחאי, ואז מתחיל להתנוצץ ההארה והקדושה של שבועות, שהוא בחינת התעוררות השינה התחדשות המוחין, ועל כן אז הוא הילולא רבא דרבי שמעון בר יוחאי שהוא בחינת התעוררות השינה, בחינת עיר וקדיש כנ"ל, כי רבי שמעון בר יוחאי הוא קשת הברית, כמבואר בדברי רז"ל (כתובות דף עז:): שבשביל זה לא נראה קשת בימיו, כי הוא בעצמו היה בחינת קשת, שבשביל זה נוהגין לדרך הקשת בל"ג בעומר, וקשת הוא בחינת תקיעה שברים תרועה, שסימנם קשת (כמובא וכמבואר בדברי

רבינו ז"ל בליקוטי מוהר"ן סימן מב) שהם כלליות הקולות של השופר שהוא בחינת התעוררות השינה כנ"ל.

ומחמת שרבי שמעון בר יוחאי היה בבחינת התעוררות השינה, בחינת אור הפנים, ועל כן התפאר באדרא (פר' נשא דף קלב:) דהא חמינא דאנפאי נהירין וכו', בחינת אור הפנים, בחינת התאדמות פני התוקע שנמשכין אורות מפנים עליונים בחינת קירון אור הפנים של משה רבינו על ידי קבלת התורה.

רשב"י לא יכל לסבול כשראה בני אדם שעוסקים בדרך ארץ כי סבר שמי שאינו עוסק בתורה אינו פועל כלום בשינה

ועל כן לא היה רבי שמעון בר יוחאי יכול לסבול כשראה בני אדם שעוסקין בדרך ארץ, כמו שאמרו רז"ל (שבת דף לג:) כשיצא מהמערה חזי אנשי דקא כרבי וזרעי, אמר, מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה וכו', כי כל המלאכות ועסקי דרך ארץ שעושין, כולם הם בבחינת שינה, שהוא בחינת משא ומתן.

ומחמת שרבי שמעון בר יוחאי היה רחוק משינה, כי היה עיר וקדיש כנ"ל, ועל כן לא היה יכול לסבלם כלל, ואמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, היינו שהיה קשה לו הקושיא המבואר בהתורה הנ"ל, כי התינה למי שעוסק בתורה שאז השינה טובה לפניו, שנתחדש מוחו על ידי זה ויכול אחר כך לעסוק בתורה במח זך ביותר, אבל מי שאינו עוסק בתורה מה פועל בהשינה.

וזהו מניחין חיי עולם וכו', היינו כי בשלמא אם היו עוסקין בחיי עולם, דהיינו בתורה והיו עוסקים גם בדרך ארץ שהיא בחינת שינה, היו יכולים לומר שהמשא ומתן שהוא בחינת שינה היא טובה להם לעבודת הבורא, כי על ידי זה נתחדש מוחם כנ"ל, אבל מאחר שמניחין חיי עולם ואינם עוסקים בתורה ועוסקים רק בחיי שעה, במלאכות ומשא ומתן, שהוא בחינת שינה, על כן הקפיד עליהם ביותר.

הי"ת הקפיד על רשב"י כיון שגם מי שעוסק במו"מ הוא עושה טובה לחבירו שנתחדש מוחו של חבירו ע"י המו"מ של חבירו

אבל ה' יתברך הקפיד על רבי שמעון בר יוחאי על שאינו יכול לסבלם כלל ומענישם מייד, כמו שאמרו רז"ל (שם) שאמר ה' יתברך להחריב עולמי יצאתם וכו', כי באמת גם זה צריכים, כמבואר בדברי רבינו ז"ל בהתורה הנ"ל דקרי קרי, ודלא קרי להוי צותא לחבירו, שאפילו מי שאינו עוסק בתורה, כשעושה משא ומתן באמונה שהוא בחינת שינה, הוא עושה טובה לחבירו שהוא משורשו, שנתחדש מוחו ונשמתו על ידי המשא ומתן של חבירו, עיין שם.

בל"ג בעומר עושין שמחה גדולה כיון שביום הסתלקות הצדיק נעשה תיקון גדול

ועל כן עושין שמחה גדולה ביום הסתלקותו דיקא שהוא בל"ג בעומר, כי הסתלקות הצדיק עושה תיקון גדול בכל העולמות יותר מבחיינו, כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם (חולין דף ז:), והם מתקנין נשמות ישראל במיתתן יותר מבחייהם, ומכניעין הסטרא אחרא והקליפות הנאחזין בנשמות הנפולות בעוונותיהם, כי הצדיקים מכניעין ומבטלין אותם במיתתם יותר מבחייהם, בבחינת (שופטים טז) ויהיו המתים אשר המית במותו רבים מאשר המית בחייו, שהצדיק האמת מנהיג הדור האמיתי ממית שונאי הקדושה והקליפות והסטרא אחרא – במותו יותר מבחיינו.

המיתה היא בחינת שינה ארוכה ואז הצדיק פועל ביותר לתקן נשמות ישראל

כי המיתה היא בחינת שינה ארוכה, ותחיית המתים הוא בחינת התעוררות השינה, כמש"כ (ישעיה כו) הקיצו ורננו שוכני עפר, וכמש"כ (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו וכו', והצדיק שחפץ תמיד בטובות ותקנות ישראל, ועיקר הטוב ועיקר ההצלחה האמיתית הוא הצלחת הנפש לטהר נפשות ישראל מזוהמתם ולהחזירם בתשובה שלימה, לעוררם משנתם שלא יישנו שינת עולם חס ושלום.

ע"י שיחת חולין של ת"ח שזה בחינת שינה מקרבין הצדיק את נשמות ישראל להי"ת

אבל עיקר העסק שהצדיק האמיתי עוסק לתקן נשמות ישראל הוא בשעת שינה דיקא, כי ממש הצדיק בעצמו אי אפשר לקבל, כי מוחו גדול ונשגב ונעלה מאוד מאוד, עד שאי אפשר לקבל ממנו בשום אופן, כי אם על ידי שהצדיק מוריד עצמו אל העולם ומסלק את דעתו ומדבר עם העולם שיחת חולין וסיפורי מעשיות, שזהו בחינת שינה, וכמו ששמעתי בפירוש מפי רבינו ז"ל ששיחת חולין שמדברין לפעמים עם העולם כדי לפקח את דעתו לתת נייחא להמוחין כשיגיעים מהתורה ועבודת ה', זהו בחינת שינה ממש שעל ידי זה נתחדש המח כנ"ל.

נמצא כשהצדיק מדבר עם העולם, זהו בחינת שינה אצלו בחינת הסתלקות הדעת, ועל ידי זה דיקא הוא מעוררם בתשובה ומחזירם לה' יתברך, כי בשעת שינה נכנס המח בתוך האמונה וכו', והאמונה היא שוכנת תמיד בין הגויים והקליפות, לברר משם ניצוצי הקדושה שנפלו לשם, שהם בחינת נשמות הנפולות של הרחוקים מה' יתברך שנפלו על ידי עוונותיהם למקום שנפלו ר"ל, והאמונה מרחמת עליהם ועוסקת תמיד לבררם.

אבל עיקר כח האמונה לבררם ולהוציאם, הוא כשנשמות הצדיקים עולין אליה ונכללין בה בשעת שינה, בבחינת העלאת מין נוקבין וכידוע, שאז יש כח להאמונה לעלות אל דודה

ונעשה יחוד העליון, ובכל יחוד עליון כמה ניצוצות שנפלו שהם בחינת נשמות הנפולות, נתעוררין אז בתשובה וחזרין לה' יתברך אלו הרשעים שהם שורש ניצוצי נשמות אלו, ואז נתחדש גם נשמת הצדיק על ידי היחוד הזה, ועל ידי זה זוכה לקבל שכל חדש ונשמה חדשה וכו' כנ"ל. (ועיין בכונות ותבין הענין הזה היטב איך כל הכוונות כלולים בדברי רבינו ז"ל). וכמו שזה הענין נעשה בשינה ממש, שזהו סוד כל כוונות קריאת שמע ושינה והתעוררות השינה וכנ"ל, כמו כן על ידי כל בחינות שינה נעשה ענין זה.

עיקר העסק שהצדיק עוסק לקרב בני אדם להי"ת הוא בשעת בחינת השינה

ועל כן עיקר העסק שהצדיק עוסק לקרב בני אדם לה' יתברך, הוא בשעת בחינת שינה שלו דיקא, דהיינו כשמדבר עמהם שיחת חולין וסיפורי דברים שהם בחינת שינה כנ"ל, ואפילו כשהצדיק האמת מגלה תורה להעולם, אע"פ שהיא תורה גבוה מאוד, אעפ"כ הוא בבחינת שינה לגבי השגתו של עצמו שהיא גבוה מאוד, עד שאי אפשר להשיגה אפילו במחשבה, מכל שכן בדיבור, כמו שפשטי אורייתא הם בחינת שינה לגבי דביקות הבורא, כן התגלות התורה של הצדיק שמגלה להעולם – הוא בחינת שינה, בחינת פשטי אורייתא כנגד השגתו בעצמו.

גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם כיון שבשעת השינה הצדיק מקרב

יותר ויותר את נשמות ישראל לאביהם שבשמים

נמצא, שעיקר התקרבות ישראל לאביהם שבשמים, שהצדיק עוסק תמיד לקרובם, הוא דיקא על ידי בחינת שינה שלו כנ"ל, ועל כן גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם, כי עיקר הגדולה של הצדיק בחייו ובמותו הוא כפי מה שזוכה לקרב נפשות ישראל לה' יתברך, שזהו עיקר תענוגיו ושעשועיו של ה' יתברך, כמו שאמרו רז"ל (ברכות דף לב.) כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל, ועל כן גדולת הצדיקים הוא כמותם יותר מבחייהם, כי כמותם הם מקרבין ביותר נפשות ישראל לה' יתברך, כי המיתה הוא בחינת שינה ארוכה כנ"ל, ובשעת שינה אז דיקא עיקר העסק של הצדיק לקרב ישראל לה' יתברך כנ"ל.

ובאמת מבואר הענין היטב למי שבקי מעט בזוהר ובכתבי האר"י ז"ל מענין היחוד הנעשה על ידי נשמת הצדיק בשעת שינה ובשעת מיתה, וגודל בירור הניצוצות שנתבררין אז, כי כל מה שהיחוד גדול ביותר, נתבררין ניצוצות ביותר, וגדולת היחוד הוא כפי גודל נשמת הצדיק.

יש חילוק בין שינה של הצדיק שהיא אחת משישים במיתה לשעת מיתה

ממש שאז היחוד גדול הרבה מאוד

וגם יש חילוק בין שינה שהוא אחד משישים במיתה, שאז עולה נשמת הצדיק לתוך האמונה להתייחד רק לפי שעה בבחינת פקדון, אבל בשעת מיתה ממש, אז עולה כל הנשמה לגמרי

לזמן ארוך עד התחיה, ואז היחוד גדול ביותר מאוד מאוד, כמבואר בספרים מגודל הפלגת גדולת היחוד שנעשה בשעת הסתלקות הצדיק שנקרא הילולא רבא, בחינת חתונה, שהיא בחינת יחוד, וכמובן ומבואר בזוהר הקדוש באדרא (פר' האזינו דף רצו:) בהסתלקות רבי שמעון בר יוחאי שאנו עוסקים בו, מגודל היחוד שנעשה אז, שנסתלק נשמתו לתוך בחינת המלכות לתוך יסוד האמונה, כמבואר על פסוק (תהילים קלג) כי שם ציוה ה' את הברכה חיים, לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים עד דאסתלק נשמתיה וכו', עיין שם.

בשעת המיתה עלתה נשמת הצדיק לגמרי אל האמונה ואז נתגדל היחוד מאוד ועי"ז מתעלים הניצוצות ביותר וחוזרים בתשובה רשעים רבים ביותר

כי הצדיק בשעת הסתלקותו שאז זוכה לתכלית שלימותו, כי כל ימיו היה עוסק בעבודת ה' ועולה בכל פעם מדרגא לדרגא, ועל כן בכל פעם שעלתה נשמתו בשינה, עדיין לא היתה בתכלית השלימות כמו בשעת מיתתו שאז הוא בתכלית השלימות, וגם בשעת שינה לא עלתה לגמרי, כי עדיין נשארה בו קצת בשביל חיותו, כדי שיוכל להתעורר משנתו, אבל בשעת מיתה של הצדיק שאז הנשמה בתכלית שלימותה, ועולה כל הנשמה לגמרי לתוך האמונה, על כן אז נתגדל מאוד מאוד בחינת ההעלאת מייך נוקבין של השכינה, בבחינת (זוהר פר' ויקרא דף יג.) חמי במאי ברא אתינא לקמך, ואז נתגדל היחוד מאוד, וכפי גדולת היחוד, כן נתרבין לעלות ניצוצות הנפולין יותר, שעל ידי זה חוזרין בתשובה רשעים רבים ביותר.

וכן מתנהג כל ימי עולם עד התחיה שנשמת הצדיק שמת שהיא בבחינת שינה, היא מעלה תמיד בחינת מייך נוקבין להשכינה שהיא האמונה, ועל ידי זה היא מבררת נשמות רבות שנפלו עד אין קץ, כי יש נשמות נפולות מאוד מאוד שנפלו כל כך כמו שנפלו עד שאי אפשר שיהיה להם שום תיקון בעולם – כי אם על ידי נשמת הצדיק, ודיקא על ידי מיתתו, וכמובן בדברי רבינו ז"ל. כי כפי גדולת היחוד שלמעלה, כן עולים ניצוצות רבים מעמקי הקליפות ביותר.

ועל כן איתא בזוהר הקדוש (פר' אחרי דף ע:) דצדיקא שכיחי יתיר בתר אסתלקותה בהאי עלמא יתיר מבחיוהי.

בחינת השתטחות על קברי צדיקים שאז מעורר עצמו בתשובה ואז יש כח להצדיק לבררו בכוחו ולהוציאו ממקום שנפל ולתקנו אע"פ שלא יכל להתתקן מצד עצמו בשום אופן

וזהו בחינת השתטחות על קברי צדיקים אמיתיים שהוא דבר גדול מאוד, ומועיל מאוד לעבודת ה' יתברך לזכות לצאת מהרע שלו ולשוב לה' יתברך, כי יש בני אדם שנפלו כל כך בעוונותיהם עד שנאחז בהם הרע כל כך, עד שאי אפשר להם בשום אופן לשוב לה' יתברך, רק על ידי שבאין על קברי הצדיקים האמיתיים, ואז נכללין בנשמת הצדיק שמת שהוא עוסק

תמיד לברר בירורים, והוא בכוחו הגדול שגדול במיתתו יותר מבחינו, הוא יכול לברר אפילו הנשמות שנפלו מאוד מאוד.

אבל אעפ"כ הבעל בחירה אי אפשר לבררו בעל כרחו, כי אם כשבא על הקבר במקום גניזתו הקדושה, ומעורר עצמו בתשובה, שאז יש כח להצדיק לבררו בכוחו הגדול ולהוציאו ממקום שנפל לשם ולתקנו, אע"פ שלא היה אפשר לו להתקן בשום אופן וכנ"ל.

בחינת הילולא דרשב"י כי ע"י מיתת הצדיק מתקן ומחזיר בתשובה נפשות רבות יותר שע"ז נתרבה השמחה ביותר בחינת השמחה שלעתיד בעת התחיה

וזהו בחינת הילולא דרבי שמעון בר יוחאי שעושיין ביום הסתלקותו דיקא, כי דיקא על ידי הסתלקותו הוא מתקן ומחזיר בתשובה נפשות רבות יותר כנ"ל, שעל ידי זה נתרבה השמחה ביותר בחינת השמחה שלעתיד בעת התחיה, כמש"כ (ישעיה לה) ושמחת עולם על ראשם, שהוא בחינת קבלת התורה, כמו שדרשו רז"ל (שבת דף פח:), כי תחיית המתים הוא עיקר בחינת התעוררות השינה, בחינת (דניאל יב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו כנ"ל.

לעת"ל יתקע בשופר גדול שזה בחינת התעוררות השינה ואז יתעוררו כל

הנידחים וכו' ואז תגדל השמחה מאוד

ועל כן אז יתקע בשופר גדול, שהיא בחינת התעוררות השינה כנ"ל, ועל ידי זה יהיו עולין אז כל הנדחין והאובדין, כמש"כ (ישעיה כז) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים, כי כולם יהיה להם עליה ותיקון, כל אחד כפי הראוי לו, על ידי הברור שעסק הצדיק לבררם כל ימי חייו, וביותר בכפלי כפלים בכל עת מיתתו שהוא בחינת שינה וכו' כנ"ל.

ואז תגדל השמחה מאוד מאוד, כמבואר בכמה פסוקים ובדברי רז"ל מעוצם השמחה שלעתיד לאחר התחיה, כמו שאמרו רז"ל (תענית דף לא.) עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים לעתיד לבוא וכו', כמש"כ (ישעיה כה) ואמר וכו' נגילה ונשמחה בישועתו.

זה בחינת השמחה של שבועות שאז הוא ג"כ התעוררות השינה ולכן במתן

תורה היה תחיית המתים

וזהו בחינת השמחה הגדולה של שבועות, שהוא גם כן בחינת התעוררות השינה כנ"ל, בחינת תחיית המתים, בחינת קול השופר שלעתיד כנ"ל, ועל כן באמת היה בחינת תחיית המתים בשעת מתן תורה, כמו שדרשו רז"ל (שבת דף פח:.) על פסוק (תהילים סח) גשם נדבות תניף אלקים וכו', שיצאה נשמתן אז בשעת מתן תורה וחזר והחיה אותם, ועוצם השמחה הזאת נתעוררה בשעת הסתלקות הצדיקי אמת, כי הצדיק הולך לעולמו לחיים טובים ולשלום, כי צדיקים במיתתן קרויים חיים, אשרי להם.

זה בחינת השמחה בהילולא דרשב"י כי אז מתחיל להתמתק הדין של הספירה ומתחיל להתנוצץ התעוררות השינה ואז השמחה גדולה מאוד

וזהו בחינת עוצם השמחה של הילולא רבא דרבי שמעון בר יוחאי שעושין בל"ג בעומר, שביום הזה מתחיל להתמתק הדין הנאחז בימי הספירה, שהיא בחינת שינה, ומתחיל להתנוצץ ההארה של שבועות, שהוא בחינת התעוררות השינה, בחינת קבלת התורה, ואז השמחה גדולה מאוד, בחינת השמחה שלעתידי, שהוא בחינת השמחה של שבועות וכו"ל.

עיקר השמחה של הי"ת הוא בעת שמחזירים אליו את הנידחים כמו מלך שמחזירים לו את בנו שגירשו מחמת עוונותיו

כי אין שמחה לפניו יתברך, כמו בעת שמחזירין אליו יתברך נדחים, דהיינו כשמחזירין בתשובה את הרחוקים מאוד לה' יתברך, כי ה' יתברך חפץ חסד הוא, והוא צופה לרשע וחפץ בהצדקו, וכל זמן שהאדם רחוק ממנו יתברך בעוונותיו צר לו מאוד כביכול, כמש"כ (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר, ועיקר הצרה היא צרת הנפש שרחוקה מה' יתברך, כמבואר במקום אחר, כי ה' יתברך חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח (ש"ב יד).

ועל כן על ידי שהצדיק מעלה ומתקן כמה נשמות ישראל, ומחזירם אליו יתברך, על ידי זה נגדלת השמחה מאוד מאוד, כמו שמחזירין להמלך את בנו שגירשו מעל פניו בעוונותיו, ועל ידי שנתרחק קלקל בכל פעם ביותר מחמת שנפל בדעתו על ידי שראה גודל ריחוקו מהמלך, עד שטעה ונדמה בדעתו שהמלך הרחיקו לעולם, ולא היה מצפה שישוב עוד אל המלך, כמש"כ (איוב טו) לא יאמין שוב מני חושך.

ובאמת יש להמלך צער גדול בכל עת, וזוכר את בנו הרחוק בכל עת, וכשנמצא אחד שמרחם על המלך ועל בנו, והולך אל המקום המזוהם שנפל לשם, ומרמז לו רמזים, ומתנהג עמו בחכמה נפלאה פלא והפלא, עד שמכניס בו הרהורי תשובה ומחזירו אל המלך, כמה שמחה ותענוג גורם אל המלך עד אין שיעור.

כי זה עיקר שמחתו וגדולתו ותענוגיו ושעשועיו של המלך יתברך כשמחזירים אליו הרחוקים ממנו, כמו שאיתא בזוהר (פר' יתרו דף טו). כד אתי יתרו ואמר כי עתה ידעתיו וכו', כדין אסתליק ואתייקור שמא דקוב"ה עילא ותתא.

השמחה הגדולה בל"ג בעומר כי אז חוזרים בתשובה כל הרחוקים

וזהו בחינת השמחה הגדולה של הילולא דרבי שמעון בר יוחאי, ביום הסתלקותו הקדוש בל"ג בעומר, שאז עולין ונתתקנין וחוזרין בתשובה כמה רחוקים, שזהו בחינת השתטחות על קברי הצדיקים אמיתיים כנ"ל, שעל ידי זה נגדלת השמחה מאוד מאוד כנ"ל. עכ"ד.

סוד ימי העומר וענין ל"ג בעומר

ימי העומר הם ימי דין כי עדיין ז"א הוא בבחינת קטנות

איתא בשער הכוונות (דרושי הפסח דרוש יב) וז"ל: דע כי הנה מ"ט ימי העומר הם ימי הדין כנ"ל שהם סוד הש"ך דינים המתמתקים בימים האלו בענין העומר, והטעם הוא לפי שעדיין ז"א הוא כל מ"ט ימים אלו בבחינת קטנות עד חג השבועות.

שורש נשמת ר"ע מן הה"ג בשורשם בדעת דז"א

ובזה יתבאר טעם ענין מיתת כ"ד אלף תלמידי ר"ע בימים האלו, והטעם למה פסקו למות בל"ג לעומר, דע כי ר"ע ע"ה שורש נשמתו היתה מן הה' גבורות בהיותם בשורשם למעלה בדעת דז"א, ולא בבחינת התפשטותם למטה לגופא, והנה הוא בסוד הדעת בין בסוד הגדלות בין בזמן הקטנות.

הדעת דקטנות כלול מחו"ג והם מילויי אלקים במילוי אלפי"ן אלא שזה

בציור יו"י וזה בציור יו"ד

והנה נודע כי הדעת דקטנות גם הוא כלול מחסד וגבורה, וב' עטרין אלו הם שם אלקים דמילוי אלפי"ן, אלא שהאלקים דחסד האלף דמילוי ההא שבו הוא בציור יו"י, ושל הגבורות בציור יו"ד.

עקיבא היינו כי עקב בגימטריא ב' שמות אלקים דחו"ג וי"א מעקיבא היינו

בחינת שני ציורי האלפי"ן

ולכן נקרא עקיבא, כי ג' אותיות עקב הם בגימטריא ב' שמות אלקים דחסד וגבורה, וב' אותיות י"א מן עקיבא הוא בחינת שני ציורי האלפי"ן כנוז', כי של חסד הם ציור יו"י שהוא צורה אות א', ושל הגבורה הוא בציור יו"ד דעקיבא במילואה, ונמצא כי ב' אותיות י"א של עקיבא הם ב' ציורי אלפי"ן של ב' אלקים הרמוזים בג' אותיות עק"ב מן עקיבא.

ר"ע הוא אב לכל הנשמות הנמשכות מהה"ג המתפשטים בגופא דז"א

ותלמידי ר"ע הם מבחינת הגבורות המתפשטות הנ"ל

והנה רבי עקיבא הוא אב ורבי לכל הנשמות הנמשכות מאלו הגבורות המתפשטים בגופא דז"א, לפי שהוא כללות הדעת העליון למעלה בשורשו ובמקומו, אבל תלמידיו הם בחינת הגבורות המתפשטות ממנו ומתפשטים בגופא דז"א, ולפי שהקטנות קודם אל זמן

הגדלות, לכן הקדימו בתחילה אותם הכ"ד אלף תלמידים שהיו לו בבחרותו מגבת ועד אנטיפרס, כמו שאמר רז"ל (יבמות דף סב: ב"ר פר' סא אות א).

כ"ד תלמידים היו מבחינת כ"ד צירופי שם אלקים המתחילים באות א'

וטעם היות מספרם כ"ד אלף, לפי שהדעת של הקטנות הוא שם אלקים כנז', והוא מצטרף לק"ך צירופים כנודע, כי כל תיבה בת ה' אותיות בונה ק"ך בתים, ונמצא כי יש בהם כ"ד צירופים, מתחיל באות אלף וכ"ד מתחילה באות למד כו', ואלו הכ"ד אלף תלמידים כולם היו מבחינת כ"ד צירופים הא' של אלקים הא' שבעטרא דגבורות המתפשט בגופא דז"א, וכולה מתחילה באות אלף כי אלף ואלף הכל א'.

שם אלקים במילוי ההי"ן בריבועו עולה אלף

גם זולת זה נודע כי שם אלקים במילוי ההי"ן בריבועו, עולה בגימטריא אלף, והרי ב' טעמים למה היה מספרם כ"ד אל.

תלמידי ר"ע היו ממוחזין דקטנות לכן היו מבחינת דינין הקשין והיו שונאים

זה את זה ובימי העומר שהם ימי הקטנות דז"א אז זמן יניקת החיצונים ואז

פגעה בהם מידת הדין

ולסיבת היותם ממוחזין דקטנות, לכן היו מבחינת הדינין הקשין, והיו קנטרנין ושונאין זה את זה, כמו שאמר רז"ל (יבמות דף סב:): שלא היו נוהגין כבוד זה לזה.

וכאשר באו ימי העומר שבין פסח לעצרת שאז הוא זמן קטנות ז"א והם ימי הדין כנ"ל, ואז הוא זמן יניקת החיצונים, לכן פגעה בהם אז מידת הדין של הקטנות, על שלא נהגו כבוד זה לזה, ומתו בימים ההם בהיותם קטנים, ולא הגיעו להגדיל ולהאריך ימים לסיבה הנז'.

בל"ג בעומר נתגלה קטנות ב' של אימא שהוא שם אכדט"ם באימא והוא

חילוף שם אלקים והוא סוד ה"ג דגדלות

ובבוא יום ל"ג לעומר אז נתגלה קטנות ב' של אימא שהוא שם אכדט"ם אשר באימא, והנה הוא חילוף שם אלקים אשר הוא בחינת רחמים בסוד אלקים חיי, והנה ה' אותיות אכדט"ם הם סוד ה' גבורות דגדלות.

ועל זה אמר הכתוב (ישעיה כו) בטחו בה' עדי עד, כי הוא באימא עילאה, והוא רחמים ולכן בו תלוי הבטחון.

שם אכדט"ם נתחלק לב' בחינות – כד"ט והוא בגימטריא ג"ל והם מתחלפים באותיות לה"י וב' אותיות א"ם אינן מתחלפות וא"כ אכדט"ם נחלק לג"ל שהוא התהפכות שם אלקים לרחמים וא"ם שאינו מתחלף לרחמים

וכבר נתבאר כי נדרש בספר הזוהר (פר' וארא דף כב.) על בינה עילאה שהוא שם אכדט"ם והוא רחמים. והנה כבר נתבאר לעיל (בדרוש הא' של פסח בענין ד' כוסות) כי שם אכדט"ם נתחלק לב' בחינות ג' אותיות אמצעיות והם כד"ט הם בגימטריא ג"ל, והם מתחלפים בג' אותיות לה"י דאלקים וב' אותיות א"ם אינם מתחלפות, ונמצא כי נחלק לב' תיבות א"ם ג"ל, כי אותיות ג"ל כיון שהם מתחלפות נעשים רחמים, כי אותיות לה"י שהם דין דאלקים נתחלפו ונעשו רחמים, משא"כ בב' אותיות א"ם.

עד הגל הזה הוא רמז לשם הנ"ל שהוא בגימטריא ע"ד וע"י התגלות הרחמים אז פסקו מלמות

וז"ס מה שאמר יעקב אבינו ע"ה (בראשית לא) ע"ד הג"ל הזה, רמז אל השם הנזכר שהוא בגימטריא ע"ד. ואמנם האותיות המתחלפות בו הם בגימטריא גל. והנה בהגלות נגלות השם הנזכר ביום ל"ג לעומר שהוא סוד אותיות המתחלפות שהוא יותר רחמים כנזכר, אז פסקו מלמות.

אחר זמן הקטנות בא זמן הגדלות ומתבטלים דיני הקטנות ולכן אז סמך ר"ע את ה' תלמידיו שהם מבחינת ה"ג דגדלות כנגד שם אכדט"ם שהם רחמים ואלו נתקיימו בעולם

והנה אחר זמן הקטנות בא זמן הגדלות, ואז מתבטלים דיני הקטנות ומתקיימים בחינות הגדלות, ולכן סמך אח"כ ר"ע את חמישה תלמידיו הגדולים מבחינת ה' גבורות דגדלות שהם כנגד חמישה אותיות אכדט"ם שהם רחמים, ואלו נתקיימו בעולם והרביצו תורה ברבים, והם ר' מאיר ור' יהודא ור' אלעזר בן שמוע ור"ש ור' נחמיה.

ר"ע אינו כולל כי אם בחינת הגבורה הנקרא הוד האחרון שבדעת עצמו שבהם ותלמידיו מבחינת ה"ג המתפשטות בגופא דז"א

ואמנם ר' עקיבא אינו כל בחינות ה' גבורות שבדעת, רק בחינת גבורה הנקרא הוד האחרון שבהם, אבל תלמידיו הם ה' גבורות המתפשטות בגופא.

ולהיות כי הוא בחינה עליונה גבורת ההוד שבדעת עצמו, היה רבי לכולם אע"פ שהם כוללים כל ה' גבורות, לפי שהם התחתונים המתפשטות בגוף.

אחר שהגדילו תלמידי ר"ע עלו והגדילו כל אחד כפי מציאותו ובחינתו

וכבר ביארנו כי ר"ע הוא גבורת ההוד שבדעת דקטנות וגם דגדלות, ודע כי אע"פ שביארנו שה' החכמים האלו ר"מ וחביריו הם ה' גבורות האלו המתפשטות, הנה זה הוא השורש של נשמתם בעת לידתם, ואחר שגדלו במעשיהם עלו והגדילו יותר כל אחד כפי מציאותו ובחינתו. ע"כ.

לשון הפרי עץ חיים

עתה אביא בס"ד דברי הפרע"ח, ודבריו כמו דברי שעה"כ, והעתקתי בשביל כמה נקודות שהתחדשו בדבריו.

כתב בפרע"ח (שער ספירת העומר פ"ז) וז"ל: הנה ענין העומר, כבר ביארנו שהם ימי הדינין, שהם סוד ש"ך דינין. אמנם בימים האלו, אין בז"א עדיין רק מוחין דקטנות, ולכן מתו כ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא בזמן העומר. וסוד הענין, שכבר ידעת, שר"ע שורש נשמתו מן הה' גבורות, רק שאינו מבחינת הה' גבורות אחרי התפשטותן, רק בהיותם בשורשם למעלה במקום הדעת דז"א.

והנה הכ"ד אלף תלמידים שלו, היו מן המוחין דקטנות אלהים, ולכן היו מקטרגים ושונאים זה את זה.

והנה מספרם היו כ"ד אלף תלמידים, והענין כי שם מוחין דקטנות הוא שם אלהים, ואמנם יש בו ק"ך צירופים, ויש בו כ"ד צירופים שמתחילין באות אלף כנודע, ואלו הכ"ד, היו כולם שורשם מן כ"ד צירופי אלהים המתחילין באות אלף, לכן היו כ"ד אלף תלמידים, כי הם מסוד צירופי האלף, ואלף ואלף הכל אחד.

וזולת זה כבר ידעת, כי אלהים דמילוי ההי"ן בריבוע, גימטריא אלף, ולכן מתו כ"ד אלף תלמידים בימים ההם של עומר, שנאחזו בהם החיצונים, להיותן דינין, דוגמת עליונים שיונקים החיצונים משם אלהים דקטנות, ולכן נתייחסו אלו תלמידים לרבי עקיבא, כי הם דינין דקטנות, וכשבאים שם דינין דגבורות וגדלות, יונקים משם.

ואח"כ מה עשה ר"ע, לקח חמישה תלמידים, רבי מאיר, ורבי יהודה, ור"א בן שמוע, ור' שמעון, ורבי נחמאי, ואלו נתקיימו. והענין, כי אלו הם סוד ה"ג דגדלות, ולכן נתקיימו, ואלו באו אחרי הכ"ד אלף תלמידים, כי כן דרך ה"ג דגדלות, לבוא אחר גבורות דקטנות, ומתקיימין אותן דגדלות.

והנה ביארנו, כי ר"ע הוא מן ה"ג לבד שבדעת למעלה, ואלו ה' חכמים אע"פ שהם ה"ג, עכ"ז מפני שהם ה' גבורות המתפשטין, הם תלמידים לר"ע, שהוא הגבורת הוד שבדעת לבד, מפני שהיא עליונה שהוא בדעת.

ודע, כי אע"פ שביארנו כי אלו הה' חכמים שורשם מה"ג אלו, עכ"ז זהו רושם הראשון בעת שנולדו, אמנם אח"כ ע"י מעשיהם, גדלו למעלה למעלה, כל אחד לפי מציאותו.

אמנם סוד כ"ד אלף תלמידי ר"ע שמתו עד ל"ג בעומר אלו, לפי שר"ע הוא סוד הדעת, בין מבחינת קטנות בין מבחינת גדלות, והנה הדעת כלול מחו"ג, ושניהם אלהים במילוי אלפין, ונחלקים בצירוף, יו"י או יו"ד כנודע, וז"ס שם עקיבא, כי עקב גימטריא ב' אלהים, של ה"ח וה"ג, וי"א היתרים במילת עקיבא, הם מיני הציורים של ב' אלהים עצמן דחו"ג, הראשון במילת עק"ב מעקיבא, כי אלהי"ם של גבורה ציור א' יו"ד, ושל חסדים א' העיקרי יו"י.

ומן כ"ד צירופי של אות א' של אלהים, כולם מתחילין בא', ומשם כ"ד אלף תלמידי ר"ע, להיותן שורשם מן האלף, לכן היו כ"ד אלף. ולהיותן שורשם מן הדינין, לכן בימי העומר שאז התעוררות המוחין אלו דקטנות, אז פגעה בהן מידת הדין של קטנות, ומתו בקטנותם.

ובא ל"ג בעומר, אז נתגלה שם אכדט"ם שבכינה, שהוא חילוף שם אלהים, ולכן הוא יותר רחמים, משא"כ בחילוף הוי"ה, שהוא נהפך מרחמים לדין, אך חילוף שם אלהים, מורה על התחלפות הדין לרחמים, ואלו הם סוד ה' גבורות דגדלות, וז"ס (ישעיה כו) בטחו בה' עדי עד, הוא שם אכדט"ם גימטריא ע"ד, להיותו רחמים, לכן תלוי בו הבטחון, ולזה רמזו בזוהר (פר' וארא דף כב.) על פסוק זה, ושם נאמר כי עדי"ע ע"ד הוא בכינה, ויובן עם מה שאמרנו כאן.

ואמנם מה שנתחלף שם אלהים, הן ג' אותיות אמצעית שהם כד"ט, כי אותיות א"ם, אינן מתחלפות, ואותיות אלו המתחלפות מדין ונעשין רחמים, הם גימטריא ל"ג, וזהו (בראשית לא) ע"ד הג"ל הזה ביני וביניך, כי שם נקרא ע"ד, וג' אותיות אלו המתחלפות, גימטריא ג"ל, זהו (בראשית לא) הגל הזה ע"ד, ואמנם בהתגלות שם זה, אז פסקו מלמות, כי הוא רחמים, ואז סמך ר"ע תלמידים אחרים, שהם ר"מ ור"י וכו', שהם ה' גבורות דגדלות, נגד ה' אותיות אכדט"ם רחמים, ואלו נתקיימו בעולם, והגדילו ועשו פרי. ואמנם רבי עקיבא, שהוא כולל גם הדעת דגדלות, הוא שורש לכולם, ורב להם, כי התלמידים הם בחינת הגבורות המתפשטות בגופא, והוא כללות דעת העליון בשורשו ובמקומו. ע"כ מפרע"ח.

דברי השל"ה

עתה אביא בס"ד דברי השל"ה, ודבריו כמו דברי שעה"כ, והעתקתי בשביל כמה נקודות שהתחדשו בדבריו.

כתב השל"ה (מס' פסחים ספיה"ע אות תקכג) וז"ל: מצאתי בקונטרס דהאר"י ז"ל, שבימים האלו פוגע מידת אלהים במידת הדין, לפיכך פגעה מידת הדין בתלמידי רבי עקיבא, ומתו כ"ד אלף (יבמות דף סב:). כי אותיות 'אלהים' הם ה' אותיות, ונודע כל תיבה שאותיותיו חמש, אז כל אות בונה כ"ד בתים, ואחור של מילוי שם אלהים במילוי ה"ה, עולה אלף (כזה: אל"ף, אל"ף למ"ד, אל"ף למ"ד ה"ה, אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד, אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם, הכל ביחד עולה אלף), הרי כ"ד אלף.

כד"ט נוטריקון כ"י ט'ובים ד'ודיך מיין

ולפי שבאלו ימים שולט סוד אלהים, אנו מחשבין מהבינה תמורה לשלש אותיות האמצעיות, כדי למתק דיניו, והחילוף הוא כט"ד, נוטריקון (שיה"ש א) כ"י ט'ובים ד'ודיך, ואותיות 'אם', שהם תחילה וסוף לשם זה, אין להם תמורה, מפני שאותיות כט"ד, הן אותיות הקודמות לאותיות לה"י, בסדר אלפא ביתא הישרה, שמחפה על הדין, ומושיבין אותו אחר להחלישו ולמתקו, והנה, א' אין לה עוד אות קודמת כלל, ועוד אין דינה קשיא, והמ"ם שתומה, הרי מ' אחרת קדמה לה, לפיכך גם היא במקומה עומדת.

מיין מורה שורש השם הזה ברחמי הבינה ששם יין משומר בענביו ובכל יום ממשיכים מיתוק מן האם העליונה שמתפשטת בכ' ימים ראשונים לאות כ' ובד' ימים נוספים לאות ד' ובט' ימים אחרונים לאות ט' ואז הוא ל"ג בעומר שמתגלים הרחמים ופסקה המיתה

אכדט"ם, כט"ד, נוטריקון כ"י ט'ובים ד'ודיך מיין, והנה מיין – מורה שורש השם הזה ברחמי הבינה, אשר שם היין משומר בענביו, ובכל יום אנו ממשיכין זה המיתוק מן האם העליונה, שהיא מתפשטת בעשרים ימים ראשונים, לאות הכ"ף, ובד' ימים האחרים לאות הד', ובט' ימים לאות ט', אשר בהצטרפם יעלו למספר ל"ג בעומר, כמנין כד"ט שבו פסקה המיתה. וכן רבו יתירה אשתכח ליום מ"ה של ספירת העומר, והוא ראש חודש סיון, דכתיב ביה (שמות יט) ביום הזה באו מדבר סיני, ובו נשלמו אותיות לה"י ממש, עם שם מ"ה כו'. עד כאן מצאתי.

חותמו של הקב"ה אמ"ת רומז על אהי"ה אשר אהי"ה

ומוסיף השל"ה (שם אות תקכד-ה) לבאר, דהנה חותמו של הקב"ה אמת (שבת דף נה.). רומז על (שמות ג) אהי"ה אשר אהי"ה, כי אהי"ה (21) פעמים אהי"ה (21 כפול 21) עולה כמנין אמת (441), אדם (45) הוא מעשר מאמת, כי ד"ם (44) מעשר ממ"ת (440), ומהאלף (1) של אדם לא שייך מעשר. וזהו רמז (קהלת ז) אדם אחד מאלף כו' לא מצאתי, כלומר, אחד מאלף לא נמצא מעשר.

התורה נחלקת לג' חלקים תורה שבכתב, תורה שבע"פ, תורת הנסתר

והנה התורה היא (מלאכי ב) תורת אמת, ונקראת (שמות יג ועוד) תורת ידו"ד, ונקראת (ש"ב ז) תורת האדם, והתורה בכללה נגלה ונסתר, וזה יתחלק לשלושה חלקים, שני חלקים הם נכללים בתורת האדם, דהיינו הסיפורים שבתורה שבכתב ושבתורה שבעל פה, המלמדים כמה מידות ישרות, זה חלק הנגלה מתורת האדם, חלק הנסתר מתורת האדם, הוא עומק התלמוד והפלפול, ושלוש עשרה מידות שהתורה נדרשת, חלק השלישי, על כולו הוא תורת ידו"ד, דהיינו שהתורה כולה שמותיו יתברך (זוהר פר' יתרו דף צ: פר' ויקרא דף יט).

פר' שמיני דף לו. פר' אחרי מות דף עא: דף עב. דף עג. דף עה. פר' אמור דף צח: פר' קרח דף קעו: פר' ואתחנן דף רסה:), וכולה נסתר אור הגנוז המאיר לבני עליה, ונהנים לאורה איש איש כפי מדריגתו. וכל השלושה חלקים הנזכרים כולם תורת אמת.

אמ"ת במס' קטן הוא ט' שענין אות זו שבכל כפל שנכפילו נשאר במס' קטן ט'

והנה מספר קטן של אמת הוא ט', וזה המספר בהכפל, ובהכפל כופלו עד עולם, נשאר מספר קטן שלו ט', כמו שתי פעמים ט' עולה ח"י, מספר קטן שלו ט' (היינו שגם אם נכפיל ט' ב-2 יוצא י"ח, י"ח במס' קטן ט', ועל זה הדרך לעולם כדלהלן), שלוש פעמים ט', עולה כ"ז, מספר קטן שלו ט', וכן לעולם. ועל זה נתן הרב אבן עזרא סימן (משלי יב) שפת אמת תיכון לעד.

שני החלקים של תורת האדם דהיינו תורה שבכתב ותורה שבע"פ זה ב"פ אמ"ת ומס' קטן שלהם יוצא ח"י זהו וחי בהם ועם תורת ה' תורת הנסתר זה ג"פ אמ"ת במס' קטן ז"ך כמנין אותיות התורה עם הכפולות

והנה שני חלקים הנקראים תורת האדם, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם (ויקרא יח), הם שתי פעמים 'אמת', ומספר קטן שלהם ח"י, זהו וחי בהם, ועם תורת ידו"ד שהוא שלישי על כולו, שלש פעמים אמת, במספר קטן ז"ך, כמנין אותיות התורה עם הכפולות.

בין לומדי התורה צריך להיות שלום ואחוה מס' שלם והיינו כענין שש סדרי משנה כי שש הוא מס' שלם שבכל אופן שנחלק את מס' שש יצא מס' שש

גם צריך להיות מספר שלם, רצה לומר, שלום ואחוה בין לומדי התורה, כענין תלמידי חכמים מרבים שלום כו' (ברכות דף סד.), ואף כשיש מחלוקת בדברי תורה, את והב בסופה (במדבר כא, עיין קדושין דף ל:), ויהיה מחלוקת לשם שמים, ולהיות אחר הפלפול כל אחד מודה על האמת, זהו (זכריה ח) האמת והשלום אהבו, ובפרט צורך הזהירות הזו בתורה שבעל פה, במחלוקת תנאים ואמוראים, ואלו ואלו דברי אלהים חיים (עירובין דף יג:), וחי בהם.

על כן הם ששה סדרים, ובאו במספר ששה, כי כתבו חכמי מספר (אבן עזרא פר' שמות ג יד), שמספר ששה הוא מספר שלם, מתאחד בחלקיו, כי לא יש שום אות כשתחלקהו לחלקים האפשריים, שיהיו שוים למספרו לא פחות ולא יותר, רק מספר שש, שחלקיו מה שתוכל לחלקו הם אב"ג, דהיינו תחלקו לששה חלקים, לשני חלקים, לשלושה חלקים, וא' ב' ג', גם כן עולה שש.

נרגן מפריד אלוף דהיינו מי שמפריד אות א' מאמ"ת נהיה מ"ת ומתעורר
אלף מן אלקים שמורה על מידת הדין וזה קרה לתלמידי ר"ע

אבל (משלי טז) נרגן מפריד אלוף, כלומר, אלף מן אמת ונשאר מת, היפך מן וחי בהם, ואז מתעורר אלף מן אלהים, השם הרומז על מידת הדין, וקרה דבר זה לתלמידי רבי עקיבא, ורבי עקיבא היה שורש תלמוד שבעל פה, כמו שאמרו (סנהדרין דף פו.) כולוהו סתימאה אליבא דרבי עקיבא, ותלמידיו לא היה שלום ביניהם, על כן פגעה בהם מידת הדין של אלהים השולט בימי הספירה, כמו שכתבתי לעיל (אות תקכג).

ב' פעמים שם אלקים עולה כמנין עק"ב וזה מורה על מידת הדין הקשה ומידת הדין הרפה וי"א וי"ה מעקיבא/ה עולה כמנין הוי"ה וצריכין לכלול אותיות י"ה למידת הדין הקשה ואותיות ו"ה למידת הדין הרפה כדי למזגם ברחמים

ושתי פעמים אלהים, עולה כמנין עק"ב, וענין השתי פעמים רומזים למידת הדין הקשה, ולמידת הדין הרפה. וזה עקב נרמז בשם עקיבא, נשאר י"א וי"ה, כי יש כותבין עקיבא באלף, ויש כותבין עקיבה בה"א, ויש סוד לשניהם.

וי"א וי"ה, עולים כמנין ידו"ד, ונודע (פרדס רימונים שער כא פ"ד) כי אותיות י"ה מידו"ד, יותר רחמים מאותיות ו"ה, על כן צריך לכלול אותיות י"ה למידת הדין הקשה, ואותיות ו"ה למידת הדין הרפה, כדי למזגם ברחמים.

דכבר כתבתי למעלה (אות תקכג), כי כל אות משם אלהים בונה כ"ד בתים, והנרגן מפריד אלוף פגמו בא דאלהים הבונה כ"ד. וזהו סוד כ"ד אלף תלמידים שמתו, כי אלף חוזר לאל"ף כנודע במספר דא"י"ק בכ"ר.

תלמידי ר"ע פסקו למות בל"ג בעומר כי אז חזר מידת הדין לאחוריו בסוד שם אכדט"ם שהוא חילוף שם אלקים וכד"ט עולה ל"ג וכן חילוף אותיות הוי"ה שאותיותיו הם ג' אותיות יה"ו עולה כו"ז כמנין ל"ג

ופסקו למות בל"ג בעומר, כמו שכתבתי לעיל (שם), כי מידת הדין חזר לאחוריו, בסוד שם אכדט"ם, כט"ד עולה ל"ג, שאז פסקו למות, וגם יום מ"ה מסוגל, כמו שכתבתי למעלה, ושם ידו"ד במילואו (יו"ד ה"א וא"ו ה"א) עולה מ"ה, וכן תמורת אותיות שם ידו"ד, שאותיותיו הם ג' יה"ו, ותמורתה כו"ז, עולה ל"ג.

**ג"פ אמ"ת עולה במס' קטן כ"ז ואם נכניס ו' שהוא מס' שלם עולה ל"ג כי
 אז עשו שלום ופסקה מהם מידת הדין ונתדבקו באלקים חיים ונתקיים בהם
 וחי בהם**

וכבר כתבתי למעלה (אות תקכד), ג פעמים אמת, עולה כ"ז, תכניס בהם ו', שהוא מספר שלם, עולה ל"ג, כי אז עשו שלום, וכן תנן בספר יצירה (פ"א מי"ג) יה"ו ששה חותמות, כפי ששה צרופיהן, העולים ח"י אותיות, ואז פסקה מהם מידת הדין של אלהים, ואדרבה נתדבקו באלהים חיים, ונתקיים בהם וח"י בהם כדלעיל.

**ג"ל מרמז על המיתה גלגל החוזר בעולם ונעשה גילה ושם אלקים שהוא
 דיין נעשה עד הוא העד הוא הדיין שניהם בגימטריא שווה והיינו בסוד שם
 אכדט"ם בגימטריא ע"ד וזה נעשה בל"ג בעומר ולבן שהיה רודף את יעקב
 במידת הדין נהפך לרחמים**

וגל הרומז למיתה, גלגל החוזר בעולם, נתבטל ונעשה גילה דיצה, וזה היה ל"ג בעומר, שהוא ח"י אייר, ושם אלהים שהוא דיין נעשה עד, ועל זה רמזו (אבות פ"ד מכ"ב) הוא העד הוא הדיין, כי עד ודיין שניהם שוים במספר (74), ורמז לדבר ע"ד הנזכר לעיל, כי כשחזר הדין לאחוריו, אז שם אכדט"ם כדלעיל, והוא בגימטריא ע"ד, וזה נעשה בל"ג בעומר, זהו ע"ד הנזכר לעיל, גם לבן שהיה רודף אחר יעקב במידת הדין, נתהפך לרחמים. עכ"ד.

ביאורים מרבוה"ק בדברי מרן האר"י ז"ל

תלמידי ר"ע היו בבחינת כ"ד הנקרא בלשון הש"ס עיגול שלא יצוייר בו החיבור והוא כעין שבירת הכלים

איתא בעבודת ישראל (פר' בהר) דהנה כתיב (שיה"ש א) ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין, כי ידוע ענין הכ"ד אלף תלמידים של רבי עקיבא היה על שלא נהגו כבוד זה בזה, והיו בחינת כ"ד הנקרא לשון עיגול בש"ס, ורומז כי דברים עגולים לא יצוייר בהם החיבור כידוע, ובחינה זו כעין שבירת הכלים.

מש"כ בכתבי האר"י ז"ל ששורש תלמידי ר"ע מאות א' והוא שם המיתוק היינו כי תכלית שבירת הכלים היה לצורך קיום והעמדת עולמות חדשים

והגם שכתב האר"י ז"ל ששורשם מאות א' והיא אות המיתוק, עם כל זה אין סותר דברינו הנ"ל, כי גם שבירת הכלים היו לצורך קיום והעמדת עולמות חדשים, כמו שאמרו (כלים פ"ב מ"א) שבירתן זה טהרתן, עד שהעמיד אותן רבי שמעון בר יוחאי וחביריו, ולכך הוצרכו להיות נשמות גדולות שיוכלו לעלות אחר כך למקורם על ידי רבי שמעון בר יוחאי וחביריו.

רשב"י וחביריו העלו את תלמידי ר"ע ותיקנו אותם והם היו מבחינת גבורות דגדלות כי האהבה צריכה להיות בהתחזקות גדול שלא יוכל שום קטרוג לבטלה

ובודאי רבי שמעון בר יוחאי וחביריו היו מעלים אותם החברים ותיקנו אותם, כמו שאמר (זוהר ח"ג דף קכח.) אנן בחביבותא תליא, והחיו אותם מירידתם על ידי אות ט' שהוא אות טוב וחיים. והגם שכתב האר"י ז"ל שרבי שמעון בר יוחאי וחביריו היו מגבורות דגדלות, כן הוא, כי האהבה צריכה להיות בהתחזקות גדול שלא יוכל שום קטרוג לבטלה, כמש"כ (שמות טו) ימינך ה' נאדרי בכח.

בל"ג בעומר נמתקים הדינים ע"י השם כד"ט

ונמתקים הדינים בל"ג בעומר על ידי השם כד"ט הנ"ל העולה גל עיני וגו' כנ"ל, וכן אמר הרב הצדיק מו"ה לוי יצחק נ"י שבל"ג בעומר הוא גמר הספירה יום ה' בשבוע ה', ואילו הברורים נעשים על ידי בני ישראל השוחרים ומבקשים ניצוצות הקדושות מהשחרות, והם יפה כלבנה. עכ"ד.

כל ימי הספירה אנו מצפים ליום ל"ג בעומר שבו הרחמים גוברים ע"י שם אכדט"ם שנתגלה בו

וכתב עוד בעבודת ישראל (ליקוטים) דהנה כתיב (תהילים מב) אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבור בסך אדם עד בית אלהים וגו', דהנה אדמו"ר מו"ה ר' דב בער זלה"ה אמר בפירוש הפסוק (שם) צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבוא ואראה פני אלהים, כי כל ימי הספירה אנו מייחלים ליום ל"ג בעומר שבו הרחמים גוברים על פי שם אכדט"ם שנתגלה בו, והוא האותיות בא"ב לפני אותיות אלהים, ונקרא פני אלהים שבכל מידת דין צריך להיות בו פנים של רחמים ופנימיות שבו.

וזה אמר בפסוק זה אל חי גימטריא מ"ט הם ימי העומר, [כמו שכתב האר"י ז"ל כי שם כד"ט עולה ל"ג], וצמאה נפשי מתי אבוא ואראה פני אלהים, הפנים שלו שהוא שם הנ"ל שיוצא מראשי תיבות כי טובים דודיך מיין (שיה"ש א), שנתגלה הטוב הגנוז. עכ"ל.

ולפי דעתי גם הקפיטל מורה על ימי הספירה שהוא קפיטל מ"ב שבו ניתקן שם מ"ב של אנא בכח וכו'. עכ"ד.

תלמידי ר"י היו משורש צירופי אלקים וכיון שבימי הספירה נכנסים כל

המוחין דקטנות עי"ז פגעה בהם מידת הדין

עוד כתב בעבודת ישראל (ליקוטים) דהנה איתא בכתבי קודש האר"י זלה"ה בענין כ"ד אלפים תלמידי רבי עקיבא, הנה שורשם כולם מצירופי אלהי"ם, כי יש באלהי"ם ק"ך צירופים בכל אות כ"ד צירופים.

והנה באות א' יש כ"ד צירופים באלפי"ן, והם שורש נשמתם והם כ"ד אלפים, ולפי שבימי הספירה שאז נכנסין כל המוחין דקטנות והם דאלהי"ם, ואז פגעה בהם מידת הדין דאלהי"ם דקטנות ומתו.

בל"ג בעומר נתגלה הרחמים ע"י חילוף שם אלקים באכדט"ם שמורה על

חילוף הדין ברחמים

אך כשנתגלה יום ל"ג בעומר, אז נתגלה הרחמים, כי ידוע כי חילוף אלהי"ם באותיות הקודמים א' כ' ד' ט' מ', והנה א' מ' אין בהם חילוף, רק באותיות כ' ד' ט', והנה כד"ט גימטריא ל"ג.

וידוע כי כל חילוף מורה היפוך הדבר שהוא, וחילוף שם הוי"ה הוא דין, וחילוף דאלהי"ם הוא רחמים, ולכן כשנתגלה ל"ג שהוא כ' ד' ט' נהפך לרחמים וסיימו מלמות.

בים נראה כבחור כי אז היה בחינת מוחין דקטנות עד יום מתן תורה שאז נראה כזקן מלא רחמים כי אז הוא מוחין דגדלות

וזהו סוד כי בים נראה כבחור (מכילתא בשלח השירה ד), שאז הוא בחינת מוחין דקטנות עד שנכנסו בו מעט מעט מוחין דגדלות, עד יום מתן תורה שנראה כזקן בעל הרחמים, ודי למבין ברמז זה. עכ"ד.

מה ענין לקיטת האבנים ועשיית הגל וגם צריך להבין החילוק בין יגר שהדותא שקרא לבן לבין גלעד שקרא לו יעקב

ו**כתב** במאור ושמשי (רמזי ל"ג בעומר) דכתיב (בראשית לא) ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו גל ויאכלו שם על הגל ויקרא לו לבן יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד, והנה צריך לדקדק, מה משמיענו הכתוב בזה שלקטו אבנים ועשו גל, ובודאי נרמז בזה דברים העומדים ברומו של עולם. וגם צריך להבין החילוק בין יגר שהדותא שקרא לו לבן, ובין גלעד שקרא לו יעקב, שלכאורה הכל חד, ואין ביניהם אלא שזה בלשון תרגום וזה בלשון אשורית.

צריך להבין מדוע בל"ג בעומר פסקו תלמידי ר"ע מלמות גם צריך להבין ענין עשיית הקשתות ביום ל"ג בעומר וכן צריך להבין הקשר בין פורים לל"ג בעומר שחלים ביום אחד וכן צריך להבין ענין רבי נטע נטיעה בפורים וביקש לעקור ת"ב כו'

ונראה לפרש, ובתחילה נקדים מה דאיתא בגמרא (יבמות דף סב:) עשרים וארבעה אלף תלמידים היו לרבי עקיבא ומתו בימי הספירה מתחילת ימי הספירה עד ל"ג בעומר, ובל"ג בעומר פסק מהן המיתה, ובודאי היום הזה גרם להם שנהפך להם ממוות לחיים, ומה יום מיומיים, ומה זאת שאנו עושין ביום הזה הילולא דרבי שמעון בר יוחאי. גם נבין המנהג בכל תפוצות ישראל שעושין ביום ל"ג בעומר קשתות, ובודאי מנהג ישראל תורה היא ונרמז בזה סוד גדול. וגם שנקבע ל"ג בעומר ופורים ביום אחד. גם צריך לדקדק הגמרא (מגילה דף ה.) רבי נטע נטיעה בפורים, וביקש לעקור תשעה באב ולא הודו לו חכמים.

עיקר עבודת ה' להמתיק הגבורות בשורשן ולהמשיך חסדים מגולים על עמ"י והכל ע"י תשובה

ונראה בכל זה, דהנה עיקר עבודת ה' הוא, להמתיק הגבורות בשורשן, ולהמשיך חסדים מגולים על כנסת ישראל, והכל על ידי תשובה, ותשובה היא ה"א עילאה והיא בינה, ועשר קדושות הן, והן עשר הויות, ובכל קדושה יש ימין ושמאל, וימין הוא רחמים, ושמאל הן גבורות, וצריך לכלול השמאל בימין ולהעלות לשורשן לבינה שממנה מתעוררין הגבורות

לצאת, ושם בשורשם הם חסדים, ואף שבינה היא חסד, מכל מקום משם התחילו העולמות לצאת, עולם חסד יבנה (תהילים פט), לכן מתעריך מיניה הגבורות, ומעולם העליון ממנו יצאו שורשי העולמות, אך מה שבעולם העליון גבורות, בעולם התחתון ממנו הם חסדים.

יש ה"ג וה"ח והקשה שבגבורות הוא הוד וכל ספירה כלול מעשר נמצא הוד שבהוד הוא הקשה שבגבורות וע"י תשובה שהיא בינה מעלה הגבורות לשורשן למקורן וממשיך ה"ח על כנס"י

והנה ידוע שיש חמש גבורות וחמש חסדים, והקשה שבגבורות הוא הוד, שיסוד הוא כללות, ומלכות היא כללות דכללות, אף שגבורה הוא גם כן דין, מכל מקום היא קרובה יותר לבינה לשורשה, לכן אינה קשה כל כך כמו הוד, וכל אחד הוא כלול מעשר, נמצא הוד שבהוד הוא הקשה שבכל הגבורות, ועל ידי תשובה שהיא בינה הוא מעלה הגבורות לשורשן למקורן, וממשיך החמישה חסדים על כנסת ישראל, והגבורות מסכימין עם החסדים שיתגלו על הכנסת ישראל.

בשבוע חמישי מאירין יחד כל הה"ח על הה"ג ונמתקו כל הגבורות בשורשן

וזאת היא כוונת הספירה, שאנו ממשיכין החמישה חסדים על ידי צדיק שהוא יסוד למלכות. ובשבוע הראשונה נמשך החסד ראשון למלכות, והואיל שלא נמשך עדיין אלא הוא כמעט נתבטל, וכן בשניה עד שבוע חמישית שנמשך החסד החמישי למלכות, אז מתעוררים גם ארבעה חסדים הראשונים גם כן, ומאירין יחד כל החמישה חסדים על החמישה גבורות, ונמתקו כל הגבורות בשורשן.

בשבוע חמישי הוא יו"ט דהיינו פסח שני ול"ג בעומר שאז נמתקו כל הגבורות בשורשן וביום ל"ג בעומר שהוא הוד שבהוד נמשכו כל הה"ח להה"ג ונמתקו כל הגבורות בשורשן וכל זה היה בכוחו של רשב"י להעלות כל הגבורות שבשורשן ולהמשיך חסדים מגולים על כנס"י

לכן בשבוע חמישית הוא יום טוב, דהיינו פסח שני ול"ג בעומר, שאז נמתקו כל הגבורות בשורשן, וביום ל"ג לספירה שהוא הוד שבהוד, נמשכו כל החמישה חסדים להחמישה גבורות כנ"ל, שיסוד הוא כללות, ומלכות הוא כללות דכללות, ונמתקו ביום ל"ג לספירה כל הגבורות בשורשן, לכן אנו עושים יום זה יום טוב, וזאת היה בכוחו של רבי שמעון בן יוחאי, להעלות כל הגבורות לשורשן, ולהמשיך חסדים מגולים על כנסת ישראל.

להמתיק שמות אלקים הוא ע"י חילופי האותיות שלפניו

והנה ידוע, ששמותן של רחמים הם הויות, ושמות הגבורות הם שמות אלהים, ולהמתיק שם אלהים הוא נמתק על ידי חילופי אותיות שלפניו, דהיינו שאותיות א"מ אל"ף משם

אלהים, וגם האות מ"ם משם אלהים לא יתחלפו, שהאל"ף אין לו אות הקדום לו, שהוא אות ראשון שבאותיות, ולפני המ"ם הוא גם כן מ"ם. רק הלמ"ד מתחלפת בכ"ף וה"א בדל"ת והי"וד בטי"ת והוא שם אכדט"ם, וכזה נמתק שם אלהים.

יש מיתוק יותר גדול והוא שלא ליקח אותיות החילוף רק מספרם שהם בגימטריא ל"ג ויחד עם אותיות אם יוצא שם אמג"ל שבזה נמתקו גם אותיות כד"ט ומאירין ההויות על שם אמג"ל ונמתקו הה"ג בשורשן

ויש עוד מיתוק יותר, דהיינו שלא ליקח האותיות כד"ט רק מספרם, שהן בגימטריא ל"ג, ואל"ף מ"ם. והוא שם אמג"ל שבזה נמתקו גם האותיות כד"ט, ומאירין ההויות על שם אמג"ל, ועל ידי זה נמתקו כל החמש גבורות בשורשן. וזהו (ישעיהו כו) בטחו בה' עדי עד, דהיינו השם של חילופי אותיות והשם של המספר כל אחד בגימטריא ע"ד.

מילת הוד יש לה שני פירושים דהיינו מלשון שמודה על האמת ומלשון הודאה ושבח

ומילת הוד יתפרש בשני פעמים, דהיינו שיודה (היינו הודאת בעל דין שמודה על האמת), וגם שיודה וישבח להשי"ת שעושה לנו ניסים ונפלאות, ומצינו שאמר רבי (ברכות דף כח:): הזהרו בכבוד חבריכם, דהיינו שזה יודה לדברי זה, ותלמידי רבי עקיבא מתו מפני שלא נהגו אחזה ביניהם, דהיינו שלא היו מודים זה לדברי זה ולא היו מתקנים מידת הוד כראוי.

ביום ל"ג בעומר שהוא הוד שבהוד נמתקו הגבורות בשורשן לכן פסקו למות ביום זה לכן עושין ביום הילולא דיליה יו"ט שאז נמתקו אפילו האותיות כד"ט במיתוק של המס' ג"ל

וביום ל"ג לספירה שהוא הוד שבהוד, שאז נמתקו כל הגבורות בשורשן, והגבורות מודין להחסדים, נתקן זו המידה, לכן נהפך להם היום הזה ממוות לחיים, ורבי שמעון בן יוחאי היה תמיד מזהיר לחבריא דיליה על האחדות, והיה מעלה הגבורות לשורשן על ידי תשובה, והגבורות מודים להחסדים שיתגלו על כנסת ישראל, לכן אנו עושין ביום הילולא דיליה יום טוב, שיום ל"ג בעומר שהוא הוד שבהוד נמתקו כל הגבורות בשורשן, ונמתקו אפילו האותיות כד"ט במיתוק של המספר שהוא ג"ל.

בל"ג בעומר נתגלה שם אמג"ל שהוא שם של ההמתקה

ול"ג בעומר הוא ג"ל רצה לומר, שנתגלה אז שם אמג"ל, שם של המתקה כנ"ל, ואנו מודים ומשבחים לאל יתברך שמו על זה שביום זה הגבורות מודים להחסדים ומסכימין שיתגלו על הכנסת ישראל, וזהו הוד שבהוד.

רבי נטע נטיעה בפורים שהוא בהוד ואז שותים יין בחינת בינה לרמוז שע"י התשובה נמתקו הגבורות בשורשן ונתגלה שם אמג"ל ועי"ז רצה לעקור ת"ב ע"י שביטל הגבורות ע"י המתקה של שם אמג"ל וזה הקשר בין פורים לל"ג בעומר ששניהם זה בחינת הוד

וזהו רבי נטע נטיעה בפורים וביקש לעקור תשעה באב, שפורים הוא הוד, ויין רומז לבינה שהוא עולם הבינה, יין המשומר, ולכן אנו עושים בפורים משתה יין, רומז שעל ידי תשובה נמתקו ביום זה כל הגבורות בשורשן, ונתגלה שם אמג"ל.

ותמוז ואב הן נצח והוד, תרין פלגא דגופא, לכן כתיב (בראשית לב) ותקע כף ירך יעקב, שבאב שהוא הוד נתעוררו הגבורות, ורבי רצה להמתיק בפורים על ידי המשתה יין, היינו על ידי תשובה, שייך רומז לבינה, והוא עולם התשובה כנ"ל.

ורצה בפורים על ידי משתה היין, היינו על ידי תשובה, להמתיק כל הגבורות בשורשן, ועשה המתקה של המספר שיתגלה שם אמג"ל, ובזה רצה לבטל הגבורות מכל וכל שלא ישלטו עוד כלל.

ובזה היה מעקר תשעה באב, וזהו רבי נטע נטיעה בפורים, פירוש, שעשה בפורים המתקה גדולה, ובזה רצה לעקור תשעה באב, ולא הודו לו חכמים, שהן לא היו במדריגה זו עדיין, ולכן נקבעו פורים ול"ג בעומר ביום אחד, ששניהם הן הוד, ובשניהם נתגלה שם אמג"ל.

ענין הקשת להורות שלא נמתקו הגבורות וע"י ג' אבות שזה בחינת ג' צבעי הקשת מעלים הגבורות לשורשן וכוללים את כל הגוונים בגוון הלבן

וזהו שאנו עושין בל"ג בעומר קשתות, שבקשת יש שלושה גוונים והן מורין על גבורות, ויש בו סביב לבנינות גם כן, וכתיב (בראשית ט) והיתה הקשת בענן וראיתיה לזכור ברית עולם, דהיינו שעל זה נראתה הקשת, להראות שלא נמתקו הגבורות בשורשן.

והקב"ה עושה חסד עם העולם למען זכות שלושת אבות הקדושים, ששלושה גוונים אלו רומזים גם כן לשלושת אבות, ואנו צריכים להעלות הגבורות לשורשן ולהמשיך הלבנונית עליון, שכל הגוונים יכללו בגוון לבן.

כשיתראה הקשת אז הוא רמוז לביאת משיח שאז הגבורות נכללים בחסדים

וזהו דאיתא בזוהר הקדוש (ח"א דף עב:) כשיתראה הקשת מקושט בגוונין, צפה לרגליו של משיח, היינו שהגוונין יהיו מקושטין, שתאיר בהם הלבנונית עליון, צפה לרגליו של משיח, שהגבורות יתכללו בהחסדים.

קשת הוא חצי גלגל דהיינו ג"ל שצריכין להמתיק הגבורות שיתגלה שם אמג"ל וזה צריך להיות בחג"ת ובנה"י וזהו גלגל ב' פעמים ג"ל

והנה קשת הוא חצי גלגל, דהיינו ג"ל שאנו צריכים להמתיק הגבורות בהמתקה גדולה שיתגלה השם אמג"ל, והמתקה זו צריך להיות בחג"ת ובנה"י, וזהו ג"ל ג"ל שני פעמים ג"ל.

בימי רשב"י לא נראית הקשת כיון שאז לא נצרכו לזכות אבות כיון שרשב"י היה מעלה הגבורות לשורשן בהמתקה של שם אמג"ל

ובימי רבי שמעון בן יוחאי לא נראתה הקשת, שלא נצרכו בימיו לזכות אבות, שהוא היה מעלה הגבורות לשורשן בהמתקה גדולה של שם אמג"ל, לכן אנו עושין בל"ג בעומר קשתות שהוא חצי גלגל, דהיינו ג"ל רומז, שהיום הזה שהוא הוד שבהוד נתגלה שם אמג"ל, ול"ג בעומר הוא גם כן ג"ל, שהיה המתקה בחג"ת ובנה"י, וזהו שני פעמים ג"ל.

ענין עשיית הגל היה להעלות הגבורות הקשות שלבן רצה לעורר על כנס"י וכנגד זה אמר לבניו ללקוט את האותיות שלפני אותיות שם אלקים ובוזה יהיה ההמתקה

ומזה נבוא לביאור הפסוקים, ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו גל, רצה לומר, שלבן רדף אחר יעקב וביקש לעקור את הכל, והיה מעורר כל הגבורות הקשים על הכנסת ישראל ח"ו. ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים, רצה לומר, האותיות שנקראים אבנים כידוע (ספר יצירה פ"ד מ"ב), פירוש, שאמר להם לקטו אותיות שלפני אותיות של שם אלהים, ובוזה יהיה המתקה כנ"ל.

בני יעקב לקחו אבנים היינו שלקחו אותיות כד"ט ויעשו ג"ל גימטריא כד"ט ויקחו אבנים, פירוש, שלקחו אותיות כד"ט ויעשו גל, פירוש, שעשו המתקה של המספר שהוא עולה גל. ויאכלו שם על הגל, פירוש, שעשו היחוד ונתגלה השם אמג"ל ונמתקו כל הגבורות בשורשן, והודו שיתגלו החסדים על כנסת ישראל.

לבן קרא לגל יגר שהדותא שהודה על החסדים שיתגלו על כנס"י אך לא הודה לגמרי לכן קרא בלשון תרגום אך יעקב קרא לו גלעד כי הודה לגמרי על שני המתקות המתקת ג"ל והמתקת ע"ד

ויקרא לו לבן יגר שהדותא, פירוש, על ידי שהמתיקו הגבורות בשורשן, הוכרח לבן להודות על החסדים שיתגלו על הכנסת ישראל, לכן קרא לו יגר שהדותא בלשון תרגום, שהודה אבל לא לגמרי. ויעקב קרא לו גלעד, רצה לומר, שני המתקות הנ"ל, המתקה של חילופי

אותיות והמתקה של המספר שעולה ג"ל, ומספר של שני שמות של המתקות אלו עולה מספרו של כל אחד ואחד ע"ד, וזהו ג"ל ע"ד, דו"ק והבן. ע"כ.

יצירת הזכר נגמר בל"ג ימים ושל הנקבה בס"ו ימים

וכתב בזרע קודש (ל"ג בעומר) דהנה כתיב כאבן עזרא ע"פ (ויקרא יב) שביום השמיני מזיע המילה ובא לו רפואה, והנה אח"כ כתיב שלושים ושלושת ימים תשב על דמי טהרה, ופירש הנ"ל כי יצירת הזכר נגמר בל"ג יום, ושל הנקבה בס"ו.

כשהאב מרגיל את בנו ללכת קודם מרחיקו ועי"ז בנו מתקרב אליו וע"י

התענוג שבהתקרבות זו חוזר על פעולה זו שוב ושוב

ונראה כי כתוב בשם הבעש"ט ע"פ (תהילים מח) הוא ינהיגנו על מות, שהנה כשהאב רוצה להרגיל את התינוק לילך מתחילה מחזיקו בידו ומוליכו אצלו, עד שבא התינוק לאביו, ומקבל תענוגים ושעשועים מזה, ואח"כ מרחיק עצמו קצת מהתינוק, ומחמת שהתינוק יודע כבר תענוג התקרבותו לאביו הולך בעצמו לאביו, ובכל עת על דרך זה מרגילו יותר.

ענין עמ"י במצרים בחג הפסח הוא התקרבות ואחרי זה התרחקות בשביל

ההתקרבות

וזה הענין היה במצרים בחג הפסח, שפסח הקב"ה על כל המעלות ומדריגות ופתח לנו שער להשפיע עלינו אור עליון מאוד, ולכן אמר (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים כו' אני ולא מלאך כו', כי היה נגד המלאכים למעלה ממדריגתם, ואח"כ נפלו ישראל מזה המדריגה כי זה היה בלא התעוררותינו, וצריך לילך מעט מעט מדרגא לדרגא (ולהתחזק בכל יום מדרגא לדרגא), וממידה זו למידה אחרת בעבודתו יתברך, ולהתחזק בכל יום יותר לעבודתו יתברך, ולבוא לאור עליון שנתגלה עלינו בפסח, ובכל יום מימי הספירה צריך לקבל קדושה יתירה ולהתחזק מטומאה, וזהו כמש"כ (בתפילה קודם ספיה"ע) כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו כו' ואטהר ואתקדש בקדושה כו'.

אחר ה' שבועות של הספירה השערים ננעלים כי עד ל"ג בעומר הוא ענין

אתערותא דלעילא כענין לידת הזכר שהוא בחינת אתעדל"ע בל"ג ימים

ולהבין מש"כ בזה"ק (ח"ג דף קנב:) שאחר ה' שבועות בימי הספירה כבר תרעין סתומין, הלא אדרבא בכל עת הולכין יותר ממדריגה למדריגה, והיה ראוי שאדרבא אח"כ יהיה יותר תרעין פתוחין, ונשאל זה מהמגיד ז"ל מקאזנין ותיריך לפי דרכו בקודש.

ולהנ"ל י"ל שענין הפסח היה בחינת אתערותא דלעילא, ורצה יתברך שיהיה בבחינת (ויקרא יב) אשה כי תזריע וילדה זכר, ויצירת הזכר בל"ג יום כנ"ל בשם האבן עזרא, וזהו ענין ל"ג בעומר שנגמר לידת הזכר.

בל"ג בעומר מתחיל ההמתקה דבן יולד לנו והוא ע"י גילוי שם כד"ט שהוא חילוף אותיות לה"י מאלקים כ"י טובים ד'ודיך מיין וכד"ט בגימטריא ל"ג ולכן אז הוא ההמתקה

וזהו ענין ההמתקה בל"ג יום אלו כנ"ל בשם האבן עזרא, כמש"כ (בראשית לא) לקטו האבנים ועשו גל, פירוש לקטו האותיות, כמש"כ בספר יצירה (פ"ד מי"ב) שתי אבנים בונות ב' בתים, הרי שהאותיות נקראו אבנים.

כשראה יעקב שנתגברו הדינים, כמש"כ (שם) לולא כו' כי עתה ריקם שלחתי כו' ראה אלקים כו', ציוה ללקוט האותיות מאלקים, ולהמתיק באותיות המתחלפין משם זה באותיות הקודמין, הם לה"י המתחלפין באותיות כד"ט ר"ת כ"י טובים ד'ודיך, מורה חסדים, וכל הקודם באותיות יותר חסדים מהמאוחר, וכד"ט גימטריא ג"ל, ע"ד הנ"ל שיצירת הבן בג"ל יום, והוא ענין המתקה הנ"ל גימטריא ג"ל, ואז (ישעיה ט) ילד יולד לנו, בן ניתן לנו ע"י המתקה.

ההמתקה היא ע"י בחינת יעקב גימטריא ב"פ אלקים עם האותיות וגימטריא אלקים כדט"ם כו'

וההמתקה ע"י בחינת יעקב (182) גימטריא ב"פ אלקים עם האותיות (86) כפול 2 יוצא 172 ועם האותיות נוסף עוד 10 יוצא בסה"כ (182), כמש"כ בכונות ע"פ (ישעיה נח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך, גם יעקב"ב (182) גימטריא אלקים (86) כדט"ם (73) עם האותיות (9) עם הכולל (2) וי"ב כוללים בצירוף יו"ד מידות שההמתקה בהם (12), (סה"כ 182), לרמוז על המתקה הנ"ל ששם אכדט"ם ממתיק לשם אלקים בכל היו"ד מידות.

בל"ג בעומר הכוונה לתיבת נהל ונהל עם הכולל גימטריא אלקים וכן מכוונים לאות ו' מולאומים והוא בחינת יעקב

וכן בל"ג בעומר הכוונה לתיבת נהל שבאנא בכח כו', ונהל עם הכולל גימטריא אלקים, ועוד הכוונה לאות ו' דולאומים כי יעקב בחינת אות ו', כמש"כ בספרים (עיין תיקו"ז תיקון סט דף קיא: ובתיקו"ז תיקון ע דף קכא:-ב. ובתיקו"ז ח דף עב: ועיין זוהר ר"פ ויקרא ושם בדף יב: ובפר' פנחס דף רל. ובזו"ח פר' יתרו דף נב: ודוק), ובכ"מ (ויקרא כו ירמיה ל שם לג שם מו שם נא) כתוב יעקוב עם ו' כו', וכן המשכון שנטל יעקב מאלהיו הוא ו' [כדאיתא במדרש חסירות ויתירות המובא באוצר המדרשים (אייזנשטיין, מדרש חסר ויתר עמוד 197) כל אליהו מלא וי"ו בר מן ה', וכל יעקב חסר וי"ו בר מן ה', ללמדך שאליהו בא וגאל את זרע יעקב, שנאמר (מלאכי ג) הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא].

**ברכת קדושה בשמו"ע כנגד יעקב כי ממנו נמשכה הקדושה ויעקב ר"ת
ע'דת ב'ני י'עקב ק'דושים**

והנה ג' ברכות ראשונות שבתפילת י"ח, הם נגד ג' אבות, וברכת קדושה נגד יעקב, כי מאברהם יצא ישמעאל ומיצחק יצא עשו, רק מיעקב נמשכה כל הקדושה, ולכן דבר אל כל ע'דת בני ישראל ק'דושים ר"ת יעק"ב.

**אחר שבוע ה' תרעין סתימין כי נגמר ההמתקה של לידת הזכר בל"ג בעומר
ול"ד ול"ה בעומר הוא סוף ההמתקה בבחינת י"ם בחינת הכללות מה' ימים
הקודמים**

וזהו ענין מש"כ בזוה"ק שתרעין סתימין אח"כ, כי נגמר כבר ההילוך ולידת הזכר בל"ד יום, על דרך הנ"ל, רק גם ל"ד ול"ה שהם בחינת יסוד ומלכות, בחינת הכללות מה' ימים הקודמים, ועדיין תרעין פתוחין, ואח"כ נגמר ההמתקה וההילוך כנ"ל.

**זה בחינת עם עברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא כי ע"י
שני שלישי אפשר להגיע בקלות לשליש העליון**

וזהו ע"ד שאמרו חז"ל (יוצא דף לח:): אם עברו רוב שנותיו ולא חטא שוב אינו חוטא, שכבר נגמר הילוכו, כי כבר יש לו קדושה גדולה ונח לו לבוא אח"כ לקדושה יותר עליונה, ועד"ז בחלקי הגוף שנחלק לג' שלישים, חלק א' הראש, חלק ב' הידים והגוף, חלק ג' השוקים ורגלים, וחלק המובחר הוא העליון והוא הרוחני יותר, ולכן המזוזה צריכה להיות בשליש העליון.

ל"ג בעומר בחינת א"ם ג"ל שהאם מגלה עצמה בחסדים שלה

גם יש צירוף מחילוף אלקים באותיות הקודמים א"ם ג"ל כידוע (דהיינו הגימטריא של כד"ט הוא ג"ל ולאותיות א"ם אין אותיות החילוף כו'), ורומז שהאם מגלה עצמה בחסדים שלה. עכ"ד.

ע"י השפלות זוכים החכמים לפשט אמיתי בתורה

ו**כתב** בישמח ישראל (לל"ג בעומר אות ב) דלפי המבואר בתלמידי האר"י ז"ל בכוונת פסח (פרע"ח שער חג המצות פ"ד) ול"ג בעומר (שם שער ספיה"ע פ"ז) בסוד השם הקדוש אכדט"ם (זוהר ח"ב דף רסא.), חילוף השם אלקים, אותיות הקודמין להשם, וא"ם אינם מתחלפין, כי אל"ף אין לה אות קודם, ולפני מ' ג"כ מ', נשארו כד"ט שגימטריא ג"ל, בסוד אם ג"ל, ורמז הכתוב (בראשית לא) ויעקב קרא לו גל עד.

והנה אותיות כד"ט הם ר"ת מן הפסוק (שיה"ש א) כי ט'ובים ד'ודיך, ונוכל לפרש בדרך הרמז, שמן כי טובים דודיך דרשו חז"ל (ע"ז דף לה. ועיין ירושלמי ע"ז פ"ב ה"ז הובא קצת בתוספות שם) אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה חביבים עלי דברי סופרים יותר מגופה של תורה, והפירוש הוא דע"י החכמים הסופרים אותיות התורה ודורשים על כל קוץ וקוץ ומקשים ומתרצים, אף שקשה להם מאוד, עד שקראו חז"ל (סנהדרין דף כד.) במחשכים הושיבני (איכה ג) זו תלמוד בבלי, ובמדרש תנחומא (סדר נח סימן ג) העם ההולכים בחושך (ישעיה ט) זו תורה שבע"פ, הנצרך ליגיעה, ראו עי"ז אור גדול, וע"י העבודה והיגיעה הם מסבירים ומבארים היטב כוונת גוף התורה שבכתב.

ואיך יזכו החכמים לזה, הוא ע"י השפלות והכנעה וביטול גמור, שמבטלים את עצמן ואת שכלם ממש למען אהבת התורה, וע"י הביטול זוכים לפשט אמיתי בתורה, וכאשר דיברנו הרבה בענין מחלוקת ב"ש וב"ה, ומבואר בגמ' (יבמות דף יד:) שחיבה וריעות נהגו זה בזה, היינו על שלא היה מחלוקתם ח"ו לקנטר זה את זה, אלא שלכל אחד ואחד נראה לפי שכלו שכן הוא המכוון האמיתי מהתורה הקדושה, וכמו כן הבין באמת שכן כוונת חבירו ג"כ, ולאהבת התורה לא נשאו פנים אלו לאלו, לא ח"ו מפני שלא נחשבו אחד בעיני חבירו, שהרי אח"כ אהבו זה את זה, וחיבה וריעות נהגו זה בזה, לקיים (במדבר כא) את והב בסופה, כדרשת חז"ל (קדושין דף ל:), ולקיים מה שנאמר (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו.

בל"ג בעומר שנתגלה שם כד"ט בגימטריא ל"ג אז זכו תלמידי ר"ע לתשובה שלימה והמשיכו חיים לגוף ונפש וחיים הרוחניים לדברי תורה שלהם

וכשהגיע ל"ג בעומר, שהשם כד"ט (בגימטריא ל"ג) הופיע עליהם אור היוצא מפסוק זה, ועד כמה גדולים דברי סופרים בעיני ישראל, ושעל ידיהם נתגלה אהבת השי"ת שבלבם, אז זכו לתשובה שלימה ולכבד זה את זה, ושידע כל אחד יקרת חבירו, ובזה המשיכו חיים לגוף ונפש וחיים הרוחניים לדברי תורה שלהם.

כן גם עתה כי הגיענו ה' לזמן הזה ונתעורר קדושת זה השם הנ"ל, נחפשה דרכינו לדעת יקרת ערך התורה ולומדיה, ונקבל על עצמינו להיות נפשינו כעפר לכל (עייין ברכות דף יז.). ולהתבטל זה בפני זה, ולכבד לומדי התורה, ועי"ז גם עלינו יהל אור פני מלך חיים, ונמשיך חיים וברכה ורפואה לנו ולכל ישראל, ולהכנה טובה לקבלת התוה"ק ביום החג הקדוש הבעל"ט. ע"כ.

קונטרס יזהירו כזוהר

מעלת לימוד ספר הזוהר ועונש המתרשלים מלעסוק בו

הנה אמרתי בס"ד להאריך בענין ספר הזוהר, וענין מעלת הלימוד בו, ודבר בעיתו מה טוב, ביומא דהילולא דרשב"י, וביה יפקון מן גלותא ברחמי, וכתב בברכת אברהם (סלונים, ל"ג בעומר) דאיתא בזוה"ק (ח"ב דף לח.) מאן פני האדון ה' דא רשב"י, היינו שבכח רשב"י ובכח ספר הזוהר הקדוש שמוזהיר לכל הדורות עד ביאת המשיח, יכול כל אחד ואחד לראות פני האדון ה'. ע"כ.

והנה איתא בדברי חז"ל (ב"מ דף פה. -): וז"ל: אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ, דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, שנאמר ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם, אמר רב יהודה אמר רב שלא בירכו בתורה תחילה. ע"כ.

וכעין גמרא זו איתא ג"כ במסכת נדרים (דף פא.) דאיתא וז"ל: דאמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת, דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורתי וגו', היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה, אמר רב יהודה אמר רב שאין מברכין בתורה תחילה. ע"כ.

וגמרא זו תמוהה לכאורה מכמה אנפי, וכאשר הארכתי בס"ד עצומה, בספרי הק' על תשעה באב, בקונטרס על עזבם את תורת, עיין שם.

ובאחד מן הביאורים נתבאר באורך, דפירוש על עזבם את תורת, היינו כי עמ"י מאסו בחכמת הקבלה, ולא החזיקו בתורת הסוד, ועל כן אף שהיו עוסקים בתורת הנגלה, לא היה בכח תורה זו להצילם מהעוונות, כי כל תורתם הייתה מהשפה ולחוץ, כי כל המונע עצמו מלימוד חכמה זו נקרא אינו עובד אלוהים^א. ועונשו גדול מאוד^ב.

באר מים חיים

^א כן הביא בספר מעין גנים (פ"א) וז"ל: כתוב בספר הקנה (לא זכיתי למצוא בפנים, וכבר ראיתי שהעירו כן כמה תלמידי חכמים, אחד מהם ידידי הרה"ג אי"ש קשש שליט"א בעל הספר המפורסם קובץ יסודות הש"ס) ושבתם וראיתם בין צדיק וגו' בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו (מלאכי ג), עובד אלוקים היינו העוסק בתלמוד ובזוהר, לא עבדו העוסק בתלמוד לבד ואינו עוסק בזוהר. עכ"ל.

^ב עיין זוהר (פרשת פקודי דף רמז:).

וטוב לו שלא נברא^א. ועתיד ליתן את הדין^ז.

באר מים חיים

^א **כמש"כ** בתיקון^ז (תיקון מג דף פב.) ובזוה"ק (פר' תרומה דף קסא:). וכ"כ בפלא יועץ (ערך לימוד וערך זוהר).

^ז **איתא** במשלי רבתי (פ"י אות א) וז"ל: אר"י בא וראה כמה קשה יום הדין שעתיד הקב"ה לדון את כל העולם כולו כו', בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה הקב"ה הופך את פניו ממנו ומצירי גיהנם מתגברין בו כו', והם נוטלין אותו ומשליכין אותו לגיהנם, בא מי שיש בידו שני סדרים או שלושה הקב"ה א"ל בני כל ההלכות למה לא שנית אותם כו', בא מי שיש בידו הלכות, א"ל בני תורת כהנים למה לא שנית שיש בו כו', בא מי שיש בידו תורת כהנים הקב"ה אומר לו בני חמישה חומשי תורה למה לא שנית שיש בהם קריאת שמע תפילין ומזוזה, בא מי שיש בידו חמישה חומשי תורה אמר ליה הקב"ה למה לא למדת הגדה כו', בא מי שיש בידו הגדה הקב"ה אומר לו בני תלמוד למה לא למדת כו', בא מי שיש בידו תלמוד הקב"ה אומר לו בני הואיל ונתעסקת בתלמוד צפית במרכבה, צפית בגאווה, שאין הנייה בעולמי אלא בשעה שתלמידי חכמים יושבים ועוסקים בתורה מציצין ומביטין ורואין והוגיין המון התלמוד הזה.

כסא כבודי היאך הוא עומד, רגל הראשונה במה היא משמשת, שנייה במה היא משמשת, ג' במה היא משמשת, ד' במה היא משמשת, חשמל היאך הוא עומד, ובכמה פנים הוא מתהפך בשעה אחת, לאי זה רוח הוא משמש, הבקר היאך עומד, כמה פנים של זוהר נראין בין כתפיו, לאיזה רוח משמש, כרוב היאך הוא עומד, לאי זה רוח הוא משמש.

גדולה מכולם עיון כסא הכבוד היאך הוא עומד, עגול הוא כמין מלבן, ומתוקן הוא, כמה גשרים יש בו, כמה הפסק בין גשר לגשר, וכשאני עובר באי זה גשר אני עובר, ובאי זה גשר האופנים עוברים, ובאי זה גשר הגלגלים עוברים, גדולה מכולם מצפורני ועד קדקדי, היאך אני עומד, כמה שיעור בפיסת ידי, וכמה שיעור אצבעות רגלי.

גדולה מכולם כסא כבודי היאך הוא עומד, לאי זה רוח הוא משמש, באחד בשבת לאיזה רוח הוא משמש, בשני בשבת לאיזה רוח הוא משמש, בשלישי בשבת לאיזה רוח הוא משמש, ברביעי בשבת, בחמישי בשבת, בששי בשבת, לאיזה רוח משמשין, וכי לא זהו הדרי, זהו גדולתי זה הדר יפיי שבני מכירין את כבודי במידה הזאת, ועליו אמר דוד (תהילים קד) מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך.

מכאן היה ר' ישמעאל אומר, אשרי תלמיד חכם שהוא משמר תלמודו בידו, כדי שיהא לו פתחון פה להשיב ליום הדין לפני בוראו, לכך נאמר אורח לחיים שומר מוסר, אבל אם עזב תלמודו והניחו, משיגו בושה וכלימה ליום הדין לכך נאמר ועוזב תוכחת מתעה, אמר ר' בנאה שהקב"ה מרחיקו מלפניו. ע"כ.

וכל מה שלומד הוא שלא לשמה, מהשפה ולחוץ כמו דואג האדומי, ואין לו חלק בחיים".

באר מים חיים

וכתב על זה מהרח"ו בשער ההקדמות (בהקדמת מהרח"ו לשער ההקדמות) שכאן מבואר בפירושו אף בדברי התנאים שאין האדם יוצא ידי חובה לגמרי בעסק המקרא והמשנה והאגדה והתלמוד בלבד, אלא הוא מחוייב לעסוק בכל יכולתו בסתרי תורה ובמעשי מרכבה, כי אין הנאה להקב"ה מכל מה שברא בעולמו רק בהיות בניו למטה עוסקים ברזי התורה, להכיר גדולתו ויופיו ומעלתו, כי בפשטי התורה ובסיפוריה ובדיניה ובמצוותיה בהיותם כפשטם אין בהם שום היכר וידיעה לידע את בוראם יתברך, אדרבה יש בהם מצוות וחוקים שאין הדעת סובלתם, וכל אומות העולם מונין את ישראל ואומרים להם וכי מה התורה הזאת אשר ציווה אלקיכם אתכם דברים שנראין כחידות ומשלים ליקח קרן פרה ולתקוע בו ביום ר"ה, ואתם אומרים שעל ידי כן השטן הרוחני המקטרג העליון מתערבב, וכיוצא מדברים אלו, כמעט רוב מצוות התורה ובפרט פרטי דיניהם אין השכל סובלם, וא"כ היכן הוא הדר התורה ויפיה וגדולתה.

והנה זהו הנכון במש"כ במשנה (סוף סוטה) משמת ר"ע בטל כבוד התורה, ופירושו המפרשים שהיה יודע להשיב ולדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות, וזהו כבוד התורה והדרה ויפיה.

וזה פירוש המשנה (אבות פ"ו מ"ב) אמר רבי יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובסיפוריה לבדם היא לובשת בגדי אלמנותה ושק הושת כסותה, וכל האומות יאמרו לישראל מה דודך מדוד, מה תורתכם מתורתינו, הלא גם תורתכם סיפורים בהבלי העולם, אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבריות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מאריכים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא, וזה עצמו הוא בת קול המכריז בכל יום, ונרמז בפסוק (ישעיה מ) קול אומר קרא, ולא עוד אלא שלא נברא האדם אלא כדי שילמוד חכמת הקבלה וכו'. עכ"ד.

וכ"כ בשומר אמונים הקדמון (ויכוח ראשון את כט). ועיין במדבר קדמות לג"ע הרב חיד"א (מערכת פ' את א) ובדעת ותבונה להרי"ח הטוב (פתיחה ראשונה) וע"ע למרן רבינו יוסף קארו ז"ל במגיד מישרים (פרשת אמור).

ה כתב האדמו"ר מקארנא בספר היכל הברכה (פר' עקב ז יט) וז"ל: ובדור הזה האחרון מי שאינו עוסק בספר הזוהר ותיקונים שהם חיים ממש לנפש בלולה במקרא במשנה ובתלמוד, ידע נאמנה שכל תורתו שעוסק הוא משפה ולחוץ כדואג, ואין לו עסק בחיים והארה לנפש, והוא כולו טעות ורמאות. ואינו עוסק בתורה אלא להיות מאנשי שם להיות רב וראש וגדול הדור ולהשתרר על הבריות. ואין לו חיים ולא חלק בחיים וכו', ובוודאי לא ישיג אורחות חיים אלא על ידי לימוד הזוהר. ובזמן הזה אי אפשר להמשיך שכינתא עלינוה

והוא כמו דר בחו"ל ודומה כמי שאין לו אלוה-ה ח"ו.

ועל כן כיון שעסקו בתורה, לא ידעו החכמים והנביאים ומלאכי השרת על מה אבדה הארץ, כיון שראו שהיו עוסקים בתורה, והנה תמהו דאם אבדה הארץ בעבור ג' עבירות חמורות, כמבואר ביומא (דף ט:), א"כ זה גופא קשיא איך יתכן שהתורה לא הצילה אותם מהעוונות,

באר מים חיים

אלא ע"י הזוהר וכו'. ובדור הזה מי האיש החפץ חיים אוהב ימים מבלי לדלות יום בלתי קדושה לראות טוב עולם הבא בעולם הזה – ידבק בזוהר. עכ"ל.

ובספר נוצר חסד עמ"ס אבות (פ"ד מ"א) כתב וז"ל: או יאמר איזהו חכם? כמבואר בספר הקנה שאפשר שילמוד האדם ש"ס ופוסקים ויחכם הרבה ויהיה עם הארץ גמור, עם נבל דקבילו אורייתא שהוא נובלות חכמה שלמעלה תורה (ב"ר פר' מד אות יז), ואינו לומד ברזין דאורייתא שהוא חיות הפנימי של התורה. ומי שהוא למדן מופלג בקי בכל התורה ועוסק בפלפול של הבל שלא לשמה, ואינו לומד לשמה להשיג נועם עריבות ידידות מתיקות התורה אשר זה אי אפשר להשיג אם לא בהסיר ממנו כל אות הזמן ועריבות המורגש, וללמוד בספר הזוהר ובכתבי מרן אלוקי האר"י וכו' במתיקות ונועם זיו השכינה שזה יקרא "חכם". אבל למדן לפלפל בפלפול של הבל ומקיים המצוות כאבנים על ראשו, זה נקרא נבל ולא חכם דקבילו אורייתא ולא חכימו.

ולכן בני אחי אל ירע לבכם לומר לכשאפנה מכל מידות רעות ותאוות רעות – אשנה, שמה לא תפנה ותלך בבושה וכיסופא דאנפין לעולם עליון, כי אין לך חיים בעוה"ז ובעוה"ב אלא בלימוד גמרא ופוסקים עם חכמת הזוהר וכתבי מרן האר"י וכו'. ולכן אחי ובני נפשות יקרות מחכמה סתימאה הנדושין בעקב חסידי עליון גבוהים ורמים תדבקו נפשכם בספר הזוהר, תיקוני זוהר, זוהר חדש וכו'. וא"ת למה אלמוד לייגע עצמי אחר שסוף כל סוף אינו ידוע לי שום ענין ושום תפיסה, אל תאמר כך, אף שאינו ידוע לך מהות, אבל ידוע לך מציאותם שיש מציאות אורות, וכשאתה לומד ומכוין בענינים אלו נתעורר למעשה אלו ענינים, ומשם נשפע עליך אור מתוק להסיר ממך כל בחינות רע ותאיר נפשך במעלות רמות בעריבות ידידות התורה מתוקים מדבש ונופת צופים, ובלבד שיהיה בכוונה טהורה בלב נכנע לב אמת בלי כוונות בלתי רצויות של שטותים ודי בזה. וזהו (אבות שם) איזהו חכם ולא נבל, הלומד מכל צדיק אור זרוע לצדיק סודות ורזין דאורייתא. עכ"ל.

י' המהרצ"ה זי"ע בספר סור מרע ועשה טוב (שם) כתב וז"ל: ותאמין לי אחי מי שלא לומד זאת החכמה הוא כמו דר בחו"ל ודומה כמי שאין לו אלוה-ה ח"ו, אחר שהתאוות גובר והיצר מסיט ומביא ספק אמונה, אבל המשים נפשו בכפו ועוסק בחכמה וכו', ובזוהר להבין, נתבשר בלב כל חכם לב השגת החכמה ויראת שמים הרוממת צח וצלול ואמת, ולא ישאר לו שום ספק בדרכי ה' המפליא פלאות, ויעמוד על עיקרי עניני אלוקות אלו, ולא ישאר לו שום ספק וקושי כלל. עכ"ל.

והרי התורה מגינה ומצילה, דכך מעיד הקב"ה בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין (קידושין דף ל:).

עד שהקב"ה גילה ואמר על עזבם את תורת, היינו שאבדה הארץ בעבור שעזבו ומאסו בחכמת הקבלה, ועי"ז באו לג"ע עבירות חמורות, כי על חכמת הקבלה בעיקר כיוונו חז"ל באומרם המאור שבה מחזירו למוטב, כמש"כ האדמו"ר ממונקאטש זי"ע בספר דברי תורה (מהדורה ב סימן ט, וע"ע שם בסימן קלו, ובמהדורה ד סימן קיג).

ועיין באגרות שומר אמונים (אגרת א) שכתב וז"ל: והוה מרגלא בפומיה דרבינו צבי הירש מזידיטשוב זיע"א (בעל העטרת צבי ומכונה בפי כל שר בית הזוהר) לאמור תמיד לאנשי שלומו ותלמידיו ולכל באי ביתו, כי רק הלימוד הקדוש הזה הוא שדיברה תורה שהוא מגן ומחסה נגד המקטרגים ונגד היצה"ר, שיזכו לתקן את נר"ן שלהם נקי ובר מכל סיג ופגם, לטהרם ולקדשם בקדושה עליונה. עכ"ל.

ועל כן כיון שלא עסקו בתורת הקבלה, הגיעו לג' עבירות חמורות, ובעבור זה אבדה הארץ.

וזהו שאמרו שלא בירכו בתורה תחילה, דהיינו שהברכה מורה על ההודאה והשבח שאנו מברכים את הי"ת שנתן לנו את התורה, והם כיון שזלזלו בסודות התורה, לא בירכו מספיק ככוונה ברכות התורה, דלא היה חשוב בעיניהם תורת הקבלה, ומשם הגיעו לזלזל בכל התורה, ועל כן לא נזהרו בברכות התורה, ועל כן אבדה הארץ.

ושו"ר בחת"ס (נדרים דף פא.) שביאר מאמר חז"ל שלא בירכו וכו', שהיה התורה מבוזה בעיניהם ורק כחכמת העמים וטפל להם, והמתפאר ומתברך בחכמתו התברך בידיעת שאר החכמות שהיו עיקרים אצלו, ולבסוף אמר גם בתורה אני בקי ע"ד אגב, והיינו שלא בירכו והתפארו בתורה תחילה ובהשכל וידוע אותי, כי אם בשארי חכמות תחילה, ובאמת כתיב (במדבר ח) אל מול פני המנורה שהיא אור התורה, אל מול התורה יאירו שבעת הנרות, כל החכמות שהם שבעה כל אלו יאירו אל מול התורה, ומשרתים לה לרקחות וטבחות, כמש"כ הרמב"ם (בשו"ת פאר הדור סימן מא). עכ"ד.

ויש לכיון דבריו לדברים האמורים, ואם יש לך בינה והשכל בודאי תבין זה.

וכתב רבינו הגאון ר' יצחק אייזיק חבר זי"ע במגן וצינה (בנדמ"ח עמוד כח-ט) וז"ל: ועל המלעיג על דברי חכמים זה וכיוצ"ב, אמרתי לבאר מאמר הנביא (ירמיה ב) כי שתיים רעות עשה עימי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות בארות נשברים אשר לא יכילו המים, הוכיח את בני דורו שעזבו עסק התורה וחכמה העליונה, ועסקו רק בחכמה האנושית וחקירתם בשכלם, שמזה הייתה טעות עובדי עבודה זרה הראשונים שהסכימו בחכמתם ושכלם שאין מבוא לו יתברך להשגיח ולהנהיג עולמו רק נמסרו לאמצעיים כידוע.

וזה שאמר שעזבו עסק חכמה העליונה שנתגלה ממנה ע"י תורתנו הקדושה, שנמשלה למקור מים חיים אשר לא יזכו מימיו, ואין לחכמה זו חקר ותכלית, לחצוב להם בארות, והם החכמות האנושיות שאין להם רק מה שניתן בטבע יצירתם, כל אחד לפי מוחו ושכלו

א"א לו להשיג יותר מהגעת שכלו החומרי, ולא די זה אלא מה שיכולים להשיג בשכלם אין לו קיום אמיתי ואין יכולים לבוא על ידה אל האמת, כי בא רעהו וחקרו וסותר בניינו, ולכן נמשלו לבורות נשברים אשר לא יכילו המים.

ועל זה רומז ג"כ שלמה המלך ע"ה (משלי ה) שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך, וגם רז"ל אמרו בכ"מ (אבות דר"נ פרק מא סוכה דף בן: תענית דף ז. ב"ק דף יז. דף פב. ע"ז דף ה: מכילתא דרבי ישמעאל סדר בשלח מסכתא דויסע פרשה א מכילתא דרשב"י סדר בשלח פרק טו פסוק כב ספרי סדר עקב פסקא מח ב"ר פר' נד אות א פר' פד אות טז שמו"ר פר' ב אות ה פר' כה אות ח במדב"ר פר' א אות ז דב"ר פר' ז אות ג שיהש"ר פר' א אות ג קה"ר פר' יא אות א מדרש תנחומא סדר בשלח אות סימן ג סדר כי תשא סימן יט סדר במדבר סימן ו מדרש תהילים מזמור א אות יח מזמור לד אות ב מזמור פז אות ה תדא"ר פר' ב פר' יח תדא"ז פר' א) שהתורה נמלשה למים וכו', רמז בזה להרחיק את האדם מחקירה אנושיית וחכמות זולת חכמת התורה הנתונה מנובלות חכמה של מעלה, ולכן כפל הלשון ואמר מבורך ואח"כ מתוך בארך, וכוונתו בזה שע"י שקידת האדם והתמדתו בעסק התורה לשמה והתדבקו בה, שהיא לפי מה שהיא נמשלה לבור מים מכונסים שהמים הם בגבול ומידה, כפי מידת חלל הבור שמחזיק בה המים, ע"י יפתח לו הי"ת שערי חכמה העליונה הגנוזה בתורה שהיא באר מים חיים, ויבוא להשגת חכמה העליונה שיגלה לו הוא יתברך מה ששכלו אינו משיג.

וזה שאמר בתחילה שתה מים מבורך, שצריך בתחילה שיטרח האדם ויטייגע בה, כמו שאמרו (זוהר ח"ב דף קנח:) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה וכו', ואח"כ מעצמו יזל מים מדליו, ממקור מעיין החכמה שהתורה שורשה למעלה בלי גבול וסוף, כיון שאינה מוגבלת בשכל מוח האדם, אף שלמטה באתה החכמה בתורה בלבוש ומידה והוא הנמשל לבור.

והוא מה שאמר (איוב יא) ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים וגו', שעם היותה בעלת מידה אח"כ נעשית ארוכה מארץ, וכן אמרו רז"ל בפרק קנין תורה (אבות פ"ו מ"א) רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ולא עוד אלא שמגלין לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר וכו'. עכ"ל.

ואיתא בדברי אליהו על ישעיה (ו ט) בשם אדונינו הגר"א זי"ע, ע"פ ויאמר לך ואמרת לעם הזה, שמעו שמוע ואל תבינו וראו ואל תדעו, השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע, פן יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו, רבים מקשים על הפסוקים האלה על הכפל של לשונות, ועוד למה אצל שמיעה אמר ואל תבינו ובראייה אמר ואל תדעו, ועוד למה משנה הסדר בפסוק השני מבפסוק הראשון.

אך הפשט הוא, כי יראה בעיניו היינו תורה שבכתב, ואזניו ישמע זו תורה שבע"פ, ולבבו יבין זו קבלה, ואל תדעו זו שכל, כמו שכתוב כי אתה הרעה מאסת, ועל זה אמר ישעיה בשליחות הקב"ה לישראל, הנה היצר הרע עושה אתכם בתחילה שישמן לב העם הזה, שלא

ילמוד קבלה, ואחר"ז ואזניו הכבד שלא ילמוד תורה שבע"פ, ואח"כ ועיניו השע שלא ילמוד תורה שבכתב, כי להיצה"ר ירע לו פן יראה בעיניו היינו שילמוד תורה שבכתב, ובאזניו ישמע שאחר"ז ילמוד תורה שבע"פ, ולבבו יבין זו שילמוד קבלה ושב ורפא לו, ויעשה תשובה עילאה.

על זה הוא עושה היצה"ר לאדם שישמן ליבו שלא ילמוד קבלה, ואח"כ לא ילמוד תורה שבעל פה, ואח"כ ועיניו השע שלא ילמוד תורה שבכתב, וזהו ואל תבינו שלא תרצו ללמוד קבלה, וזהו ואל תדעו שאינכם רוצים ללמוד בשכל. עכ"ד.

עיקר הגאולה תלויה בענין לימוד סודות התורה

והנה כיון שעל עוון ביטול תורת הקבלה חרב הבית, הנה מובן מאיליו, שעיקר הגאולה תלויה בענין זה, של לימוד סודות התורה, וחלק תורת הנסתר, וכבר מבואר כן בהדיא בזוהר (רע"מ פר' נשא דף קכד:) וז"ל: המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בההיא חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר מן זוהרא דאימא עילאה תשובה, באילין לא צריך ניסיון, ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי, ויתקיים בהון (דברים לב) ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר. ע"כ.

וכן מובא בתיקון"ז (סוף תיקון ו) שאליהו הנביא זכור לטוב ירד מן השמים עם כמה חיילין נשמות וכמה מלאכים ושכינתא עילאה עטרא על כולהו ואמר לרשב"י בזה"ל: רבי רבי אנת הוא אילנא דרבה ותקיף באורייתא וכו', וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך כד אתגלייא לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיניה (ויקרא כה) וקראתם דרור בארץ וגו'. ע"כ. והכוונה לזמנינו שהוא אחרית הימים וזמן הגאולה, כמש"כ במקדש מלך (על זוהר נשא הנ"ל).

ועיין עוד בתיקון"ז (תכ"א דף נג:) וז"ל: הזה"ר ביה הו"ה ר"ז (יש בו מילת רז) דאיהו או"ר דפורקנא בתרייתא. ע"כ.

וכתב רבינו מהרח"ו ז"ל (בהקדמתו לע"ח) וז"ל: הכל תלוי בעסק החכמה הזאת, ומגיעתנו מלהתעסק בה היא גורמת איחור ועיכוב בנין בית מקדשנו ותפארתנו. עכ"ל.

ובאבן שלמה (פי"א אות ה) כתב שהגאולה תהיה רק ע"י לימוד התורה, ועיקר הגאולה בלימוד הקבלה.

וכתב בפירוש כסא מלך על תיקוני זוהר (תיקון מג אות ס) וז"ל: ומי שיכול לקנות לו רב שילמדהו קבלה או חבר מתוך הספרים ומתרשל גורם אורך גלותא, ובפירוש אמר אליהו ז"ל לרשב"י ע"ה דבהאי ספר הזוהר יפקון מן גלותא כד אתגליא בדרא בתראה. ועוד שנה ופירש דברים אלו פעמיים שלוש וכו'. ממנו יודע גודל החוב וגודל השכר למי שלומד הקבלה, כי לימוד הזוהר בגירסא בונה עולמות, וכ"ש אם יזכה ללמוד ולהבין פירוש מאמר

אחד יעשה בו תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד הפשט שנה שלימה. ואין צריך להאריך בראיות לזה. עכ"ל.

ועיין בדברי מרן הרמח"ל באדיר במרום (בראשיתו) וז"ל: תניא וכו' מן התיקונים הגדולים שנתקנו בעולם היה ספר הזוהר כאשר נאמר שבחיו בכ"מ ממנו עצמו, כי הוא לגאולה הוכן, ולהצמיח קרן ישועה לבית ישראל. ויתבאר בו דבר זה בכ"מ ברע"מ ובתיקונים כמה וכמה טעמים, וגם פה בפר' נשא: ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי. והענין הזה תלוי הוא בעיקרים גדולים מעיקרי החכמה ומושרש בעומקי ההנהגה אשר הכין ופעל האדון היחיד על עמו ועל נחלתו, לנחותם הדרך אשר יגיעו בו אל רב טוב המכוין בראשית המחשבה. וצריך שתדע כמה חסרו ישראל בגלותם ומה תיקונים צריכים הם להם להחזירם לקדמותם וכו'. עכ"כ.

עוד שם (עמוד כג) וז"ל: ואפרש לך עתה מהו דרא דמשיחא וכו', והנה מצד העקבות באותן הדורות היו ראויין להמצא חבלי משיח ולכן הוצרך שהתגלה אז ספר הזוהר של רשב"י, כי לכך נעשה לצורך זה וכו', אך וודאי כיון שנעשה אע"פ שלא נתגלה, צריך שאיזה פעולה גדולה תולד ממנו, והאמת שהנשמות מייד היה בהם סוד הבריחה, וזה שכתבו בתיקונים בסוד פסוק (תהילים פד) גם ציפור מצאה בית, עיין שם, אף שלא נתגלה הדבר לתחתונים. ועכ"ז וודאי מיתוק גדול הוא לגלות להכנה רבה לגאולה, ועל כן אמרו, שיתפרנסו ממנו העליונים עד סוף הימים שאז יתגלה לתחתונים, וביה (ויקרא כה) ושבתם איש אל אחוזתו. עכ"ל.

וכתב מהר"א אזולאי (בהקדמה לספר אור החמה) וז"ל: ומצאתי כתוב, כי מה שנגזר למעלה שלא יתעסקו בחכמת האמת בגלוי היה לזמן קצוב עד תשלום שנת הר"ן, ומשם ואילך יקרא דרא בתראה והותרה הגזירה והרשות נתונה להתעסק בספר הזוהר. ומשנת הש' ליצירה מצוה מן המובחר שיתעסקו ברבים גדולים וקטנים כדאיתא ברעיא מהימנא. ואחר שבזכות זה עתיד לבוא מלך המשיח ולא בזכות אחר, אין ראוי להתרשל. עכ"ל. וע"ע בזה באורך בספר ויקהל משה (בסופו) ובהקדמת הזוהר לבעל הסולם (אותיות נז-סא).

כיון שבענין זה תלויה גאולתנו ראוי להאריך בזה הדיבור וכמה כללים בענין

החיבור

וכיון שבענין זה תלוי גאולתינו, הנה בודאי חובה רבה להאריך בנושא קדוש זה, ולכן אמרתי להניף ידי, ולסדר דברים ברורים בסוגיא זו, וע"ז הי"ת היה בעדי לסדר סוגיא זו באופן ברור ונהיר (וכמו ששמעתי מתלמידי חכמים שעברו על החיבור).

ואקדים לומר בס"ד, שהנה כיון שענין זה עדין ויש בו כמה הבחנות, בכל זאת בחרתי להאריך בענין זה, והי"ת יעזור שלא תצא תקלה תחת ידי, והי"ת יודע שכל כוונתי לשם שמים. והנה מאמר זה הודפס בספרי ליקוטי שפר שיצא לאור לפני כמה שנים (וכעת עם תיקונים בסדר הדברים, וגם כמה הוספות), וקודם הדפסת ספר זה הראיתי את תוכנו למו"ר

הגאון ר' מנחם מנדל הלפרין שליט"א רב קהילת אוהל יוסף מאיר בעיה"ת ק"ס, והסכים להדפיסו, וכן הדפסתי שוב את המאמר בספר שיצא לאור ביום חתונתי, ושמעתי מהרבה מאוד ת"ח יראי שמים שהמאמר ערוך בטוב טעם ודעת, וראוי לפרסום, על כן החלטתי להדפיסו בספרי זה ג"כ, דדבר בעיתו מה טוב, לעסוק בסוגיא זו ביומא דהילולא רבה דר' שמעון בר יוחאי הקדוש זיעוכע"י, ושוב אתפלל שח"ו לא תצא תקלה מתחת ידי – יד כהה.

והנה זאת למודעי, כי בגמר דבריו אדם נתפס, ואף שתוך כדי קריאת המאמר יתכן ויקשה בעיניך קטע אחד או שנים, ותאמר הרי רב פלוני אמר כך ורב פלוני אמר כך, הנה הכלל שאין להקשות כי אם אחר שתקרא את כל המאמר פעם ופעמיים, ואח"כ בעזרה"ת ממילא לא יהיה לך קושיות כלל על מהלך זה.

והן אמנם מסכים אנכי שיש כמה הבחנות בזה, אולם א"א ליישב כל הדעות בפרט בסוגיא עדינה ועמוקה כזו, על כן הנני מציג בפניך צד אחד בענין זה, והוא ודאי צד אחד שקיים, ואם תאמר שיש עוד צדדים, אה"נ, ולא עליך המלאכה לגמור.

ועוד דע, כי מה שהרחבתי במעלת לימוד הסוד, לא התכוונתי שלימוד זה ראוי לכל אדם, אלא באתי לרומם מעלת חלק זה בתורה, וכמה אדם צריך לשאוף לזה, אולם לא באמת כל הזוכה ליטול את ה' יבוא ויטול, ויש הרבה אזהרות בספה"ק בענין זה, ועיקר דברינו על לימוד פשטי הזוהר, ושאר הדברים ילמוד מקופיא בקריאה בעלמא רק לרומם את עבודת הי"ת, ולא בשביל לפלפל להקשות ולתרץ אם לא ראוי לכך.

וגם אין דברי אמורים על לימוד ספרים המושתתים על חכמת האמת בדרך משל לנמשל, שזה לא כ"א ראוי ללמוד, אך ללמוד הדברים ע"י מסך המבדיל כגון ללמוד הסודות ע"י פירושים והקדמות של ספרי חסידות כמו ספר תניא וליקוטי מוהר"ן וספרי הרב המגיד וכו', וספר נפה"ח ודעת תבונות וכו', הנה בזה ל"צ לתנאים המבוארים ללומדים חכמת הקבלה, דבזה לא שייך טעות ומכשול ובזה שוו כו"ע. מלבד שכ"א צריך הדרכה מרבו בענין דרך הלימוד המתאים בעבורו.

נמצינו למדין כי כל החומרות הוא בלומד כתבי מרן האר"י ז"ל כפשוטם, וכן בלומד הסודות שבספר הזוהר שאז הטעות קרובה ביותר.

וכן ראיתי לר' יעקב הלל בשו"ת וישב הים (ח"ג סימן לב) שאחר שהאריך בענין לימוד חכמת הקבלה ושצריכין לזה תנאים וכו', כתב (באות יד) וז"ל: והנה כל האמור הוא בקשר ללימוד סתרי התורה גופן, היינו בצורתן המופשטת והנעלמת, בדרך משל ונמשל, כאשר עוסקים בסודות שברום האצילות, בענייני העשר ספירות בלימה, וכפי סגנון הגילויים ולימודי האצילות שבכתבי רבינו האר"י ז"ל בפרט, ובהולכים בדרך שיטתו הבהירה בכלל.

אבל לטעום מעט דבש בקצה המטה ממושגי ויסודי הקדמות חכמת האמת בדרך רעיוני, ולקלוט מעט חום רוחני דקדושה והתלהבות לעבודת ה', ולהרחיב מעט אופקי הידיעות בטעמי המצוות ובכוונות התפילות, ובמושגי פגם ותשובה ותיקון וכו', זה בהחלט מותר,

ואפילו נחוץ לכל בן תורה, כשמקבלים מושגים אלו בדרך המעטה על ידי מסך, ובלבוש מאמרי מוסר, ומחשבה, וחסידות, וכמו שנמצא בספרי הרמח"ל, כדרך ה' ודעת תבונות, או ספרי גדולי המוסר המושתתים על יסודי חכמת האמת, כמו ספר נפש החיים, וספר התניא, וספרי גדולי החסידות, שאין ספק דמותר לכל אדם להתחמם לאורם, ובתנאי שיקבלו הדרכת חכם לאופן הדרישה בהם, וילמדו בהדרגה, ובהתאם לכח קבלתם והבנתם.

וללימוד באופן זה אינם צריכין כלל לכל התנאים דלעיל, וכל אברך בן תורה רשאי לקבוע עיתים ללימודי קודש אלו. ואפשר שמתוך הכניסה דרך ההקדמות שבספרים כאלו, ימצאו אחר כך מסלול שיכנסו בו יותר אל הקודש פנימה ללימודי האצילות של האר"י ז"ל, כי האל לא ימנע טוב להולכים בתמים. עכ"ל.

וזה החלי בס"ד בביאור סוגיא רחבה זו, לשם יחוד קוב"ה ושכינתה בדחילו ורחימו ודחילו ורחימו ליחד שם י"ק בו"ק על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל.

הי"ת כפה על עמ"י את התורה כגיגית ועיקר הכוונה על תורת הקבלה

הנה אמרו חז"ל (שבת דף פח.). ע"פ (שמות יט) ויתייצבו בתחתית ההר, מלמד שכפה עליהם הקב"ה הר כגיגית, ואמר להם אם מקבלים אתם את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, והקשו בתוספות (שם ד"ה כפה) למה הוצרכו לכפיה, הלא אמרו ישראל תיכף נעשה ונשמע? וביאר הרב בני יששכר (מאמרי חודש סיון מאמר ה אות ט) דהנה אמרו ישראל סתם (שמות כד) כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע, הנה הייתה הסכמתם לקבל התורה מדעתם ובבחירתם, וחזר הי"ת לכפותם את התורה ואמר להם אם מקבלי"ם אתם את התורה, היינו מקבלי"ם דייקא, על דרך הקבל"ה שהתורה מדברת מן שעשועי המלך, והיה זה הדבר בהכרח מאיתו ית"ש ולא על צד הבחירה מאיתנו, להורות שעיקר התורה דברים היא מאיתו ית"ש, וזהו שנאמר לעתיד במהרה בימינו (ישעיה נא) כי התורה מאיתי תצא, וקשה דהא קי"ל (בפיוט יגדל אלקים חי כו') לא יחליף ולא ימיר דתו, וזאת התורה לא תהא מוחלפת (י"ג עיקרים)? אבל הנרצה דהיינו כי התורה המדברת מאיתי (היינו שעשועי המלך – סודות ורזי תורה) תצא מנרתיקה ויהיו הנסתרות כנגלות.

אחד מקניני התורה הוא ההסתכלות בסוד הצפון בחוקות התורה

הנה איתא באבות (פ"ו מ"ה) דאחד מקניני התורה הוא בשכלות הלב. וביאר בתפא"י (אות עג) וז"ל: בשכלות הלב, הוא ההסתכלות בסוד הצפון בחוקות התורה, שא"א לאדם רק להציצם אבל לא לבארם בלשונו. עכ"ל.

כל סיפורי התורה הם לבושים לסודות עליונים מאוד

איתא בזוה"ק פר' בהעלותך (דף קנב.) וז"ל: ר"ש אמר ווי להווא בר נש דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה סיפורים בעלמא ומילין דהדיוטי וכו', אלא כל מילין דאורייתא

מילין עלאין אינון, ורוזין עלאין. עוד שם: ר"ש אומר וכו' אורייתא אית לה גופא כו', טפשיין דעלמא לא מסתכלי אלא בההוא לבושא כו', אינון דידעיין יתיר לא מסתכלן בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא, חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו בטורא דסיני, לא אסתכלי אלא בנשמתא, דאיהי עקרא דכולא אורייתא ממש, ולעלמא דאתי זמינין לאסתכלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא. ע"כ.

ותחזינה עיינו מה מעלת העוסק דוקא בנשמת התורה, דהיינו ברזי תורה וסודות הקבלה.

וכדברים אלו מבואר בזוהר בהרבה מקומות שבתורה נמצאים הרבה סודות, ונעתיק מקצתם, הנה איתא בפר' תולדות (דף קלד:) וז"ל: באורייתא אינון כל רוזין עלאין חתימין. ע"כ. ושם (דף קמה:) איתא וז"ל: אמר ר' יוסי ודאי כל מה דעביד קוב"ה בארעא כולא הוה ברזא דחכמתא. ע"כ.

וכן איתא בפר' וישב (דף קפז.) וז"ל: תא חזי, כמה חביבין אינון מילי דאורייתא, דכל מילה ומילה דאורייתא אית ביה רוזין עלאין קדישין, והא אתמר כד יהב קוב"ה אורייתא לישראל כל גניזין עלאין קדישין כולהו יהב להו באורייתא, וכולהו אתייהבו להו לישראל בשעתא דקבילו אורייתא בסיני. ע"כ. וכן איתא בפר' כי תצא (דף רעט:) וז"ל: באורייתא – ברזין סתימין לית סוף. ע"כ.

וכן איתא בפר' בשלח (דף נז:) וז"ל: כמה טפשיין בני עלמא דלא ידעיין ולא משגיחין במילוי דאורייתא, דהא מילין דאורייתא כמה רוזין עלאין אית בהו. ע"כ.

ואיתא בזוהר חדש (פר' בראשית דף יב:) וז"ל: וא"ת שאין סתרים בתורה תדע לך כי על כל דבר ודבר יש תילי תילים של סודות והלכות ופירושים, שנאמר (שיה"ש ה) קווצותיו תלתלים על כל קוץ וקוץ תילי תילים, כי הא דרבן יוחנן בן זכאי הוה אמר על האי פסוקא (בראשית לו) ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב שלוש מאות הלכות פסוקות, ולא רצה לגלות אותם אלא לר' אלעזר בן ערך ולר' אלעזר בן הורקנוס תלמידיו דהוו עסקי במעשה מרכבה עמו. עיין שם.

ועיין בתיקו"ז (תס"ט דף קיד.) וז"ל: חכימין דאורייתא מארי דרוזין זרקין תבנא ומוץ דלבר, ואכלין חטה דאורייתא, דסלקין לחושבן חט"ה. ע"כ. וע"ע שם: בעירן דלא מסתכלן ולא ידעיין אלא בתבנא דאורייתא, דאיהי קליפה מלבר ומוץ דילה. ע"כ. ועיין בספר לשם שבו ואחלמה (הדע"ה דף א.) ובשם עולם לח"ח (פרק יב).

בתורה יש סודות רבים ואם היינו יודעים לצרף אותיות התורה היה יכול

האדם לברוא עולמות ולהחיות מתים

איתא במדרש תהילים (שוחר טוב מזמור ג) וז"ל: לא ידע אנוש ערכה כו', לא נתנו פרשיותיה על הסדר שאלמלא נתנו על הסדר כל מי שהוא קורא בהן, מייד הוא יכול לבראות עולם ולהחיות מתים ולעשות מופתים, לפיכך נתעלם סידורה של תורה. ע"כ.

וּכְתַב בלשם שבו ואחלמה (שער הפונה קדים פ"ט) וז"ל: אמנם היא אינה לפי הסדר שניתנה לנו, וכמ"ש רז"ל בשוחר טוב (מזמור ג) וכו', והוא גלוי לפני הקב"ה, והיא כמ"ש רז"ל (ברכות דף נה.) יודע בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, שנאמר (שמות לה) וימלא אותו רוח אלוקים, כי הסדר שניתנה לנו, הנה היא רק ע"פ יסוד מציאות הטבע אשר ניתנה לנו בסידורה שלפנינו, כאשר לא זכינו ללוחות ראשונות, והיא אורייתא דבריאה עולם הכסא ששם היא גילוי דשם אלהים בגימטריא הטב"ע, אבל סדר התורה קדומה שבעצמותו ית"ש, היא על פי אור הניסי למעלה מן הטבע לגמרי, ולמעלה מן המידה לגמרי, והיא אשר תתגלה לעתיד לבוא. עכ"ל.

וּכְתַב הרמב"ן (כתבי רמב"ן ח"א עמוד קסז) וז"ל: עוד התורה מאירת עינים בדברים גדולים מכל אלו וכו' וכו', אבל יש לנו קבלה שיותר ממה שכתוב בספר ההוא הם שמות כל התורה כולה מבראשית עד לעיני כל ישראל, כגון שנאמר בראשית יתברא אלוקים וכו'. ע"כ. ועיין שם שמאריך ומביא המקומות שהתגלה השמות הקדושים.

וּכְנ כתב בהקדמתו לספר בראשית וז"ל: ונראה שהתורה הכתובה באש שחורה על גבי אש לבנה בענין זה שהזכרנו, היא שהייתה הכתיבה רצופה בלי הפסק תיבות, והיה אפשר בקריאתה שתקרא על דרך השמות ותקרא על דרך קריאתנו בענין התורה והמצוה, וניתנה למשה רבינו ע"ד קריאת המצוות ונמסר לו ע"פ קריאתה בשמות. עכ"ל.

וּכְתַב הרמ"ק בפירושו אור יקר על הזוהר (שיעור קומה סימן נח) וז"ל: ועתה אפרש הנה ענין התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה, רצה לומר, שהיא אור בחינת האצילות כנודע, והוא אור התורה, כל איזה יחוד או צירוף או שם שיצטרף מן התורה היא היא בחינה אחת ואור אחד מאורות תפארת וכו'. עיין שם.

וְעֵינ בנפש החיים (ש"א סוף פרק טז, ובשער ד פרק יט באריכות ופרק כח באריכות) ועיין עוד בזה באריכות בתפארת ישראל למהר"ל (פרק יג) וכבר האריכו בזה כל המקובלים.

כל התורה שמותיו של הקב"ה

הנה אמרו חז"ל (ברכות דף כא.) וז"ל: מנין לברכת התורה לפני מן התורה, שנאמר (דברים לב) כי שם ה' אקרא וגו'. ע"כ. וחזינן מדברי חז"ל אלו כי התורה נקראית השם של הקב"ה, שהרי ילפינן מכאן ענין ברכה לפני התורה, וכמש"כ כי שם ה' אקרא, היינו כשאדם עוסק בתורה, הרי הוא קורא בשם הקדוש.

וּכְנ איתא מבואר ומפורש בזוהר (פר' משפטים דף קכד.) וז"ל: דכל מאן דינטר ארחי דאורייתא ואשתדל בה, כמאן דאשתדל בשמא קדישא, דתנינן אורייתא כולא שמא דקוב"ה, ומאן דמשתדל בה כמאן דמשתדל בשמא קדישא, בגין דאורייתא כולא שמא חד קדישא איהי, שמא עלאה, שמא דכלול כל שמאן, ומאן דגרע את חד מינה, כאילו עביד פגימותא בשמא קדישא. ע"כ.

ועוד איתא (בפר' ויקרא דף יג:) וז"ל: ר"א פתח (תהילים מד) כל זאת באתנו ולא שכחנוך כו', ולא אנשנין מילולי אורייתך, מכאן אוליפנא כל מאן דאנשי מלולי אורייתא ולא בעי למלעי בה, כאילו אנשי לקוב"ה, דהא אורייתא כולא שמא דקוב"ה הוי. ע"כ.

עוד שם (דף יט.) וז"ל: דהא אורייתא מאן דישתדל בה מתעטר בעטרוי דשמא קדישא, דהא אורייתא שמא קדישא הוא, ומאן דישתדל בה אתרשים ואתעטר בשמא קדישא, וכדין ידע ארחין סתימין ורזין עמיקין כו'. ע"כ.

עוד איתא בזוהר (פר' יתרו דף צ:) וז"ל: ואורייתא כולא שמא חד הוי, שמא קדישא דקוב"ה ממש, זכאה חולקיה דמאן דזכי בה, מאן דזכי באורייתא זכי בשמא קדישא דקוב"ה ממש, ר"י אומר בקוב"ה ממש זכי, דהא הוא ושמיה חד הוא. ע"כ.

ועוד איתא בתיקון"ז (תיקון כב דף סג:) וז"ל: שהרי הקב"ה הוא אחד, והוא לא היה מדבר באלו הקולות והדיבורים של אנכי, אלא להראות ששמו וכבודו היו בתורה, ומשום זה הקב"ה דיבר ממנה בדין, כדי שיזדעזעו כל אומות העולם מאותם שמשתדלים בה, ומשום זה אמר הקב"ה למשה זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור, שמי עם י"ה – שם"ה מצוות של לא תעשה, זכרי עם ו"ה – רמ"ח מצוות עשה, להראות שהתורה נבראה בשם הקב"ה ועל שמו נקראית, זהו שכתוב כל הנקרא בשמי וכו', ובה שורה הקב"ה וממנה דיבר בסיני, ויש תורה עליונה שלא נקראית בה בריאה אלא האצילות שלו, והיא והוא – הכל אחד, וכל אדם שמשתדל בתורה, שמו של הקב"ה שם. ע"כ.

ואיתא בזוהר (פר' במדבר דף קיח.) וז"ל: כמה חביבא אורייתא קמיה קוב"ה, דהא בכל אתר דמילי דאורייתא אשתמעו, קוב"ה וכל חיילין דיליה כולהו צייתין למלוליה, וקוב"ה אתי לדירא עמיה, הה"ד (שמות כ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו'. ע"כ. מבואר שהתורה נקראית שמו של הקב"ה, כמש"כ בכל מקום אשר אזכיר את שמי, דאזיל על התורה כמבואר.

וכבר מבואר בזוהר"ק בדוכתינ טובא, כי כל התורה שמותיו של הקב"ה, כי כל התורה היא שם קדוש וכו', וכמבואר בזוהר"ק (פר' יתרו דף צ: פר' ויקרא דף יט. פר' שמיני דף לו. פר' אחרי מות דף עא: דף עב. דף עג. דף עה. פר' אמור דף צח: פר' קרח דף קעו: פר' ואתחנן דף רסה:).

ויעלה ויבוא מכל הענינים הנזכרים, מה מעלת התורה, כי בתורה יש סודות גדולים, ואילו ניתנו פרשיותיה של תורה על הסדר, היה אפשר להחיות מתים, גם תעלה האידנא כי התורה היא ממש השם של הקב"ה, היינו שאם היינו יודעים היינו יכולים למצוא בכל התורה צירופי השמות של הקב"ה, וא"כ מי בער לא ידע ולא יבין כמה חוב גדול מוטל עלינו להתעסק בחלק של רזי תורה, שעיי"ז יזכה לנשמת התורה, ואף שבכל אופן העוסק בתורה, נחשב לו שעוסק בשמו של הקב"ה, אכתי אינו דומה למי שקורא בשמו של המלך ממש, למי שרק מתוך קריאתו נשמע שקורא אל המלך.

מאוד צריכין להזהר הטיפשים ואטומי להב המלעיגים על סודות התורה שהם בבחינת פר"ד

הנה כמה צריכין להזהר אותם טיפשים ואטומי לב המלעיגים על סודות התורה, ואומרים שבתורה יש רק פשט ואין בלתו, וכמש"כ בזוהר פר' בהעלותך (דף קמט.) וז"ל: כמה חביבין מילי דאורייתא, דבכל מילה ומילה אית רזין עילאין ואורייתא כולא עלאה איקרי וכו' וכו', ומאן דאמר דההוא סיפורא דאורייתא לאחזאה על ההוא סיפור בלבד קאתי תיפח רוחיה וכו'. ע"כ.

ומה מתאימים דברי ג"ע הרב חיד"א בדבש לפי (מערכת ק אות טו) שהנה בתורה יש פרד"ס, ומי שאינו מאמין בסוד הוא פר"ד, ומי שאינו מאמין כי אם בפשט הוא טיפש, כמו אותיות פשט – טיפש, והיינו דכתיב (תהילים קיט) טפש כחלב ליבם. עכ"ד.

ואיתא בזוהר (רעיא מהימנא פר' כי תצא דף רעה:) וז"ל: אבל רבנן ווי לאינון דאכלין תבן תבל דאורייתא חמור דאורייתא דאתחשיב ח'כס מ'ופלא ו'רב ר'בנן, ולא ידע בסתרי דאורייתא אלא קלין וחמורין דאורייתא, קלין תבן דאורייתא חומרא דאורייתא, חטה – חט ה' אילנא דטוב ורע. ע"כ.

וכתב הרמ"ז (שם) דרשב"י ע"ה אינו ממעט העסק בפשטי התורה, אלא צועק על אותם הלומדים רק פשט התורה ואינם חפצים בלימוד סתרי תורה, כי עסק הפשט הוא רק נתינת כח בניצוצות להחיותם, אבל אין בהם כח להעלות את הניצוצות עד האצילות להתברר ולהתתקן כראוי, ואלו שאינם חפצים אלא בפשט תמיד הם בערבוביא, כי אין להם כח לברר הטור מן הרע לגמרי. עכ"ד.

ואיתא בזוהר (פר' בראשית דף כח.) וז"ל: עוד פתח ואמר (בראשית ב) ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה וכל עוף השמים, ווי לעלמא דאינון אטימין ליבא וסתמימין עיינין דלא מסתכלין ברזי דאורייתא, ולא ידעין דודאי חית השדה ועוף השמים אינון עמי הארץ, ואפילו באלין דאינון נפש חיה לא אשתכח עזר בהון לשכינתא בגלותא, ולא למשה דאיהו עמה, דבכל זמנא דגלת שכינתא לא זז מינה. ע"כ.

ועיין בתיקוני זוהר חדש (דף קכו.) וז"ל: ובגין דא (תהילים א) כי אם בתורת ה' חפצו, ואוקמוה רבנן (ע"ז דף יט.) דלית לאתעסקא בר נש באורייתא אלא במה שליבו חפץ, אית שליבו חפץ בסתרי אורייתא בעובדא דבראשית ובמעשה מרכבה, ואית דלא בעי אלא בפשטי דאורייתא, דפשטין אינון מסטרא דעבד ורזין מסטרא דמלכא, אדון, ועבד, ובגין דא, לדא אתקרי שתילא ולדא נטוע, שתול דלית ליה קשירא, ונטוע דלית ליה עקירה והנחה דשבת, ברשות יחידו של עולם, איהי שכינתא שבת מלכתא, לא צריך למיעבד בה עקירה, מההוא חפץ דאיתמר ביה, כי אם בתורת ה' חפצו, ואוקמוה רבנן אלא למהוי ביה קבוע. ע"כ.

וכתב הרמ"ק באור יקר (תיקו"ז כרך ג עמוד קפג-ד) וז"ל: הענין כי לפי העסק כן בחינת האחיזה, אם יעסוק אדם בפשוטי התורה, ימשיך עליו נשמה מסוד אמה ועבד, דהיינו מבריאה יצירה ועשיה, ואם יעסוק בפנימיות, ימשיך על עצמו נשמה מצד הפנימיות והאצילות, ולזה להיות עסק רבי שמעון בסוד התורה תמיד, הנה היה לו סוד נשמתו מהאצילות. עכ"ד.

ארורים הרשעים הכופרים בתורת ה'

ארורים הרשעים הכופרים בתורת ה', ארורים הדרדעים שכפרו בריש גלי באמיתות ספר הזוהר הקדוש, וכבר יצאו נגדם גדולי חכמי ישראל שבארץ תימן במלחמת מצוה, וחזיקום ואימצום חכמי ורבני ירושלים שבעת ההיא, והא לך מקצת לשון המכתב שיצא מאת קכ"ח חכמי ורבני נקיי הדעת שבירושלים, ביום ה' שבט שנת תעד"ר, ז"ל: ארורים הם מפי השם הנכבד והנורא היוצא מפי כהן גדול ביוה"כ וכו', ארורים הם מפי הגבורה וכו', ארורים הם מפי שר התורה, ארורים מפי האל הגדול הגיבור והנורא וכו', מלאכי חבלה יפגעו בהם וכו', באסכרה תהיה מיתתם וכו', וגם נודיע כי הם כעכו"ם לכל דבריהם, שחיתתם נבילה, יינם יין נסך, גיטם אינם גט וכו', עד אשר ישובו מדרכם הרעה. ע"כ.

ובעת ההיא באותה השנה ביום ט' שבט יצא חרם נוסף ע"י הבד"ץ שע"י קהל אשכנזים בעיה"ק ירושלים, וז"ל: וכל המסתפק ואינו מודה בהם ח"ו, אין לו חלק בתורה הקדושה, והוא מופרש ומובדל מעדת ישראל. ע"כ.

ושוב ביום י"ט שבט שנת תרע"ט הוציא בי"ד רבה דעת הספרדים חרם, וז"ל: כי כן בכח הזוהר הקדוש שתתעלה, הננו מחרימים ומשמתים אותם ומפרשים אותם ומבדילים אותם מעדת ישראל, ורביצה בהם כל אלות התורה, ולא יאבה ה' לסלוח להם עד אשר יחזרו בהם, ויאמינו בתורה בכל חלקיה בנגלה ובנסתר. ע"כ.

ועוד בעת ההיא יצא חרם נוסף ע"י בד"ץ דקהל אשכנזים חסידים בירושלים, וז"ל: וכל המפקפק בהם הוציא את עצמו מכלל ישראל וכו', אוי לדור שכך עלתה בימיו, חוב גדול מוטל על כל גדולי הדור, ואחריהם יזהרו כל בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם לתבוע עלבון תורתנו, לגדע קרני רשעים ולגלות קלונם ברבים, כי הם מוחרמים מנודים מופרשים מובדלים מעדת ישראל וכו', ארורים הם וארורים יהיו, המה כרעו ונפלו ואנחנו וקמנו ונתעודד בשם ה' נגילה ונשמחה בו וכו'. ע"כ.

מפי השמועה (עיין בספר ל"ג בעומר פ"כ עמוד רז) אמרו, דמרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל הורה דיש לחוש ליינם של אותם אנשים מכת זה, כי לאחר שנתקבל ספר הזוה"ק, הרי כל המפקפק בו – ככופר בחלק מהתורה שקיבלנוה בסיני. וסיפר אדם אחד נאמן שהיה נוכח בחופה שהגרשו"א היה אמור לשמש מסדר קידושין בחופה של תלמיד משיבתו, ולפני החופה הבחין הגרשו"א ברב אחד תלמיד חכם השייך לכת הדרדעים שבא להשתתף בחופה, פנה הגרשו"א להבחור ושאלו על אודות אותו רב מה הוא עושה כאן בשמחתו,

והשיב שהוא רב הקהילה שאליו משתייך והזמינו להיות עד קידושין, נענה הגרשז"א ואמר, אני יהיה עד, והוא יהיה מסדר קידושין. ע"כ.

והנה אין צורך בראיות להוכיח השוטים, ואין טעם לקפח כת הקפחים המקופחים בלא"ה, וכל דבריהם יעלו הבל, יסכור הי"ת פי כל דוברי שקר, הכופרים בתורת ה', ודוברים על צדיקי הדור דברי עתק ובוז, גם נהמת הארי (ר' אריה די מודינא בספרו ארי נוהם) אשר עלה בליבו כי נהמתו תרתיע איזהו מאן דהוא, הנה אין אנו נרתעים כלל, ונהמת הבוז לא מעלה ולא מורדת, אשר פער פיו נגד כל גדולי העולם ראשונים כמלאכים כמו הרמב"ן ושאר ראשונים, וכן פער פיו לבלי חוק לומר על האר"י ז"ל ותלמידיו פתאים וסכלים, וכל אשר בליבו הוציא לחוץ בלי דעת והשכל, לא יעשה כן בישראל, ודבריו מהבל ימעטו, אין בהם ממש, כחרס הנשבר וכעוף פורח וכחלום יעוף, בטל ומבוטל כעפרא דארעא, וכבר השיב על דבריו הנשחתים כבוד הגאון המקובל קדוש ה' מכובד ר' יצחק אייזיק חבר זצ"ל, דברים נכוחים וברורים, דברים כדרכנות, בספרו מגן וצינה, ועל כן אל תחוש לקולות הבל אלו, והקולות יחדלו"ן, ומכאן תקיש על כל שאר הכופרים בתורת ה', שאין בדבריהם שחר, והאמת חזקה מהכל.

חכמת האמת היתה נגלית לגאונים ולראשונים

והנה חכמת האמת חכמה עמוקה היא, והייתה נגלית לגאונים וראשונים, וכמש"כ מהרי"א מקאמרנא בנתיב מצוותיך (נתיב התורה שכיל אות לב) שכל ספר הזוהר היה מצוי בישיבת הגאונים עד רב האי, והרמב"ן לא זכה לראותו, והבין זה מדברי הרמב"ן בביאורו עה"ת (בראשית ה א). עיין שם. וכ"כ עוד בזוהר חי (פר' בראשית דף יד: ובפר' וארא דף כה.).

וכן ידעו מחכמה זו הרבה ראשונים (אף של היה מצוי בידם ספר הזוהר), הלה המה רשב"י ור' יהודא החסיד ורבי אליעזר מגרמייזא והרמב"ן והרשב"א והראב"ד והריטב"א והריב"ש ורבינו בחיי והריקאנטי והברית מנוחה ובעל ספר התמונה, ועוד ועוד רבבות מוסרי התורה לדורותיהם, וזה ברור ונכון לכל משכיל.

וכתב רבי משה בסולה (בהסכמתו להדפסת ספר תיקו"ז הראשון) וז"ל: זאת החכמה תורת אמת הייתה בפי הקדמונים, ולומדים אותה על פה כשאר תורה שבע"פ, ובימי רשב"י נכתבה זכרון בספר, ומאז ועד הייתה נמצאת אצל יחידי סגולה, ומרוב הגלות והטלטול נאבדו הרבה ספרים ממנה, והנה אנשי העיר פיס שהם מזמן קדמון, נמצא אצלם ספר הזוהר ושאר ספרי קבלה שאין להם מציאות בשאר ארצות. עכ"ד.

ספר הזוהר נכתב ע"י רשב"י

גם תדע כי ודאי שספר הזוהר נכתב ע"י רשב"י, וכמו שרמז שמו בריש ספר הזוהר, כי מילת ברי"ש הוא ר"ת ר' שמעון בר יוחאי, וכמבואר בדברי רבינו האר"י ז"ל בזוהר הרקיע (דף כב: טור ב).

והטעם לזה ביאר מרן ז"ל (שער מאמרי רשב"י דף יט. טור ב) כי הייתה נשמתו מצד אור המקיף ולכן היה בו כח להלביש הדברים, ולדורשם באופן שאף אם ידרוש ברכים לא יבינו הדברים כי אם מי שראוי להבינם, ולכן ניתן לו רשות בלבד לכתוב ספר בחכמה הזאת, ולא ניתן לרבותיו או לראשונים אשר קדמו לו, והטעם הוא להיות שלא היה בהם כח להלביש הדברים כמוהו. עכ"ד.

מי חיבר את הספר רעיא מהימנא

ולענין זהות מחבר ספר הרעיא מהימנא, כתב האדמו"ר מקאמרנא בנתיב מצוותיך (נתיב התורה שביל א אות לב) וכוזהר חי (בראשית דף יד): שנתחבר ע"י אדם בעולם הזה שהיה איש קדוש ממש בתחילת זמן הגאונים, שהיה בו נשמת משה רבינו ע"ה ממש. עכ"ד.

וזהו שלא כדברי הרמ"ק באור יקר (כרך טו עמוד קסד) שנתחבר ע"י רשב"י בגן עדן עם נשמת רעיא מהימנא, וז"ל הרמ"ק: שהיה ממש רבי שמעון נכנס לעולם הנפשות אל הדקות ההוא בחסידותו, ועוסק בתורה בנפש הרעיא מהימנא לצורך הדור, לחבר החיבור הזה. עכ"ד. וכן הביא בחסד לאברהם (מעין ד נהר לב) ובשם הגדולים (מערכת ספרים אות ר קו"א ערך רעיא מהימנא).

מתי רשב"י למד סודות התורה

ומתי רשב"י למד בסודות התורה, הנה בנתיב מצוותיך (נתיב התורה שביל א אות לב) כתב כי באותה מערה שנתחבא רשב"י (עיין שבת דף לג): חיבר רשב"י את תיקוני הזוה"ק, וכן משמע בריש ספר התיקונים שפתח בה, רבי שמעון אזל ליה וערק למדברא דלוד ואתגניז בחד מערתא וכו'. עיין שם.

אולם בתניא (אגרת הקודש פרק כו) כתב דגם פלפול הקושיות ותירוצים דמסטרא דרע ורוח הטומאה אשכחן ברשב"י דעסק ביה טובא גם בהיותו במערה, ואדרבה בזכות צער המערה זכה לזה, כדאיתא בגמ' (שבת דף לג): דאמר לר' פנחס בן יאיר אכל קושיא כ"ד פירוקי, וא"ל אילו לא ראיתני בכך כו'. (וגם באמת ע"כ עיקר עסקיהם במערה היה תורת המשניות ת"ר סדרי שהיה בימיהם עד רבינו הקדוש, דאילו ספר הזהר והתיקונים היה יכול לגמור בב' וג' חודשים, כי בודאי לא אמר דבר אחד ב' פעמים). עיין שם. הרי שדעת בעל התניא שעיקר לימודו של רשב"י במערה היה בסודות התורה.

מי סידר ספר הזוהר על סדר הפרשיות

ולענין מי סידר הזוהר ע"ס הפרשיות, אף שלא היה זה רשב"י ורבי אבא כותב הזוהר, אלא היה זה חכם אחד, מ"מ אין להסתפק בעיקרן של דברים כהוייתן שודאי יצאו מפ"י רשב"י וחביריו, והמהרהר אחריו כמהרהר אחר השכינה, וכמבואר בדברי מהר"ם חאגיז בספרו משנת חכמים (סימן שלב וסימן שלד).

וע"ע בדברי מהר"א גלאנטי המובאים בספר אור החמה למהר"א אזולאי (פר' וישלח דף קסח). שמסדר הזוהר היה אחד מימי הגאונים או חכמים אחרים שחיברו כל המימרות יחד שכתב רבי אבא שהיה סופר של הרשב"י, והם חילקום לפרשיות כל פסוק ופסוק בפרשה שלו.

ודעת האדמו"ר מקאמרנא בנתיב מצוותיך (נתיב התורה שביל א אות לב) דמסדר הזוהר ע"ס הפרשיות היה ע"י איש קדוש בסוף ימי רבנן סבוראי תחילת הגאונים. ושמו היה שלום בודאי. ויתכן שהוא שר שלום גאון, כמבואר בדברי הרב הנז' בביאורו לזוהר הנקרא זוהר חי (פר' משפטים דף קיט:).

וכ"כ עוד בזוהר חי (פר' בראשית דף יד:) שמי שסידר ספר הזוהר היה איש קדוש אחד בזמן הגאונים אשר קידש וטיהר את עצמו כמלאך אלוקים. וכ"כ עוד שם (פר' וארא רע"מ דף כה.).

איך יתכן שנזכר בזוהר שמות אמוראים

ובענין שמות האמוראים המובאים בזוהר, הנה דעת מרן האר"י ז"ל (שער ההקדמות דף ג. טור ב) כי גם דברי האמוראים יצאו מפי רשב"י ואמר דבריו ברוח הקודש והיה רואה בעיניו כל נשמות, אף אותם העתידים להבראות.

וכ"כ במאור עינים (אגדות הש"ס ריש מסכת שבת) וז"ל: אך אותן הצדיקים הגדולים שהיו בעלי רוח הקודש כגון רבי שמעון בן יוחאי וחביריו הן במדריגה שלמעלה מן הזמן, כי רוח הקודש הוא דבר ומדריגה שאינו בזמן, לכך ראו בימיהם כל מה שעתידים דורות האחרונים לחדש.

שלכך מצינו בזוהר שמוזכר כמה מימרות ממאמר האמוראים העתידים להיות בדורות האחרונים, והוא מטעם הנ"ל כי הן היו בעלי רוח הקודש והיו למעלה מן הזמן לכך ראו כן. עכ"ל. וכ"כ עוד שם (פר' צו ד"ה והאש). וכן הסכים הבן איש חי בפירושו בנייהו על הזוהר (דף ד:).

וכתב בשיחות הר"ן (סימן רעח) וז"ל: אמר שנמצאים כמה מאמרים בזוהר הקדוש שגילה רבי שמעון בר יוחאי לתלמידיו אחר הסתלקותו, וזה ענין ובחיבורא קדמאה שכתוב בזוהר הקדוש בפרשת פינחס (דף ריט:): ובשאר מקומות, כי העולם אינם מבינים מהו ענין ובחיבורא קדמאה, אך האמת שהוא גילה להם כמה תורות אחר פטירתו, ומה שגילה להם קודם קרא חיבורא קדמאה.

ובזה מיושב היטב מה שנמצאים בספרי הזוהר הקדוש ובתיקונים פירוש על מימרות האמוראים שהיו אחר רבי שמעון בר יוחאי זמן מרובה, אך באמת אלו המאמרים גילה רבי שמעון בר יוחאי אחר פטירתו, ואז כבר היו אלו האמוראים בעולם, אחר כך מצאתי ענין זה באיזה ספר. עכ"ל.

דברי היעב"ץ שמחבר הזוהר לא היה רשב"י לא היה כי אם לצורך שעה

ודע כי כל דברי היעב"ץ במטפחת ספרים שמחבר הזוהר לא היה רשב"י, לא היה כי אם לצורך השעה, וכמש"כ ג"ע הרב חיד"א בשם הגדולים (מערכת ספרים אות ז ערך זוהר) וז"ל: עתה מקרוב בא לידי מטפחת ספרים, וראיתי בהעברה בעלמא שעשה פלילות, עד שכתב שאינו לתנא אלא לאחרון ופקפק על הגדולות והנוראות אשר בזוהר, ולפום ריהטא הייתי תמיה מאוד על דבריו בכלל ובפרט, ורבותינו אריון דאורייתא מהר"ם קורדוביר"ו והאר"י זצ"ל בעלי רוח הקודש ואשר נגלה אליהם אליהו זכור לטוב ובכל הארץ יצא קוום ובקצה תבל מיליהם הם נגדו, ואחריהם כמה קדישי עליונין. ולכן נראה לי, כי גם הרב ז"ל ידע באמת ובתמים ענין הזוהר הקדש, אך בקנאותו על כת הארורה שעוברים על כריתות ומיתות ב"ד דתלו עצמם בלשונות הזוהר בדברי שווא ושקר, לכן הראה פנים לקעקע ביצתם ולומר משום עת לעשות פקפוקים אלו וכוונתו לשמים. וה' ברחמיו ידיננו לכף זכות. עכ"ד.

תכלית חכמת האמת לד' ענינים

והנה תכלית חכמת האמת הוא לד' טעמים, כמבואר בזוהר חדש (שיר השירים דף פו:):
 וז"ל: חכמתא דאצטריך ליה לבר נש, א) חד למנדע לאסתכלא ברזא דמאריה.

ב) וחד למנדע ליה לגופיה ולאשתמודע מאן איהו, ואיך אתברי, ומאן אתי, ולאן יהך, ותיקונא דגופא היאך אתתקן, והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכולא.

ג) וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתייה, מאי היא האי נפש דביה, ומאן אתיא, ועל מה אתיא בהאי גופא טיפה סרוחה דהיום כאן ומחר בקבר.

ד) וחד לאסתכלא בהאי עלמא ולמנדע עלמא דאיהו ביה ועל מה יתתקן, ולבחר ברזין עילאין דעלמא דלעילא לאשתמודעא למאריה, וכל דא יסתכל בר נש מגו רזין דאורייתא.

תא חזי, כל מאן דאזיל לההוא עלמא בלא ידיעה אפילו אית ביה עובדין טבין סגיאיין, מפקין ליה מכל תרעי דההוא עלמא, פוק חמי מאי כתיב הכא (שיה"ש א) הגידה לי, אימא לי רזין דחכמתא עילאה איך אנת רעי ואנהיגת בההוא עלמא עילאה, אוליף לי רזין דחכמתא דלא ידענא ולא אוליפנא עד הכא, בגין דלא אהוי בכיסופא בגו אינון דרגין עילאין דאנא עאל בינייהו, דהא עד הכא לא אסתכלנא בהו.

תא חזי מאי כתיב (שם) אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה ולא אסתכלת בחכמתא עד דלא תיעול הכא ולא ידעת ברזין דעלמא עילאה צאי לך (בגלגולא או בעיבור מהרמ"ק ז"ל), לית אנת כדי למיעל הכא בלא ידיעה, צאי לך בעקבי הצאן והוי ידעת גו אינון עקבי הצאן, אלין אינון דבני נשא דשין לון בעקב וידעין רזין עילאין דמאריהון ובהו תנדע לאסתכלא ולמנדע. ע"כ.

סוגי הכתות שהרחיקו עצמם מלימוד הקבלה ותועליות הנובעות מלימוד

קדוש זה

והנה כתב הרב מנחת יהודא (בהקדמתו לפירושו למערכת האלוהות) וז"ל: ראוי שיחפוץ האדם בחיים כדי לראות בטוב, שנאמר (תהילים לד) מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, והטוב הזה לא יושג כי אם באמצעות התורה, שנאמר (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו, ותפס לשון לקח, לומר תקחו הטוב אם תורתי אל תעזבו, ויש למצוות טעמים נסתרים, אשר טועמיהם טועמים בעולם הזה מהטוב הגנוז לצדיקים לעתיד לבוא, שעליו נאמר (תהילים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו', וכמו שהטוב ההוא גנוז לצדיקים בלבד, ועליו אמר הנביא (ישעיה סה) הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו וגו', כך מגנזי התורה לא יתהנו אלא יחידי הסגולה, ראיתי בני עליה והינם מועטים.

ורוב העולם הרחיקו מחכמת הקבלה דרכיהם, ויש בזה כתות, אם להיות בעיניהם מאוסה, שלא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות ליבו, רצה לומר בדברים הגלויים, והוא הפשט, ולא די לנו הצער הזה, אלא שכופרים בה ואומרים שאין בתורה אלא פשטה, ואם לחשבם כי מי ומי הוא אשר יבוא אל שער המלך, ואם מפני פחדם משגיאה, לחשבם כי שגגתה עולה זרון.

ומי שהוא מכת הראשונה, אוי לו ולמזלו, נח לו שלא נברא וכו', ומי שהוא מהכת השניה, עליו אמר החכם ע"ה (משלי כד) ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתח פיהו, ופירושו, מצד שבעיני האויל רמות החכמות, כוונתו יתשל מללומדם, וזהו סיבה כי בחכמה הנשגבה ורמה, והיא חכמת הקבלה אשר היא שער לה', לא יפתח פיו. ומי שהוא מהכת השלישית, כוונתו רצויה ומעשיו אינם רצויים, כי לא מפני זה ראוי להתרשל ממנה, וה' הטוב יכפר בעדו, כי על כל פשעים תכסה אהבה, והשגיאה ההיא עריבה לפני ה'.

ותועלותיה ידועות, כי מלבד היות האדם מצידה יודע את קונו, ויודע סתרי תורה וטעמי המצוות המתוקים מדבש ונופת צופים, אשר מצידם היא משיבת נפש, כי הנפש מתחזקת בהם ומתבודדת עם קונה, גם כן ימשך ממנה עשיית המצוה כתיקונן ובאהבה רבה, והיא המלהבת אותו לעשות בשלימות, ועל זה אמר החכם (שיר השירים ח) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה.

ועוד יגיע לנו ממנה תועלת נמרץ בענין התפילות, בא וראה בספר הזוהר (ח"ג דף רפה). ז"ל: בעי בר נש לסדר שבחא דמאריה כהאי גוונא, בקדמיתא מתתא לעילא, לסלקא יקרא דמאריה לאתר דשקיו דעמיקא דבירא נגיד ונפיק, לבתר יעיר לאמשכא מעילא לתתא מההוא שקיו דנחלא לכל דרגא ודרגא עד דרגא בתראה, לאמשכא ברכאן לכולא מלעילא לתתא, לבתר בעי לקשרא קשרא בכולא, קשרא דמהימנותא, ודא הוא בר נש דאוקיר לשמא דמאריה לייחדא שמא קדישא, ועל דא כתיב (ש"א ב) כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו וכו', מאי ובוזי יקלו, דא הוא מאן דלא ידע לייחדא שמא קדישא, ולקשרא קשרא דמהימנותא,

ולאמשכא ברכאן לאתר דאצטריך, ולאוקיר שמא דמאריה, וכל מאן דלא ידע לאוקיר שמא דמאריה, טב ליה דלא אתברי. ע"כ. ואומר אני, אם לא למד היאך ידע לייחד ולקשר קשרין ולהמשיך ברכאן, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה לבנו (דהי"א כח) ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו.

ועוד לא ראו הפתאים כי עתידים לתת עליה את הדין, והיא תובעת עלבונה, בא וראה מה שאמרו רבותינו ז"ל במדרש משלי (פרק י אות א) כי אחד מהדברים שתובעים מהאדם ביום הדין, הוא צפית במרכבה, צפית בשיעור קומה שלי וכו'. ומלבד הטוב הגנוז לעולם הבא למשתדל ומתחכם בה, גם בעולם הזה טועם טעם עולם הבא, ונדבק באלהיו יותר ויותר ממארי מקרא וממארי משנה.

ואשרינו מה טוב חלקינו, שזכינו לספר הזוהר אשר לא זכו קדמונינו, אשר קטנם עבה ממתנינו, כמו רב האי גאון, ורב ששת גאון, והרב רבי אלעזר מגרמייזא, והרמב"ן והרשב"א והראב"ד, שכל אלו היו מכלל יודעי חן, ולא טעמו מדבשו, כי בזמנם לא נתגלה, ואל תתמה מזה, כי בודאי לא נתגלה עד דור האחרון אשר אנחנו בו היום, וסיוע לזה מצאתי בספר התיקונים (תיקון ו דף כג:) וז"ל: אמר ליה אליהו לרבי שמעון, רבי רבי, כמה זכאה את דמהאי חיבורא דידך יתפרנסון כמה עילאי, עד דאתגלי לתתאי בסוף יומיא, ובגיניה (ויקרא כה) ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו. ע"כ.

הנה מבואר מכאן, שהחיבור מהזוהר היה עתיד להיות גנוז, ובאותו הזמן יתהנו ממנו העליונים, והם המלאכים, עד שיבוא הדור האחרון בסוף הימים, שאז יתגלה לתחתונים, ובזכות העוסקים יבוא משיח, כי אז תמלא הארץ דעה בסיבתו, אשר זה תהיה סיבה קרובה לביאתו, וזהו שכתבו, ובגיניה (ויקרא כה) ושבתם איש אל אחוזתו. עכ"ד הרב מנחת יהודא.

הצורך הגדול בלימוד חכמה זו ותשובות לכל המונעים עצמם מלימוד חכמה

זו מחמת טענות מטענות שונות

וכתב הרמח"ל בדרך עץ חיים (בסופו) וז"ל: ועתה, בן אדם, בין תבין את אשר לפניך, והבט נא וראה, שכל התיקונים הגדולים המה תחת ידיך על ידי עסק התורה וחכמת האמת, והנה החכמה הזאת בקרן זוית היא מונחת, ואין דורש ואין מבקש, והכתוב מכריז (הושע ג) וביקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם, שלא תהיה אצלכם כאבידה שאינה מתבקשת רק כאבידה המתבקשת, דהיינו שצריכים אנו לבקש תיקונים שיתקונו כל הקלוקלים, שעל ידי זה יבוא משיחנו.

והנה התיקון הזה תחת ידינו, ומה נעשה ליום פקודה? אך כבר אמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ו) והוי דן את כל האדם לכף זכות, והנה יש באחינו בית ישראל כמה כיתות, כיתות מכיתות שונות, כי כת אחת אומרת (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר, אין לך עסק בנסתרות. כת שניה אומרת, יראתי לגשת אל הקודש מפני האש הגדולה, היא הקליפה אשר קדמה לפרי, והיא הולכת סביב הקדושה לצוד ציד נפשות עניים אומללים, כאשר ניצודו אנשי רשע ופשע

ההולכים אחר טעות הצבי, אחר ניאוף וגידול, וילכו ויעבדו אלהים אחרים, וכופרים באלהי ישראל ותורתו, והגם שיש בהם חכמים מחוכמים בתורה, אעפ"כ כשנכנסו בפרד"ס נפגעו, שפגעה בהם הסיטרא אחרא והיטתה את לבבם, בהראות להם השקר כאמת והפכה דברי אלהים חיים, וכל שקר שאין אומרים אמת בתחילה אינו מתקיים, גלל כן הם תולים באילן גדול מאמרי הרב הקדוש רבי שמעון בן יוחאי ז"ל, ומהפכים הקערה על פיה, ותולים בוקי סריקי באשלי רברבי דברי הרב הנזכר למעלה, ובשביל זה אין אנו רוצים לגשת אל החכמה הזאת מאחר שהיא קרובה להפסד גוף ונפש, וכוונתנו לשם שמים.

וכת שלישית אומרת, מה מאוד חשקה נפשנו ללמוד החכמה הזאת, אך מחמת עומק המושג וקוצר דעת המשיג אין אני יכול ללמוד החכמה הזאת, והמה שלוש כיתות ליום הדין לאמור שהדין עמהן.

ואני אומר אם לדין יש תשובה, לכל כת וכת תשובה הראויה לה, הכת הראשונה נסתרה טענתם כמו שמבואר בהקדמת ספר הזוהר הקדוש פסק הגאון מורנו הרב רבי יצחק דלטאש, וגם כן הארכתי בזה הענין בהקדמת חיבורנו ספר קנאת ה' צבאות, משם תראה שאין בדבריהם ממש, ודברי כת השנייה נסתרה מתוך חיבורנו ספר קנאת ה' צבאות הנזכר למעלה, משם תראה דברי כת הטועים הכופרים באלהים חיים המה הבל הבלים שאין בו ממש, ודברי הרב הקדוש רבי שמעון בן יוחאי ז"ל, המה צודקים, וישרים דרכי ה' צדיקים ילכו במ ופושעים יכשלו במ.

ולטענת כת השלישית, הגם שאין זו טענה, בשביל שאינו מבין לכך לא היא רוצה להבין, הלא לא עליך לגמור, כתיב (יהושע א) והגית בו יומם ולילה, ולא כתיב והבנת בו יומם ולילה, אם תבין תבין, ואם לאו שכר הלימוד בידך, והא ראייה מספר הזוהר, שאע"פ שאינו מבין, הלשון מסוגל לנשמה.

אעפ"כ העליתי תרופה למכתם, וחיברתי אצל חיבור זה, מה שמצאתי בכתב ישן נושן קל"ח פתחי חכמה, והמה מפתחות גדולים לחכמת האמת. אך כלל זה נקוט בידך למגמר והדר למסבר, תחילה תראה להבין פירוש המילות, ואחר כן תחזור להבין הדברים על אמיתתם, וכשיהיו הקל"ח פתחי החכמה הנזכרים למעלה, שגורים בפין ובלבבך, אזי תלך לבטח בכל ספרי חכמי האמת, ותבין כל דבר על בוריו, ותזכה לביאת הגואל במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון סלה. עכ"ל.

וכתב מהרח"ו בשער ההקדמות (בהקדמה) וז"ל: והרי נתבארו כל הכתות אשר בעם בני"א אשר כולם כאחד נמנעו מלהחזיק בחכמה הזאת כל אחד כפי סיבתו ופנייתו, עד שנתקיים בנו בעוה"ר אין מנהל לה מכל בנים ילדה וכו', פירוש כי עם היותם בנים מארי קבלה, עכ"ז נתייאשו מלהתעסק בחכמה הזאת, והנה אין ספק כי דברים אלו שאמר ירמיה בנבואה נאמרו על דורות אלו האחרונים, שלא כסברת חכמי דורותינו אלה החושבים בדעתם כי כבר השיגו מה שצריך להם ושמחים בחלקם, והנה הכתוב מעיד (ישעיה נט) וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע, בלשון שלילה, אוי לאזנים שכך שומעות ואוי לעינים שכך רואות עדותו

יתברך עלינו, ואין לנו לב לדעת לחזור ולהתעסק בחכמה הזאת להחזיק בדעת הבורא יתברך, כמש"כ (ישעיה סג) ואביט ואין עוזר ואשתומם ואין סומך, והוא בהיותנו עסוקים בחכמה הזאת.

כי על ידה תקרב הגאולה וכביכול ישועתה לשכינת עוזו היינו ממהרים להצמיחה, כמו שאמר הכתוב (ישעיה שם) ותושע לי זרועי לי ממש כביכול וכו', כי הכל תלוי בעסק החכמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה היא גורמת איחור ועיכוב בנין בית מקדשנו ותפארתנו המכונה ונקרא הדר הכרמל, כמו שאמר הכתוב (שיה"ש ז) ראשך עליך ככרמל, וזה משה שאמר הכתוב (ירמיה ד) ראיתי והנה הכרמל המדבר, כי לסיבות הנ"ל היה הכרמל מדבר שמש בעוה"ר כנ"ל, כי כל דור שלא נבנה ביהמ"ק בימיו הרי הוא כאילו נחרב בימיו, וכל עריו, הם ערי יהודה, נתצו, גם הם וכל הרעה הזאת היא, מפני ה' מפני חרון אפו, פירוש מפני החכמה הזאת אשר עסקה להורות כי כל התורה שמותיו של הקב"ה, וז"ש מפני ה' היא החכמה שאין מתעסק בה, וגם, מפני חרון אפו, פירוש כי אין לו להקב"ה קורת רוח בעולמו אלא כאשר עוסקים בחכמה זו, וכמש"כ בתלמוד בכל אותם המעשים של ריב"ז ושל ר"א בן ערך ור"י הכהן כשהיו דורשים במעשה מרכבה ירדה אש שכינתו יתברך וסבבה כל האילנות, משא"כ בהיותם עוסקים בפשטיה. עכ"ד.

וכן מבואר בפסק הגאון מהר"ר יצחק דלטאש זצ"ל (נדפס בתחילת ספר הזוהר) שהביא שיש מערערים על הדפסת ספר הזוהר, שהרי בימי התנאים שהיה ליבם כפתחו של אולם והיו כמלאכים, ביקשו להעלים סתרי תורה, כדתנן (חגיגה פ"ב מ"א) ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה כחיד. ועוד הזהירו גם אפילו על העיון בו בינו לבין עצמו, כמו שאמרו (חגיגה דף יג.) במופלא ממך אל תדרוש וכו'. ועוד טענה שלישיית שדברים שבע"פ לא ניתנו ליכתב (גיטין דף ס:), ואם התירו במשנה ותלמוד משום (תהילים קיט) עת לעשות לה', לא התירו בסתרי תורה שיכול האדם להפטר מהם, כמו שנראה מההוא עובדא (חגיגה דף יג.) דר"א וריו"ח דא"ל אכתי לא קשאי וכו' שהיה ר"א נשמט מזה, ועוד האריך.

והשיב מהר"ר יצחק דלטאש זצ"ל ב' תשובות, א, דהמשנה הראשונה התירה במעשה בראשית ביחיד אע"ג דלא הוי חכם ומבין מדעתו, דאל"כ מאי שנא ממעשה מרכבה, והמאמרים כגון במופלא ממך וכו' והדומים לו, לא באו לחלוק על סתם מתני', ואדרכא ממאמר הזה ראייה שיש להתבונן בסתרי תורה, שאם מש"כ במה שהורשית התבונן הוא על פשט התורה, קשה מאוד איך אמר במה שהורשית כאילו הוא רשות, והלא דבר זה חובה גדולה על כל איש ישראל, וכדכתיב ולמדתם אתם, אלא ודאי דקאי על סתרי תורה שהוא רשות ולא חובה, כמו שהביא המקשה ראייה מההוא דר"א דאמר אכתי לא קשאי שהיה דוחה מללמוד בזה.

ומש"כ מתחילה במופלא וכו' אין לך עסק בנסתרות וכו', קאי על כ"ע, כמש"כ בתיקונים (תיקון כב), וכ"ש בא"ס ב"ה שלמעלה ממנו וכו', ועוד האריך בזה, וסיים: אבל למסור לראויים החכמה אין מוחה, ור"א לא היה נרתע לאחוריו אלא מפני ששיער מזגו והשגתו

שהיה בימי רתיחת הבחרות כנראה מלשון אכתי לא קשאי, ולא לדחייה, תדע שהיה מצטער על פטירת רבו מפני שלא זכה לדעת זאת ודוק מלשונו דקאמר אי זכינא, הרי שקרא זה זכות ואולי לכבוד רבו אמר כן, ומ"מ לא נמנע בסוף לדעתם.

עוד כתב הרב הנ"ל וז"ל: ועוד יש תשובה אחרת וכוללת גם על שאר הטענות, ועל הראשונות והאחרונות מספקת, והיא שספר הזוהר נתחבר ונכתב בדורו של רשב"י שהסכימו בו מן השמים כי היה ראוי לכך וגלגלו זכות על ידו וע"י חביריו הזכאים, כדי שבסוף הימים בדורות של המשיח בהתקרב הישועה בזכות זה יגאלו ישראל, וכמו שבמצרים היה צריך לזכות ישראל בדם פסח ובדם מילה כדי להוציאם מאותו הגלות והיה די במצוות אלו, כי לא היה הזמן רק זמן תורה כלומר שהגיע העת לפרסמה, כן כדי להוציא ישראל מהגלות הזה צריך שיזכו בידיעת הנסתר, כי כל הנביאים לא ניבאו לימות המשיח אלא על זה.

ואל יהיה זה בעיניך פלא, וצא וחשוב כי הזמן ענין אלקי לא תושג אמיתתו כי אם למי שבראו, וכמו שברא עצמים מתחלפים וזה נכבד מזה, כן גזרה חכמתו שתתגלה יפעת מאורו פעם ותתעלם פעם ותהיה האמת מבהקת בעולם השפל כשמש בתקופת תמוז, ולפעמים תהיה האמת נעדרת או תהיה בעלטה ובאפילה אין רואה, ולא שיהיה העיכוב מצידו חלילה שאין כילות אצל המשפיע, אבל מצד המקבלים, שאין הדור ראוי והגון לכך.

והקש על התורה הקדושה, כי הזמן נחלק עליה, כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין דף צו. ע"ז דף ט. תדא"ר פר' ב תיקו"ז תיקון לו דף עז:) שני אלפים תוהו שני אלפים תורה שני אלפים ימות המשיח, כי ה' אלפים הראשונים לא היו ראויים לתורה, ובאותו הזמן הייתה התורה גנוזה בבית גנזיו חתומה באוצרותיו כמוסה עמו, ולא זכו בה רק יחידי סגולה כאבות והשבטים, ואחר נתפרסמה במעמד שישים ריבוא בהר סיני, וכן סתרי תורה עד הנה היו סתומים לא נודעו כי אם לבני עליה והינם מועטים, לפי שלא בא זמנם להתפרסם, ועל כן לא היו נביאים כי אם אחד מעיר ושנים ממשפחה, אבל בשני אלפים של ימות המשיח עם היות שבעוונותינו עברו מה שעברו, תתפרסם זאת החכמה ותתגלה לכל הלא תראה וכו'.

עכ"ד.

אחר שלמד בש"ס ופוסקים שיעור ניכר חובה רבה לעסוק בחכמת הקבלה

והנה זה ודאי שאין לעסוק בחכמה זו בלי שלמד ש"ס ופוסקים, אך אכתי אחר שלמד שיעור ניכר, חובה רבתי לעסוק בחכמה זו, וכמש"כ מהרח"ו בשער ההקדמות (בהקדמה) וז"ל: ואמנם אל יאמר אדם אלכה לי ואעסוק בחכמת הקבלה מקודם שיעסוק בתורה במשנה ובתלמוד, כי כבר אמרו רז"ל אל יכנס אדם לפרדס א"כ מילא כריסו בבשר ויין, והרי זה דומה לנשמה בלתי גוף שאין לה שכר ומעשה וחשבון עד היותה מתקשרת בתוך הגוף, בהיותו שלם מתוקן במצוות התורה בתרי"ג מצוות, וכן בהיפך בהיותו עוסק בחכמת המשנה והתלמוד בבלי ולא יתן חלק גם אל סודות התורה וסתריה, כי הרי זה דומה לגוף

היושב בחושך בלתי נשמת אדם נר ה' המאירה בתוכה, באופן שהגוף יבש בלתי שואף ממקור חיים וכו'.

באופן כי התלמידי חכמים העוסקים בתורה לשמה ולא לשמו לעשות לו שם, צריך שיעסוק בתחילה בחכמת המקרא והמשנה והתלמוד כפי מה שיוכל שכלו לסבול, ואח"כ יעסוק לדעת את קונו בחכמת האמת, וכמו שציווה דוד המלך ע"ה את שלמה בנו (דהי"א כח) דע את אלקי אביך ועבדהו.

ואם האיש הזה יהיה כבד וקשה בענין העיון בתלמוד, מוטב לו שיניח את ידו ממנו אחר שבחן מזלו בחכמה זאת ויעסוק בחכמת האמת, וז"ש (חולין דף כד). כל ת"ח שאינו רואה סימן יפה בתלמוד בחמש שנים שוב אינו רואה, ואמנם כל האיש שהוא קל העיון מחוייב לתת חלק שעה או ב' שעות ביום בענין ההלכה ולכוין לתרץ הקושיות הנופלות בפשט ההלכה וכו'.

ולא עוד אלא שלא נברא האדם אלא כדי שילמוד חכמת הקבלה, אלא שצריך שיהיה גופו נקי בתחילה ע"י המצוות המעשיות שכל תכליתן לדבר זה, והם מוכרחים עכ"פ, ואח"כ תוכל הנשמה הנקראית (משלי כ) נר ה' נשמת אדם, להאיר בגוף הזה כנר הנתונה תוך עששית זכוכית ומאירה בו, ונותנת לו כח להבין סתרי התורה ומגלה עמוקות מני חושך, וזה סוד מה שאמר הכתוב (תהילים יט) מצות ה' ברה מאירת עינים, רצ"ל להבין סתרי תורה על ידה שהם תכלית הכל. עכ"ד.

מאמר נפלא בענין ספר הזוהר וכל המסתעף

הנה לימוד ספר הזוהר מרומם על כל לימוד בשגם לא ידע מאי קאמר וגורס ללא הבנה כללא.

באר מים חיים

א כתב ג"ע הרב חיד"א בעבודת הקודש (מורה באצבע סימן ב אות מד) וז"ל: לימוד ספר הזוהר מרומם על כל לימוד בשגם לא ידע מאי קאמר, ואף שיטעה בקריאתו, והוא תיקון גדול לנשמה, ולפי שהגם דכל התורה שמותיו של הקב"ה, מ"מ נתלכשה בכמה סיפורים, ואדם הקורא ומבין הסיפורים נותן דעתו על הפשט הפשוט, אבל ספר הזוהר הן הסודות עצמם בגלוי, והקורא יודע שהם סודות וסתרי תורה אלא שאינו מבין מקוצר המשיג ועומק המושג. עכ"ל. וכ"כ בשם הגדולים (מערכת ספרים אות לג) וכ"כ מוהר"ח פלאג"י בספר נפש חיים (מערכת ז אות ד) ובספר זכירה לחיים (ח"ב במדבר דף נג:).

מבואר דהלומר ספר הזוהר ללא הבנה כלל, ג"כ חשיב לימוד.

וכ"כ הרמ"ק בספר אור נערב (סוף חלק ה) וז"ל: כי העוסק בחכמה זו וממלא פיו בה, בלי ספק ממלא ליבו יראת שמים ויראת חטא ויוסיף אומץ בעבודה, וזה בדוק ומנוסה, כי אפילו גירסת לשון הזוהר יראה אל האדם שמחה בנפש ביראת ה' כאילו עוסק עם הצדיקים בגן עדן, ואם גברא לא חזי מזליה חזי, כי אין ספק שזה עיקר עסק התורה בגן עדן עם הצדיקים. עכ"ל.

וכ"כ הרמח"ל בדרך עץ חיים (בסופו) וז"ל: כתיב "והגית" בו יומם ולילה, ולא כתיב "והבנת" בו יומם ולילה, אם תבין תבין ואם לא שכר לימוד בידך, והא ראייה מספר הזוהר שאע"פ שאינו מבין, הלשון מסוגל לנשמה. עכ"ל.

והרמ"ז בפירושו לזוהר (דף קעג). כתב וז"ל: ולימוד מאמרי הזוהר מעורר את האהבה עד שתחפץ בלגלוג וגמגום איש הוגה ושוגה באהבתה וכו', וקריאתו זו היא הילולו, אף כי גירסא בעלמא. עכ"ל.

ועוד כתב (בהגהותיו לספר הכוונות) וז"ל: וגם כי סתומים וחתומים הדברים, אל נא תמנע מקריאתם, כי ברית כרותה לשפתיים הנוטפות מור באימה ורעותא דליבא בהני כבשא דרחמנא שאינם חוזרות ריקם. עכ"ל.

באר מים חיים

וכתב בתיקון ליל שבועות למהרנ"ש (שבסוף ספר טוב הארץ) וז"ל: צריך לקרות בספר הזוהר וכו' אע"ג דלא ידע מאי קאמר, כי תיקון גדול ועצום מאוד למטרוניתא ולנשמתו כנודע מכמה טעמים. עכ"ל.

וכתב בפלא יועץ (ערך זוהר) וז"ל: לימוד ספר הזוהר נשגב מאוד לטהר ולקדש הנפש ואפילו לא ידע מאי קאמר ושוגה בה שגיאות הרבה, הוא חשוב לפני הקב"ה כדכתיב (שיה"ש ב) ודגלו עלי אהבה, פרשו רז"ל (עיין מדרש תנחומא סדר במדבר סימן י ובמדרש שיהש"ר שם) ודלוגו עלי אהבה. למה הדבר דומה? לתינוק קטן שאינו יודע דבר ומדבר חציין של תיבות בלעגי שפה ואביו ואמו יצחקו לו ישמחו לקולו, כך יושב בשמים ישחק וישמח כשהאיש הישראלי יש לו חיבה בתורה ורוצה ללמוד, אך אין דעתו משגת, או אין לו מי שילמדנו ולומד כמו שיודע, בודאי עושה נחת רוח ליוצרו ובא בשכרו.

הנה כי כן אין מקום פטור למי שאינו יודע ללמוד, אין טענה זו פוטרתו ליום הדין, כי יכול הוא ללמוד כמו שיודע, ונהי שבלמוד המשניות והכ"ד (היינו הכ"ד נ"ך) יש דעות שצריך להבין לפחות מהו הענין שלומד, אבל בלימוד תהילים וזוה"ק אפילו באין מבין כלל חשוב ומקובל ומרוצה לפני ה', ומי שיודע ספר ומבין דברי הזוה"ק הפשוטים ימצא בו טוב טעם ודברים מתוקים מדבש, ומוסרי השכל שמושכים לב האדם לאביו שבשמים.

הנה כי כן ראוי לכל אדם ליקח לו ספר הזוה"ק ולא יעבור מלקרוא הפרשה מידי שבוע בשבוע, וזה גדר גדול לאדם שלא ישיאנו יצרו לפנות עצמו לבטלה שהוא רעה גדולה כידוע, ויעשה זאת איפה וינצל שיקבל עליו סדר לימודים כגון ח"י פרקי משנה בכל יום וספר תהילים ופרשת הזוהר וכדומה, וכשלא יהיה לו פנאי יהיה לוה ופורע מיום ומחודש לחודש, באופן שבהיותו פנוי תיכף יפנה לשלם חובתו, אך ישכיל על דבר מראשיתו שלא יצטרך ללמוד במהירות גדול באופן שלא יהיה שווה אותו הלימוד כלום ויהיה עמלו לריק ח"ו, וכבר אמרו (עיין ברכות דף ה: דף יז. מנחות דף קי. זוהר פר' פנחס דף רנג:) טוב מעט כוונה מהרבות בלא כוונה. עכ"ל. וכ"כ שם עוד בערך חידוש.

ומהר"ם פאפיראש באור צדיקים (סימן א סעיף טז) כתב וז"ל: מי שלא זכה להבין הזוהר, אעפ"כ ילמוד, כי הלשון של הזוהר מזכך הנשמה. עכ"ל.

ושוב שנה דבריו (סימן לה ס"ז) וז"ל: ומי שלא זכה להבין הזוהר אפ"ה יקרא הלשון, כי מסוגלת לזכך הנשמה ולהאירה זוהר נפלא, ובפרט האדרא (רבה וזוטא) ותיקוני הזוהר וכו'. עכ"ל.

והמקובל ר' יעקב קאפיל בסידור (סדר כוונת הלימודים) כתב וז"ל: ילמוד בספרי קבלה ואף אם אינו מבין בהם, יאמר דברי הזוהר והתיקונים כי הם מסוגלים לטהר הנשמה. עכ"ל.

כי לימוד הזוהר הוא כמו הקורא בפסוקי התורה ונכלל בשליש המקראי.

באר מים חיים

וכתב המהרצ"ה זי"ע בספר סור מרע ועשה טוב (אות ט) שמקובל בידינו שגם מי שלא יודע כלום לשון הזוהר, בכל זאת מסוגל לזכך הנשמה. ע"כ.

ובדגל מחנה אפרים (בליקוטים ד"ה ישקני) כתב וז"ל: על דרך שאיתא שלשון הזוהר הוא מסוגל לנשמה אף שאינו מבין כל מה שאומר, כמשל הנכנס לחנותו של בשם – ילך, אע"פ שלא לקח כלום, מ"מ ריח טוב קלט עימו. עכ"ל.

וכתב בספר חנה אריאל להרי"א מקומיל (פר' שמות) וז"ל: וכמו ששמענו מפי האדמו"ר הזקן [בעל התניא] בליאזנו שיש בחינת טמטום המוח וכו', ולזה מועיל קריאת דברי הזוהר"ק אף שלא ידע מאי קאמר. עכ"ל. והצמח צדק ליובאוויטש אמר (עיי' בספר חגי ישראל) לימוד הזוהר מרומם את הנפש וכו'. ע"כ.

וכתב בספר שארית ישראל (שער ההתקשרות שער הא' דרוש ה מאמר ב) וז"ל: ובענין לימוד הזוהר הקדוש, אמר בשם הקדוש ר' אהרן מזיטאמיר שזוה"ק צריך לאומרו בלי ביאור כי התיבות והדיבור של זוהר הקדוש עצמן מקשרין את האדם לאין סוף יתברך, רק מי שרוצה ללמוד עם ביאור יעיין מקודם בהביאור, והזוהר יאמר כסדר בלי ביאור. עכ"ל.

ובעובדות והנהגות לבית בריסק (ח"א עמוד קנז) מובא שאמר מרן הגרי"ז בשם מרן הגר"ח שיש ענין לקרוא בספר הזוהר אפילו אינו מבין. ומובא בספר אור לישרים משם המהר"ם מקאברין זצ"ל שאמירת זוה"ק בכל יום, אף כי לא ידע מה הוא אומר, עם כל זה אמירת זוה"ק מזכך הנשמה. ע"כ.

וכתב הרב חמדת ימים (ח"ג לימים נוראים פ"א אות לג) וז"ל: ועל כן האנשים הניגשים אל ה' קורין מידי יום ביום סוד התיקונים האלה באידרא עד יום הכיפורים ולא יעדרו דבר, ואף למי שאינו יודע ואינו מבין מה שקורא, אפילו הכי הלשון של הזוהר מסוגל לנשמה, ובפרט באידרא, והיא מכפרת עוון ומתקן את הנפש ומכרית כל המשטינים ומקטרגים מעליו כנודע, כי על כן קראו לבאים בסוד ה' מחצדי חקלא, כי הם כורתים קוצין מן הכרם, ואף אם לא ידע מאי קאמר, וכמו שאמרו בזוהר (פר' נח דף סט:) וז"ל: מאן דכסיף לאסתכלא ולמנדע, אע"ג דלא יכיל, שבחא איהו דיליה וכולא משבחין ליה. ע"כ.

כתב בעל התניא בלקוטי תורה (שיר השירים דף ג: טור א) וז"ל: והנה לימוד הזוהר וכתבי האריז"ל הוא בכלל שלישי במקרא, וכמש"כ במקו"א בפי' הזוהר דבראשית (דף נו:): הנ"ל הטעם בזה, וקיצור הענין, שהרי מדרש הזוהר וכן מדרש רבה ושאר המדרשות הן פירוש המקרא, ופרש"י בפ"ק דברכות (דף יא:): שמדרש הוא קרוב למקרא וכו', עיי' שם, ואף שבהלכות ת"ת מבואר דבמדרש תורה שהוא ספרא וספרי וכה"ג הן בכלל שלישי במשנה, היינו עכ"פ מפני שהן פירוש דיני וגופי התורה כמו המשנה ממש, אבל בלימוד סודות הזוהר

והלומד במקרא יוצא בו אפילו בלי הבנה כלל. ומי שהשתדל להבין את התורה בעוה"ז אזי יזכה להבין הכל בעוה"ב. וגם אם כוסף לחכמה זו, יזכה לידע ממנה לעת"ל. וגם אם ח"ו תטעה – אין לך לפחד, ואין שגגתך עולה זדון שתרד מפני זה שאולה ושתירש

באר מים חיים

אין השגה אפילו לגדולי החכמים, רק ידיעת המציאות והשתלשלות ולא השגת המהות כלל, והרי זה כעין לימוד המקרא שהוא קורא בשמותיו של הקב"ה אע"פ שלא משיג כלל עצמיות הגנוז בהם כנ"ל, וכעין זה הוא בלימוד הזוהר ובעץ חיים, ולכן הוא בכלל שלישי במקרא. עכ"ל.

י כמש"כ בשו"ע הרב (סוף פ"ב מהל' ת"ת). ואולם עיין בפמ"ג (או"ח סימן נ א"א סק"ב) ובאשל אברהם בוטשאטש (סימן מז) וע"ע בקונטרס דעה חכמה לנפשך (ליקוטי דא"ח פר' ויצא שנת ה'תש"פ).

ד כמש"כ בזוה"ק (פר' וישב דף קפה). דמי שהשתדל להבין את התורה בעוה"ז אזי יזכה להבין הכל בעוה"ב, וז"ל: מאי (משלי ו) היא תשיחך, בגין דאע"ג דהשתא יקומון מעפרא, אורייתא לא יתנשי מנהון, דהא כדין ינדעון כל ההיא אורייתא דשבקו כד אסתלקו מהאי עלמא, ההיא אורייתא נטירא מההוא זמנא ותיעול במעייהו כמלקדמין, ואיהי תמלל במעייהו, וכל מילין מתתקנן יתיר מכמה דהוו בקדמיתא, דהא כל אינון מילין דאיהו לא יכיל לאדבקא לון כדקא יאות, ואיהו אשתדל בהו ולא אתדבק בהו, כולהו עאלין במעוה מתתקנן, ואורייתא תמלל ביה, הה"ד (שם) והקיצות היא תשיחך. עיין שם.

וכתב בספר מעבר יבוק (מאמר שפתי רננות פכ"ו) דאף שאדם לא זוכה להבין מה שלומד, בכל זאת יגרוס וילמד כי אף שבעוה"ז לא מבין, סו"ס בעוה"ב יהיה לו לב ויבין במתיבתא דרקיעא.

וכן הביא שם בשם הזוהר פר' וישב, וכוונתו לזוהר הנ"ל. וסיים: ולכן טוב לגרוס סדר הזוהר ותיקונים ורעיא מהימנא וכדו' גם שלא יבין אותם. וכ"כ בשו"ע הרב (סוף"ב מהל' ת"ת) ובליקוטי מהרי"ח (סדר קביעות עיתים לתורה). וע"ע בשער המצוות למהרח"ו (ריש פר' ואתחנן).

וכתב בספר חסידים (סימן תתשסד) כי מי שיגע בתורה הרבה – אע"פ שלא הבין היטב מפאת חולשת שכלו או מפני שאר סיבות, מ"מ כשיבוא לעולם העליון יהיה שם למדן מופלג כשאר החכמים הגדולים. וז"ל החסיד מילה במילה: ואם אדם טורח לדעת בזה העולם לימודים, אע"פ שאין לו לב עתה יהיה לו לב במתיבתא דרקיע. עכ"ל. וכ"כ במדרש תלפיות (ענף דין דף קנד:).

ה כמבואר בזוהר (פר' דף ס:) וז"ל: מכאן כל מאן דכסיף לאסתכלא ולמנדע אע"ג דלא יכיל, שבחא איהו דיליה וכולא משבחן ליה. ע"כ.

גיהנם ותאבד דרך החיים, אדרבא צדקה תחשב לך, ותראה אלקים בציון ובירושלים של מעלה ותזכה לקבל פני שכינהו. מלבד שאין לך לחוש ולירא מהטעות, כי הי"ת יהיה בכסלך וישמור רגליך מלכד, כי המצוה גוררת מצוה. ואולם באמת צריך לרדוף אחר חכמה זו בעיון מופלא ודקדוק גדול ופלפול עצום^י. ויש מקום לדורשו בפנימיות לפנימיות ברמיזות בראשי תיבות וסופי תיבות ממש כמו בתוה"ק, וכבר ראינו בדברי

באר מים חיים

^י כן כתב רבי יצחק דלטאש בהסכמתו להדפסת ספר הזוהר הקדוש.

ואיתא בספר הבהיר המיוחס לרבי נחוניא בן הקנה ז"ל (אות סח) וז"ל: שאלו תלמידיו את רבי רחומאי, מאי דכתיב (חבקוק ג) תפילה לחבקוק הנביא על שגינות, תפילה, תהילה מיבעי ליה, אלא כל המפנה ליבו מעסקי העולם ומסתכל במעשי מרכבה, מקובל לפני הקב"ה כאילו מתפלל כל היום, שנאמר תפילה, מאי שגינות, כדכתיב (משלי ה) באהבתה תשגה תמיד, ומאי ניהו, מעשה מרכבה. עכ"ל.

עוד איתא בספר הבהיר (אות קנ) וז"ל: אמר רבי רחומאי, מאי דכתיב (משלי ו) ודרך חיים תוכחות מוסר, מלמד שכל הרגיל במעשי מרכבה ובמעשה בראשית אי אפשר שלא יכשל, שנאמר (ישעיה ג) והמכשלה הזאת תחת ירך, דברים שאין אדם יכול לעמוד בהן אלא אם כן נכשל בהן, והתורה אומרת תוכחות מוסר, אבל באמת זוכה לדרך חיים. עכ"ל.

וכתב הרב מנחת יהודה (בהקדמתו לפירושו למערכת האלוהות) וז"ל: ראוי שיחפוץ האדם בחיים כדי לראות בטוב, שנאמר (תהילים לד) מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב וכו', ומי שהוא מהכת השלישית, כוונתו רצויה ומעשיו אינם רצויים, כי לא מפני זה ראוי להתרשל ממנה, וה' הטוב יכפר בעדו, כי על כל פשעים תכסה אהבה והשגיאה ההיא ערבה לפני ה'. עכ"ל.

וכתב במגיד מישרים (מהדו"ב לפר' בראשית) וז"ל: אלא במאי דאמר שהכתר הוא א"ס טעה, ואעפ"כ לית ליה עונשא כיון דלא אכוין למחטי, ואתה שלום. עכ"ל.

וע"ע שם (מהדו"ב לפר' ויקהל) וז"ל: הלא ידעת דקשה לך טובא בענין ספיריאי קדישייא בענין מלכות דהיא מתייחדת עם ספירן, ובקצת דוכתי מתחזי דלאו הכי, ח"ו כגון דההיא דספר הבהיר דט' שרית וחתים בה, וכמה דוכתי אחריןא משמע הכי, עד דהא אתי לבעל מנחת יהודה למימר מאי דאמר דהוי דוגמת כלי הספינה וכו', שרי ליה מאריה רחמנא לשזבן מההוא דעתא, ומ"מ לא איענש על ההוא מילה כיון דלא אמרה בכוונה למחטי קמיה קוב"ה, אבל טעות גדול הוא. עכ"ל.

^י ר' יצחק דלטאש בהסכמתו להדפסת ספר הזוהר הקדוש.

^ח הרמ"ק באור נערב (ח"ב סופ"ד).

קדשי עליונים פליאות נשגבות בזה^ט. וחלילה לנו לבלוע דברי הזוהר לאכול בהלעטה, אמנם צריך ללעוס ולמצוא בהם טעם מתוך לחיך הגם אשר אין איתנו לידע עד עומק תכליתו, כי אם כדמסיק תעלא מבי כרבא, צריכים אנחנו ליגע עצמינו ולהבין ולהשכיל את אשר תמצא כח השכל לטעום בטעם מתיקות אשר בו, כאמרם בכ"מ "אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא – דיו". והלומדים דברי הזוהר בבקיאות ודרך העיון והויכוח לא חפצו, כאשר ילכו לגן עדן לא ידעו לשאול ואת פתח להם, שבודאי יכסיפו לעלמא דאתי". ועל כן אם עוסק בזוהר בבקיאות בלא עיון, אף שזכה לתואר אדם, אך עכ"ז לא זכה לתואר אדם השלם והמיוחד הראוי להתעסק בחכמה זו, כי אין לו שורשים והקדמות להבין דברי הזוהר, והוא בבחינת (ירמיה ד) בנים סכלים המה ולא נבונים^י.

באר מים חיים

^ט הגה"ק בעל בני יששכר בהוספותיו לספר סור מרע ועשה טוב (אות יב).

^י עטרת צבי מזידיטשוב (פר' שמיני דף טל:).

^{יא} רמ"ז בביאורו לזוהר (פר' יתרו דף סח:).

ועיין תיקוני זוהר חדש (דף קכא). וז"ל: והמשכילים יזהירו (דניאל יב) מאן משכילים אלין דידיעי לאסתכלא ביקרא דמאריהון וידעי רזא דחכמתא למיעל בלא כיסופא לעלמא דאתי, אלין זהירין כזוהרא עילאה, ומה דאמר והמשכילים ולא אמר והיודעים, אלין ודאי אינון דמסתכלאן ברזין פנימאין סתימין דלא קיימין בגילוייא ולא אתמסרו לכל בר נש, מאן דזכי לאסתכלא בהו בסכלתנו, דא אזהר דנציץ בעיטורא דזיהרא עילאה על כולא, לית זיהרא דאזהר כדא, לית זיהרא דנציץ לההוא עלמא כהאי זיהרא, דא זוהר דאורייתא, דא זוהר דמאריהון דחכמתא דירתין ההוא עלמא על כולא, אינון נפקין ועאלין בכל גנוי דמאריהון ולית מאן דימחי בידיהון, כולא כסיפן מזוהרא דילהון, זוהר דא נציץ לכל סטר.

ומצדיקי הרבים הרבים, ולא כולא, כגוונא דא (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, מאי ורבים, בגין דאית דלא יקומו, ודא היא אדמת עפר, מאי אדמת עפר אלא אדמת דהיא מעפר, ודא היא ארעא דישראל דאיהי אדמת מההוא עפר, דכתיב ביה (קהלת ג) הכל היה מן העפר ואפילו גלגל חמה, ואתנערין שאר חייבין מינה ולא יקומו, ובגין כך ורבים אלין ישראל, אוף הכא ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, אלין ישראל דזכו לאורייתא דנקודה דסתים. ע"כ.

^{יב} מהרח"ו בהקדמה לשער ההקדמות (דף א: סוף טור ב ודף ב: סוף טור א ודף ג. סוף טור א).

ואולם בכל אופן לימוד הזוהר מועיל לנשמה^י. וגם מועיל להוסיף אמונה ויראת שמים^י. ולמה נקרא שמו ספר הזוהר, להיות אורו בסוד אור הדעת מדריגת משה רבינו ע"ה^י. והוא תיקון גדול לבעל תשובה לכל עוון ולכל חטאת^י.

באר מים חיים

^י כנ"ל באריכות.

^י **המהרצ"ה** זי"ע בספר סור מרע ועשה טוב (שם) כתב וז"ל: ותאמין לי אחי מי שלא לומד זאת החכמה, הוא כמו דר בחו"ל, ודומה כמי שאין לו אלוה-ה ח"ו, אחר שהתאוות גובר והיצר מסיט ומביא ספק אמונה, אבל המשים נפשו בכפו ועסוק בחכמה וכו' ובזוהר להבין, נתבשר בלב כל חכם לב השגת החכמה ויראת שמים הרוממת צח וצלול ואמת, ולא ישאר לו שום ספק בדרכי ה' המפליא פלאות, ויעמוד על עיקרי עניני אלוקות אלוק"י, ולא ישאר לו שום ספק וקושי כלל. עכ"ל.

ו**כתב ר' משה** בסולה בהסכמתו להדפסת ספר התיקונים (בדפו"ר) שספר הזוהר כולו יראת שמים.

וב**אמרי פנחס** (שער ט אות ג) מובא שלימוד הזוהר מסוגל לאמונה.

^י **כמש"כ** הרמ"ק בחיבורו אור יקר (תיקו"ז כרך א עמוד צ) וז"ל: ולמה נקרא ספר הזוהר, להיות אורו בסוד אור הדעת מדריגת משה רבינו ע"ה, וא"א לשום נכרא לשאוב משם אלא ע"י נשמת משה רבינו ע"ה, שאליו נפתחים מעיינות חכמה, והוא שואב אותם ומשפיעם מדרך הצינורות ע"י הנשמה הזאת נשמת הרשב"י ע"ה וכו', אמנם החיבור הוא ממש סודות הדעת דהיינו זוהר, אין לך שהיה יכול לשאוב מזוהר הדעת אלא הוא, ואין לך שיכול לכלול הנשמות ולהשפיעם אלא הוא. עכ"ל.

^י **הנה** לימוד הזוהר הוא תיקון גדול לבעל תשובה ללמוד ה' דפין של זוהר הקדוש בכל יום אף בלי הבנה כלל, וכמו שכתב הרב חמדת ימים (ח"ג פ"א אות לג) וז"ל: ועל כן האנשים הנגשים אל ה' קורין מידי יום ביום סוד התיקונים האלה באידרא עד יום הכיפורים ולא יעדרו דבר, ואף למי שאינו יודע ואינו מבין מה שקורא, אפילו הכי הלשון של הזוהר מסוגל לנשמה ובפרט באידרא, והיא מכפרת עוון ומתקן את הנפש ומכרית כל המשטינים ומקטרגים מעליו כנודע, כי על כן קראו לבאים בסוד ה' מחצדי חקלא, כי הם כורתים קוצין מן הכרם, ואף אם לא ידע מאי קאמר, וכמו שאמרו בזוהר (פר' נח דף סט:) וז"ל: מאן דכסיף לאסתכלא ולמנדע, אע"ג דלא יכיל, שבחא איהו דיליה וכולא משבחין ליה. ע"כ.

ובימי הרב זלה"ה מעשה היה שבא לפניו אחד מעשירי עם לנסותו, והגיד לו הרב כי שבע תועבות בליבו וכל פרטי העבירה אשר פעל ועשה, וגם כן אמר לו הרב ז"ל שבא על שפחתו, ובכל העבירות הודה ולא בוש, רק בעבירה שהגיד לו שבא על שפחתו כיחש לו ולא הודה בה, עד שאמר לו הרב עתה תראה כי אוציאנה את הארורה ההיא לפניך, ונתן הרב ידו על

באר מים חיים

האיש ההוא ויוציאנה מעליו כדמותה כצלמה שית זונה ונצורת לב, ויכירה ויאמר צדקה ממני.

וכמעט שפרחה נשמתו ונפל לפני רגלי הרב ויאמר חטאתי והישר העוותי, וחזר הרב ע"ה והשיב את נשמתו אליו והאיש צועק בקול מר בכה ויתחנן לפני הרב לאמור הסר מעלי רק את המוות הזה, ואמר לו זאת לך למען תדע כי באמת אמרו רז"ל (ע"ז דף ה.) כי הבא על הגויה תקשר עמה ככלב עד עולם הבא, ולכן היא קשורה עמך ואינה יוצאה רק בתשובה גדולה ובתיקונים, והשיב האיש ההוא הנני מוכן לקבל ארבע מיתות בית דין, אז השיב לו הרב תיקונך הוא בשריפה, וכשומעו האיש כך הוציא מעות מכיסו לקנות עצים לשורפו.

אמר לו הרב אין דינינו כדין אומות העולם, כי בדין ישראל צריך להשליך פתילת עופרת רותח לתוך פיך, השיב האיש ההוא יהיה כמו שיהיה אני אמות, ואז ציווה הרב שיקנו עופרת ויביאו ויתנו על האש, ואמר לו הרב שיאמר וידוי שכיב מרע, וכן עשה, ואמר לו השליך עצמך ארצה והשליך עצמו ארצה, אמר לו פשוט ידיך ופשט, סגור עיניך וסגר, פתח פיך ופתח, מייד השליך לו מיני מתיקה שהיה מזומן להרב ע"ה ואמר לו וסר עוונך וחטאתך תכופר, גם ה' העביר חטאתך לא תמות, והעמידו הרב מעל הארץ וכתב לו תיקוני נפשו, ובכלל התיקון ציווה עליו שיקרא בכל יום ויום חמישה דפים מספר הזוהר, אף כי הגיד לו כי מנעו ה' מחכמה זאת ולא ידע איתו מאומה, אפילו הכי ציווה עליו שיקרא גם באין מבין לתקן את נפשו, ומת האיש ההוא בתשובה שלימה. ע"כ.

הנך רואה דלתיקון התשובה לא מצא עזר כנגדו כי אם לקרות בספר הזוהר, ואע"פ שהיה יודע בו שאינו מבין בקריאתו מאומה והיה קרוב לטעות כמה טעויות בקריאתו, אעפ"כ אמר לו שיקרא תמיד בו, לפי שהן הן הדברים הנקנין באמירה, ואף קוצץ ומכניע הקליפה בל יראה ובל ימצא, וחותרם פי שטן מלהשטין עליו. עכ"ד.

וכ"כ הגחיד"א בשו"ת חיים שאל (ח"א סימן עה אות ב) וז"ל: וכבר אמרו שרבינו האר"י ז"ל ציווה לאדם ששב בתשובה ללמוד ה' דפין של זוהר בכל יום בשגם לא יבין, ואפשר שהטעם להיות הזוהר מדבר ברזי התורה בלי לבוש הפשט, ולדבר זה הן קול וגלוי לכל שהם סודות התורה, לימוד זה חשוב ורצוי ועושה פרי מכשיר הנפש ומצחצחה, מתרפס ברזי כסף, והשפיע בצחצחות בארש נכוחות. עכ"ל.

ושנה דבריו בשם הגדולים (ח"ב מערכת ב אות ב ערך ספר הבהיר) ושילש דבריו במורה באצבע (סימן ב אות מד) וכ"כ הגר"ח פלאגי' במועד לכל חי (סימן יא אות יב) וכ"ה במעשה ניסים (דף ו.).

וכ"כ האדמו"ר מקאמרנא בספר נתיב מצוותיך (שביל התורה שביל א אות לא) וז"ל: וראוי לקבוע עצמו ה' דפין בזוהר בכל יום, והוא תועלת גדול ותיקון גדול לנפש להאירה ולזככה ולתקנה ולכלות קוצים מידות רעות ותאוות רעות, לזכות לנועם ה', והוא מרפא ותיקון

באר מים חיים

לחטאים ופשעים של הנפש. וכן נתן מרן האר"י תיקון לבעל תשובה שיאמר ה' דפין בזוהר או תיקונים בכל יום, וכן נהג דודי הקדוש מהר"צ מזידיטשוב. עכ"ל.

ויש אומרים שהתיקון הוא ללמוד עשרה דפין מן לשון הזוהר הקדוש, כמש"כ בשבחי האר"י ז"ל (עמוד נא) וז"ל: תיקון לבעל תשובה מקושטא, שילמוד בכל יום עשרה דפים מן לשון הזוהר בלבד בלתי שום הבנה. עכ"ל.

ובאור יקר (כרך יז עמוד קמז טור א) כתב כי הזוהר הוא סגולה לכפרת עוונות, כי הקב"ה מזמין לו בעוה"ז דרך אשר יכופר לו עוונו ואינו יצטער במצטערים. ע"כ.

והוא תיקון גדול לפגם הברית, כמש"כ הצדיק מיבנאל אדמו"ר מוהר"ש זי"ע בספר קדושת ישראל (ערך זוהר) וז"ל: צריך שתדע אהובי בני אשר אין עוד תיקון לפגם הברית הו"ל – כמו אמירת ספרי הזוהר והתיקונים שהם מזככים את הנפש מכל מיני זיהמות. והאר"י ז"ל נתן תיקון לבעל תשובה לומר בכל יום חמישה דפים זוהר וחמישה דפים תיקונים. ואם היה האדם יודע מעלת אמירת ספרי הזוהר והתיקונים, ואיך שזה מתקן את נפשו הפגומה ומזככה מכל לכלוך, היה עוסק בזה כל ימי חייו וכו'.

ועל כן כל מי שיודע שחטא ופגם בחטא המגונה והמזוהם הזה של פגם הברית הו"ל – יקבע לעצמו חוק קבוע ללמוד בכל יום שיעור בזוהר ובתיקונים, ויתמיד בזה בהתמדה גדולה עד מאוד, כי בהם מתגלה רזין דרזין וסתרי נסתרות סודות התורה מפלאי נפלאות הבריאה, וכשאדם זוכה להגות ולהתמיד בספרי הזוהר והתיקונים ממשיך אור גדול ועליון עד מאוד על נשמתו ומזככה מכל מיני חלודה.

ועל כן כל מי שיודע שפגם בפגם הברית, עליו להתמיד בכל יום בלימוד ספרי הזוהר והתיקונים, אשר אפילו הגירסא בהם מועלת מאוד להנשמה, כי בהם טמונים אורות עליונים אורות צחצחות גילוי אלוקות במדריגה עליונה עד מאוד, וכל מה שיתמיד יותר בספרי הזוהר והתיקונים יאיר עליו אור חדש בכל פעם מחדש, כי הסודות וסתרי נסתרות הגנוזים בזוהר ובתיקונים זה לא ניתן להסביר אלא למי שמתמיד בהם מאוד, ובפרטיות כפי הגילויים שגילה בהם האר"י ז"ל והבעש"ט זי"ע, ובפרטי פרטיות כפי הגילויים הנוראים והנפלאים שגילה לנו רבינו ז"ל עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו, שיורד לכל מקומות המטונפים ומחזק ומאמץ ומעודד ומשמח את כל הנפשות הירודות והנפולות בפגה"ב הו"ל וכו'.

ולכן אהובי בני היקר, מאחר שכבר עבר עליך מה שעבר ונכשלת במה שנכשלת בפגה"ב הו"ל, ראה להתמיד בספרי הזוהר והתיקונים שבהם מתגלים סודות רזי דרזין סתרי נסתרות הבריאה, וכן תתמיד בכתבי האר"י ז"ל המגלים ומפרשים את דברי הזוהר, וכן תתמיד בספרי תלמידי הבעש"ט הקדוש זי"ע המגלים ומפרשים את דברי האר"י ז"ל שיהיו מובנים לכל.

בפרט ספר התיקונים ורעיא מהימנא שמעלתם שגבה עד שמים"י.

באר מים חיים

ובפרטי פרטיות ראה להתמיד בספרי רבינו ז"ל, שבדבריו הק' כלולים כל סודות הזוהר והתיקונים וחכמת הקבלה והגילויים של הבעש"ט זי"ע, והלביש את זה בלבושים פשוטים, עד שהכי גרועים והכי נפולים ג"כ יכולים להמשיך את עצמם אליו יתברך.

אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל ואינו מייאש עצמו, ואפילו שכבר נפל במקום שנפל ונשלך במקום שנשלך – עם כל זאת הוא מחזיק מעמד ואינו נשבר משום דבר, אלא מתמיד בספרי הזוהר והתיקונים כפי הגילויים שגילה האר"י ז"ל והבעש"ט זי"ע, ובפרט ע"פ ההקדמות הנוראות והנפלאות שקיבלנו מרבינו ז"ל אשר לפי דבריו אין שום יאוש בעולם כלל, יהיה מי שיהיה ויהיה איך שיהיה יכולים לתקן הכל, אשרי מי ששם ליבו אל דברי אלו. עכ"ל.

וכ"כ מוהר"ח פלאג'י במועד לכל חי (סימן כח אות כה) כי תיקון לפגם הברית שילמד בזוהר ובתיקונים בכל עת שיוכל. וכ"כ ביסוד יוסף (פרק תיקוני החטא).

וכתב בשומר אמונים (בתיקון היסוד) דתיקון לפגה"ב לומר תיקו"ז, כי לכך נקרא תיקונים להיותו תיקוני הנשמה וכו'. ע"כ.

ותיקון מ"ח מועיל לקרי, כמבואר בשער הייחודים (פרק יח). יעויין שם.

ומובא בספר תיקו"ז המחולק בהוצאת משכנא דרשב"י (כרך ד) מכתב מהבעש"ט לתלמידו, וזה תוכנו: ב"ה א' וילך תקי"ז מעז'בוז. לכבוד קדושת תלמידי המובהק צדיק וקדוש ומאוד נורא שמו מו"ה דוד נ"י מ"מ מק"ק מיקאלאיוב ק' גיה"ק ומאוד יש לי צער גדול מזה. אבל איעצך ויהי אלוקים אתך בכל לילה קודם השינה ממש תלמד מאמר אחד מתיקוני הזוה"ק, ואז תישן בטח ובל תירא בעזה"ת, והשי"ת יטע בליבנו אהבתו ויראתו דוקא אכי"ר. מנאי מורי ישראל במוהר"ר אליעזר בע"ש ממעז'בוז. עכתו"ד.

י' הנה ספר התיקונים קדושתו גדולה ונפלאה ביותר לתקן כל הפגמים ולכפר על כל עוונותיו, כמש"כ בשיחות הר"ן (סימן רפה) וז"ל: על ספר התיקונים לבד לא יספיקו אלפים ספרים לבאר עוצם ריבוי הסודות שיש בהם, אשר לא יכילם הרעיון, כידוע לכל גדלות קדושת התיקונים הקדוש אשר כל עורות אילי נביות לא יספיקו לבאר סודותיו ורמיזותיו. עכ"ל.

עוד שם (סימן קכח) וז"ל: הפליג מאוד כמה פעמים בשבח גדלות התיקוני זוהר, והיה רגיל לעסוק בו ביותר גם בכל השנה אפילו שלא בימי אלול, ואמר שבספר התיקונים כלולים כל החכמות שבעולם וכו'. עכ"ל.

ומה שהזוהר נכתב בלשון תרגום, הוא כדי להכניע את הקליפות בלשונם, שזה הטעם שנתקן הקדיש בלשון תרגום, וכל מאוס המלאכים הוא הכנעתם^י. ורק על ידי חכמת הקבלה אפשר להגיע ליראת הרוממותי^ט.

באר מים חיים

עוד שם (סימן ח) וז"ל: פעם אמר כמתמיה, אצל העולם הכל שוין ספר הזוהר והתיקונים. והמובן מדבריו היה, שבאמת יש חילוק גדול ועצום בין ספר הזוהר הקדוש ובין ספר התיקונים, אע"פ שספר הזוהר קדוש ונורא מאוד, אין לו שום ערך נגד קדושת וסודות על ספר התיקונים. עכ"ל.

ובספר עצי עדן (בהקדמה) כתב וז"ל: אפילו אמירה בעלמא מן השפתים – סגולה ותיקון הנפש מאוד, בפרט ספר התיקונים תיקוני הנפש מכל פגם וסיג וחולאת. עכ"ל.

ובספר טהרת הקודש (בפתיחה) כתב וז"ל: אמירת הזוהר הקדוש והתיקונים, שאמירה ולימוד בעלמא בזה הוא קדוש ונורא וכו', ובפרט ספר התיקונים אשר נכתב דוקא על זה לתיקון הנפש לאומרים אותה בכוונה הזאת, ואשרי המתמיד בזה לאומרו בכל יום שזהו העצם מגודל תיקוני הפש. עכ"ל.

וכתב המקובל רבינו שלום בוזגלו (בהקדמה לפירושו לזוהר יכונה בשם כסא מלך) שלימוד התיקוני^ז הוא תיקון השכינה בעולם העשיה.

והאדמו"ר ר' צבי מזידטשוב (בהקדמה לפירושו לזוהר יכונה בשם צבי לצדיק) כתב שספר התיקונים מדבר בייחודים של תיקון העולמות וצינורות וספירות, ורוב הספר הולך על דרך צירופי השמות וייחודים. ע"כ.

וכתב בנתיב מצוותיך (נתיב התורה שביל א אות לב) דספר רעיא מהימנא ותיקונים עמוק עמוק אין מי ששיגנו אלא לאיש אשר רוח אלוקים בו, כמו למרן האר"י, בכל אות ואות ממש יש בו רזין סתימין ורזין פליאין עד אין לשער ולהאריך. עכ"ד. וכ"כ בזוהר חי (בראשית דף יד:).

ודע כי גם חלק הרעיא מהימנא שנמצא בזוהר הוא חלק מהתיקונים, כמש"כ בספר אבן שלמה (פי"א הערה ה).

^י **כמש"כ** הרמ"ק באור יקר (כרך א עמוד פה טור ב).

^ט **כמש"כ** מהרח"ו (בהקדמתו לע"ח) כי יראת הרוממות שהיא יראה פנימית לא ישיגוה רק מתוך גדלות חכמת הקבלה. ע"כ.

וכתב בשומר אמונים (ויכוח א סוף סימן לז) וז"ל: גם ע"י החכמה הזאת ישתלם האדם במצות אהבת ה' ויראתו, כי הפשטנים שאינם יודעים גודל רוממות אלהותו והבדלו משאר הנמצאים, אינם יכולים להשיג כי אם יראת העונש שהיא יראה גרועה, אבל העוסק בחכמת

וע"י לימוד זה נקראים עמ"י בנים למקום ובלא"ה נקראים עבדים^כ. וזוכים לנשמה מצד השכינה^{כא}. ועי"ז יהיה נשמר מכל רע מיצה"ר וממקרים רעים בעוה"ז החומרי וגם בעוה"ב הרוחני^{כב}. ויזכה לעתי"ל לסוד הקיום^{כג}. וכן מועיל לעילוי נשמת הנפטרים^{כד}. ובפרט הלימוד בשבת קודש^{כה}.

באר מים חיים

האמת יקיים פנימיות המצוות שהיא יראת הרוממות, וכשיתבונן בגדלותו ורוממותו אזי יירא ויפחד שמא לא יקרבוהו ולא יקבלוהו בהיכל המלך להיות ממשרתיו ורואי פניו, ולזה ישמור עצמו שלא יפול בו מום ושום דופי, פן מחמתו יוציאוהו מהיכל המלך, ויוסיף קדושה וטהרה על נפשו, ויקשט אותה במעשים הראויים לפניו יתברך, ויעיין תמיד בכל דרכיו להדמות בהם אל המלך, וכמש"כ (דברים כח) והלכת בדרכיו, וכן ע"י חכמה זו יוסיף אומץ במצות אהבת ה' שיאהבהו אהבה עזה מאוד, עד שתהא נפשו קשורה באהבתו תמיד ולא יפריד מחשבתו ממנו בשום רגע, כענין שנאמר (תהילים טז) שויתי ה' לנגדי תמיד. עכ"ל.

^כ כן איתא בזוה"ק (ח"ג ברע"מ דף קיא: ובדף רנג: ובדף רנד.) וכ"ה בהקדמת תיקו"ז (דף א:) וכן איתא בתיקו"ז חדש (דף קיד.).

^{כא} כן איתא בזוה"ק (פר' כי תצא דף רעז:) וז"ל: מארי סתרי תורה כו' אינון ירתא נשמתין מסטרא דמלכותא קדישא. ע"כ. וספירת מלכות היינו השכינה הקדושה.

^{כב} בפירוש הרמ"ז על הזוהר (פר' קרח דף קעח:) כתב וז"ל: וכל מאן דאשתדל וכו' – אפילו בקריאה לבד ובגמגום, הרי הוא כהוגה ומפרש את ה' שיש כח בו לעשות ניסים אפילו בלא ידיעה, וכמש"כ בגמ' שיש כח בפסוקים להגן, ועי"ז יהיה נשמר מכל רע מיצה"ר וממקרים רעים בעוה"ז החומרי וגם בעוה"ב הרוחני, כי גם שהוא לא ידע סוד הרוחניות הלא יתעורר להסב עליו. עכ"ל.

^{כג} כמבואר בדברי הרמ"ק באור יקר (תיקו"ז כרך א עמוד כה טור ב) דמי שזוכה לסוד חיבור ספר הזוהר דהיינו מצדיקי הרבים, אזי יזכה להיות ככוכבים לעולם ועד, ויזכה לסוד הקיום לאחר ביטול הויות עולם הגשמי בהתחדשות עולם הרוחני. ע"כ.

^{כד} כתב בשו"ת ישכיל עבדי (ח"ו יו"ד סימן כח) כי לפי"ד המקובלים לימוד הקבלה והזוהר יש בו תועלת לנשמה יותר משאר לימודים, כי לכן נקרא זוהר שהוא מזהיר הנשמה. עיין שם.

^{כה} כתב במקדש מלך (פר' שלח דף קעד.) וז"ל: וילמוד מאמרי הזוהר בשבת, וקריאתו זו היא הילולו, אף כי גירסא בעלמא, וכ"ש אם מבין מה שלומד. עכ"ד.

ובספר מאמרי אדמו"ר הזקן (פרשת כי תצא דף תתל"א) איתא וז"ל: ילמד בכל יום זוהר מעט, ובשבת כל היום זוהר. עכ"ל.

באר מים חיים

והמקובל ר' מרדכי שרעבי (בספר דרך צדיקים) כתב, שלימוד קבלה וזוהר ביום שבת במשך שעה שווה ללימוד שבעים וחמש שנה בימות החול.

ובשו"ת ישכיל עבדי (ח"ו יו"ד סימן כח) הביא בשם ספר ישן נושן (לא ידעתי למי מקדושים כי חסר לו פתיחת השער) שכתב וז"ל: אכן חכמי המדע הבאים בסוד ה' ליראיו, יאותה להם לעשות עיקר קביעותם בתורת רשב"י ע"ה בזוהר, כמו שהיו נוהגים חסידים הראשונים ז"ל, כי בו נגלו כל תעלומות חכמה, אשר נגלו ואשר עתידים להגלות לקץ הימין, ואם ביתר הימים עצמה מאוד במהלליה קריאה נאמנה זו, עוד תתעצם ותתגדל יתר מאוד הוד הדרה בעצם יום השבת, נאדר בקודש סוד האצילות שבו נאחזים מארי קבלה וכו'.

והיה אומר מורי ז"ל, שסגולת לימודי ה' בזוהר תועלת עצום בשבת אף אם לא ידע שיכול לחדש בו דבר, ולא אמרו בזוהר דתרפינה ידיהם, אלא במי שעוסק ביתר פשטי התורה הצריך לבקש את דבר ה' ולחדש בה דבר לתועלת הנשמה החדשה אשר בקרבו, אבל ללומדים בסוד ה' בזוהר ובתיקונים אשר הוא מהולל בתשבחות ממולח טהור קודש בסוד האצילות, זו היא הללו להקדיש ולהעריץ הנשמה הטהורה ולתת חיל ועוז רב בפמליא של מעלה, מה שלא יעשה באלף אלפי דרושים ברבבות פשטים, וכ"ש אם השג ישיג להשקיף ולחזות בנועם ה' במכתבי הקודש הרב ז"ל להשכיל בהם במאמרי הזוהר, אשר אין לך מידה טובה הימנה. עכ"ל לשון הזהב.

והוסיף רבינו עבדיה הדאיה (שם) וז"ל: הנה לך קורא נעים כמה רמה גדלה מעלת לימוד הזוהר בגבהי מרומים, וביחוד ביום הקדוש יום השבת שאין ערוך אליו, ובוודאי שאם יהיה לימודו בעד עילוי נשמת אביו המנוח, אין קץ למעלתו, ואין קץ לעילוי נשמת אביו המנוח, והנה שכרו איתו, כפול ומכופל שבעתים, בבחינת מכבדו במותו, והיה ה' איתו, ובקהל חסידים תהיה תהילתו, ה' יזכינו להתהלך בחצרות בית ה' בית קדשו ותפארתו, עם כל אנשי קהל עדתו, אנשי סגולתו, בב"א, וצ"מ ומי"ג כיר"א. עבדיה בכמהר"ש הדאיה. עכ"ד.

והרמ"ז בפירושו לזוהר (פר' שלח דף קעג). כתב וז"ל: וכתב הרב ז"ל בחול אומרים (תהילים ק) הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכ"ה, ובשבת אומרים (תהילים כט) השתחוו לה' בהדרת קודש ר"ת קבלה, כי הקבלה תשתבח ביום השבת, כי קידוש היא בסוד אצילות דלית תמן קליפין כלל. עכ"ל.

ובכף החיים פלאג"י (סימן כט אות א) כתב וז"ל: יום שבת קודש הוא מסוגל ללמוד חכמת הקבלה, כמו שכתבו גורי האר"י זיע"א, ואנא חזיתיה לרבינו הגאון הגדול מרן זקני בעל חקרי לב זיע"א, שכך היה דרכו דרך הקודש, דאחר שהיה לובש בגדי שבת, תיכף היה לוקח ספר הכוונות וספר עץ החיים ללמוד בהם מידי שבת בשבתו, אשריו ואשרי חלקו זיע"א. עכ"ד.

וכן מעלה גדולה יש בלימוד הזוהר והתיקונים בחודש אלול וימים נוראים¹⁰.

באר מים חיים

וג"ע הרב חיד"א בחומת אנך (תהילים פרק צו) כתב וז"ל: השתחוו לה' בהדרת קודש, ר"ת קבלה, מכאן רמז ללמוד בשבת קבלה, כן כתבו גורי האר"י ז"ל, וכן כתבו משם הרמ"ק ז"ל שהיה לו הצלחה רבה ביום השבת בלימוד קבלה שהיא חכמת האמת, חילו מפניו כל הארץ, לראות גדולות ויחוד מידות העליונות ונפלאות תורתו. עיין שם.

וכ"כ עוד ביוסף תהילות (תהילים פרק כט פסוק ב) וז"ל: השתחוו לה' בהדרת קודש ר"ת קבלה, כי בשבת היודע יעסוק בקבלה ובחול בהלכה, והוא ר"ת הריעו לה' כל הארץ, כ"כ גורי האר"י ז"ל. עיין שם. וכ"כ עוד שם (פרק צד פסוק יט) שבשבת ילמוד קבלה.

וכ"כ עוד במדבר קדמות (מערכת ק אות יא) וז"ל: קבלה יש ללמוד בשבת, והרמז השתחוו לה' בהדרת קודש ר"ת קבלה. ואפשר לרמוז כי ס"ת לה' בהדרת קודש גימטריא שבת עם ג' אותיות, ופסוק לתודה הריעו לה' כל ס"ת גימטריא בחו"ל. ובחול הלכה, כי במזמור הנאמר בחול הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה, גורי האר"י זצ"ל. עכ"ד.

ובכה"ח סופר (סימן קנה סקי"ב) כתב שיש עילוי למי שלומד קבלה בשבת ויו"ט.

ובפרט בשבתות שבתוך ארבעים יום שבין ראש חודש אלול ליוה"כ שמאוד מסוגל ללמוד בתיקו"ז, כמש"כ הרב פרי צדיק (פר' שופטים אות ח) דנוהגין ישראל ללמוד בספר התיקונים בחודש אלול ועשרת ימי תשובה, משום שאלו הארבעים יום הם ימי רצון שאז ניתן הלוחות שניות למשה רבינו ע"ה עם כל הדברי תורה, כדי לתקן הרב כעס, ואז הזמן רצוי לבקש אתה תן, ולתקן הכל על ידי תשובה, ובפרט בשבתות שבתוך ארבעים יום אלו, דשבת זמן תשובה, כמו שאמרו (בראשית רבה פר' כב אות יג) כך כוחה של תשובה וכו', מייד עמד אדם הראשון ואמר מזמור שיר ליום השבת, ואיתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק יט) טוב להודות לה', כמה דאת אמר (משלי כח) ומודה ועוזב ירוחם, אז הזמן יותר רצוי לתקן כל העבר ושיהיו כשלג ילבינו. עכ"ד.

¹⁰ **כתב** הרב חמדת ימים (ח"ג פ"א אות לג) וז"ל: ועל כן האנשים הנגשים אל ה' קורין מידי יום ביום סוד התיקונים האלה באידרא עד יום הכיפורים ולא יעדרו דבר, ואף למי שאינו יודע ואינו מבין מה שקורא, אפילו הכי הלשון של הזוהר מסוגל לנשמה ובפרט באידרא, והיא מכפרת עוון ומתקן את הנפש ומכרית כל המשטינים ומקטרגים מעליו כנודע, כי על כן קראו לבאים בסוד ה' מחצדי חקלא, כי הם כורתים קוציץ מן הכרם, ואף אם לא ידע מאי קאמר, וכמו שאמרו בזוהר פרשת נח (דף סט): וז"ל: מאן דכסיף לאסתכלא ולמנדע, אע"ג דלא יכיל, שבחא איהו דיליה וכולא משבחין ליה וכו'. ע"כ.

באר מים חיים

ועל כן כתב הרב זלה"ה, כי עיקר הלימוד בימים האלה מראש השנה עד יום הכיפורים צריך להיות בספר הזוהר, וביותר בספר התיקונים שסגולתם רבה היא מאוד בימים האלה לתקן את הנפש, ושם מוכיח עליהם, כי המה שפ"ר התיקונים לנשמה משופרי שופרי.

ומהר"ח זלה"ה היה מחלקם לארבעים חלקים, חלק אחד בכל יום מאלה הארבעים יום מראש חודש עד יום הכיפורים, וכן נוהגין פה ארץ ישראל תוב"ב רבים מאנשי מעשה אנשי חיל יראי אלהים. עכ"ד.

ועל כן טוב מאוד לקרוא בימי חודש אלול תיקון מ"ח מהתיקונים, וכן מסוגל ללמוד בחודש אלול ועשי"ת בתיקון"ז, כמש"כ בספר קרנות צדיק (סימן ג אות נג) והוסיף, שטוב שילמד תיקון מ"ח מהתיקונים שהוא טוב לאומרו ביום שרואה קרי.

וכ"כ הרב כסא מלך (בהקדמה לפירושו לזוהר) ובבאר לחי רואי (בתחילת הביאור) שטוב ללמוד בספר תיקוני זוהר בחודש אלול.

וכ"כ מהר"ם פאפיראש באור צדיקים (סימן לה סי"ז) וז"ל: יזהר שילמוד בבית הכנסת בזוהר האדרא רבה (פר' נשא) והאדרא זוטא (פר' האזינו) ותיקוני זוהר, ומי שלא זכה להבין הזוהר, אפ"ה יקרא הלשון כי מסוגלת לזכך הנשמה, ולהאירה זוהר נפלא, ובפרט האדרא הנ"ל ותיקוני הזוהר, ומסוגלת ההצלחה בעיתים הללו (חודשי אלול תשרי), כי אז סוד ה' ליראיו ויזכה בדין. ע"כ.

עוד כתב הרב הנזכר (שם סימן לו ס"ב) משם הרב (האר"י) ז"ל: אשרי מי שישלים ספר התיקונים בימים הללו. עכ"ל.

ומרן החיד"א בעבודת הקודש (מורה באצבע אות רמח) כתב וז"ל: אשר חנן לו אלקים עושר, חטאיו בצדקה יפרוק, וירבה בימים אלו בצדקה ובלמוד זוהר, תיקונים, משניות ותהילים. ע"כ.

וכ"ה בסדר היום (הנהגות האדם בעשי"ת) וז"ל: לימוד הימים האלה נראה לי שמי שמבין בדרך האמת, יניח כל הלימודים ויעסוק בה, כי היא מושכת את האדם אל הדרך הטובה וזוכה להדבק בעץ החיים, ובכך תשובתו מתקבלת יותר כי עולה היא למעלה למדריגה עליונה. עכ"ד.

וכ"כ מוהר"ח פלאגי' במועד לכל חי (סימן יא אות יב) וז"ל: ואשרי אדם שלומד התיקונים באלו הימים, כל תיקון של אותו היום, דבר יום ביומו ולא יעבור, כי לכל דבר יש לו שורש וטעם וכוונה, לכן טוב שלא יקדים ולא יאחר, וכך היה מנהגו הטוב של עט"ר מורנו הרב המופלא חסין קדוש מר שארנו הפרד"ס זי"ע, ואפילו שהיה לו עול ציבור היה פונה מכל הענינים ולומד חובת היום. עכ"ל.

באר מים חיים

ואיתא בשיחות הר"ן (אות קכז) וז"ל: פעם אחד היה מדבר מענין חודש אלול, ואמר: שמה שנוהגים לומר תיקונים באלול (הוא משום) שהניגון של התיקונים וגם מהחלישות הלב שיש לכל אחד אז, מחמת שכל אחד מתאחר אז בביהמ"ד יותר מרגילותו, מכל זה נעשה דברים עליונים ותיקונים גדולים למעלה. עכ"ד.

וכתב רבינו צדוק הכהן מלובלין בפרי צדיק (פר' שופטים אות ח) שעל ידי העסק בתיקו"ז יהיה ביכולת האדם לתקן כל מה שעבר עליו על ידי תשובה, ועי"ז יברר אותו הי"ת שיהיה חטאכם כשנים הללו ססדורות מששת ימי בראשית – ואז כשג ילבינו. וז"ל: ולכן נוהגין ישראל ללמוד בספר התיקונים בחודש אלול ועשי"ת, שאלו המ' יום הם ימי רצון, שאז ניתן הלוחות שניות למשה רבינו ע"ה עם כל הדברי תורה כדי לתקן הרב כעס, ואז הזמן רצוי לבקש ולתקן הכל ע"י תשובה, ובפרט בשבתות שבתוך מ' יום אלו, דשבת זמן תשובה, כמו שאמרו (ב"ר פר' כב אות יג) כך כוחה של תשובה וכו', מייד עמד אדם הראשון ואמר מזמור שיר ליום השבת, ואיתא בפרקי דר"א (פרק יט) טוב להודות לה' (תהילים צב), כמד"א (משלי כח) ומודה ועוזב ירוחם, אז הזמן יותר רצוי לתקן כל העבר ושיהיה כשג ילבינו. עכ"ל.

והרד"ז מודינא בזכר דוד (עמוד תיח) כתב בסו"ד וז"ל: ולכן השרידים אשר ה' קראו נהגו להגות בתנ"ך כי סגולתם רבה היא וכו', ואם בר הכי הוא ירבה עצמה ללמוד ספר התיקונים. עכ"ד.

וע"ע בספר טהרת הקודש (בפתיחה) וז"ל: ויש עוד סגולה, שקודם שישב להתבונן ולשוב לה' ילמד איזה דפים בספר תיקוני הזוהר או לכל הפחות דף אחד, בהיות כי הוא מסוגל לפתוח את הלב לתשובה, כי על זה נתקן לתיקון הנפש כמבואר בשער הייחודים (פרק יח). עכ"ל.

ובקצה המטה על המט"א (שם סק"ז) כתב וז"ל: בארה"ק וכן במדינת פולין – כל בן תורה אומר בכל יום דף א' או דף ב' בזוהר אף שאינם מבינים, מ"מ הלשון של הזוה"ק מקדש ומסוגל מאוד לנשמה. ע"כ.

וכתב בהנהגות הצדיקים (ח"ג עמוד שי) וז"ל: צריך כל אדם להרגיל את עצמו לומר בכל יום ספר הזוה"ק קודם התפילה, ומחודש אלול עד אחר הימים טובים לגמור ספר תיקונים הקדוש. ואל יאמר הסריס הן אני עץ יבש ומי אנוכי לגשת אל הקודש פנימה בספרי קבלה, כי כבר הסכימו כל הצדיקים ובראשם מוהרצ"א זצ"ל מזידיטשוב בספרו סור מרע ועשה טוב בכמה ראיות מוכיחות, כי זהו מעצת היצר ושקר בימינו, ואף שאינו מבין הכל מ"מ לשון הזוה"ק מסוגל לנשמה, והוא דבר השווה לכל נפש מישראל קטן וגדול, שם הוא כל אחד לפי הבנתו ושורש נשמתו. עכ"ד.

באר מים חיים

ובאלף המגן על המטה אפרים (סימן תקפא סק"ז) כתב וז"ל: אנשי מעשה נהגו ללמוד (או לומר) בכל יום מאותם מ' יום שמערה"ח אלול עד יוה"כ איזה דפים מהספה"ק תיקו"ז, ומתכוונים לגמור כל הספר עד יוה"כ, ונרשם בהתיקו"ז לכל יום ויום. עכ"ל.

ועיין בסוף הקדמת ספר כסא למלך ועוד בספרים שהלהיבו מאוד על הלימוד התיקו"ז במ' יום אלו ואף מי שאינו מבין, מ"מ הלשון של הזוה"ק והתיקונים מסוגל מאוד לנשמה, כמבואר כל זה בספה"ק באורך. עכ"ל.

ועיין בדברי מרנא בא"ח (בהקדמה לביאורו לתיקו"ז הנקרא בניהו) שכתב, דהטעם שנתפשט לימוד התיקונים בימי התשובה יותר מן הזוהר, הוא משום כי כל אדם אשר יחטא הוא פוגם יותר בעשיה באבי"ע שבה, וידוע כי השבעים תיקונים שעשה רשב"י זיע"א כיון שנדרשים יותר בדרך המספר, על כן לימודם מתקן בעולם עשיה יותר ששם הוא סוד המספר והחשבון, לכן בימי התשובה הכל רגילים בספר התיקונים. עיין עליו.

ובכה"ח סופר (סימן תקפא סק"ז) כתב וז"ל: יש נוהגים ללמוד התיקו"ז בימים אלו, דהיינו להתחיל בר"ח אלול ולסיים ביוה"כ. ע"כ.

וכתב הרה"ג הצדיק משה אריה פרינד זצ"ל בהסכמה להדפסת ספר תיקו"ז: נודע בשערים גודל מעלת אמירת תיקוני הזוהר אשר הוא מזכך הנפש, ובפרט בימי חודש אלול. ומובא בהקדמת כסא מלך שאמירת התיקונים גרידא אפילו בלי הבנה היא תיקון הנפש גדול, וכע"ז מבואר בספרי תלמידי הבעש"ט זיע"א. עכ"ל.

ור' לוי יצחק בנדר מגדולי מעתיקי השמועה של הרב אור האורות אור הצפון וכו' רבינו נחמן זי"ע כתב בדיבורי אמונה (ח"ד עמוד סח) וז"ל: לענין אמירת תיקו"ז בימי אלול, אזי מה שמבינים מה טוב, ומה שלא מבינים גם האמירה בפה טובה, אבל בוודאי צריך להשתדל להבין. כי הנה ספר תיקו"ז מתחלק לכמה סוגים: יש דברים הנראים פשוטים יותר שקל יותר להבינם גם תוך כדי האמירה, כגון דברי התעוררות ודרושים נפלאים, ויש דברים שאמנם אין יודעים ומבינים אותם כל צרכם אבל לפחות יודעים במה המדובר.

אך יש דברים שאין מבינים כלל, ולא יועילו שום הסברים התעכבות ועיון, וגם לא יעזור בזה מגיד שיעור ושואל ומשיב וכיוצא באלה, אבל הדבר ברור שצריך רצון וכוונה להבין, אך להתעכב יותר מידי אין צורך, ומה שיודעים יודעים ומה שאין יודעים אזי אין יודעים...

אמנם כאשר ישוב אל הענין הזה בפעם הבאה יבין יותר, ובינתיים אם בכל זאת למרות רצונו לא הצליח להבין, צריך לדעת שיש סגולה בעצם האמירה של דיבורים קדושים כאלו, אמנם אם עדיין לא זכה להבין צריך עכ"פ לשאול להבין מה שיותר את הנאמר, וזה ודאי – אם מישהו לומד ליקוטי מוהר"ן או תיקו"ז ומקבל התעוררות לתשובה תוך כדי האמירה, והוא שופך ליבו בבכיה להשי"ת, ודאי שזה גם טוב ומועיל יותר. עכ"ל.

וכן מעלת הלימוד הוזהר גדולה ונשגבה בחג הסוכות¹². וכן בשבועות תלמד חכמת האמת¹³.

באר מים חיים

והמקובל ר' משה יהודא פתייה זצוק"ל בהקדמה לספרו יין הרקח (על האדרא רבא) כתב וז"ל: יש סוד גדול גם ללמוד במ' יום אלו את האדרא רבא ואדרא זוטא שבהם כלולים כל חכמת האמת. עכ"ד.

ומובא באורחות רבינו (ח"א עמוד רטו) שאחד מצאצאי השל"ה הק' שאל את בעל הקה"י שיש להם צוואה מבעל היש נוחלין (אבי השל"ה הק') ללמוד בחודש אלול תיקו"ז ואינו מבין את התיקו"ז, ושאל מה לעשות? ואמר בעל הקה"י, א"כ קוראים בלי להבין, וכ"ה בספרים הרבה. עכ"ד.

ובחודש אלול, חצי יום תלמוד חכמת האמת וחצי היום תלמוד טור וב"י ושו"ע הל' ר"ה וכיפור סוכה ולולב עם כל הפוסקים השייכים להם, ובעשיית לא תלמוד כלל כי אם חכמת האמת דוקא, כמש"כ בכסא אליהו (שער ב) וז"ל: אתה קורא משכיל אם תבקש נפשך ליכנס בחדר חכמה זאת, אין ביד אדם למנוע אותך, כי כבר הורשית לזה מפי סופרים מפי ספרים, ומה גם בזמן הזה אשר יש עת רצון תמיד ללמוד חכמה זאת, ואז תעשה קביעות כמו שעה וחצי אחר התפילה ללמוד בהם חכמת האמת, ובחודש אלול, חצי יום תלמוד חכמת האמת וחצי היום תלמוד טור וב"י ושו"ע הל' ר"ה וכיפור סוכה ולולב עם כל הפוסקים השייכים להם, ובעשיית לא תלמוד כלל כי אם חכמת האמת דוקא. עכ"ל.

וכתב במי השילוח (לחודש אלול) וז"ל: ענין תיקוני הזוהר בחודש אלול, הוא להמציא תיקונים לכל נפש מישראל ולכל המעשים, והתיקון הראשון מתחיל פתח אליהו, כי זה התיקון לגודל יקרותו לא היה יכול להאמר ע"י בן אדם בזה העולם, רק ממי שגבוה לגמרי מזה העולם, וזה היה אליהו הנביא זכור לטוב. עכ"ל.

¹² **כידוע** שסוכות מסוגל לחכמת האמת, בפרט תוך הסוכה ששם מתגלה הארת אם הבנים בינה עילאה. וכבר כתב מהרח"פ במועד לכל חי (סימן כ אות כז) בשם הרב אור הישר (דף ד אות כח) דמה טוב ללמוד בסוכה בספרי קבלה, וכן ראיתי נוהגין להביא בסוכה ספר עץ החיים, ופרי עץ חיים, וספר הכוונות וכיוצא בהן שיהיו מונחים לפניו. עכ"ד.

¹³ **כדברי** רבינו החיד"א בספרו כף אחת (סימן כב אות יא) וז"ל: המקובל הרמ"ק ז"ל כתב דביום השבועות היה עוסק בחכמת האמת, והיה רואה סימן יפה במשנתו. עכ"ל

והגר"ח פלאג"י במועד לכל חי (סימן ח אות טו) כתב וז"ל: העוסק בחכמת האמת בשבועות, רואה סימן יפה בלימודו, ובודאי בדור יתום כזה דאין איתנו יודע בסתרי תורה – אהני לן לימוד האדרא רבא קדישא דקריאתה זוהי הלילא, הגם שהוא באין מבין, וכמש"כ בשער הגלגולים חלק ב. עכ"ל.

גם בחנוכה מסוגל לימוד הקבלה^{כט}. היפך קליפת היוונים שהתנגדו לחכמה קדושה זול.

באר מים חיים

^{כט} **מבואר** במנהגי חת"ס (פ"ט אות א) וז"ל: בחנוכה הזהיר להתעסק בלימוד תוה"ק יותר מבשאר הימים, והקפיד מאוד על זה שמבלים ימים האלו בהבלי שחוק, כי אמר (כאשר נזכר ג"כ בספרים) שעצת היצה"ר הוא להפריע את העם מעבודת ה' ומתלמוד תורה בימי חנוכה, אשר תיקנו לנו חז"ל להודות ולהלל, והלימוד הוא ענין גדול בזמן הזה, כי אז נמסרו סודות התורה למשה רבינו ע"ה. עכ"ל.

והיינו שבחנוכה נמסרו סודות התורה למשה רבינו ע"ה, ולכן העיקר בחנוכה הוא להתעסק בסודות שנמסרו למשה.

ועיין בספר מאיר עיני חכמים (לחנוכה) שכתב, כי סיו"ן וכסל"ו שניהם בגימטריא שווה קכ"ו, והוא דבסיון היה נתינת התורה שבכתב ושבע"פ, ובכסליו תורת הנסתר שנמסרו אז למשה רבינו ע"ה. ע"כ.

ו**כתב** האדמו"ר מטאהש זי"ע בספר עבודת עבודה (פתגמי קודש לחנוכה אות ג) דחנוכה מכוין כנגד חג השבועות, כמו שמצינו רמז לזה במדרש (ב"ר פר' כב אות ד), והיינו כי חג השבועות הוא זמן קבלת פשטות התורה, וחנוכה הוא זמן קבלת פנימיות ואור התורה, ולכן כשם שחג השבועות הוא בחודש השלישי שאחר ניסן, כן חנוכה הוא בחודש השלישי שאחר תשרי, כי הם מכוונים זה כנגד זה. ע"כ.

^ל **עיין** בספר נזר ישראל (לחנוכה) והדברים שלהלן מיוסדים על דבריו, הנה איתא בע"ח (שער מח פ"ג) כי בג' עולמות ביי"ע יש בהם הרגשת נפרד שאין אור אין סוף ב"ה מאיר בהם בגלוי כל כך, והם בבחינת יש שמורגש בהם מציאות עצמית, אלא שבכריאה רובו טוב, וביצירה מחצה על מחצה, ובעשיה רובו רע, אבל עולם האצילות הוא בבחינת נאצל ואינו בבחינת נברא, והוא "אין" – איהו וחיוהי וגרמוהי חד, שאין שום הרגשת נפרד, ואדרבא מרגישים האפסיות והביטול שאין בהם מציאות כלל זולתו יתברך.

ו**עבודת** האדם כל ימי חייו הוא להמשיך האצילות לביי"ע ולהעלות ניצוצות הקדושה לשורשם באצילות, ודע כי ד' עולמות אביי"ע כנגד ד' אותיות שם הוי"ה ב"ה, וזה רמז שכאשר לא מייחד אצילות לביי"ע, הרי שאסף רוח, כי אצילות כנגד יו"ד שבשם, ושם הוי"ה ללא האות יו"ד אין בו קדושה כלל ואפשר למוחקו, ורק כאשר יש יו"ד כל השם מתקדש ואסור למחוק אף שאר האותיות.

לכך אף כשאדם עוסק בנגלה דתורה צריך לדבק עצמו לאצילות, לבחינת אין, שהוא נסתר דתורה, ועיי"ז לימודו עולה לריח ניחוח לשם ה', ודבר זה מבואר ומפורש בספה"ק מאור עינים (פר' חוקת) וז"ל: נודע שהתורה היא אותיות ונקודות וטעמים ותגין, אך זה הוא בחינת התורה דאתגליא, כי כל זה אפשר לשכל אנושי להשיג כל אחד לפי מדריגתו אך

באר מים חיים

המאור שבה שעליו אמרו חז"ל (פתיחתא דאיכ"ר אות ב) המאור שבה מחזירן למוטב, הוא בחינת אין שאין לו תפיסה מפני שהוא למעלה מן הטעם, והוא המקור שממנו נביעת התורה שהוא הבורא ב"ה, שע"ז הוא והתורה אחד.

וצריך כל אחד העוסק בתורה לדבק את חיותו בהמאור שבה הנקרא אי"ן שהוא למעלה מן הטעם, כי לכך נקרא הטעמים של הנגינות טעמים, מפני שהם עדיין בבחינת שאפשר להשיג ולתת טעם אף שהם דבר גבוה, אבל הפנימיות נקרא אי"ן שאין לו טעם ותפיסה, וצריך הלומד לידבק באור הנשפע מבחינת אין, ואז בודאי מחזירו למוטב מאחר שנדבק בפנימיותו באור, ופנימיות התורה נעשה כסא להשראתו יתברך השורה בהתורה ושופע בתורה.

ואף שצריך בעת לימודו להבין מה שלומד ולהטעים בכדי שיבין הטעם, מ"מ צריך גם כן להמאור בכדי שיהיה שלימות הגמור, כי זה הוא אור הגנוז לצדיקים כמו שאמרו רז"ל (חגיגה דף יב. מדרש בראשית רבה פי"ב אות ו) עמד וגנוז וכו', על כן צריך כל אחד שרוצה שתפעול בו התורה להחזירו למוטב לחפש האור השופע שהתורה נגזרה ממנו. עכ"ל.

וזה בחינת אור הגנוז בתורה, כדאיתא בזוהר (ח"א דף מז.) וז"ל: רבי אלעזר פתח (תהילים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים כך נגד בני אדם, תא חזי, קוב"ה ברא לבר נש בעלמא, ואתקין ליה למהוי שלים בפולחניה ולאנתקנא ארחוי, בגין דיזכי לנהורא עלאה דגניז קוב"ה לצדיקייא, כד"א (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

ובמה יזכי ליה לבר נש לההוא נהורא, באורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא בכל יומא יזכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי, ויתחשב ליה כאילו באני עלמין, דהא באורייתא אתבני עלמא ואשתכלל, הה"ד (משלי ג) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכתוב (משלי ח) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום, וכל דאשתדל בה שכליל עלמין וקיים ליה. ע"כ.

וכן המקובלים הגידו, דהי"ת גנוז האור הזה בתוה"ק, וכמש"כ בדגל מחנה אפרים (פר' בראשית ד"ה וירא) שהאור שראה הקב"ה כי טוב וגנוז לצדיקים ובו משתמשין בכל דור ודור (חגיגה דף יב.) והוא נגנוז בתורה, ולכן משתמשין צדיקים בכל דור ודור באור ההוא, היינו על ידי התורה שיש בה אותו האור שיכולין להסתכל בו מסוף העולם ועד סופו וכו'. עיין בדבריו.

וכן הדברים מפורשים ביושר דברי אמת (אות ג) בשם הרה"ח גרשון לאצקיר בשם רבו ר' דב בער ז"ל, שהתורה היא אור גדול ומתחילה היה האור נגלה ואח"כ גנוז הקב"ה והיכן גנוז בתורה, גנוז והעלימו שאינו נגלה האור לטיפשים ולאנשים בלתי שלימים שהם אינם משיגים אור הנעלם, אבל הצדיקים החרדים לדברו ודורשים את ה' וחוקרים אותו

באר מים חיים

כמטמונים, אז עתיד לבוא עליהם האור, וזהו וגנזו לצדיקים לעתי"ל, רצה לומר שעתיד לבוא לצדיקים האור על ידי דרישתם את הי"ת על ידי התורה. וכ"כ בפרי הארץ (מכתב ו).

וכן כתב מהר"ח מוואלז'ין בספרו הקדוש נפש החיים (שער ד פכ"א) שלאותו אור הגנוז זוכין הצדיקים ע"י עמל התורה כל אחד ואחד לפי דרכו. עיין עליו.

וכתב בשפת אמת (פר' תרומה שנת תרל"ה) דאיתא במדרש (שמו"ר פר' לג אות א) לקח טוב נתתי כו' (משלי ד), אל תעזבו את המקח שנתתי לכם, עיין שם, והיינו דכתיב (תהילים לא) מה רב טובך כו', דאיתא (חגיגה דף יב. ב"ר פר' יב אות ו תנחומא סדר נח סימן ג) אור שנברא בששת ימי בראשית היה מסוף העולם ועד סופו, וגנזו הקב"ה לצדיקים, והיכן גנזו? בתורה שנקראית (אבות פ"ו מ"ג) טוב, על שם אור הגנוז, דכתיב (בראשית א) וירא אלקים את האור כי טוב, ונמצא כי ע"י התורה ומצות זוכה האדם לזה האור. עכ"ד.

וכתב בערוגת הבושם (פר' וישב בנדמ"ח עמוד שלט עמודה ב) דהנה הרמז במהדרין מן המהדרין, שביום הראשון מדליק אחד, ואח"כ מוסיף והולך, היינו כי אמרו חז"ל (חגיגה דף יב.) אור שברא הקב"ה ביום ראשון גנזו לצדיקים לעתיד לבוא, ומבואר בספה"ק שנגנזו בנר מצוה ותורה אור, ומשום הכי בליל ראשון מדליק אחד והוא כעין עולמך תראה בחיך, ע"ד (זכריה ב) ונחל ה' את יהודא את חלקו ובחר עוד בירושלים, ומוסיף והולך. עכ"ד.

והנה הסוד שבתורה הוא בחינת אצילות, ואמנם שאר הדרכים פר"ד הם בבחינת נפרדים כי הם יותר בחיצוניות, כי פשט הוא מוכן לכל אף בשכל גשמי, ורמז אינו כתוב בפירוש, ואף דרש אין מקרא יוצא מידי פשוטו, וזה ענין פר"ד שהם נפרדים אבל הסוד הוא הפנימי המפורש. וד"ל.

ומה מתאימים דברי ג"ע הרב חיד"א בדבש לפי (מערכת ק אות טו) שהנה בתורה יש פרד"ס, ומי שאינו מאמין בסוד הוא פר"ד, ומי שאינו מאמין כי אם בפשט הוא טיפש, כמו אותיות פשט – טיפש, והיינו דכתיב (תהילים קיט) טפש כחלב ליבו. עכ"ד.

א.ה במאמר המוסגר שמעתי מתלמיד חכם שאמר לי שגם צריך להזהר מלהיות סוס, דהיינו שיש כאלה שמאמינים רק בסוד ורק סוד, והם בבחינת סו"ס, נוטריקון ס'וד ו'רק ס'וד).

ואיתא בזוהר (פר' פקודי דף רלז.) וז"ל: אשר אין בו מום – דא מלכות יון דאינון קרבין לארחי מהימנותא וכו', היינו שבאמת חכמת יון קרובה ממש לחכמת התורה, ואף תרגמו את התורה ליוונית, כי באמת מאוד החשיבו את השכל שבתורה וחכמתה במצוות, כי (משלי ג) כל דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, אלא שזאת לא אבו לשמוע כי בתורה יש אור הגנוז שהוא הסוד שבתורה ושכל אלו הם חכמתו ורצונו יתברך, וכל רצונם היה להפריד אצילות מבי"ע, וכמו בהשגחת הבוי"ת שאף שהאמינו שיש בורא לעולם, סו"ס טענו בטענת הבל שעזב הבורא את העולם, וככל אשר יחפוץ האדם להתנהג בה כפי השגתו והרגש ליבו,

באר מים חיים

הרשות בידו, עפ"ל הארור, ואף שחכמת התורה היה נחשב בעיניהם, סו"ס את המאור שבה רצו להרחיק מעמ"י.

ואיתא בזו"ח (פר' יתרו מאמר רוח סערה דף סג:) וז"ל: ונוגה לו סביב – דא איהו מלכות יון דסחרא לון נוגה. ע"כ. היינו כי ד' קליפות יש, ג' קליפות אין בהם טוב כלל וקליפת נוגה יש בה מן הטוב והרע, ונוטה פעמים לרע ופעמים לטוב (עיי' ע"ח שער מט פ"ג), וקליפת נוגה היא מסבבת לקדושה ובחיצוניות היא נראית כקדושה אך פנימיותה ריק. וזאת הקליפה מסוכנת יותר מכל הקליפות, כי היא כפושטת טלפיה ואומרת טהורה אני, ובאמת אף שנראית כקדושה אין תוכה כברה כלל, והיא מטומאה בטומאה גדולה.

וזה בחינת מלכות יון הרשעה שהאמינה בשכל התורה, ובחיצוניות לא היה להם בעיה לקיים דיני התורה השכליים, אך פנימיותם נחש שרף ועקרב כי ריחקו האור הגנוז שבתוה"ק, וזה סוד יון בגימטריא ס"ו ונג"ה בגימטריא ס"ד והם מסובכים לקדושה לשם אדנ"י בגימטריא ס"ה היכ"ל ה'.

וזה סוד שמלכות יון יכלה להתקיים אף בימי הבית שלא כשאר המלכויות, ואף לא השחיתו כלום בביהמ"ק רק טימאו השמנים ולא שפכו ואיבדו מן העולם, כי באמת רצו רק לכפור באור הגנוז שבתורה, ובהיות טומאה וטהרה הם גזירות הכתוב והוא מבחינת אור הגנוז שאינו מושג בשכל אנושי (עיי' רמב"ם פ"א מהל' מקואות הי"ב), לכן טימאו השמנים להפקיע מעמ"י סוד אור הגנוז, וזה שטימאו את השמן דייקא, כי שמן מורה לחכמה (עיי' מנחות דף פה:).

ועולם האצילות נקרא חכמה, וסוד החכמה הוא להיות דבוק לשורשו כי החכמה שורש ויסוד לכל דבר הנוצר וכו', וכמו שאמרו חז"ל (ברכות דף טל.) זית אגורי – ששמנו אגור בתוכו, היינו חלק האי"ן שבכל דבר. ולכן השמן משיב לימוד של שבעים שנה אף שנשכח ממנו (הוריות דף יג:), כי על ידי ששב לשורשו ועצמיותו נזכר בכל הדברים כי בשורש הכל קיים.

וזהו האור שהיוונים רצו להחשיך – לנתק את עמ"י משורשם העליון, ולכן רצו היוונים לבטל דוקא שבת חודש ומילה, כי אלו המצוות מורות על חיבור עמ"י לקב"ה, כי שבת היא ברית בין הקב"ה ובין ישראל, וכן מילה היא ברית, וכן קידוש החודש מורה שאנו לא נשלטים על ידי הטבע כי אם ע"י הי"ת, כי טבע חידוש הלבנה תלוי בישראל כשמקדשין החודש, כדאיתא בירושלמי כתובות (פ"א ה"ב) שעל פי קידוש החודש מתנהג הטבע ממש, עיי' שם. וזה דייקא רצו היוונים לבטל.

וע"ע בישמח ישראל (לחנוכה ליל ד אות כט) דהנה היוונים רצו לבטל מישראל שלושה מצוות אלו שבת מילה חודש, והענין הוא כי שבת, הוא רמז שחוק וגבול נתן הקב"ה (עיי' ב"ר פר' י אות ט), והישועה באה בעת רגע האחרונה הנחוצה אז להיות, ובין השמשות דר'

וכן בפורים סגולה גדולה לעסוק בחכמת האמת^{לא}.

באר מים חיים

יוסי כהרף עין זה נכנס וזה יוצא (שבת דף לד:), היינו תשועת ה' כהרף עין, כשהחשכות מתגבר למעלה אז נתגבר תיכף נגדו קדושת השבת, וכמו שנתבאר במאמר חז"ל (שבת דף לד.) עם חשיכה, מהחשכות שבערב שבת זוכה לעריבות ומתיקות שבת קודש, ושבת רק לישראל ניתן ולא לעם אחר, וכמו שאמר (שחרית שבת קודש) ולא נתתו וכו'.

חודש, אמרו חכמי המחקר שהלבנה טרם שנולדה היא כדמות נקודה קטנה וממש עומדת להתבטל ואז תתחיל להופיע, והלבנה בעצמותה היא רק מראה שחורה ולטושה ומקבלת מתוקף אור השמש מחדש, וישראל מונין ללבנה לרמז על מעלתה.

מילה, רומז ג"כ על יקרת אות אמת, אות ברית קודש, חותמו של מלך מלכו של עולם, אשר תמיד עמנו אף במקומות הגרועים והשפלים, כמאמר חז"ל (מנחות דף מג:): כשנכנס דוד לבית המרחץ וכו', וכיון שנזכר במילה שבבשרו נתיישרה דעתו, וזה שאמרו (שיהש"ר פר' ז אות ז) אם אמרה לו כשושנה אדומה ראיתי – פורש, היינו בזה הכח שניתן לנו, ונקראית יסוד סיומא דגופא (תיקו"ז דף יז.), היינו אם ח"ו נדמה לו שהוא כבר בבחינת סיומא ותכלית הגוף, אבל עכ"ז חתמנו בחותם המלך, ועדיין לנו האות כי עמו אנחנו אם נשוב אליו באמת, וגם אמרו כי הטיפה כצאתה ובבואה טרם נעשה העובר הוא כמעט כאין וכח היולי ואז נעשה העובר (עיין רמב"ן ורבינו בחיי ויקרא יב ב), ואות היא בינינו ובין אבינו, כמו כן הנאבד לזמן רב ואח"כ כאשר שב אל אביו מכיר את עצמו לאביו בסימני הגוף, וכל זה רצו היוונים לבטל למען לא נחזק את עצמם, ואז ח"ו תמנו לגווע ח"ו. עכ"ד.

וזה בחינת המנורה שז' נרותיה כנגד ז' ימי הבנין בחינת ז' מידות דחג"ת נהי"מ שבעולם העשיה, שאף שהתורה נתלבשה בדברים גשמיים גם שם מאיר אור הגנוז הפנימי סודות התורה, ושאני מארון הקודש ששם לוחות הברית – עצמיות התורה, כי שם אין הוראה על אור פנימי שבתורה הנגלית שנתלבשה בדברים גשמיים ודוקא המנורה הוא רמז לזה.

וזה סוד נר המערבי לעולם דולקת, כי מערב מורה על דרגא תחתונה, בחינת מלכות, שהוא בחינת ר'חל מ'בכה ע'ל ב'ניה ראשי תיבות מערב (שער הפסוקים למהר"ח ז"ל ירמיה לא, ליקוטי מוהר"ן תנינא סימן סז), כי שכניה במערב (ב"ב דף כה.), והיינו שאף בתוך הדרגא התחתונה מאיר אורו יתברך, ואדרבא נר מערבי דלק לעולם, כי שם הוא אור הנעלם שבתורה חלק האין שבה.

^{לא} **גם** בפורים יש סגולה לעסוק בחכמה נפלאה זו, כי זה כל מהות יום הקדוש הזה, בחינת (מגילה דף ז:): עד דלא ידע, בחינת אסתר, וכידוע בספרי קודש כי בפורים מאיר הארת אור הגנוז שהם סודות התורה. וע"ע בספרי הק' על פורים (שער המאמרים, מאמר ענין הארת אור הגנוז בפורים). עש"ב.

וטוב ללמוד הזוהר אחר חצות לילה ובאשמורת^ל. ולפני התפילה ילמוד בספר הזוהר הקדוש ודבר זה גורם מאוד לטהרת הנפש וגורר תאוות הלימוד^ל. גם דע שאלו בעלי הקבלה תפילתם מתקבלת^ל. וכן ציוה הבעש"ט לאנשיו שקודם כל תפילה ילמדו מאמר זוהר ותיקונים^ל. וזה סגולה למחשבות זרות בעת התפילה, כיון שלימוד ספר הזוהר אינו צריך כוונה, לכן מועיל לטהר המחשבה ממחשבות זרות^ל.

באר מים חיים

^ל **בסידור** ברית אברהם כתב וז"ל: אם זכה ילמוד באשמורת בזוהר הקדוש, כי בזכותו יצאו ישראל מהגלות שדומה ללילה, ואף שלא זכה להבינו, אעפ"כ לימוד הלשון הוא מזכך הנשמה. וכן איתא בספרים רבים.

וכן יש עליו ללמוד בלילה אחרי חצות, כמש"כ בכה"ח סופר (סימן קנה סקי"ב).

וכתב הרב כסא אליהו (שער ד עמוד קי) וז"ל: ואם זיכך ה' ללמוד בחכמת האמת, הנה העצה היעוצה היא שכל סדר הלימוד בנגלה תתנהג בו כיום דוקא, אבל בלילה תלמוד בחכמת האמת, ועיקר הלימוד אחר חצות, כי זה הלימוד צריך ישוב הדעת הרבה, וכשיקיץ האדם אז דעתו מיושבת עליו יותר, גם זה הלימוד צריך הסתר והצנע, וכל דבר שיהיה בלילה ובפרט אחר חצות, יהיה נסתר יותר מן היום. עכ"ד.

וכ"כ בבאר היטב (סימן א סק"ו) ובמשנ"ב (סק"ט) שאם זכה לחכמת האמת אחר חצות היא עת מסוגלת מאוד. וכן איתא בספרים רבים.

^ל **כ"כ ברחמי** אב (סימן ג). וכ"ה באגרות שומר אמונים (אגרת כז).

ועיין בסדר היום ואזהרות הקודש מכת"ק האדמו"ר מוה"ר אהרן זצוק"ל מקארלין: וקודם התפילה למעט כדיבור כל מה דאפשר, וללמוד איזה ענין בזוהר או תיקונים או זוהר חדש. עכ"ל.

^ל **איתא** בזוה"ק (פר' בראשית דף מג). וז"ל: מאן דידע רזין אלין (של ההיכלות דעולם הבריאה) דא איהו מתדבק במאריה ובטיל כל גזרין קשין, ואיהו אעטר למלכא, ומשיך ברכאן על עלמא, ודא איהו בר נש דאקרי צדיקא עמודא דאמצעיתא, וצלותא לא אהדר ריקנייא וחולקיה בעלמא דאתי ואיהו בחושבן בני מהימנותא. ע"כ. וכן איתא עוד בתיקו"ז (תכ"א דף מח.) ובדוכתיין טובא.

^ל **כ"כ** בליקוטי תורה טשורנוביל (הדרכה ז דף ט טור ג). וכתב מהרא"צ מקאמרנא בן קודשו של מרן מהרי"א מקאמרנא בהקדמה לספרו אור עינים (כלל י-יא) דעיקר לימוד הזוהר הקדוש הוא קודם התפילה.

^ל **כ"כ** בספר מגדל עז (מאמרי דא"ח מאדמור"י חב"ד עמוד תכו).

וגם משום כי דברי המוסר הנמצאים בזוהר הם מאירים במקום החושך^ל. ולכן ילמד כל יום זוהר^ל.

באר מים חיים

לי כ"כ בליקוטי תורה לאדמו"ר הזקן בעל התניא (פר' כי תבוא).

לח כן איתא בספר הגאון החסיד מוילנא (עמוד שכט). וכן נראה משיחות הר"ן (אות עו) בשם רבינו מהר"ן מברסלב זי"ע.

וכ"כ האדמו"ר מקארנא בספר נתיב מצוותיך (שביל התורה שביל א אות לא) וז"ל: וראוי לקבוע עצמו ה' דפין בזוהר בכל יום, והוא תועלת גדול ותיקון גדול לנפש להאירה ולזככה ולתקנה ולכלות קוצים מידות רעות ותאוות רעות, לזכות הנועם ה', והוא מרפא ותיקון לחטאים ופשעים של הנפש. עכ"ל.

וכן כתב בספר מאמרי אדמו"ר הזקן (פרשת כי תצא דף תתלא) וז"ל: ילמד בכל יום זוהר מעט ובשבת כל היום זוהר. עכ"ל.

וכתב המטה אפרים (סימן תקטו סק"ז) וז"ל: המקובלים כתבו, כי חמש דפין מזוהר הקדוש בכל יום הוא תועלת גדול ותיקון גדול לנפש להאירה ולזככה ולתקנה וכו'. עכ"ל.

ובספר טהרת הקודש (פתיחה) איתא וז"ל: בפרט אמירת התיקונים אשר נתחבר דוקא על זה לתיקון הנפש שאומרים אותם בכוונה הזאת, ואשרי המתמיד לאומרו בכל יום, שזה בעצם מגודל תיקוני הנפש ומביא התעוררות לאדם שיתמיד בתיקון התשובה שהמה תיקוני הנפש. עכ"ל.

ועיין באגרות שומר אמונים (אגרת טו) וז"ל: ואני מצווה לכל אחד מהאברכים לומר איזה דפים תיקוני הזוהר בכל יום המסוגל מאוד לנפש, ולא להתרשל מזה חלילה, כי אין לשער גודל ועוצם הטובה הנצמח מזה. עכ"ל.

וע"ע בדבריו (באגרת ז) וז"ל: ותאמר בכל יום איזה דפים תיקוני זוהר. עכ"ל.

וע"ע שם (באגרת כז) וז"ל: תראה לומר בכל יום אם אפשר קודם התפילה יותר טוב כמה דפים תיקוני זוהר. עכ"ל.

ובכ"ס אליהו (שער ד דף פד) כתב וז"ל: דע כי יש נוהגים ללמוד זוה"ק כולו כל השנה, שמחלקים הדפים כפי הימים של כל השנה, ואשריהם ואשרי חלקם. עכ"ל.

ומובא בספר תיקון^ז המחולק בהוצאת משכנא דרשב"י (כרך ד) מכתב מהבעש"ט, וזה תוכנו: הנני רושם לך תלמידי המובהק הרה"ג הקדוש מ' יעקב יוסף הכהן נ"י בקצרה על נייר קטן בכדי שתשא אותו בכל עת: קבלתי ממורי ורבי וכו' תיקונים ילמד בכל השנה בכל יום. עכ"ל.

ויתמיד בקביעות^ט. וכל יום יש לזוהר פירוש אחר^מ. ואמר הבעש"ט שבלמוד הזוהר אין את הכלל שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין, אלא אחד המכוין ואחד שאינו מכוין ובלבד שירבה, כי אמירת הזוהר מסוגל לנשמה^{מא}. גם טוב ללמוד הזוהר קודם הסעודה^{מב}. ואחר שילמוד גמרא יעסוק בזוהר^{מג}. גם מסוגל ללמוד הזוהר אחר המקוה בערב שבת^{מד}. וכן אחרי חצות ערב שבת^{מה}.

באר מים חיים

וכן הובא ביסוד ושורש העבודה (שער הניצוץ פ"ג) וז"ל: ויתנהג בדרך זה שיראה לסיים זוהר ישן וזוהר חדש והתיקונים בכל שנה וכו', לכן ראוי שיקבע שיעור הלימוד מזוה"ק ותיקונים ג' דפים בכל יום שיוכל להשלים כל הזוהר ישן וחדש ותיקונים בכל שנה וכו', אך הזוה"ק ותיקונים יזהר לסיימם בכל שנה כנ"ל, וכזה יתנהג כל ימי חייו. עכ"ל.

וכ"כ בפלא יועץ (ערך זוהר) וז"ל: הנה כי כן ראוי לכל אדם ליקח לו ספר הזוה"ק ולא יעבור מלקרוא הפרשה מידי שבוע בשבוע, וזה גדר גדול לאדם שלא ישיאנו יצרו לפנות עצמו לבטלה שהוא רעה גדולה כידוע, ויעשה זאת איפה וינצל שיקבל עליו סדר לימודים כגון ח"י פרקי משנה בכל יום וספר תהילים ופרשת הזוהר וכדומה, וכשלא יהיה לו פנאי יהיה לוהו ופורע מיום ומחודש לחודש, באופן שבהיותו פנוי תיכף יפנה לשלם חובתו, אך ישכיל על דבר מראשיתו שלא יצטרך ללמוד במהירות גדול באופן שלא יהיה שוה אותו הלימוד כלום ויהיה עמלו לריק ח"ו, וכבר אמרו: טוב מעט בכוונה מהרבות בלא כוונה. עכ"ל. וכן נמצא בעוד ספרים הרבה.

^ט**כן** איתא במנהגי מהרי"ו (דף נב: ג.). וכתב בזכירה לחיים (ח"א דף יד:): דהלומד בזוהר ישן וחדש ותיקוני הזוהר בקביעות ורגילות, מובטח לו דיגן עליו זכות רשב"י וחביריו דגדולים צדיקים במיתתן. עכ"ד.

^מ**כ"כ** הרב דגל מחנה אפרים (פר' בא ד"ה א"י החודש הזה לכם).

במתיבתא דרקיעא לומדים בכל יום את ספר הזוהר בפירוש חדש, כ"כ מהרי"א מקאמרנא בזוהר חי (ח"ד דף קז:): בשם הבעש"ט הק'.

^{מא}**כן** איתא בשם הבעש"ט בספר נתיב רש"י.

^{מב}**כן** איתא בסידור הרש"י מלונדרש.

^{מג}**כ"כ** רבינו מוהר"ח פלאגי בפיתוחי חותם (הל' ת"ת סימן רמו סקע"ד).

^{מד}**כן** איתא בקיצור של"ה (מס' שבת).

^{מה}**כ"כ** באור צדיקים למהר"ם פאפיראש (סימן כב).

ולשון הזוהר מעורר מאוד את האדם לעבודת ה' יתברך^מ. ומלא במוסרים גדולים המלהיבים את הלב^מ. ואמר מרן החזון איש זי"ע: שאין ספר מוסר יותר טוב מהזוהר^מ. ומי שלא ראה אור ספר הזוהר לא ראה אור מימיו^ט.

באר מים חיים

^מ **בשיחות** הר"ן (שיחה קח) כתב וז"ל: ידוע שלימוד הזוהר מסוגל מאוד מאוד. ודע שע"י לימוד הזוהר נעשה חשק לכל מיני לימודים של התורה^ק, והלשון הקודש של הזוהר מעורר מאוד לעבודת השי"ת, דהיינו השבח שמשבח ומפאר את העובד ה', דהיינו הלשון הרגיל בזוהר לומר זכאה וכו' על כל מצוה ועבודה, ולהיפך הצעקה שצועק וי וכו' וי ליה וי לנשמתיה על הסר מעבודת ה', אלו הלשונות מעוררים מאוד את האדם לעבודתו יתברך. עכ"ל.

וכתב המהרצ"ה זי"ע בספר סור מרע ועשה טוב (שם) וז"ל: כל ספר הזוהר מיוסד על מוסרים גדולים עד אין שיעור ובפרט להיות מרכבה ליחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה ומעיר עיני ישנים מתרדמתם ומסיר לב האבן, אם אבן הוא נימוח, וגם היא סגולה להינצל מהמים הזידונים מים המרים המאררים חכמת החיצוניות, וכל הטועם ממנו יטעם בעצמו אשר אין החכמה בעולם בחכמת עומקו סתרי טעמי תורה, וכל החכמות מבלעדה לאפס ותוהו נחשבו. עכ"ל.

^מ **כתב** בספר יסוד ושורש העבודה (שער ו פ"ג) וז"ל: אחיי ורעיי כל כך גדלה לשמים שיח ומעלתו וכמה תקיף חילא דהאי אילנא רברבא של לימוד ספר הזוהר הקדוש, ושורש בארץ גזעו לשלח רצוצים חופשי מן הגלות המר, האיך לא יתלהב לב האדם להאיר אוזן לשמוע בלימודים לקבוע שיעור קבוע בכל יום בזוה"ק ובתיקונים וכו'. עכ"ל.

ואיתא משמיה דהרה"ק ר' פנחס מקוריץ במדרש פנחס (דף עב אות ג) וז"ל: אינו דומה חיות ותענוג לימוד הנגלה כלימוד הזוהר והתיקונים. ואמר על עצמו שהוא אין לו חיות ותענוג אפילו בלימוד הגמרא כמו מן הזוהר והתיקונים. עכ"ל.

ובפלא יועץ (ערך זוהר) כתב וז"ל: ומי שידע ספר ומבין דברי הזוהר הקדוש ימצא בו טוב טעם ודברים מתוקים מדבש ומוסרי השכל שמושכים לב האדם לאביו שבשמים. עכ"ל.

ובספר נוצר חסד עמ"ס אבות (פ"ד מ"כ) כתב וז"ל: ספר הזוהר מלא מוסר, וכל אות ואות שלו הם תיקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגולים. עכ"ל.

^מ **כן** מובא במעשה איש (ח"ג עמוד צה) שמרן החזו"א זי"ע אמר שאין ספר מוסר כ"כ טוב כמו ספר הזוהר.

^ט בספר עטרת צבי (פר' בהעלותך) כתב וז"ל: אשרינו מה טוב חלקינו שזכינו לילך ולהגות באמרי נועם מזיו זוהר עליון אור הקדושה חיכו ממתקים וכולו מחמדים, מים שאין להם סוף וקץ, להבין ולהשכיל במעשה בראשית ובמעשה מרכבה, ואיך להיות מרכבה, להתייחד

והנה לרפאות חולאים הפנימיים, דהיינו להעלות הנפש מבחינת הקטנות, הוא להתעורר תמיד בשמחה, אבל לזה ג"כ צריך סייעתא דשמיא, והנה העצה היעוצה לזה להרבות באמירת תיקוני זוהר הקדוש. ודע כי עיקר לימוד הזוהר וחכמת האמת הוא להבין יחודו יתברך שמו שכל העולם מלא בה' יתברך והכל בהשגחה פרטית, וכן מלמד עומק העבודה עד היכן מגיע, ועי"ז מגיע לאהבת הי"ת וליראת הרוממותיא.

באר מים חיים

ולהשיב נפש אל מקור מחצבה ושורשה, וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזוהר לא ראה אור מימיו. עכ"ל.

עוד כתב בהקדמת עדי עדן (דף א:) וז"ל: בני ואחיי, תרגילו עצמכם ללמוד בדברי הזוהר והתיקונים בשקידה, ומי שלא ראה אור הזוהר מתוקים מדבש, לא ראה מאורות מימיו ולא טעם טעם התורה. ע"כ.

י עיין בספר מטה אפרים (אגרת מה) וז"ל: הנה לרפאות חולאים הפנימיים, דהיינו להעלות הנפש מבחינת הקטנות, הוא להתעורר תמיד בשמחה (תהילים קמט) "ישמח ישראל בעושיו", אבל לזה ג"כ צריך סייעתא דשמיא, והנה העצה היעוצה לזה להרבות באמירת תיקוני זוהר הקדוש, ודייקא לומר התיקונים, שעל זה נתייסד התיקונים לתקן בחינת מוחין דקטנות, ולומר אמירה פשוטה בלי שום פירוש כלל, בחיות אלקות ובהתעוררות, ובאם תרגיל עצמך בזה תראה פלאות, וכאן נתתי להחברים תיקוני הנפש לגמור בכל חודש ספר התיקונים, וקודם תגמרו התיקונים בשלוש פעמים דהיינו לומר בפעם ראשון שליש תיקונים בפעם אחד, וככה שני ושלישית, ואח"כ תגמור בכל חודש בלי ישונה, וזה יועיל לך יותר מכל לימוד ספרי מוסר וכו', ובזה תצא במשך הזמן מכל מיני קטנות וחשכות. עכ"ל.

יא כתב בשומר אמונים הקדמון (ויכוח א סימן לא) וז"ל: הנה הדיבור הראשון של עשרת הדברות הוא (שמות כ) אנכי ה' אלהיך וכו', ופירוש המצוה הזו הוא שצונו להאמין או לידע שיש אלוה ממציא כל הנמצאים ומשגיח עליהם, ובכלל המצוה הזו לידע סדר הנמצאים ממנו איך הוא ית"ש מסדרם ומניעם ומנהיגם.

וכן נראה מדברי הרמב"ם שכתב בראש ספרו וז"ל: יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי אחד והוא ממציא כל נמצא וכו', המצוי הזה הוא אלהי עולם אדון כל הארץ והוא המנהיג הגלגל בכח שאין לו קץ ותכלית, בכח שאין לו הפסק שהגלגל סובב תמיד ואי אפשר לו שיסוב בלא מסבב, והוא ברוך הוא המסובב אותו בלא יד ובלא גוף וידיעת דבר זה מ"ע, שנאמר (שמות כ) אנכי ה' אלהיך. עכ"ל.

הרי שכתב כי ידיעת סיבוב הגלגל בכוחו ושהוא המנהיג אותו הוא פירוש מצוה זו, ולא הזכיר הרמב"ם ידיעת שאר הנמצאים שלמעלה מן הגלגלים לפי שנעלם ממנו מציאותם,

באר מים חיים

אמנם כוונתו מבוארת דמצוה זו איננה לבד לידע שיש אלוה, כי אם גם לידע סדר הנמצאים ואיך הוא מנהיגם בכוחו, ולזה האריך בשני פרקים בביאור הענין.

והנה לפי"ז אין ספק שהמקובלים מקיימים מצוה זו בשלימות יותר מכל אדם, שהרי מלבד ידיעת חיוב מציאותו הפשוט, יודעים ג"כ סוד ספירותיו והנהגתו בהם ויחודו בהם שהיא הידיעה הנכונה לעבדו, אמנם העוסק בפשט לבד, לא ישלים מצוה זו על מתכונתה, שהרי אין לו ידיעה בדברים אלו כלל, וא"א לו לקיים מצות האמנת האלהות כראוי, גם מצות האמנת היחוד אינם מקיימים כראוי כי אינם יודעים מהו אחדות השם, דאע"פ שכתוב הדר הוא (דברים ו) ה' אלהינו ה' אחד, הנה כמה דברים יש שאומרים על כל אחד ואחד מהם שהוא אחד, כמו שאומרים על ראש המנין אחד והבא אחריו שני והם כולם שוין, וכן מילת אחד תאמר על הסוג וכולל מינים רבים, ועל המין וכולל אישים רבים, וכן איש אחד וכולל איברים רבים, וגוף אחד ויש לו קצוות אורך רוחב ועומק, ונפש אחת ויש לה כוחות רבות וכו'. עכ"ל.

עוד כתב (סוף סימן לז) וז"ל: וסוף דבר הנה עם היות שיש בספרי הפילוסופים קצת דברים טובים בענין אמונת האחדות פשוט ושלימת הגשמות והריבוי וההפעלות והשינוי, מ"מ לנו מקבלי התורה לא יספיק זה, כי להשכלת התורה ומצוותיה צריכין אנו לדעת סוד מציאות והשתלשלות העילות האמצעיות שהם הספירות מהא"ס ית"ש, מפני שרוב גופי העבודה תלויים בידיעת מציאותם וסדר קשרם ויחודם ע"י המצוות והתורה.

ולא יוכל שום אדם לעבוד את ה' העבודה השלימה, עד בואו אל תכונת ידיעת החכמה הזו, ועל ידה ישיג וידע סוד ההנהגה האלהית, ומדריגות המלאכים והנשמות, וסודות הגלגול, ומציאות השדים והקליפות, וסודות גן עדן וגיהנם, ופרטים אחרים אשר לא ראו אור כל חכמי הגויים, ולנו עם סגולה אשר קיבלנו אלהותו ותורתו בסני, וחוייבנו להגות בה יומם ולילה מפני שהכל נכלל ונרמז בה, נשתלשלה קבלתם מפי אבותינו ורבותינו הקדושים וחסידים עליון דור דור לאנשי אמונה יחידים שרידים אשר ה' קורא.

גם ע"י החכמה הזאת ישתלם האדם במצות אהבת ה' ויראתו, כי הפשטנים שאינם יודעים גודל רוממות אלהותו והבדלו משאר הנמצאים, אינם יכולים להשיג כי אם יראת העונש שהיא יראה גרועה, אבל העוסק בחכמת האמת יקיים פנימיות המצוות שהיא יראת הרוממות, וכשיתבונן בגדלותו ורוממותו אזי יירא ויפחד שמא לא יקרבוהו ולא יקבלוהו בהיכל המלך להיות ממשרתיו ורואי פניו, ולזה ישמור עצמו שלא יפול בו מום ושום דופי, פן מחמתו יוציאוהו מהיכל המלך, ויוסיף קדושה וטהרה על נפשו, ויקשט אותה במעשים הראויים לפניו יתברך, ויעיין תמיד בכל דרכיו להדמות בהם אל המלך, וכמש"כ (דברים כח) והלכת בדרכיו, וכן ע"י חכמה זו יוסיף אומץ במצות אהבת ה' שיאהבהו אהבה עזה מאוד, עד שתהא נפשו קשורה באהבתו תמיד ולא יפריד מחשבתו ממנו בשום רגע, כענין שנאמר (תהילים טז) שויתי ה' לנגדי תמיד. עכ"ל.

באר מים חיים

עוד כתב בשומר אמונים (סוף סימן לח) וז"ל: ולכן כל הרוצה שלא לפגום אמונתו צריך הוא ללמוד חכמת הקבלה, כי על ידה יבין סוד ההנהגה, וענין האיברים והמידות ותוארים הכתובים בתורה איך יתייחסו באלוה וכו'. עכ"ל.

והנה הרמח"ל זי"ע האריך בזה בדוכתינן טובא, נזכיר מעט מדבריו הקדושים כפטיש יפוצצו.

כתב הרמח"ל בהקדמה למאמר הויכוח (מובא בשערי רמח"ל עמוד לה) וז"ל: נמצאת חכמת האמת מפרשת ענין הקדושה והשראת אלוה ב"ה על בריותיו והדבקן בהם, והוא ענין (תהילים קד) מלאה הארץ קנייך וכו'. עיין שם.

ועוד שם (סימן קטז) כתב הרמח"ל שרק ע"י חכמת האמת אפשר לדעת ענין זה האמת של ההשגחה. והיא תודיע יחודו ית"ש בכל הצדדין שאפשר לחשוב, כי כל ענינה רק זה להודיע היחוד העליון ב"ה כראוי, ולהודיע שכל מה שהיה ושהוה ושיהיה הכל מושגח מאיתו בהשגחה פרטית, ולפרש דרכי ההשגחה הזאת ולפרש על פיהם כל המעשים, פירוש הבריות שבעולם וכל המעשים אשר נעשו בהם מן היום הראשון עד סוף הכל. ורק עי"ז יוכל לקיים המצוה (דברים ד) וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. עיין שם.

ועוד כתב באגרות פתחי חכמה ודעת (סימן נד, מובא בשערי רמח"ל עמוד תד) שעיקר חכמת האמת להגיע לידיעה נפלאה מאוד, והוא לדעת יחודו ית"ש בעולם שהוא ראשון והוא אחרון, וכל מה שה' עושה הכל לטובה, ולהבין איך כל קללה תהפך לברכה וכל רע יחזור לטוב. וכתב שם שעיקר אמונתו של ישראל הוא לדעת יחוד המאציל ית"ש. ע"כ.

ועוד כתב הרמח"ל במאמר הויכוח (סימן קכ) שחכמת האמת מראה העבודה מה היא וכל דקדוקיה עד היכן הם מגיעים, ואיך כל הדבר הקטון כאן למטה בארץ, הולך ומתרחב למעלה ומרעיש כל העולמות. [וזה ג"כ דרכו של אדונינו הגר"א ז"ל בחכמת האמת לראות כל עומק העבודה עד היכן הוא מגיע, וכן תלמידו הגר"ח בספה"ק נפש החיים מעמיד השקפה זו בכל ספרו].

ועוד כתב הרמח"ל בספר קל"ח פתחי חכמה (בפירוש לפתח הראשון) וז"ל: יסוד האמונה ועיקר החכמה הוא יחודו העליון ית"ש, לפיכך זה מה שצריך לבאר ראשונה. וזה כי כל חכמת האמת אינה אלא חכמה מראה אמיתות האמונה להבין כל מה שנברא או שנעשה בעולם איך יוצא מן הרצון העליון, ואיך מתנהג הכל בדרך נכון מן הא"ל האחד ב"ה, לגלגל הכל להביאו אל השלימות הגמור באחרונה. עיין שם.

באר מים חיים

ועוד כתב בכללים מתוך ספר קנאת ה' צבאות (כלל א, מובא בדעת תבונות ח"א עמוד שכא) שגדר חכמת האמת הנכון והאמיתי הוא חכמת סדרי פעולות המאציל אשר פעל בברוא עולמו ופועל בקיימו אותו.

ובכללות שורשי החכמה (אות א, מובא בהנ"ל עמוד שמג) כתב, שגדר חכמת האמת אינו אלא חכמת סדר פעולת המאציל שבו פעל ופועל בברואיו. עיין שם.

וכן האריך הרמח"ל בכללים מתוך ספר מלחמת משה (מובא בהנ"ל עמוד שמט והלאה) שבשביל להגיע לדיעת יחודו ית"ש ושהוא משגיח ומנהל הכל בין בעליונים ובין בתחתונים אי אפשר להגיע רק על ידי חכמת האמת. וסיים בזה"ל: ואין זה כי אם בחכמת האמת הזאת, כי היא המגלה ומודיעה ענין זה האמיתי של ההשגחה וכל התלוי בזה, והיא תודיע יחודו ית"ש בכל הצדדין שאפשר לחשוב כי כל ענינה הוא רק זה, להודיע היחוד העליון ב"ה כראוי, ולהודיע שכל מה שהיה ושהוה ושיהיה הכל מושגח מאיתו בהשגחה פרטית, ולפרש דרכי ההשגחה הזאת ולפרש על פיהם את כל המעשים, פירוש הבריות שבעולם, וכל המעשים אשר נעשו בהם מן היום הראשון עד סוף הכל. עכ"ל.

ועוד בהמשך דבריו: אך חכמת האמת היא המבררת כל אלה הדברים ומראה העבודה מה היא וכל דקדוקיה עד היכן מגיעים, ואיך כל הדבר הקטון כאן למטה בארץ הולך ומתרחב למעלה ומרעיש כל העולמות, אז ישים האדם אליו ליבו, ובודאי זו כל תועלת החכמה הזאת. עכ"ל.

ועיין עוד בזוהר חדש (שיר השירים דף פו:) שמבאר מה הם ד' הידיעות המבוארות בחכמת האמת. ועיין ביאורם בריש ספר אדיר במרום לרמח"ל, ובכללים מתוך ספר מלחמת משה (אות טו, מובא בדעת תבונות עמוד שסג).

והוא מה שמבואר בתיקו"ז (דף א:) דלית סכלתנו לאשתמודע בשכינתא כאלין מארי קבלה. ע"כ.

וע"ע בזוהר חדש (מדרש רות דף קט.) דאיתא וז"ל: רבי יודאי בר סימון אמר זכאה מאן דאשתדל למנדע בההוא עולם דנשמתי תמן, מאן דידע ביה ואשתדל למנדע ביה לית ליה שיעורא לחכמתיה. ע"כ.

וע"ע בזוהר (פר' ויקהל דף ריג:) דאיתא וז"ל: זכאה חולקיה מאן דעאל ונפק וידע לאסתכלא ברזין דמאריה ולאדבקא ביה, ברזין אלין יכיל בר נש לאתדבקא במאריה למנדע שלימו דחכמה ברזא עלאה. ע"כ.

וכתב הרמ"ק באור נערב (ח"ב פרק א-ב) שא"א להגיע ליחוד הי"ת כי אם ע"י חכמת הקבלה, וכתב שם שזה תכלית חכמת האמת לידע יחוד ה', כמו שאמר דוד (דהי"א כח) דע את אלקי אביך ועבדהו. עיין שם באורך. ועוד עיין שם (ח"א פ"ו).

וע"י לימוד בסודות התורה זוכה האדם להגיע לדביקות²¹.

באר מים חיים

וביסושה"ע (ש"ו פ"ג) כתב וז"ל: והערה של לימוד הקבלה הוא, שיוודע לאדם גדלותו ורוממותו של יוצרנו ובוראנו יתברך שמו ויתעלה, ואין אדם יכול לבוא אל קצת השגת גדלותו ורוממותו יתברך שמו מכל לימודינו כמו מלימוד חכמת הקבלה, וביחוד מלימוד ספר הזוה"ק והתיקונים, חכמת אדם תאיר פניו מריבוי העולמות העליונים הקדושים לאין קץ וסוף ותכלית. גם בראותו בשאר ספרי המקובלים וביחוד בכתבי האר"י ז"ל מהשתלשלות העולמות מרום המעלות עד עולם התחתון הזה, ובראותו ג"כ אף קצת פרטי סדר הנהגתם מעולם התחתון עד רום המעלות לאין קץ ותכלית, מזה ישיג האדם קצת גדלותו ורוממותו של יוצרנו ובוראנו ב"ה וב"ש, וזה עיקר כוונת בריאת האדם בעוה"ז השפל והשמים, לחקור ולהשיג גדלותו ורוממותו יוצרו ובוראו יתברך שמו ויתעלה. עכ"ל.

וכתב השל"ה בעשרה מאמרות (מאמר ראשון אות כו ואות מ) דכתיב (דהי"א כח) דע את אלהי אביך, היינו בענין אחדותו יתברך וידיעת שמותיו וסוד האצילות, אמר 'דע' כמו שאמר הכתוב (תהילים צא) אשגבהו כי ידע שמי, הוא סוד לימוד חכמת הקבלה מחכימת פתי, ומי שלא ראה אור החכמה זו, לא ראה מאורות מימיו, כי אז יבין וישכיל סוד אחדותו ברוך הוא, וסוד השגחתו, ועניני התוארים הנזכרים בתורה, הנעלמים מחכמי הפילוסופים, אשרי עין ראתה כל אלה.

ומה שאמר, דע את אלהי אביך, היינו הידיעה היא ידיעת שמו, וצריך הדבר להיות לו בקבלה, וזה שאמר אביך, כענין שנאמר (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך, אמנם צריך להיות גם כן חכם מבין מדעתו, יותר ממה ששומע מרבו, וזה שאמר דע את אלהי אביך, מוסיף על מה שקיבלת מאביך, 'דע' אתה 'את אלהי אביך', כהא דתנינן בספר יצירה (פ"ב מ"א) הבן בחכמה וחכם בבינה.

ופירש הפרדס בשער הראשון (שער עשר ולא תשע פרק ו) וז"ל: הבן בחכמה, רצה לומר עיין היטב במה שלמדת מרבך בחכמת המידות, שאין מוסרין בה אלא ראשי פרקים, וצריך האדם שיבין בה דבר מתוך דבר, כענין אמרם ז"ל (חגיגה דף יא:): אין אומרים דבר זה אלא לחכם ומבין מדעתו, הנה שצריך האדם לדמות דבר אל דבר, ולהוציא דבר מתוך דבר, כדי שיהיה לו שכל מוליד ולא שכל עקר, ואמר חכם בבינה, פירוש, כשאתה מוליד ומדמה בשכלך ותבין, צריך שתחכמהו ותסברהו בקבלת הרבנים ובקוצר דבריהם, שיהיה נכלל הענין במוסף אליך, הן רב הן מעט, ואל בינתך אל תשען. עכ"ל.

²¹ **איתא** בזוהר (פר' ויקהל דף ריג:): וז"ל: זכאה חולקיה מאן דעאל ונפק וידע לאסתכלא ברזין דמאריה ולא תדבקא ביה, ברזין אלין יכיל בר נש לאתדבקא במאריה, למנדע שלימו דחכמה ברזא עלאה, כד פלח למאריה בצלותא ברעותא בכיוון ליבא, אדבק רעותיה כנורא בגחלתא, ליחדא אינון רקיעין תתאין דסטרטא דקדושה, לאעטרא לון בשמא חדא תתאה,

באר מים חיים

ומתמן ולהלאה ליחדא אינון רקיעין עלאין פנימאין, למהוי כלהו חד בההוא רקיעא עלאה דקיימא עלייהו, ובעוד דפומיה ושפוטתיה מרחשן ליביה יכוין ורעותיה יסתלק לעילא לעילא, ליחדא כולא ברזא דרזין דתמן תקיעו דכל רעותין ומחשבין ברזא דקיימא באין סוף, ולכוונא בהאי בכל צלותא וצלותא בכל יומא ויומא, לאעטרא כל ימוי ברזא דיומין עלאין בפולחניה. ע"כ.

וכתב הרמ"ק באור יקר (תיקו"ז כרך ז עמוד רלא טור א) דדרך הדביקות אינו אלא על על ידי חידושי תורה וסתרי תורה.

וכתב בתולדות יעקב יוסף (פר' שלח אות ו) וז"ל: ומאחר שהתכלית התורה והמצוות הוא שיבוא לידי דביקה וחשיקה וחפיצה, כנלמד (ב"ר פר' פ אות ז) מפרשת אותו רשע ותדבק נפשו בדינה וגו' (בראשית לד), שכם בני חשקה נפשו בבתכם וגו' (שם), כי חפץ בבת יעקב וגו' (שם), לכך נקרא הלכה אותיות הכלה, תורה ציווה לנו משה מאורשה (עיין דברים לג) שהיא ארוסה לנו, וגוי העוסק בתורה חייב מיתה מטעם זה, כדאיתא בסנהדרין (דף נט.) וכו'.

לכך יש בעסק התורה ב' סוגיות, א' קישוטי הלכה, זה חלק הנגלה מהתורה הנקרא לבושי התורה, וז"ס (חגיגה פ"א מ"ח אבות פ"ג מ"ח תוספתא שבת פ"ב ה"י אדר"נ פכ"ז גמרא שבת דף לב. כריתות דף ה. ירושלמי שבת פ"ב ה"ז) הן הן גופי התורה וכמבואר בזוהר, זה אוסר וזה מתיר הוא קישוטי הכלה, יעויין שם, וכמו שהכלה אחר הקישוטי והלבושין הוא היחוד והזיווג, ואז אשתליל מלבושיה ודבק באשתו והיו לבשר אחד, כך בסוגי התורה אחר הקישוטי והלבושין הוא היחוד ודביקות בפנימיות התורה שהיא תורת ה', ובו תדבק בדביקה חשיקה וחפיצה.

ובזה יובן (תהילים א) בתורת ה' חפצו, בדביקה בחשיקה וחפיצה, רק שאין זה סוג היחוד והזיווג שייך בהתמדה כי אי אפשר, ומבשרי אחזה וגו', אבל בתורתו יהגה יומם ולילה, והוא חלק הנגלה מהתורה יהיה בהתמדה יומם ולילה, והבן.

והנה חטא אדם הראשון גרם כתנות עור, משא"כ קודם לזה היה כתנות אור, כמש"כ בתורתו של רבי מאיר (ב"ר פר' כ אות יב), באופן שהיה רק חלק פנימי מהתורה וסוד ה' בלי לבוש, כמו שיהיה אחר ביאת משיח ולא יכנף עוד מוריך (ישעיה ל), דאשתליל מלבושיה, וז"ש (בראשית ב) ויהיו שניהם ערומים, משא"כ אח"כ, והבן.

ובזה יובן (פסחים דף נ: סוטה דף כב: דף מז. סנהדרין דף קה: הוריות דף י: ערכין דף טז: זוהר פר' כי תצא דף רעז. פר' קדושים דף פה: פתיחתא דאיכ"ר אות ב) לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה, דהיינו בלבושי התורה שנקרא קישוטי התורה והלכה אותיות הכלה, שיעסוק תחלה בנגלה, שמתוך כך יבוא לשמה שהוא דביקה חשיקה חפיצה בו יתברך, שהיא לשמה, בפנימיות התורה שהיא שמו יתברך ממש, שנקרא תורת ה', וק"ל.

גם מלימוד חכמת הקבלה ישיג האדם קצת מעלת תורתנו הקדושה והתמימה^{יג}. ומרן החפץ חיים זי"ע היה מעורר את הציבור ללמוד בכל שבוע את הזוהר של אותה פרשה, ואפילו לבחורים^{יד}. [והנהגה הנכונה לבחורים לקרוא הזוהר ולהבין פירוש המילות לבד, ולא פירוש הענין^{יה}. והעוסקים בזוהר הם מכריתים ומבערים הקוצים מן הכרם^{יז}. והרגיל

באר מים חיים

ובזה יובן (מגילה דף כח : נדה דף עג. תדא"ז פר' ב) כל השונה הלכות, שהוא ב' סוגי הלכה, א' לקישוט, ב' ליחוד, אז הוא בן עוה"ב, ששם יהיה כך ולא יכנף עוד מוריך (ישעיה ל), והבן.

וזה נקרא הליכה ממדריגה למדריגה, ואינו עומד על מדריגה אחת, וזהו שכתוב (חבקוק ג) הליכות עולם לו אל תיקרי הליכה אלא הלכה, כי שניהם אמת, והבן. עכ"ד.

^{יג} **כ"כ** הרב יוסה"ע (שער ו פ"ג) וז"ל : גם מלימוד חכמת הקבלה ישיג האדם קצת מעלת תורתנו הקדושה והתמימה, כי בראות האדם בספרי המקובלים וביחוד בזה"ק ובתיקונים מפירושים נפלאים ונוראים של תורתנו הקדושה, ואיך נטמן ברמז סודות גדולים ונוראים, לפעמים בתיבה אחת ולפעמים באות אחת, גם בראותו רזין עליונין וסודות נפלאים ונוראים הנסתרים בציור האותיות, וביותר בטעמים ובנקודות ובתגין, מכל זה ישיג האדם קצת גודל מעלת תורתנו הקדושה, ועי"ז בא בליבו אהבת הבורא יתברך שמו ותשוקתו גדלה עד למאוד מאוד, כי מהשגת תורתנו הקדושה יבוא האדם ג"כ לקצת השגה של הבורא ית"ש ויתעלה, כי אורייתא וקוב"ה חד הוא, כנזכר בזה"ק במקומות הרבה וכו'. ע"כ.

^{יד} **כתב** בספר אוצר השולחן (הקדמה עמוד 62) וז"ל : בשם החפץ חיים אמר הגה"צ ר' שלמה בלוך זצ"ל שעל לימוד ספר הזוהר אין שום הגבלה כי רובו מדרש. והיה החפץ חיים מעורר לכולם שילמדו כל שבת את הזוהר של אותה פרשה **ואפילו לבחורים**. עכ"ל.

וכן מובא בספר מאיר עיני ישראל (ח"ג עמו' 557) שמרן הח"ח אמר בשבת את כל הזוהר על הפרשה, וגם היה מורה כן לאחרים אפילו לבחורים.

^{יה} **ההוראה** לבחורים לגרוס הזוהר וללמוד עם פירוש המילים אך לא עם פירוש הענין, וכמו שהורה הגר"ב שמואלי בקונטרס פתיחה ללימוד הקבלה (עמוד קנב).

^{יז} **זוהר** (פרשת נשא דף קמג :). ועיין בקרנות צדיק (סימן ג אות גן).

וכתב הרמ"ק באור יקר (תיקו"ז כרך א עמוד ריח טור ב) שע"י ספר הזוהר נלחמים נגד היצר הרע וכוחות החיצונים, וזה היה כוונת חיבור ספר הזוהר להחליש כח הס"מ ולילית, ולהגביר את כח השכינה בעסק סודות התורה, ובלי ספק שבעת חיבור ספר הזוהר סביב רשעים יתהלכון – הם הס"מ ולילית שבאו ללחום נגד רשב"י וחבריו, רק שישראל עשו חיל וניצחו אותם. עכ"ד.

בספר הזוהר והתיקונים וספרי המקובלים בעיניו יראה ולבבו יבין גדול מעלת חכמה זו וימסור נפשו עליה ולפום צערא אגרא, אמנם אף מי שאין לו יד בחכמה זו לא ימנע משוט באר"ש ארשו"ת החיים ספרי המקובלים המפרשים כוונת התפילות וברכות ומצוות עפ"י הסוד, כי אז בשעת מעשה יתלהב ליבו בזוכרו כי הם דברים העומדים ברומו של עולם, עמוק עמוק וגבוה מעל גבוה, אשרי ילוד אשה הבונה בשמים עליותיו, ולא יהא עובד בתפילתו לקבל פרס, רק יכוין לתקן הדברים בשורשן לדעת קדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי במ, וליבו למו אב יצעק שמעשה ידינו יכוון עלינו. ואלו בעלי הקבלה העוסקים ברזי תורה בעומק ועיון נקראים משכילים המזהירים כזוהר הרקיע, ולא הרבה זוכים לזה. ובלמוד הקבלה שעה אחת נחשב כמו הרבה לימוד הפשטי. וכשמבין מאמר אחד בספר הזוהר אזי עושה תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד הפשט שנה שלימה. ואף לימוד בגירסא גדול מאוד ויעשה בשעה אחת מה

באר מים חיים

וכ"כ עוד (כרך טו עמוד קמג טור א) וז"ל: כוונת רשב"י בחיבור ספר הזוהר, הוא צורך גבוה לבטל הדינים והגזירות. עכ"ד.

י" פלא יועץ (ערך סוד).

י" כדאיתא בזוה"ק (פר' בהעלותך דף קנג:) וז"ל: והמשכילים יבינו, אלו הם בעלי הקבלה העוסקים בסודות התורה שנאמר בהם (דניאל יב) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, והיינו אלו שעוסקים באור הזה הנקרא ספר הזוהר, כלומר שמייגעים עצמם להבין את עומק דבריו, שהוא כמו תיבת נח, שכמו שתיבת נח לא זכו להכנס בה אלא מעט, כך לא יזכו להכנס בהבנת ספר הזוהר אלא מעט שנאספים בה שנים בעיר ושבעה מכל המדינה, ולפעמים כשאינן זכות ברור אז רק אחד מעיר ושנים ממשפחה יזכו להבין את ספר הזוהר.

ובאלו שיזכו להבין ספר הזוהר, יתקיים מש"כ (שמות א) כל הבן הילוד היאורה תשליכהו, דהיינו כל הנשמות הנולדות מאימא קדישא (ספירת בינה) יזכו ליאור"ה דהיינו אור – ה', וזה האור של ספר הזה שיזכו לראות באורו. ע"כ.

י" כן מובא בהקדמת שו"ע האר"י ז"ל מהשמן ששון בספר פתח עינים (ח"ד דף קעג. ד"ה ויותר טוב).

ס כמש"כ בפירוש כסא מלך על תיקוני זוהר (תיקון מג אות ס) וז"ל: ומי שיכול לקנות לו רב שילמדהו קבלה או חבר מתוך הספרים ומתרשל, גורם אורך גלותא, ובפירוש אמר אליהו ז"ל לרשב"י ע"ה דבהאי ספר הזוהר יפקון מן גלותא כד אתגליא בדרא בתראה. ועוד שנה ופירש דברים אלו פעמיים שלוש וכו'. ממנו יודע גדול החוב וגודל השכר למי שלומד הקבלה, כי לימוד הזוהר בגירסא בונה עולמות, וכ"ש אם יזכה ללמוד ולהבין פירוש מאמר

שלא יעשה בלימוד הפשט חודש ימים^{סא}. וקודם שהנשמה יורדת לעוה"ז אזי הקב"ה משביע אותה שכשתרד לעוה"ז תשתדל לעסוק בתורה לדעת את יחודו יתברך בעולם, ולדעת בסוד האמונה דהיינו חלק הקבלה שהוא חלק התורה המרוצה למעלה יותר מהכל^{סב}.

וכשהנשמה עולה למעלה אחר פטירת האדם שואלים אותו בסוד החכמה של קונו מה למד בזה העולם, וכפי מה שנצטער להשיג החכמה כן נותנים לו שכרו. ואם יכל להשיג החכמה ונתרשל ולא השיג, אזי דוחים את הנשמה ולא נותנים לה להיכנס להיכל, והיא עומדת תחת ההיכל הזה בבושה, וכשהד' שרפים נושאים ומגביהים כנפיהם אז כולם מכים בכנפיהם ושורפים את הנשמה ההיא והיא נשרפת ונענשת אך לא נשרפת לגמרי, והיא עומדת במעלתה אחרי שנגמר דינה, אבל עדיין אינה עומדת בשלימותה לגמרי, וכך היא נידונית בכל יום, והיא מאירה אחר שתעלה למעלה אבל עדיין אינה מאירה לגמרי, ואע"ג שיש לה מעש"ט, עכ"ז דוחים אותה מלהיכנס לזה ההיכל, משום שאין שכר גדול בעולם העליון כשכר של אלו העוסקים בחכמת סודות התורה להסתכל ולהתבונן בכבוד קונם. אשרי חלקם בעוה"ז ובעוה"ב, דכתיב (משלי ג) אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה, היינו אשרי מי שמצא את החכמה אחר שיגע ורדף אחריה^{סג}.

ואין מקום פנימי יותר בכל המקומות שבג"ע כמו המקום שמיועד לאלו הצדיקים שיודעים סודות של הקב"ה, ועי"ז יכולים להתדבק כל יום בהקב"ה, ועל אלו נאמר

באר מים חיים

אחד יעשה בו תיקון למעלה בשעה אחת מה שלא יעשה בלימוד הפשט שנה שלימה. ואין צריך להאריך בראיות לזה. עכ"ל.

^{סא} כמש"כ בפירוש כסא מלך על תיקו"ז (תיקון ל) וז"ל: כמה גדול חיוב על תלמידי חכמים ללמוד קבלה, ועונשם כמה גדול אם אינם לומדים קבלה, וגורם אורך גלותא כי הם מעכבים הגאולה ר"ל, כי יעשה בשעה אחת בלימוד הקבלה, מה שלא נעשה בלימוד חודש ימים בפשטי התורה, כי גדול כוחה הקרב הגאולה. עכ"ל.

^{סב} כן מובא בזוהר (פר' תרומה דף קסא): שקודם שהנשמה יורדת לעוה"ז אזי קוב"ה משביע אותה שכשתרד לעולם הזה תשתדל לעסוק בתורה לדעת את יחודו יתברך בעולם, ולדעת בסוד האמונה דהיינו חלק הקבלה שהוא חלק התורה המרוצה למעלה יותר מהכל. וכל מי שהוא בעוה"ז ואינו משתדל לדעת יחודו יתברך בכל העולמות, יפה היה לו שלא היה נברא. עיין שם עוד.

^{סג} כמובא בזוהר (פר' פקודי דף רמז):.

(ישעיה סד) עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו, מי הם "למחכה לו"? אלו הם שהקב"ה משתבח בהם בכל יום אלו הם הנכנסים בין מלאכים העליונים הקדושים, ואלו נכנסים ועוברים את כל השערים של מעלה, ואין מי שימחה בידם ויעכבם מלהכנס ולעלות למעלה. אשרי חלקם בעוה"ז שיודעים לרצות את בוראם בתפילתם, וגם יודעים חומר החטאים ונשמרים מהם, ואשרי חלקם בעוה"ב שיזכו לשכר גדול אשר עין לא ראתה^{טז}.

ודע כי כל המונע עצמו מלימוד חכמה זו נקרא אינו עובד אלוהים^{טז}. ועונשו גדול מאוד^{טז}. וטוב לו שלא נברא^{טז}. ועתיד ליתן את הדין^{טז}.

באר מים חיים

^{טז} **כמובא** בזוהר (פר' חיי שרה דף קל:).

^{טז} **כן** הביא בספר מעין גנים (פ"א) וז"ל: כתוב בספר הקנה (לא זכיתי למצוא בפנים, וכבר ראיתי שהעירו כן כמה תלמידי חכמים, אחד מהם ידידי הרה"ג אי"ש קשש שליט"א בעל הספר המפורסם קובץ יסודות הש"ס) ושבתם וראיתם בין צדיק וגו' בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו (מלאכי ג), עובד אלוקים היינו העוסק בתלמוד ובזוהר, לא עבדו העוסק בתלמוד לבד ואינו עוסק בזוהר. עכ"ל.

^{טז} **עין** זוהר (פרשת פקודי דף רמז:).

^{טז} **כמש"כ** בתיקו"ז (תיקון מג דף פב.) ובזוה"ק (פר' תרומה דף קסא:). וכ"כ בפלא יועץ (ערך לימוד וערך זוהר).

^{טז} **איתא** במשלי רבתי (פ"י אות א) וז"ל: אר"י בא וראה כמה קשה יום הדין שעתיד הקב"ה לדון את כל העולם כולו כו', בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה הקב"ה הופך את פניו ממנו ומצירי גיהנם מתגברין בו כו', והם נוטלין אותו ומשליכין אותו לגיהנם, בא מי שיש בידו שני סדרים או שלושה הקב"ה א"ל בני כל ההלכות למה לא שנית אותם כו', בא מי שיש בידו הלכות, א"ל בני תורת כהנים למה לא שנית שיש בו כו', בא מי שיש בידו תורת כהנים הקב"ה אומר לו בני חמישה חומשי תורה למה לא שנית שיש בהם קריאת שמע תפילין ומזוזה, בא מי שיש בידו חמישה חומשי תורה אמר ליה הקב"ה למה לא למדת הגדה כו', בא מי שיש בידו הגדה הקב"ה אומר לו בני תלמוד למה לא למדת כו', בא מי שיש בידו תלמוד הקב"ה אומר לו בני הואיל ונתעסקת בתלמוד צפית במרכבה, צפית בגאווה, שאין הנייה בעולמי אלא בשעה שתלמידי חכמים יושבים ועוסקים בתורה מציצין ומביטין ורואין והוגיין המון התלמוד הזה.

כסא כבודי היאך הוא עומד, רגל הראשונה במה היא משמשת, שנייה במה היא משמשת, ג' במה היא משמשת, ד' במה היא משמשת, חשמל היאך הוא עומד, ובכמה פנים הוא

באר מים חיים

מתהפך בשעה אחת, לאי זה רוח הוא משמש, הבקר היאך עומד, כמה פנים של זוהר נראין בין כתפיו, לאיזה רוח משמש, כרוב היאך הוא עומד, לאי זה רוח הוא משמש.

גדולה מכולם עיון כסא הכבוד היאך הוא עומד, עגול הוא כמין מלבן, ומתוקן הוא, כמה גשרים יש בו, כמה הפסק בין גשר לגשר, וכשאני עובר באי זה גשר אני עובר, ובאי זה גשר האופנים עוברים, ובאי זה גשר הגלגלים עוברים, גדולה מכולם מצפורני ועד קדקדי, היאך אני עומד, כמה שיעור בפיסת ידי, וכמה שיעור אצבעות רגלי.

גדולה מכולם כסא כבודי היאך הוא עומד, לאי זה רוח הוא משמש, באחד בשבת לאיזה רוח הוא משמש, בשני בשבת לאיזה רוח הוא משמש, בשלישי בשבת לאיזה רוח הוא משמש, ברביעי בשבת, בחמישי בשבת, בשישי בשבת, לאיזה רוח משמשין, וכי לא זהו הדרי, זהו גדולתי זה הדר יפיי שבני מכירין את כבודי במידה הזאת, ועליו אמר דוד (תהילים קד) מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך.

מכאן היה ר' ישמעאל אומר, אשרי תלמיד חכם שהוא משמר תלמודו בידו, כדי שיהא לו פתחון פה להשיב ליום הדין לפני בוראו, לכך נאמר אורח לחיים שומר מוסר, אבל אם עזב תלמודו והניחו, משיגו בושה וכלימה ליום הדין לכך נאמר ועוזב תוכחת מתעה, אמר ר' בנאה שהקב"ה מרחיקו מלפניו. ע"כ.

וכתב על זה מהרח"ו בשער ההקדמות (בהקדמת מהרח"ו לשער ההקדמות) שכאן מבואר בפירוש אף בדברי התנאים, שאין האדם יוצא ידי חובה לגמרי בעסק המקרא והמשנה והאגדה והתלמוד בלבד, אלא הוא מחוייב לעסוק בכל יכולתו בסתרי תורה ובמעשי מרכבה, כי אין הנאה להקב"ה מכל מה שברא בעולמו רק בהיות בניו למטה עוסקים ברזי התורה, להכיר גדולתו ויופיו ומעלתו, כי בפשטי התורה ובסיפוריה ובדיניה ובמצוותיה בהיותם כפשטם אין בהם שום היכר וידיעה לידע את בוראם יתברך, אדרבה יש בהם מצוות וחוקים שאין הדעת סובלתם, וכל אומות העולם מונין את ישראל ואומרים להם וכי מה התורה הזאת אשר ציווה אלקיכם אתכם דברים שנראין כחידות ומשלים ליקח קרן פרה ולתקוע בו ביום ר"ה, ואתם אומרים שעל ידי כן השטן הרוחני המקטרג העליון מתערבב, וכיוצא מדברים אלו, כמעט רוב מצוות התורה ובפרט פרטי דיניהם אין השכל סובלם, וא"כ היכן הוא הדר התורה ויופיה וגדולתה.

והנה זהו הנכון במש"כ במשנה (סוף סוטה) משמת ר"ע בטל כבוד התורה, ופירשו המפרשים שהיה יודע להשיב ולדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות, וזהו כבוד התורה והדרה ויפיה.

וזה פירוש המשנה (אבות פ"ו מ"ב) אמר רבי יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובסיפוריה לבדם היא לובשת בגדי אלמנותה ושק הושת כסותה, וכל

וכל מה שלומד הוא שלא לשמה, מהשפה ולחוץ כמו דואג האדומי, ואין לו חלק בחיים^ט.

באר מים חיים

האומות יאמרו לישראל מה דודך מדוד, מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם סיפורים בהבלי העולם, אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבריות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מאריכים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא, וזה עצמו הוא בת קול המכריז בכל יום, ונרמז בפסוק (ישעיה מ) קול אומר קרא, ולא עוד אלא שלא נברא האדם אלא כדי שילמוד חכמת הקבלה וכו'. עכ"ד.

וכ"כ בשומר אמונים הקדמון (ויכוח ראשון את כט). ועיין במדבר קדמות לג"ע הרב חיד"א (מערכת פ' את א) ובדעת ותבונה להרי"ח הטוב (פתיחה ראשונה) וע"ע למרן רבינו יוסף קארו ז"ל במגיד מישרים (פרשת אמור).

^ט **כתב** האדמו"ר מקאמרנא בספר היכל הברכה (פר' עקב ז יט) וז"ל: ובדור הזה האחרון מי שאינו עוסק בספר הזוהר ותיקונים שהם חיים ממש לנפש בלולה במקרא במשנה ובתלמוד, ידע נאמנה שכל תורתו שעוסק הוא משפה ולחוץ כדואג, ואין לו עסק בחיים והארה לנפש והוא כולו טעות ורמאות. ואינו עוסק בתורה אלא להיות מאנשי שם, להיות רב וראש וגדול הדור ולהשתרר על הבריות. ואין לו חיים ולא חלק בחיים וכו'. ובודאי לא ישיג אורחות חיים אלא על ידי לימוד הזוהר. ובזמן הזה אי אפשר להמשיך שכינתא עלינוה אלא ע"י הזוהר וכו'. ובדור הזה מי האיש החפץ חיים אוהב ימים מבלי לדלות יום בלתי קדושה לראות טוב עולם הבא בעולם הזה – ידבק בזוהר. עכ"ל.

ובספר נוצר חסד עמ"ס אבות (פ"ד מ"א) כתב וז"ל: או יאמר איזהו חכם? כמבואר בספר הקנה שאפשר שילמוד האדם ש"ס ופוסקים ויחכם הרבה ויהיה עם הארץ גמור, עם נבל דקבילו אורייתא שהוא נבלות חכמה שלמעלה תורה (ב"ר פר' מד אות יז), ואינו לומד ברזין דאורייתא שהוא חיות הפנימי של התורה. ומי שהוא למדן מופלג בקי בכל התורה ועוסק בפלפול של הבל שלא לשמה, ואינו לומד לשמה להשיג נועם עריבות ידידות מתיקות התורה אשר זה אי אפשר להשיג אם לא בהסיר ממנו כל אות הזמן ועריבות המורגש, וללמוד בספר הזוהר ובכתבי מרן אלוקי האר"י וכו' במתיקות ונועם זיו השכינה שזה יקרא "חכם". אבל למדן לפלפל בפלפול של הבל ומקיים המצוות כאבנים על ראשו, זה נקרא נבל ולא חכם דקבילו אורייתא ולא חכימו.

ולכן בני אחי אל ירע לבכם לומר לכשאפנה מכל מידות רעות ותאוות רעות – אשנה, שמה לא תפנה ותלך בבושה וכיסופא דאנפין לעולם עליון, כי אין לך חיים בעוה"ז ובעוה"ב אלא בלימוד גמרא ופוסקים עם חכמת הזוהר וכתבי מרן האר"י וכו'. ולכן אחי ובני נפשות יקרות מחכמה סתימאה הנדושים בעקב חסידי עליון גבוהים ורמים – תדבקו נפשכם בספר הזוהר, תיקוני זוהר, זוהר חדש וכו'.

הוא כמו דר בחו"ל ודומה כמי שאין לו אלוה"ה ח"ו. והמונע עצמו מלימוד ספר הזוהר עתיד להתבייש באותו עולם^א. ונדחה מגן עדן^ב. ויחזור בגלגול^ג. וביותר מי שיכל

באר מים חיים

וא"ת למה אלמוד לייגע עצמי, אחר שסוף כל סוף אינו ידוע לי שום ענין ושום תפיסה, אל תאמר כך, אף שאינו ידוע לך מהות, אבל ידוע לך מציאותם שיש מציאות אורות, וכשאתה לומד ומכוין בעינים אלו נתעורר למעשה אלו עינים, ומשם נשפע עליך אור מתוק להסיר ממך כל בחינות רע, ותאיר נפשך במעלות רמות בעריבות ידידות התורה מתוקים מדבש ונופת צופים, ובלבד שיהיה בכוונה טהורה בלב נכנע לב אמת בלי כוונות בלתי רצויות של שטותים ודי בזה. וזהו (אבות שם) איזהו חכם ולא נבל, הלומד מכל צדיק אור זרוע לצדיק סודות ורזין דאורייתא. עכ"ל.

^א **המהרצ"ה** ז"ע בספר סור מרע ועשה טוב (שם) כתב וז"ל: ותאמין לי אחי מי שלא לומד זאת החכמה הוא כמו דר בחו"ל ודומה כמי שאין לו אלוה"ה ח"ו, אחר שהתאוות גובר והיצר מסיט ומביא ספק אמונה, אבל המשים נפשו בכפו ועסוק בחכמה וכו' ובזוהר להבין, נתבשר בלב כל חכם לב השגת החכמה ויראת שמים הרוממת צח וצלול ואמת, ולא ישאר לו שום ספק בדרכי ה' המפליא פלאות, ויעמוד על עיקרי עיני אלוקות אלוקי, ולא ישאר לו שום ספק וקושי כלל. עכ"ל.

^א **כמש"כ** הרמ"ז (פר' יתרו דף סח.). וכן אמר הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל לר' אריה שכטר זצ"ל שיזהר לגרוס כל הזוהר כדי שלא יתבייש בעולם הבא.

^ב **כמבואר** בזוהר חדש (שיר השירים דף פו): וז"ל: תא חזי, כל מאן דאזיל לההוא עלמא בלא ידיעה, אפילו אית ביה עובדין טבין סגיאין, מפקין ליה מכל תרעי דההוא עלמא, פוק חמי מאי כתיב הכא (שיה"ש א) הגידה לי, אימא לי רזין דחכמתא עילאה איך אנת רעי ואנהיגת בההוא עלמא עילאה, אוליף לי רזין דחכמתא דלא ידענא ולא אוליפנא עד הכא, בגין דלא אהוי בכיסופא בגו אינון דרגין עילאין דאנא עאל בינייהו, דהא עד הכא לא אסתכלנא בהו. ע"כ. וכן הבאתי בס"ד לעיל מהזוהר פר' פקודי.

^ג **כמש"כ** מהרח"ו בשער הגלגולים (הקדמה יא, והקדמה טז) ובשער המצוות (בהקדמה) ובהקדמתו לספר עץ חיים. וכן כתב בשו"ע הרב (הל' ת"ת פ"א ס"ד).

וכן מבואר בזוהר חדש (שיר השירים דף פו): לפי גירסת הרמ"ק, וז"ל: תא חזי מאי כתיב (שם) אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמתא עד דלא תיעול הכא, ולא ידעת ברזין דעלמא עילאה, צאי לך בגלגולא או בעיבור, לית אנת כדי למיעל הכא בלא ידיעה, צאי לך בעקבי הצאן והווי ידעת גו אינון עקבי הצאן, אלין אינון דבני נשא דשין לון בעקב וידעין רזין עילאין דמאריהון, ובהו תנדע לאסתכלא ולמנדע. ע"כ.

להשיג חכמה זו ולא השיגה עונשו גדול מאוד ונידון בנידונים גדולים^{עד}. ורשב"י צווה: אוי לעולם שיש להם עינים והם לא רואים, ויש להם אזנים והם לא שומעים בסודות התורה והולכים אחרי הבלי העוה"י^ע. כלל הדברים שאמרו שמי שלא טעם חכמה זו, לא טעם טעם יראת חטא ולהיות עובד אלקי"ם ביראה ואהבה ושמחה רבה כדת מה לעשות^{עי}.

ודע עוד כי אם מרגיש האדם משיכה ללימוד ספר הוזהר יעשה בזה עיקר לימודו^ע.

באר מים חיים

^{עד} כמש"כ באבן שלמה (פ"ח אות כד).

^ע כמש"כ בתיקו"ז (תס"ט דף קיז): וז"ל: קם רבי שמעון ואמר (בראשית ד) ותוסף ללדת את אחיו את הבל, וי לעלמא דאית לון עיינין ולא חזאן, אדנין ולא שמעין ברזין דאורייתא ואזלין בתר בצעין דהאי עלמא וכו'. ע"כ.

^{עי} פלא יועץ (ערך סוד).

^ע כתב בשבט מוסר (פ"א) וז"ל: הנה אני מוסר לך דבר אשר תרדוף אחריה ויהיה חיים לנפשך ענקים לגרורותיך, לעולם יהיה עיקר לימודך בדבר של תורה שליבך חפץ יותר אם בגמרא גמרא ואם בדרוש דרוש ואם ברמז רמז ואם בקבלה קבלה, רמז לדבר (תהילים א) כי אם בתורת ה' חפצו – בלימוד תורת ה' תלויה בדבר שחפץ ליבו לעסוק, וכמש"כ האר"י זללה"ה בספר דרושי הנשמות והגלגולים (פ"ג) ז"ל: יש בני אדם שכל חפצם ועסקם בפשטי התורה, ויש שעסקם בדרוש ויש ברמז ויש ג"כ בגימטריאות ויש בדרך האמת [זוהר וקבלה], הכל כפי מה שעליו נתגלגל בפעם ההיא, כיון שהשלים פעם אחרת בשאר הענינים, אין צורך לו שבכל גלגול יעסוק בכלם. ע"כ.

אל תבט ותשגיח לדברי המנגדים על מה שחשקת בתורה בגמ' או בפשט או בדרוש וכו' באומרם לך למה אתה מוציא כל ימיך בפרט זה של תורה ולא בפרט זה, משום שעל מה שחשקת ללמוד על דבר זה באת לעולם, ואם תשים דעתך לדבריהם, יכריחוך להתגלגל בזה העולם פעם אחרת, ולעבור נפשך בחרב חדה של מלאך המוות ולטעום טעם מיתה, ולכן לא תשמע לדברי המשחית נפשך זה, כי דע שהשטן מתלבש באלו האנשים לדאוג ולהצטער ולהכאיב נפש הלומד ועוסק בתורה בחלק שאיוותה נפשו לעסוק, כדי להבדילו משם שלא ישלים נפשו על מה שבאת להשלימה ולהכריחו גלגולים אחרים וכו'. עיין שם עוד.

ועוד כתב (פרק כג) וז"ל: ולכן אם ליבך מתאוה ללמוד מקרא יותר ממשנה או בהיפך, וכן אם תאוה נפשך ללמוד תלמוד יותר מקבלה או קבלה יותר מתלמוד מה שתאוה נפשך, דע כי על זה באת ואחוז בה לעשות עיקר לימודך בזה, ואפשר דעל זה רמזו רז"ל באומרם אין אדם לומד תורה אלא ממקום שליבו חפץ, שנאמר (תהילים א) כי אם בתורת ה' חפצו, ירצה,

ומי שקשה עליו העיון יותר טוב לו שיעיין בפנימיות הדבר שהוא בפרי ממה שיעיין בקליפות, והוא שיעיין ויעסוק במדרשים ובאגדות ובפרט בזוהר"י.

באר מים חיים

כאיזה חלקי התורה שתאבה נפשו יותר שם ילמד, כגון במקרא או במשנה או בתלמוד או קבלה או אגדה, משום שודאי החלק הזה בא לקיים הפעם הזאת וכו'.

וכפי זה נמצא שאע"פ שתראה דברים רבים לקיים כנזכרים לעיל וכדו', אל תפחד לך הריבוי לומר איך אני יכול לקיים כל זה, דאפשר שרובם ככולם השלמת כבר בגלגול שעבר, ועכשיו באת על קיום קצתם או כמה מהם, והן אותן שתאווה נפשך בהם, וגם שתראה הרבה מונעים לך עליה מלקיימה, כי כיון שעל זה באת מזמין לך סמא"ל הרשע מונעים כדי שלא תשלים עצמך כמדובר, ולכן החזק במוסרי זה אל תרף נצריה כי היא חייך, וכל אדם שחושק ומתאווה נפשו לקבלה ולא לתלמוד או לאגדה ולא לקבלה או תלמוד ויש לו דוחק ומצטער לו על זה, עתיד ליתן את הדין שגורם לנשמה זו שלא תעשה שליחותה כדי להשלים חלק מהתורה שחיסר בפעם ראשונה שבא לעולם, וכן ראיתי בחכמי האמת. עכ"ל.

ע"כ כתב מהר"ח בספר פרי עץ חיים (שער הנהגת הלימוד) וז"ל: ומורי זלה"ה היה אומר מי שהוא חריף ובקי בעיון מאוד במהירות, טוב שיעיין שעה אחת או ב' בעיון ולא יותר וכו', אבל מי שאינו מהיר כל כך והוא קשה העיון, יותר טוב לו שיעיין בפנימיות הדבר שהוא בפרי ממה שיעיין בקליפות, והוא שיעיין ויעסוק במדרשים ובאגדות ובפרט בזוהר ובספרי קבלה. עכ"ל.

וכ"ה בשער המצוות (מהדורת בעל הסולם פר' ואתחנן עמוד עט) ובטעמי המצוות (עמוד רלח) ובשער רוה"ק (עמוד לה) וכ"כ בספר לחם מן השמים למוהר"י צמח (דף כא.).

וכ"כ מוהר"י פלאג'י ביפה ללב (ח"ה השמטות דף קטז: יו"ד סימן רמו סק"א) שמי שקשה עליו עיונו ואינו יכול ללמוד גמ', אזי ילמד בתלמוד רשב"י שהוא ספר הזוהר, כי הוא מגן לכל אדם ומועיל וחשוב גם אם אינו יודע מה שאומר, וכ"כ בוועד לחכמים (ח"ו מערכת ב אות יג).

ובס"ד מצאתי לזה סעד בדברי רשב"י ע"ה בתיקוני זוהר חדש (דף קכז). וז"ל: ובגין דא (תהילים א) כי אם בתורת ה' חפצו, ואוקמוה רבנן (ע"ז דף יט.) דלית לאתעסקא בר נש באורייתא אלא במה שליבו חפץ, אית שליבו חפץ בסתרי אורייתא בעובדא דבראשית ובמעשה מרכבה, ואית דלא בעי אלא בפשטי דאורייתא, דפשטין אינון מסטרא דעבד, ורזין מסטרא דמלכא, אדון, ועבד, ובגין דא, לדא אתקרי שתילא ולדא נטוע, שתול דלית ליה קשירא, ונטוע דלית ליה עקירה והנחה דשבת, ברשות יחידו של עולם, איהי שכינתא שבת מלכתא, לא צריך למיעבד בה עקירה, מההוא חפץ דאיתמר ביה, כי אם בתורת ה' חפצו, ואוקמוה רבנן אלא למהוי ביה קבוע. ע"כ. מבואר שחייב אדם ללמוד במה שליבו חפץ וכל אחד נמשך לחלק מסוים לפי שורש נשמתו, ומה שצריך לתקן באותו הגלגול.

ובדור הרע הזה שהמינות גובר, טוב עם היו לומדים עם תינוק בן תשעה שנים ספר הזוהר והתיקונים להגות בו, והיה יראת חטאו קודמת לחכמתו ויתקיים^{עט}. וילד שמתקשה להשיג את הלימוד – אזי עצתו לגרום כל יום עשר דקות בזוהר הקדוש, ועי"ז יראה הצלחה גדולה בלימודו^פ. ומאוד מאוד צריך להזהר בלימוד ספר הזוהר, כי מעלת העוסק בזה גדולה מאוד וזוכה לעשות סעד וסמך לשכינתא בגלותא^{פא}. כי התגלות ספר הזוהר הוא התגלות רצון עליון^{פב}. וגם שמאחר שיצר התאוות גובר והיצר מסיט ומביא ספק אמונה, וא"א לנצח המלחמה אלא על ידי לימוד הזוהר^{פג}. ועי" לימוד ספר הזוהר תהיה הגאולה ברחמים^{פד}.

באר מים חיים

אמנם מי שיכול לעיין ולהבין לא ישקיע יותר מדאי בלימוד בגירסא אלא יעסוק יותר בלימוד בהבנה, עיין בשו"ת מבשרת ציון השלם להגר"צ מוצפי (ח"ג סימן כז עמוד שמ) וביסוד ציון (פ"ח אות ה עמד רפב).

^{עט} **בספר** נוצר חסד עמ"ס אבות (פ"ד מ"כ) כתב וז"ל: וכן יש הרבה שוטים שבורחים מללמוד רזין של מרן האר"י וספר הזוהר אשר הם חיינו, ולו עמי שומע לי בעקבות משיחא אשר הרע והמינות גובר היו שוקדין כל ימיהם ללמוד ספר הזוהר והתיקונים וכו', והיו מבטלין כל הגזירות רעות, והיו ממשיכין שפע ואור על כל העולמות, כן השפעות פרטיות בני חיי ומזוני, טעמו וראו כי טוב הוי"ה ממש, חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזוהר ובכתבי מרן (האריז"ל) ללמוד בקדושה ובשמחה ובנועם וביראה ואהבה כל אחד לפי השגתו וקדושתו וכל ישראל קדושים וכו'. ולו עמי שומע לי בדור הרע הזה שהמינות גובר היו לומדים עם תינוק בן תשעה שנים ספר הזוהר והתיקונים להגות בו, והיה יראת חטאו קודמת לחכמתו ויתקיים. עכ"ל.

^פ **כן** אמר ראש ישיבת המקובלים הגרי"ב שמואלי שליט"א שכן קיבל ממורו ורבו הגר"צ אבא שאול זצ"ל. [כך ראיתי שמוכא בקובץ "מרוה לצמא" (קובץ מרכזי, גיליון 2452, פסח תש"פ, שנה 44) בראיון הראשון].

^{פא} **עיין** בשו"ת מרכבת ארגמן (ח"א יו"ד סימן כא אותיות א-ב). ועיין להלן.

^{פב} **כדאיתא** בתיקון"ז מז"ח (דף קמח): וז"ל: והמשכילים, אלין רבי שמעון וחברוי, יזהירו, כד אתכנשו למעבד האי חיבורא דאיהו מזיהרא עלאה דלעילא, רעותא עלאה אתגליא כו'. ע"כ.

^{פג} **כנ"ל**.

^{פד} **כמש"כ** הזוהר (רע"מ פר' נשא דף קכד): וז"ל: המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בההיא חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר מן זוהרא דאימא עלאה תשובה, באילין לא צריך ניסיון,

ולכן בעקבתא דמשיחא מתגלים ביותר סודות החכמה^{פה}.

באר מים חיים

ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי, ויתקיים בהון (דברים לב) ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר. ע"כ.

וכן מובא בתיקו"ז (סוף תיקון ו) שאליהו הנביא זכור לטוב ירד מן השמים עם כמה חיילין נשמות וכמה מלאכים ושכינתא עילאה עטרא על כולהו ואמר לרשב"י בזה"ל: רבי רבי אנת הוא אילנא דרבה ותקיף באורייתא וכו', וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך כד אתגלייא לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיניה (ויקרא כה) וקראתם דרור בארץ וגו'. ע"כ. והכוונה לזמנינו שהוא אחרית הימים וזמן הגאולה, כמש"כ במקדש מלך (על זוהר נשא הנ"ל).

ועיין עוד בתיקו"ז (תכ"א דף נג): וז"ל: הזה"ר ביה הו"ה ר"ז (יש בו מילת רז) דאיהו או"ר דפורקנא בתרייתא. ע"כ.

וכתב רבינו מהרח"ו ז"ל (בהקדמתו לע"ח) וז"ל: הכל תלוי בעסק החכמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה היא גורמת איחור ועיכוב בנין בית מקדשנו ותפארתנו. עכ"ל.

ובאבן שלמה (פי"א אות ה) כתב שהגאולה תהיה רק ע"י לימוד התורה, ועיקר הגאולה בלימוד הקבלה.

^{פה} **כמש"כ** בזוהר (פרשת וירא דף קיז): ובשית מאה לשתיתאה [ת"ר לאלף השישי] יתפתחון תרעא דחכמתא לעילא ומבועא דחכמתא דלתתא. ע"כ.

ואיתא בתיקו"ז (תיקון סט דף קיב). וז"ל: אמר רבי שמעון חבריא בודאי קוב"ה אסתכם עמנא, עלאין ותתאין למהוי בהאי חיבורא, זכאה דרא דהאי אתגלייא ביה, דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתראה, לקיימא קרא (קהלת א) מ'ה ש'היה ה'וא שיהיה, וביה (תהילים לג) מ'מכון ש'בתו ה'שגיח. ע"כ.

עוד איתא בתיקו"ז חדש (דף קיד). וז"ל: והאי חיבורא הוא כגונא דתיבת נח דאתכנש בה כל מין ומין, הכי מתכנשין בהאי חיבורא כל נשמתין דצדיקיא ואנשי מידות, דאתמר בהון (תהילים קיח) זה השער לה' צדיקים יבואו בו, ואחרנין דלא צדיקים, אתדחין מתמן. וכד אתגליא האי חיבורא בעלמא, סגיאין מתכנשין לגבה דאתמר בהון (דברים כט) כי את אשר ישנו פה וגו', ואת אשר איננו פה בהאי חיבורא עמנו היום. ועלייהו אתמר (דניאל יב) ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, כאינון כוכבי השמים, דאיהו עמודא דאמצעיתא, דאיהו ואתמר בהון (בראשית כב) והיה זרעך ככוכבי השמים, דאיהו עמודא דאמצעיתא, דאיהו אתה תשמע השמים, ולא ככוכביא משמיא דאתמר בהון (ישעיה נא) כי שמים כעשן נמלחו (תהילים קב) המה יאבדו ואתה תעמוד. ע"כ.

והיינו בדור הסמוך לביאת מלכא משיחא^י.

באר מים חיים

עוד איתא בהקדמת תיקו"ז (דף א.) וז"ל: ועילת על כולא יהיב רשו לכל שמהן קדישין ולכל הויין ולכל כנויין לגלאה לון רזין טמירין כל שם בדרגא דיליה, ורשותא יהיב לעשר ספירן לגלאה לון רזין טמירין דלא אתיהיב רשו לגלאה לון עד דייתי דרא דמלכא משיחא. ע"כ.

עוד איתא בתיקו"ז (תיקון סו דף צז.) וז"ל: אמר רבי אלעזר במה הוו נחתין אלין חיילין, אמר ליה ברי מה את חשיב דהוו נחתין, ודאי הא רזא דאילנא דעץ הדעת טוב ורע, דלא עתיד קוב"ה לגלייא ליה מפורסם לעלמא אלא ביני חבריא, עד דייתי דרא דמלכא משיחא. ע"כ.

וכתב מהרח"ו (בהקדמה לשער ההקדמות) דהזוהר נכתב בדרך סתר והעלם, כדי שיהיה מוצנע למשמרת עד דרא בתראה קריב ליומי מלכא משיחא, כדי שבזכות המתעסקים בו תצמח הגאולה בימינו בעז"ה, והבן זה מאוד. עש"ע.

ועיין ש"ס (סנהדרין דף צז.) וז"ל: דור שבן דוד בא האמת תהא נעדרת. ע"כ.

ופירש מהרי"ח זי"ע בבן יהודיע (שם) וז"ל: והאמת נעדרת, כלומר חכמת האמת הוא חלק הסוד תרבה, והעוסקים יהיו עדרים עדרים בלימוד הקבלה. אי נמי, עתה (בזמנו) יש אנשים פרטיים לומדים קבלה כל אחד בקרן זוית בסתר אבל לעתיד (מסתבר לזמן שבו יבוא המשיח) הכל ילמדו בה כמו שלומדים תהילים ותמצאם עדרים עדרים בבית המדרש. עכ"ל.

וכן מצאתי בס"ד מפורש בזוה"ק שכשיתגלה ספר הזוה"ק רבים יתאספו ללמוד בו, וכדאיתא בתיקו"ז מזו"ח (דף קיד.) וז"ל (תרגום): כשיתגלה ספר הזוהר בעולם רבים יתאספו ללמוד בו. ע"כ. והבאתי דבריו לעיל בלשונו.

ועיין עוד בזוה"ק (פר' אחרי מות דף סח.) וז"ל: מלין דמר יתנהרו בעלמא עד דייתי מלכא משיחא כו'. ע"כ.

¹⁹ **כתב** הרמ"ק באור יקר (תיקו"ז כרך ב עמוד קד טור ב) דהחיבור הזה יגנו מימי רשב"י ועד דרא בתראה דמלכא משיחא, שאז יתגלה החיבור וימצא בידי הכל לעסוק בו, וכן היה, כי ספר הזוהר לא נתגלה מציאותו עד דורינו אלה, והוא סימן מסימני הגאולה, ולזה אמר עד דייתי מלכא משיחא, דהיינו ממש הגאולה, אלא אמר דרא דמלכא משיחא, דהיינו דור המשיח קודם הגאולה. עכ"ד.

וכן לשון מהרח"ו (בהקדמה לשער ההקדמות) דהזוהר נכתב בדרך סתר והעלם, כדי שיהיה מוצנע למשמרת עד דרא בתראה "קריב" ליומי מלכא משיחא. עיין שם.

ואף תינוקות שבעולם יזכו למצוא סודות החכמה^{פז}. וזהו מה שלא היה כלל בדורות הראשונים^{פיח}. והתגלות ספר הזוהר בזמן הזה הוא משום שבעקבתא דמשיחא מתגבר כוחות הטומאה בעולם וצריכים לבטלם, ולהכרית הקוצים מן הכרם^{פט}. ועל ידי חיבור ספר הזוהר יהיה ביטול הקליפות וקלות הגלות והשבתת הקטרוגים^צ. וכן התגלות הזוהר

באר מים חיים

^{פז} **כמש"כ** בזוהר (פרשת וירא דף קיח.) וז"ל: וכד יהא קריב ליומי משיחא, אפילו רביי דעלמא זמינין לאשכחא טמירין דחכמתא ולמנדע ביה קיצין וחושבנין, ובהוא זימנא אתגליא לכולא. ע"כ.

וכ"כ באור החמה (בהקדמה) שכן אמר רשב"י בעצמו שנערים קטנים ילמדו מסוד ה'.

^{פיח} **כמש"כ** בלשם שבו ואחלמה (חלק הדע"ה דף לח: טור א בדפו"י) וז"ל: וניתן רשות לכל העוסקים בזה לעמוד בהם כל אחד לפי כוחו, ובפרט משנת ת"ר ואילך וכמ"ש בזוה"ק וכו', ומ"ש יתפתחון כו', רצה לומר שניתן רשות לכל המשתוקקים להדבק באלהים חיים ולהתעסק בחכמת האמת לכנוס וליטול את השם כראוי, וכל מי שיעמיק בזה ישכיל וימצא ולא היה כל זה קודם שנת ת"ר כי אז היה עדיין סתום וחתום אלא רק ליחידי סגולה לבד. כך שמעתי בשם הגאון החסיד ר' ישראל סלאנטער ז"ל. עכ"ל.

וכן כתב המקובל המהרא"ל ליפקין זצ"ל (מח"ס כללי התחלת החכמה ופירוש עשר ספירות, כללים למתחילים ללמוד חכמת האמת ע"פ קבלת אדונינו הרמח"ל והגר"א ז"ל) בן אחיו של הגר"י"ס, וז"ל (כפי שמודפס בקובץ ישורון חלק כג עמוד קסח): שמעתי מא"ד מו"ר הגאון הגדול וצ"ע וכו' כקש"ת מו"ה ישראל סלאנטר זצ"ל וכו', כן הכוונה שיפתחו שערי החכמה ומבועי דחכמה שמי שירצה לעמול ולטרוח הרבה לשם שמים אחרי החכמה לפניו להשיגה ביותר ולהצליח בה, עכ"ד שלקחה אוזני מפיו שלו. עכ"ל.

^{פט} **כתב** בספר נוצר חסד עמ"ס אבות (פ"ד מ"ו) וז"ל: כל המחלל, לא אמר כל שאינו מכבד לאו כלל הוא, כי בדור הזה עקבות משיחא אמר מרן האר"י ורבינו ישראל בעש"ט זצ"ל שמצוה לגלות סתרי ורזין עליונים לבער קוצים מן הכרם וכו'. עכ"ל.

^צ **איתא** בזוה"ק (פר' בראשית דף מג.) וז"ל: מאן דידע רזין אלין (של ההיכלות דעולם הבריאה) דא איהו מתדבק במאריה ובטיל כל גזרין קשין, ואיהו אעטר למלכא, ומשיך ברכאן על עלמא, ודא איהו בר נש דאקרי צדיקא עמודא דאמצעייתא, וצלותא לא אהדר ריקנייא וחולקיה בעלמא דאתי ואיהו בחושבן בני מהימנותא. ע"כ.

וע"ע בזוהר חדש (שיה"ש דף פו:) וז"ל: כל דמשתדלי באורייתא למנדע בחכמתא דמאריהון כו', בהאי מסתלקי מניה כל דינין דעלמא. עיינן שם ענינים נשגבים שזוכים אלו העוסקים בסודות התורה.

היא כדי שבזכות זה יגאלו עם ישראל, וכשם שלא נגאלו עם ישראל ממצרים עד שהוצרך הקב"ה לקדשם בדם פסח ובדם מילה, כן בגאולה העתידה לא תהיה הגאולה עד שיזכו לתוספת הקדושה הזו והוא רצון הא"ל יתברך צ"א.

באר מים חיים

וכתב הרב דגל מחנה אפרים (פר' שמיני) וז"ל: וזה דרוש דרש משה, היינו כשיתגלה וידרוש מה שדרש כבר משה, היינו רשב"י – ספר הזוהר, אז והנה שורף היינו שיתבטלו כל הקליפות, וממילא יהיה הגאולה שיבנה במהרה בימינו אמן סלה ועד. עכ"ל.

ובחסד לאברהם אזולאי (מעין ראשון נהר כד) כתב, שעל ידי חיבור ספר הזוהר יהיה ביטול הקליפות וקלות הגלות והשבתת הקטרוגים, וז"ל: ודע כי עיקר כוונת הרשב"י ע"ה בחיבור ספר הזוהר היה לזה, להיות השכינה בגלות באפס שפע באין תומך ובאין עוזר לה, ורצה לעשות לה סמך לייחודה בבעלה יחוד מועט ע"י החיבור הזוהר, במה שהיה הוא וחביריו עוסקים בסודות התורה, שזהו גורם לייחוד קוב"ה ושכינתיה ע"י היסוד שהוא סוד ר"ז בגימטריא או"ר.

וגם ע"י החיבור ההיא יהיה ביטול הקליפות וקלות הגלות והשבתת הקטרוגים, אשר החיצונים לוחטים בכל עת ובכל שעה נגד מידות הקדושים והשמות הקדושים הם בסוד השכינה, ונגד בני ישראל הניתנים בגלות בין אומות העולם הנקראים חיוון בישין אריות ודובין האוכלין את הענ"א שהם ישראל, כאמרו (יחזקאל לד) ואתנה צאני וגו', ועסק התורה יקרא קלע וחרב ורומח, והם בחינת סודות כדי להצילם מרעתם ע"י חיבור זה כנזכר, וספר זה שעתידי להתגלות בימי מלכא משיחא כדי ליתן סעדא לשכינה. עכ"ל. וכ"כ עוד בהקדמה השניה לספר אור החמה (ביאור על הזוהר ג"כ).

ובמאור עינים (פר' ויצא) כתב, דשבח לימוד הזוהר הוא שמועיל לביטול הצרות התחתונים ע"י השבתת הדינים העליונים.

ובאור החמה (פירוש לזוהר ח"ג דף רפא. בשם הרמ"ק) כתב וז"ל: מש"כ שם בזוהר תפילה למשה הרעיא מהימנא וכו', וזה היה כוונת רשב"י ע"ה בחיבור זה צורך גבוה לבטל הדינים, וכל דור ודור שחכמה זו מתגדלת ונוספת בהם זוכים לייחד שכינה ולבטל הדינים והגזירות, וזו הייתה תפילת משה רבינו ע"ה. עכ"ל. וכתב בבן יהוידע (ברכות דף סג.) שלימוד הסוד מגין על ישראל להוציאם מן הגלות וריבוי הצרות.

צ"א איתא בתיקו"ז (ת"ו דף כג:) שבתוך כך שר' שמעון דרש את הסודות הנזכרים הנה אליהו ירד מלמעלה וכו'. ואמר אליהו זכור לטוב שכמה הרבה בנ"י למטה בעוה"ז יתפרנסו מזה החיבור שלך דהיינו ספר הזוהר, ורצה לומר שיהיה להם מזון ותיקון לנפש ע"י לימוד בספר הזוהר"ק כשיתגלה למטה בעוה"ז בדור האחרון בסוף הימים קרוב לביאת המשיח, ובזכות

באר מים חיים

לימוד הזוה"ק יתקיים מש"כ (ויקרא כה) וקראתם דרור בארץ, פירושו שיבוא משיח צדקנו ויתקע בשופר גדול לחרותינו בב"א.

וזה לשון הזוהר הנ"ל: אדהכי הא אליהו קא נחית מעילא וכו'. כמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך (רצונו לומר, מספר הזוהר) כד יתגלי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיניה (ויקרא כה) וקראתם דרור בארץ. ע"כ.

וכתב בשל"ה (עשרה מאמרות חלק ראשון) וז"ל: הנה מבואר מכאן שהחיבור מהזוהר היה עתיד להיות גנוז וכו', עד שיבוא הדור האחרון בסוף הימים שאז יתגלה לתחתונים, ובזכות העוסקים יבוא משיח, כי אז תמלא הארץ דעה בסיבתו אשר זה תהיה סיבה קרובה לביאתו. וזה שאמר ובגיניה (ויקרא כה) ושבתם איש אל אחוזתו וכו', כדי שבזכות זה יגאלו ישראל, כשם שלא נגאלו ישראל ממצרים עד שהוצרך הקב"ה לקדשם בדם פסח ובדם מילה, כן בגאולה העתידה לא תהיה הגאולה עד שיזכו לתוספת הקדושה הזו הוא רצון הא"ל יתברך, ואשרי הזוכה בה. עכ"ל.

ור' יצחק דלטאש ז"ל (בהסכמתו להדפסת ספר הזוה"ק) כתב, שספר הזוה"ק נתחבר ונכתב בדורו של רשב"י שהסכימו בו מן השמים וכו', כדי שבסוף הימים בדורו של משיח בקרבת הישועה, בזכות זה יגאלו ישראל, וכמו שבמצרים היה צריך לזכות ישראל בדם פסח ומילה וכו', כן כדי להוציא ישראל מהגלות הזה צריך שיזכו בידיעת הנסתר, כי כל הנביאים לא ניבאו לימות המשיח אלא על זה וכו'. עכ"ד.

ומהרח"ו (בהקדמתו לע"ח) כתב, שאף אחר שנכתב ספר הזוהר עדיין היה כאילו לא נכתב מחמת שנכתבו בהעלם והסתר גדול, וזה בשביל שהזוהר ישאר להיות מוצנע למשמרת דרא בתראה קריב ליומיה מלכא משיחא, כדי שבזכות המתעסקים בו תצמח הגאולה בימינו בע"ה.

ועיין בדברי מרן הרמח"ל באדיר במרום (בראשיתו) וז"ל: תניא וכו' מן התיקונים הגדולים שנתקנו בעולם היה ספר הזוהר כאשר נאמר שבחיו בכ"מ ממנו עצמו, כי הוא לגאולה הוכן, ולהצמיח קרן ישועה לבית ישראל. ויתבאר בו דבר זה בכ"מ ברע"מ ובתיקונים כמה וכמה טעמים, וגם פה בפר' נשא: ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי. והענין הזה תלוי הוא בעיקרים גדולים מעיקרי החכמה ומושרש בעומקי ההנהגה אשר הכין ופעל האדון היחיד על עמו ועל נחלתו, לנחותם הדרך אשר יגיעו בו אל רב טוב המכוין בראשית המחשבה. וצריך שתדע כמה חסרו ישראל בגלותם, ומה תיקונים צריכים הם להם להחזירם לקדמותם וכו'. ע"כ.

עוד שם (עמוד כג) וז"ל: ואפרש לך עתה מהו דרא דמשיחא וכו', והנה מצד העקבות באותן הדורות היו ראויין להמצא חבלי משיח, ולכן הוצרך שהתגלה אז ספר הזוהר של רשב"י, כי לכך נעשה לצורך זה וכו', אך ודאי כיון שנעשה אע"פ שלא נתגלה, צריך שאיזה פעולה

וגם שבדורות אלו שהיצר גובר, אין לנו אפשרות להנצל כי אם ע"י לימוד החומרות והעונשים שבספר הזוהריב.

באר מים חיים

גדולה תולד ממנו, והאמת שהנשמות מייד היה בהם סוד הבריחה, וזה שכתבו בתיקונים בסוד פסוק (תהילים פד) גם ציפור מצאה בית, עיין שם, אף שלא נתגלה הדבר לתחתונים. ועכ"ז וודאי מיתוק גדול הוא לגלות להכנה רבה לגאולה, ועל כן אמרו, שיתפרנסו ממנו העליונים עד סוף הימים שאז יתגלה לתחתונים, וביה (ויקרא כה) ושבתם איש אל אחוזתו. עכ"ל.

כ"ב ג"ע הרב חיד"א בשם הגדולים (מערכת גדולה אות א' סימן ריט ערך ר"א בעל ספר רוקח) וז"ל: ועוד יש לחקור מדוע ספר הזוהר הקדש לא נתגלה לאמוראים ורבנן סבוראי והגאונים ולגדולי הרבנים, ואיך נתגלה אח"כ בדורות הגרועים מהם. והנה לחקירה ראשונה התשובה מבוארת, כי גזרה חכמתו יתברך שיהיו אלף שנים במעמד זה, כדכתיב (איכה א) נתנני שוממה כל היום דוה, והוא יומו של הקב"ה, וכן אמרו בזוהר (פר' וירא דף קיז. פר' שמות דף יז. פר' ואתחנן דף ער.) ובמדרש איכה (פר' א אות מא), וכל התנאים ואמוראים היו סמוך לחורבן בתוך האלף שנים שהרי רב אשי שסידר התלמוד היה בשנת שנ"ח לחורבן, ולכן לא הועילה קדושתם להביא המשיח כי גזירה עומדת.

וממוצא דבר אפשר לומר, כי ודאי הכל בשקול אל דעות ולו נתכנו עלילות, ואפשר דבהיות גזירת החרבן אלף שנים, וכל הקדושים היו בתוך האלף שנים, לא רצה הקב"ה שיגלה ספר הזוהר שיש בו כמה חומרות ועונשים, כרחם אב על בנים, כי באותו פרק היו רעות ותוקף הצרות והיו ישראל בצער גדול, ואם היו מתגלים דברי הקדושים רשב"י וחביריו וכל העונשים, היה מקום לשטן לקטרג יותר על ישראל לרעו"ת ביעקב רעה אחר רעה.

אבל אחר שעבר אלף שנים מהחורבן שנשלמו שנת ד' אלפים תתכ"ח אז היה יכול לבוא משיח, ובעוה"ר אשתהויי אשתהי, וזה חטא נוסף לכלל ופרט על כל חטאים וחילול שמו ח"ו ותורתו, ונתגבר היצה"ר מאוד, יען כבר נתברר הרבה ועתה הברירה ברגלים, וכמש"כ (סוף סוטה) בעקבות משיחא חוצפא יסגא שהיא התאוה שמתגברת בראותה כי כלתה אליה רעה, וכמו שביאר באורך רבינו האר"י זצ"ל, ומתגברת להחטיא אבל כשל כוחה בענין הרעות ותוקף הצרות, כי כבר הוברר הרבה כאמור מפי כבוד האר"י זצ"ל (וגזירות ת"ח טעם יש בדבר).

ולכן סמוך לדורות שאחר האלף שנה מהחורבן נתגלה אור הזוהר להגן על הדורות, ושאם נזכה להתעסק בסתרי תורה כדת מה לעשות, בזכות זה תפרה ישע ישועת ישראל, ונתגלו החומרות והעונשין למען ישמעו ויראו, כי השעה צריכה בתגבורת התאוה ובחטא נוסף מעיכוב המשיח, ובודאי דגדולי הדורות היו מקיימין כל החומרות והקדושות, אך המון העם לא ידעו את כל תוקף החומרות והעונשין, ומוטב שיהיו שוגגין בעידן עקתא, אבל עתה

וגילוי חכמה זאת עתה בדורות גרועות, הוא כדי שיהיה לנו מגן עתה לאחוז בלבב שלם באבינו שבשמים^א.

באר מים חיים

בדורות אחרונים כי גבר היצר להחטיא אנו צריכים לכל החומרות שיתגלו, השומע ישמע ואשר לא שומע יענש, כי עוונתיו צרו"ף יצרפ"ו בשבת בגלות והתגברות התאוה וחילול שמו ח"ו, ודוק היטב. עכ"ל. וע"ע בספר אמונת ה' (פרק קיז עמוד תנ).

^א **כתב** מוהר"ר יעקב צמח (סוף הקדמתו לעץ חיים) וז"ל: גילוי חכמה זאת עתה בדורות גרועות, הוא כדי שיהיה לנו מגן עתה לאחוז בלבב שלם באבינו שבשמים, כי באותן הדורות הקודמים היו אנשי מעשה וחסידיים, והמעשים טובים היו מצילין אותן מפני המקטריגים, עתה רחוקים אנו משורש העליון כמו השמרים בתוך החביות, מי יגן עלינו אם לא קריאתינו בחכמה הזאת הנפלאה והעמוקה.

ובפרט על דרך שכתב הרב ז"ל שהנסתרות נעשו עתה כמו נגלות, כי בדור הזה מושל הזנות ומלשינות ולשון הרע ושנאה שבלב ונתפשטו הקליפות באופן שמתבייש האדם לנהוג דברי חסידות, וה' יגן עלינו וימחול לעוונותינו, אכ"ר. עכ"ל.

וכתב בנתיב מצוותיך (נתיב התורה שביל א אות ל) בדורות הראשונים היו יכולים להשיג שלימות נפשם להלהיב בזיכוך רב ובקדושה, להמשיך על עצמם נועם זיו אור השכינה באור עליון וצח בדביקות ויראה ואהבה, והכל ע"י פשטות התורה תורה שבע"פ – נגלה, אבל בדור הזה דור עקבות משיחא (סוטה דף מט:) שהרע גובר ומתנשא וחוצפה יסגי כמו שאמר מרן האר"י ז"ל על זמנו שהחוצפה והרע גובר, מכל שכן עתה בדורות גרועות רחוקים משורש עליון, והשווא גובר בבני אדם.

וממילא מגן עלינו מן הקליפות הרעות המחשיכים האור והשכל, ועל ידי נגלות התורה א"א בדור כזה באין פנים להלהיב כ"כ נפש המשכלת בדביקה וחשיקה, שהרע והמקטריגים הרוחניים מתגברים, ולא עוד אלא שהם מתלבשים בגשמיות בערב רב שהם הרבים, ומושל וגובר אפיקורסות ומינות ושנאת חינם ולשון הרע, וכל מי שהוא חצוף ביותר גובר ביותר, ולולי מתיקות עריבות נועם זיו לשון הזוהר והתיקונים וכתבי מרן האר"י ז"ל המאירין לנפש המשכלת ומיישבין הדעת, משמחת לב ומאירת עינים (תהילים יט) לא היה באפשות להאיר, מרוב הצרות וחלישות דעת מרשעים המינים והאפיקורסים.

ולכן אחיי, טעמו וראו אור הגנוז ומתיקות שיש בזוה"ק, המאיר לנפש, עד שמרוב אור תקבל על עצמך כל הרעות והצרות והיסורין ולא יתחלש דעתך, ולא תיפול ממדריגתך, ותתעלה למעלה למעלה עד רום המעלות, חזק חזק ואמץ, לא תירא ולא תפחד. עכ"ד.

וכ"כ עוד בלקט אמרי פנינים (סו"פ דברים דף רח:) דעיקר עבודת האדם הוא החיות והדביקות אל הבורא ב"ה, ובעת עוקבא דמשיחא התגברות הרע והעזות והמידות רעות

כי צורך גדול הוא עסק החכמה הזאת לייחד קוב"ה ושכינתיה לסמוך אל זה בגלותי".

באר מים חיים

בהנהגת ראשי ערב רב, נתגלה אור הגנוז מן השמים ספר הזוהר והתיקונים ואחריהם כתבי מרן האר"י, ובזה הלימוד מבער הקוצים והרע שבנפשו, ויזכה לדבק בעצמו באור עליון, ויזכה לכל מידות טובות שבעולם, ולזה נתגלה האור הזה וכו'.

ועיקר לימודך בפנימיות התורה יהיה שתשיג הארה וחיות אלקות בנפשך בעת לימודך ובכל היום וכו', ובהכנעה גדולה בלב אמת תשיג אור עליון ודביקות עצום, ויסתלק ממך כל הטפשות של היצר, ולזה אמר מרן האר"י שבזמן הזה נסתרות נעשו נגלות, ושמחה לפני המקום ללמוד ברזי התורה ולגלות רזין לכל בר ישראל. עכ"ד. וכ"כ עוד בנתיב היחוד (שביל א אות ד). וכ"כ עוד בהקדמה לנתיבותיו (אותיות ג-ד). עיין שם.

צ"ד כתב באור החמה (פירוש לזוהר ח"ג דף קה: בשם הרמ"ק) וז"ל: וא"ת בדורות אלו שאנו עוסקים בזוהר מאי איכא למימר. וי"ל שהוא רשב"י העיד בתיקונים שהספר בעצמו יהיה נסתר עד דור האחרון דור המשיח, כי צורך גדול הוא עסק החכמה הזאת לייחד קוב"ה ושכינתיה לסמך אל זה בגלות, ולכן נתגלה הספר הזוהר בדור הזה האחרון לראות אם יעסקו בו באמיתות לעשות סמך וסעד לשכינה. עכ"ל.

ועוד שם (פירוש לזוהר ח"ג דף רפא. בשם הרמ"ק) וז"ל: וכל דור ודור שחכמה זו מתגדלת ונוספת בהם זוכים לייחד שכינה וכו'. עכ"ל.

ובחסד לאברהם אזולאי (מעין ראשון נהר כד) כתב, שעל ידי חיבור ספר הזוהר יהיה ביטול הקליפות וקלות הגלות והשבתת הקטרוגים, וז"ל: ודע כי עיקר כוונת הרשב"י ע"ה בחיבור ספר הזוהר היה לזה, להיות השכינה בגלות באפס שפע באין תומך ובאין עוזר לה, ורצה לעשות לה סמך לייחודה בבעלה יחוד מועט ע"י החיבור הזוהר, במה שהיה הוא וחביריו עוסקים בסודות התורה, שזהו גורם לייחוד קב"ה ושכינתיה ע"י היסוד שהוא סוד ר"ז בגימטריא או"ר. עכ"ד.

וכתב הרמ"ק באור יקר (תיקו"ז כרך א עמוד כ טור א) וז"ל: התגלות חכמה זו הוא לשני תועליות, האחד מציאות הכוונה והעבודה והמצוות, שע"י הכוונה הזאת בלי ספק יהיה המכוין גורם יחוד. והתועלת השניה הוא כי ע"י ספר הזוהר נותן מנוחה קצת לשכינה מגלותא, שהרי אין דומה כשיש מייחדים לכאשר אין מייחדים, כי הנפשות דבר מה יש לשכינה בעבודת ישראל, ומה גם כאשר היא מיושבת על הכוונה הנכונה ביחוד המידות, ויותר ויותר מנוחתה כאשר יתחדשו רזי תורה, שכל סוד וסוד שיתחדש למטה גורם שהשכינה תתקשר בו למעלה ותתייחד.

ואלמלא היה החיבור הזה נמנע ח"ו, בלי ספק נסתם ידיעת רזי תורה מכל וכל, ואם אי אתה מאמין צא וראה חיבורי הקדמונים שלא ראו ספר הזוהר, כמה נעלם אור החכמה מעיניהם,

באר מים חיים

ואינם משיגים בהם אפילו כמחט הסדקית, וע"י החיבור הזה נמסר הידיעה והחכמה הזאת לכל הנבדל מהמונעים, ומקדש עצמו לשם להשתדל בקדושתה. עכ"ד.

עוד כתב (כרך י עמוד פז טור ב) וז"ל: הנה חידושי תורה הם גורמים להמשיך משך שפע וסעד וסמך לשכינה, וזה טעם שחיבר רבי שמעון ספר הזוהר ונתנו לו רשות לחדש סתרי תורה להיותם סמך לשכינה בגלותא. עכ"ד.

וכ"כ עוד (כרך טו עמוד קל טור ב) דכוונת ספר הזוהר היה על הכוונה שיהיה קצת גאולה וקצת סמך לשכינה שעיימנו בגלות. עיין שם.

וכ"כ עוד שם (כרך טו עמוד ע טור ב) וז"ל: חיבור זה שעשה רשב"י ע"ה עם הצדיקים אשר בגן עדן – היה לתיקון השכינה, וסעד וסמך לה בגלותה, כי אין סעד וסמך לשכינה אלא בסודות התורה ובסודות היחודים הנסתרים, וכל מה שיאמר הנה מעניני המשיח וכיוצא, או איזה מצוה, הכל היה כוונתם לייחד השכינה, להכינה ולסעדה בגלותא. עכ"ד.

עוד כתב (כרך יג עמוד קצה טור א) כי צורך גדול הוא עסק החכמה הזאת בדור האחרון ליקבה"ו לסמך אליה בגלות, ולכן נתגלה הספר בדור הזה האחרון, לראות אם יעסקו בו באמיתות לעשות סעד וסמך לשכינה. עכ"ד.

וכ"כ עוד (תיקו"ז כרך א עמוד לד טור א) וז"ל: בזכות חיבור ספר הזוהר, בעת חיבורו שהם תיקונים שהשכינה מתקנת ברזי תורה כשעוסקים בהם למטה, ועוד ע"י מה שיעסקו בה אח"כ תמיד, יתחדשו אורו וזוהרו, כי בהיותם מתעסקים בו הם מחדשים האור המחודש שנתחדש בעת חיבורו, ומזהירה השכינה ומאירה מאותו האור כתחילת חידושה מאז. עכ"ד.

וכן מבואר בהקדמת התיקו"ז (דף ב.) שעל ידי לימוד הזוהר יש מנוח לשכינה.

וכתב המהרצ"ה זי"ע בספר סור מרע ועשה טוב (שם) וז"ל: כל ספר הזוהר מיוסד על מוסרים גדולים עד אין שיעור, ובפרט להיות מרכבה ליחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה וכו'. עכ"ל.

וכתב האדמו"ר מקאמרנא בספר היכל הברכה (פר' עקב ז יט) וז"ל: ובזמן הזה אי אפשר להמשיך שכינתא עלינוה אלא ע"י הזוהר וכו'. עכ"ל.

וע"ע בתיקו"ז מז"ח (דף קמח:) וז"ל: אסתכם קוב"ה ושכינתיה למעבד האי חיבורא על יד ההוא דאתגליא, וכניס ביה עילאין ותתאין לאשכחא בה נייחא לשכינתא בגלותא וחירו לה ולבנהא. ע"כ.

ואין לך מה לדאוג בלימוד חכמת ספר הזוהר ותיקונים ותורת הקבלה, כיון שבזמן הזה כל דברי קבלה נכתבו ונחתמו בספרים^{צ"ה}. ועתה הנסתרות נעשו לנו כמו הנגלות^{צ"ו}.

באר מים חיים

^{צ"ה} **כתב** המקובל ר' יעקב אבוחצירא בגנזי המלך (ליקוטי שושנים עמוד רפט ד"ה או יאמר והלאה) וזתו"ד: כי יש ב' טענות של היצה"ר מדוע צריך להימנע מלימוד הקבלה [אפשר להסמיק לזה מש"כ אדונינו הגר"א (ישעיה פו פסוק ט) שהיצה"ר מונע מלימוד הקבלה].

א' אומר לך, זה מעשה מרכבה וצריך נביא ששמע מפי ה' שיודיע לנו הדבר על אמיתתו, ועכשיו בזמנינו אין נביא ולא רוח"ק.

ועוד טענה שהרי הלומד קבלה צריך גוף קדוש ונקי מכל דבר רע כמו ישראל שיצאו ממצרים וכו', אבל גופות הזמן הזה שגברה הסטרא אחרא הם סרוחים ומטונפים, ועל מי תחול הקבלה.

לפיכך בא משה רבינו ע"ה להזהיר לישראל ואמר להם אל תשמעו לדברי היצה"ר, כי מה שאומר לכם שבזמן הזה אין נביא ולא רוח"ק, דבריו מהבל ימעטו, כי גם בזמן הזה הכל ערוך ומוכן כשולחן הערוך לפני האדם, דכל דברי קבלה נכתבו ונחתמו בספרים. [והיינו דאף שאין רב מוסמך ללמוד ממנו קבלה, בכל זאת כיון שכל דברי קבלה נכתבו ונחתמו בספרים שפיר דמי. וכן ראיתי שכתב המקובל ר' ישראל אליהו וינטרוב זצ"ל בנפש אליהו (חלק מכתבים, מכתב א) דהלומד מתוך ספרי קבלה מוסמכים הרי זה כמו רב מוסמך]. וכנגד זה אמר לא נפלאת היא ממך.

וכנגד הטענה השנית שטוען היצה"ר שצריך להיות גוף נקי וקדוש, גם זה אינה טענה כי גם בזמן הזה הרוצה להתקדש וליטהר יכול להיות קדוש וטהור, כמו שאמרו רז"ל הבא ליטהר מסייעים אותו, ועל זה אמר לא רחוקה היא, דהיינו הקדושה והטהרה אינה רחוקה ממך, ואזיל ומפרש כל הפסוקים שאחר זה, וזה שאמר: לא בשמים היא לאמור מי יעלה לנו השמים ויוריד לנו מעשה מרכבה, ויודיע לנו על אמיתתו, לזה אמר אל תחשוב כן כי לא נשארה בשמים, וגם לא מעבר לים היא כנגד הטענה השניה שטוען היצר הרע שדברי קבלה צריכים גוף קדוש וטהור ונקי כמו ישראל שעברו את הים, והיו כולם גוף קדוש וטהור ונקי, גם זה אינה טענה כי אין תלוי בגוף הטהורים שעברו את הים אלא גם עכשיו הכל תלוי בירי האדם שיוכל להתקדש וליטהר עד שיהיה ראוי לקבל מעשה מרכבה, וזהו שסיים: כי קרוב אליך הדבר מאוד בפין ובלבבך לעשותו, שהכל תלוי בך – כשתתקדש בלבבך ובפין יכול אתה לעשות הכל ולידע דברי קבלה. עכת"ד הקדושים.

^{צ"ו} **כתב** מוהר"ר יעקב צמח (סוף הקדמתו לעץ חיים) וז"ל: גילוי חכמה זאת עתה בדורות גרועות הוא כדי שיהיה לנו מגן עתה לאחוז בלבב שלם באבינו שבשמים כי באותן הדורות הקודמים היו אנשי מעשה וחסידים והמעשים טובים היו מצילין אותן מפני המקטריגים, עתה רחוקים אנו משורש העליון כמו השמרים בתוך החביות, מי יגן עלינו אם לא קריאתינו

ולכן מצוה לגלות בדורות אלו את חכמת הקבלה^צ. ואחר שבזכות זה עתיד לבוא מלך המשיח ולא בזכות דבר אחר, אין ראוי להתרשל^צ. ולימוד הזוהר מביא לענוה ומציל מהגיאות^{צט}.

באר מים חיים

בחכמה הזאת הנפלאה והעמוקה. ובפרט על דרך שכתב הרב ז"ל שהנסתרות נעשו עתה כמו נגלות, כי בדור הזה מושל הזנות ומלשינות ולשון הרע ושנאה שבלב ונתפשטו הקליפות באופן שמתבייש האדם לנהוג דברי חסידות, והשם יגן עלינו וימחול לעווננו, אכ"ר. עכ"ל.

והמהרצ"ה זי"ע בספר מעין גנים (פ"א) כתב, שלפי שבדורות הראשונים נמשכו אחר לימוד החקירות והפילוסופיא, לכן יצאו אז גדולי הדורות באזהרה זו, אבל משנת ה'של"ה לבריאת העולם שנפתחו מעיינות החכמה (בזמן האריז"ל) והנסתרות נעשו לנו כמו הנגלות אז די שיהיה לאדם כל יום שיעורים כסדרם בנגלות התורה, ואז יכול לבוא גם לחדרי פנימיות התורה. עכ"ד.

וכתב הרמ"ק באור יקר (כרך יג עמוד קצה טור א) דכל מה שמבואר בזוהר דצריך לכסות את הסודות, זה נאמר בדורות הראשונים, אבל עתה בדורו של משיח ניתן רשות מן השמים לעסוק בסתרי תורה ובסודות הזוה"ק, כי יש צורך גדול בעסק החכמה הזאת בדור האחרון ליקבה"ו לסמך אליה בגלות, ולכן נתגלה הספר בדור הזה האחרון, לראות אם יעסקו בו באמיתות לעשות סעד וסמך לשכינה. עכ"ד.

^צ בתניא קדישא (אגרת הקודש פכ"ו) כתב וז"ל: כל חכמת הקבלה הייתה נסתרה בימיהם ונעלמה מכל תלמידי חכמים כי אם ליחידי סגולה, ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים כדאיתא בגמרא, כמש"כ האריז"ל דדוקא בדורות האלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה. עכ"ל.

^{צח} כתב מהר"א אזולאי (בהקדמה לספר אור החמה) וז"ל: ומצאתי כתוב, כי מה שנגזר למעלה שלא יתעסקו בחכמת האמת בגלוי היה לזמן קצוב עד תשלום שנת הר"ן, ומשם ואילך יקרא דרא בתראה והותרה הגזירה והרשות נתונה להתעסק בספר הזוהר. ומשנת הש' ליצירה מצוה מן המובחר שיתעסקו ברבים גדולים וקטנים כדאיתא ברעיא מהימנא. ואחר שבזכות זה עתיד לבוא מלך המשיח ולא בזכות אחר, אין ראוי להתרשל. עכ"ל. וע"ע בזה באורך בספר ויקהל משה (בסופו) ובהקדמת הזוהר לבעל הסולם (אותיות נז-סא).

^{צט} כ"כ ביושר דברי אמת (סימן טל).

וכן איתא במדרש פנחס (דף לו. אות עג) דסיפר רבי פנחס מקוריץ זיע"א שביקש מרבו מה יעשה שינצל מן הגאווה, והפציר לו מאוד על זה, ואמר לו רבו ללמוד זוהר, וא"ל (ר"פ) אני לומד זוהר, וא"ל (רבו) למוד הרבה זוהר. עכתוה"ד.

ובזה הלימוד מבער הקוצים והרע שבנפשו ויזכה לדבק עצמו לאור עליון ויזכה לכל מידות טובות בעולם^ק. ומסיר הזוהמה ותאוות רעות ויתר מידות רעות^{קא}. ובעת לימודך בספר הזוהר ממש השכינה שורה עליך והקב"ה מאיר עליך אור וחיות^{קב}. ואין יצר הרע יכול להתגרות בקי^ק. ועל זה בעיקר כיוונו חז"ל באומרם המאור שבה מחזירו למוטב^{קד}. ולימוד הזוהר מועיל לפרנסה^{קה}. ועל ידי עיון עמוק בסודות התורה, יוכל לפקוד עקרות^{קי}. ולרפאות חולאת חזק^{קי}. ורפואה לרגלים והוצאת קוץ^{קי}. גם לימוד הזוהר הוא סגולה למגיפות ושערורות^{קט}.

באר מים חיים

^ק כ"כ האדמו"ר מקאמרנא זי"ע בחומש היכל הברכה (פר' דברים).

^{קא} כ"כ בספר נתיב מצוותיך (בהקדמה).

וכן מבואר בזוהר (פר' בהעלותך דף קנג.) וז"ל: אינון דמשתדלי ברזי אורייתא דאיהו אור כו', אינון מתדכין בה. ע"כ.

^{קב} כ"כ בנתיב מצוותיך (נתיב היחוד שבייל א אות ד).

^{קי} כן איתא באבן שלמה (פ"ח אות כז).

^{קד} כ"כ בספר דברי תורה לאדמו"ר ממונקאטש זי"ע (מהדורה ב סימן ט, וע"ע שם בסימן קלו, ובמהדורה ד סימן קיג).

ועיין באגרות שומר אמונים (אגרת א) שכתב וז"ל: והוה מרגלא בפומיה דרבינו צבי הירש מזידיטשוב זיע"א (בעל העטרת צבי ומכונה בפי כל שר בית הזוהר) לאמור תמיד לאנשי שלומו ותלמידיו ולכל באי ביתו, כי רק הלימוד הקדוש הזה הוא שדיברה תורה שהוא מגן ומחסה נגד המקטרגים ונגד היצה"ר שיזכו לתקן את נר"ן שלהם נקי ובר מכל סיג ופגם, לטהר ולקדשם בקדושה עליונה. עכ"ל.

וכתב המהרצ"ה זי"ע בספר סור מרע ועשה טוב (שם) וז"ל: כל ספר הזוהר מיוסד על מוסרים גדולים עד אין שיעור וכו', ומעיר עיני ישנים מתרדמתם ומסיר לב האבן אם אבן הוא נימוח וכו'. עכ"ל.

^{קה} כן איתא במדרש פנחס (עמוד קלג אות מג).

^{קי} ספר המידות (ערך סוד).

^{קי} ספר המידות (שם).

^{קי} אמרי פנחס (שער ט אות ג).

^{קט} אמרי פנחס (שער ו אות עג).

ובין לומדי תורת הסוד אין לא שנאה ולא קנאה ולא תחרות אלא כולם באהבה ואחדות גמורק'. כללו של דבר, יזהר יותר בזהירות גדולה שיהיה עיסקו בפרד"ס בכלל, ולא יחוש ללעג השאננים שמלעגים עליו ואומרים: ראו פלוני שעוסק ברזין דאורייתא ואומר בליבו כבר השלים הפר"ד, לא יחוש ללעגיהם ויאבדו הם ואלף כיוצא בהם ואתה לא תתבטל יום אחד מימיך שתעסוק בפר"ד ולא בסוד, אך יהיה לימודך בפרד"ס בכלל בארבעתן יחד, ולא יכנס בליבך מורא ופחד לומר לא אלמד בסודות שמא אטעה ואבוא לידי קיצוץ ח"ו בנטיעות, ויאמרו עלי צלל במים אדירים והעלה חרס בידו, ואהיה בונה טפח ומקלקל תשעה טפחים ח"ו, לא כן אחי, הלא ידעת ששלוחי מצווה אינן ניזוקים ואמרו הבא ליטהר מסיעים אותו, ואף אתה לא תירא מזה ודפוק על דלתי ביהמ"ד ללמוד בפרד"סקי".

באר מים חיים

ק' כן כתב בספר סוד ה', שבין לומדי תורת הסוד אין לא שנאה ולא קנאה ולא תחרות אלא כולם באהבה ואחדות גמור.

וכידוע מהספה"ק בגודל האחדות שצריכה להיות בין החברים העוסקים בסוד ה', בא וראה מה שכתב מהרח"ו בשם האריז"ל, דבפרט אהבת החברים העוסקים בתורה צריך כל אחד ואחד לכלול עצמו כאילו הוא איבר אחד מן החברים שלו, כמבואר בשער הכוונות (דרושי ברכות השחר) ושער הגלגולים (הקדמה לח). ועיין בזה בקונטרס דעה חכמה לנפשך (שיעורים בספה"ק תורת חכם סימן ו דף א:).

ק"א **כתב** בספר תורת חכם (משלי סימן לא) וז"ל: ועוד רמז היין הוא, כי יין בגמטריא 70 ואמרו נכנס יין יצא סוד, וזה להורותינו שיהיה עסק התורה בפרד"ס בכלל שלא ילמד בפר"ד לבד ויניח הסוד, כי הוא מפרי"ד אלוף ח"ו וכאילו הפריד הנשמה מהגוף, כי הנה פר"ד הן גוף התורה והסוד הוא נשמתה, וכיוון שעוסק בפר"ד שהוא הגוף ויניח הסוד הרי הפריד הנשמה מהגוף, ולכן יזהר יותר בזהירות גדולה שיהיה עיסקו בפרד"ס בכלל.

ולא יחוש ללעג השאננים שמלעגים עליו ואומרים ראו פלוני שעוסק ברזין דאורייתא ואומר בליבו כבר השלים הפר"ד, לא יחוש ללעגיהם ויאבדו הם ואלף כיוצא בהם ואתה לא תתבטל יום אחד מימיך שתעסוק בפר"ד ולא בסוד, אך יהיה לימודך בפרד"ס בכלל בארבעתן יחד, ולא יכנס בליבך מורא ופחד לומר לא אלמד בסודות שמא אטעה ואבוא לידי קיצוץ ח"ו בנטיעות, ויאמרו עלי צלל במים אדירים והעלה חרס בידו, ואהיה בונה טפח ומקלקל תשעה טפחים ח"ו, לא כן אחי הלא ידעת ששלוחי מצווה אינן ניזוקים, ואמרו הבא ליטהר מסיעים אותו, ואף אתה לא תירא מזה ודפוק על דלתי ביהמ"ד ללמוד בפרד"ס.

והשלם נפשך בארבעתן, כי כתב הרב האלוקי עיר וקדיש מן שמיא נחית ה"ה הרה"ק קודש קודשים האר"י זצוק"ל כי מי שאינו משלים נפשו בפרד"ס שאינו עוסק בארבעתן והוא

ודע כי צריכין ללמוד זוהר בגוף נקי, וצריך להזהר בטבילת עזראק"ב.

באר מים חיים

מבטל אחד מהם, הרי הוא חוזר בגלגול פעם שנית להשלימו, ולכן יזהר ללמוד בפרד"ס כולו, כי אינו יודע אם הוא בגלגול שני או שלישי, וכבר בא בגלגול ראשון, ולא בא עכשיו לעולם אלא להשלים אחד מהפרד"ס שחיסר בתחילה, והוא אינו יודע כי נחסר ממנו מקודם דרך הפשט או רמז או דרש או סוד, לכן ילמד בארבעתן וטוב לו סלה.

ואנשים אשר פיהם שווא ידבר על ספרי הסודות לומר שאין לו ללמוד בהם כי הם מטריפים דעתו של אדם, ושמא יטעה ויקצץ בנטיעות ח"ו, ויצא מדעתו מפני עומק הדברים, ויהיה כבן עזאי שהציץ ומת או כבן זומא שהציץ ונפגע, כבר גלותי חרפתם בספר מתוקים מדבש פירוש תיקוני זוהר תיקון חד ועשרין, עיין בדברינו שם. עכ"ל.

וע"ע בספר צבי לצדיק לרבינו צבי מזידיטשוב (פירוש על ספר זוה"ק, בהקדמה) וז"ל: פעם שאל רבינו לאחד התלמידים החשובים מדוע לא לומד בזוה"ק והתיקונים ובכתבי האריו"ל, וענה בשברון לב: רבי, מה אעשה כי ללימוד הקדוש הזה צריכים קדושה יתירה וטהר גברא, ואני אין בי זאת, ואך אוכל לגשת לקודש קודשים ללמוד. ואמר לו רבינו אך אינך עוד קדוש וטהור צא ולמד לימוד הקדוש הזה ותדבק בו, וכזה ראה וקדש, ואז תתקדש ותטהר, כי א"א בדור הזה להשיג דבר מה בלעדה. עכ"ל.

ועיין מש"כ בכסא אליהו (שער ב) וז"ל: אתה קורא משכיל אם תבקש נפשך ליכנס בחדר חכמה זאת, אין ביד אדם למנוע אותך, כי כבר הורשית לזה מפי סופרים מפי ספרים, ומה גם בזמן הזה אשר יש עת רצון תמיד ללמוד חכמה זאת, ואז תעשה קביעות כמו שעה וחצי אחר התפילה ללמוד בהם חכמת האמת, ובחודש אלול חצי יום תלמוד חכמת האמת וחצי היום תלמוד טור וב"י וש"ע הל' ר"ה וכיפור סוכה ולולב עם כל הפוסקים השייכים להם, ובעשי"ת לא תלמוד כלל כי אם חכמת האמת דוקא. עכ"ל.

קיי דע כי צריכין ללמוד זוהר בגוף נקי, וצריך להזהר בטבילת עזרא, וכתב במאור ושמשי (ר"פ אמור) שהרוצים להשיג גופי תורה ומצוות צריכים להיות נזהרים מאוד בטבילת עזרא, ובלא"ה אפשר להגיע בלימוד זה לאפיקורסות ודעות כוזבות. עיין שם.

ובנועם אלימלך (פר' כי תצא אות ח) כתב וז"ל: כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור כו', ע"ד הרמז, שהתורה הקדושה מרמזת על איש צדיק ההולך בדרכי השי"ת, אבל עדיין אינו טהור בכל מחשבותיו, וזהו כי יהיה כו' מקרה לילה, שאירע לו מקראות של שפלות וחטאים חלילה הנקראים לילה, דהיינו שאין גופו טהור לגמרי שיהיה נשמר מטומאת קרי ח"ו, ועיניו מלהסתכל הסתכלות לא טובות ומלראות ברע, ואזניו משמוע ופיו מלדבר דבר שאינו צורך גבוה לעבודתו ויראתו ית"ש.

ויצא אל מחוץ למחנה, פירוש הכתוב משיאו עצה, מאחר שיצא חוץ למחנה קדושים, צריך לתקן עצמו במדריגות תחתונות, שלא יאחז בדרכי הצדיקים הקדושים האמיתיים העוסקים

ויש מחמירים מאוד בזהק"י.

באר מים חיים

בסודות עליונים ביראתם ובאהבתם שלימה, בלי שום סיג ונדנדוד חטא והרהור עוון כלל, ולא כן הוא שמחשבתו פגומה ואינה צלולה בקדושה ואבריו אינם מתוקנים, ואיך יכנס בהיכלא דמלכא לחפש ולפשפש באוצרות המלך, הם הסודות התורה הקדושים העליונים, ואדרבה ח"ו קנאים פוגעים בו, הם הקליפות החיצונים, ומתאחזים בו להחטיאו ולהכשילו יותר חלילה.

ולכן צריך לתקן את נפשו ואיבריו באיזה ענינים שהם מחוץ למחנה הקדושה העליונה, דהיינו שיסגף עצמו באיזה סיגוף ויתחרט וישוב ויזהר וישמר עצמו מהדברים המביאים אותו לידי חטאים הנ"ל, ויראה להתאמץ ולהתחזק להצליל את מחשבותיו, ולדקדק במעשיו ולהסתכל בהם אם הם עשויים באמת בלב שלם בלי שום תערובות חמץ וסיג ופסולת, ושיהיו מעשיו בדרך אמת בלי שום ערבוב טוב ורע, ולדבק עצמו בהתורה הקדושה ולעסוק בה בטהרה, לטבול עצמו בעת שצריך טבילה, ואז יתלהב בו בקרבו לדביקות והתלהבות בהירות קדושה עליונה.

וזהו כוונת הפסוק והיה לפנות ערב, רצ"ל כאשר יפנה את התערובות הרע שהיה בו כנ"ל, ורחץ במים, רמז להתורה הקדושה הנקרא מים, וגם מים כפשוטו, שיעסוק בתורה בטהרה בטובלו במים כנ"ל, ואז וכבוא השמש, רצ"ל כשיבוא לו הבהירות והתלהבות, יבוא אל תוך המחנה, פירוש אז יבוא אל פנימיות המחנה הם הסודות העליונים וק"ל. עכ"ד.

ובדרכי חיים ושלום (השמטה לסימן תתפד) מובא שגם סכנת גופו ומשפחתו יכולה לבוא עי"ז, וכתב שהאסון באחד שיצא מדעתו ונשארה אשתו עגונה רח"ל הנזכר בשו"ת מנחת אליעזר (ח"ב סו"ס כה) היה בסיבת לימוד סתרי תורה בלי טהרה.

וכבר צווח והזהיר ע"ז ג"כ השל"ה (שער האותיות אות טהרה) שחלילה וחלילה לקרוא בזוה"ק ובתיקונים וכיוצ"ב בספה"ק של סתרי תורה בלא טבילה, אפילו אם יצטרך להתבטל בשביל זה מלקרוא בהם זמן רב, כי דבר זה הוא סכנה לנפש ח"ו. וכבר אירעו רח"ל כמה מאורעות שאנשים יר"ש ות"ח קיצצו בנטיעות, ואמרו צדיקי הדור שאירע להם כן מחמת שעסקו בספה"ק בלי טבילה לעת הצורך. ע"כ.

ק"י כתב בספר מגדלות מרקחים לבן השל"ה הקדוש (סימן כא) שאין לומר אף בריך שמיה שהוא מהזוה"ק בלי טבילה, וכן נוסח "כגוונא" בליל ש"ק ואתקינו סעודתא ויהא רעוא, חלילה לומר בלי טבילה, ואפילו גמרא אין ללמוד, רק בעיון בלי להוציא בפה, ומקובל בידינו שכל ההיתר הוא ללמוד הלכות פסוקות בשו"ע. עכ"ד.

וכתב בדברי יציב (ח"א סימן כו אות ד) שאפילו סדר רחיצת ידים לא יעשה בעל קרי, אלא רק מי שהוא טהור ולא יכול לטבול בע"ש או לתפילה כיון שסדר זה תלוי בכוונות, וכתב שאפילו בהרהור בעלמא אסור ובהדא כבשא דרחמנא לית ליה עסק. ועש"ע.

וע"י הטבילה יהיה לך תועלת גדולה להשגה"י.

באר מים חיים

ומה שהביא בכה"ח (סימן עו סקכ"ב) כוונת רחיצת ידים במקום מקוה לבעל קרי, הוא רק לחולה שאינו במציאות שיטבול אבל לא בשאר סיבות.

וכן מבואר בסידור נהר שלום להיר"א ז"ל (עמוד 854) שקודם שהעתיק סדר נט"י של האר"י ז"ל שמועיל במקום טבילת קרי – כתב שהוא רק בתנאי: והוא חולה ולא יעצור כח לטבול. ע"כ. משמע דוקא בכה"ג שהוא חולה, הא לאו הכי אין לעשות סדר נטילה זו לבע"ק כלל, וזאת משום שסדר זה תלוי בכוונת האסורות לבע"ק לכוין בהם, רק אדם טהור רשאי לעשות סדר נט"י זו לתוספת קדושה וטהרה.

ואף אחר תשמיש המיטה יש להזהר בטבילה, כמש"כ במשמרת שלום (למהר"ש מקאדינאו) וז"ל: יש ליזהר מאוד בטבילה אחר תשמיש המיטה או כשרואה קרי ר"ל, והמדקדקים הולכים למקוה תיכף ומייד בקומם, ואין מוציאים מפייהם שום דבר קדושה קודם הטבילה כשצריכים לטבול. עש"ע.

ק"י כמש"כ מהרח"ו בהקדמתו לע"ח (סור מרע אות ו) וז"ל: ואין לך דבר המועיל להשגת האדם כמו הטהרה והטבילה שיהיה טהור בכל עת. ומורי (האר"י) ז"ל עם היות שהיה לו חולי השבר שהקור מזיק לו, לא היה מונע מלטבול בכל עת. וכ"ה בשער רוה"ק (דף יא:): ובסידור האר"י לר' שבתי (כוונת הלימוד דף קל.). ובבניהו בן יהודע (זיכור הנפש דף יח:).

וכתב בטהרת הקודש (מאמר תיקון היסוד פ"א) וז"ל: וגילה הבעש"ט לתלמידיו, שעיקר מדריגותיו השיג על ידי טהרת המקוה, והגם שמובא במקום אחר שהשיג מדריגותיו על ידי תפילה, הנה שניהם צודקים, כי על ידי טבילות זכה לתפילות קדושת ונוראות, ועי"ז השיג מדריגותיו. עכ"ל.

וביזר דברי אמת (אות מב) כתב וז"ל: אמר הבעש"ט הק' שמה שזכה לכל המדריגות שלו – הכל הוא בעבור שהתמיד בטהרת המקוה תמיד, ובאמת זהו ענין גדול מאוד כי המקוה מטהרת את הגוף והנפש. עכ"ל.

ובזרע קודש (לפסח) כתב וז"ל: ענין טהרת המקוה הוא כתינוק המתעלם בחיק אמו, ואח"כ נולד בריה חדשה בטהרה, ולכן ל'ב ט'הור ב'רא ראשי תיבות טב"ל, ורוח נכון חדש שנולד בריה חדשה, ועי"ז ממשיך על עצמו טובות העליונים, שיכולין עתה להשפיע עליו ע"י שנעשה בריה חדשה בטהרה. עכ"ל.

ועיין בקונטרס סור מרע ועשה טוב (ד"ה השביעית) שכתב וז"ל: ולטבילת קרי טבול במים קרים וכו', ועי"ז יזכה להשגה, וכן קיבלתי מרבותי. עכ"ל.

והטבילה מועילה מאוד לרפואה^{קטו}.

ודע כי חכמת האמת חכמה עמוקה היא עד מאוד, ובמקום שחכמת הפילוספיא מסתיימת – שם מתחילה חכמת האמת שהיא חכמת הקבלה^{קטז}. ותורת הקבלה נקראית נסתר מטעמים ידועים^{קי}.

באר מים חיים

^{קטו} **כמש"כ** בשפתי קודש (דף מז) בשם הרה"ק ר' דוד מטאלנא ז"ל שאמר בשם הבעש"ט הק' שטבילה אחת אין בזה בית מיחוש, ואני אומר שב' פעמים הוא טוב וג' פעמים הוא רפואה. עכ"ד.

וכ"כ בסידור לב שמח וז"ל: שמעתי ממו"ח הרה"צ הק' מוהר"ש מבעלז זצוק"ל, שלכך מסיימת הגמרא (ברכות דף כב.) בענין טבילת עזרא שכל הנוזהר בה מאריך ימים, לפי שדרך התלמידי חכמים שיש לו מזג רך – ויחשוב שאם ילך למקוה יזיק לו, ולכך איתא בגמרא שמאריך ימים מבלי להזיק חלילה. עכ"ל.

^{קטז} **כמש"כ** בשיחות הר"ן (שיחה רכה) וז"ל: ואמר, שבמקום שחכמת הפילוספיא מסתיימת – שם מתחיל חכמת האמת שהוא חכמת הקבלה. עכ"ל.

ועיין שם מה שביאר מוהרנ"ת ז"ל בענין זה, וזתו"ד, כי הפילוסופים לא חקרו כי אם עד הגלגלים ומשם ולמעלה אינם יודעים כלום, וגם בחכמות שמהגלגלים ולמטה הם נבוכים הרבה וכו', וחכמת האמת כוללת כל חכמת הגלגלים בתיבת אחת – "עולם העשיה", וכל חכמת הקבלה הוא מעולם העשיה ולמעלה דהיינו עולמות יצירה ובריאה ואצילות ולמעלה למעלה וכו', ובפנימיות עולם העשיה אין לפילוסופים שום השגה, וחכמת הקבלה מדברת רק משורש העשיה ברוחניות ומשם ולמעלה, נמצא שבמקום שמסתיימת חכמתם של המחקרים – משם מתחלת חכמת הקבלה, ולחכמה זו אין גבול כלל, ואין חקר לתבונתו, ותמיד יהיה עדיין גבוה מעל גבוה וכו'. עש"ב.

וע"ע בזה בליקוטי הלכות (הל' נט"י ה"ו אות ע"ט) שדיבר מזה גם כן.

וכן אמר אדונינו הגר"א ז"ל, וכמובא בכתר ראש (אות ס"א) וז"ל: פילוסופיא, אמר רבינו שממקום שמסתיים הפילוסופיא – משם ולמעלה מתחיל חכמת הקבלה, וממקום שמסתיים קבלת הרמ"ק – משם ומעלה מתחיל קבלת האר"י ז"ל. עכ"ל.

^{קי} **הנה** מה שחכמת הקבלה נקראית נסתר, ולכאורה ממ"נ אם לומדים הרי זיל קרי ביה רב הוא ויגעת ומצאת, ואם לא לומדים א"כ גם נגעים ואהלות הם נסתר?

וביאר בזה בספר יושר דברי אמת (אות ח) בביאור מאמר ש"ס (סוכה כח.) דבר גדול מעשה מרכבה, דבר קטן הוויות דאביי ורבא. ולכאורה איך אפשר"ל דהויות אביי ורבא דבר קטן הוא, והלא זה מעיקר תורתינו מסיני, ועיקר התורה לדעת את המעשה אשר יעשון שזה עיקר

ומעתה תבין כי עיקר התורה הוא חלק הסוד שבה, וכל בריאתו של האדם לא נברא אלא לדעת קונו ולעבדו, ואם לא נתעסק בסוד מהיכן ידע מהות הבורא וכיצד היא עבודתוֹקיי. וכל זמן שלא יבין הסוד, גם הפשט אינו ברורִקיי. ועל ידי לימוד ספר הזוהר זוכה האדם להוסיף שלימות להשכיל בהבנה של כל חלקי נגלות התורהִקיי. ועל ידי לימוד ספר הזוהר גם חלק הנגלה מתברך בזכרונִקיי. ולכן צריך האדם להשתדל מאוד בלימוד התורה, ויותר ברזי התורהִקיי. ואין דעת האדם מתיישבת ומתרחבת אלא ע"י ידיעת סודות התורהִקיי.

באר מים חיים

האדם בעוה"ז וכו' ? אבל האמת שהנגלה והנסתר הכל אחד, כי הכל אחר כוונת האדם שאם כוונתו רק לידע ענינה הרי זה דבר קטן, אבל אם חושק לדביקות שמו יתברך להיות מרכבה לשכינה ע"י התורה והמצוות, אז הן ע"י נגלה והן ע"י נסתר יזכה לזה.

וזה הכוונה דבר קטן היות דאביי ורבא, רצ"ל הלומד רק לחידוד דבריהם הרי זה דבר קטן, אבל מי שלומד מעשה מרכבה, רצ"ל להיות מרכבה להי"ת ע"י התורה הרי זה דבר גדול. עכ"ד.

ורבינו חיים מואלז'ין בנפה"ח (שער ד פכ"ח) כתב באופ"א, שתורת הנסתר נקראית כן משם שהוא הדרך הנסתר מהתוה"ק שאינו כתוב מפורש ומבואר בה, אלא שנסתר ונטמן הענינים אלו ברמז בדבריה, ודרך הנגלה שבה הוא הפשוטו של מקרא שהוא כתוב מפורש ומבואר בה.

ובזה ביאר מאמר הזוהר דאורייתא איהי סתים וגליא, והיינו לשון נסתר ונגלה כלפי התורה ולא כלפי האדם. ושם בסוגריים איתא: ולא כמו שראיתי בספר כתוב וכו', וכתב שם שאלת היושר דברי אמת הנ"ל ובא להפקיע מהבנתו. ועיין בלשם (הדע"ה דרוש ה אות ח).

קיי **כמש"כ** ר' יעקב אבוחצירא בגנוזי המלך (תיקון התשובה אות מא, ושם בליקוטי שושנים עמוד רפט ד"ה או יאמר) וכ"כ במחשוף הלבן (פר' בראשית) וכ"כ ר' דוד אבוחצירא בפתח האהל (פר' בראשית אות ט).

קייט **כמבואר** בביאור הגר"א למשלי (ב ט) וכן הביא בשיח יצחק (בסידור הגר"א אשי ישראל, בפירוש על ברכות התורה).

קיי **כמש"כ** הרמ"ק בביאורו לזוהר אור יקר (כרך יד שער ג פ"ג).

קיי **כמש"כ** הרמ"ק (שם בפ"א).

קיי **כמש"כ** מהרח"ו בשער ההקדמות (בהקדמה) ובשער המצוות (פר' ואתחנן) וכ"כ בשמן ששון (על עץ חיים שער מט פ"ה).

קיי **כמש"כ** ר' יעקב אבוחצירא במעגלי צדק (אות ו).

וגודל העסק בענין זה הוא באין ערך וחקר כלל כי בזה הלימוד הרי הוא עוסק באור קדושתו יתברך עצמו בלי התלבשות כלל, ונעשה גופו מקום ומעון לשכינת עוזו יתברך שמוקדי. ואין לך שום התנצלות לפטור עצמך מלימוד זהקבי. ומי שלא טעם טעם עץ החיים – לא טעם טעם חיים מעולם, ומי שלא הסתכל ולא ראה את דברי הזוהר, לא ראה זוהר אור תורה מימיו, כי היכל המלך הפנימי הוא רק חלק סתרי תורה שהוא דברי הזוהר והאריז"ל אשר כל דבריהם הוא רק באצילות עצמו, אשר שם הוא עיקר גילוי של מלך מלכי המלכים הקב"ה יושב עוטה אורה מתלבש בעשרה לבושים, אשר עמם נהוריה מתייחד ומתגלה בהם בניו יקריה, מאיר ומזהיר בכל טעמי תורה, והוא תורת האצילות אשר עליה אמרו רז"ל, שהקב"ה יושב ועוסק בתורה, ורצה לומר, שמגלה וממשיך ומתפשט אורה תמיד והוא אור פנימיות התורהקבי.

והנה נודע כי אין הדין נתקן אלא בשורשוקבי, ושורש הקבלה בעולם האצילות שהוא שורש כל העולמותקבי, נמצא כי על ידי שעוסק בתורת הקבלה, הוא מתקן הפגמים בשורשם. וגם שכנגד ד' חלקי פרד"ס התורה יש באדם גוף נפש רוח נשמה וד' אותיות הוי"ה ב"ה, וקבלה כנגד נשמה ואות יו"ד משם הוי"ה, וכאשר יחטא האדם ואשם, כמו שיפגום האדם בעצמו, כן יפגום בתורה ובאותיות השם ובד' עולמות, ותיקון החטאים בשורשם לעסוק בכל הפרד"סקבי. וגם כי אין האדם יכול לשוב בתשובה שלימה

באר מים חיים

קבי **כמש"כ** בלשם שבו ואחלמה (הקדמות ושערים דף ז:).

קבי **עין** בזה דברים כדורבנות בלשם שבו ואחלמה (בהקדמה לחלק הקדמות ושערים).

קבי **כמש"כ** בלשם שבו ואחלמה (חלק הביאורים ח"ב דף יג:).

קבי **כ"כ** מהרח"ו בעץ חיים (שער יג פי"א) ובשער הכוונות (דרושי קידוש ליל שבת דרוש א דף עב:) ובפרי עץ חיים (שער השופר פ"א) כי אין הדין נמתק אלא בשורשו. וכ"כ הרב ליקוטי מוהר"ן (ח"א סימן סא אות ו, וסימן רעז, וע"ע שם בסימן מא) ועיין נפה"ח (שער ב סוף פרק יא) וספר תניא (ליקו"א פרק לא) ובפירוש רע"ב על מגילת רות ע"ד הסוד.

קבי **כמש"כ** מהרח"ו בשער המצוות (בהקדמה, ובפר' ואתחנן) ובשער ההקדמות (בהקדמה) ובשער הפסוקים (פר' ואתחנן) ובשער הגלגולים (הקדמה יז) ובשער מאמרי רז"ל (מס' אבות פ"ו מ"א) ועיין בנגיד ומצוה (בתחילתו) ובספר כנפי יונה (ח"ב סו"ס כב) ובדבש לפי (מערכת ק' אות לז ואות נב, ומערכת ר' אות א) ובעוד ספרים רבים.

קבי **כמש"כ** ר' יעקב אבוחצירא בגנוי המלך (תיקון התשובה אות מ"א) וסיים בזה"ל: והנה כשיתעורר האדם לשוב בתשובה, צריך שתהיה התשובה מעין המשובה כדי לתקן אשר

כתיקנה, עד שידע שורש מקום אחיזת נשמתו ובחינות המגולגלים מבחינת נשמתו, וזה אי אפשר לידע כי אם על ידי חכמת האמתקלא.

ונמצא שהרוצה לעבוד לפני בוראו עבודה שלימה צריך שיעסוק בכל חלקיה כפי יכולתו, כדי שיגיע ממנו התיקון אל חלקי הבריאה כולה, ועל הדרך הזה אמרו ז"ל (קידושין דף ל.) לעולם ישלש אדם ימיו שלישי במקרא שלישי במשנה שלישי בגמרא, ובכלל זה כל חלקי התורה שיחלק בהם זמנו, עד שיאחזו בכולם ולא יניח ידו מאחד מהםקלב.

באר מים חיים

עיוות, וכיון שבחטאו גרם פירוד לד' כוחות, בין שבעצמו, בין שבתורה, בין שבעולמות, בין שבשם, כך צריך לחזור לייחדם, והייחוד שלהם הוא בעסקו בפרד"ס, כי בזה גורם הייחוד להעולמות ולתקן בכל אשר פגם, וישוב הכל לאיתנו הראשון, וזה הוא התיקון הגדול לבעל תשובה – הוא עסק התורה, ובפרט בכל חלקיה וכו'. עכ"ל.

קל כמש"כ מהרח"ו בשער הגלגולים (סוף הקדמה ו).

קלא כמש"כ בזוהר חדש (שיר השירים דף פו:).

קלב כדברי הרמח"ל בדרך ה' (ח"ד פ"ב אות ד) וז"ל: ואמנם זולת זאת ההדרגה הנמצאת לגמול השתדלות בני האדם בה כשיעורו האמיתי, עוד נמצא בה הדרגה וחילוק לפי מה שצריך לתקן בה כלל הבריאה, עד שאין חלק ממנה שלא יתוקן על ידו ויושלם חלק מחלקי כלל הבריאה, ונמצא שהרוצה לעבוד לפני בוראו עבודה שלימה, צריך שיעסוק בכל חלקיה כפי יכולתו, כדי שיגיע ממנו התיקון אל חלקי הבריאה כולה, ועל הדרך הזה אמרו ז"ל (קידושין דף ל.) לעולם ישלש אדם ימיו שלישי במקרא שלישי במשנה שלישי בגמרא, ובכלל זה כל חלקי התורה שיחלק בהם זמנו, עד שיאחזו בכולם ולא יניח ידו מאחד מהם, אך שיעור העסק שיעסוק בכל אחד מהם ראוי שיסדר לפי מה שהוא האדם, ולפי כל המקרים הקורים אותו. עכ"ד.

פיוטים ל"ג בעומר

פיוט בר יוחאי להרב המקובל האלקי מוהר"ר אברהם אזולאי זצוק"ל בעל
חסד לאברהם

בר יוחאי ה' עמך רוכב שמים בעזרך:

כתר: בר יוחאי כת"ר עליון ברא נכתרת, אמוץ מופלא מוצנע גלית, מאד נעלית, אשרי
יולדתך: בר יוחאי

חכמה: בר יוחאי חכמ"ה תעוז תרום ימינך, ברוך אתה פרי בטנך, ר' אלעזר בנך, כמוך חן
נטעתך: בר יוחאי

בינה: בר יוחאי בינ"ה סוד עולם הבא שמה, רבי אבא ידע מקומה, ציירה רקמה, בצדק
אחזה פניך: בר יוחאי

חסד: בר יוחאי חס"ד ה' לבוש מידה, לקו ימינך ר' יהודה, מרגלית חמודה, להגיד בבוקר
חסדך: בר יוחאי

גבורה: בר יוחאי גבור"ה נתגבר כארי, ר' יצחק עץ עושה פרי, כבצאל בן אורי, לכל יבוא
גבורותך: בר יוחאי

תפארת: בר יוחאי תפאר"ת אדם מראהו, ר' יוסי בר יעקב הוא, נועץ ויבין סודהו, תורת ה'
כפיך: בר יוחאי

נצח: בר יוחאי נצ"ח ענף חסד החיה, אור אחד מבני עליה, והוא רבי חזקיה, שובע שמחות
את פניך: בר יוחאי

הוד: בר יוחאי הו"ד מוצל ונאצל וזרח, ר' ייסא לחבורה ארח, יציץ ופרח, פתח לבנון
דלתיך: בר יוחאי

יסוד: בר יוחאי יסו"ד נעלם בסוד הדעת, רבי חייא לנטות לטעת, וכל אוזן שומעת, בשמחה
אשיש פניך: בר יוחאי

מלכות: בר יוחאי מלכו"ת בת שבע נקראת, ר' יוסי שם לעטרת, לאות ולמשמרת, לספר כל
מלאכותיך: בר יוחאי

בר יוחאי הנה מה טוב ומה נעים, משבת אחים ועשרה שליטים, אור זורחים לנצח נצחים,
ירנן משכן ביתך: בר יוחאי

בר יוחאי סתר וסתרה וצינה, מנורה דאית ליה בעינא, בשפל קול תחנה, לראות בטובת
בחירך: בר יוחאי

בר יוחאי עמדתי על עומדי משתאה, כי ראיתי עצמי דל נכאה, איש שוגה ברואה, בושתי
הרם פני אליך: בר יוחאי

בר יוחאי ואיברי מטו בסערה, נתפרקו חוליות השדרה, בפחד ובמורא, ורגזו וחלו מפניך:
בר יוחאי

בר יוחאי דלותי ולי יהושיע, בחסד ואמת תופיע, שפע טוב תשפיע, כעת יבורך בית עבדך:
בר יוחאי

בר יוחאי אריכא גם נעמו, ובני ומזוני אלימו, עיני כלו לישועתך: בר יוחאי

בר יוחאי זוהר סתריך גלה האזינה, נפלאות אביטה סודות באמונה, ככתוב בדברי קדשך:
בר יוחאי

בר יוחאי קולי יערב וצפצופי, יפה נוף משוש הוד יופי, אמרי פי, והגיון ליכי לפניך:
בר יוחאי

בר יוחאי ה' עמך רוכב שמים בעורך:

שיר בר יוחאי לתרב המקובל האלהי הרב רבי שמעון לביא זיע"א בעהמח"ס
כתם פז [מוגה הדק היטב, כמו שנדפס בספר ביאור השיר בר יוחאי]

בר יוחאי נמשחת אשריך, שמן ששון מחבריך:

מלכות: בר יוחאי ש'מן משחת קדש, נמשחת ממידת הקדש. נשאת ציץ נזר הקדש, חבוש
על ראשך פארך: בר יוחאי

יסוד: בר יוחאי מ'ושב טוב ישבת, יום נסת יום אשר ברחת, במערות צורים שעמדת, שם
קנית הדרך והדרך: בר יוחאי

נצח הוד: בר יוחאי ע'צי שטים עומדים, לימודי ה' הם לומדים. אור מפלא אור היקוד הם
יוקדים, הלא המה יורוך מורך: בר יוחאי

תפארת: בר יוחאי ו'לשדה תפוחים, עלית ללקוט בו מרקחים. סוד תורה כציצים ופרחים,
נעשה אדם נאמר בעבורך: בר יוחאי

גבורה: בר יוחאי נ'אזרת בגבורה, ובמלחמת אש דת השערה. וחרב הוצאת מתערה, שלפת
נגד צורריך: בר יוחאי

חסד: בר יוחאי ל'מקום אבני שיש, הגעת ופני אריה ליש. גם גולת כותרת על עיש, תשורי ומי ישורך: **בר יוחאי**

בינה: בר יוחאי ב'קודש הקדשים, קו ירוק מחדש חודשים. שבע שבתות סוד חמישים, קשרת קשורי שין קשריך: **בר יוחאי**

חכמה: בר יוחאי י'וד חכמה קדומה, השקפת לכבודה פנימה. שלושים ושתיים נתיבות ראשית תרומה, את כרוב ממשח זיו אורך: **בר יוחאי**

כתר: בר יוחאי א'זר מופלא רום מעלה, יראת מלהביט כי רב לה, תעלומה ואין קורא לה, נמת עין לא תשורך: **בר יוחאי**

בר יוחאי אשרי יולדתך, אשרי העם הם לומדך, ואשרי העומדים על סודך, לבושי חושן תומיך ואורך: **בר יוחאי**

בר יוחאי נמשחת אשריך, שמן ששון מחבריך:

[ואשרי הנוסעים על ציונך, ולומדים תמיד מאמריך]:

עוד שיר לכבוד אדוננו התנ"א הצדיק רשב"י זיע"א מרבינו יוסף חיים, על סדר אבג"ד

ואמרתם כה לחי, רבי שמעון בר יוחאי:

ואמרתם כה לחי, רבי שמעון צדיקאי:

ואמרתם: איש אלהים קדוש הוא, אשרי עין ראתהו. לב חכם ישכיל פיהו, אדוננו בר יוחאי:

ואמרתם: ברוך הוא מפי עליון, קדוש הוא מהריון. מאור גליל העליון, אדוננו בר יוחאי:

ואמרתם: גיבור ואיש מלחמה, בדת תורה תמימה. מלא מדע וחכמה, אדוננו בר יוחאי:

ואמרתם: דרש כל תעלומות, בעוז ותעצומות. עלה מעלות רמות, אדונינו בר יוחאי:

ואמרתם: החבא בתוך מערה, מפני הגזירה. שם למד סתרי תורה, אדונינו בר יוחאי:

ואמרתם: ושם נברא מעין לו, וחרוב למאכלו. מה טוב חלקו וחבלו, אדוננו בר יוחאי:

ואמרתם: זכר צדיק לברכה, דין ריכא ובר ריכא. זכה רבים וזכה, אדוננו בר יוחאי:

ואמרתם: חידש כמה הלכות, הם במשנה ערוכות. זה המרגיז ממלכות, אדוננו בר יוחאי:

ואמרתם: טיהר את עיר טבריה, עשה אותה נקיה. הודו לו משמיא, אדונינו בר יוחאי:

ואמרתם: ידע כל הנסתרות, דבריו עושים פרות. ביטל כמה גזירות, אדוננו בר יוחאי:

כל ימיו אשר חיה, אות הקשת לא נהיה. כי הוא אות עולם היה, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 לכל ישראל האיר בסוד תורה הבהיר. כאור החמה מזהיר, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 מקום בחר בשמיא, עם הנביא אחיה. זה מבני עליה, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 נחמד מאוד למעלה, זכה ליקר וגדולה. כתר עליון לו נגלה, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 סיני סיני לו נקרא, ארי שבחבורה. ממנו תצא תורה, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 עשה שבעים תיקונים, יקרים מפנינים. במ תיקן העליונים, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 פתח את פיו בחכמה, הוציא אור תעלומה. תיקן זוהרי חמה, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 צדיק יסוד העולם, גילה מדרש הנעלם. יכול לפטור העולם, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 קולו זימר עריצים, והכרית את הקוצים. והציל הלחוצים, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 ראה פניו מאירים, בשבתו עם חברים. עת גילה סוד נסתרים, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 שלום רב על משכבו, מה יפיו ומה טובו. דובר אמת בלבבו, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם
 תורתו מגן לנו, היא מאירת עינינו. הוא ימליץ טוב עלינו, אדוננו בר יוחאי : ואמרתם

ואמרתם כה לחי רבי שמעון בר יוחאי :

ואמרתם כה לחי, רבי שמעון צדיקאי :

עוד פזמון אחר לכבוד אדוננו רשב"י זיע"א והוא לחן "בר יוחאי נמשחת".
 סימן שמעון חזק (מתוך ספר הילולא רבא לצי"ע הרי"ח זצוק"ל זיע"א)

בר יוחאי תגל יולדתך, ישמח אביך ואמך :

בר יוחאי ש'לימה משנתך, מורים ההלכה כמותך. אשרי איש שזכה לראותך, ואשרי אוכלים
 מלחמך : בר יוחאי

בר יוחאי מ'ורה לכל שואל, סודות התורה בעוז ואל. ואתה יסוד אור ישראל, נתקנו עשרה
 ממך : בר יוחאי

בר יוחאי ע'מוד הימיני, יושב בשבת תחכמוני. ועם אחיה השילוני, בחרת לך את מקומך :
 בר יוחאי

בר יוחאי ו'עד טוב היה לך, ביום הנבחר להילולך. ירדו העליונים בשבילך, לשמוע סוד
 תורה מפייך : בר יוחאי

בר יוחאי נ'גלו לך מצפונים, רוים וסודות העליונים. ותיקנת כמה תיקונים, היה אור שכינה
 עמך: **בר יוחאי**

בר יוחאי ח'סידא קדישא, נפשך עוז והדר לבושה. תורת אל על ליבך חרושה, ברוך אתה
 וטוב טעמך: **בר יוחאי**

בר יוחאי ז'כרונך לברכה, תורת אל בפוך ערוכה, ואורך האיר בחשיכה, בכל טוב יזכירו
 שמך: **בר יוחאי**

בר יוחאי ק'ודש הקדשים, מכבד תפארת ישישים. נכון לחש חכם חרשים, יהיה כנהר
 שלומך: **בר יוחאי**

בר יוחאי תגל יולדתך, ישמח אביך ואמך:

נוהגים לשיר המאמר אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל כו'

אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין, מי מטהר אתכם, אביכם שבשמים,
 שנאמר (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, ואומר (ירמיה יז) מקוה ישראל
 ה', מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל:

ואיתא בעבודת עבודה לאדמו"ר מטאהש זי"ע (פתגמי קודש לל"ג בעומר אות א) דהנה
 בל"ג בעומר נוהגים לשיר מאמרו של התנא ר' עקיבא שבסוף מס' יומא אמר ר"ע כו', ולא
 ידוע טעם הדבר על שום מה נתקן המנהג הלז, ומה ענין דברי ר' עקיבא שבמשנה זו
 להילולת רשב"י.

אבל כאשר מתבוננים בענין, רואים כי משנה זו היא באמת יסוד תורת רשב"י, דמצינו באד"ז
 (פר' האזינו דף רחצ. ודף רנו.) כי לרשב"י היה ניצוץ מנשמת משה רבינו ע"ה, ולכן מצינו
 כמה פעמים שבני החברייא קראוהו בשם רעיא מהימנא, שזה כינוי למשה רבינו, והענין
 בזה, כי בזה שמו רבינו הוריד את התורה לישראל, ולימדם פשטות התורה ומצוותיה,
 עדין לא השלים בזה את נתינת התורה, כי עדיין לא גילה להם את פנימיות התורה, וכדי
 להשלים הדבר ירד שנית לעולם בנשמת רשב"י, וגילה לישראל את הענינים הפנימיים
 הגנוזים בכל מצוות התורה, ולימד שצריכין להתדבק בכוונה הפנימית שבעסק התורה
 ומצוותיה, ולהתדבק באור ה' הנעלם בתורתו, וע"י קיום התורה ומצוותיה על דרך זה תהיה
 הגאולה שלימה, כמש"כ בזה"ק (ח"ג דף קכד:) בהאי ספרא דאיהו האי ספר הזוהר יפקון
 ביה מן גלותא ברחמי.

וזהו הענין שמצינו שם באדרא (דף רפז:) כי בעת פטירת רשב"י, כאשר גילה סודות נוראים
 מפנימיות התורה, ירד אש של מעלה והקיף את הבית שלמדו בו, עד שבני החברייא לא יכלו
 לסבול גודל האור והוצרכו לצאת משם, ורק רבי אלעזר בנו ותלמידו רבי אבא נשארו עמו,
 והיינו מפני שתורת רבי שמעון היינו גילוי האור הפנימי שבתורה, שעל זה נאמר (ירמיה

(כג) הלא כה דברי כאש נאם ה', וזה היה האש אשר הקיף אותם, השפעה של התגלות אור פנימי שבתורה.

וכן סיפרו בזה"ק (זו"ח פר' בראשית דף יד.) כי ביום מלאות שלוש עשרה שנה לרבי אלעזר ברבי שמעון ירד אש והקיף את הבית שישבו בו ר"ש ור"א, ומכח אש הזה שנתגלה והאיר עליהם, לימד ר"ש את תלמידיו סודות רבים בתורה במשך שלושה ימים, כי האש שסיבב את הבית היה השפעה של גילוי אור פנימיות התורה שנתגלה בו ביום.

וכן בכל שנה ושנה ביום ההילולא קדישא דרשב"י, יורד אש זה ומתגלה בלב כל אחד מישראל, וליבו של כל אחד ואחד מישראל מתעורר ביום זה לשנות דרכיו, שמכאן ואילך לא יקיים התורה והמצוות בחיצוניות לבד אלא בכוונה פנימית, לדבק נפשו באור ה' הנעלם בתורה.

ובכח זה נעשה נפשינו כלי מוכן לקבל את התורה בחג השבועות הבעל"ט, כי טרם שמקבלים בחג השבועות את פשטות התורה שניתנה ע"י משה רבינו ע"ה, צריכים להקדים לקבל ביום ל"ג בעומר את חלק פנימיות התורה אשר נתגלה ע"י רשב"י, שהיה ניצוץ מנשמת משה רבינו ע"ה.

ועל המתנה הגדולה הלזו אשר אנו מקבלים ביום זה, אנו מודים ומשבחים לה', ואנו צועקים מקרב הלב, אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, היינו אורו של אבינו שבשמים אשר אנו מרגישים מעתה בתורה ובמצוות, אור זה מקדש ומטהר את ישראל, כי התורה והמצוות אשר האדם מקיים בכוונה פנימית, מקדשים ומטהרים אותו בטהרה עילאה, וכמו שאמר הכתוב (תהילים יב) אמרות ה' אמרות טהורות, אמרות ה' – רצ"ל כאשר האדם מכוין לידבק אל אור ה' בעת עסקו בתורה, אזי אמרות טהורות, התורה מטהרתו מכל טומאה וחלאה.

ואומר מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל, כי ענין טהרת המקוה היא שע"י הטבילה חוזר האדם ומתחבר לשורשו, כידוע, שהטומאה חלה רק על דבר שנבדל משורשו, אבל כאשר אותו דבר שנבדל משורשו, אכל כגון דבר חוזר ומתחבר לשורשו, הטומאה בורחת ממנו, וכמו שמצינו (תרומות פ"ט מ"ז) לגבי שתילי תרומה שנטמאו, אם חוזר ושתלן בקרקע טהרו, מפני שחזרו לשורשן שמשם נלקחו, וכן מים שנטמאו, משיקן למי מקוה וטהרו (ביצה דף יז:), כיון שחזרו לשורשן. וכן הוא ענין טהרת האדם במי מקוה, כדאיתא בספרים הק' שע"י שהאדם טובל את גופו במים למטה נטבלה שורש נשמתו למעלה במים עליונים, ועי"ז מקבל האדם השפעה והארה משורש נשמתו, וזו היא הטהרה שלו, שמתקשר לשורשו.

כן בזה שהאדם מכוין לדבק נפשו אל אור ה' הנעלם בתורה ומצוותיה, הוא נדבק אל הקב"ה שהוא שורשו, וממילא נטהר עי"ז מכל הזוהמות כמו ע"י מי מקוה. וזהו הפירוש מה מקוה

מטהר את הטמאים, ע"י שנדבק לשורשו, אף הקב"ה מטהר את ישראל, ע"י שנדבקים אל שורשם, אל אורו של אבינו שבשמים הנעלם בתורתו. עכ"ד.

נעשה אדם נאמר בעבורך

על רשב"י שרים נעשה אדם נאמר בעבורך כיון שהוא גילה סודות התורה
ועי"ז זכה להשלים תכלית הבריאה

הנה בפיוט המפורסם בר יוחאי נמשחת אשריך כו', אנו שרים לכבוד רשב"י ואומרים עליו, נעשה אדם (בראשית א) נאמר בעבורך, וראיתי הרבה שראו כן תמהו, מה הביאור בזה שנאמר על רשב"י בדוקא נעשה אדם.

הנה הביאור ע"ד הפשט (ע"פ ביאורו של ר' דניאל פריש זצוק"ל) כי אנו שרים כך, בר יוחאי ולשדה תפוחים, עלית ללקוט בו מרקחים. סוד תורה כציצים ופרחים, נעשה אדם נאמר בעבורך. והיינו שרשב"י זכה להכנס בחייו לגן עדן (עיין זוהר פר' שלח דף קסב). הנקרא שדה תפוחים (עיין רש"י פר' תולדות כז כז), ששם גילו לו סודות התורה הנעימים כבשמים (מרקחים פירושו בשמים והוא כינוי לסודות התורה), ושם עשה ציצים ופרחים לתורה (כמובא בשבת דף קמה: שעושין ציצים ופרחים לתורה), וזכה עי"ז שגילה את הנסתרות בספר הזוהר, להשלים את תכלית הבריאה, שהוא ע"י לימוד התורה הקדושה, ובפרט לימוד סודותיה.

והיינו שהרי תכלית הבריאה היא בשביל התורה הקדושה, וכמו שאמרו חז"ל (נדרים דף לב.) ע"פ (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, אילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ. ע"כ. וכן איתא בש"ס פסחים (דף סח:) עיין שם. וידוע מאמרם ז"ל בש"ס מס' שבת (דף פח.) ומס' ע"ז (דף ג. ודף ה.) דהקב"ה התנה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. מבואר דהעולם נברא בשביל התורה.

וכ"כ רש"י (בראשית א לא) וז"ל: יום השישי, הוסיף ה' בשישי בגמר מעשה בראשית, לומר שהתנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם ישראל חמישה חומשי תורה, דבר אחר, יום השישי כולם תלויים ועומדים עד יום השישי הוא ו' בסיון. ס"א: שביום ו' בסיון שקיבלו ישראל התורה, נתחזקו כל יצירות בראשית ונחשב כאילו נברא העולם עתה, וזהו יום השישי בה"א, שאותו יום ו' בסיון המוכן למתן תורה. עכ"ל.

וע"ע במדרש ב"ר (פר' א אות ד) ובמדרש תנחומא (סדר בראשית סימן א) וברות רבה (פר' א אות א) ובשיה"ש רבה (פר' א אות ט פר' ה אות טו) ובמדרש משלי (פר' ט אות א פר' לא אות ל) ובזוהר (פר' בראשית דף כה. דף מז. פר' תולדות דף קלד.-: פר' וישב דף קפה. פר' יתרו דף צג.-: צד. פר' תרומה דף קסא.-: פר' ויקרא דף יא.-: יב. פר' קרח דף קעח. פר' בלק דף קצג.) ובזוהר חדש (פר' בראשית דף י:) ובתיקו"ז (ריש תנ"א דף פז.).

מבואר שעיקר בריאת העולם הוא בשביל התורה, וכיון שרשב"י זכה להוריד סודות התורה, ועי"ז נתקיים תכלית הבריאה של האדם, לכן אומרים עליו נעשה אדם נאמר בעבורך.

מה ששרים על רשב"י נעשה אדם נאמר בעבורך כי הגיע לדרגת אדה"ר

קודם החטא

עוד י"ל ע"פ מה שהבאתי לעיל בענין שריפת הבגדים מדברי הרב ישועות מלכו (ליקו"ת בסוה"ס) וז"ל: מנהג בא"י בל"ג בעומר על קברו של רשב"י לשרוף בגדים, וכבר עורר על זה החת"ס.

ויש להמליץ על זה, דכמו שבאדם וחוה קודם החטא היו ערומים בלי לבוש, ורק לאחר החטא הלבישם הי"ת בכתונות עור וכו', כמו כן ברשב"י מצינו שישב במערה בלי לבוש, והיה מדריגתו כמו באדם הראשון קודם החטא, וזה מרמזים בשריפת הבגדים, שצדיק זה לא היה צריך למלבוש. עכ"ד.

והנה לפי"ז נמצא, כי רשב"י הגיע למדריגת אדה"ר קודם החטא, ועל כן נאמר עליו נעשה אדם, שנאמר קודם בריאת אדם הראשון, שהוא היה תכלית הבריאה.

רשב"י זכה להגיע למדריגת אדם הישר שאינו נצרך להשתדלות שזה היה

תכלית הבריאה

ויש להוסיף בזה עומק, דהנה כתוב (קהלת ז כט) לבד ראה זה מצאתי אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה ביקשו חשבונות רבים. ופירש רש"י (שם) וז"ל: אשר עשה – הקב"ה את האדם הראשון ישר. והמה – משנזדווגה לו חוה אשתו ונעשו שנים ונקראו המה. ביקשו חשבונות רבים – מזימות ומחשבות של חטא. ע"כ. ועיין בקהלת רבה (פר' ז סימן כט) ובעוד. מבואר דאדם הראשון היה ישר, רק שלבסוף ביקשו חשבונות רבים ואז חטאו.

וכתב הרמב"ם (הל' שמיטה ויובל פי"ג הי"ג) וז"ל: ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי עולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל ולעמוד לפני ה', לשרתו ולעובדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשהו האלהים, ופרק מעל צווארו עול החשבונות הרבים אשר ביקשו בני אדם, הרי זה נתקדש קודש קודשים, והיה ה' חלקו ונחלתו ויזכה לו בעוה"ז דבר המספיק לו. עכ"ל.

ואיתא בש"ס (ברכות דף לה:): וז"ל: ת"ר ואספת דגנך (דברים יא) מה ת"ל, לפי שנאמר (יהושע א) לא ימוש ספר התורה הזה מפך, יכול דברים ככתבן, ת"ל ואספת דגנך הנהג בהם מנהג דרך ארץ דברי ר' ישמעאל. ר' שמעון בן יוחי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה? אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים, שנאמר (ישעיה סא) ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו', ובזמן שאין ישראל עושין רצונו

של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן, שנאמר (דברים יא) ואספת דגנך וכו'. ע"כ. מבואר דיש מחלוקת בין ר"י לרשב"י האם צריך להתעסק רק בתורה בלי מלאכה כלל, או צריך להתעסק ג"כ במלאכה, ודעת רשב"י היא שצריכין לעסוק בתורה, ול"צ לעשות השתדלות, אלא מלאכתן נעשית ע"י אחרים.

וכן מובא בגמ' (שבת דף לג:) דאיתא, שכאשר ר' שמעון בר יוחאי ובנו יצאו מהמערה, חזו אינשי דקא כרבי זורעי, ואמר רשב"י מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה. ע"כ. ופירש רש"י (שם) ועוסקין בחיי שעה, דאפשר על ידי נכרים, והקב"ה מחלק מזון וריוח לעושי רצונו. עכ"ל.

מבואר דדעת רשב"י שצריך לעסוק בתורה ול"צ לעסוק בחיי שעה, דהיינו פרנסה, וזה ענין בריאת האדם שנברא ישר כמבואר ברמב"ם הנ"ל, שפרק מעל צווארו עול החשבונות הרבים אשר ביקשו בני אדם, והרי זה נתקדש קודש קודשים, והיה ה' חלקו ונחלתו, ויזכה לו בעוה"ז דבר המספיק לו.

על כן אנו אומרים על רשב"י נעשה אדם נאמר בעבורך, כי עליו בעיקר נאמר בריאת האדם שנברא ישר וכו' כנ"ל.

ובזה מובן ביותר מה הכוונה במשנ"ת לעיל שרשב"י הגיע למדריגת אדם הראשון קודם החטא, כי הגיע למדריגת ישר, שכינוי זה נאמר על אדם הראשון קודם שחטא.

בעבור רשב"י נברא העולם ועי"ז הסכימו המלאכים ל'נעשה אדם'

עוד י"ל על פי המבואר במדרש ב"ר (פר' ח סימן ד) דאיתא וז"ל: אלא בשעה שבא לבראות את אדם הראשון, נמלך במלאכי השרת ואמר להן, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, אמרו לו אדם זה מה טיבו, אמר להן צדיקים עומדים ממנו, הדא הוא דכתיב (תהילים א) כי יודע ה' דרך צדיקים, כי הודיע ה' דרך הצדיקים למלאכי השרת, ודרך רשעים תאבד, איבדה מהם, גילה להם שהצדיקים עומדים ממנו, ולא גילה להם שהרשעים עומדים הימנו, שאילו גילה להם שהרשעים עומדים הימנו, לא היתה מידת הדין נותנת שיברא. ע"כ.

וע"פ המדרש הזה י"ל, דכיון שרשב"י הוא מהצדיקים הגדולים שהם היו תכלית הבריאה, ועי"ז המלאכים הסכימו ג"כ בבריאת האדם, לכן אנו אומרים עליו נעשה אדם נאמר בעבורך, כי בעבורו הסכימו המלאכים שהי"ת יברא את האדם.

ויש להוסיף בזה, כי באמת הי"ת לא שינה מן האמת ח"ו בזה שלא גילה שגם הרשעים יהיו עומדים מאדה"ר, דבאמת רק הצדיקים נקראים בשם אדם, והרשעים אינם בבחינת אדם אלא בבחינת בהמה, וכמו שאביא בס"ד להלן, דרק הצדיקים נקראו בשם אדם, עיין שם, וממילא באמת רק הצדיקים נחשבים בני אדם, ולא הרשעים. הבן.

רשב"י גילה סודות אדם העליון לכן ראוי לומר עליו מה שנאמר בבריאת האדם נעשה אדם

עוד י"ל כי רשב"י גילה סודות אדם העליון, ואיך כל איבר באדם התחתון מכוון כנגד איבר באדם העליון, וכיון שהוא גילה ענין זה של התיקונים הגדולים במעשי האדם, לכן אומרים עליו נעשה אדם נאמר בעבורך, כי הוא גילה כל סוד בריאת האדם.

רשב"י גילה סודות היחודים ותיקוני העולמות לכן בפרט נאמר עליו נעשה אדם – שמורכב מכל העולמות ומייחדם

עוד י"ל, דאיתא בדברי חז"ל שכל העולמות השתתפו בבריאת האדם, והאדם הוא כמו עולם קטן, וכדאיתא במדרש תנחומא (פר' פקודי סימן ג) וכן איתא בזוה"ק פר' תולדות (דף קלד:) ועיין זוהר פר' יתרו (דף עה:) זוהר פר' תזריע (דף מח.) זוהר פר' במדבר (בתחילתו) זוהר חדש פר' יתרו (במעשה מרכבה דף מה.) אדרא רבא (דף קלה. דף קלט: דף קמא:) תיקון"ז (תנ"ו דף צ:) וע"ע בזוהר פר' צו (דף לג:) וברע"מ (פר' פנחס דף ריט: ובדף רלח:) ובתיקון"ז חדש (דף פט.) ובזוהר חדש (שיר השירים דף נח:).

וע"ע בדברי הרב ז"ל בשער הגלגולים (ריש הקדמה א) ועיין בעץ חיים (שער הצלם פרק א שער פנימיות וחיצוניות ריש דרוש י) ובליקוטי תורה (פר' כי תשא, ופר' האזינו) ובשערי קדושה (ח"ג סוף שער ב) ובספר חסד לאברהם (מעין שביעי נהר ראשון) ועיין מש"כ הראב"ד בפירושו לספר יצירה (פרק א משנה א) ובספר תולדות יעקב יוסף (פר' מצורע) ובספר אורחות צדיקים (שער יראת שמים) וע"ע בדברי מהר"ח מולאזין בספר נפש החיים (ש"א פ"י).

והנה בליקוטי תורה (פר' האזינו) איתא, דמש"כ בתורה (בראשית א) נעשה אדם בלשון רבים, הוא להורות נתן כי כל העולמות ישתתפו בבריאת האדם, וזאת כדי שהאדם יהיה כלול מכולם, וע"י התורה והמצוות ייחד יחודים ויתקן את העולמות.

והנה כיון שרשב"י גילה סודות היחודים ותיקוני העולמות, לכן עליו ביותר שייך לומר נעשה אדם נאמר בעבורך, כי דוקא על ידו התגלה סוד הנעשה אדם, שכל העולמות היו שותפים בבריאתו.

רשב"י חיבר ביותר את סוד א-דם היינו חיבור הגוף והנפש לכן נאמר עליו נעשה אדם

עוד ביאור ראיתי בדברי ר' שמשון פינקוס (עיין שיעורי ר' שמשון על פסח ספיה"ע ושבעות עמוד רא-ו) דקודם כל הקשה, מה מיוחד ברשב"י שלכבודו נתחברו פיוטים ושירים, מה שלא מצינו באבות הקדושים או באמוראים וכו'.

ו**כתב** לבאר, כי הנה רק עמ"י נקראים אדם (יבמות דף סא.), ובפיוט על רשב"י יתחדש שבו בעיקר נאמר הגדר אדם, ובו הקב"ה יתכוון באופן מיוחד, אע"פ שבכללות זה נאמר על כל יהודי.

אלא שכתב, דבאמת צריך להבין מה מיוחד בתואר אדם, ומהו שזכה רשב"י בפרט לתואר זה.

ו**הביאור** הוא כי הנה בברכת אשר יצר, אנו חותמים ומפליא לעשות, וביאר הטור (או"ח סימן ו) וז"ל: ומפליא לעשות, כדאיתא במדרש (ב"ר פר' א אות ג) כי גדול אתה ועושה נפלאות (תהילים פו), האדם דומה לנאד מלא רוח, ואם יעשה אדם בנאד נקב כחודה של מחט – הרוח יוצא, והאדם מלא נקבים, ורוחו משתמרת בתוכו, הרי עושה נפלאות. עכ"ל.

ו**היינו** כי הפלא הגדול בבריאת האדם הוא חיבור הנפש עם הגוף היוצר את היצירה ששמה אדם. דהנה הגוף הוא דבר גשמי והנפש היא דבר רוחני, והחיבור ביניהם הוא הפלא העצום.

ו**זה** הנס הנפלא במושג א-דם, כי א' רומזת על פלא, אל"ף אותיות פלא, בריאת העולם מתחילה מאות ב' – מאחר והאות א' היא פלאית ונמצאית מעל העולם הזה, א' הוא ביטוי לעוצמה ולקדושה, ובלשון הקדמונים הכתר מתבטא דרך האות א', הכתר הוא המקור לכל, כביכול הרוחניות האינסופית – הכל בא לידי ביטוי באות א'.

א"כ החיבור בין האות א' לדם, בבחינת הדם הוא הנפש, עצם עובדה פלאית זו שהדם הגשמי מסוגל להכיל בתוכו את הנפש הרוחנית, היא זו היוצרת את האדם.

ו**הנה** באמת גם גויים הם אדם, רק שאינו אדם במובנו האמיתי, כמו שהרוחניות שבגוי אינה בצורתה האמיתית, כי כל מהלך חייו סובב אך ורק סביב לחומריות.

נפש האדם חוצבה מכסא הכבוד, כביכול מאן דנפח מדיליה נפח, מקור הנשמה מפנימיות הקדושה, וע"י הרכבתה על הגוף הגשמי נוצר אדם, ואכן מטרת כל התורה כולה לבנות את האדם השלם, שהוא שילוב אמיתי בין חומר לרוח.

ו**הנה** ידוע ההבדל בין היהודים לאומה"ע ביחס בין החומר לרוח, כי הנה אצל אומה"ע לא שייכים שתי הדברים ביחד, אלא או להיות פרוש לחלוטין מעניני העולם, או להתעסק רק בעניני הגשמיות, ואין באפשרותו לחבר את האל"ף לדם, וממילא לא שייך אצלו המושג א-דם.

לעומת זאת עמ"י אינם מעונינים רק בהשגת הרוחניות בלבד, וגם לא בהשגת הגשמיות בלבד, אלא בחיבור שניהם יחד, מטרתנו היא להכניס את הקדושה והטהרה בתוך החומר, את הא' לדם, ולכן רק עמ"י זכו לתואר א-דם.

ו**הנה** בענין חיבור הרוחניות עם הגשמיות, יש דרגות רבות, השלב הבסיסי הוא שהינו מורכב מגשמיות ורוחניות, לאחר מכן ניתנו לנו המצוות שענינן לחבר את הגשמיות עם הרוחניות, ואחד מאופני החיבור זה התורה הקדושה.

והיינו שבהתחלה התורה היתה רק בשמים, והעולם היה בפני עצמו ללא תורה, בא משה רבינו והוריד את התורה לארץ, ועי"ז נהיה חיבור עצום בין שני העולמות, התורה עם העולם הזה השפל, והיינו אותו המפליא לעשות שהיה ביצירת האדם, חזר שוב פעם במתן תורה.

וע"י שמשה רבינו חיבר את התורה לעולם, עי"ז בנה את היהודים והכניס בהם צורת אדם, אולם סו"ס מאחר ומדובר בדור דעה, דור מקבלי התורה, ממילא היתה להם שייכות בנקודה מסוימת לתורה הקדושה, והתורה אכן היתה ראויה להם.

והנה רשב"י ע"ה חידש חידוש נפלא, ידוע מה שמובא בזה"ק שבזכות רשב"י ותורתו יבוא משיח, המובן בזה הוא כך, ודאי שכל ההוספות של רשב"י היה מכח משה רבינו (וכמו שמובא בספרים שרשב"י עצמו היה ניצוץ משה רבינו), ואעפ"כ היה זה דבר שלא חידשו אדם לפניו מעולם.

רשב"י לקח את פנימיות התורה (לא רק את התורה כפשטותה), וגילה אותה באופן פלאי – עד שאפילו לדורות הבאים, כולל הדור שלפני ביאת המשיח, תהיה אפשרות להבין את הדברים.

רשב"י עשה זאת בצורה מופלאה עד מאוד, מצד אחד הדברים נשארו בכבודם ובתפארתם, בגדר נסתרות התורה, ומצד שני ספר הזוהר פתוח בפני כל מי שראוי ומעונין ללמוד בו (ולא עוד, אלא שהובטחנו כי לדור האחרון יהיה גילוי מיוחד בפנימיות התורה, כפי שראינו החל מתקופת האר"י הקדוש, וכידוע).

נמצא איפוא, כי רשב"י היה זה שזכה לחבר בין שני הקצוות המרוחקות ביותר אחת מהשניה, פנימיות התורה לדור עקבתא דמשיחא, שהוא הדור השפל ביותר (חוצפא יסגי וכו'), זוהי בחינת המפליא לעשות הגדולה ביותר שתיתכן בעולם, והיא הגיע דרך רשב"י.

לכן נעשה אדם נאמר בעבורך, כי בחיבור זה שחיבר רשב"י, התגלתה יצירת "אדם" בשיא עוצמתו ותפארתו.

לכן שרים אנו שיר מיוחד לכבודו של התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי, כי הוא זה המקשר אותנו לעולם הרוחני, ע"י אחיזה ברשב"י ובדברי תורתו, באפשרותינו לטפס מעלה מעלה בסולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. עכ"ד.

כל אמא רוצה שבנה יהיה כמו רשב"י ועל כן בפרט על רשב"י אנו אומרים

נעשה אדם נאמר בעבורך כי כל המטרה של יצירת האדם היתה שיהיו כמו

רשב"י

עוד י"ל ע"פ מה דאיתא בגמ' (מכות דף יז): אמר רבא דילידא אימיה כר' שמעון תיליד ואי לא לא תיליד. ע"כ. ופירש רש"י, דילידא אימיה כר' שמעון תיליד, כל שאימו יולדת – תבקש רחמים, יהי רצון שיהא כר' שמעון. עכ"ל.

וביאר בקונטרס ציונים יקרים (לל"ג בעומר) בשם ר' יצחק אריה ארליך שליט"א שאמר, שדברי גמ' זו הם המקור למה שאומרים בפיוט בר יוחאי – נעשה אדם נאמר בעבורך, דהא רבא קאמר דילידא אימיה כר' שמעון תליד, ואי לא לא תליד, וא"כ כל המטרה של הנעשה אדם, זהו רק שיהיו ילדים כר' שמעון, וזהו המכוון במה שאומרים נעשה אדם נאמר בעבורך.

ועיין שם שפירש ג"כ מה שאומרים בסוף הפיוט – בר יוחאי אשרי יולדתך, דהיינו אשרי אימו שילדה את רשב"י, כי זה ציפיה של כל אמא ללדת בן כמו רשב"י, ולכן אשרי יולדתך, היינו אשרי כל אמא שיוולדת בן כרשב"י זי"ע. עיין שם.

רשב"י זכה ביותר להבדל מבחינת בהמה ולהגיע למדריגת האדם השלם לכן עליו ביותר שייך לומר נעשה אדם נאמר בעבורך

עוד י"ל, וקודם אקדים בס"ד הקדמה, דהנה כתב המהר"ל בדרוש עה"ת (עמוד טו) דנרמז במצות הספירה שציוה הי"ת להביא עומר מן השעורים ביום הראשון שמתחילין למנות לקבלת התורה, כי יום הראשון הוא התחלת הכנה במה שמונה מספר מ"ט יום עד מספר שער החמישים אשר ממנו התורה, והקרבתן הוא מן השעורים שהם מאכל בהמה, כי מצד שהנשמה בגוף האדם שהוא כמו בהמה היא חסירה, ונחשב האדם כמו הבהמה. עכ"ד.

וכ"כ עוד המהר"ל בתפארת ישראל (פרק כה) וז"ל: לכן היה הקרבת עומר בט"ז ניסן מן השעורין, שהשעורין הם גופניים כי הם מאכל בהמה, וקרבתן זה ביום ראשון של ספירה, כי הגוף הוא מוכן לקבל מדריגת השכל וכו', ולכך היום הראשון מן חמישים יש כאן הקרבת העומר מן השעורים שהוא מאכל חומרי, כנגד נושא התורה (היינו הגוף) שהוא התחלה לתורה, וביום חמישים שהוא עצרת ואז הקרבת שתי הלחם מן החיטים, ומאכל חיטים הוא ראוי לאדם השכלי בפרט, כמו שאמרו במס' הוריות (דף יג:) חמישה דברים יפים לתלמוד האוכל פת חיטין, ואין צריך לומר חיטים עצמם. עכ"ל.

וכיסוד זה כתב בערוך השולחן (ריש סימן תפט) דהנה רוב הפוסקים הסכימו דספירה דבזמן הזה אינו אלא דרבנן, שהרי עכשיו ליכא עומר, והספירה שבתורה הוא למנות מן קרבן עומר עד קרבן של שתי הלחם, ועכשיו לא שייך זה.

וכן משמע במנחות (דף סו.) שאומר אמימר, מני יומי ולא מני שבוע, אמר זכר למקדש הוא. ופירש רש"י: האי מניינא דהשתא לאו חובה הוא, דהא ליכא עומר אלא זכר למקדש. עכ"ל.

ובהגדה אמרו: בשעה שאמר להם משה תעבדון את אלקים על ההר הזה, אמרו לו ישראל, משה רבינו אימתי עבודה זו? אמר להם לסוף חמישים יום, והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר. כלומר בזמן הזה שאין אנו מביאין קרבן ולא עומר, אלא מחשבין חמישים יום לשמחת התורה כמו שמנו ישראל באותו זמן, וזהו דרך דרש,

דעיקרא דמילתא הוא שזהו זכר למקדש, אבל מ"מ כל זה מוכיח שאין הספירה עכשיו אלא מדרבנן (ר"ן שם).

אבל לא כן דעת הרמב"ם (פ"ז מהל' תמידין הכ"ב) וז"ל: מצות עשה לספור שבע שבתות תמימות מיום הבאת העומר, ומצוה זו על כל איש מישראל, בכל מקום ובכל זמן, ונשים ועבדים פטורין ממנה. עכ"ל. הרי שכתב שהיא מצות עשה בכל מקום ובכל זמן. והוא מפרש בגמרא שם דפליגי אמוראי בזה, דאמימר דמני יומי ולא שבוע, ס"ל דזהו מדרבנן זכר למקדש, ואביי ורבנן דבי רב אשי, דאמרי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבוע כמו שאנו עושים – סברי דהוה דאורייתא (כסף משנה שם). ופסק כרבים.

ואע"ג דעתה אין קרבן, יש לומר דעיקר הספירה הוא למתן תורה, כמו שמנו ישראל מקודם לפי המדרש שהבאנו, אך הקב"ה ציוה להביא קרבנות בתחילת המניין מעומר שעורים, ובסופו מחטים, להורות דבלתי התורה אנחנו כבהמות נדמה שמאכלן שעורים, כמו שאמרו בסוטה (דף טו): שקרבן סוטה הוא מן השעורים, היא עשתה מעשי בהמה – לפיכך קרבנה מאכל בהמה, עיין שם.

וכשקיבלו התורה הוי (יחזקאל א) דמות אדם להנה, ולכן קרבנם מן החיטים מאכל אדם, ולכן צייתה התורה למנות להקרבן, אבל עיקר הכוונה הוא למתן תורה, ולכן המצוה גם בזמן הזה (כן נראה לעניות דעתי). עכ"ד הערוה"ש.

מבואר בדבריו שענין מנחת העומר שהוא משעורים, היינו כי זהו מאכל בהמה ולפני מתן תורה היינו נדמים כבהמה, ובשבועות שאז קיבלנו את התורה אנו מקריבים שתי הלחם מחיטים, כי אז עלינו לדרגת אדם, ולכך אנו מקריבין בשבועות שתי הלחם שהוא עשוי מחיטים – מאכל אדם.

גלות מצרים היא גלות בבחינת בהמה

והנה גלות מצרים בכלל, הוא גלות בבחינת בהמה, כי המצרים נקראים בהמה, וכדאיתא בברכות (דף נח). וז"ל: ר' שילא נגדיה לההוא גברא דבעל מצרית וכו', אמרי ליה מה טעמא נגדתיה להאי? אמר להו דבא על חמרתא כו', א"ל ההוא גברא, עביד רחמנא ניסא לשקורי כו', אמר ליה דכתיב (יחזקאל כג) בשר חמורים בשרם כו'. ע"כ. הרי מבואר שמצרי הוא חמור כפשוטו, ודוקא מצרי כמבואר שם ולא סתם גוי. [אמנם בהגהת הרבנים של עוז והדר הביאו מדפו"י שגרסינן גויה וצ"ת].

וכן איתא במדרש (שמו"ר יח י) וז"ל: הרבה ניסים עשה הקב"ה לישראל, הרג בכורי מצרים שהיו משולים לבהמה, שנאמר (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם. ע"כ. וכתב המהר"ל בגבורות ה' (פ"ד) וז"ל: ובשביל זה קרא יחזקאל את מצרים חמורים אשר בשר חמורים בשרם (יחזקאל כג), להודיע כי ענין מצרים חמורים, וכל פעולתם נמשך אחר זה וכו', כי מצרים נקראים חמורים ונמשלים כבהמה. עכ"ל. עוד שם (פל"ז) וז"ל: שמצרים נקראים

חמור, דכתיב אשר בשר חמורים בשרם, וכל מדריגתם חומרי. עכ"ל. עוד שם (פמ"ד) וז"ל: כי לא היה אומה בעולם שהיה כל ענינם הכל חומרי כמו מצרים, והם נקראו בעצמם אשר בשר חמורים בשרם. עכ"ל. מבואר שדוקא האומה המצרית נקראית ומיוחסת ביותר אחר החמורים.

וכידוע שורש ישמעאל הוא קליפת חמור שנמשך אחר חומריות ותאוה, והוא מבואר הרבה בספרי קודש, ועיין בביאור אדונינו הגר"א ז"ל לזוהר (במדבר דף רמ.). ועיין בליקוטים (שמות דף קלה:) וכן בביאורו ז"ל לתיקו"ז (תל"ב דף פד:) ועיין במאמר הגאולה לרמח"ל ז"ל.

והנה עמ"י בגלות מצרים היו תחת זאת הקליפה של המשיכה לגשמיות וחומריות, וכמבואר בזוהר חדש (ריש פר' יתרו) עיין שם. וע"ע בדברי הרב חסד לאברהם (מעין שני נהר נו) ובדברי באור החיים (שמות ג ז).

בהמה בדמות אדם

והנה איתא במשנה (סוטה פ"ב מ"א) גבי מנחת סוטה, שכל המנחות באות מן החיטין, וזו באה מן השעורין, וביאר רבן גמליאל דהיינו משום שכשם שמעשיה מעשה בהמה, כך קרבנה מאכל בהמה. ע"כ.

ואיתא בש"ס (פסחים דף ג:) וז"ל: יוחנן חקוקאה נפק לקרייתא (פירש רש"י: לכפרים לראות בתבואות) כי אתא אמרו ליה חיטין נעשו יפות, אמר להם שעורים נעשו יפות, אמרו ליה צא ובשר לסוסים דכתיב השעורים והתבן לסוסים ולרכש. ע"כ. היינו שמאכל שעורין מתאים לבהמה דוקא, אך מבואר דמאכל זה ראוי לאדם גם כן, וזה רמז לאדם בדרגת בהמה שהוא משולב, כענין בהמה בדמות אדם.

וכדאיתא במדרש פתרון תורה (פר' ראה עמוד 258) שכל מי שעוסק בתורה קרוי אדם, ומי שאינו עוסק בתורה קרוי בהמה. עיין שם. והוא בחינת כל עמי הארצות שלא עוסקים בתורה, יעויין בתיקו"ז (סוף תמ"ה דף פג. ושם תמ"ז דף פג:) ועיין בהשמטות הזוהר (בראשית סימן ה).

וזהו שהוצרכו עמ"י לצאת לפני שיכנסו לשער הנ', כי להיותם עדיין אינם בני תורה – א"כ לא יכלו לתקן שער הנ' של הטומאה, כי היו בבחינת בהמה בדמות אדם כמו עמי הארץ, מה שאין כן עתה בדורות האחרונים, באמצעות התורה ישיגו להכנס לשער הנ' ולהוציא בולעו מפיו, ואז ספו תמו בחינת הטומאה, כמבואר באור החיים (שמות ג ח).

ענין ספיה"ע לעלות מדרגת בהמה לדרגת אדם

ואיתא בש"ס (סנהדרין דף ע:) וז"ל: אילן שאכל ממנו אדם הראשון רבי יהודא אומר חיטה היה, שאין התינוק יודע לקרוא אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן. ע"כ. היינו ומשום הכי מוכח דעץ הדעת הוא חיטה, כי הוא מביא לדעת.

וכתב רבינו המהרש"א (ר"ה דף טז.) וז"ל: והוא מבואר שאמר הכתוב (דברים טז) מהחל חרמש בקמה – שהוא קציר שעורים, תחל לספור שבעה שבועות – שהוא יום קציר חיטים שהם שתי הלחם, והכוונה בו, כי בצאתם ממצרים שנקראו חמורים והיו ישראל ג"כ בלא מצוות, לא היו ראויים רק למאכל בהמה שהן שעורים וכו', עד ספירת ז' שבועות, על שם (משלי ב) וכמטמוני"ם תחפשנה, שהוכנו אז לדעה שמביא מאכל חיטים שאז קיבלו התורה, ועל כן מביא שתי הלחם מחיטים שמביא לדעת, כדאמרינן בפרק בן סורר (דף ע: וכו'), ועל כן אמר מהחל חרמש בקמה שהוא קציר שעורים מאכל בהמה, תספרו חמישים יום עד הבאת שתי הלחם שבאה מן החיטין – לקבל דעה וחכמת התורה. עכ"ל.

וכתב בעטרת ישועה (לחג השבועות ד"ה בפסוק אדם ביקר) דיקר עולה בגימטריא ש"י, וכן עומר חסר וא"ו עולה מנין ש"י, וזהו אדם ביקר – היינו שעיקר עבודת האדם בימי העומר הוא להתרוםם ולהתעלות טפח מעל גבי הקרקע והגשמיות, ולעלות למדריגת אדם, אולם אם לא יבין – היינו לנצל את הימים הנעלים האלה ח"ו, אזי נמשל כבהמות נדמו – שנשאר בבחינת בהמה ר"ל. עכ"ד.

וכתב בעקידת יצחק (אמור שער סז) וז"ל: מן ההבדל אשר בין אלו שני הקרבנות אשר מתבואת הארץ, נבוא להכיר מעלת בעלי התורה על זולתם מק"ו מהתחלתם, והוא כי בתחילת ענינם ממחרת יום ראשון של פסח הביאו את קרבן העומר, שהוא הלכה למשה מסיני שבא מן השעורים וכו', להודיע שאם כבר יצאו ישראל מכלל כל האומות שנחשבו לתבן או קש או לקוצים כסוחים, ובאו לכלל תבואה, הנה עדיין היו במדריגת השעורים שהוא מאכל משותף לאדם ולסוסים ולרכש, אמנם עדיין לא באו לכלל שלימותם המיוחד הנמשל לחיטים שהוא מאכל האדם בייחוד וכו', סוף דבר קרבן שתי הלחם הוא מהחיטים ביום החמישים, הוא המעיד שכבר היו המקריבים ביום ההוא יתרים במעלה על מה שהיו בתחילת המספר, במדריגת יתרון הקרבן ההוא אל קרבן העומר אשר הקריבו אז מהשעורים. עכ"ל.

הרי שלך לפניך, שעיקר הענין של ספירת העומר, שאז הקב"ה הוציא את עם ישראל ממ"ט שערי טומאה למ"ט שערי קדושה, היינו כי אז עמ"י זכו לצאת מבחינת בהמה, שזה ענין קרבן העומר שבא מן השעורים שהוא מאכל בהמה, ולעלות לדרגת אדם שהוא ענין קרבן שתי הלחם הבא בשבועות, שהוא נעשה מן החיטים שהם מאכל אדם, וכמבואר.

רשב"י דרש שרק עמ"י בבחינת אדם הנבדל מן הבהמה לכן עליו אומרים

נעשה אדם נאמר בעבורך

הנה מבואר מכאן שענין ספיה"ע הוא לעלות מבהמה לדרגת אדם, והנה רשב"י דרש (יבמות דף סא. ב"מ דף קיד: כריתות דף ו: ובמדרש ב"ר פר' לד אות יג שמו"ר פר' מ אות א ויק"ר פר' ה אות ג פר' יז אות א במדב"ר פר' י אות ב פר' יב אות יד דב"ר פר' א אות ב אסת"ר פר' ז אות יא קה"ר פר' ג אות יח, ובמדרש תנחומא סדר כי תשא אות ד סדר ויקהל

אות ג ובזוהר פר' בראשית דף כ: פר' וארא דף כה: פר' יתרו דף ע. דף פו. פר' נשא דף קכו. דף קמז. פר' פנחס דף ריט. דף רלח.) שקברי עכו"ם אינם מטמאים באוהל, דהרי בטומאת אוהל המת כתוב (במדבר יט) זאת התורה אדם כי ימות באוהל, וכיון שכתוב (יחזקאל לד) ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם, אדם אתם – אתם קרויין אדם ואין עכו"ם קרויין אדם, לכן אינם מטמאים באוהל.

ועל כן כיון שרשב"י הוא בעל המימרא, שעמ"י נקראים אדם, לכן עליו ראוי לומר נעשה אדם נאמר בעבורך, כי הוא זה שחידש תורת האדם.

בהוי"ה של ברכת ספיה"ע מכוונים לשם מ"ה בגימטריא אד"ם כי אז זוכין להגיע למדרגת אדם

וכיון שבימי ספיה"ע אנו עובדים כדי שנזכה לצאת מבחינת בהמה לדרגת אדם, על כן הכוונה הוי"ה של ספיה"ע הוא לשם מ"ה (שער הכוונות דרושי הפסח דרוש יא דף פה: פרע"ח שער ספיה"ע פ"ו), היינו סוד אד"ם בגימטריא מ"ה, כי אז זוכין לבחינת אד"ם, וכפי שאבאר בס"ד להלן.

עיקר מה שזוכין לצאת מקליפת חמור הוא ע"י התורה

והנה עיקר מה שאדם יזכה לצאת מקליפה זו הנקראית קליפת חמור, דהיינו המשיכה לחומריות ותאוות, הוא ע"י התורה, כי התורה נקראית חמור בקדושה, כמו שנקרא יששכר חמור גרם, ועי"ז יזכה להכניע חמור דקליפה ולצאת מאפילה לאורה, כי כשמתגברים בעסק התורה, בבחינת מה שנאמר (בראשית מט) יששכר חמור גרם, עי"ז זוכים להכניע חמור שבקליפה.

ואמרו חז"ל (ע"ז דף ה:): וז"ל: א"ר יוחנן משום ר' בנאה מאי דכתיב (ישעיה לב) אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור וכו', תנא דבי אליהו לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשאו. ע"כ. ואיתא ג"כ בסוף פ"ק דב"ק (דף יז.) דע"י התורה יזכה לנחלת יששכר, דכתיב (בראשית מט) יששכר חמור גרם. עיין שם.

וכן איתא בזוה"ק (פר' ויחי דף רמב. -): וז"ל: יששכר חמור גרם כו', פתח ואמר (תהילים כז) לדוד ה' אורי, כמה חביבין אינון מילין דאורייתא, כמה חביבין אינון דמשתדלי באורייתא קמי קוב"ה, דכל מאן דאשתדל באורייתא לא דחיל מפגעי עלמא, נטיר הוא לעילא נטיר הוא לתתא, ולא עוד אלא כפית (כופה) לכל פגיעי דעלמא ואחית לון לעומקא דתהום רבה.

תא חזי בשעתא דעאל ליליא כו', כד אתער רוח צפון ואתפליג ליליא אתערותא קדישא אתער בעלמא כו', זכאה חולקיה דההוא בר נש דאיהו קאים בההיא שעתא ואשתדל באורייתא, כיון דאיהו פתח באורייתא, כל אינון זינין בישין אעיל לון בנוקבא דתהום רבא

כו'. בגין כך יששכר דאשתדלותיה באורייתא כפית ליה לחמור ונחית ליה כו', דאיהו סליק לנזקא עלמא ושוי מדוריה בין המשפטים וכו'. ע"כ.

מבואר מדברי הזוה"ק דיש קליפת חמור שעולה להזיק העולם, ושמה מקום מגוריה בין המשפטים, וע"י העסק בתוה"ק שזה בחינת יששכר, הרי שמכניע כל המזיקים ומורידם לעומק התהום הגדול ומכניע הקליפת חמור ומורידו וכו', היינו כי ע"י התורה האדם זוכה להכניע החמור דקליפה.

ואיתא עוד בזוהר (פר' יחזי דף רמב:) וז"ל: יששכר חמר גרם רובץ בין המשפטים, אמר רבי אלעזר, וכי יששכר נקרא חמור? אם משום שהשתדל בתורה, נקרא לו סוס או אריה או נמר, למה חמור? אלא אמרו, משום שחמור נושא משא, ולא בועט באדונו כמו שאר הבהמות, ואין בו גסות הרוח, ולא חושש לשכב במקום מתוקן, אף כך יששכר שהשתדלותו בתורה, נוטל משא התורה, ולא בועט בקב"ה, ואין בו גסות הרוח, כמו החמור שלא חושש לכבודו, אלא לכבוד ריבונו רבו. ע"כ. הנה כי כן הוא כי ע"י בחינת חמור דקדושה יכניע החמור דקליפה.

מתן תורה אחרי ספיה"ע כי אז זוכין לעלות מבחינת בהמה לדרגת אדם

וזה ענין מתן תורה לאחר ספירת העומר, כי אז זוכין ע"י התורה, לשלימות תואר אדם ע"י התורה כנ"ל. כי באמת כן הוא, כי כל העוסק בתורה נקרא אדם ואי לאו נקרא בהמה, וכמבואר במדרש פתרון תורה (פר' ראה) שמי שעוסק בתורה קרוי אדם, ומי שאינו עוסק בתורה קרוי בהמה. ע"כ.

סוד אד"ם הוא סוד שם מ"ה

כי סוד אדם הוא סוד אד"ם קדמאה, סוד שם מ"ה, כי אדם מנין מ"ה, כי לית אדם בלא אלף (הקדמת תיקון"ז דף ז. ועיין בספר ליקוטי מוהר"ן ח"א תורה ו אות ה), והוא סוד אל"ף כליל כולו כולו שכולל כל האותיות, כי צורת אות אל"ף היא וא"ו וב' יודי"ן סה"כ מנין כ"ו הוא מנין שם הוי"ה, ועם הכולל הוא מנין כ"ז סה"כ כ"ב אותיות וה' אותיות מנצפ"ך, וע"י שנצטרף אות א' לתיבה ד"ם (שזה בחינת אחורי שם אהי"ה כזה: א אה אהי אהיה שעולה כמנין ד"ם), אזי נהיה בחינת א-דם בחינת שם מ"ה.

ע"י התורה זוכין לאות אל"ף ועולה מבחינת ד"ם לבחינת אד"ם ועי"ז זוכה

ג"כ לעלות ממ"ת לבחינת אמ"ת

והעיקר שזוכין לאות אל"ף כליל כולו זה ע"י העסק בתורה הקדושה, וכמש"כ (במדבר יט) זאת התורה אדם כי ימות באוהל, ודרשו רז"ל בש"ס (ברכות דף סג: שבת דף פג: גיטין דף נז: זוהר פר' תרומה דף קנח: ובפר' כי תצא דף רעט. ובפר' פנחס רע"מ דף רמו:)

ובתיקוני זוהר חדש דף קיז. ועיין תמיד דף לב.) דאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, ועי"ז זוכה לבחינת אד"ם.

וגם זוכה לבחינת אמ"ת, כי ד"ם כפול יו"ד נקודות הוא בחינת מ"ת (היינו ד' כפול י שווה מ, מ כפול י שווה ת, סה"כ יוצא לך מ"ת), וכשזוכה לבחינת אות אל"ף שזה זוכין ע"י התורה כנ"ל, אזי נתווסף לבחינת מ"ת אות אל"ף וזוכה לבחינת אמ"ת, והוא דייקא ע"י התורה שנקראית אמת, כד"א (משלי כג) אמת קנה ואל תמכור, ודרשו רז"ל (ברכות דף ה: ועי"ז דף ד:) את פסוק זה על התורה שנקראית אמת, וזה בחינת יעקב, כמש"כ (מיכה ז) תתן אמת ליעקב.

רק עמ"י זוכין לדרגת אד"ם ולבחינת אמ"ת וזה דוקא ע"י עסק התורה שניתנה לעמ"י

ולכן רק עם ישראל בני יעקב זוכים לבחינת אד"ם, וז"ס מה שאמר רשב"י (כנ"ל) ע"פ (יחזקאל לד) ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם, אדם אתם – אתם קרויין אדם ואין עכו"ם קרויין אדם, כי דייקא עמ"י זוכים לבחינת אד"ם, שהוא בחינת אמ"ת שניתנה ליעקב דייקא וכנ"ל.

וכדברי המהר"ל בתפארת ישראל (פי"ב) שהתורה היא השלמת האדם, ולכן עכו"ם לא נקראו אדם, משום שלא קיבלו את התורה שהיא השלמת האדם בעצמו, שיש בתורה רמ"ח מ"ע להשלים האדם שיש לו רמ"ח איברים, וכן שס"ה מצוות ל"ת להשלים האדם מצד החומר, עד שע"י התורה הוא אדם לגמרי וכו', כי אין השלמת האדם רק כאשר הוא מושלם בתורה השכלית. עכ"ד.

וכתב הגרי"א חבר באור תורה (ליקוטים שבסו"ס מעלות התורה) וז"ל: מי שאינו עוסק בתורה נקרא עם הארץ ואינו בגדר אדם כלל, ועל זה נאמר (קהלת ג) ומותר האדם מן הבהמה אין וכו', והיינו התורה, כמו שנאמר (איוב כח) והחכמה מאי"ן תמצא. עכ"ל.

עוד כתב (שם) וז"ל: שלא נקראו ישראל בגדר אדם, רק על ידי שעוסקים בתורה, והטעם כי התורה היא רוחניות וכו', ולכן מי שעוסק בתורה הרי רוח האדם גובר בו, ועי"ז מתעלה עימו גם נפש הבהמיות אשר מעפר יסודה, מאחר שמדבק כל כוחות נפשו בעניני אלוקי וקדושה עליונה וכו', שהוא במדריגה יותר עליונה ממדריגת בהמה, אבל מי שאינו עוסק בתורה ושקוע בהכלי הזמן המדומה, אז אין בו אלא נפשו הבהמית לבה, ורוח האדם נסתלק ממנו. עכ"ל. היינו שעיקר מה שאדם יוצא ממדריגת בהמה למדריגת אדם, הוא על ידי התורה הקדושה.

מי שלא עוסק בתורה הוא בבחינת בהמה ממש ואינו בגדר אדם כלל

ולכן מי שלא עוסק בתורה הוא נהיה בבחינת בהמה ממש, ואמרו בזה"ק (השמטות הזוהר בראשית סימן ה ובתיקוני"ז תמ"ה דף פג. ותמ"ז דף פג:) דעמי הארצות הם בבחינת בהמה,

כיון שלא מתרביץ בימא דאורייתא, כי מימא דאורייתא זוכין לירש נפש חיה, ובלא"ה הוא בבחינת בהמ"ה ממש.

וזהו המבואר בדברי רז"ל (סנהדרין דף לח:) וז"ל: אמר רמי בר חמא אין חיה רעה שולטת באדם אלא אם כן נדמה לו כבהמה, שנאמר (תהילים מט) נמשל כבהמות נדמו. ע"כ. וכן איתא במס' שבת (דף קנא:) ועיין כע"ז בשינוי לשון קצת במדרש אגדה (סדר נח ט ב).

וכן איתא בזוהר (ח"א דף עא.) כי הבהמה אינה יכולה לשלוט באדם רק כאשר הוא נדמה כבהמה, וזהו כשאינו עוסק בתורה הקדושה – שעל ידה זוכה האדם להקרא אדם, כי יתכן דמות בהמה אצל האדם ואז אין החיה מפחדת ממנו, וזהו בסוד הסתלקות ג"ר דרוח דז"א מעל ראש האדם כמובא.

והנה כתב המורה (מו"נ ח"ג פ"ח) וז"ל: וצריך למי שיבחר להיות אדם באמת, לא בהמה **בתואר אדם ותמונתו**, שישים כל השתדלותו לחסר כל צרכי החומר ממאכל ומשגל ומשתה וכעס, וכל שאר המידות הנמשכות אחר התאוה והכעס ויבוש מהם, וישים להן מדריגות לנפשו. עכ"ל.

היינו כמבואר שעיקר דמות אדם ע"י התרחקות מן החומר, וזה דוקא ע"י התורה, כי בלא"ה לא באמת יוכל להתנקות מן החומר לגמרי.

וכן מבואר בפירוש המשנה לרמב"ם (לסנהדרין פרק חלק מ"א) וז"ל: והוא שאם כבר האמין שיש מדע שהגיע אל הנביאים מאת ה', הודיעם בו – שהמעלות הם כך וכך, והמגרעות כך וכך, הרי הוא חייב מצד **היותו אדם ישר** להתקרב אל המעלות ולהתרחק מן המגרעות, ואם עשה כן הרי נשלם בו הענין האנושי ונבדל מן הבהמות, וכיון שנעשה אדם שלם, הרי ממעלת האדם שלא יעכבנו מעכב שתתקיים נפשו בקיום מושכלה, וזה הוא העולם הבא כמו שביארנו.

וזהו ענין אומרו (תהילים לב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וכו', כלומר שהדבר שמונעם מן ההפקירות הוא דבר חיצוני כמתג והרסן, אל יהא האדם כן, אלא יהיה המונעו מכך נפשו כלומר צורתו האנושית, אם היתה שלימה היא תמנענו ממה שימנע ממנו את השלימות והן הנקראות מגרעות, ותזרזנו על מה שהוא נעשה בו שלם והם המעלות. עכ"ל.

הרי מבואר בדבריו דרך מי שמאמין בתורה ומקיים מצוותיה, הוא זה שנחשב אדם שנפרד ונבדל מן הבהמות.

וזהו (קהלת ג) כל מותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, היינו שאין הבדל בין האדם לבהמה אלא בבחינת אין – היינו לומר "לא" לשטן, היינו שמתגבר על תאוותיו ולא הולך בשרירות ליבו כבהמה (עיין ייטב לב פרשת ויצא).

רשב"י זכה להגיע למדרגת אדם ע"י שעסק בתורה הקדושה מתוך יסורים לכן עליו בפרט אנו אומרים נעשה אדם נאמר בעבורך

והנה רשב"י שזכה להזדכך הרבה מאוד ולהתעלות מעל כל עניני הפרישות, וכמבואר בשבת (דף לג:) מענין הסיגופים שהיה לרשב"י ובנו במערה, דהיינו שנברא להם אילן חרובים ומעין מים, והיו בלי בגדים, וישבו עד צואריהם בחול, והיו לומדים בתורה כל היום, ובזמן התפילה היו לובשים את הבגדים ומתפללים, ואחרי זה שוב היו מורידים את הבגדים בשביל שלא יתבלו.

ועיין עוד שם במעשה ששמע רבי פנחס בן יאיר חתנו של רשב"י, ויצא לקראתו, הכניסו לבית המרחץ, והיה מתקן ומחליק את בשרו, ראה שהיה בקעים וסדקים בגופו מחמת החול שהיה בו, וכאשר ראה רפב"י את רשב"י בצער הזה – התחיל לבכות, ודמעותיו נשרו על הבקעים והיו מכאיבים לר' שמעון.

אמר לו רפב"י לרשב"י אוי לי שראיתך בכך, ענה לו רשב"י אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך, לא מצאת בי כך, שבתחילה כאשר היה רשב"י מקשה קושיא, היה רפב"י מתרץ י"ב תירוצים, ועכשיו כאשר רפב"י היה מקשה קושיא, היה מתרץ רשב"י כ"ד תירוצים. ע"כ.

מבואר איזה יסורים גדולים היו לרשב"י, ומבואר שאת מעלתו הגדולה השיג דוקא בעבור היסורים.

וכתב בחידושי המהר"ל (ח"א כאן) דמה שאמר דאיברי ליה חרובא ועינא דמיא, היינו כי החרוב הוא פרנסת האדם בצער ובדוחק, כמו שאמרו (ברכות דף יז:) אצל רבי חנינא דדי לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת. עכ"ד. הרי שקב חרובין הוא פרנסה מדוחק וצער.

וכתב המהרש"א (ח"א ב"מ דף פד:) וז"ל: אשכחיה לעכנא כו' עכנא עכנא פתח פיך כו' פתח להו כו', הכוונה בזה דהדרא ליה עכנא לרמוז שלא מת זה אלא בעטיו של נחש ולא בעונו, דכבר בחייו היה לו צער מערה ונתמרקו עונותיו, כדאמרינן בפ"ק דברכות (דף ה.) ברית האמור ביסורין ממרקין כל עונותיו של אדם, ולזה היה ראוי ר"א ליכנס אצל אביו, שהיה לו עמו צער מערה, ומת ג"כ בעטיו של נחש, ולזה לקמן כשמת ר' יוסי בן אלעזר דלא פתחה להן העכנא, ויצתה בת קול דזה לא היה לו צער מערה, ולא עלה למדרגת אבותיו. עכ"ל.

חזינן מדברי המהרש"א שרשב"י נזדכך ביסורין גדולים, עד שהגיע למדרגת אדם הראשון קודם החטא, ולא מת אלא בעטיו של נחש, וכל זה מחמת היסורין.

והנה מחמת זה זכה רשב"י לעלות לדרגת אדם ביותר, כיון שהיו בתכלית הפרישות, וגם עסק בתורה, שע"ז הוא עיקר מה שזוכין לצאת מבחינת בהמה לדרגת אדם, וע"ז באמת זכו רשב"י ובנו למה שזכו.

רשב"י הוא בעל המימרא דעיקר קנין התורה הוא ע"י היסורין

ויש להוסיף בזה, כי הרי רשב"י זכה למדריגתו ע"י התורה שלמד מתוך יסורין וכנ"ל, והרי רשב"י הוא בעל המאמר בגמ' (ברכות דף ה.) שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתנן אלא על ידי יסורין, אלו הן תורה וארץ ישראל והעולם הבא, תורה מנין, שנאמר (תהילים צד) אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו כו'. ע"כ. הרי דרשב"י ס"ל שמתנת התורה היא דוקא ע"י יסורין, ודוקא ע"ז אפשר לזכות לדרגא בתורה, ולזה רשב"י זכה בזכות היסורין הגדולים שהיו לו במערה.

ועל כן אנו אומרים על רשב"י נעשה אדם נאמר בעבורך, כי הוא הגיע למדריגת האדם השלם שנבדל מהבהמה בתכלית הריחוק.

והנה חשבתי בס"ד עוד הרבה ביאורים נפלאים מדוע דוקא על רשב"י אומרים נעשה אדם נאמר בעבורך, אך כיון שהזמן דוחק, אמרתי לעמוד כאן, ועוד חזון למועד בס"ד.